Elizabeth Kostova
COLECȚIONARUL DE ISTORII

ELIZABETH KOSTOVA

COLECŢIONARUL DE ISTORIE

Original: *The Historian* (2005)

Traducerea:
ADRIANA BĂDESCU

virtual-project.eu

RAO International Publishing Company
Martie 2006

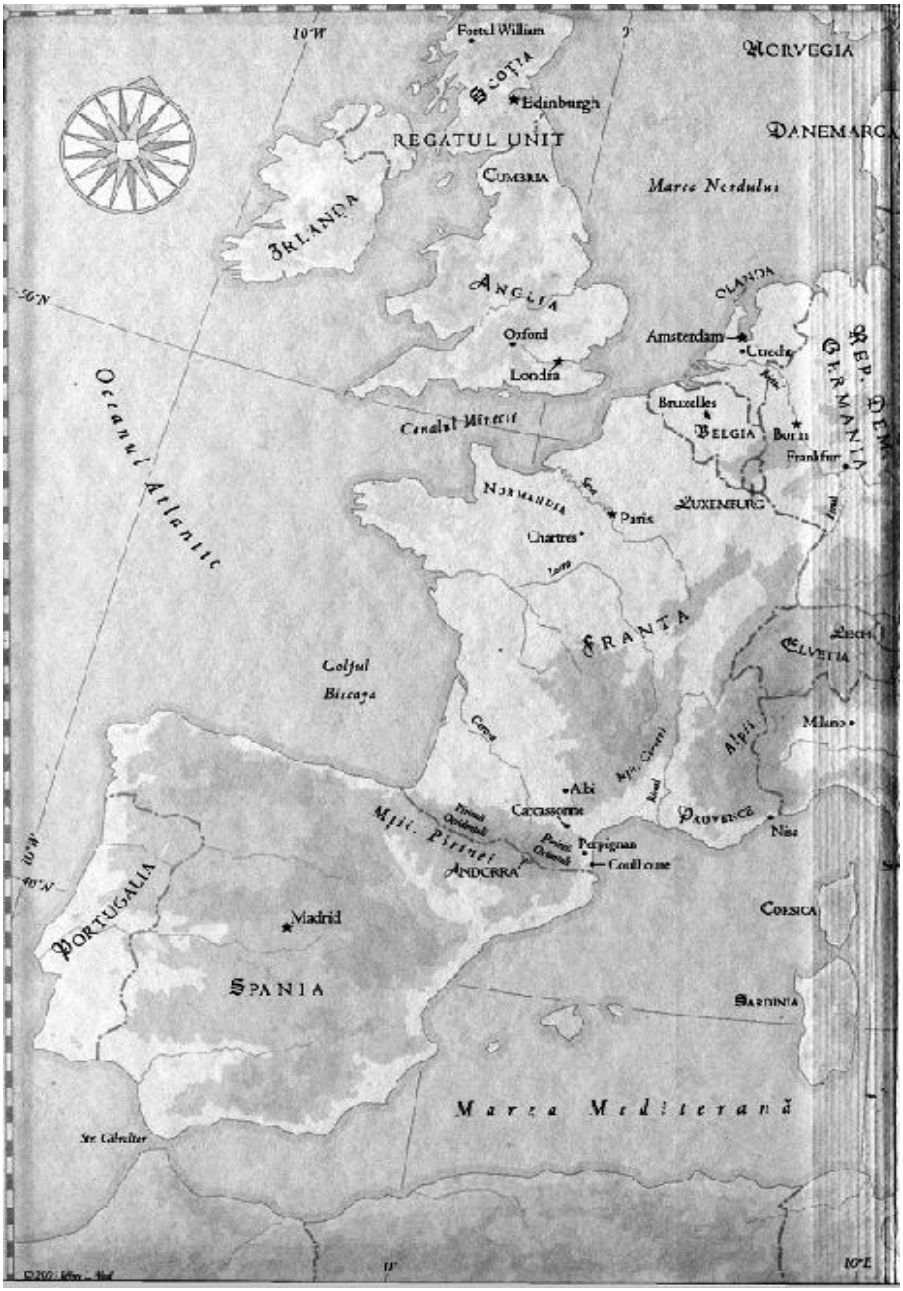
10°W
Fortul William
Edinburgh
SCOTIA
REGATUL UNIT
CUMBRIA
NORVEGIA
DANEMARCA
Marea Nordului
IRLANDA
ANGLIA
OLANDA
56°N
Oxford
Londra
Amsterdam
Utrecht
Rhin
REP. DEM. GERMANIA
Oceanul Atlantic
Canalul Mânecii
Bruxelles
BELGIA
Bonn
Frankfurt
Sena
NORMANDIA
Paris
LUXEMBURG
Chartres
Loara
FRANTA
ELVEȚIA
Zürich
Colțul Biscaya
Garona
Milano
Alpii
Mții. Cevenni
Rhon
Albi
Carcassonne
Mții. Pirinei
Pirineii Occidentali
Pirineii Orientali
Perpignan
Canillcome
ANDORRA
PORTUGALIA
Madrid
SPANIA
CORSICA
SARDINIA
Marea Mediterană
Str. Gibraltar
40°N
10°W
10°E

Europa în timpul Războiului Rece
SUEDIA
Marea Baltică
POLONIA
UNIUNEA REPUBLICILOR SOVIETICE SOCIALISTE
REP. FED. GERMANIA
Berlin
München
Nürnberg
Viena
CEHOSLOVACIA
UNGARIA
AUSTRIA
Alpii
Budapesta
Ljubljana
ZAGREB
Veneția
BOSNIA ȘI HERȚEGOVINA
Belgrad
Sarajevo
IUGOSLAVIA
Split
Dubrovnik
Napoli
ITALIA
Marea Adriatică
Marea Tireniană
SICILIA
ALBANIA
GRECIA
Atena
Marea Egee
TURCIA
Marea Mediterană
CRETA
ROMÂNIA
Sighișoara
București
Constanța
Marea Neagră
BULGARIA
Sofia
Plovdiv
Edirne
Istanbul
Bucegi
Retezat
Parâng
Făgăraș
Carpații Meridionali
Munții Balcani
Munții Rila
Munții Pirin
Munții Rodopi
Munții Dinarici
Munții Pindului
Munții Taurus
Munții Olimp
Munții Parnas
Munții Taigetos
Munții Cilicia
Munții Ida
Munții Samos
Munții Chios
Munții Lesbos
Munții Rhodos
Munții Cipru
Munții Creta
Munții Sicilia
Munții Corsica
Munții Sardinia
Munții Elba
Munții Capri
Munții Ischia
Munții Ponza
Munții Ustica
Munții Lampedusa
Munții Malta
Munții Gozo
Munții Comino
Munții Filfla
Munții Kemmuna
Munții Gozo
Munții Malta

Tatălui meu,
de la care am auzit
pentru prima oară
aceste poveşti

Către cititor

Povestea ce urmează este una pe care n-am intenţionat niciodată să o consemnez pe hârtie. Recent însă, ceea ce aş putea numi un şoc m-a îndemnat să trec din nou în revistă unele dintre cele mai tulburătoare episoade din viaţa mea şi deopotrivă din vieţile unor persoane dragi mie. Aceasta este povestea mea, o tânără de şaisprezece ani plecată în căutarea tatălui ei şi a trecutului său, povestea tatălui meu, pornit în căutarea iubitului său mentor şi a trecutului acestuia, povestea modului în care ne-am regăsit cu toţii într-unul dintre cele mai întunecate cotloane ale istoriei. Este povestea celor care au supravieţuit căutărilor, a celor care nu au supravieţuit şi a motivelor acestui fapt. Ca istoric, am constatat că, în realitate, nu toţi cei care se afundă în adâncurile istoriei îi pot supravieţui. Şi nu doar această simplă afundare este cea care ne ameninţă; uneori istoria în sine întinde spre noi, inexorabil, o gheară sinistră.

În cei treizeci şi şase de ani care s-au scurs de la aceste evenimente, viaţa mea a fost relativ liniştită. Mi-am dedicat timpul cercetărilor şi călătoriilor de plăcere, prietenilor şi studenţilor mei, am scris câteva cărţi cu subiect istoric impersonal şi m-am implicat în activitatea universităţii, în care am ales, în cele din urmă, să mă retrag. Revăzându-mi trecutul, am avut norocul să dispun de majoritatea documentelor personale relevante, aflate de mulţi ani în posesia mea. Acolo unde am considerat necesar, le-am asamblat pentru a ţese un fir continuu al poveştii, ocazional completat de propriile amintiri. Deşi am redat primele relatări ale tatălui meu aşa cum mi-au fost ele istorisite prin viu grai, m-am inspirat, de asemenea, în bună măsură din scrisorile lui, multe dintre ele reluând aceleaşi subiecte.

Pe lângă faptul că am reprodus aceste surse aproape în întregime, nu am ocolit nicio posibilitate de cercetare şi de rememorare, revizitând uneori câte un loc pentru a-mi readuce mai pregnant faptele în amintire. O adevărată încântare au constituit-o interviurile şi, în unele cazuri, corespondenţa scrisă cu istoricii şi cercetătorii implicaţi în evenimentele pe care le voi relata aici – de fapt, puţinii care mai supravieţuiesc astăzi. Amintirile lor au completat în mod fericit celelalte surse pe care m-am bazat. De ajutor mi-au fost, de asemenea, consultările cu diverşi specialişti mai tineri din alte domenii de activitate.

Şi aş mai aminti o ultimă resursă la care am apelat atunci când a fost necesar – imaginaţia. Am folosit-o însă cu dreaptă precauţie, imaginându-mi, în beneficiul cititorului, doar ceea ce ştiam deja că este cât se poate de verosimil şi numai în situaţiile în care aceste

speculaţii întemeiate puteau recrea, pentru documentele citate, contextul corect. Acolo unde nu am putut explica evenimente, cauze sau motive, le-am lăsat ca atare, din respect pentru realitatea lor ascunsă. Am cercetat şi am analizat cele mai îndepărtate evenimente istorice cu aceeaşi rigurozitate cu care abordez orice text academic; contextul conflictelor teritoriale şi religioase dintre Occidentul iudeo-creştin şi Orientul islamic îi este, desigur, familiar cititorului modern.

Mi-ar fi foarte dificil să mulţumesc cum se cuvine tuturor celor care m-au ajutat să duc acest proiect la bun sfârşit, dar aş vrea să amintesc măcar câteva nume. Doresc să-mi exprim profunda gratitudine faţă de următorii: dr. Radu Georgescu de la Muzeul de Arheologie al Universităţii din Bucureşti, dr. Ivanka Lazarova de la Academia Bulgară de Ştiinţe, dr. Petar Stoicev de la Universitatea din Michigan, neobositul personal de la British Library, bibliotecarii de la Muzeul Literar Rutherford şi de la Biblioteca din Philadelphia, părintele Vasil de la Mânăstirea Zografu, Muntele Athos şi dr. Turgut Bora de la Universitatea din Istanbul.

Speranţa mea de suflet, dând publicităţii această poveste, este ca ea să întâlnească fie şi un singur cititor care să o înţeleagă drept ceea ce este cu adevărat: *un cri du coeur*. Ţie, cititorule receptiv, îţi dedic această istorie.

Oxford, Anglia
15 ianuarie 2008

Partea întâi

Modul în care am ordonat aceste documente va deveni clar pe măsură ce le veţi citi. Orice material inutil a fost eliminat, astfel încât o poveste aproape în contradicţie cu tot ceea ce susţin credinţele actuale să iasă în evidenţă ca fapt real. Nu există în acest text nicio descriere a evenimentelor trecute, bazată pe amintiri vagi, dat fiind că toate relatările sunt contemporane, făcute din punctul de vedere şi din perspectiva cunoştinţelor deţinute de autorii lor.

Bram Stoker, *Dracula,* 1897

Capitolul 1

Aveam şaisprezece ani în 1972 – prea tânără, după părerea tatălui meu, pentru a-l însoţi în misiunile sale diplomatice. Prefera să mă ştie ascultând atentă cursurile Şcolii Internaţionale din Amsterdam. Pe atunci, fundaţia sa îşi avea sediul în capitala olandeză – căminul meu de o vreme atât de îndelungată, încât aproape că uitasem anii petrecuţi în Statele Unite. Mi se pare ciudat acum că am dat dovadă de aşa o ascultare desăvârşită în anii adolescenţei, în vreme ce colegii mei de generaţie făceau cunoştinţă cu drogurile şi protestau împotriva Războiului imperialist din Vietnam; dar am crescut într-o lume atât de ferită, încât viaţa mea adultă în mediul academic îmi pare, prin contrast, de-a dreptul aventuroasă. Pentru început, trebuie să spun că nu aveam mamă, iar grija pe care mi-a arătat-o tata a fost amplificată de un dublu simţ al responsabilităţii, aşa încât m-a protejat mai mult decât ar fi făcut-o, poate, în mod normal. Mama murise în primul meu an de viaţă, înainte ca tata să înfiinţeze Centrul pentru Pace şi Democraţie. Tatăl meu nu vorbea niciodată despre ea şi se retrăgea într-o tăcere fermă ori de câte ori îl întrebam ceva. Am înţeles de foarte tânără că subiectul era prea dureros pentru el. În compensaţie parcă, a avut el însuşi o excelentă grijă de mine şi mi-a asigurat o serie întreagă de guvernante şi de menajere; banii nu constituiau niciodată o problemă când venea vorba despre educaţia mea, deşi, în general, duceam o viaţă simplă.

Ultima din şirul de menajere a fost doamna Clay, care avea grijă de micuţa noastră casă din secolul al XVII-lea de pe Raamgracht – un canal în inima oraşului vechi. Ea mă întâmpina acasă în fiecare zi când veneam de la şcoală, fiind un fel de părinte-surogat atunci când tata era plecat în vreo călătorie – ceea ce se întâmpla destul de des. Era o englezoaică ceva mai în vârstă decât ar fi fost mama, pricepută la gospodărie, dar mai puţin îndemânatică în relaţiile cu adolescenţii. Uneori, privindu-i chipul blând şi prelung de cealaltă parte a mesei din camera de zi, îmi închipuiam că se gândeşte la mama şi o uram pentru asta.

Când tata era plecat, casa părea goală. Nu era nimeni care să mă ajute la algebră, nimeni care să-mi admire noua rochie, care să-mi ceară o îmbrăţişare sau să se mire cât de mult am crescut. Când se întorcea din vreun oraş al cărui nume îl recunoşteam pe harta ce atârna pe unul dintre pereţii sufrageriei, tata aducea cu el mirosul altor locuri şi timpuri, un miros picant, de osteneală. Vacanţele ni le petreceam la Roma sau la Paris, studiind conştiincios obiectivele pe care tata considera că trebuie să le vizitez; mie-mi zburau însă gândurile la celelalte locuri în care pleca el, la acele locuri ciudate în

care eu nu fusesem niciodată.

În timpul absenţelor lui, mă duceam la şcoală şi reveneam acasă, trântindu-mi cărţile cu zgomot pe masa lustruită din hol. Nici tata şi nici doamna Clay nu-mi permiteau să ies seara în oraş – cu rare excepţii, la câte un film aprobat, împreună cu prieteni riguros verificaţi, iar eu – spre marea mea uimire, astăzi – nu le ieşeam niciodată din cuvânt. Oricum, preferam singurătatea; era mediul în care fusesem crescută şi în care mă simţeam confortabil. Excelam la şcoală, dar nu şi în viaţa socială. Fetele de vârsta mea mă speriau, mai cu seamă cele din cercurile noastre diplomatice, cu vocabularul lor dur şi ţigările aprinse una după alta; în preajma lor aveam totdeauna impresia că rochia mea e prea lungă sau prea scurtă, ori complet nepotrivită. Băieţii erau o necunoscută pentru mine, deşi visam vag la bărbaţi. De fapt, cel mai fericită mă simţeam când eram singură în biblioteca tatălui meu – o încăpere mare şi elegantă, situată la primul etaj al casei.

Biblioteca fusese probabil, iniţial, o cameră de zi, dar tata şedea acolo doar pentru a citi şi era de părere că o bibliotecă încăpătoare este mai importantă decât o sufragerie mare. Cu mult timp înainte îmi dăduse acces liber la toate cărţile sale şi, câtă vreme lipsea de acasă, petreceam ore întregi la biroul lui de mahon, făcându-mi temele sau răsfoind cărţile de pe rafturile ce îmbrăcau pereţii încăperii. Mai târziu mi-am dat seama că tata ori uitase ce anume se află pe unul dintre rafturile de sus, ori – mai degrabă – presupusese că nu voi putea ajunge acolo. Într-o seară, târziu, am luat de sus nu numai un exemplar în engleză din *Kama Sutra,* dar şi un volum mult mai vechi, împreună cu un plic cu hârtii îngălbenite de vreme.

Nu pot spune ce anume m-a determinat să le iau de pe raft, dar imaginea din mijlocul cărţii, mirosul vechi ce se ridica din paginile ei, precum şi descoperirea faptului că hârtiile erau scrisori cu titlu personal mi-au atras în mod hotărât atenţia. Ştiam că nu trebuie să citesc hârtiile personale ale tatălui meu sau ale oricui altcuiva şi mi-era teamă că doamna Clay va intra brusc în cameră pentru a şterge de praf biroul oricum imaculat, aşa că am întors capul, privind spre uşă. Dar nu m-am putut stăpâni să nu citesc primul paragraf al celei dintâi scrisori, acolo, lângă raftul cu cărţi.

12 decembrie 1930
Trinity College, Oxford

Dragul şi nefericitul meu succesor,

Cu părere de rău mi te imaginez, oricine ai fi tu, citind relatarea pe care trebuie să o consemnez în continuare. Regretul este, în parte, pentru mine, fiindcă, în mod cert, dacă această scrisoare ajunge în mâinile tale

înseamnă că eu sunt în pericol, poate mort ori chiar mai rău. Dar regretul este şi pentru tine, necunoscutul meu prieten, fiindcă scrisoarea mea va fi citită doar de acela care trebuie să afle asemenea informaţii respingătoare. Dacă nu eşti succesorul meu într-un alt fel, îmi vei fi curând moştenitor – şi mă întristează să-i încredinţez unei alte fiinţe omeneşti propria experienţă, poate incredibilă, a răului. De ce am moştenit-o eu, la rândul meu, nu ştiu, dar sper să descopăr acest lucru până la urmă, poate scriindu-ţi ţie sau poate în decursul evenimentelor ce vor urma.

Ajunsă în acest punct, sentimentul de vină, dar şi altceva pe lângă el, m-a determinat să pun repede scrisoarea înapoi în plicul ei; gândurile mi-au zburat însă la ea mereu, până seara, şi chiar în ziua următoare. Când tata s-a întors acasă, am căutat un prilej pentru a-l întreba despre scrisori şi despre cartea aceea ciudată. Am aşteptat un moment prielnic, în care să fim singuri, dar el era mereu ocupat în acele zile şi, în plus, ceva din cele aflate mă făcea să ezit a deschide discuţia. În cele din urmă l-am rugat să mă ia cu el în următoarea sa călătorie. Era pentru prima dată când păstram un secret faţă de el şi, totodată, prima oară când insistam pentru ceva.

Fără tragere de inimă, a acceptat. A vorbit cu profesorii de la şcoală şi cu doamna Clay, reamintindu-mi că voi avea suficient timp pentru a-mi face temele cât timp el urma să fie la întruniri. Nu aveam de ce să mă mir; copiii diplomaţilor au totdeauna de aşteptat. Mi-am împachetat bagajele, luându-mi manualele şi prea multe perechi de ciorapi. Şi, astfel, în loc să plec spre şcoală într-o dimineaţă, am pornit alături de tatăl meu, bucuroasă şi în tăcere, spre gară. Trenul ne-a dus până la Viena. Tata nu suporta avioanele, despre care spunea că distrug farmecul călătoriei. Am petrecut acolo o noapte scurtă într-o cameră de hotel, iar a doua zi, într-un alt tren, am traversat Alpii printre piscurile înălbite, cunoscute de pe harta noastră din sufragerie. Ajunşi într-o gară prăfuită, ne-am urcat în maşina închiriată, iar eu am stat cu sufletul la gură până ce am sosit la porţile unui oraş pe care tata mi-l descrisese de atâtea ori, încât îl vedeam deja aievea în visurile mele.

Toamna se instalează devreme la poalele Alpilor sloveni. Chiar de la sfârşitul lui august, recoltele bogate sunt urmate brusc de o ploaie rece, care continuă zile de-a rândul şi îngălbeneşte frunzele copacilor de pe alei. Acum, trecută deja de jumătatea vieţii, îmi place să refac acelaşi drum o dată la câţiva ani, retrăind parcă primii mei paşi pe pământul sloven. E un ţinut vechi, pe care fiece toamnă îl mai îndulceşte puţin, *in aeternum,* începând cu aceleaşi trei culori: peisajul înverzit şi două-trei frunze îngălbenite, căzând lent pe fundalul cenuşiu al după-amiezii. Cred că romanii, care au ridicat ziduri aici şi uriaşe amfiteatre pe coastă, spre vest, au fost martorii aceloraşi

toamne, privite cu acelaşi fior. Când maşina condusă de tata a intrat pe porţile celui mai vechi dintre oraşele ridicate de Cezar, mi-am strâns braţele la piept. Pentru prima dată m-am simţit cuprinsă de emoţia călătorului care priveşte în faţă chipul subtil al istoriei.

Deoarece în acest oraş începe povestea mea, îl voi numi Emona, aşa cum a fost botezat de romani, pentru a-l feri, pe cât posibil, de acel gen de turişti care caută avizi semnele inevitabilei ruini cu ghidurile de călătorie în mână. Emona a fost construit pe ruinele unei aşezări din epoca bronzului, de-a lungul văii unui râu, astăzi mărginită de clădiri în stil Art Nouveau. În zilele ce au urmat m-am plimbat împreună cu tata printre case din secolul al XVII-lea, decorate cu flori de crin din argint, pe lângă reşedinţa primarului şi pe lângă dosul gălbui, solid, al unei clădiri comerciale ale cărei trepte coboară până la suprafaţa apei. De secole, mărfurile sunt aduse aici pe râu, pentru a hrăni întregul oraş. Iar acolo unde altădată se înghesuiau cocioabe pe mal, cresc azi sicomori cu trunchiul gros, a căror scoarţă, desprinsă în rotocoale, pluteşte dusă de ape.

În apropierea zonei comerciale, principala piaţă publică a oraşului oglindeşte cerul cenuşiu. Ca şi surorile sale dinspre sud, Emona poartă urmele unui trecut schimbător: stilul vienez la orizont, bisericile încăpătoare, din cărămidă roşie, ale catolicilor renascentişti, vorbitori de slavă, capele medievale joase ce amintesc de Insulele Britanice… (Sfântul Patrick a trimis misionari în această regiune, închizând astfel cercul noii credinţe, readucându-l la originile sale mediteraneene, astfel că oraşul se poate mândri cu una dintre cele mai vechi istorii creştine din Europa.) Ici şi colo câte o reminiscenţă otomană se iţeşte în rama vreunei ferestre sau uşi. Nu departe de piaţă, clopotele unei bisericuţe austriece îşi cheamă enoriaşii la slujba de seară. Bărbaţi şi femei înveşmântaţi în salopete albastre se îndreaptă spre case la sfârşitul unei noi zile de muncă în economia socialistă, apăraţi de umbrele. Pătrunzând în inima Emonei, am traversat râul pe un vechi pod, străjuit la capete de câte un dragon din bronz cu trupul verde.

— Iată castelul, spuse tata, încetinind la marginea pieţei şi arătându-mi-l în zare prin perdeaua de ploaie. Sunt sigur că vei dori să-l vezi.

Voiam. M-am întins şi m-am răsucit până ce am zărit castelul printre ramurile copacilor – turnuri brune, roase de vreme, pe o colină abruptă în mijlocul oraşului.

— Secolul al XIV-lea. Sau al XIII-lea…? Nu mă pricep la ruinele astea medievale, adăugă tata, sau cel puţin nu pot aprecia exact secolul. Dar ne uităm în ghidul turistic.

— Putem urca acolo, pentru a-l vizita?

— Vom vedea mâine, după întrunirile mele. Turnurile acelea nu par

suficient de solide pentru a susţine nici măcar o pasăre, dar nu se ştie niciodată.

A oprit maşina într-o parcare aproape de primărie şi m-a ajutat să cobor, întinzându-mi galant o mână osoasă în mănuşa de piele.

— E cam devreme pentru a merge direct la hotel. Vrei să luăm un ceai cald? Sau o gustare la acea *gastronomia?* Plouă mai tare acum, adăugă el, privind cu îndoială jacheta şi fusta mea din lână.

Am scos rapid pelerina de ploaie cu glugă, pe care mi-o adusese el din Anglia cu un an în urmă. Drumul cu trenul de la Viena durase aproape o zi întreagă şi, în ciuda prânzului din vagonul-restaurant, mi-era din nou foame.

Dar cea care ne-a atras nu a fost mica *gastronomia,* cu luminile sale albastre şi roşii ce se întrezăreau în interior prin ferestrele ude, cu chelneriţele care purtau sandale cu talpă de lemn şi cu tabloul posac al tovarăşului Tito. În vreme ce ne strecuram prin mulţimea zgribulită, tata a ţâşnit deodată înainte.

— Aici!

L-am urmat în fugă, cu gluga căzându-mi pe ochi. Văzuse intrarea într-o ceainărie Art Nouveau, cu o vitrină mare, pictată cu cocori, şi uşi din bronz ce imitau mănunchiuri de tulpini de nufăr.

— E uimitor că un asemenea local a supravieţuit ultimilor treizeci de ani, mi-a şoptit tata, scoţându-şi pardesiul englezesc. Socialismul nu e întotdeauna atât de amabil cu vechile comori pe care le posedă.

Aşezaţi la o masă lângă fereastră, am băut ceai fierbinte, cu lămâie, în ceştile groase, şi am mâncat sardine pe pâine cu unt, alături de câteva felii de *torta.*

— Ar trebui să ne oprim aici, spuse tata.

În ultima vreme începuse să-mi displacă modul în care sufla iar şi iar în ceai pentru a-l răci şi să mă tem de clipa inevitabilă în care avea să spună că ar trebui să ne oprim din mâncat, din tot ceea ce era plăcut, ca să lăsăm loc pentru cină. Privindu-l în haina de tweed bine croită, cu puloverul cu guler rulat pe dedesubt, am avut impresia că îşi refuzase orice aventură în viaţă – cu excepţia diplomaţiei, căreia îi dăruia totul. Ar fi fost mai fericit dacă şi-ar fi trăit puţin viaţa, mi-am spus; cu el, totul era atât de serios!

Dar am păstrat tăcerea, ştiind că nu-mi putea suferi criticismul şi fiindcă voiam să-l întreb ceva. Dar trebuia să-l las mai întâi să-şi termine ceaiul, aşa că m-am rezemat de spătarul scaunului, doar atât cât să nu-i dau ocazia să-mi spună să stau dreaptă. Prin fereastra cu cocori argintii zăream oraşul umed, întunecat în orele înaintate ale după-amiezii, cu trecătorii grăbindu-se prin ploaia ce cădea aproape orizontal. Ceainăria, care ar fi trebuit să forfotească de doamne în rochii lungi de dantelă şi de domni cu barbişon şi cu jachete cu guler de catifea, era goală.

— Nu mi-am dat seama cât m-a istovit drumul, spuse tata punând ceaşca pe masă şi adăugă, arătând spre castelul abia vizibil prin ploaia deasă: Din direcţia aceea am venit, din cealaltă parte a colinei. De pe vârf vom putea vedea Alpii.

Mi-am amintit de munţii ninşi şi am avut impresia că le simt răsuflarea asupra oraşului. Eram singuri acum, eu şi tata. Am ezitat. Am tras adânc aer în piept.

— Vrei să-mi spui o poveste?

Poveştile fuseseră una dintre alinările pe care tata le oferise totdeauna copilului său orfan de mamă; pe unele dintre ele le ştia din copilăria sa fericită în Boston, pe altele, din călătoriile în locuri exotice. Uneori, le inventa pe loc, dar în ultima vreme mă plictisisem de acestea din urmă, pe care le găseam mai puţin uimitoare decât mi se păruseră înainte vreme.

— O poveste despre Alpi?

— Nu, am replicat, simţind un inexplicabil fior de teamă. Am găsit ceva despre care vreau să te întreb.

S-a întors şi m-a privit blând, cu sprâncenele cărunte înălţate deasupra ochilor cenuşii.

— Era în bibliotecă, am continuat eu. Îmi pare rău, mă uitam prin rafturi şi am găsit nişte hârtii şi o carte. Nu am citit – prea mult – din hârtii. Mi-am spus…

— O carte?

Era calm încă, în vreme ce mă asculta cu jumătate de ureche, sorbind ultima înghiţitură de ceai.

— Păreau… Cartea e foarte veche, cu un dragon imprimat în mijloc.

S-a aplecat spre mine, foarte liniştit, apoi un tremur l-a scuturat brusc. Acest gest neaşteptat m-a pus în alertă. Dacă urma să-mi povestească într-adevăr ceva, în mod cert nu avea să fie o poveste asemănătoare cu ceea ce auzisem de la el până atunci. M-a privit pe sub sprâncene şi am observat, cu surprindere, cât de vlăguit şi de trist părea.

— Te-am supărat?

Eu eram cea care privea acum în ceaşca de ceai.

— Nu, draga mea.

A oftat adânc, aproape îndurerat. Micuţa chelneriţă blondă a venit pentru a ne umple din nou ceştile, şi apoi ne-a lăsat iarăşi singuri. Dar el tot nu reuşea să-şi înceapă povestea.

Capitolul 2

Deja ştii – mi-a spus tata – că, înainte de a veni tu pe lume, am fost profesor la o universitate americană. Studiasem ani îndelungaţi pentru a ajunge acolo. La început, m-am gândit să urmez literatura, dar apoi mi-am dat seama că îmi plac mai mult poveştile reale decât cele imaginare. Toate textele literare pe care le citisem m-au îmboldit către un fel de… explorare… a istoriei. Aşa se face că, în cele din urmă, am pornit pe această cale. Şi sunt foarte bucuros că istoria te interesează şi pe tine.

Într-o seară de primăvară, pe când îmi pregăteam teza de doctorat, mă aflam la biblioteca universităţii, singur printre şiruri lungi de cărţi. Ora era foarte târzie. Ridicându-mi ochii din tomul pe care îl citeam, mi-am dat brusc seama că, printre manualele mele, pe care le aşezasem pe un raft deasupra mesei de lucru, cineva lăsase un volum al cărui cotor nu-l mai văzusem până atunci. Pe el se zărea un mic dragon, elegant schiţat cu verde pe pielea în nuanţe palide a copertei.

Nu-mi aminteam să mai fi zărit această carte în bibliotecă sau oriunde altundeva, aşa că am luat-o şi am privit-o, cu gândurile duse în altă parte. Era legată în piele moale, decolorată, iar filele păreau foarte vechi. S-a deschis cu uşurinţă drept la mijloc. Întinsă pe ambele pagini se afla o gravură ce reprezenta un dragon cu aripile desfăcute şi cu coada lungă, încolăcită – o fiară dezlănţuită, cu ghearele întinse. De ele atârna o flamură pe care stătea scris un singur cuvânt, cu caractere gotice: *DRACULA*.

Am recunoscut cuvântul imediat şi mintea mi-a zburat la romanul lui Bram Stoker, pe care încă nu-l citisem, şi la serile petrecute în copilărie în sala de cinematograf de lângă casă, în care Bela Lugosi{1} se întindea ameninţător spre gâtul alb al vreunei starlete. Dar ortografia numelui era ciudată, iar cartea, în mod evident, era foarte veche. În plus, mă consideram om de ştiinţă, profund interesat de istoria europeană, aşa că, după ce am privit cartea câteva secunde, mi-am amintit ceva ce citisem mai demult.

Numele provenea, de fapt, din cuvântul latin ce înseamnă *dragon, balaur* sau *diavol,* fiind totodată titlul „onorific” al lui Vlad Ţepeş, domnitorul Valahiei, care obişnuia să-şi ucidă prizonierii de război şi supuşii în chinuri de o cruzime incredibilă. Studiam pe atunci comerţul din Amsterdam în secolul al XVII-lea şi nu am văzut niciun motiv pentru care o carte cu un asemenea subiect să ajungă printre manualele mele, aşa că mi-am închipuit că o lăsase cineva din greşeală, o persoană care studia istoria Europei Centrale sau simbolistica feudală.

Am răsfoit restul paginilor; atunci când lucrezi de dimineaţa până

seara printre cărţi, orice volum nou este un prieten şi o tentaţie. Spre marea mea surprindere, toate celelalte pagini – toate filele acelea îngălbenite de vreme – erau complet goale. Nu exista nici măcar o pagină de titlu şi nici vreo informaţie care să spună unde şi când fusese tipărită cartea, nici hărţi sau alte ilustraţii. Nu am văzut nici sigla bibliotecii, nici vreo fişă, ştampilă sau etichetă.

După ce am mai privit cartea câteva minute, am pus-o pe masă şi m-am dus la primul etaj, să caut în fişier. Am găsit într-adevăr o fişă pentru „Vlad al III-lea (Ţepeş) al Valahiei, 1431-1476 – *vezi şi Valahia, Transilvania şi Dracula”*. M-am gândit să mă uit mai întâi pe o hartă şi am descoperit rapid că Valahia şi Transilvania erau două vechi provincii ale actualului stat România. Transilvania părea un ţinut muntos, mărginit la sud-vest de Valahia. Am găsit în catalog şi ceea ce părea a fi singura sursă primară a bibliotecii în privinţa acestui subiect – o bizară traducere în engleză, din anii 1890, a unor pamflete despre „Drakula”. Originalele fuseseră tipărite la Nürnberg în anii 1470 şi 1480. Menţionarea oraşului Nürnberg mi-a dat fiori; cu numai câţiva ani înainte urmărisem cu atenţie procesele foştilor lideri nazişti, desfăşurate acolo. Fusesem prea tânăr pentru a mă înrola şi a lua parte la război, astfel că i-am studiat consecinţele cu toată fervoarea unui exclus. Pe volumul de pamflete se zărea o gravură grosolană, reprezentând bustul unui bărbat – un ins vânjos, cu ochi întunecaţi şi adânciţi în orbite, cu o mustaţă lungă şi o cuşmă împodobită cu o pană. Imaginea părea surprinzător de vie şi de reală, ţinând seama de mijloacele primitive cu care fusese realizată.

Ştiam că ar trebui să-mi văd de treabă mai departe, dar nu m-am putut stăpâni să nu citesc primele rânduri ale unuia dintre pamflete. Era o listă a câtorva dintre crimele lui Dracula împotriva propriului popor, dar şi împotriva altora. Aş putea reda din memorie pasajele acelea, dar cred că n-o voi face, fiindcă mi s-au părut extrem de neplăcute. Am închis brusc micul volum şi m-am reîntors la masa mea. Secolul al XVII-lea şi comerţul său mi-au acaparat atenţia până aproape de miezul nopţii. Am lăsat cărţulia aceea bizară pe masă, închisă, sperând că proprietarul său o va regăsi a doua zi, şi apoi am plecat acasă.

În dimineaţa zilei următoare trebuia să iau parte la un seminar. Eram obosit, dar, după ore, am băut două ceşti de cafea şi m-am întors la cercetările mele. Cartea era tot acolo, deschisă la paginile pe care se întindea dragonul. După somnul scurt şi prânzul limitat la cafea, vederea ei mi-a dat fiori – cum se spunea odinioară în romane. Am privit cartea din nou, mai atent. Imaginea era în mod clar o gravură, poate medievală, un exemplu rafinat de artă tipografică. Mi-am spus că ar putea fi preţioasă din punct de vedere strict financiar şi că, pentru un specialist, ar avea şi o valoare personală, dat fiind că, în

mod evident, nu era un volum din colecţia bibliotecii.

Dar, în starea mea de atunci, nu-mi plăcea deloc cum arată. Am închis-o în grabă şi, până la o oră târzie a după-amiezii, am continuat să scriu despre ghildele negustorilor. Când am terminat, am trecut pe la recepţie şi am întins volumul unuia dintre bibliotecari, care a promis să-l aşeze în dulapul cu obiecte pierdute.

A doua zi dimineaţa, la ora opt, când am revenit pentru a-mi continua lucrul, cartea se afla din nou pe masa mea, deschisă la unica sa ilustraţie. Am început să mă enervez uşor; probabil că bibliotecarul înţelesese greşit ce-i spusesem cu o seară în urmă. Am azvârlit volumul pe raft şi toată ziua am lucrat silindu-mă să nu-i mai arunc nici măcar o privire. Spre seară aveam stabilită o întâlnire cu profesorul meu îndrumător şi, când mi-am strâns în grabă lucrurile, am pus printre ele şi cărţulia. A fost un simplu impuls; nu aveam de gând s-o păstrez, dar profesorului Rossi îi plăceau misterele istorice şi mi-am spus că i-aş putea face astfel o mică bucurie. Poate că va reuşi să o identifice, date fiind vastele sale cunoştinţe în domeniul istoriei europene.

Obişnuiam să mă întâlnesc cu Rossi după cursul său de după-amiază şi-mi plăcea să mă strecor în sală înainte de încheierea orei, pentru a-l vedea la lucru. În acel semestru ţinea un curs despre regiunea mediteraneană în Antichitate şi prinsesem de câteva ori ultimele minute ale prelegerilor, fiecare încărcată de un dramatism extraordinar, datorat măiestriei sale oratorice.

M-am aşezat în spatele sălii, la timp pentru a-l auzi încheindu-şi disertaţia asupra lui Sir Arthur Evans şi a restaurării palatului minoic din Creta. Luminile erau palide în sală – o vastă aulă gotică în care puteau încăpea cinci sute de studenţi. Liniştea ce domnea în interior amintea de o catedrală. Nimeni nu mişca; ochii tuturor erau aţintiţi asupra siluetei elegante de la catedră.

Rossi era singur pe podiumul iluminat. Din când în când se plimba în sus şi-n jos, analizându-şi ideile cu voce tare, de parcă s-ar fi aflat în intimitatea propriului birou. Uneori se oprea brusc, fixându-şi studenţii cu o privire intensă, schiţând un gest elocvent sau făcând o afirmaţie uimitoare. Ignora catedra, nu suferea microfoanele şi nu folosea niciodată notiţe, deşi uneori prezenta diapozitive, bătând în ecranul uriaş cu un indicator pentru a-şi sublinia spusele. Câteodată se înfierbânta atât de tare, încât ridica braţele şi alerga de colo-colo pe podium. Se spunea că o dată căzuse, prins în mrejele democraţiei elene, şi că se căţărase înapoi pe podium fără a sări niciun cuvânt din discurs. Eu nu îndrăznisem niciodată să-l întreb dacă era adevărat.

În ziua aceea era într-o dispoziţie meditativă, plimbându-se în sus şi-n jos cu mâinile la spate.

— Vă rog să vă amintiţi că Sir Arthur Evans a restaurat palatul

regelui Minos de la Knossos parţial în conformitate cu ruinele descoperite acolo şi parţial aşa cum i-a dictat imaginaţia sa, ideile sale privind civilizaţia minoică. Apoi, privind în cupola sălii, adăugă: Dovezile istorice erau în număr mic, iar Sir Evans s-a confruntat în mare parte cu enigme. În loc să prefere o acurateţe limitată, el şi-a folosit imaginaţia pentru a crea un palat cu totul nou… şi a greşit. A fost un lucru rău că a procedat astfel?

Profesorul Rossi a făcut o pauză, privind aproape melancolic marea de capete ciufulite, pulovere lejere şi chipuri tinere de băieţi. (Aminteşte-ţi că pe atunci numai băieţii aveau acces la o astfel de universitate, deşi tu, draga mea fiică, vei putea probabil să te înscrii la orice instituţie doreşti.) Cinci sute de perechi de ochi i-au întors privirea.

— Vă las să meditaţi la această chestiune, surâse Rossi, apoi se întoarse pe călcâie şi ieşi din conul de lumină.

Zumzetul izbucni în sală; studenţii începură să vorbească şi să râdă, strângându-şi lucrurile. Ca de obicei, după curs, profesorul s-a aşezat pe marginea podiumului, iar câţiva dintre cei mai conştiincioşi studenţi s-au apropiat în grabă pentru a-i pune diverse întrebări. Rossi le răspunse pe rând, cu seriozitate şi bună dispoziţie, până ce şi ultimul student se retrase. Atunci m-am apropiat şi eu pentru a-l saluta.

— Paul, prietene! Hai să ne relaxăm puţin şi să vorbim despre olandezi!

M-a bătut amical pe umăr şi am plecat împreună.

Totdeauna mă amuzam la vederea biroului său, deoarece contrazicea ideea convenţională a bârlogului unui savant trăsnit: cărţile erau cuminte orânduite pe rafturi, o cât se poate de modernă cafetieră era pregătită pe pervazul ferestrei pentru a-i alimenta obişnuinţele culinare, câteva plante în ghiveci, ce nu duceau niciodată lipsă de apă, îi ornamentau masa de lucru, iar el însuşi era îngrijit îmbrăcat, în pantaloni de tweed, cu cravată şi cămaşă de un alb imaculat. Avea trăsăturile bine conturate, tipic englezeşti, cu ochii de un albastru intens; mi-a spus odată că de la tatăl său, de origine din Toscana şi imigrant în Sussex, moştenise doar dragostea pentru mâncarea bună. A-l privi pe Rossi în faţă însemna să vezi o lume la fel de ordonată şi de bine structurată precum gărzile de la Palatul Buckingham.

Cu mintea sa era însă o cu totul altă poveste. Chiar şi după patruzeci de ani de strictă educaţie de sine, era încă frământată de rămăşiţele trecutului, asaltată de chestiuni încă nesoluţionate. Lucrările sale de factură enciclopedică îi aduseseră de mult elogiile unei lumi publicistice care depăşea cu mult graniţele presei academice, îndată ce îşi încheia o lucrare, se îndrepta spre alta, adesea

cu o schimbare totală de direcţie. Drept rezultat, studenţi ai unor discipline dintre cele mai variate se înghesuiau în jurul lui, astfel că eu eram considerat norocos pentru că devenise îndrumătorul meu de doctorat. În acelaşi timp îmi era cel mai bun şi mai apropiat prieten pe care-l avusesem vreodată.

— Ei bine, spuse el punând cafetiera în funcţiune şi făcându-mi semn spre un scaun. Cum merge lucrarea?

L-am pus la curent cu ceea ce făcusem în ultimele săptămâni şi am început o scurtă dispută pe tema comerţului dintre Utrecht şi Amsterdam la începutul secolului al XVII-lea. Apoi a turnat cafeaua în ceşti de porţelan şi amândoi ne-am relaxat, el aşezându-se la biroul său masiv. Încăperea era scăldată în lumina plăcută ce pătrundea încă de afară, mereu mai târzie în fiecare seară, acum că primăvara se instalase deja. Apoi mi-am adus aminte de micul meu dar.

— Ţi-am adus o curiozitate, Ross. Cineva a lăsat din greşeală, pe masa mea de la bibliotecă, un obiect cam morbid şi, după două zile, mi-am spus că n-ar fi rău să-l iau cu împrumut, ca să-l vezi şi tu.

— Dă-mi-l. A lăsat din mână ceaşca delicată şi s-a întins să ia cartea. Frumos legată! Pielea ar putea fi un fel de pergament greu. Şi cotorul în relief!

Ceva în privinţa cotorului aduse o uşoară încruntare pe chipul lui, îndeobşte senin.

— Deschide-o, am sugerat eu.

Nu puteam înţelege tremurul care mă cuprinsese în vreme ce aşteptam ca el să treacă prin aceeaşi experienţă prin care trecusem şi eu, văzând cartea aproape goală. În mâinile lui, volumul s-a deschis exact la mijloc. Nu puteam zări ceea ce vedea el, de cealaltă parte a biroului, dar mi-am dat seama că văzuse ceva. Figura lui a devenit dintr-odată gravă – un chip imobil şi pe care nu-l cunoşteam. A răsfoit celelalte pagini, înainte şi înapoi – aşa cum făcusem şi eu, de altfel –, dar seriozitatea nu i s-a transformat în surprindere.

— Da, goală, spuse el aşezând cartea deschisă pe birou. Niciun cuvânt.

— Nu ţi se pare că e ciudată?

Cafeaua se răcea între palmele mele.

— Şi foarte veche. Dar nu e goală fiindcă a rămas neterminată. E doar complet lipsită de conţinut, pentru a pune în evidenţă ilustraţia din mijloc.

— Da, da, ca şi cum creatura din centru a înghiţit tot ce se afla în jurul ei, am început eu pe un ton avântat, dar mi-am încheiat fraza lent.

Rossi părea incapabil să-şi desprindă privirile de pe imaginea aceea din faţa lui. Într-un sfârşit, închise cartea şi amestecă în cafea, fără să bea din ea.

— De unde ai chestia asta?

— Păi, aşa cum am spus, cineva a lăsat-o din greşeală pe masa mea din boxa de la bibliotecă, în urmă cu două zile. Cred că ar fi trebuit s-o duc imediat la Departamentul pentru cărţi rare, dar am crezut sincer că e a cuiva, aşa că am renunţat.

— Oh, este, spuse Rossi privind spre mine printre gene. Este proprietatea personală a cuiva.

— Aşadar ştii a cui?

— Da. E a ta.

— Ba nu, eu doar am găsit-o pe… Expresia de pe chipul lui m-a determinat să mă opresc. Părea cu zece ani mai bătrân, poate din pricina jocului de lumini filtrate prin fereastră. Cum adică e a mea?

Rossi s-a ridicat încet şi s-a dus într-un colţ al încăperii, în spatele biroului, unde a urcat cele două trepte ale unei scări, pentru a lua de pe raft un mic volum închis la culoare. A rămas astfel, privindu-l un minut, ca şi cum n-ar fi vrut să mi-l dea. Apoi mi l-a întins.

— Ce părere ai despre asta?

Cartea era mică, învelită în catifea brună cu aspect învechit, ca un volum de rugăciuni de demult. Nimic, pe copertă sau pe cotor, nu sugera ceva despre identitatea ei. Avea o mică încuietoare de culoarea bronzului, care se desfăcu la o uşoară apăsare. Cartea se deschise de la sine la mijloc. Acolo, întins pe două pagini, se afla dragonul meu, de această dată revărsându-se peste marginile filelor, cu ghearele întinse, cu clonţul căscat ce-i scotea la iveală colţii, cu aceeaşi flamură şi acelaşi cuvânt scris cu caractere gotice.

— Desigur, l-am auzit pe Rossi spunând, eu am avut timpul necesar şi am identificat-o. Este o lucrare central-europeană, tipărită cam prin 1512, aşa că ar fi putut fi foarte bine realizată pe o tiparniţă cu litere mobile, dacă ar fi avut ceva text în ea.

Am răsfoit încet filele delicate. Niciun titlu pe primele pagini – dar asta ştiam deja.

— Ce coincidenţă stranie!

— Are o pată de apă sărată pe spate, poate din vreo călătorie pe Marea Neagră. Nici măcar cei de la Smithsonian nu mi-au putut spune ce a văzut cartea asta în peregrinările ei. Vezi tu, am mers chiar până la a o analiza chimic. M-a costat trei sute de dolari şi am aflat că a stat la un moment dat într-un mediu cu o mare concentraţie de praf de piatră, probabil înainte de 1700. De asemenea, m-am dus până la Istanbul pentru a încerca să aflu mai multe despre originile ei. Dar cel mai bizar este modul în care am intrat în posesia cărţii.

A întins mâna şi i-am înapoiat bucuros volumul vechi şi fragil.

— Ai cumpărat-o de undeva?

— Am găsit-o pe masa mea, pe când mă documentam pentru teza de doctorat.

Un tremur m-a cuprins brusc.

— Pe masa ta?

— Pe masa din boxa mea de la bibliotecă. Da, aveam şi pe atunci aşa ceva. Ştii, boxele de studiu datează din secolul al VII-lea, din mânăstirile acelor vremuri.

— Şi unde ai… De unde ai primit-o? A fost un cadou?

— Poate. Pe chipul lui Rossi apăru un surâs ciudat; părea să-şi controleze cu greu o emoţie dificilă. Mai vrei o ceaşcă?

— Păi, cred că da, am răspuns cu gâtul uscat.

— Eforturile mele de a-l găsi pe proprietarul cărţii n-au dus la niciun rezultat, iar biblioteca nu a putut-o identifica. Nici chiar cei de la British Museum Library n-o mai văzuseră vreodată şi mi-au oferit o sumă substanţială pentru ea.

— Dar n-ai vrut s-o vinzi.

— Nu. Îmi plac enigmele, după cum bine ştii. Ca, de altfel, oricărui om de ştiinţă care-şi merită numele. Asta e răsplata muncii în domeniul ăsta, să priveşti istoria în ochi şi să-i spui: „Ştiu cine eşti. Nu mă poţi păcăli”.

— Bun, şi atunci despre ce e vorba? Crezi că exemplarul acesta mai mare a fost realizat de acelaşi tipograf, în aceeaşi epocă?

Începu să bată darabana cu degetele pe pervaz.

— Nu m-am mai gândit la asta de ani buni sau, mai bine, zis am încercat să nu mă mai gândesc, deşi, într-un fel, am simţit-o întotdeauna acolo, undeva în spate, răspunse Rossi, arătând cu mâna spre golul întunecat rămas printre celelalte cărţi. Pe raftul acela de sus sunt toate neîmplinirile mele. Şi alte lucruri la care prefer să nu mă mai gândesc.

— Ei bine, acum, că i-am găsit perechea, poate că reuşeşti să descâlceşti mai bine iţele. Sunt sigur că au legătură una cu cealaltă.

— În mod cert au legătură una cu cealaltă.

Părea un ecou îngheţat, chiar dacă răsunase prin aburul cald al cafelei. Nerăbdarea şi o uşoară senzaţie febrilă pe care o aveam în zilele acelea, din cauza somnului insuficient şi a suprasolicitării mentale, m-au împins să insist:

— Dar cercetările tale? Vreau să spun, nu doar analiza chimică. Ai spus că ai încercat să afli mai multe…

— Am încercat să aflu mai multe. S-a aşezat din nou şi a cuprins ceaşca în palmele mici şi îngrijite. Mi-e teamă că îţi sunt dator cu mai mult decât o simplă poveste, reluă el cu o voce joasă. Poate că-ţi datorez chiar scuze – vei vedea de ce –, cu toate că niciodată nu i-aş fi lăsat, în mod conştient, o asemenea moştenire vreunui student de-al meu. Sau, cel puţin, nu majorităţii studenţilor mei.

Surâse afectuos, însă trist, după cum mi s-a părut mie, apoi reluă:

— Ai auzit de Vlad Ţepeş?

— Da, Dracula. Un domnitor din Carpaţi, în epoca medievală, cunoscut şi sub numele de Bela Lugosi.

— Ăsta-i omul – sau cel puţin unul dintre ei. Familia avea deja o istorie străveche atunci când cel mai cumplit membru al ei a venit la putere. Ai căutat informaţii despre el înainte de a pleca de la bibliotecă? Da? Semn rău! Când cartea mea a apărut în modul acela atât de straniu, am căutat şi eu date despre nume, în aceeaşi după-amiază – despre nume, dar şi despre Transilvania, Valahia, Carpaţi… Obsesie instantanee.

M-am întrebat dacă acesta voia să fie un compliment voalat, dat fiind că lui Rossi îi plăcea ca studenţii lui să lucreze în ritm susţinut şi alert, dar n-am insistat, de teamă să nu-i întrerup povestirea cu vreun comentariu neesenţial.

— Despre Carpaţi, deci. Pentru istorici, regiunea a fost dintotdeauna una misterioasă. Unul dintre elevii lui Occam a călătorit într-acolo, călare pe un măgar, bănuiesc, şi în urma experienţelor trăite a scris o broşurică simpatică, intitulată *Filosofia grozăveniei.* Desigur, povestea lui Dracula a fost întoarsă deja pe toate părţile şi nu mai are nimic nou de dezvăluit. Un domnitor valah din secolul al XV-lea, detestat atât de Imperiul Otoman, cât şi de propriii supuşi – unul dintre cei mai cumpliţi tirani ai lumii medievale. Se estimează că insul a măcelărit cel puţin douăzeci de mii de locuitori ai Valahiei şi Transilvaniei în decursul anilor. Dracula înseamnă „fiul Dracului” – adică, aproximativ, fiul dragonului. Tatăl lui fusese numit de împăratul Sigismund membru al Ordinului Dragonului – un organism creat pentru apărarea Sfântului Imperiu Roman de Naţiune Germană împotriva turcilor otomani. Există, de fapt, dovezi conform cărora tatăl şi-a trimis fiul, copil încă, la turci ca ostatic, şi că acolo şi-a format micul Dracula gustul pentru cruzime, urmărind metodele de tortură folosite de otomani.

Rossi clătină din cap şi apoi continuă:

— Oricum, Vlad a fost ucis într-o luptă împotriva turcilor, sau poate accidental de către propriii soldaţi, şi a fost îngropat într-o mânăstire de pe lacul Snagov, azi pe teritoriul României socialiste prietene. Amintirea sa a devenit cu timpul legendă printre localnicii superstiţioşi, transmisă din generaţie în generaţie. La sfârşitul secolului al XIX-lea, un scriitor melodramatic şi uşor nebun, Abraham Stoker, preia numele Dracula şi îl aplică unei creaturi născute din imaginaţia sa, un vampir. Vlad Ţepeş a fost cumplit de crud, însă n-a fost vampir, desigur. Iar în cartea lui Stoker nu vei găsi nicio referire la domnitorul valah, deşi Dracula al său aminteşte în carte despre trecutul glorios al familiei sale de luptători împotriva turcilor. Stoker a închegat astfel o poveste pe baza câtorva legende despre vampiri şi despre Transilvania, deşi omul nu a călătorit niciodată acolo, iar Vlad

Dracul a fost domnitorul Valahiei, nu al Transilvaniei. În secolul XX, povestea e preluată de Hollywood şi mitul renaşte. Şi aici ia sfârşit, apropo, frivolitatea mea.

Rossi îşi aşează ceaşca pe birou, încrucişându-şi mâinile, parcă incapabil, pentru o clipă, să continue. Apoi spuse:

— Pot glumi în legătură cu legenda, care a fost exploatată şi comercializată până aproape de epuizare, dar nu şi cu privire la ceea ce au scos la iveală cercetările mele. De fapt, nu am putut publica nimic, în parte din cauza legendei; m-am gândit că subiectul în sine nu ar fi luat în serios. Dar am mai avut şi un alt motiv.

Cuvintele lui m-au încremenit. Rossi nu lăsa nimic nepublicat; aşa îi dicta geniul său productiv şi aşa îşi îndemna în mod ferm studenţii, pentru ca nimic să nu se piardă.

— Ceea ce am aflat în Istanbul era prea grav pentru a nu fi luat în serios. Poate că am greşit hotărând să păstrez pentru mine aceste informaţii – le pot numi pe bună dreptate aşa –, dar fiecare individ îşi are propriile superstiţii. Eu am superstiţii de istoric. Mi-a fost teamă.

M-am uitat lung la el şi Rossi a oftat, parcă nedorind să continue.

— Vezi tu, Vlad Dracul a fost dintotdeauna intens studiat în Europa Centrală şi de Est, adică în regiunea sa de baştină. Dar el şi-a început cariera ca luptător împotriva turcilor, iar eu am constatat că nimeni nu a cercetat vreodată lumea otomană, în căutarea informaţiilor referitoare la legenda lui Dracula. De aceea am plecat la Istanbul – un ocol secret pe care l-am făcut în cadrul studiilor mele asupra situaţiei economice a Greciei timpurii. Ei, dar am publicat întregul material despre Grecia, cu un sentiment de răzbunare!

Pentru o clipă Rossi a rămas tăcut, îndreptându-şi privirile spre fereastră.

— Şi cred că ar trebui să-ţi spun, în mod direct, ce am descoperit în arhivele din Istanbul – lucrul la care am încercat după aceea să nu mă mai gândesc vreodată. La urma urmei, ai moştenit şi tu una dintre cărţuliile acestea drăguţe, adăugă el, aşezându-şi palma peste cele două volume. Dacă nu ţi-aş povesti eu totul, probabil că ai porni şi tu pe acelaşi drum pe care l-am parcurs eu, poate chiar cu un risc suplimentar. Oricum te-aş putea scuti măcar de completat formulare pentru burse.

Simţeam cum un chicot sec îmi gâdilă gâtul. Unde naiba voia să ajungă? Mi-a trecut prin minte gândul că îi subestimasem, probabil, un bizar simţ al umorului; poate că asta era un soi de farsă elaborată: avusese în biblioteca sa două exemplare ale acelei cărţulii vechi şi „plantase" una în boxa mea, ştiind că, în cele din urmă, voi ajunge la el – ceea ce şi făcusem, ca un fraier. Dar în lumina obişnuită a lămpii de birou, chipul lui se arătă deodată cenuşiu, neras, cu ochii încercănaţi şi privirea lipsită de viaţă. M-am aplecat spre el.

— Nu înţeleg ce încerci să-mi spui.

— Dracula… Făcu o pauză, apoi reluă: Dracula – Vlad Ţepeş – e încă viu.

— Oh, Doamne! exclamă tata brusc, privindu-şi ceasul. De ce nu mi-ai spus? E aproape şapte!

Mi-am afundat mâinile îngheţate în buzunarele jachetei.

— Nu mi-am dat seama. Dar, te rog, continuă-ţi povestea! Nu te opri acum!

Pentru o clipă mi s-a părut că figura tatălui meu are un aer ireal. Niciodată nu-mi trecuse prin minte până acum posibilitatea ca el să fie… cum să spun? Dezechilibrat mental? Îşi pierduse oare uzul raţiunii pentru câteva minute, în vreme ce-mi spunea toate astea?

— E târziu pentru o poveste atât de lungă.

Luă ceaşca de pe masă, dar o aşeză imediat la loc. Am observat că mâinile îi tremurau.

— Te rog, continuă, l-am îndemnat.

Dar nu mă luă în seamă.

— Oricum, nu ştiu dacă te-am speriat sau doar te-am plictisit. Probabil că ai fi preferat o simplă poveste cu balauri.

— Dar era un balaur, am replicat, vrând să cred că inventase totul. De fapt, doi balauri. Cel puţin, îmi vei povesti restul mâine?

Îşi frecă mâinile una de cealaltă, ca pentru a le încălzi, şi mi-am dat seama că, deocamdată, refuza cu îndărătnicie să mai vorbească despre acest lucru. Chipul îi era întunecat, crispat.

— Hai să mâncăm ceva. Putem lăsa întâi bagajele la Hotel Turist.

— Bine.

— Oricum, dacă nu plecăm în câteva minute, ne vor da ei afară.

Chelneriţa cea blondă aştepta rezemată de bar; nu părea să-i pese dacă mai stăm sau nu. Tata a scos portmoneul, a netezit câteva bancnote mari şi mototolite, cu inevitabilul agricultor sau miner surâzând eroic pe revers, şi le-a aşezat pe masă. Ne-am strecurat printre scaunele din fier forjat şi am ieşit pe uşa cu geam aburit.

Seara se lăsase întunecată – o seară rece, ceţoasă, est-europeană –, iar strada era aproape pustie.

— Lasă-ţi gluga pe cap, mi-a spus, aşa cum făcea de fiecare dată. Înainte de a trece pe sub sicomorii scăldaţi de ploaie s-a oprit brusc, m-a tras înapoi protector, în spatele braţului său întins, ca şi când o maşină ar fi trecut în viteză prin faţa noastră. Dar nu trecea nicio maşină, iar strada era tăcută şi rustică în lumina gălbuie. Tata s-a uitat atent în stânga şi-n dreapta. Eu n-am văzut pe nimeni, deşi gluga largă îmi limita oarecum câmpul vizual. A stat o clipă ascultând, cu privirile concentrate şi trupul neclintit.

Apoi a răsuflat adânc şi am plecat mai departe, vorbind despre ceea

ce vom mânca la Turist când vom ajunge acolo.

N-am mai discutat despre Dracula în acea călătorie. Am învăţat curând să recunosc tiparul pe care îl urmau temerile tatălui meu: nu-mi putea relata povestea decât în izbucniri scurte, fragmentând-o nu atât de dragul efectului dramatic, cât pentru a-şi conserva el ceva anume. Puterile? Sănătatea mentală?

Capitolul 3

Ajunşi înapoi, acasă, tata s-a dovedit neobişnuit de tăcut şi de ocupat, iar eu aşteptam neliniştită o ocazie pentru a-l întreba despre profesorul Rossi. Doamna Clay mânca împreună cu noi în fiecare seară, în sufrageria cu lambriuri întunecate, servindu-ne de pe bufet, dar aşezându-se apoi şi ea la masă, ca un membru al familiei, şi ştiam instinctiv că tata nu ar accepta să-şi continue povestea în prezenţa ei. Dacă îl urmam în bibliotecă, mă întreba pe scurt ce am făcut în ziua respectivă sau îmi cerea să-i arăt temele. La scurt timp după revenirea noastră de la Emona, am cercetat pe furiş rafturile bibliotecii, dar atât cartea, cât şi hârtiile care o însoţeau dispăruseră deja, şi n-aveam idee unde le-ar fi putut pune.

În serile libere ale doamnei Clay, îmi sugera să mergem la un film împreună sau mă invita la o cafea şi fursecuri în aglomeratul local de dincolo de canal. Aş fi putut spune că mă evită, însă uneori, când şedeam lângă el, citind şi aşteptând o ocazie de a-i pune iar întrebări, întindea mâna şi-mi mângâia părul, cu o tristeţe abstractă în ochi. În acele clipe, eu eram cea care nu putea aduce în discuţie subiectul.

Când a plecat din nou în călătorie, m-a luat iarăşi cu el. Urma să aibă o singură întâlnire, una neoficială, care aproape că nu merita acea lungă deplasare, dar tata a spus că dorea ca eu să văd peisajul. De data aceasta am mers cu trenul mult mai departe de Emona şi apoi am luat un autobuz până la destinaţie. Tata prefera să folosească transportul local, ori de câte ori putea. Acum, când călătoresc la rândul meu, îmi amintesc adesea de el şi renunţ la maşinile închiriate în favoarea metroului.

— Vei vedea, în Ragusa maşinile nu au ce căuta, mi-a spus în autobuz, în vreme ce ne ţineam amândoi de bara metalică din spatele şoferului. Totdeauna să stai în faţă, ca să nu rişti să ai rău de maşină.

Am strâns degetele pe bară până ce mi s-au albit încheieturile; părea că plutim printre mormanele înalte de rocă cenuşie, care serveau, în această regiune, drept munţi.

— Doamne-Dumnezeule! exclamă tata după un viraj în viteză într-o curbă strânsă ca un ac de păr. Ceilalţi pasageri păreau cât se poate de liniştiţi. De cealaltă parte a culoarului de trecere, o bătrână în negru croşeta, cu figura placidă încadrată de marginile şalului cu care se îmbrobodise şi care tremura la fiecare zguduitură a autobuzului.

— Fii atentă, mi-a spus tata, vei vedea una dintre cele mai frumoase privelişti de pe acest ţărm.

Am privit conştiincioasă pe fereastră, dorindu-mi să nu mai considere necesar să-mi dea atâtea instrucţiuni, dar urmărind îndeaproape munţii golaşi şi satele de pe culmile lor. Chiar înainte de

asfinţit, atenţia mi-a fost răsplătită de o femeie care şedea la marginea drumului, aşteptând poate autobuzul în direcţie opusă. Era înaltă, îmbrăcată într-o fustă lungă, greoaie şi o jachetă strâmtă, iar pe cap avea o beretă extraordinară, ca un fluture de organdi. Stătea singură printre stânci, aureolată de lumina târzie a soarelui, cu un coş aşezat pe jos, la picioarele ei. Aş fi zis că e o statuie, dacă nu şi-ar fi întors capul când am trecut noi. Figura ei era ovală şi palidă, prea departe pentru a-i putea identifica expresia. Când i-am descris-o, tata mi-a spus că purta, probabil, costumul popular din această regiune a Dalmaţiei.

— O bonetă mare, cu falduri pe ambele laturi? Am văzut aşa ceva în fotografii. Aş putea zice că e un fel de stafie a trecutului… probabil locuieşte într-un sătuc foarte mic. Cred că acum cei mai mulţi tineri de aici poartă blugi.

Am rămas cu ochii aţintiţi pe fereastră. N-a mai apărut nicio stafie, însă n-am ratat nimic din miracolul care s-a desfăşurat în faţa ochilor mei: Ragusa – mult sub noi, un oraş de culoarea alabastrului, cu acoperişuri mai roşii decât cerul la asfinţit, încadrat de un magnific zid de apărare medieval şi de valurile mării irizate de soare. Oraşul era clădit pe o peninsulă mare, rotunjită, iar zidurile sale păreau de netrecut, atât pentru mare, cât şi pentru invadatori – o fortăreaţă impunătoare dincolo de ţărmul Adriaticii. Văzut însă de la înălţimea şoselei, oraşul avea un aspect miniatural, ca şi cum cineva l-ar fi cioplit manual şi l-ar fi aşezat, mititel, la poalele munţilor.

Două ore mai târziu eram deja în Ragusa. Strada principală era pavată cu marmură lustruită timp de secole de încălţările trecătorilor – un pavaj în care se reflectau petice de lumină de la magazinele şi palatele din jur, astfel că lucea aidoma unei oglinzi de apă. La capătul dinspre port al străzii, ajunşi în inima oraşului vechi, ne-am prăbuşit pe scaunele unei cafenele, iar eu mi-am ridicat faţa spre vântul ce mirosea a mare şi – ciudat la această vreme târzie a anului – a portocale coapte. Marea şi cerul erau deja aproape negre. Bărcile pescăreşti dansau pe suprafaţa apelor agitate, în largul portului; vântul aducea până la noi sunetele mării, mirosurile ei şi o atmosferă blajină.

— Ah, sudul! exclamă tata cu satisfacţie şi scoase un pahar de whisky şi un platou de sardine cu pâine prăjită. Să zicem că dai barca la apă şi ai norocul de o noapte senină. Te poţi orienta după stele, astfel încât să ajungi direct la Veneţia sau pe coasta Albaniei, ori în Marea Egee.

— Cât timp ar dura drumul până la Veneţia?

Mi-am amestecat ceaiul, iar briza mării i-a purtat aburul deasupra valurilor.

— Oh, o săptămână sau mai mult, cred, într-o ambarcaţiune

medievală. Mi-a surâs, relaxat pentru o clipă. Marco Polo s-a născut pe acest ţărm, pe care veneţienii îl invadau frecvent. Ne aflăm acum în faţa unei veritabile porţi deschise spre lume, am putea spune.

— Când ai mai venit aici?

Abia acum începeam să cred că tata avusese o viaţă, o altă existenţă, înainte de a mă naşte eu.

— Am fost aici de câteva ori. Poate de patru sau de cinci ori. Prima dată a fost cu ani în urmă, pe când eram student. Profesorul meu mi-a recomandat să vizitez Ragusa, venind din Italia, doar pentru a vedea minunăţia aceasta, în timpul studiilor. Ţi-am spus că într-o vară am învăţat italiana în Florenţa.

— Te referi la profesorul Rossi?

— Da, a replicat tata aruncându-mi o privire ascuţită şi apoi întorcându-şi ochii spre paharul lui cu whisky.

A urmat o clipă de tăcere, întreruptă de tenda cafenelei, ce flutura deasupra noastră în bătaia brizei neobişnuit de calde pentru acea vreme a anului. Din bar şi din restaurant răsunau un amalgam de voci, zăngănit de veselă, tonuri de saxofon şi de pian. De departe se auzea clipocitul bărcilor în portul întunecat. Într-un târziu, tata începu:

— Ar trebui să-ţi spun mai multe despre el.

Nu mă privea, dar în vocea lui am sesizat un vag tremur.

— Mi-ar plăcea, am răspuns cu precauţie.

A luat o înghiţitură din pahar.

— Eşti încăpăţânată când vine vorba despre poveşti, nu-i aşa?

„Tu eşti cel încăpăţânat", aş fi vrut să-i spun, dar m-am abţinut; preferam să aud povestea decât să ne certăm. Tata a suspinat.

— Bine. Îţi voi spune mai multe despre el mâine, la lumina zilei, când nu voi mai fi obosit şi vom avea timp să ne plimbăm puţin în jurul zidurilor. Arătă cu paharul spre meterezele acelea de un cenuşiu-deschis, ce se zăreau deasupra hotelului. Mâine va fi o vreme mai potrivită pentru poveşti. Mai cu seamă pentru acea poveste.

A doua zi dimineaţa ne aflam la 300 de metri deasupra valurilor ce se spărgeau albe şi înspumate la poalele cetăţii. Cerul de noiembrie era limpede şi strălucitor, ca într-o zi de vară. Tata şi-a pus ochelarii de soare, şi-a privit ceasul, a împăturit broşura turistică şi a aşteptat până ce grupul de turişti germani care trecea pe lângă noi s-a îndepărtat. Am privit spre mare, dincolo de o insuliţă împădurită, spre orizontul ce se pierdea în zare. Dintr-acolo veneau corăbiile veneţiene, pentru a face negoţ sau război, cu pavilioanele lor roşu cu auriu fluturând sub acelaşi cer albastru. Aşteptând ca tata să-şi înceapă povestea, am simţit un fior de teamă, câtuşi de puţin academic. Poate că acele corăbii pe care mi le imaginasem în depărtare nu făceau doar parte dintr-un spectacol de gală. De ce îi era tatei atât de greu să

vorbească?

Capitolul 4

— ***Aşa*** cum ţi-am spus deja – a început tata, tuşind o dată sau de două ori pentru a-şi drege glasul –, profesorul Rossi era un erudit şi un prieten adevărat. Nu aş vrea să crezi altceva despre el. Îmi dau seama că, din păcate, tot ce ţi-am spus mai devreme despre el îţi poate lăsa impresia că ar fi fost… dezaxat. Îţi aminteşti că mi-a povestit ceva extrem de greu de crezut. Eram profund şocat şi începusem să am îndoieli în privinţa lui, deşi remarcasem sinceritatea ce i se oglindea în ochi. Când a sfârşit ce avea de spus, şi-a îndreptat spre mine privirea ageră.

— Ce naiba vrei să zici? am bâiguit.

— Repet, spuse Rossi apăsat, am descoperit, în Istanbul, că Dracula trăieşte şi azi printre noi. Sau, cel puţin, trăia atunci.

M-am holbat la el.

— Ştiu că-ţi spui probabil că am înnebunit, replică el pe un ton evident mai potolit. Şi sunt de acord că toţi cei care studiază istoria suficient de mult riscă să-şi scrântească minţile. Există în Istanbul o colecţie de documente puţin cunoscută, fondată de sultanul Mahomed al II-lea, cel care a cucerit Constantinopolul în 1453. În aceste arhive se găsesc în principal diverse materiale disparate, adunate ulterior de turci, pe măsură ce graniţele imperiului lor s-au restrâns. Dar colecţia cuprinde şi documente de la sfârşitul secolului al XV-lea, iar printre ele am găsit unele hărţi ce pretindeau a indica drumul spre Nelegiuitul Mormânt al unui ucigaş de turci, despre care mi-am spus că ar putea fi Vlad Dracula. Erau, de fapt, trei hărţi care, la scară din ce în ce mai mică, înfăţişau aceeaşi regiune. N-am putut recunoaşte nimic care să-mi sugereze sau să-mi amintească măcar ceva despre vreo regiune cât de cât cunoscută. Notaţiile de pe ele erau în principal în arabă, şi hărţile datau de la sfârşitul secolului al XV-lea, dacă e să-i credem pe administratorii arhivei.

Rossi a bătut uşor cu degetul în cărţulia despre care ţi-am spus că semăna atât de bine cu a mea, apoi a reluat:

— Informaţiile din centrul celei de-a treia hărţi erau scrise într-un foarte vechi dialect slav. Numai un cărturar cu vaste cunoştinţe lingvistice le-ar fi putut descifra. Eu mi-am dat toată silinţa, dar nu puteam fi sigur de corectitudinea rezultatului.

Ajuns aici, Rossi a clătinat din cap, regretându-şi parcă limitele.

— Eforturile pe care le-am dedicat acestei descoperiri m-au îndepărtat nepermis de mult de cercetările mele oficiale, dacă pot spune aşa, asupra comerţului în Creta antică. Dar nu mai puteam asculta vocea raţiunii atunci când mă aflam în încăperile acelea fierbinţi şi înăbuşitoare ale arhivei din Istanbul. Îmi amintesc că

zăream prin ferestrele înceţoşate minaretele de la Hagia Sofia. Aşa că am rămas să lucrez acolo, având în faţă acele documente ce atestau opiniile otomanilor asupra domniei lui Vlad, răsfoind dicţionare, luând notiţe detaliate şi copiind hărţile cu creionul pe hârtie.

Şi – ca să nu mai lungesc povestea – iată-mă într-o după-amiază concentrându-mă asupra locului bine marcat al Nelegiuitului Mormânt pe cea de-a treia hartă, cea mai enigmatică dintre toate. Îţi aminteşti ce se ştie în prezent: că Vlad Ţepeş ar fi înmormântat în mănăstirea construită pe o insuliţă de pe lacul Snagov, în România. Dar nici pe harta aceasta şi nici pe celelalte două nu se vedea vreun lac cu o insulă pe el, deşi era reprezentat un râu ce străbătea zona, lărgindu-se uşor la mijloc. Tradusesem toate textele de pe margini deja, cu ajutorul unui profesor de limbă arabă, specializat în perioada otomană, de la Universitatea din Istanbul. Erau pilde criptice despre natura răului, multe dintre ele extrase din Coran. Ici şi colo pe hartă, cuibărite printre munţii grosolan schiţaţi, erau câteva texte ce la prima vedere păreau a fi nume de locuri într-un dialect slav, dar care erau, de fapt, un fel de cimilituri, probabil coduri ale locaţiilor reale: Valea celor Opt Stejari, Satul Porcului Furat şi aşa mai departe – nume stranii ce nu aveau pentru mine nicio semnificaţie.

Ei bine, în centrul hărţii, deasupra locului în care era marcat Nelegiuitul Mormânt – oriunde-o fi el amplasat de fapt –, se afla desenat un dragon ce purta pe cap, ca un fel de coroană, un castel. Dragonul nu semăna deloc cu cel din cartea mea – sau din cărţile noastre –, dar am presupus că turcii trebuie să-l fi preluat odată cu legenda lui Dracula. Dedesubtul dragonului cineva scrijelise minuscul câteva cuvinte, despre care iniţial am crezut că sunt în arabă, la fel ca pildele de pe marginile hărţii. Privindu-le cu o lupă însă, mi-am dat brusc seama că erau de fapt în greacă şi, înainte de a mă gândi la respectul faţă de ceilalţi cititori – cu toate că sala era aproape goală, cu excepţia mea şi a unui bibliotecar plictisit care mai venea câteodată pentru a se asigura probabil că n-am de gând să fur ceva –, înainte deci de a mă gândi la altceva, le-am tradus pe loc, cu voce tare. În acea clipă, eram complet singur. Literele minuscule dansau parcă în faţa ochilor mei, în vreme ce le rosteam: „În acest loc, el sălăşluieşte în rău. Cititorule, dezgroapă-l cu un cuvânt”.

În acel moment, am auzit o uşă trântindu-se în holul de jos. Paşi grei urcau scara. Mintea mea era însă prinsă într-o revelaţie de o clipă: lupa îmi demonstrase că această hartă, spre deosebire de celelalte două, mai puţin detaliate, fusese adnotată de trei persoane diferite, în trei limbi diferite. Nici scrisul de mână în cele trei cazuri nu semăna, şi nici culorile cernelurilor folosite – foarte, foarte vechi. Atunci am avut brusc o viziune – ştii tu, intuiţia aceea pe care un cărturar se poate baza aproape în întregime, atunci când este susţinută de

săptămâni întregi de studiu intens.

Mi-a venit ideea că, iniţial, harta nu conţinea decât schiţa aceasta centrală cu munţii din jurul ei şi cu textul în greacă din mijloc. Probabil că abia mai târziu fusese adnotată în dialectul slav, pentru a desemna, codificat cel puţin, locurile la care se referea. După aceea căzuse în mâinile otomanilor, care adăugaseră pe marginile ei versete din Coran, parcă pentru a încarcera în interiorul lor ameninţătorul mesaj din centru sau pentru a-l înconjura cu talismane împotriva forţelor întunecate. Iar dacă acest lucru era adevărat, cine era cel care, în greacă, scrisese primele cuvinte pe hartă, ba poate o şi desenase? Ştiam că erudiţii bizantini din vremea lui Dracula foloseau limba greacă, spre deosebire de cei din lumea otomană.

Înainte de a-mi putea nota pe hârtie câte ceva din această teorie, care ar fi putut necesita verificări ce mie nu-mi stăteau în puteri, uşa de la celălalt capăt al rafturilor s-a deschis şi în sală a intrat un bărbat înalt, masiv, care a înaintat rapid printre cărţi şi s-a oprit în faţa mesei la care lucram. Avea aerul unui intrus şi eram sigur că nu făcea parte din personalul arhivelor. De asemenea, nu ştiu din ce motiv, am simţit că trebuie să mă ridic în picioare, dar un oarecare sentiment de orgoliu m-a împiedicat s-o fac; ar fi fost un act de deferenţă, pe când intrarea lui intempestivă fusese mai degrabă nepoliticoasă.

Ne-am privit o clipă în ochi, eu mai uimit ca niciodată. Omul nu-şi avea, evident, locul în acest decor ezoteric; era arătos, cu un aspect îngrijit, tenul oacheş şi un aer balcanic, cu o mustaţă groasă, pe oală, şi haine închise la culoare, croite în stil occidental. Ochii lui m-au privit direct, cu o scânteiere beligerantă, genele lor lungi părând oarecum dezgustătoare pe chipul acela imobil. Pielea îi era lividă, dar perfect netedă şi imaculată, iar buzele, foarte roşii.

— Domnule, spuse pe un ton scăzut, ostil, aproape un mârâit, într-o engleză cu accent turcesc, nu cred că aveţi permisiunea necesară pentru aceasta.

Orgoliul meu academic s-a simţit imediat lezat.

— Pentru ce?

— Pentru această activitate de cercetare. Aţi accesat materiale pe care guvernul turc le consideră ca făcând parte dintr-o arhivă particulară. Pot să vă văd acreditările, vă rog?

— Cine sunteţi dumneavoastră? am replicat cu o răceală egală cu a lui. Pot să vă văd *eu* acreditările?

Scoase un portvizit din buzunarul interior al hainei, îl trânti deschis pe masa din faţa mea şi îl închise rapid, dintr-o mişcare. Abia am avut timp să zăresc o cartelă gălbuie cu ceva scris în turcă pe ea. Mâna bărbatului avea un aspect respingător, de ceară, cu unghii lungi şi o dâră de păr întunecat pe dosul palmei.

— Ministerul Resurselor Culturale, răspunse pe un ton îngheţat,

înţeleg că nu deţineţi acceptul guvernului turc pentru a examina aceste materiale. Este adevărat?

— În niciun caz.

I-am arătat o scrisoare de la Biblioteca Naţională, în care se menţiona că am dreptul de a efectua cercetări în oricare dintre filialele sale din Istanbul.

— Nu e suficient, spuse, şi azvârli scrisoarea pe notiţele mele. Cred că va trebui să veniţi cu mine.

— Unde?

M-am ridicat, simţindu-mă ceva mai sigur pe picioarele mele şi sperând ca individul să nu ia acest gest drept o dovadă de supunere.

— La poliţie, dacă va fi necesar.

— Dar e nemaipomenit! am exclamat. Învăţasem deja că, atunci când ai dubii în probleme birocratice, e bine să ridici glasul. Sunt doctorand la Universitatea Oxford şi cetăţean al Marii Britanii. M-am înregistrat la universitatea de aici în ziua în care am sosit în ţară şi am primit această scrisoare ca dovadă a statutului meu. Nu accept să fiu chestionat de poliţie… sau de dumneavoastră!

— Înţeleg.

Zâmbi într-un fel care îmi dădu fiori. Citisem câte ceva despre închisorile din Turcia şi despre soarta prizonierilor occidentali care nimereau câteodată în ele, iar situaţia în care mă aflam mi se părea de-a dreptul precară, deşi nu înţelegeam în ce fel de necaz aş fi putut intra. Speram ca unul dintre bibliotecarii aceia plictisiţi să mă fi auzit şi să vină pentru a ne cere să facem linişte. Apoi mi-am dat seama că ei trebuie să-i fi permis personajului cu legitimaţie ameninţătoare să intre peste mine în sală. Poate că era totuşi cineva important. Insul se întinse spre mine.

— Permiteţi-mi să văd ce faceţi aici. Daţi-vă la o parte, vă rog.

Am păşit în lateral, fără tragere de inimă, şi l-am privit cum se apleacă asupra notiţelor mele, cum îmi închide dicţionarele pentru a le citi titlurile, cu acelaşi surâs deconcertant pe chip. Era o prezenţă masivă, şi am remarcat că avea un miros straniu, de parcă folosise fără prea mult succes o apă de colonie pentru a acoperi un iz neplăcut. În cele din urmă luă harta la care lucram, mânuind-o cu gesturi delicate, aproape tandre. O privi ca şi cum nu avea nevoie s-o examineze prea mult pentru a-şi da seama ce este, deşi eu mi-am spus că probabil blufează.

— Acesta este materialul extras din arhivă, da?

— Da, am răspuns furios.

— Aceasta este o foarte preţioasă proprietate a statului turc. Nu cred că veţi avea nevoie de ea pentru scopurile dumneavoastră. Şi această hârtie, această mică hartă, v-a adus de la universitatea dumneavoastră din Anglia tocmai la Istanbul?

Mi-a trecut prin minte să-i spun că mai aveam şi alte domenii de activitate, să-i arunc în faţă trecutul meu academic, dar mi-am dat imediat seama că astfel n-aş face decât să deschid calea altor întrebări.

— Pe scurt, da.

— Pe scurt?! replică el, de data aceasta mai blând. Ei bine, veţi constata că acest document este temporar confiscat. Ce păcat pentru un cercetător străin!

Fierbeam văzându-mă acolo, atât de aproape de soluţia dorită, şi m-am felicitat pentru că nu luasem cu mine, dimineaţă, vreuna dintre copiile făcute după vechi hărţi ale Carpaţilor, pe care voiam să le compar a doua zi cu harta de aici; erau încuiate în valiza mea de la hotel.

— Nu aveţi niciun drept să confiscaţi un material asupra căruia am primit deja permisiunea să lucrez, am spus scrâşnind din dinţi. Voi discuta imediat acest lucru cu oficialităţile Bibliotecii Naţionale. Şi cu ambasada britanică. Oricum, ce obiecţii puteţi avea dumneavoastră la intenţia mea de a studia aceste documente? Sunt nişte texte obscure de istorie medievală. Nu au nimic de-a face cu interesele guvernului turc, sunt convins de acest lucru.

Personajul rămase o clipă nemişcat, privind pe fereastră, de parcă minaretele de la Hagia Sofia i se înfăţişau într-o perspectivă cu totul nouă şi interesantă, pe care nu mai avusese ocazia s-o observe până atunci.

— Este pentru binele dumneavoastră, răspunse el pe un ton moale. E recomandabil să lăsaţi pe altcineva să lucreze la această temă. Altă dată.

Stătea în continuare nemişcat, cu faţa întoarsă spre fereastră, ca şi cum ar fi vrut să-i urmez şi eu direcţia privirii. Aveam copilăreasca senzaţie că nu trebuie să fac acest lucru, fiindcă e doar un truc, aşa că mi-am fixat ochii asupra lui, răbdător. Apoi am văzut, de parcă insul ar fi aşteptat ca lumina palidă a zilei să cadă asupra lui, i-am văzut, deasupra gulerului cămăşii sale scumpe, gâtul. Într-o parte, în carnea gâtului aceluia musculos, erau două punctişoare maronii, două înţepături cu coaja deja formată, nu proaspete, dar incomplet cicatrizate, de parcă se înţepase în doi spini sau fusese împuns cu vârful cuţitului.

Am făcut un pas înapoi, depărtându-mă de masă şi spunându-mi că risc să-mi pierd minţile cu atâtea lecturi morbide, că deja se scrântise ceva în mine. Dar lumina zilei era una obişnuită, iar bărbatul în costum închis la culoare era cât se poate de real, inclusiv mirosul amestecat de nespălat, transpiraţie şi încă ceva sub colonia aceea. Nimic n-a dispărut şi nu s-a transformat brusc. Nu-mi puteam desprinde privirea de la cele două mici cicatrici. După câteva secunde, insul întoarse capul de la priveliştea care-l absorbise atât, mulţumit

parcă de ceea ce văzuse – sau de ceea ce văzusem eu –, şi surâse din nou.

— Pentru binele dumneavoastră, domnule profesor.

Am rămas locului, incapabil să mai spun ceva, în vreme ce el părăsi încăperea cu harta în mână, şi i-am ascultat paşii coborând pe scară. Câteva minute mai târziu, în sală intră unul dintre bibliotecarii mai vârstnici, un om cu un ciuf de păr cărunt, aducând două volume vechi, pe care le aşeză pe un raft de jos.

— Scuzaţi-mă, am spus abia regăsindu-mi glasul, dar acest lucru este de neconceput!

Omul s-a uitat la mine, nedumerit.

— Cine era omul acela, agentul guvernamental? am continuat.

— Agentul guvernamental?! bâigui bibliotecarul.

— Trebuie să-mi daţi neîntârziat un document oficial cu privire la drepturile mele de a lucra în această arhivă.

— Dar aveţi tot dreptul să lucraţi aici, spuse el pe un ton liniştitor. Chiar eu v-am semnat înregistrarea.

— Ştiu, ştiu. De aceea, trebuie să vă duceţi după el şi să-l obligaţi să înapoieze harta.

— Să mă duc după cine?

— După omul de la Ministerul… Cel care tocmai a fost aici. Dumneavoastră l-aţi lăsat să intre?

Bătrânul mă privi curios pe sub ciuful lui cărunt.

— A fost cineva aici, acum? Dar n-a intrat nimeni în instituţie în ultimele trei ore! Eu însumi am stat la intrare; din păcate, puţini oameni vin la noi pentru a se documenta.

— Dar omul… am început şi m-am oprit brusc, văzându-mă ca într-o oglindă: un străin smintit, care dă din mâini. Mi-a luat harta, am adăugat. Adică a luat harta din arhivă.

— Harta, *Herr Professor?*

— Lucram cu o hartă. Am înregistrat-o azi-dimineaţă, la recepţie.

— Nu e oare harta aceasta? întrebă el, arătând spre masa mea de lucru.

În mijlocul ei trona o banală hartă rutieră a Balcanilor, pe care n-o mai văzusem niciodată în viaţa mea. În niciun caz nu fusese acolo cu cinci minute înainte. Bibliotecarul aşeza acum pe raft cel de-al doilea volum.

— Nu mai contează!

Mi-am strâns lucrurile cât de repede am putut şi am plecat. În aglomeraţia şi traficul intens din stradă nu se zărea nici urmă de agent guvernamental, deşi pe lângă mine au trecut în grabă câţiva bărbaţi de înălţimea lui, îmbrăcaţi în costume asemănătoare şi ducând în mână o servietă. Când am ajuns la hotel, am constatat că lucrurile îmi fuseseră mutate în altă cameră, din cauza unor probleme de ordin

practic. Primele mele schiţe ale hărţilor vechi şi notiţele complete pe care nu le avusesem cu mine la arhive dispăruseră. Valiza îmi fusese împachetată perfect, iar personalul hotelului declară că nu ştie nimic despre hărţi şi notiţe. Am stat treaz toată noaptea, cu urechile ciulite la orice sunet de afară. A doua zi dimineaţă, mi-am strâns toate hainele şi dicţionarele şi am luat vaporul spre Grecia.

Profesorul Rossi şi-a încrucişat mâinile din nou şi m-a privit de parcă aştepta, răbdător, să-mi exprim incredulitatea. Eu însă mă simţeam copleşit nu de îndoieli, ci de convingere.

— Te-ai întors în Grecia?

— Da, şi am petrecut acolo restul verii, ignorând amintirea aventurii din Istanbul, deşi n-am putut face la fel cu implicaţiile ei.

— Ai plecat fiindcă ţi-era… frică?

— Groază.

— Dar mai târziu ai făcut toate acele cercetări cu privire la cărţulia cea stranie.

— Da, în principal analiza chimică la Smithsonian. Dar când aceasta s-a dovedit neconcludentă – şi, de asemenea, din alte motive –, am renunţat la tot şi am pus cartea în raft. Acolo, sus, adăugă el, arătând cu bărbia spre cel mai înalt colţişor al bibliotecii sale. E ciudat, mă gândesc uneori la acele evenimente şi câteodată mi le amintesc foarte clar, iar alteori, doar în scurte fragmente. Cred că obişnuinţa erodează totuşi chiar şi cele mai cumplite amintiri. Şi există în mod cert unele perioade – ani de-a rândul – când nu vreau să mă gândesc nicio clipă la acele lucruri.

— Dar crezi cu adevărat… că omul acela, că înţepăturile pe gât…

— Tu ce-ai fi crezut, dacă ar fi stat în faţa ta şi te-ai fi ştiut sănătos la minte?

Şedea rezemat de rafturile cu cărţi şi, pentru o clipă, din glasul lui răzbătu un ton aspru, pătimaş. Am luat o ultimă înghiţitură de cafea, cu zaţ; foarte amară.

— Şi n-ai mai încercat niciodată să afli la ce anume se referea harta sau de unde provenea?

— Niciodată. Nu, adăugă el după o scurtă pauză. E una dintre cercetările pe care sunt convins că nu le voi finaliza vreodată. Am însă o teorie care spune că, la fel ca multe altele mai puţin teribile, acest domeniu de studiu e unul în care o persoană înregistrează progrese minore, apoi îl preia altul, la fel, şi fiecare înaintează câte puţin la rândul său. Poate că trei asemenea oameni, în secolele trecute, au făcut exact acest lucru, trasând acele hărţi şi adăugând câte ceva la ele, deşi recunosc că extrasele din Coran nu oferă probabil niciun indiciu cu privire la mormântul real al lui Vlad Ţepeş. Şi, desigur, este la fel de posibil ca totul să fie o aiureală. Poate că Vlad e îngropat în

mănăstirea aceea de pe insulă, aşa cum susţine tradiţia românească, şi că odihneşte acolo în pace ca un suflet pios – ceea ce n-a fost.

— Dar tu nu crezi asta.

Din nou, ezită.

— Cercetările trebuie să continue. Oricum ar fi, spre bine sau spre rău, dar trebuie s-o facă, inevitabil, în orice domeniu.

— Te-ai dus cumva vreodată la Snagov, ca să vezi cu ochii tăi?

— Nu. Am renunţat la cercetări.

Mi-am pus ceaşca de cafea, acum rece, pe masă şi l-am privit drept în faţă.

— Dar ai mai păstrat ceva informaţii, am presupus, lungind silabele.

Întinse mâna spre cărţile de pe ultimul raft şi trase jos un plic maroniu mare, sigilat.

— Fireşte. Cine distruge complet rezultatele unui studiu?! Am reprodus din memorie ce-am putut din cele trei hărţi şi mi-am păstrat celelalte notiţe, cele pe care le-am avut cu mine în ziua aceea, la arhivă.

Puse plicul nedesfăcut între noi, pe birou, şi îl mângâie cu o tandreţe care mie nu mi s-a părut în ton cu conţinutul lui terifiant. Poate că această nepotrivire – sau cerul întunecat al serii de primăvară – mi-a stârnit şi mai mult nervozitatea.

— Şi nu crezi că toate astea sunt un fel de moştenire cam periculoasă?

— Mi-aş dori din tot sufletul să pot spune „nu”. Dar poate că e periculoasă doar în sens psihologic. Viaţa e mai bună şi mai frumoasă atunci când nu te cufunzi inutil în orori. Aşa cum ştii, istoria omenirii e plină de fapte cumplite, şi poate că ar trebui să ne gândim la ele cu lacrimi în ochi, nu cu fascinaţie. Au trecut atât de mulţi ani, încât nici măcar nu mai sunt foarte sigur pe amintirile mele din Istanbul, şi niciodată nu m-am întors acolo. În plus, am senzaţia că am luat cu mine tot ce trebuia să ştiu.

— Pentru a merge mai departe?

— Da.

— Dar tot nu ştii cine ar fi putut desena o hartă care să indice unde se află mormântul. Sau unde se afla.

— Nu.

Am întins mâna spre plicul maroniu.

— Crezi că am nevoie de un crucifix pe lângă ăsta sau de vreun talisman?

— Sunt sigur că eşti bine apărat de simţul tău moral, de etica ta, sau cum vrei să-i spui; oricum, cei mai mulţi dintre noi sunt astfel, cred eu. Şi nu, eu unul nu aş umbla cu usturoi în buzunar.

— Dar cu un antidot mental puternic, da.

— Da. Am încercat, adăugă Rossi cu o expresie tristă, aproape

îndurerată. Poate că am greşit ignorând toate acele vechi superstiţii, dar sunt un tip raţional şi îmi place să rămân aşa.

Am pus mâna pe plic.

— Iată-ţi cartea. Este o broşură interesantă şi îţi urez succes în încercarea de a-i identifica proveniența.

Mi-a întins volumul legat în piele, iar eu mi-am spus că tristeţea din ochii lui era contrazisă de lejeritatea tonului şi a acestor din urmă cuvinte. Apoi a adăugat:

— Vino peste două săptămâni şi ne vom întoarce la negoţul nostru din Utrecht.

Probabil că am tresărit; chiar şi teza mea de doctorat îmi părea ireală acum.

— Da, bine.

Rossi a spălat ceştile de cafea, iar eu mi-am strâns lucrurile, cu degete înţepenite.

— Încă un lucru, îmi spuse el pe un ton grav.

— Da?

— Nu vom mai discuta altă dată despre asta.

— Dar nu vrei să ştii cum mă descurc?

M-am simţit copleşit, părăsit.

— Poţi spune şi aşa. Nu vreau să ştiu. Desigur, cu excepţia cazului în care ai probleme, adăugă el şi-mi luă mâna, strângându-mi-o cu aceeaşi afecţiune cu care eram deja obişnuit. Pe chipul lui persista un aer de durere, nou pentru mine, dar apoi se strădui să surâdă.

— În regulă, am spus.

— Peste două săptămâni, mi-a reamintit, aproape cu veselie în glas, când am ieşit. Să vii cu un capitol întreg, că altfel…

Tata rămase tăcut. Spre surprinderea mea jenată, am văzut că avea lacrimi în ochi. Licărul acela de emoţie m-ar fi determinat să-mi înghit cuvintele, chiar dacă el n-ar fi reînceput să vorbească, de această dată pe un ton uşor.

— Vezi tu, scrierea unei disertaţii e cu adevărat un lucru neplăcut. Oricum, probabil că n-ar fi trebuit să intrăm în atâtea amănunte. E o poveste veche şi atât de complicată, dar în mod evident totul a decurs bine, fiindcă, iată-mă, nu mai sunt o fantomă de profesor şi, în plus, te am şi pe tine. Clipi uşor, semn că-şi revenea, apoi încheie: Un sfârşit fericit.

— Dar poate că până la sfârşit s-au mai întâmplat şi altele, am bâiguit eu.

Soarele reuşea să-mi încălzească doar pielea, nu şi oasele, în care pătrunsese răcoarea brizei ce sufla dinspre mare. Ne-am ridicat şi am mers de colo-colo, admirând oraşul de jos. Un ultim grup de turişti trecuse de noi, pe lângă zid, şi se retrăsese într-o nişă îndepărtată,

arătând spre insule sau făcând poze cu conştiinciozitate. L-am privit pe tata, dar ochii lui erau aţintiţi spre mare. În spatele celorlalţi turişti şi mult în faţa noastră am zărit un bărbat pe care nu-l observasem mai devreme; mergea lent, dar cu paşi fermi, îndepărtându-se de noi în mod inexorabil. Era înalt, cu umeri largi, într-un costum negru din lână. Mai văzusem în oraş şi alţi bărbaţi înalţi în costume închise la culoare, dar, pentru un motiv oarecare, nu m-am putut stăpâni să nu mă uit după el.

Capitolul 5

Fiindcă mă simţeam atât de îngrădită alături de tatăl meu, am hotărât să pornesc singură într-o mică explorare, aşa că într-o zi, după şcoală, m-am dus la biblioteca universităţii. Olandeza mea era acceptabilă, franceza şi germana le studiam deja de câţiva ani, iar universitatea avea numeroase lucrări în engleză. Bibliotecarii au fost amabili; o scurtă conversaţie timidă mi-a fost suficientă pentru a găsi materialul de care aveam nevoie: textul pamfletelor de la Nürnberg despre Dracula, pe care le menţionase tata. Un exemplar original nu exista în arhivă – erau foarte rare, mi-a explicat bibliotecarul de la secţia de texte medievale –, dar textul era reprodus într-o culegere de documente germane din epocă, traduse în engleză.

— Asta e ceea ce-ţi trebuie, drăguţa mea? întrebă el, surâzând.

Omul avea unul dintre acele chipuri cu tenul foarte deschis la culoare, pe care le zăreşti uneori printre olandezi, cu priviri albastre, directe şi păr ce pare a se decolora cu trecerea anilor, în loc să încărunţească. Părinţii tatălui meu, în Boston, muriseră când aveam câţiva ani şi cred că mi-ar fi plăcut să am un bunic ca bătrânelul acesta.

— Numele meu este Johan Binnerts, spuse el. Mă poţi chema oricând ai nevoie de ajutor.

Am răspuns că era exact ceea ce îmi trebuia, *dank u,* iar înainte de a pleca, bibliotecarul m-a bătut uşurel pe umăr. În sala goală am citit din nou primul paragraf din culegere:

> În anul de la facerea lumii 1456, Drakula a făcut multe lucruri teribile şi ciudate. Când a fost numit domn în Valahia, a pus să fie arşi toţi tinerii care veniseră în ţara lui pentru a-i învăţa limba, patru sute la număr. A tras în ţeapă o familie numeroasă, iar pe mulţi dintre supuşi i-a îngropat goi, până la buric, şi a tras în ei. Pe unii i-a prăjit, apoi i-a jupuit.

În josul primei pagini era şi o notă de subsol. Literele erau atât de mici, încât aproape că nu am observat-o. Privind mai de aproape, am remarcat că era un comentariu referitor la sintagma „a trage în ţeapă”. Vlad Ţepeş, scria acolo, a deprins acest tip de tortură de la otomani. Metoda practicată de el presupunea străpungerea trupului cu un par de lemn ascuţit, de obicei prin anus sau prin organele genitale în sus, astfel că ţeapa ieşea uneori prin gură sau prin cap.

Am încercat, timp de un minut, să ignor aceste cuvinte; apoi, alte câteva minute, m-am străduit să le uit, cu cartea închisă.

Gândul ce refuza să-mi dea pace însă, când mi-am strâns lucrurile şi

m-am îmbrăcat pentru a pleca acasă, nu a fost cel legat de imaginea fantomatică a lui Dracula sau la descrierea metodei de tortură, ci ideea că aceste lucruri chiar se întâmplaseră, după toate aparenţele. „Dacă aş asculta foarte atent, mi-am spus, aş putea auzi urletele tinerilor, ale «familiei numeroase» pe moarte.” Cu toată atenţia acordată educaţiei mele, tata neglijase să-mi spună un lucru: că momentele cumplite ale istoriei fuseseră reale. Acum, decenii mai târziu, îmi dau seama că nu mi-ar fi putut spune niciodată acest lucru. Numai istoria însăşi ne poate convinge de astfel de adevăruri. Şi, odată ce ai văzut acel adevăr – odată ce l-ai văzut cu adevărat –, nu-ţi mai poţi întoarce privirile de la el.

Când am ajuns acasă în seara aceea, am simţit în mine un fel de putere drăcească şi mi-am abordat tatăl. Citea în bibliotecă, în vreme ce doamna Clay pregătea cina în bucătărie. Am intrat, am închis uşa în urma mea şi m-am postat în faţa lui. Citea unul dintre iubitele lui volume de Henry James – un semn sigur de stres. Am rămas acolo fără a scoate un cuvânt, până ce şi-a ridicat ochii spre mine.

— Ei, bună seara! exclamă, căutându-şi semnul de carte cu un surâs. Tema la algebră?

Ochii îi erau deja neliniştiţi.

— Vreau să-mi termini povestea.

N-a răspuns nimic, mulţumindu-se să răpăie cu degetele pe braţul fotoliului.

— De ce nu vrei să-mi spui mai multe?

Era pentru prima dată când simţeam că sunt o ameninţare la adresa lui. S-a uitat la cartea pe care tocmai o închisese. Ştiam că sunt crudă cu el, într-un mod pe care nu-l puteam înţelege, dar îmi începusem hăituiala asupra lui şi trebuia s-o termin.

— Nu vrei ca eu să aflu unele lucruri, am adăugat.

În sfârşit, a ridicat privirea spre mine. Pe chipul său plutea o tristeţe inscrutabilă, iar cutele de pe frunte îi erau adânci în lumina lămpii de pe birou.

— Nu, nu vreau.

— Ştiu mai multe decât îţi închipui tu, am replicat, deşi mi s-a părut că e o răutate copilărească; la urma urmei, n-aş fi vrut să-i spun ce ştiam dacă m-ar fi întrebat.

Îşi încrucişă degetele sub bărbie.

— Mi-am dat seama. Şi, fiindcă ştii deja ceva, va trebui să-ţi spun totul.

L-am privit fix, surprinsă.

— Atunci spune-mi! am replicat dur.

Îşi coborî din nou ochii.

— Îţi voi spune, şi o voi face cât de curând voi putea. Dar nu totul

deodată. Nu pot suporta să povestesc totul odată! izbucni el pe neaşteptate. Ai răbdare cu mine!

Dar privirea pe care mi-o aruncă era rugătoare, nu acuzatoare. M-am apropiat şi mi-am trecut braţul pe după gâtul lui plecat.

În martie, vremea e rece şi vântoasă în Toscana, dar tata s-a gândit că o scurtă excursie era bine-venită după patru zile de discuţii – pentru mine, ocupaţia lui se reducea totdeauna la „discuţii" – în Milano. De data aceasta n-a mai fost nevoie să-l rog să mă ia cu el.

— Florenţa e splendidă, mai cu seamă în afara sezonului turistic, îmi zise tata într-o dimineaţă, în vreme ce ne depărtam de Milano, mergând spre sud. Aş vrea s-o vezi şi tu zilele astea. Va trebui să înveţi mai întâi câte ceva despre istoria şi despre arta sa, pentru a o înţelege mai bine. Dar peisajul rural din Toscana este adevărata trataţie; îţi odihneşte ochii şi îi bucură în acelaşi timp, vei vedea.

Am încuviinţat, aşezându-mă mai bine pe bancheta Fiatului închiriat. Dragostea de libertate a tatălui meu era contagioasă şi îmi plăcea felul în care îşi lărgea cravata şi gulerul cămăşii ori de câte ori ne îndreptam spre un loc nou, încă nevizitat. Fiatul torcea lin pe autostrada nordică.

— Oricum, le-am promis de ani de zile lui Massimo şi Giuliei că venim. Nu m-ar ierta niciodată că am ajuns atât de aproape de ei şi nu le-am făcut o vizită. Tata se lăsă pe spate în scaun şi îşi întinse picioarele, apoi adăugă: Sunt puţintel ciudaţi – *excentrici* cred că este cel mai potrivit cuvânt –, dar sunt foarte drăguţi. Eşti de acord?

— Ţi-am spus deja că da.

Preferam să stau cu tata şi nu să merg în vizită la străini, a căror prezenţă îmi accentua timiditatea naturală, dar el părea nerăbdător să-şi revadă vechii prieteni. În orice caz, vibraţiile Fiatului mă îndemnau la somn; eram obosită după drumul cu trenul. Un fel de vrajă mă cuprinsese dimineaţă: era alarmant de întârziata sângerare cu privire la sosirea căreia medicul meu îşi făcuse totdeauna griji şi pentru care doamna Clay îmi îndesase în valiză o grămadă de tampoane de bumbac. În toaleta din tren, primul semn al acestei schimbări mi-a adus lacrimi de surpriză în ochi, ca şi cum cineva mă rănise; mica pată sângerie de pe lenjeria de corp părea amprenta unui criminal. Nu i-am spus nimic tatălui meu.

Văile şi dealurile din depărtare zburau în viteză pe lângă fereastra maşinii, devenind tot mai înceţoşate. Mi-era încă somn la prânz, când am mâncat într-un oraş alcătuit parcă numai din cafenele şi baruri întunecate, printre pisici ce se întindeau alene în pragurile uşilor.

Dar când, odată cu asfinţitul, ne-am apropiat de unul dintre oraşele înălţate pe câte o coastă de deal, ce se adunau parcă în jurul nostru aidoma personajelor dintr-o frescă, m-am trezit de-a binelea. Printre

norii bătuţi de vânt de pe cer se zăreau ultimele licăriri ale apusului – spre Mediterana, mi-a spus tata, spre Gibraltar şi spre alte locuri în care poate că vom merge vreodată. Deasupra noastră se întindea un oraş clădit pe lespezi de piatră, cu străzile aproape verticale şi aleile terasate, în trepte înguste de piatră. Micul Fiat le străbătea şerpuit, trecând la un moment dat prin faţa unei trattoria ce arunca o rază de lumină pe pietrele umede ale pavajului, apoi a coborât încet de cealaltă parte a dealului.

— Pe aici e, dacă-mi amintesc eu bine, spuse tata, cotind pe o alee străjuită de chiparoşi întunecaţi. Villa Montefollinoco, în Monteperduto. Monteperduto e oraşul. Îţi aminteşti?

Îmi aminteam. Ne uitasem pe hartă la micul dejun, tata trasând drumul cu degetul, pe lângă ceaşca de cafea.

— Siena, aici. Într-acolo trebuie să ne îndreptăm. În Toscana. Apoi vom trece în Umbria. Uite şi Montepulciano, o localitate veche şi celebră, iar pe colina următoare e oraşul nostru, Monteperduto.

Numele se amestecau în mintea mea, dar ştiam că *monte* înseamnă munte, iar noi ne aflam acum printre nişte munţi demni de o casă de păpuşi – deluşoare pitoreşti ca nişte pui de Alpi –, pe care îi străbătusem deja de două ori.

În înserarea ce se adâncea, vila părea micuţă – o casă ţărănească joasă, din piatră de râu, cu un pâlc de măslini şi chiparoşi lângă acoperişul roşcat şi două lespezi de piatră ce marcau aleea de intrare. Lumina strălucea în ferestrele de la etajul întâi şi dintr-odată am simţit că mi-e foame, sunt obosită şi sâcâită de o iritare pe care va trebui s-o ascund în faţa gazdelor noastre. Tata a luat bagajele din portbagajul maşinii, iar eu l-am urmat pe alee.

— Chiar şi clopoţelul e acelaşi, spuse el satisfăcut, trăgând de un cordon scurt de lângă uşă şi netezindu-şi părul cu mâna.

Cel care ne-a deschis a năvălit ca o furtună, îmbrăţişându-l pe tata, bătându-l zdravăn pe spate, sărutându-l sonor pe ambii obraji şi aplecându-se puţin cam prea mult pentru a-mi strânge mie mâna. Palma lui enormă şi caldă m-a apăsat uşor pe umăr pentru a mă conduce înăuntru. În holul de la intrare, o încăpere cu plafonul jos şi gemând de mobilier vechi, insul mugi:

— Giulia! Giulia! Repede! Marea sosire! Vino încoace!

Engleza lui era feroce, iar vocea – răsunătoare, puternică şi sigură pe ea.

Femeia înaltă şi surâzătoare care a apărut mi-a plăcut imediat. Avea părul cărunt, cu reflexe argintii, strâns la spate pentru a revela chipul prelung. Mi-a zâmbit de la bun început şi nu s-a aplecat spre mine. Mâna ei era la fel de caldă ca a soţului. Pe tata l-a sărutat pe ambii obraji, clătinând din cap şi revărsând un val de cuvinte în italiană.

— Iar tu, mi-a spus mie în engleză, trebuie să ai o cameră numai pentru tine, una plăcută, nu-i aşa?

— Bine, am încuviinţat încântată, sperând că va fi suficient de aproape de a tatălui meu şi că ferestrele ei vor da spre valea din jur, dinspre care urcasem atât de abrupt.

După cina servită în sufragerie, cei mari s-au relaxat în scaunele lor şi au oftat.

— Giulia, a început tata, pe an ce trece găteşti tot mai bine! Cine mai e ca tine în Italia?!

— Aiureli, Paolo! Mereu vorbeşti prostii!

Engleza ei amintea de Oxford şi de Cambridge.

— Poate că de vină e sticla de Chianti. Lasă-mă să văd eticheta.

— Mai bine dă-mi voie să-ţi umplu paharul din nou, interveni Massimo. Iar tu, drăguţă domnişoară, ce studiezi?

— Toate materiile de la şcoală, am replicat cu afectare.

— Cred că îi place istoria, le explică tata. Şi se pricepe, de asemenea, la obiectivele turistice.

Massimo umplu din nou paharul Giuliei, apoi pe al său, cu un vin de culoarea granatelor sau a sângelui întunecat.

— Istoria? Seamănă cu tine şi cu mine, Paolo. Noi l-am botezat astfel pe tatăl tău, îmi explică el mie, fiindcă nu pot suferi plictisitoarele voastre nume englezeşti. Regret, dar nu pot. Paolo, prietene, să ştii că era să mi se oprească inima în piept când am aflat că ai renunţat la cariera ta academică pentru a „parlamenta” prin lumea întreagă. Prin urmare – mi-am spus atunci îi place mai degrabă să vorbească decât să citească. Lumea a pierdut astfel un mare savant, draga mea.

Massimo mi-a întins şi mie un pahar umplut pe jumătate cu vin, fără a-l întreba mai întâi pe tata, şi a turnat deasupra puţină apă din carafa de pe masă. Deja începuse să-mi placă de el.

— Acum tu vorbeşti prostii, replică tata satisfăcut. Îmi place să călătoresc, asta-i tot.

Massimo clătină din cap.

— Ah! Şi ziceai la un moment dat, signor profesor, că vei fi cel mai grozav dintre toţi. Da, da, fundaţia ta e un real succes, ştiu.

— Avem nevoie de pace şi de progrese diplomatice, nu de noi cercetări asupra unor chestiuni mărunte, de care nimănui nu-i pasă, răspunse tata zâmbind.

Giulia aprinse un mic felinar de pe masa de servit, stinse lumina electrică, puse felinarul pe masă şi începu să taie o *torta* la care mă străduisem până acum să nu privesc pofticios. Sub lama cuţitului, suprafaţa îi lucea asemenea obsidianului.

— În istorie nu există chestiuni mărunte, clipi Massimo spre mine. Şi, în plus, chiar şi marele Rossi spunea că ai fost cel mai bun student

al lui, pe când noi, ceilalţi, cu greu îi puteam intra în graţii.

— Rossi!

Numele mi-a scăpat înainte de a mă putea opri. Tata îmi aruncă o privire stânjenită pe deasupra feliei sale de prăjitură.

— Prin urmare, cunoşti trecutul succeselor academice ale tatălui tău, tânără domnişoară? exclamă Massimo, îndesându-şi în gură o bucată uriaşă de ciocolată.

Tata m-a privit din nou şi a răspuns în locul meu:

— I-am povestit câte ceva despre vremurile acelea.

Am sesizat tonul de avertizare din glasul lui. O clipă mai târziu însă, mi-am spus că acesta fusese adresat mai degrabă lui Massimo decât mie, fiindcă replica următoare a italianului mi-a trimis un fior pe şira spinării, înainte ca tata s-o înăbuşe cu o abilă schimbare a subiectului.

— Bietul Rossi, spuse Massimo. Tragic! Nici nu-ţi vine să crezi că o persoană pe care ai cunoscut-o personal poate pur şi simplu să dispară aşa – puf, şi gata.

A doua zi dimineaţa ne aflam în plin soare, în piaţeta oraşului, cu jachetele închise până la gât şi cu broşurile turistice în mână, privind doi băieţi care, la fel ca mine, ar fi trebuit să fie la şcoală. Strigau şi pasau mingea de fotbal de la unul la altul în faţa bisericii, iar eu aşteptam răbdătoare. Aşteptasem toată dimineaţa, cât durase turul micilor capele întunecate, „cu elemente din arta lui Brunelleschi”, dacă era să mă iau după textul vag şi plictisit al broşurii, şi apoi vizita la Palazzo Pubblico, unde admirasem sala de recepţii care, timp de secole, funcţionase ca depozit de grâne al oraşului. Tata oftă şi îmi întinse una din cele două sticle de Orangina.

— Ai de gând să mă întrebi ceva, îmi spuse oarecum posac.

— Nu, vreau doar să ştiu despre profesorul Rossi.

— Mi-am închipuit. Massimo a dat dovadă de lipsă de tact pomenindu-l.

Mă temeam de răspuns, dar nu am putut să nu întreb:

— A murit? La asta s-a referit Massimo când a spus că a dispărut?

Tata a privit de-a latul piaţetei, spre cafenelele şi prăvăliile aflate vizavi.

— Da. Ba nu. Mă rog, a fost un lucru foarte trist. Chiar vrei să afli despre aşa ceva?

Am încuviinţat. Tata a aruncat în jur o privire rapidă. Şedeam pe o bancă de piatră, lângă zidul unuia dintre vechile şi elegantele *palazzi,* singuri, dacă nu-i puneam la socoteală pe băieţandrii din piaţă.

— Bine, spuse tata în cele din urmă.

Capitolul 6

Vezi tu, spuse tatăl meu, în seara aceea, când Rossi mi-a dat plicul cu hârtii, l-am lăsat surâzând în pragul uşii de la birou şi, când am dat să plec, am avut brusc sentimentul că ar trebui să-l mai reţin, să mă întorc şi să mai vorbesc cu el încă puţin. Ştiam însă că senzaţia este doar efectul discuţiei ciudate pe care o avusesem cu el, cea mai ciudată din viaţa mea, aşa că mi-am înăbuşit-o pe loc. Alţi doi doctoranzi de la catedra noastră şi-au făcut apariţia, vorbind între ei, şi l-au salutat în treacăt pe Rossi înainte ca acesta să închidă uşa, apoi au coborât rapid scările în faţa mea. Conversaţia lor animată m-a convins că viaţa merge înainte în mod firesc, şi totuşi mă simţeam încă neliniştit. Cartea ornamentată cu acel dragon era o prezenţă arzătoare în servieta mea, iar la ea Rossi adăugase acum şi plicul cu notiţele sale. M-am întrebat dacă ar trebui să mă uit peste ele în seara aceea, singur la birou în apartamentul meu înghesuit, însă eram extenuat şi n-aş fi avut puterea să le citesc, indiferent de conţinutul lor.

În plus, îmi închipuiam că dimineaţa, la lumina zilei, voi da dovadă de mai multă încredere şi raţiune. Poate când mă voi trezi nici nu voi mai crede în povestea lui Rossi, deşi eram sigur că mă va bântui, indiferent dacă o consideram veridică sau nu. Şi cum, m-am întrebat – deja afară acum, trecând pe sub fereastra profesorului şi privind involuntar spre raza de lumină a lămpii –, cum să nu-l cred pe dascălul meu într-o problemă ce ţinea de specialitatea lui? N-ar însemna astfel să pun la îndoială tot ce realizasem împreună? M-am gândit la primele capitole ale disertaţiei mele – un teanc de file atent dactilografiate, aşezate pe biroul meu de acasă – şi m-am cutremurat. Dacă nu i-aş crede povestea, aş mai putea lucra oare cu el? Ar trebui oare să consider că şi-a pierdut minţile?

Poate fiindcă mă gândeam la el, în vreme ce treceam pe sub fereastra biroului său, am devenit intens conştient de lampa încă aprinsă acolo. Lumina ei desena pete pe asfaltul pe care păşeam, când – brusc – acestea au dispărut chiar de sub tălpile mele. S-a întâmplat într-o fracţiune de secundă, dar un fior de teroare m-a cuprins instantaneu, din cap până-n picioare. Cu o clipă înainte eram pierdut în gânduri, cu picioarele scăldate în lumina aruncată prin fereastră de lampa lui Rossi, iar în clipa următoare am încremenit locului. Aproape simultan, am realizat două lucruri. Mai întâi, că niciodată nu mai văzusem lumina din biroul lui acolo, pe pavajul dintre clădirile gotice ale universităţii, deşi trecusem pe strada aceea poate de mii de ori. Acum fusese vizibilă fiindcă luminile stradale se stinseseră. Eram singur pe alee, ecoul paşilor mei fiind singurul sunet în împrejurimi.

Şi, cu excepţia peticelor acelora de lumină provenind din biroul în care fusesem cu nici zece minute înainte, strada era întunecată.

Cel de-al doilea lucru de care mi-am dat seama – *dacă* a fost cu adevărat al doilea – m-a năpădit în momentul în care m-am oprit. Spun „năpădit" deoarece aşa s-a întâmplat, aşa mi-a venit în faţa ochilor, nu în minte sau în gând. În acea clipă, când am îngheţat locului, lumina din fereastra mentorului meu s-a stins. Poate ţi se va părea ceva obişnuit: programul de lucru s-a încheiat şi ultimul profesor rămas în clădire stinge lumina în biroul său, cufundând în beznă strada pe care iluminatul public nu funcţionează momentan. Dar efectul a fost cu totul altul. Nu am avut câtuşi de puţin senzaţia unei lămpi obişnuite, stinse într-un birou; a fost mai degrabă ca şi cum ceva a trecut în viteză peste fereastra din spatele meu, blocând sursa de lumină. Şi în clipa următoare strada era învăluită în întunericul cel mai adânc.

Pentru un moment, mi s-a tăiat răsuflarea. Îngrozit şi stângaci, m-am întors, am văzut fereastra întunecată, aproape invizibilă deasupra străzii cufundate în beznă, şi am luat-o la fugă spre ea. Uşa pe care ieşisem cu puţin timp înainte era încuiată. Nicio lumină nu se zărea pe faţada clădirii. La ora aceasta, uşa probabil că se închidea automat în urma oricui ieşea, ceea ce era un lucru cât se poate de normal. Aşa că stăteam acolo ezitând, gata să mă reped la celelalte uşi, când luminile de pe stradă s-au aprins şi m-am simţit brusc ruşinat. Nu se zărea nici urmă de cei doi doctoranzi care ieşiseră înaintea mea; probabil că plecaseră în altă direcţie.

Acum însă, un alt grup de studenţi trecu pe lângă mine, râzând; strada nu mai era pustie. Dacă Rossi va ieşi într-o clipă – aşa cum ar fi normal, de altfel, după ce stinsese lumina şi încuiase uşa –, dacă va ieşi deci şi mă va găsi acolo? Spusese deja că nu vrea să mai vorbim despre cele discutate în seara aceea. Cum i-aş putea explica temerile iraţionale care mă cuprinseseră acolo, în pragul uşii lui, când el trăsese cortina peste acel subiect, poate chiar peste toate subiectele morbide? Jenat, m-am întors înainte ca el să aibă ocazia să mă prindă din urmă şi am plecat în grabă spre casă. Când am ajuns, am lăsat plicul în servietă, nedeschis, şi am dormit până dimineaţă un somn agitat.

Următoarele două zile au fost foarte pline şi nu mi-am permis să mă uit pe hârtiile lui Rossi; de fapt, mi-am alungat din minte cu hotărâre toate subiectele ezoterice. Aşa se face că am rămas surprins când, în după-amiaza celei de-a doua zile, la bibliotecă fiind, am fost oprit de unul dintre colegii mei de la catedră.

— Ai auzit ce s-a întâmplat cu Rossi? m-a întrebat el apucându-mă de braţ şi oprindu-mă din drum. Paolo, aşteaptă!

Ai ghicit, era Massimo – la fel de mare şi de zgomotos chiar şi pe

vremea studenţiei, poate chiar mai zgomotos decât acum. L-am prins de umăr.

— Rossi? Ce e? Ce-i cu el?

— Nu mai e. A dispărut. Poliţia îi percheziţionează biroul.

Am alergat tot drumul până acolo; clădirea arăta acum cât se poate de obişnuit, uşor pâcloasă în lumina soarelui de după-amiază şi forfotind de studenţi. La etajul al doilea, în faţa biroului lui Rossi, un poliţist discuta cu şeful de catedră şi cu alţi câţiva bărbaţi pe care nu-i mai văzusem niciodată. Când am ajuns eu, doi indivizi în haine închise la culoare ieşeau din biroul profesorului, închizând uşa bine în urma lor şi îndreptându-se apoi spre scări şi spre sălile de curs. Mi-am făcut loc printre ei şi l-am întrebat pe omul legii:

— Unde e profesorul Rossi? Ce s-a întâmplat cu el?

— Îl cunoaşteţi? m-a întrebat poliţistul la rândul lui, ridicându-şi ochii din carnetul de notiţe.

— Sunt doctorandul său. Am fost aici acum două seri. Cine spune că a dispărut?

Şeful de catedră a făcut un pas înainte şi mi-a strâns mâna.

— Ştiţi ceva despre asta? Menajera sa a telefonat la amiază şi a spus că profesorul nu a venit acasă nici aseară şi nici cu o seară în urmă – şi nu a sunat pentru a i se aduce micul dejun sau cina. Femeia spune că nu a mai procedat niciodată aşa. A lipsit de la o şedinţă de catedră în cadrul departamentului în această după-amiază, fără a anunţa telefonic – ceea ce iarăşi nu a mai făcut niciodată. Un student a trecut pe la mine spunându-mi că uşa biroului său este încuiată, deşi stabiliseră anterior o întrevedere la care Rossi nu a apărut. Nu a venit nici la cursul de astăzi, aşa că în cele din urmă am dispus să se deschidă uşa biroului său.

— Şi el era înăuntru?

— Nu.

M-am întors îngheţat şi am pornit spre biroul lui Rossi, dar poliţistul m-a prins de braţ.

— Nu atât de repede, exclamă el. Spuneţi că aţi fost aici cu două seri în urmă?

— Da.

— Când l-aţi văzut ultima dată?

— Pe la ora opt şi jumătate.

— Aţi mai văzut şi pe altcineva aici?

M-am gândit o clipă.

— Da, erau doi studenţi de la catedra noastră, Bertrand şi Elias, cred, care ieşeau atunci. Au plecat odată cu mine.

— Bine. Verifică informaţia, i se adresă poliţistul unuia dintre cei care îl însoţeau, apoi se întoarse spre mine. Aţi observat ceva neobişnuit în comportamentul profesorului Rossi?

Ce-aş fi putut să-i spun? Păi, da, mi-a zis că vampirii există, că Dracula se plimbă printre noi, că am moştenit un blestem sub forma studiilor sale şi că pe urmă am văzut lumina din biroul său dispărând de parcă ar fi fost acoperită de un enorm…

— Nu, am răspuns. Am discutat despre teza mea până pe la ora opt şi jumătate.

— Aţi plecat împreună?

— Nu. Eu am plecat primul. M-a condus până la uşă, apoi s-a întors în birou.

— Aţi văzut ceva sau pe cineva suspect în jurul clădirii, când aţi plecat? Aţi auzit ceva?

Am ezitat din nou.

— Nu, nimic. Adică, pentru scurt timp s-au stins luminile din stradă. Iluminatul public.

— Da, asta ni s-a spus. Dar n-aţi auzit şi n-aţi observat nimic ieşit din comun?

— Nu.

— Deocamdată, sunteţi ultima persoană care l-a văzut pe profesorul Rossi, insistă poliţistul. Gândiţi-vă bine. Când eraţi împreună, a spus sau a făcut ceva neobişnuit? A adus vorba despre deprimare, sinucidere sau ceva asemănător? Ori despre intenţia de a pleca, de a face o călătorie, spre exemplu?

— Nu, nimic de felul acesta, am răspuns cu sinceritate.

Omul legii mi-a aruncat o privire dură.

— Am nevoie de numele şi de adresa dumneavoastră.

După ce le-a notat în carneţel, s-a întors către preşedinte.

— Garantaţi dumneavoastră pentru acest tânăr?

— Este în mod cert cine v-a spus că este.

— Bine, replică poliţistul, revenind spre mine. Vreau să veniţi cu mine şi să-mi spuneţi dacă remarcaţi ceva neobişnuit. În primul rând, ceva ce arată altfel decât acum două seri. Nu atingeţi nimic. Sincer să fiu, majoritatea cazurilor de acest fel se dovedesc până la urmă a fi ceva banal, o urgenţă în familie sau o simplă cedare nervoasă; dispărutul se întoarce în general într-o zi sau două. Am mai văzut asta de o mie de ori. Dar, ţinând cont de sângele de pe birou, nu vrem să lăsăm nimic la voia întâmplării.

Sânge pe birou? Am simţit cum picioarele mă lasă, dar m-am forţat să merg liniştit în urma poliţistului. Încăperea arăta ca de fiecare dată când o văzusem la lumina zilei: curată şi ordonată, plăcută, cu mobilierul dispus ospitalier, cu cărţile şi dosarele aşezate în teancuri bine orânduite. M-am apropiat. Pe birou, pe foaia de sugativă se lăţea o pată întunecată, de mult uscată. Poliţistul puse o mână liniştitoare pe umărul meu.

— Nu e o cantitate de sânge atât de mare încât să poate fi cauza în

sine a decesului. Poate că i-a curs mai mult sânge din nas sau poate că a avut un alt tip de hemoragie. A sângerat vreodată profesorul pe nas, când aţi fost împreună? Părea cumva bolnav în seara aceea?

— Nu. Nu l-am văzut niciodată… sângerând şi niciodată nu a discutat cu mine despre starea sa de sănătate.

Brusc, cu o claritate cutremurătoare, mi-am dat seama că vorbisem despre conversaţiile noastre la trecut, ca şi cum s-ar fi sfârşit pentru totdeauna. M-am simţit sugrumat de emoţie când mi l-am amintit pe Rossi stând vesel în uşa biroului şi spunându-mi „la revedere”. Oare se tăiase după aceea, intenţionat poate, într-un moment de instabilitate, şi apoi ieşise în grabă din birou, încuind uşa în urma lui? Am încercat să mi-l imaginez rătăcind printr-un parc, îngheţat şi flămând, poate, sau urcându-se într-un autobuz spre o destinaţie aleasă la întâmplare. Nimic nu părea însă veridic. Rossi era un tip cu capul pe umeri, mai calm şi mai stăpân pe sine decât oricine altcineva.

— Priviţi în jur cu atenţie.

Poliţistul îşi luă mâna de pe umărul meu, fără a mă slăbi însă din ochi. În spate, în pragul uşii, simţeam privirile şefului de catedră şi pe ale celorlalţi bărbaţi. Mi-a trecut prin minte că, până ce se va dovedi contrariul, şi dacă Rossi fusese asasinat, mă aflam pe lista suspecţilor. Dar Bertrand şi Elias ar depune mărturie în favoarea mea, aşa cum aş face şi eu pentru ei. M-am uitat la toate obiectele din încăpere, încercând să pătrund dincolo de ele, dar n-am reuşit altceva decât să-mi accentuez frustrarea; totul era real, normal, concret, iar Rossi dispăruse cu desăvârşire din cadru.

— Nu, am spus în cele din urmă. Nu văd nimic diferit.

— Bine. Atunci, priviţi în sus, îmi ceru poliţistul, făcându-mi semn să mă uit spre fereastră.

Pe plafonul alb, înalt, în dreptul biroului, deasupra capetelor noastre, o pată alungită, de vreo doisprezece centimetri, se întindea într-o parte, ca şi cum ar fi vrut să indice spre ceva de afară.

— Şi acolo pare a fi tot sânge. Nu vă îngrijoraţi; poate să nu fie sângele profesorului Rossi. Plafonul e prea sus pentru ca o persoană să poată ajunge la el cu uşurinţă, chiar dacă ar folosi un taburet. Vom analiza totul. Acum, gândiţi-vă bine: a pomenit profesorul în seara aceea ceva despre vreo pasăre care i-a intrat în birou? Sau aţi auzit vreun zgomot când aţi plecat, ca şi cum ceva a pătruns înăuntru? Vă amintiţi dacă fereastra era deschisă?

— Nu. Nu a pomenit despre aşa ceva. Iar fereastra era închisă, sunt sigur.

Nu-mi puteam desprinde privirea de pe pata aceea: aveam senzaţia că, dacă o studiez suficient de atent, voi putea descifra ceva în conturul ei hieroglific şi oribil.

— Am avut de câteva ori păsări în clădire, interveni şeful catedrei,

din prag. Porumbei. Intră prin luminator din când în când.

— E şi asta o posibilitate, replică poliţistul. Deşi n-am găsit excremente de pasăre, e totuşi o posibilitate.

— Sau lilieci, adăugă preşedintele. Ce părere aveţi despre lilieci? În clădirile astea vechi există probabil tot soiul de vieţuitoare.

— Ei bine, şi asta e posibil, mai cu seamă dacă Rossi a încercat să lovească vreun animal cu o mătură sau cu umbrela şi a reuşit să-l rănească, sugeră un alt profesor din cadrul uşii.

— Aţi văzut vreodată aici ceva care să semene cu un liliac? Sau cu o pasăre? m-a întrebat din nou omul legii.

Am avut nevoie de câteva secunde pentru a formula cuvântul în minte şi a reuşi să-l rostesc.

— Nu, am răspuns, deşi abia înţelesesem rostul întrebării.

Zărisem în sfârşit de unde pornea pata aceea întunecată şi de ce părea a se depărta. Pe raftul de sus al bibliotecii lui Rossi, din şirul de „neîmpliniri", aşa cum le numise el, lipsea o carte. Acolo unde, cu două seri înainte, reaşezase cărţulia aceea enigmatică, printre cotoarele celorlalte cărţi, se căsca acum un gol îngust şi negru.

Colegii mei mă conduceau deja spre ieşire, bătându-mă uşurel pe spate şi spunându-mi să nu-mi fac griji; probabil că eram alb la faţă ca hârtia. M-am întors spre poliţist, care încuia uşa în urma noastră.

— Există posibilitatea ca profesorul Rossi să se afle în vreun spital, dacă s-a tăiat sau dacă l-a rănit cineva?

Omul clătină din cap.

— Am telefonat la spitale şi am făcut o verificare preliminară. Nu e pe nicăieri. De ce? Credeţi că s-ar fi putut răni singur? Parcă aţi spus că nu părea deprimat sau înclinat spre sinucidere.

— Nu, nu era deloc!

Am tras adânc aer în piept şi am început să mă simt mai sigur pe picioarele mele. Plafonul era prea înalt pentru a fi putut ajunge cu mâna la el, oricum, dar asta era o slabă consolare.

— Hai, băieţi, să mergem şi noi! exclamă poliţistul, apoi se apropie de şeful de catedră şi plecară împreună, discutând cu voce scăzută.

Mulţimea din jur începuse să se disperseze, iar eu am luat-o la pas, înainte. Mai presus de orice, aveam nevoie de un loc retras, în care să mă aşez.

Banca mea preferată din sala vechii biblioteci universitare era încă învăluită în ultimele raze ale după-amiezii de primăvară. În jurul meu, trei sau patru studenţi citeau sau vorbeau în şoaptă şi, treptat, calmul familiar al locului mă cuprinse şi pe mine. Vasta sală a bibliotecii avea ferestre din sticlă colorată, unele dând spre sălile de lectură şi spre coridoarele şi curţile interioare austere, astfel că puteam vedea studenţii intrând şi ieşind sau studiind la mesele mari din stejar. Era

sfârşitul unei zile obişnuite; curând, soarele avea să se retragă de pe lespezile de piatră ale podelelor, învăluind lumea în crepuscul şi marcând scurgerea a exact patruzeci şi opt de ore de când discutasem cu mentorul meu. Acum însă, activitatea ştiinţifică era în toi aici, refuzând să se lase ameninţată de căderea întunericului.

Ar trebui să-ţi spun că pe vremea aceea, îmi plăcea să fiu singur când învăţam, nederanjat, într-o tăcere monastică. Ţi-am povestit deja despre boxele de studiu în care lucram de obicei, la etajele superioare ale bibliotecii, unde aveam propria nişă şi unde am găsit cartea aceea ciudată care mi-a schimbat viaţa aproape peste noapte. Cu două zile în urmă, la aceeaşi oră, învăţam acolo, preocupat şi fără griji, gata să-mi strâng cărţile despre Olanda şi să mă îndrept spre o plăcută întâlnire cu mentorul meu. Nu mă gândeam la nimic altceva decât la cele scrise cu un an în urmă de Heller şi Herbert cu privire la istoria economică a oraşului Utrecht şi la modul în care îi voi combate ideile într-un articol, poate unul extras chiar din teza mea de doctorat.

De fapt, dacă gândul îmi zbura la trecut, se îndrepta numai asupra acelor nevinovaţi şi uşor hrăpăreţi olandezi care se ciorovăiau cu privire la măruntele lor probleme comerciale sau şedeau în pragul uşii, pe marginea canalelor, urmărind cum este descărcat un nou transport de marfă pe podeaua casei lor, ce ţinea totodată loc de depozit. Dacă avusesem cândva vreo viziune a trecutului, nu văzusem cu ochii minţii decât chipurile lor rozalii, bătute de briza mării, sprâncenele groase şi mâinile abile, nu auzisem decât trosnetul corăbiilor, nu simţisem decât mirosul de smoală şi de mirodenii, combinat cu cel al lemnului ud al debarcaderului, şi nu mă minunasem decât de ingeniozitatea şi priceperea lor comercială.

Dar se pare că istoria poate fi cu totul altfel – o izbucnire sângerândă, al cărei ecou nu piere peste noapte sau peste secole. Iar acum studiile mele aveau să se îndrepte într-o cu totul altă direcţie, una nouă pentru mine, dar nu şi pentru Rossi sau pentru mulţi dintre cei care îşi croiseră drum prin acelaşi hăţiş întunecat. Voiam să încep acest nou domeniu de cercetare pe fondul forfotei vesele a sălii principale, nu în nişele tăcute, marcate arar de sunetul paşilor pe scările îndepărtate. Voiam să încep următoarea etapă a vieţii mele de istoric acolo, sub privirile inocente ale tinerilor antropologi, ale arhivarilor încărunţiţi, ale studenţilor de optsprezece ani pe care gândul îi ducea la jocul de tenis sau la noii pantofi albi cumpăraţi, ale învăţăceilor surâzători şi ale profesorilor distraţi – în mijlocul agitaţiei specifice serilor universitare. Am mai privit o dată în jurul sălii aglomerate, la peticele de lumină desenate de ultimele licăriri ale soarelui, la balansul agitat al uşilor de la intrarea principală. Apoi mi-am luat servieta jerpelită, am deschis-o şi am scos din interior plicul gros, maroniu, pe care Rossi scrisese de mână câteva cuvinte:

„PĂSTREAZĂ PENTRU URMĂTORUL”.

Pentru următorul? Nu dădusem atenţie mesajului cu două zile înainte. La ce se referise oare? Voise să păstreze informaţiile din interior pentru următorul moment în care va relua acest proiect, această necunoscută? Sau eu eram „următorul”? Să fie asta cumva o dovadă a nebuniei lui?

Am deschis plicul şi am văzut un teanc de hârtii de diverse mărimi şi grosimi, multe îngălbenite şi fragilizate de vreme, altele doar simple foiţe acoperite cu rânduri dese de litere dactilografiate. Multe materiale. Va trebui să le întind pe toate undeva, mi-am spus, aşa că m-am aşezat la cea mai apropiată masă, lângă fişier. Era încă multă lume în jur – necunoscuţi prietenoşi –, dar, înainte de a scoate din plic documentele, am aruncat, superstiţios, o privire peste umăr.

Lucrasem cu o serie de manuscrise ale lui Thomas Morus cu doi ani înainte şi, de asemenea, cu câteva dintre scrisorile expediate de Albrecht din Amsterdam, iar mai recent contribuisem la catalogarea unui set de conturi flamande din 1680. Ştiam, în calitate de istoric, că ordinea documentelor în orice arhivă are o importanţă aparte. Aşa că am scos o coală de hârtie şi un creion şi am alcătuit o listă a materialelor, pe măsură ce le scoteam din plic. Primele documente din teanc s-au dovedit a fi cele pe foiţă. Erau pline de sus până jos de rânduri ordonat dactilografiate, mai mult sau mai puţin sub forma unor scrisori. Le-am aşezat pe toate laolaltă, forţându-mă să nu le studiez mai îndeaproape.

Următorul material era o hartă desenată de mână cu linii stângace, dar clare. Hârtia era deja îngălbenită, iar notaţiile şi numele locurilor se distingeau cu greu pe fila groasă, evident ruptă din vreun carneţel vechi. Alte două hărţi similare veneau după ea, urmate de trei pagini pe care se vedeau notiţe ici şi colo, scrise de asemenea de mână, cu cerneală, uşor lizibile la prima vedere. În continuare am scos din plic o broşură tipărită în limba engleză, care invita turiştii în „Romantica Românie”; înfloriturile în stil Art Deco sugerau anii 1920 sau 1930. Urmau două chitanţe de la un hotel şi de la restaurantul acestuia. Din Istanbul. Am găsit apoi o hartă mare şi veche a Balcanilor, tipărită neglijent, în două culori. Ultimul material era un plic de mici dimensiuni, alb-gălbui, sigilat şi fără nume sau adresă. L-am pus şi pe el deoparte, eroic, fără a încerca să-l deschid.

Asta era tot. Am întors plicul mare cu susul în jos şi l-am scuturat, pentru ca nici măcar o musculiţă moartă să nu-mi scape neobservată. În timp ce-l ţineam în mâini, brusc (şi pentru prima dată) am avut o senzaţie pe care urma s-o resimt apoi pe tot parcursul cercetărilor: am simţit prezenţa lui Rossi, am simţit mândria lui la gândul meticulozităţii mele, de parcă spiritul său viu îmi vorbea şi acum prin intermediul metodelor sistematice pe care el însuşi mă învăţase să le

utilizez. Ştiam că lucra repede, fără a trece însă nimic cu vederea – niciun document, nicio arhivă, oricât de departe ar fi fost aceasta situată şi oricare ar fi fost opiniile contrare ale colegilor lui. Dispariţia sa şi faptul că – mi-am spus eu cu pasiune – avea nevoie de mine ne aşezaseră dintr-odată pe poziţii aproape de egalitate. Şi mai aveam impresia că Rossi îmi rezervase dintotdeauna această poziţie, aşteptând ca eu să mă arăt demn de ea.

Acum, toate documentele erau întinse pe masă, în faţa mea. Am început cu scrisorile, epistolele acelea lungi, cu rânduri dese, dactilografiate pe foiţă subţire, cu puţine greşeli şi puţine corecturi. Toate erau în câte un singur exemplar şi păreau deja aranjate în ordine cronologică. Fiecare era atent datată, începând cu decembrie 1930, mai bine de douăzeci de ani în urmă. Fiecare începea cu menţiunea: „COLEGIUL TRINITY, OXFORD", şi atât. Am parcurs cu privirea prima scrisoare. În ea, autorul relata povestea descoperirii acelei cărţulii misterioase şi a cercetărilor iniţiale de la Oxford. Scrisoarea era semnată: „Al dumneavoastră cu mâhnire, Bartholomew Rossi". Şi începea – am ţinut foiţa cu grijă, chiar şi atunci când mâinile au început să-mi tremure –, începea cu un apelativ afectuos: „Dragul şi nefericitul meu succesor…"

Tata a tăcut brusc, iar vocea lui tremurândă m-a obligat să dau dovadă de tact şi să întorc capul înainte ca el să se simtă obligat să mai spună ceva. Ca printr-un acord tacit, ne-am luat jachetele şi am traversat piaţeta, prefăcându-ne încă interesaţi de faţada bisericii de vizavi.

Capitolul 7

Tata a rămas apoi în Amsterdam câteva săptămâni şi, în acest răstimp, am avut senzaţia că mă protejează într-un fel nou. Într-o zi, când am venit de la şcoală puţin mai târziu decât de obicei, am găsit-o pe doamna Clay vorbind cu el la telefon. Imediat mi-a întins receptorul.

— Unde ai fost? m-a chestionat tata; suna din biroul lui de la Centrul pentru Pace şi Democraţie. Am telefonat de două ori, şi doamna Clay nu ştia unde eşti. S-a enervat rău din cauza ta.

El era cel nervos, se vedea clar, deşi păstra un ton scăzut al vocii.

— Am stat să citesc ceva la o cafenea nou deschisă lângă şcoală.

— Bine. Dar altă dată să-mi telefonezi mie sau doamnei Clay dacă ai de gând să întârzii, bine?

Nu-mi plăcea să accept, dar am spus că voi telefona. Tata a venit acasă devreme în seara aceea şi mi-a citit cu glas tare din *Marile speranţe*. Apoi a luat câteva dintre albumele foto şi ne-am uitat împreună la poze: Paris, Londra, Boston, primele mele role, serbarea de după clasa a treia, Paris, Londra, Roma. De fiecare dată în fotografii eram doar eu, stând în faţa Panteonului sau la porţile cimitirului Père Lachaise, fiindcă tata era totdeauna cel care făcea pozele, şi altcineva în afară de noi doi nu mai era. La ora nouă a verificat uşile şi ferestrele, iar pe mine m-a trimis la culcare.

A doua oară când am ştiut că voi întârzia, i-am telefonat doamnei Clay şi i-am explicat că mă duc la nişte colegi să ne facem temele împreună la un ceai. „Bine”, a spus ea. Am închis şi am plecat singură la biblioteca universităţii. Johan Binnerts, responsabilul colecţiei medievale, se obişnuise deja să mă vadă; cel puţin îmi surâdea cu gravitate ori de câte ori veneam la el cu o nouă întrebare şi întotdeauna mă întreba cum mă descurc cu lucrările la istorie. Domnul Binnerts mi-a găsit un fragment dintr-un text din secolul al XIX-lea care mi-a făcut mare plăcere, astfel că am petrecut ceva timp luând notiţe pe marginea lui. Acum, în biroul meu de la Oxford, am un exemplar al acelei cărţi; am găsit volumul – *Istoria Europei Centrale* de lordul Gelling – într-o librărie, acum câţiva ani. Ţin şi astăzi la ea, după atâta timp, deşi ori de câte ori o deschid retrăiesc o senzaţie sumbră. Îmi amintesc foarte bine imaginea mâinii mele, mică şi cu pielea netedă, copiind pasaje din ea în caietul meu de notiţe:

> Pe lângă cruzimea deosebită, Vlad Dracula dădea dovadă de o vitejie extraordinară. Îndrăzneala sa era atât de mare, încât, în anul 1462, a traversat Dunărea şi, în noapte, a făcut o incursiune, călare, chiar în tabăra sultanului Mahomed al

II-lea, care îşi reunise armatele acolo pentru a ataca Valahia. În cursul acestui raid, Vlad a ucis mai mulţi oşteni turci, iar sultanul însuşi abia a scăpat cu viaţă, înainte ca apărătorii otomani să-i forţeze pe valahi să se retragă.

Un număr similar de documente poate fi identificat în privinţa oricărui nume de seamă al Europei din epoca feudală, mai mare în unele cazuri şi mult mai mare în doar câteva. Ceea ce este extraordinar în informaţiile disponibile despre Dracula este longevitatea lor – altfel spus, refuzul său de a pieri ca personalitate istorică, persistenţa legendei sale. Cele câteva surse existente în Anglia amintesc în mod direct sau implicit de altele, a căror diversitate poate stârni curiozitatea oricărui istoric. Vlad Dracula pare să fi fost renumit în Europa chiar în timpul vieţii sale – fapt rar într-o perioadă în care continentul constituia, comparativ cu standardele actuale, o lume vastă şi fragmentată în care comunicarea se făcea prin intermediul mesagerilor călare şi al transportului fluvial, o perioadă în care cruzimea cutremurătoare era o trăsătură obişnuită în rândul nobilimii. Notorietatea lui Dracula nu a luat sfârşit odată cu decesul său misterios şi cu înmormântarea stranie din 1476, ci pare să fi rămas aproape la fel de vie până ce a fost atenuată de strălucirea Iluminismului în Occident.

Articolul despre Dracula se încheia aici. Aveam suficient material istoric pe care să-l analizez în ziua respectivă, dar am intrat şi la Departamentul de literatură engleză, unde am constatat cu bucurie că biblioteca deţinea un exemplar din romanul *Dracula* al lui Bram Stoker. Mi-am dat seama că voi avea nevoie de câteva vizite la bibliotecă pentru a-l citi. Nu ştiam dacă pot lua cărţi cu împrumut şi, chiar dacă aş fi putut, nu aş fi vrut să iau romanul acasă, fiindcă ar fi însemnat ori să-l ascund, ori să-l las undeva la vedere. Aşa că am început să-l citesc, aşezată pe un scaun lângă fereastră. Dacă priveam afară, puteam vedea unul dintre canalele mele preferate, Singel, cu piaţa de flori şi oamenii care se înghesuiau să cumpere sendvişuri cu hering de la o mică tonetă. Era un loc fermecător de izolat, unde partea din spate a unui raft cu cărţi mă despărţea de ceilalţi cititori din sală.

Acolo, în acel scaun, m-am lăsat absorbită de alternanţa dintre ororile gotice şi delicata poveste de dragoste ţesută de Stoker. Nu ştiam bine ce anume aşteptam de la cartea aceea; după spusele tatălui meu, profesorul Rossi o considera inutilă ca sursă de informaţii referitoare la realul Dracula. Curtenitorul şi totuşi respingătorul conte Dracula din roman era un personaj convingător, chiar dacă nu avea

mai nimic în comun cu Vlad Ţepeş. Dar Rossi credea cu sinceritate că Dracula devenise un mort viu în decursul istoriei. M-am întrebat dacă o carte are cu adevărat puterea să transforme ceva atât de bizar într-o realitate palpabilă; la urma urmei, Rossi făcuse descoperirea respectivă la mult timp după publicarea romanului. Vlad Dracula, pe de altă parte, fusese o forţă a răului cu aproape patru sute de ani înainte de naşterea lui Stoker. Totul era de neînţeles. Şi nu spusese oare profesorul Rossi că Stoker descoperise o sumedenie de informaţii veridice despre legenda vampirilor? Eu nu văzusem niciodată un film cu vampiri – tata nu agrea ororile, indiferent de tipul acestora –, iar elementele clasice ale subiectului îmi erau necunoscute. După spusele lui Stoker, vampirul îşi poate ataca victimele doar între apusul şi răsăritul soarelui; poate trăi la infinit, hrănindu-se cu sângele muritorilor şi aducându-i astfel şi pe ei în starea lui de mort viu; poate lua forma unui liliac, a unui lup sau chiar a unui val de ceaţă; poate fi respins prin utilizarea funiilor de usturoi sau a crucifixelor; poate fi distrus înfigându-i un par în inimă şi umplându-i gura cu usturoi în vreme ce doarme în sicriul său, pe timp de zi; un glonţ de argint tras direct în inimă îl poate, de asemenea, distruge.

Nimic din toate astea nu m-ar fi înspăimântat în sine; păreau doar nişte superstiţii, fantasmagorii dintr-un timp îndepărtat. Dar exista un aspect al poveştii care mă frământa de fiecare dată când închideam cartea şi o aşezam la locul ei pe raft, notând cu grijă numărul paginii la care rămăsesem. Era un gând care mă urmărea pe treptele bibliotecii şi pe podurile ce traversau canalele, până când ajungeam acasă. Dracula al lui Stoker avea un tip preferat de victime: femeile tinere.

Tata tânjea mai mult ca niciodată – spunea el – după sud primăvara; totodată, voia ca eu să văd frumuseţea acelor locuri. Vacanţa avea să vină în curând, iar întrevederile lui din Paris nu-i ocupau decât câteva zile. Învăţasem să nu-l presez, nici pentru călătorii, nici pentru poveşti; când era el gata, următorul episod sosea, dar niciodată, niciodată când eram acasă. Cred că nu voia să aducă prezenţa aceea întunecată în căminul nostru.

Am luat trenul spre Paris şi apoi o maşină spre sud, spre munţii Cévennes. Dimineaţa lucram la două-trei eseuri în franceza mea tot mai limpede, pe care urma să le expediez apoi la şcoală. Încă mai am unul dintre ele; chiar şi acum, decenii mai târziu, când îl despăturesc, mă cuprinde acel sentiment inefabil al Franţei în mai, mirosul ierbii care acolo nu e iarbă, ci *l'herbe,* proaspătă şi fragedă, ca şi cum întreaga vegetaţie a acestei ţări ar avea fantastice proprietăţi culinare, ca ingredientele unei salate sau ceva ce poate fi încorporat în brânză.

Câteodată opream la gospodăriile de pe marginea drumului şi luam

de acolo gustări mai bune decât orice ne-ar fi putut oferi un restaurant: cutiuţe cu căpşune ce luceau roşii în soare şi păreau că nici nu trebuie spălate; suluri de brânză de capră grele ca nişte gantere şi acoperite cu un pufuşor cenuşiu de mucegai, de parcă ar fi fost rostogolite pe podeaua unei pivniţe. Tata bea vin rubiniu, din sticle fără etichetă, ce costau doar câteva centime, pe care le astupa din nou după fiecare masă şi le punea laolaltă cu un mic pahar înfăşurat cu grijă într-un şerveţel. La desert dădeam gata pâinici întregi calde încă, în care îndesam pătrăţele de ciocolată amăruie. Stomacul mi se lăfăia de plăcere, iar tata a spus la un moment dat, ruşinat, că va trebui să ţină iarăşi regim de slăbire când vom reveni la viaţa obişnuită.

Drumul ne ducea către sud-est şi mai târziu, după o zi sau două, a început să urce pe coastele răcoroase ale munţilor.

— *Les Pyrénées-Orientales,* mi-a spus tata, desfăşurând harta rutieră în timpul unuia dintre picnicuri. De ani întregi aştept să revin aici.

Am refăcut drumul parcurs urmându-l cu degetul pe hartă şi am constatat că ajunsesem surprinzător de aproape de Spania. Această realizare, alături de incitantul cuvânt *Orientales,* m-a scos din amorţeală. Ne apropiam de marginile lumii cunoscute mie şi pentru prima dată mi-am dat seama că, la un moment dat, aveam să depăşesc cu mult limitele ei. Tata voia să vizităm o mănăstire anume.

— Cred că putem ajunge până diseară în oraşul de la poalele ei, ca să urcăm mâine la ea.

— E foarte sus?

— Cam la jumătatea înălţimii până în vârf, fapt care a apărat-o de diverşii invadatori. A fost construită exact în anul 1000. Incredibil: un mic sălaş săpat în stânca muntelui, dificil de atins chiar şi pentru cei mai entuziaşti pelerini. Dar îţi va plăcea la fel de mult şi oraşul de jos; e o veche staţiune balneară, cu adevărat fermecătoare.

Surâdea când spunea aceste cuvinte, însă era agitat, împăturind harta cam prea repede. Aveam senzaţia că în curând îmi va spune o altă poveste; poate că de data aceasta nu va mai trebui să-l rog eu s-o facă.

Într-adevăr, mi-a plăcut orăşelul Les Bains când am ajuns la el, după-amiază. Era ca un sat mai mare cu case din piatră, de culoarea nisipului, întins pe o culme joasă de munte. Pirineii se înălţau deasupra lui umbrindu-l aproape în întregime, cu excepţia străzilor mai largi de jos, care coborau spre văile şi gospodăriile ţărăneşti de la poale. Platanii colbuiţi ce înconjurau câteva piaţete, colbuite şi ele, nu aruncau nicio umbră peste trecători şi peste măsuţele la care bătrânele oraşului vindeau feţe de masă croşetate şi sticle cu extract de lavandă. De acolo puteam vedea, sus, obişnuita biserică de piatră săgetată de rândunele în zbor, cu turnul clopotniţei învăluit în umbra aruncată de munţi – o lungă dâră întunecată, ce avea să coboare, la asfinţit, şi în

această parte a oraşului, înghiţind stradă cu stradă.

Am mâncat cu poftă un fel de supă groasă de legume şi apoi cotlete de viţel, la restaurantul de la etajul întâi al unui hotel din secolul al XIX-lea. Şeful de sală şi-a pus lejer un picior pe marginea de alamă a barului, în dreptul mesei noastre, şi ne-a întrebat politicos despre destinaţia noastră. Era un bărbat plăcut, într-un costum de un negru imaculat, cu faţa îngustă şi tenul măsliniu. Vorbea o franceză ritmată, agrementată de un accent pe care nu-l mai auzisem până atunci, şi înţelegeam mult mai puţine cuvinte decât tata, care s-a văzut nevoit să-mi traducă.

— Ah, desigur, mănăstirea noastră, a exclamat şeful de sală ca răspuns la întrebarea lui. Ştiaţi că Saint-Matthieu atrage în fiecare vară opt mii de vizitatori? Da, aşa este. Dar toţi sunt atât de drăguţi şi de liniştiţi – o sumedenie de străini credincioşi care urcă pe jos până acolo, ca într-un pelerinaj real. Îşi fac singuri patul dimineaţa şi abia dacă îi ştim când vin şi pleacă. Desigur, mulţi alţii vin pentru *les bains.* Veţi merge şi dumneavoastră la băi, nu-i aşa?

Tata i-a spus că va trebui să pornim spre nord după numai două nopţi petrecute aici şi că aveam de gând să ne petrecem toată ziua de mâine vizitând mănăstirea.

— Ştiţi, probabil, că există o sumedenie de legende aici, unele cu adevărat remarcabile şi toate reale, răspunse şeful de sală surâzând – un surâs care i-a înfrumuseţat chipul pe dată. Tânăra domnişoară înţelege ce vorbim? Poate o va interesa să le cunoască.

— *Je comprends, merçi,* am replicat politicos.

— *Bon.* Atunci să vă povestesc una. Dar, vă rog, nu uitaţi de cotlete. Sunt foarte bune fierbinţi.

În acea clipă uşa restaurantului se deschise şi doi bătrânei, cu siguranţă clienţi ai hotelului, intrară zâmbind şi se aşezară la o masă.

— *Bon soir, buenas tardes,* rosti şeful de sală dintr-o suflare.

M-am uitat întrebător la tata, iar el a izbucnit în râs.

— Da, suntem cam amestecaţi aici, explică şeful, râzând la rândul lui. Suntem o veritabilă *salade,* compusă din culturi diferite. Bunicul meu vorbea o spaniolă fără cusur, perfectă, şi a luptat în Războiul Civil din Spania la o vârstă deja înaintată. Nouă ne plac toate limbile vorbite aici. N-avem bombe şi nici terorişti, precum bascii. *Noi* nu suntem criminali!

Şi omul privi indignat în jur, ca şi cum cineva tocmai l-ar fi contrazis.

— Îţi explic eu mai târziu, mi-a şoptit tata.

— Prin urmare, să vă povestesc o legendă. Sunt mândru să vă spun că oamenii de aici mă consideră istoricul oraşului. Mâncaţi, vă rog! Mănăstirea noastră a fost fondată în anul 1000, dar deja ştiţi asta. De fapt, era anul 999, deoarece călugării care au ales acest loc se

pregăteau pentru sfârşitul lumii, apocalipsa ce urma să vină – cum altfel?! – la pragul dintre milenii. Călugării străbăteau munţii de aici în căutarea unui loc pentru biserica lor şi, într-o noapte, unul dintre ei a visat că Sfântul Matei a coborât din rai pentru a aşeza un trandafir alb pe culmea la poalele căreia se opriseră. A doua zi au urcat până aici şi au sfinţit muntele prin rugăciuni. E frumos, sunt sigur că o să vă placă. Dar nu asta e legenda interesantă; asta e doar întemeierea bisericii. Deci, la doar un secol după construirea mănăstirii, unul dintre cei mai pioşi călugări, dascălul celor tineri, a murit în chip misterios în floarea vârstei. Numele lui era Miguel de Cuxa. L-au plâns cu lacrimi amare şi l-au îngropat în cripta bisericii. Ştiţi dumneavoastră, cripta aceea pentru care localitatea noastră este celebră, fiindcă e cel mai vechi exemplu de arhitectură romanică din Europa. Da! întări el, bătând în tejgheaua barului cu degetele sale lungi, cu unghii pătrate. Unii susţin că această onoare aparţine Mănăstirii Saint-Pierre, de lângă Perpignan, dar asta e doar propagandă mincinoasă, pentru a atrage turiştii. În orice caz, acest învăţat a fost îngropat în criptă şi la scurt timp după aceea un blestem s-a abătut asupra mănăstirii. Mai mulţi călugări au murit ucişi de o boală misterioasă. Au fost găsiţi, unul câte unul, morţi în chiliile lor – chiliile sunt splendide, vă veţi îndrăgosti de ele. Sunt cele mai frumoase din întreaga Europă. Aşadar, călugării au fost găsiţi morţi, albi ca nişte stafii, de parcă n-ar mai fi avut pic de sânge în vene. Toată lumea a bănuit că au fost otrăviţi. În cele din urmă, un călugăr tânăr – elevul favorit al celui care se stinsese primul – a coborât în criptă şi şi-a dezgropat dascălul, se pare împotriva voinţei abatelui, care era foarte speriat. Şi l-au găsit pe dascăl în viaţă, dar nu tocmai viu, dacă înţelegeţi ce vreau să spun. Un mort viu. Se ridica noaptea din mormânt pentru a-i răpune pe ceilalţi călugări. Pentru a trimite sufletul bietului om pe tărâmul odihnei veşnice, fraţii au adus apă sfinţită de la un altar din munţi şi au luat un par foarte ascuţit…

Şeful de sală schiţă un gest în aer, ca eu să înţeleg mai bine cât de ascuţit fusese parul. Eram numai ochi şi urechi la el şi la franceza sa ciudată, concentrându-mă din răsputeri să reţin cât mai multe din povestea lui. Tata renunţase să-mi mai traducă şi în clipa aceea furculiţa îi căzu din mână, izbindu-se cu zgomot de farfurie. Când am ridicat ochii spre el, am observat că era la fel de alb ca faţa de masă, cu privirile aţintite asupra noului nostru prieten.

— Am putea oare… Îşi drese glasul şi îşi şterse buzele tamponându-le de câteva ori cu şervetul. Puteţi să ne aduceţi nişte cafea?

— Dar n-aţi luat încă *la salade!* exclamă şeful de sală cu mâhnire. Este excepţională! Şi apoi avem *poires belles-Hélène,* plus nişte brânză delicioasă şi *gâteau* pentru domnişoara.

— Desigur, desigur, se grăbi tata să spună. Le luăm şi pe acestea.

*

Când am ieşit din restaurant, una dintre piaţetele aflate mai jos pe coastă răsuna de muzica revărsată din difuzoare; un spectacol local era în plină desfăşurare, cu zece sau doisprezece copii îmbrăcaţi în costume ce-mi aminteau de *Carmen.* Fetiţele săltau pe loc, foşnindu-şi fustele de tafta galbenă lungi până la glezne şi legănându-şi graţios capul acoperit de câte o mică *mantilla* din dantelă. Băieţeii tropăiau şi îngenuncheau, rotindu-se semeţi în jurul lor. Fiecare purta o mică vestă neagră, pantaloni strâmţi şi o pălărioară de catifea. Muzica se auzea când şi când mai puternic, însoţită de un zgomot ca şfichiuitul unui bici, ce răsuna tot mai tare pe măsură ce ne apropiam. Câţiva turişti se opriseră să admire dansatorii, iar câţiva părinţi şi bunici şedeau pe scăunele pliante lângă arteziana secată, aplaudând ori de câte ori muzica sau tropăitul băieţilor atingea un crescendo.

Am rămas acolo doar câteva minute şi apoi am luat-o pe drumul care urca în mod vizibil spre biserica înălţată deasupra piaţetei. Tata n-a spus nimic despre soarele ce cobora în grabă spre orizont, dar era clar că ritmul în care mergeam era dictat de stingerea iminentă a zilei, şi n-am fost deloc surprinsă atunci când lumina ce învăluia ţinutul acela sălbatic a dispărut aproape cu bruscheţe. Culmile negre-albăstrui ale Pirineilor se conturau clar pe cer, apoi, pe măsură ce urcam, au început să se confunde cu cerul de asemenea negru-albăstrui. Priveliştea ce se deschidea de la poalele zidului ce înconjura biserica era extraordinară – nu ameţitoare, ca perspectiva pe care o avusesem în oraşele acelea italiene la care mai visam şi acum, ci vastă: câmpii şi coline rostogolindu-se unele în altele, dealuri ce se preschimbau în piscuri întunecate, în spatele cărora bănuiam o lume îndepărtată. La picioarele noastre, luminile din oraş se aprindeau, oamenii se plimbau pe străzi şi pe alei, vorbind şi râzând, iar din grădinile împrejmuite se ridica un vag parfum de garoafe. Rândunele zburau în jurul clopotniţei, rotindu-se de parcă ar fi înveşmântat ceva invizibil în fire diafane de aer. Am observat una ce plana ameţită printre celelalte, greoaie şi stângace, în loc să fie uşoară şi iute, şi mi-am dat seama că era de fapt un liliac, abia vizibil în lumina crepusculară.

Tata a oftat, rezemat de zid, sprijinindu-şi piciorul pe o lespede de piatră – o bornă oare, sau poate un suport pentru a urca pe un catâr? S-a întrebat şi el acelaşi lucru, cu glas tare. Orice ar fi fost, piatra aceea admira de secole priveliştea ce se deschidea acum în faţa noastră, nenumărate alte apusuri asemănătoare, fiind martoră la relativ recenta trecere de la licărul palid al lumânărilor la luminile electrice care străluceau pe străzi şi în cafenele. Tata părea din nou relaxat, după o masă bună şi o plimbare în aerul pur, neclintit, însă mie mi se părea că relaxarea aceea era forţată. Nu îndrăznisem să-l întreb despre reacţia sa bizară la povestea şefului de sală, dar mi-am

dat atunci seama că, probabil, tata ştia lucruri mult mai cumplite decât cele pe care începuse să mi le spună. De data aceasta, n-a mai fost nevoie să-l rog eu să continue; era ca şi cum ar fi preferat el însuşi s-o facă, ferindu-se astfel de ceva mai rău.

Capitolul 8

13 decembrie 1930
Trinity College, Oxford

Dragul şi nefericitul meu succesor,

Mă simt mai liniştit ştiind că ziua de astăzi este dedicată, în calendarul bisericesc, Sfintei Lucia, sfântă a luminii, figură sacră adusă la noi din sudul Italiei de vikingi. Cine ar putea oferi o protecţie mai bună împotriva forţelor întunericului – întuneric interior, exterior, etern – decât lumina şi căldura, pe măsură ce ne apropiem de cea mai scurtă şi mai rece zi a anului? Iar eu sunt încă aici, după o altă noapte nedormită. Ai fi mai puţin nedumerit dacă ţi-aş spune că acum mă culc cu o funie de usturoi sub pernă şi că port la gâtul meu de ateist un mic crucifix de aur pe un lănţişor? Nu fac asta, desigur, dar te las să-ţi imaginezi aceste forme de protecţie, dacă vrei; au un echivalent intelectual, psihologic. De acesta mă agăţ zi şi noapte.

Pentru a rezuma situaţia cercetărilor mele: da, mi-am schimbat planurile de călătorie vara trecută, pentru a include şi Istanbulul, şi le-am schimbat sub influenţa unei mici bucăţi de pergament. Examinasem toate sursele pe care le-am putut găsi la Oxford şi în Londra cu privire la Drakulya *din misterioasa cărţulie goală. Luasem o sumedenie de notiţe pe marginea acestui subiect, notiţe pe care tu, neobosit cititor, le vei găsi laolaltă cu aceste scrisori. De atunci le-am mai extins puţin, aşa cum vei afla mai târziu, şi sper că te vor proteja şi te vor îndruma în egală măsură.*

Am vrut cu adevărat să renunţ la această cercetare inutilă, la această vânătoare după un indiciu întâmplător găsit într-o carte descoperită întâmplător în ajunul plecării mele spre Grecia. Ştiu foarte bine că am considerat-o o provocare adresată mie de destin – un destin în care, de altfel, nu credeam – şi că acum urmăream în adâncul istoriei evazivul şi maleficul cuvânt Drakulya *dintr-un fel de bravadă intelectuală, pentru a-mi dovedi că pot lua urma oricărui fragment de istorie. De fapt, mă lăsasem cuprins de o stare mentală atât de calmă, împachetându-mi cămăşile curate şi vechea mea pălărie de soare, încât în acea după-amiază aproape că uitasem întreaga afacere.*

Dar, ca de obicei, mă pregătisem prea conştiincios pentru călătorie, eram gata prea devreme şi îmi rămăsese puţin timp înainte de ultimul somn acasă şi de trenul de dimineaţă. Ori mă puteam duce la Lupul Auriu să comand o halbă de bere neagră şi să văd dacă bunul meu prieten Hedges era acolo, ori – şi aici am făcut o alegere nefericită, deşi cu inima oarecum îndoită – mă mai puteam abate încă o dată pe la Sala Cărţilor Rare, deschisă până la ora nouă. Mai era acolo un fir pe care aveam de gând să-l urmez (deşi mă îndoiam că va duce la ceva nou), o fişă la subiectul

„Otoman", care mi se păruse că se referea exact la perioada în care a trăit Vlad Dracula, din moment ce documentele amintite în ea datau în principal de la mijlocul secolului al XV-lea.

Desigur, mi-am spus în sinea mea, nu puteam studia absolut toate sursele din epoca aceea din Europa întreagă şi din Asia; mi-ar fi trebuit ani – o viaţă de om –, şi prevedeam că nu voi scoate nici măcar un articol din blestemata asta de vânare de vânt. Dar am lăsat cârciuma în urmă – o greşeală ce a dus la decăderea multor bieţi savanţi – şi am pornit spre bibliotecă.

Dosarul, pe care l-am găsit cu uşurinţă, conţinea patru sau cinci scurte pergamente de origine otomană, parte a unei donaţii făcute universităţii în secolul al XVIII-lea. Fiecare pergament era acoperit cu rânduri caligrafiate în arabă. Descrierea în engleză de pe coperta dosarului mi-a dovedit că, în ceea ce mă privea, nu găsisem cine ştie ce comoară. (Am citit imediat rezumatul în engleză, fiindcă noţiunile mele de arabă sunt deprimat de rudimentare, aşa cum mi-e teamă că vor rămâne, de fapt. Într-o viaţă de om nu e timp decât pentru a studia câteva dintre limbile de seamă – cu excepţia celor care îşi dedică timpul în întregime lingvisticii.) Trei dintre pergamente erau inventare ale taxelor percepute de sultanul Mahomed al II-lea de la populaţia din Anatolia. Ultimul enumera impozitele strânse din oraşele Sarajevo şi Skopje – ceva mai aproape de casă, dacă acum pentru mine casa însemna bârlogul lui Dracula din Valahia, însă o regiune îndepărtată a imperiului, după standardele acelor vremuri apuse. Am strâns pergamentele laolaltă şi m-am gândit că aş mai avea încă timp pentru o scurtă, dar mulţumitoare vizită la Lupul Auriu. Pe când mă pregăteam să le aşez la loc în dosar, atenţia mi-a fost atrasă de un mic fragment scris pe spatele ultimului pergament.

Era o listă scurtă, o veche mâzgălitură neglijentă pe dosul situaţiei oficiale cu impozitele colectate din Sarajevo şi Skopje, şi am citit-o curios. Părea să fie o listă de cheltuieli: obiectele achiziţionate fuseseră notate în stânga, iar sumele plătite, într-o monedă neprecizată, erau înşirate în dreapta. „Cinci tineri lei de munte pentru Luminăţia Sa Sultanul, 45", am citit cu interes. „Două cingători de aur cu pietre preţioase pentru Sultan, 290. Două sute de piei de oaie pentru Sultan, 89." Şi apoi ultimul rând, care mi-a ridicat părul în cap: „Hărţi şi documente militare aparţinând Ordinului Dragonului, 12".

Cum, te-ai putea întreba, cum am putut citi toate astea dintr-o privire, când cunoştinţele mele de arabă sunt atât de firave, aşa cum am menţionat deja? Perspicacele meu cititor, cât de aproape îmi urmezi elucubraţiile, rămânând treaz la ceas de noapte pentru mine – şi te binecuvântez pentru asta. Aceste adăugiri, acest mic memorandum medieval era scris în latină. Iar dedesubt, data scrijelită cu litere subţiri mi-a rămas vie în minte: 1490.

În 1490, îmi amintesc, Ordinul Dragonului era pe cale de pieire, distrus de puterea otomană; Vlad Dracula era mort de paisprezece ani şi îngropat,

conform legendei, în mănăstirea de pe lacul Snagov. Hărţile, documentele şi secretele sale – orice s-ar fi ascuns îndărătul acestui cuvânt – fuseseră cumpărate foarte, foarte ieftin, comparativ cu cingătoarea şi lâna de oaie. Poate că fuseseră azvârlite printre mărfurile negustorului în ultima clipă, ca o curiozitate, o pildă a cuceririlor otomane, pentru a-l măguli şi a-l amuza pe sultanul ai cărui înaintaşi nutriseră o admiraţie pizmuitoare pentru Ordinul ce-i hărţuise la marginile imperiului. Să fi fost negustorul acela un călător balcanic, cunoscător al limbii latine şi vorbitor poate de slavă ori de vreun dialect romanic? În mod sigur avea o educaţie înaltă, dat fiind că ştia să scrie; era poate un neguţător evreu care stăpânea trei sau chiar patru limbi. Oricine ar fi fost, binecuvântat fie sufletul lui pentru că a notat acele cheltuieli. Dacă a reuşit să trimită cu bine lotul de marfă, dacă acesta a ajuns în siguranţă la sultan şi dacă – mai puţin probabil – supravieţuise în tezaurul Luminăţiei Sale, printre giuvaiere, piese de aramă, sticlărie bizantină, relicve barbare, poeme persane, cărţi cabalistice, atlase, hărţi astronomice…

M-am dus la recepţie, unde bibliotecarul căuta ceva într-un sertar.

— Scuzaţi-mă. Aveţi cumva o listă a arhivelor istorice ordonată pe ţării A arhivelor din… Turcia, spre exemplul

— Ştiu ce căutaţi dumneavoastră, domnule. Există o astfel de listă pentru universităţi şi muzee, dar e departe de a fi completă. N-o avem aici; mergeţi la oficiul central al bibliotecii. Deschide mâine-dimineaţă la ora nouă.

Trenul meu spre Londra pleca abia la 10.14, şi nu aş fi avut nevoie decât de zece minute ca să mă uit peste materiale. Iar dacă numele sultanului Mahomed al II-lea sau ale succesorilor săi imediaţi apăreau printre ele… ei bine, nici nu ţineam chiar atât de mult să ajung în Rhodos.

Al tău cu adâncă mâhnire, Bartholomew Rossi

Timpul părea să se fi oprit în loc în marea sală a bibliotecii, în ciuda activităţii intense din jurul meu. Citisem o singură scrisoare, dar mai erau cel puţin patru în teancul de dedesubt. Ridicând ochii, am observat dâra de un albastru-întunecat ce apăruse în spatele ferestrelor: asfinţitul. Va trebui să mă duc acasă singur, pe întuneric, mi-am spus ca un copil speriat. Din nou am simţit impulsul de a alerga la uşa lui Rossi şi de a bate insistent în ea. Cu siguranţă l-aş găsi acolo, citind vreun manuscris vechi în lumina gălbuie a lămpii de birou. Dar perplexitatea m-a cuprins iarăşi, aşa cum se întâmplă după moartea unui prieten bun, atrasă de caracterul ireal al situaţiei, de aura ei de imposibil. De fapt, eram pe atât de nedumerit, pe cât de speriat, iar stupefacţia nu făcea decât să-mi sporească teama, fiindcă în acea stare nu mă mai puteam recunoaşte pe mine însumi.

În vreme ce-mi treceau astfel de gânduri prin minte, am privit

teancurile de documente de pe masă; împreună, ocupau mare parte din suprafaţa ei şi de aceea, probabil, nu se aşezase nimeni în faţa mea sau pe scaunele din jurul tăbliei. Tocmai mă întrebam dacă n-ar trebui să strâng toate hârtiile şi să plec acasă, pentru a continua să lucrez la ele mai târziu, când o tânără s-a apropiat şi s-a aşezat la celălalt capăt al mesei. Am aruncat o privire în jur şi am văzut că toate celelalte mese erau ocupate până la refuz cu diverse cărţi, rezumate, fişe din catalog şi caiete de notiţe. Fata nu avea unde să se aşeze în altă parte, dar am simţit dintr-odată o pornire protectoare faţă de documentele lui Rossi; nu voiam ca un străin să surprindă, involuntar, ceva din ele. Erau oare în mod vizibil nebuneşti? Sau eu eram aşa?

Eram pe punctul de a strânge hârtiile cu grijă, respectând ordinea lor iniţială, cu acele mişcări cumpănite şi politicoase prin care încerci de obicei să-l asiguri pe cel care abia s-a aşezat timid la masa ta că tocmai plecai, oricum, când am remarcat brusc cartea pe care tânăra o aşezase în faţa ei. Deja îi răsfoia paginile din mijloc, având pregătite alături un pix şi un carneţel. Uluit, mi-am plimbat privirile de la titlul cărţii la figura ei, apoi la cealaltă carte de pe masă şi din nou la chipul ei.

Era un chip tânăr, deja marcat însă vag şi plăcut de maturitate, cu acea uşoară încreţire a pielii pe care o observam şi în jurul ochilor mei dimineaţa, în oglindă, o oboseală abia ascunsă ce sugera că lucrează probabil pentru doctorat. Era o figură elegantă, alungită, care şi-ar fi găsit bine locul într-o pictură medievală de altar, o faţă ce ar fi părut ascuţită dacă pomeţii nu s-ar fi lăţit în mod delicat. Tenul era palid, dar probabil ar fi devenit măsliniu după o săptămână la soare. Genele îi erau coborâte spre carte, iar gura bine conturată şi sprâncenele prelungi păreau deja atrase de ceea ce ochii citeau în paginile acelea. Părul întunecat, aproape ca tăciunele, se avânta spre spate, ridicându-se de pe frunte cu o vigoare neobişnuită în vremea aceea. Titlul cărţii, printre atâtea altele din această bibliotecă – m-am uitat din nou şi încă o dată, uluit – era *Carpaţii.* Iar alături pe masă, lângă cotul femeii, se afla romanul lui Bram Stoker, *Dracula.*

În acea clipă, tânăra şi-a ridicat ochii din carte şi i-a întâlnit pe ai mei. Mi-am dat seama că o fixam probabil direct, nepoliticos şi ofensiv. Dar privirea întunecată şi intensă pe care mi-a întors-o – deşi ochii ei aveau o licărire ciudată, chihlimbarie, în adâncul lor, ca de miere – era extrem de ostilă. Nu mă simţisem niciodată foarte în largul meu în prezenţa femeilor, eram mai degrabă retras, dar ştiam destule despre ele pentru a mă simţi acum ruşinat, şi m-am grăbit să mă explic.

— Scuzaţi-mă, am spus repede. N-am putut să nu remarc cărţile dumneavoastră… Vreau să spun, ce citiţi acum.

Tânăra continua să mă fixeze sever, ţinând cartea deschisă în faţă şi

arcuindu-şi sprâncenele brune.

— Vedeţi dumneavoastră, eu studiez exact acelaşi subiect, am insistat.

Sprâncenele i se ridicară mai mult, dar am arătat spre hârtiile din faţa mea.

— Vorbesc serios. Tocmai citeam despre…

Am privit hârtiile lui Rossi şi m-am oprit la mijlocul frazei. Nuanţa de dispreţ din ochii ei mi-a încins obrajii.

— Dracula? replică ea sarcastic. Da, ce aveţi acolo, în faţă, par a fi surse primare.

Avea un accent pe care nu-l puteam localiza, iar vocea îi era catifelată, însă de o catifelare impusă de circumstanţe, ca şi cum, dacă i-ar fi dat drumul, ar fi putut deveni răsunătoare şi puternică. Am încercat o tactică diferită.

— Citiţi cărţile acelea de plăcere? Ca să vă distraţi, adică? Sau studiaţi ceva?

— Să mă distrez?

Ţinea cartea încă deschisă, poate pentru a mă descuraja cu fiece armă de care dispunea.

— Păi, e o temă neobişnuită şi, dacă aţi împrumutat şi o lucrare despre Carpaţi, probabil că sunteţi foarte interesată de subiect. Nu mai vorbisem atât de repede de la examenul oral de masterat. Tocmai voiam să iau şi eu cartea aceea. De fapt, pe amândouă.

— Serios?! Şi pentru ce?

— Păi, m-am hazardat eu, am nişte scrisori de la… dintr-o sursă istorică neobişnuită… în care este menţionat Dracula. Scrisorile se referă la Dracula.

O vagă nuanţă de interes licări în privirile ei, ca şi cum lumina aceea chihlimbarie se aprinsese mai tare, aţintită asupra mea. Tânăra se lăsă pe spate în scaunul ei, relaxându-se cu un fel de lejeritate masculină, fără a-şi lua însă mâinile de pe carte. Mi-a trecut prin minte că era un gest pe care-l mai văzusem de sute de ori înainte – această detensionare ce însoţea naşterea unui gând, această deschidere către o conversaţie. Oare unde îl mai văzusem?

— Ce e cu acele scrisori mai exact? întrebă ea cu o voce moale, cu sonorităţi străine.

Mi-am spus cu părere de rău că trebuia să mă fi prezentat, pe mine şi titlurile mele, înainte de a intra în această discuţie. Din cine ştie ce motiv am simţit că nu pot face acel început acum; nu puteam pur şi simplu să dau mâna cu ea, să-i spun la ce catedră eram şi aşa mai departe. M-am gândit, de asemenea, că n-o mai văzusem niciodată înainte, deci nu putea fi şi ea la Istorie – poate doar dacă era nouă, transferată recent de la o altă universitate. Şi oare ar trebui să mint pentru a-l proteja pe Rossi? Am decis, la întâmplare, să n-o fac. Pur şi

simplu n-am pomenit de numele lui.

— Lucrez cu cineva care… are nişte probleme… şi care a scris scrisorile astea cu douăzeci de ani în urmă. Mi le-a dat crezând că-l voi putea ajuta în… situaţia lui actuală… care are legătură cu… studiile lui… Vreau să spun că studia…

— Înţeleg, replică ea cu o politeţe îngheţată.

Se ridică şi începu să-şi strângă lucrurile, deliberat şi fără grabă. Pusese deja mâna pe servietă. În picioare părea atât de înaltă pe cât mi-o imaginasem, relativ musculoasă, cu umeri largi.

— De ce te interesează Dracula? am întrebat cu disperare.

— Ei bine, trebuie să-ţi spun că nu e treaba dumitale, răspunse ea scurt în vreme ce se întoarse pe călcâie, dar plănuiesc o călătorie în viitor, deşi nu ştiu când o voi face.

— În Carpaţi?

— Nu. Îmi aruncase ultimul cuvânt cu un aer de dispreţ, dar apoi, ca şi când nu s-ar fi putut abţine, adăugă cu atâta răceală, că n-am mai avut îndrăzneala să spun nimic: La Istanbul.

— Oh, Doamne! exclamă tata cu ochii spre cerul întunecat. Ultimele rândunele se adunau deasupra noastră, iar luminile oraşului licăreau vag în vale. N-ar fi trebuit să fim aici la ora asta, când mâine avem o asemenea drumeţie de făcut. Pelerinii trebuie să se culce devreme, sunt sigur. La lăsarea întunericului, sau cam pe atunci.

Mi-am întins picioarele; unul din ele îmi amorţise sub mine şi lespezile de piatră ale bisericii păreau deodată ascuţite, extrem de inconfortabile, mai cu seamă când mă gândeam la patul de la hotel. Probabil că tot drumul până jos avea să mă furnice. Şi, în plus, începuse să mă cuprindă o iritare clocotindă, mult mai supărătoare decât înţepăturile din picior. Tata se întrerupsese, din nou, prea devreme.

— Uite, spuse el arătând cu mâna în zare. Cred că acolo trebuie să fie Saint-Matthieu.

I-am urmărit gestul spre masa întunecată a munţilor şi am zărit, cam la jumătatea înălţimii, o lumină slabă, neclintită. Nicio alta nu mai licărea în apropierea ei; nicio aşezare umană nu părea să se mai afle în jur. Era o unică scânteiere pe o vastă întindere neagră, sus, dar nu în apropierea celor mai înalte piscuri; părea că atârnă undeva între oraş şi cerul înnoptat.

— Da, acolo cred că trebuie să fie mănăstirea, repetă tata. Şi vom avea destul de urcat mâine, chiar dacă mergem pe şosea.

În vreme ce străbăteam străzile întunecate, m-am simţit cuprinsă de tristeţea ce te învăluie când cobori de undeva de sus, părăsind înălţimile pure. Înainte de a coti pe lângă vechea clopotniţă, am mai privit o dată înapoi, pentru a-mi imprima în memorie luminiţa aceea

singuratică. Iat-o din nou, strălucind deasupra unei case îmbrăcate într-o tufă deasă de bougainvillea. Oprindu-mă în loc pentru o clipă, m-am uitat bine la ea. Şi atunci, o singură dată, lumina a clipit.

Capitolul 9

14 decembrie 1930
Trinity College, Oxford

Dragul şi nefericitul meu succesor,

Îmi voi relua povestea cât de repede posibil, ca tu să extragi din ea informaţiile vitale pentru ca amândoi să… oh, să supravieţuim măcar, şi s-o facem cu bine şi în îndurare. Există supravieţuiri şi supravieţuiri – istoricii învaţă lucrul acesta cu durere. Cele mai cumplite porniri ale omenirii pot supravieţui timp de generaţii, de secole şi chiar milenii. Iar cele mai aprige eforturi ale noastre pot pieri odată cu noi, la finele unei singure vieţi.

Dar să continui: călătoria din Anglia spre Grecia a fost una dintre cele mai uşoare şi mai plăcute pe care le-am făcut vreodată. Directorul muzeului din Creta mă aştepta în port pentru a-mi ura bun venit şi m-a invitat să revin mai târziu în vara aceea, pentru a asista la deschiderea unui mormânt minoic. În plus, doi elenişti americani, pe care de ani îmi doream să-i cunosc, erau cazaţi la aceeaşi pensiune cu mine. Amândoi m-au îndemnat să solicit un post ce tocmai devenise liber la universitatea lor – cum nu se putea mai potrivit pentru pregătirea mea – şi mi-au lăudat din plin activitatea. Am avut acces foarte uşor la toate colecţiile dorite, inclusiv la unele particulare. După-amiaza, când muzeul era închis şi tot oraşul dormita, şedeam pe terasa îmbrăcată în iederă şi-mi răsfoiam notiţele, reţinând câteva idei pentru alte subiecte de cercetare în viitor. În aceste circumstanţe idilice, mă gândeam să renunţ cu desăvârşire la ceea ce acum nu mi se pare decât o fantasmagorie morbidă: cuvântul acela bizar, Drakulya, *şi ceea ce se ascundea în spatele său. Luasem cartea aceea veche cu mine, fiindcă nu voiam să mă despart de ea, dar n-o mai deschisesem de o săptămână. Una peste alta, mă simţeam liber de vraja ei. Dar ceva – pasiunea pentru meticulozitate a istoricului sau poate pura plăcere a vânătorii unui indiciu – mă îndemna să-mi urmez planurile şi să plec la Istanbul pentru câteva zile. Şi acum trebuie să-ţi povestesc despre singura mea aventură într-o arhivă de acolo. Probabil că va fi primul dintr-o serie de evenimente pe care le voi povesti şi pe care îţi va fi greu să le crezi. Dar citeşte până la sfârşit, te implor.*

Ascultându-i rugămintea – spuse tata am citit fiece cuvânt. Scrisoarea reda încă o dată sumbra experienţă trăită de Rossi printre documentele din colecţia lui Mahomed al II-lea: harta aceea cu notaţii în trei limbi, ce părea să indice localizarea mormântului lui Vlad Ţepeş, apariţia funcţionarului sinistru care i-o confiscase şi cele două răni minuscule de pe gâtul acestuia.

Redând aceste fapte, stilul lui Rossi devenise ceva mai dezlânat decât în primele două scrisori, subţiat şi tremurat, presărat cu mici greşeli, de parcă ar fi fost cuprins de o puternică agitaţie. Şi, în ciuda propriei tulburări (fiindcă era deja noapte, mă întorsesem în apartamentul meu şi citeam singur, cu uşa încuiată şi draperiile trase bine peste ferestre, superstiţios), am remarcat exprimarea pe care o utiliza; era identică, aproape, cu aceea pe care o folosise când îmi istorisise totul cu două seri înainte – de parcă întreaga poveste i se întipărise adânc în memorie, cu aproape un sfert de secol în urmă, iar acum nu mai trebuia decât recitată celui care voia să asculte.

Mai erau încă trei scrisori, şi am parcurs-o pe următoarea cu nerăbdare.

15 decembrie 1930
Trinity College, Oxford

Dragul şi nefericitul meu succesor,

Din clipa în care hidosul funcţionar mi-a confiscat harta, norocul m-a părăsit. Când m-am întors la hotel, am constatat că directorul îmi mutase lucrurile într-o cameră mai mică şi mai murdară, fiindcă acolo unde stătusem iniţial căzuse tencuiala într-un colţ al tavanului. În timpul mutării, mi-au dispărut o serie de hârtii şi o pereche de butoni de aur, la care ţineam foarte mult.

Şi astfel, în camera cea nouă şi înghesuită, am încercat să-mi refac din memorie notiţele cu privire la istoria lui Vlad Dracula şi hărţile pe care le văzusem în arhivă. După aceea am plecat imediat înapoi în Grecia, unde am încercat să-mi reiau cercetările în Creta, dat fiind că aveam suficient timp la dispoziţie. Drumul până la insulă a fost cumplit, pe o mare agitată, cu valuri imense. Un vânt nebun, fierbinte, precum teribilul mistral din Franţa, mătura insula fără încetare. Cele două camere în care stătusem înainte erau ocupate, aşa că am mai găsit doar o încăpere jalnică, întunecoasă şi umedă. Colegii mei americani plecaseră. Amabilul director al muzeului se îmbolnăvise şi nimeni nu părea să-şi mai aducă aminte că fusesem şi eu invitat la deschiderea mormântului minoic. Am încercat să-mi continui lucrarea despre Creta, dar, oricât aş fi recitit notiţele anterioare, inspiraţia refuza să se apropie de mine. Nervozitatea mea nu era câtuşi de puţin atenuată de superstiţiile primitive ale localnicilor, pe care nu le remarcasem în călătoriile anterioare, deşi sunt atât de răspândite în Grecia, încât nu se putea să nu le fi întâlnit până atunci. În tradiţia greacă, şi nu numai, originea vampirilor, vrykolakas, *este un cadavru îngropat neglijent sau care se descompune lent, pentru a nu mai menţiona o persoană îngropată din greşeală de vie. Bătrânii din tavernele Cretei erau mult mai dispuşi să-mi relateze sutele lor de poveşti cu vampiri decât să-mi spună unde aş mai putea găsi alte fragmente de ceramică*

precum cel pe care îl aveam sau ce epave antice găsiseră şi prădaseră străbunii lor. Într-o seară, i-am permis unui necunoscut să-mi facă cinste cu o specialitate locală numită, straniu, amnezia, iar rezultatul a fost că a doua zi m-am simţit rău de dimineaţa până seara.

De fapt, nimic nu mi-a mers bine decât abia după ce am ajuns în Anglia, pe un vânt teribil, din cauza căruia m-a chinuit cel mai cumplit rău de mare din câte am suportat vreodată.

Menţionez toate aceste detalii în eventualitatea că au o oarecare relevanţă pentru alte aspecte ale situaţiei mele. Cel puţin astfel vei putea înţelege în ce stare de spirit eram când am ajuns la Oxford: extenuat, abătut, înspăimântat. Mă vedeam în oglindă, palid şi slab. Ori de câte ori mă tăiam la bărbierit – ceea ce se întâmpla destul de des –, tresăream, amintindu-mi de cele două mici punctişoare abia ascunse de pe gâtul funcţionarului turc şi îndoindu-mă tot mai mult de veridicitatea amintirilor respective. Uneori aveam senzaţia unui ţel neîmplinit, a unei intenţii pe care nu mi-o puteam formula clar în minte – senzaţie ce mă bântuia până aproape de nebunie. Mă simţeam singur şi fără alinare. Într-un cuvânt, nervii mei erau într-o stare pe care n-o cunoscusem niciodată.

Desigur, am încercat să-mi continui viaţa ca de obicei, fără a vorbi cu cineva despre acest subiect şi pregătindu-mă pentru următorul semestru cu grija obişnuită. Le-am scris eleniştilor americani pe care îi întâlnisem în Grecia, lăsând să se înţeleagă că aş fi interesat de o slujbă în Statele Unite, fie ea şi foarte scurtă, dacă ei mă puteau ajuta. Teza mea era aproape pe sfârşite şi simţeam tot mai mult nevoia unui nou început, spunându-mi că o schimbare mi-ar face bine. Am finalizat, de asemenea, două scurte articole pe tema dovezilor literare şi arheologice în studiul ceramicii cretane. Cu greutate, mi-am impus autodisciplina mea firească în fiecare zi, reuşind să mă liniştesc treptat.

În prima lună după întoarcerea în Anglia, am încercat nu numai să-mi înăbuş orice amintiri ale neplăcutei mele călătorii, ci şi să evit orice interes faţă de strania cărţulie pe care o purtasem cu mine în bagaj. Dar, odată ce încrederea mi-a revenit şi curiozitatea a început din nou să mă îmboldească, pervers, am luat într-o seară volumul şi mi-am pus în ordine notiţele din Anglia şi Istanbul. Consecinţa – şi de atunci înainte am perceput-o mereu ca pe o consecinţă – a fost imediată, terifiantă şi tragică.

Trebuie să mă opresc aici, brav cititor; nu mai pot îndura să scriu în continuare, deocamdată. Te implor să nu renunţi la aceste lecturi, ci să le reiei pe mai departe, aşa cum voi încerca şi eu să fac, mâine.

Al tău cu adâncă mâhnire, Bartholomew Rossi

Capitolul 10

Ca adult, am cunoscut adesea moştenirea aceea ciudată pe care i-o lasă timpul călătorului: dorinţa de a mai vedea un loc şi a doua oară, de a regăsi privelişti pe care le-a mai zărit o dată, de a resimţi fiorul descoperirii. Uneori căutăm din nou chiar şi un loc ce nu ne-a impresionat prin nimic, însă o facem doar fiindcă ne amintim de el. Iar dacă ajungem, desigur, totul pare altfel decât înainte. Uşa aceea sculptată se află tot acolo, însă e mult mai mică acum: cerul e noros şi nu mai străluceşte; e primăvară, şi nu toamnă; şi suntem singuri, nu împreună cu trei prieteni. Sau, mai rău, suntem cu trei prieteni, nu singuri.

Călătorul începător nu cunoaşte acest fenomen, dar, înainte de a-l conştientiza în mine însămi, l-am văzut la tata, la Saint-Matthieu-des-Pyrénées-Orientales. Am intuit în el – nu pot spune că am sesizat clar – misterul revenirii, ştiind deja că mai fusese acolo cu ani în urmă. Şi, ciudat, acest loc îl făcea mai neatent decât oricare altul pe care îl vizitasem până atunci. Mai fusese o dată în regiunea Emonei, înainte de călătoria noastră, iar la Ragusa venise de câteva ori. Mai trecuse pe la vila lui Massimo şi a Giuliei, la alte prânzuri fericite, în alţi ani. Dar la Saint-Matthieu mi-am dat seama că-i fusese dor de acest loc, la care se gândise iar şi iar, dintr-un motiv pe care eu una nu-l puteam desluşi, visând la el fără a spune nimănui. Nu mi-a spus nici mie acum, dar mi-a arătat că recunoaşte cotul făcut de şosea înainte de a începe să urce paralel cu zidul mănăstirii şi şi-a amintit mai târziu ce uşă se deschide la intrarea în curte, în biserică şi, în cele din urmă, în criptă. Această memorie a detaliilor îmi era bine cunoscută; îl văzusem intrând pe uşa cea bună în diverse alte biserici celebre, alegând drumul corect până la un vechi refectoriu sau oprindu-se pentru a lua bilete de la ghişeul potrivit, pe aleea potrivită, ori reamintindu-şi chiar unde băuse înainte cea mai aromată ceaşcă de cafea.

La Saint-Matthieu era însă altceva, o deosebire în vioiciune, o trecere în revistă aproape superficială a zidurilor şi a aleilor mărginite de chilii. În loc să-şi spună în sinea sa: „Ah, iată acel splendid timpan de deasupra uşii; parcă îmi aminteam că era pe partea cealaltă”, tata părea acum să verifice din nou existenţa unor elemente pe care le-ar fi putut descrie şi cu ochii închişi. Mi-am dat seama însă treptat, chiar înainte de a fi ajuns la capătul aleii în pantă, mărginite de chiparoşi, ce ducea la intrarea principală, că de fapt aici nu-şi reamintea detalii arhitecturale, ci evenimente.

Un călugăr într-o rasă lungă şi maronie stătea lângă uşile de lemn, înmânând broşuri turiştilor.

— Aşa cum ţi-am spus, mănăstirea încă funcţionează, îmi aminti tata în şoaptă. Îşi pusese ochelarii de soare, deşi zidul mănăstirii arunca asupra noastră o umbră adâncă. Pentru a nu fi deranjaţi, au doar câteva ore de vizitare pe zi.

Îi surâse călugărului când ne apropiarăm şi întinse mâna pentru o broşură.

— *Merçi beaucoup,* luăm una singură, spuse în franceza sa plăcută.

De data aceasta însă, cu acurateţea intuitivă cu care copiii îşi descifrează părinţii, mi-am dat seama că nu fusese aici înainte doar ca simplu turist, cu aparatul de fotografiat în mână. Nu „bifase" obiectivul şi atâta tot, chiar dacă citise conştiincios totul despre arta şi istoria lăcaşului. Aici, eram sigură, i se întâmplase ceva.

Cea de-a doua impresie a fost la fel de fugară ca prima, dar mai intensă. Când a deschis broşura şi a pus un picior pe pragul de piatră, plecându-şi capul ca din întâmplare spre cuvintele tipărite, în loc să-l ridice spre basorelieful de deasupra (care în mod normal i-ar fi atras privirile), am înţeles că încă mai persista în sufletul lui o cine ştie ce veche emoţie stârnită de sanctuarul în care ne pregăteam să intrăm. Acea emoţie, mi-am dat seama instantaneu, era ori mâhnire, ori frică, ori un teribil amestec între acestea două.

Saint-Matthieu-des-Pyrénées-Orientales se află la altitudinea de 1200 de metri deasupra nivelului mării, iar marea nu este atât de depărtată de acest ţinut străjuit de vulturi pe cât s-ar putea crede. Cu acoperişul său roşu, cocoţată precar pe un vârf de munte, mănăstirea pare a fi crescut direct dintr-un stei de piatră – lucru adevărat, de fapt, dat fiind că primul lăcaş de aici a fost săpat chiar în stânca muntelui în anul 1000. Principala intrare este o construcţie în stilul romanic târziu, cu influenţe din arta musulmanilor, care au încercat secole de-a rândul să cucerească vârful: un portal pătrat din piatră, cu chenare geometrice, specific islamice, şi doi monştri schimonosiţi în basorelief, creaturi adăugate de creştini, ce ar putea fi la fel de bine lei, urşi, lilieci sau grifoni – animale imposibile, dintr-o specie incertă.

În interiorul zidurilor se înalţă micuţa biserică a Sfântului Matei şi delicatul său schit îmbrăcat în tufe de trandafiri, în ciuda altitudinii, şi înconjurat de coloane din marmură roşie, în torsadă, atât de fragile în aparenţă, încât ai zice că au fost astfel răsucite de un Samson cu veleităţi artistice. Lumina soarelui brăzda dalele de piatră ale curţii, iar cerul albastru se boltea deasupra.

Dar ceea ce mi-a atras atenţia de cum am intrat a fost susurul apei, neaşteptat şi minunat în acel loc înalt, şi totuşi la fel de natural ca freamătul unui pârâu de munte. Venea de la fântâna schitului, în jurul căreia călugării obişnuiau odinioară să mediteze: un bazin hexagonal din marmură roşie, decorat la exterior cu un basorelief dăltuit ce

înfăţişa o mănăstire în miniatură, o copie a celei reale din jurul nostru. Bazinul era sprijinit pe şase coloane de asemenea din marmură roşie (plus un suport central, prin care bănuiam că urcă apa). În jurul lui, şase guri revărsau jeturi de apă într-un alt bazin. Susurul era încântător.

Când am ieşit dincolo de chilii şi m-am aşezat pe un mic zid de piatră, am văzut în vale, mai jos cu câteva sute de metri, pădurea albăstrie vârstată de firave cascade de munte. În jurul nostru se înălţau piscurile stâncoase, inabordabile, ale Pirineilor Orientali. Văzute de aici, cascadele se prăvăleau la vale tăcute sau păreau doar nişte fuioare de ceaţă, în vreme ce fântâna din spate clipocea continuu.

— Viaţa în sihăstrie, murmură tata aşezându-se alături de mine, pe zidul de piatră. În ochi i se citea o expresie stranie, dar ridică un braţ şi-mi cuprinse umerii cu el, un lucru pe care-l făcea arareori. Pare paşnică şi liniştită, dar e foarte grea. Şi ticăloasă, uneori.

Am rămas astfel privind deschiderea de sub noi, atât de adâncă, încât lumina dimineţii încă nu pătrunsese până în hăul de jos. Ceva părea a pluti şi a licări în aer, dedesubt, şi, înainte ca tata să-mi arate, mi-am dat seama ce este: o pasăre de pradă, planând lent în jurul steiurilor de piatră, suspendată în aer aidoma unui fulg arămiu.

— Clădită mai sus decât vulturii, şopti tata. Ştii, vulturul este un simbol creştin foarte vechi, reprezentându-l pe Sfântul Ioan. Matei – Saint Matthieu – este simbolizat de un înger, Luca – de un bivol, iar Sfântul Marcu, firește, de leul înaripat. Poţi vedea leul acesta pretutindeni în jurul Adriaticii, fiindcă Marcu e sfântul patron al Veneţiei, în gheare ţine o carte; dacă este deschisă înseamnă că statuia sau basorelieful a fost sculptat într-o perioadă de pace pentru Veneţia. Dacă e închisă, Serenisima Republică era în război. L-am văzut astfel la Ragusa, îţi aminteşti? Cu cartea închisă, deasupra uneia dintre porţi. Iar acum iată şi vulturul, străjuind acest lăcaş. Ei bine, are nevoie de străjeri.

Şi cu aceste cuvinte, încruntat, se ridică şi se întoarse cu spatele spre mine. Mi-am dat seama brusc că regreta, aproape până la lacrimi, vizita noastră aici.

— Facem un tur?

Abia când am început să coborâm treptele spre criptă am sesizat iarăşi acel aer indescriptibil de frică la tata. Parcursesem deja conştiincioşi chiliile, capelele, nava centrală şi anexele bătute de vreme. Cripta era ultima oprire în turul nostru – desertul celor morbizi, cum spunea tata în unele biserici. În capătul de sus al scării a luat-o înainte puţin cam prea deliberat, ţinându-mă în spatele lui chiar fără a ridica braţul în timp ce coboram în inima lăcaşului de piatră. O

pală de aer îngheţat s-a ridicat spre noi din beznă. Ceilalţi turişti plecaseră, bifaseră şi acest obiectiv, lăsându-ne singuri înăuntru.

— Aceasta a fost nava primei biserici, îmi explică tata din nou, inutil, cu glas cât se poate de obişnuit. Când abaţia s-a consolidat şi călugării au putut continua lucrările, au spart pur şi simplu plafonul vechiului lăcaş şi au clădit o biserică nouă deasupra celei vechi.

Din mici scobituri în pilaştrii masivi, licărul lumânărilor întrerupea pe alocuri întunericul. O cruce fusese săpată în zidul absidei; părea să plutească, aidoma unei umbre, deasupra altarului de piatră sau a sarcofagului – era greu de spus ce este – aflat în capătul absidei. Pe lateralele criptei se aliniau alte două sau trei sarcofage, mici şi primitive, fără nimic marcat pe ele. Tata trase adânc aer în piept, privind de jur împrejurul cavernei.

— Locul de odihnă veşnică al abatelui fondator şi al altora care i-au urmat. Şi cu asta, gata turul nostru. Bun! Hai să mâncăm ceva.

M-am oprit pentru o clipă înainte de a ieşi. Nevoia de a-l întreba ce ştia despre Saint-Matthieu, ce-şi amintea m-a năpădit dintr-odată, aproape panicându-mă. Dar spatele său, lat în jacheta neagră, mi-a răspuns fără a mai avea nevoie de cuvinte: „Aşteaptă. Toate la timpul lor”. Am aruncat o privire fugară spre sarcofagul aflat în capătul îndepărtat al vechii bazilici. Avea o formă grosolană, apatică în lumina ternă. Orice ar fi fost înăuntrul său aparţinea trecutului şi nicio presupunere n-avea să-l dezgroape.

Şi mai ştiam ceva, fără a fi nevoită să presupun. Povestea pe care aveam s-o aud la prânz pe terasa monastică, la o distanţă respectuoasă de chiliile călugărilor, probabil că va avea de-a face cu un loc aflat departe de acesta, dar, ca şi vizita noastră aici, va constitui un nou pas spre înţelegerea temerii pe care începusem s-o recunosc în tatăl meu. De ce refuzase să-mi spună despre dispariţia lui Rossi, până la gafa lui Massimo? De ce se înecase aproape, alb ca varul, când şeful de sală ne povestise legenda mortului viu? Oricare ar fi fost spectrul ce-i bântuia amintirile, fusese resuscitat de locul acesta, un loc ce ar fi trebuit să fie mai degrabă sacru decât teribil, şi care totuşi pentru el era teribil – atât de teribil, încât îşi adusese umerii în faţă, ca pentru a se apăra. Va trebui deci să mă străduiesc, la fel ca Rossi, şi să-mi adun singură indiciile. Iată că deveneam mai înţeleaptă în privinţa poveştii.

Capitolul 11

În cursul următoarei mele vizite la biblioteca din Amsterdam, am constatat că domnul Binnerts căutase câteva materiale pentru mine, cât timp lipsisem eu. Când am intrat în sala de lectură venind direct de la şcoală, cu rucsacul de cărţi în spate, m-a privit cu un surâs.

— A, dumneata eşti, spuse el într-o engleză plăcută. Tânărul meu istoric! Am ceva pentru dumneata, pentru proiectul la care lucrezi.

L-am urmat spre biroul său, de pe care a luat o carte.

— Nu este un volum foarte vechi, dar conţine câteva poveşti de demult. Nu sunt nişte lecturi plăcute, draga mea, dar poate că-ţi vor fi de folos la lucrare.

Domnul Binnerts mă conduse la o masă şi apoi se retrase. I-am aruncat o privire plină de recunoştinţă; mă impresionase faptul că îmi încredinţa ceva atât de terifiant.

Cartea se numea *Poveşti din Carpaţi* – un volum prăfuit din secolul al XIX-lea, publicat de un colecţionar pe nume Robert Digby. În prefaţă, acesta îşi relata peregrinările prin munţi sălbatici şi culturi pe măsură, deşi apelase şi la unele surse germane sau ruse pentru lucrările sale. Poveştile lui aveau şi ele un aer sălbatic, iar proza era romantică, dar, la o examinare mult mai târzie, mi-am dat seama că versiunile lui erau preferabile în comparaţie cu cele ale altor colecţionari şi traducători. Erau două poveşti despre „prinţul Dracula”, pe care le-am citit la repezeală. Prima relata cum îi plăcea lui Dracula să se ospăteze afară, printre cadavrele celor traşi în ţeapă. Într-o zi – am citit – un servitor s-a plâns în faţa lui de mirosul cumplit; Dracula le-a ordonat oamenilor lui să-l tragă şi pe el în ţeapă, dar deasupra celorlalţi, astfel încât mirosul să nu mai supere nasul servitorului muribund. Digby prezenta şi o altă versiune a aceleiaşi întâmplări, în care Dracula cerea o ţeapă de trei ori mai lungă decât celelalte.

Cea de-a doua poveste era la fel de sinistră: sultanul Mahomed al II-lea trimisese odată doi ambasadori la curtea lui Dracula. Când au ajuns în faţa lui, aceştia au refuzat să-şi scoată turbanele. Domnitorul i-a întrebat de ce nu-l onorează cum se cuvine, iar ei au răspuns că procedează pur şi simplu în conformitate cu obiceiul turcesc. „Atunci am să vă ajut eu să vă întăriţi obiceiul”, a replicat Dracula şi a poruncit ca turbanele să le fie bătute în cuie pe cap.

Am copiat în carnetul meu cele două povestiri ale lui Digby. Când domnul Binnerts a trecut pe la masa mea pentru a vedea cum mă descurc, l-am întrebat dacă ar putea căuta ceva surse despre Dracula, contemporane cu el.

— Desigur, a încuviinţat.

Trebuia să meargă puţin la birou, dar, imediat ce va avea timp, va

căuta. Apoi, clătinând din cap şi surâzând, adăugă că după aceea voi găsi poate un subiect mai plăcut, arhitectura medievală, spre exemplu. I-am promis, zâmbind la rândul meu, că mă voi gândi la sugestia sa.

Nu există în lumea întreagă un loc mai exuberant decât Veneţia într-o zi caldă şi senină. Gondolele se leagănă pe apele lagunei, gata parcă să pornească, de unele singure, într-o aventură; faţadele bogat ornamentate strălucesc în lumina soarelui; şi, într-o astfel de zi, marea are un parfum proaspăt. Întregul oraş palpită ca o pânză în bătaia vântului, ca o barcă dansând liberă pe valuri, gata de-a pleca în larg. Clipocitul apei în Piaţa San Marco devine foşnet aspru în siajul ambarcaţiunilor cu motor, creând o muzică festivă, dar stridentă, precum zăngănitul talgerelor. Pe o asemenea vreme, Amsterdamul, Veneţia nordului, ar fi strălucit animat de o nouă viaţă. Aici, seninul nu făcea decât să dezvăluie micile neajunsuri ale perfecţiunii – o fântână sufocată de buruieni într-o piaţetă dosnică, de exemplu, a cărei apă, în loc să ţâşnească semeaţă, se scurgea firav peste marginea bazinului. Caii de pe bazilica San Marco se cabrau neclintiţi în lumina vie, iar coloanele Palatului Dogilor păreau nu tocmai curate.

Am remarcat cu glas tare acest aer de sărbătoare decăzută, iar tata a izbucnit în râs.

— Ai un ochi format pentru atmosferă! Veneţia e celebră pentru spectacolul pe care îl reprezintă, şi nu-i pasă dacă e puţin trecută, atâta vreme cât lumea se înghesuie la sânul ei pentru a o adora. Făcu un semn cu mâna spre cafeneaua în aer liber la care şedeam – preferata noastră după Florian's{2} – spre turiştii transpiraţi, spre pălăriile şi tricourile lor ce fluturau în briza mării, şi adăugă: Ai răbdare până diseară şi nu vei fi dezamăgită. Un decor de scenă are nevoie de o lumină mai blândă decât aceasta. Vei fi surprinsă de transformare.

Deocamdată însă, cu o oranjadă în faţă, mă simţeam prea bine pentru a mă mişca, aşa că aşteptarea unei surprize era exact ceea ce-mi trebuia. Era ultima răbufnire a verii, înainte ca toamna să se instaleze. Iar odată cu toamna începea şcoala şi, dacă aveam noroc, o nouă perioadă de studiu în deplasare împreună cu tata în timp ce el îşi continua negocierile şi compromisurile. Urma să plece din nou în Europa de Est, iar eu îmi începusem deja munca de convingere pentru a merge cu el.

Acum, tata luă ultima înghiţitură de bere şi răsfoi o broşură turistică.

— Da! izbucni el brusc. Aici e San Marco. Ştii, timp de secole, Veneţia a fost o rivală a Imperiului Bizantin şi totodată o mare putere maritimă. De fapt, Serenisima Republică a furat câteva obiecte remarcabile de la vechiul Bizanţ, printre care şi bidiviii de colo.

Mi-am ridicat privirea pe sub copertina cafenelei spre bazilica San Marco, unde caii arămii păreau să tragă după ei întreaga greutate a cupolelor. Clădirea părea să se lichefieze în lumina aceasta – ţipător de strălucitoare şi de fierbinte, un infern preţios.

— Oricum, adăugă tata, San Marco a fost construită parţial ca o imitaţie a Sfintei Sofia din Istanbul.

— Istanbul? am întrebat cu glasul îngheţat. Vrei să spui că seamănă cu Hagia Sofia?

— Ei, desigur că Hagia Sofia a intrat în stăpânirea Imperiului Otoman, aşa că în exterior poţi vedea azi minarete, iar înăuntru sunt nişte panouri uriaşe cu texte sfinte musulmane. Acolo se *vede* clar ciocnirea dintre Orient şi Occident. Dar nu uita de vastele cupole, în mod evident creştine şi bizantine, ca acelea de aici.

— Şi seamănă cu acestea?

— Da, seamănă bine, dar sunt mai mari. Dimensiunile acolo sunt copleşitoare, îţi taie răsuflarea.

— Oh! am exclamat. Mai putem lua o răcoritoare, te rog?

Tata mă privi imediat cu mânie, dar era prea târziu. Acum ştiam că fusese şi el la Istanbul.

Capitolul 12

16 decembrie 1930
Trinity College, Oxford

Dragul şi nefericitul meu succesor,

În acest punct, istoria aproape că m-a prins din urmă – sau poate că eu am prins-o pe ea –, şi trebuie să-ţi fac cunoscute acele evenimente care îmi vor aduce povestea în prezent. Şi apoi, sper, mă voi opri, deoarece abia de mai suport gândul că viitorul mi-ar mai putea rezerva alte asemenea orori.

Aşa cum am amintit deja, în cele din urmă am luat din nou cartea aceea ciudată, mânat parcă de o nevoie irepresibilă. Îmi spuneam că viaţa mi-a revenit la normal, că experienţa trăită în Istanbul a fost stranie, dar în mod cert, explicabilă, şi că luase proporţii exagerate doar în mintea mea obosită din cauza călătoriei. Aşa că am pus din nou mâna pe carte şi cred că trebuie să-ţi povestesc despre acel moment în cei mai exacţi termeni posibili.

Era o seară ploioasă de octombrie, cu numai două luni în urmă. Semestrul începuse, iar eu şedeam într-o plăcută solitudine în apartamentul meu, aşteptând să treacă vremea după cină. Îl aşteptam pe prietenul meu, Hedges, un profesor cu numai zece ani mai în vârstă decât mine, la care ţineam foarte mult. Era un om eminamente jovial şi stângaci, cu o mimică împăciuitoare şi un surâs timid, ce ascundeau îndărătul lor o isteţime atât de ascuţită, încât adesea mă simţeam recunoscător pentru faptul că îşi alegea ca ţintă literatura secolului al XVIII-lea, şi nu pe bieţii lui colegi. Lăsând la o parte timiditatea, s-ar fi simţit ca acasă printre Addison, Swift şi Pope, strânşi laolaltă într-o cafenea londoneză. Avea puţini prieteni, aproape că nu îndrăznea niciodată să ridice ochii spre o femeie care nu-i era rudă, iar visurile lui nu mergeau mai departe de satele de lângă Oxford, prin care îi plăcea să se plimbe, să se rezeme uneori de câte un gard şi să privească vacile păscând. Delicateţea lui era vizibilă până şi în forma voluminoasă a capului, în mâinile grăsune şi ochii blânzi, căprui, ce-i dădeau chiar şi lui un aer bovin – până când ieşea brusc la iveală acel ager sarcasm. Îmi plăcea să-mi povestească despre munca lui, şi o făcea pe un ton modest, dar entuziast, neezitând niciodată să mă îmboldească şi pe mine. În realitate îl chema… dar îi poţi găsi numele în orice bibliotecă, dacă ştii unde să cauţi, fiindcă el este cel care a readus în atenţia cititorilor obişnuiţi o serie de genii literare ale Angliei. Eu îi voi spune însă Hedges, un nom de guerre *născocit de mine, pentru a-i păstra şi în aceste relatări intimitatea pe care o agrea în viaţă.*

În această seară, Hedges urma să treacă pe la mine cu ciornele a două articole pe care izbutisem să le scriu după călătoria în Creta. La rugămintea mea, le citise şi le corectase; deşi nu putea comenta nimic pe

marginea acurateţii informaţiilor pe care le prezentam cu privire la comerţul antic în Mediterana, Hedges scria ca un înger – ca un înger a cărui precizie i-ar fi permis să danseze chiar pe vârful unui ac – şi adesea îmi lustruia puţin stilul. Acum anticipam o jumătate de oră de critici amicale, apoi câte un pahar de sherry şi acea clipă delicioasă în care un prieten bun îşi întinde relaxat picioarele în faţa focului din şemineul tău şi te întreabă cum îţi mai merge. Nu-i voi spune adevărul despre nervii mei întinşi, încă netămăduiţi, fireşte, dar vom putea discuta despre orice altceva.

În vreme ce aşteptam, am aţâţat puţin focul, am mai adăugat un buştean, am pregătit două pahare şi mi-am mai controlat o dată biroul. Camera de lucru îmi era totodată sufragerie şi aveam grijă s-o păstrez cât de ordonată şi de confortabilă impunea soliditatea mobilierului de secol XIX. Lucrasem mult în după-amiaza aceea, mâncasem la ora şase şi apoi finalizasem ultimele documente. Întunericul se aşternea deja devreme şi, odată cu el, în seara aceasta venise o burniţă măruntă şi deasă. Pentru mine, o seară de toamnă mai interesantă ca aceasta nu există, fiindcă nu mi se pare posomorâtă, aşa că n-am simţit decât un vag fior premonitoriu când mâna mea, în căutarea unei lecturi de zece minute, a atins din întâmplare vechea cărţulie pe care o evitam de atâta vreme. O lăsasem printre alte volume obişnuite, pe un raft deasupra biroului. Acum m-am aşezat cu ea în mână, simţind cu ascunsă plăcere vechea copertă catifelată mângâindu-mi palma, şi am deschis-o.

Imediat am devenit conştient de ceva straniu. Din paginile sale s-a înălţat un miros – nu delicatul parfum al hârtiei îmbătrânite şi al pergamentului vechi. Era un iz de putreziciune, greţos, oribil, un miros de carne stricată, stătută. Nu-l mai remarcasem niciodată înainte, şi m-am aplecat spre volum, mirosindu-l incredul. Apoi l-am închis. L-am redeschis după o clipă şi din nou duhoarea aceea dezgustătoare s-a ridicat dintre file. Micul opuscul părea viu în mâinile mele şi totuşi duhnea a moarte.

Mirosul acesta mi-a readus în minte toate temerile din timpul întoarcerii în Anglia şi doar cu eforturi considerabile am reuşit să mă liniştesc. Toate cărţile vechi mucegăiesc, într-adevăr, iar aceasta trecuse prin ploi şi prin furtuni; fără îndoială că mirosul putea fi explicat astfel. Poate că o voi duce din nou la Secţia de cărţi rare, ca să aflu cum ar trebui curăţată, dezinfectată şi aşa mai departe.

Dacă nu mi-aş fi evitat în mod insistent reacţia în faţa acestei prezenţe neplăcute, aş fi aruncat-o cât colo şi aş fi lăsat-o iarăşi în părăsire. Dar acum, pentru prima dată după multe săptămâni, mi-am impus să revin la imaginea aceea extraordinară din mijloc – la dragonul cu aripile întinse şi la flamura pe care o ţinea în gheare. Dintr-odată, cu o stridentă acurateţe, am văzut ceva cu alţi ochi şi l-am înţeles în mod real pentru întâia oară. Niciodată nu dovedisem o ascuţime deosebită a percepţiei vizuale asupra lumii, dar o sclipire de moment mi-a atras atenţia asupra conturului

dragonului, de la aripile întinse până la coada îmbârligată. Într-un impuls de curiozitate, am răsfoit teancul de notiţe pe care le adusesem de la Istanbul şi care zăcuseră neatinse în sertarul biroului. Cu mâini tremurânde, am găsit fila care îmi trebuia; ruptă din carneţelul meu, cuprindea o schiţă pe care o realizasem în arhiva din Istanbul, o copie a primei hărţi găsite acolo.

Îţi aminteşti, probabil, că erau trei hărţi, la scară din ce în ce mai mică, înfăţişând aceeaşi regiune din ce în ce mai detaliat. Regiunea aceea, necunoscută, avea – chiar şi schiţată de mâna mea nepricepută – o formă caracteristică. Semăna cât se poate de clar cu un soi de fiară cu aripile întinse în mod simetric. Un râu lung şi şerpuit cobora spre sud-vest, încovrigându-se aidoma cozii dragonului. Am studiat gravura, în vreme ce inima îmi tremura ciudat. Coada dragonului se termina într-un fel de săgeată ce arăta – şi aici aproape am icnit sonor, uitând instantaneu de săptămânile în care încercasem să-mi revin din acea obsesie –, arăta spre locul ce corespundea, pe hartă, Nelegiuitului Mormânt.

Asemănarea vizuală dintre cele două imagini era prea izbitoare pentru a fi o simplă coincidenţă. Cum de nu observasem acolo, în arhivă, că regiunea reprezentată pe hărţi avea exact aceeaşi formă sumbră, lătăreaţă, ca a dragonului meu, a cărui umbră se întindea parcă asupra ei?! Gravura care-mi dăduse atâtea bătăi de cap înainte de călătorie trebuia să poarte în ea o semnificaţie concretă, un mesaj; era menită să ameninţe şi să intimideze, să sugereze forţa. Dar, pentru cei perspicace, putea fi totodată un indiciu; coada îndreptată spre mormânt era un semn la fel de clar ca degetul care arată spre sine: ăsta sunt eu. Şi cine era acolo, în acel punct central, în Nelegiuitul Mormânt? Dragonul ţinea răspunsul în ghearele sale ascuţite: Drakulya.

Undeva în fundul gâtului am simţit o apăsare acidă, a propriului sânge parcă. Ştiam că nu trebuie să mă pripesc cu aceste concluzii – întreaga mea pregătire academică mă învăţase asta –, însă convingerea pe care o resimţeam era mai puternică decât orice raţiune. Pe niciuna dintre hărţi nu apărea lacul Snagov, unde se presupune că ar fi fost îngropat Vlad Ţepeş. În mod cert asta însemna că Ţepeş – Dracula – odihnea undeva în altă parte, într-un loc pe care nici măcar legendele nu-l reţinuseră. Şi atunci, unde să fie oare mormântul său? Fără să vreau, am rostit întrebarea cu glas tare. Şi de ce era oare păstrat secret?

În vreme ce încercam să pun toate aceste iţe cap la cap, am auzit sunetul familiar al paşilor pe culoar – mersul uşor târşâit al lui Hedges – şi mi-am spus, pe jumătate absent, că ar trebui să ascund aceste hârtii, să mă duc la uşă, să umplu paharele cu sherry şi să mă pregătesc pentru o seară plăcută. Mă ridicasem deja pe jumătate, strângând foile, când, dintr-odată, n-am mai auzit decât liniştea. Era ca o greşeală într-o partitură muzicală, o notă întârziată o măsură prea mult, surprinzând ascultătorul aşa cum nicio alta n-ar reuşi. Paşii familiari, plăcuţi auzului, se opriseră dincolo de uşă, dar

obişnuitul ciocănit în tăblia ei n-a răsunat. Inima mea a reprodus acea notă muzicală lipsă. Peste foşnetul hârtiilor şi răpăitul ploii în fereastra deja întunecată, am sesizat un zumzet – sunetul sângelui meu vâjâindu-mi în urechi. Am lăsat cartea din mână, am alergat la uşă, am descuiat-o şi am deschis-o.

Hedges era acolo, dar zăcea întins pe dalele podelei, cu capul dat pe spate şi corpul răsucit, ca şi cum o forţă uriaşă l-ar fi azvârlit acolo. Cu un fior care mi-a adus stomacul în gât, mi-am dat seama că nu-l auzisem strigând sau căzând. Avea ochii larg deschişi, privind fix undeva dincolo de mine. Pentru o clipă nesfârşită, am crezut că era mort, dar apoi a mişcat uşor capul şi a scos un geamăt. Am îngenuncheat lângă el.

— Hedges!

Un alt geamăt, după care a clipit rapid de câteva ori.

— Mă auzi? am întrebat, aproape izbucnind în lacrimi de uşurare văzând că e viu.

În acea clipă, capul lui s-a răsucit convulsiv, dând la iveală o tăietură sângerândă într-o parte a gâtului. Nu era mare, dar părea adâncă, de parcă un câine s-ar fi repezit şi şi-ar fi înfipt colţii în carnea lui; sângele se scurgea din abundenţă pe cămaşă şi pe podea.

— Ajutor! am urlat.

Mă îndoiesc că liniştea acelui culoar lambrisat mai fusese vreodată astfel spartă, în multele sale secole de existenţă. Şi măcar de-ar fi fost cu folos; în seara aceea, majoritatea colegilor mei luau cina împreună cu directorul colegiului. O uşă se deschise la capătul coridorului şi valetul profesorului Jeremy Porester se apropie în fugă; era un tip simpatic pe nume Ronald Egg, care între timp a plecat din cămin. Păru să înregistreze întreaga scenă dintr-o privire, cu ochii aproape ieşindu-i din cap, apoi îngenunche şi începu să lege rana lui Hedges cu o batistă.

— Aşa, spuse. Trebuie să-l ridicăm în capul oaselor, domnule, ca tăietura aceasta să fie mai sus, dacă nu mai are şi alte răni.

Pipăi cu atenţie trupul rigid al lui Hedges din cap până-n picioare şi, când prietenul meu nu protestă, îl ridică şi îl propti de perete. L-am sprijinit cu umărul meu şi el se rezemă de mine, greu, cu ochii închişi.

— Mă duc după un medic, strigă Ronald şi dispăru pe culoar.

Ţineam între degete încheietura lui Hedges, verificându-i pulsul; capul îi căzu pe braţul meu, dar inima părea să-i bată în mod regulat. Nu m-am putut stăpâni să nu-l readuc în simţiri.

— Ce s-a întâmplat, Hedges? Te-a lovit cineva? Mă auzi? Hedges! Deschise ochii şi mă privi. Îşi ridică puţin capul, şi obrazul întors spre mine era vlăguit, vineţiu, dar izbuti să rostească inteligibil:

— A zis să-ţi spun…

— Ce? Cine?

— A zis să-ţi spun că nu va îngădui nicio încălcare.

Capul îi căzu din nou, capul acela masiv şi frumos, în care funcţiona

una dintre cele mai strălucite minţi ale Angliei. L-am susţinut, simţind cum mi se ridică părul pe braţe.

— Cine, Hedges? Cine a zis asta? El te-a rănit? L-ai văzut?

Un fir de salivă îi apăru în colţul gurii şi mâinile i se zbătură.

— Nu îngăduie încălcări, bolborosi.

— Stai liniştit acum. Nu mai vorbi. Medicul va sosi în câteva minute, încearcă să te relaxezi şi să respiri.

— Oh, Doamne, murmură el. Alexander Pope şi aliteraţia. Dulce nimfă… Ca argument.

L-am privit şi stomacul mi s-a strâns.

— Hedges?

— Răpirea buclei[{3}], *spuse Hedges politicos. Fără nicio îndoială.*

Medicul universităţii care l-a internat în spital mi-a spus că suferise un atac cerebral odată cu rana de la gât.

— Din cauza şocului, preciză el după ce am ieşit amândoi din salon. Ştii, rana aceea de la gât. Pare să fi fost făcută de ceva ascuţit, mai degrabă de dinţii ascuţiţi ai unui animal. Aveţi cumva un câine?

— Sigur că nu! Nici nu sunt permişi în interiorul colegiului.

Medicul clătină din cap.

— Foarte ciudat! Cred că a fost atacat de un animal în timp ce venea spre dumneavoastră, iar şocul i-a cauzat atacul cerebral, care oricum ar fi avut loc mai devreme sau mai târziu. Acum are mintea dusă bine, deşi poate forma fraze coerente. Va urma o anchetă, probabil, din cauza rănii, dar eu unul cred că, în cele din urmă, se va dovedi că a fost câinele cuiva. Gândiţi-vă pe unde ar fi putut s-o ia pentru a ajunge la dumneavoastră.

Investigaţia nu a dezvăluit nimic satisfăcător, iar eu am fost complet scos *din cauză, dat fiind că nu a putut fi găsit niciun motiv plauzibil şi nicio dovadă că eu l-aş fi rănit pe Hedges. N-a putut depune mărturie, şi poliţia a clasat în final cazul ca „autovătămare”, verdict care mi s-apărut o lovitură gratuită adusă prestigiului său. Într-o zi, în cursul unei vizite în salonul său, l-am rugat să se gândească la cuvintele: „Nu voi îngădui nicio încălcare”.*

Şi-a întors spre mine ochii terni, pipăindu-şi cu degete moi cicatricea roşie de pe gât.

— Dacă aşa zici tu, Boswell[{4}], spuse pe un ton plăcut, aproape vesel. Dacă nu, te du!

Câteva zile mai târziu se sfârşea, în urma unui al doilea atac cerebral suferit în timpul nopţii. Cei de la spital n-au menţionat nicio rană vizibilă pe corp. Când directorul colegiului a venit pentru a-mi da vestea, mi-am jurat că nu voi avea linişte până ce nu voi răzbuna moartea lui – cu condiţia să ştiu cum.

Nu am puterea de a descrie în amănunt dureroasa slujbă ţinută în amintirea lui la capela colegiului, hohotele înfundate ale bătrânului său tată când corul a început să intoneze psalmii, mânia pe care am resimţit-o

la vederea inutilei împărtăşanii. Hedges a fost îngropat în satul său natal din Dorset, iar eu am trecut pe la mormântul lui, singur, într-o zi călduţă de noiembrie. Pe piatra de căpătâi fuseseră gravate cuvintele: „REQUIESCAT ÎN PACE", pe care le-aş fi ales şi eu, dacă aş fi avut posibilitatea. Spre nespusa mea uşurare, am constatat că era una dintre cele mai liniştite parohii rurale, iar pastorul a vorbit despre înmormântarea lui cu aceeaşi delicateţe cu care ar fi amintit despre funeraliile oricărei personalităţi locale. La cârciuma de pe strada mare n-am auzit nicio poveste cu vrykolakas, *nici chiar atunci când am adus vorba despre asta în cel mai clar şi mai direct mod posibil. La urma urmei, Hedges a fost atacat o singură dată, iar Stoker menţionează că sunt necesare mai multe pentru a infecta pe cineva cu „microbul" mortului viu. Cred că prietenul meu a fost sacrificat doar ca un avertisment la adresa mea. Şi poate că deopotrivă a ta, nefericitul meu cititor.*

Al tău cu adâncă mâhnire, Bartholomew Rossi

Tata a amestecat cuburile de gheaţă din pahar, ca pentru a-şi potoli tremurul mâinilor şi a-şi găsi ceva de făcut. După-amiaza lăsa treptat loc unei liniştite seri veneţiene, în care umbrele turiştilor şi ale clădirilor se alungeau pe caldarâmul pieţei. Un stol de porumbei se ridică în zbor, speriat de ceva, şi începu să se rotească deasupra, uriaş. Cineva râse în depărtare, iar peste fâlfâitul de aripi al porumbeilor răsunau strigătele pescăruşilor. În vreme ce şedeam la masă, un tânăr în blugi şi cămaşă albă s-a apropiat pentru a vorbi cu noi. Pe un umăr îi atârna un sac de pânză, iar cămaşa îi era pătată cu diverse culori.

— Cumpăraţi un tablou, *signore?* îl întrebă pe tata, surâzând. Dumneavoastră şi *signorina* sunteţi vedetele tabloului meu de astăzi.

— Nu, nu, *grazie,* replică tata automat.

Pieţele şi aleile erau pline de aceşti studenţi la artă. Era al treilea peisaj veneţian care ne fusese oferit azi, şi tata abia dacă aruncase o privire picturii. Tânărul, încă zâmbind şi probabil nevoind să plece fără a primi măcar un compliment la adresa talentului său, îndreptă tabloul spre mine, ca să-l văd, iar eu am dat din cap aprobator. O clipă mai târziu, pictorul se îndepărta deja, în căutarea altor turişti, iar eu am rămas locului încremenită, privind în urma lui.

Lucrarea pe care mi-o arătase era o acuarelă în nuanţe bogate. Înfăţişa cafeneaua la care şedeam acum şi o parte din mesele de la Florian's – un instantaneu viu şi inofensiv al acelei după-amiezi. Artistul trebuie să fi stat undeva în spatele meu, mi-am spus, însă foarte aproape de cafenea; prinsese o pată de culoare pe care am recunoscut-o ca fiind calota pălăriei mele roşii, cu tata, bronzat şi într-un albastru înceţoşat, în fundal. Era o lucrare delicată, o imagine a unei zile de vară molatice, pe care orice turist şi-ar dori s-o aibă ca amintire a vacanţei pe malul Adriaticii. Dar scurta privire pe care am

aruncat-o asupra ei mi-a atras atenţia asupra unei siluete singuratice care şedea în spatele tatălui meu, un ins cu umeri largi şi haine întunecate, care se detaşa clar pe fondul multicolor al meselor şi al copertinei. Masa aceea, îmi aminteam foarte clar, fusese neocupată întreaga după-amiază.

Capitolul 13

Următoarea călătorie ne-a adus din nou în est, dincolo de Alpii sloveni. Micul orăşel Kostanjevica, „locul castanului”, era într-adevăr plin de castane în această perioadă a anului, unele deja căzute, aşa încât, dacă nu păşeai atent pe aleile pietruite, riscai să aluneci pe câte o coajă ghimpată. În faţa primăriei, construită iniţial ca reşedinţă a unui înalt funcţionat austro-ungar, învelişurile asemenea unor buzdugane în miniatură zăceau pretutindeni, ca o mică armată de porci ţepoşi.

Mergeam alături de tata încet, bucurându-ne de ultimele ore ale unei plăcute zile de toamnă – în tradiţia locală, era vara ţiganilor, ne spusese o femeie într-un magazin –, şi mă gândeam la deosebirile dintre lumea occidentală, aflată la numai câteva sute de kilometri distanţă, şi tărâmul acesta oriental, aflat puţin mai la sud de Emona. Aici, toate mărfurile din magazine păreau la fel, iar vânzătorii, şi ei, erau parcă identici în halatele lor albastre, cu eşarfe sau fulare înflorate şi cu câte un dinte auriu sclipind la noi de dincolo de tejghea. Cumpărasem o tabletă de ciocolată uriaşă, pentru a ne suplimenta gustarea cu salam feliat, pâine neagră şi brânză, iar tata adusese cu el sticle de Naranča, băutura mea de portocale preferată, ce-mi amintea deja de Ragusa, Emona şi Veneţia.

Ultima întâlnire pe care o avusese la Zagreb se încheiase cu o zi înainte, când şi eu pusesem punct temei la istorie. Tata voia ca acum să învăţ şi germana, iar eu eram nerăbdătoare să încep, nu din cauza insistenţelor sale, ci în ciuda lor; urma să mă pun pe treabă a doua zi, citind dintr-o carte pe care o cumpărasem de la o librărie de profil din Amsterdam. Purtam o rochie nouă, scurtă şi verde, plus ciorapi trei sferturi galbeni; tata surâdea în sinea sa, amintindu-şi un schimb de replici ininteligibil ce avusese loc în acea dimineaţă între doi diplomaţi, iar sticlele de Naranča zornăiau uşor în plasă. În faţă se întindea, scund, un pod de piatră ce traversa râul Kostan. Am alergat să-l văd mai de aproape, fiindcă voiam să mă bucur de privelişte singură, fără tata lângă mine.

Râul făcea un cot şi dispărea din raza mea vizuală în apropiere de pod, iar acea curbură îmbrăţişa un castel miniatural, un palat slav de dimensiunile unei vile, cu lebede plutind pe apă sub zidurile sale şi legănându-se agale pe mal. În vreme ce priveam, o femeie într-o haină albastră a deschis o fereastră la etaj, prinzând o rază de soare în ochiurile de sticlă, şi a scuturat un pământuf de praf. Sub pod, câţiva puieţi de salcie creşteau laolaltă, iar rândunelele dădeau ocol în zbor malurilor nămoloase. În parcul castelului se zărea o bancă de piatră (nu prea aproape de lebede, de care, chiar la vârsta mea, mi-era încă

frică); era străjuită de castani ce-şi aplecau crengile deasupra ei, iar zidul castelului o învăluia într-o umbră plăcută. Costumul curat al tatei avea să fie în siguranţă, aşa că putea zăbovi acolo mai mult decât intenţiona şi, în plus, îmi putea povesti mai departe.

În tot timpul cât am citit acele scrisori în apartamentul meu – începu tata, ştergându-şi urmele de salam cu o batistă –, mi-a stăruit într-un colţ al minţii un lucru care nu avea legătură directă cu tragica dispariţie a lui Rossi. Când am lăsat din mână scrisoarea în care povestea teribilul accident al prietenului său, m-a cuprins o senzaţie de rău atât de puternică, încât pentru câteva clipe nici n-am putut gândi clar. Aveam impresia că nimerisem într-o lume bolnavă, un „dincolo" al familiarului domeniu academic pe care îl cunoşteam de ani întregi, un fel de subtext al discursului narativ obişnuit al istoriei, pe care totdeauna îl considerasem de la sine înţeles. În experienţa mea de istoric, morţii rămâneau morţi, Evul Mediu fusese un timp al ororilor reale, nu al unora supranaturale, Dracula era un pitoresc personaj de legendă readus în actualitate de filmele copilăriei mele, iar 1930 era cu trei ani mai înainte ca Hitler să dobândească puteri dictatoriale asupra Germaniei – o teroare care, în mod cert, le-a întrecut pe toate celelalte.

Aşa că preţ de o secundă m-am simţit îngreţoşat şi furios pe recent dispărutul meu mentor fiindcă îmi lăsase mie această moştenire oribilă. Dar apoi tonul blând şi îndurerat al scrisorilor lui mi-a revenit în minte, şi am început să regret lipsa-mi de loialitate faţă de el. Rossi nu mă avea decât pe mine, pe nimeni altcineva; dacă refuzam să-mi alung neîncrederea din cauza cine ştie cărui principiu pedant, în mod cert nu aveam să-l mai revăd vreodată.

Şi mai era ceva ce nu-mi dădea pace. Când mintea mi s-a mai limpezit, mi-am dat seama că acest ceva era amintirea tinerei de la bibliotecă, pe care o întâlnisem cu numai câteva ore înainte, deşi mi se părea deja că trecuseră de atunci zile întregi. Mi-au revenit în minte lumina extraordinară din ochii ei, în vreme ce-mi asculta explicaţiile cu privire la scrisorile lui Rossi, şi încruntarea oarecum masculină a sprâncenelor ei, când se concentra. De ce citea tânăra aceea despre Dracula, tocmai la masa la care mă aşezasem eu, tocmai în seara aceea, chiar lângă mine? De ce pomenise despre Istanbul? Fusesem suficient de zdruncinat de ceea ce aflasem din scrisorile lui Rossi pentru a renunţa la orice neîncredere şi a respinge ideea de coincidenţă. Şi de ce nu? Dacă acceptasem o întâmplare supranaturală, cum să nu le accept şi pe celelalte? Era logic s-o fac.

Am oftat şi am luat ultima scrisoare a lui Rossi. După ce o voi citi, nu va mai trebui decât să revăd celelalte materiale din acel plic aparent banal şi apoi, gata, eram pe cont propriu. Indiferent de

semnificaţia pe care o avea înfăţişarea fetei – şi probabil că nu era nimic ieşit din comun –, nu aveam timp să aflu cine e sau de ce era şi ea interesată de chestiuni oculte. Mie unul mi se părea ciudat să mă consider o persoană interesată de ocultism; dacă stăteam să mă gândesc bine, nici nu eram, de fapt. Tot ceea ce voiam era să-l găsesc pe Rossi.

Spre deosebire de celelalte, ultima scrisoare era scrisă de mână pe o coală de hârtie liniată, de caiet, cu cerneală închisă la culoare. Am despăturit-o.

19 august 1931

Dragul şi nefericitul meu succesor,

Ei bine, nu pot pretinde că nu te afli încă acolo, undeva, în căutarea mea, aşteptând să mă salvezi în cazul în care, într-o zi, viaţa mea va fi distrusă. Şi, fiindcă mai am încă o informaţie pe care s-o adaug la ceea ce ai citit (probabil) deja, cred că a venit vremea să umplu acest pahar amar până la buză. „Puţina învăţătură e un lucru periculos”{5}*, ar fi spus prietenul meu, Hedges. Dar el nu mai există şi, în mod cert, vinovat pentru acest lucru sunt eu, la fel de vinovat ca şi când aş fi deschis uşa biroului şi i-aş fi dat cu mâna mea lovitura fatală, strigând apoi după ajutor. Nu am făcut aşa ceva, fireşte. Dacă ai citit deja ce am scris până acum, sunt sigur că nu te îndoieşti de cuvântul meu.*

Dar în cele din urmă, acum câteva luni, am ajuns să nu mă mai încred în propria rezistenţă, din motive ce au legătură cu sfârşitul teribil al lui Hedges. De la mormântul lui am fugit în America – am fugit aproape literalmente; numirea mea era certă, şi deja îmi împachetasem lucrurile când mi-am luat o zi liberă pentru a mă duce în Dorset, la locul său de odihnă veşnică. Am plecat deci peste ocean, dezamăgind câţiva colegi de la Oxford şi întristându-mi peste poate părinţii, şi am ajuns într-o lume nouă şi strălucitoare, o lume în care semestrul (numirea mea era pentru trei, dar aveam să mă străduiesc să rămân mai mult) începe mai devreme, iar studenţii au o atitudine deschisă şi pragmatică, necunoscută la Oxford. Dar nici chiar după această schimbare n-am reuşit să mă conving să renunţ în întregime la „relaţia” mea cu lumea mortului viu. Şi, ca urmare – aparent –, nici aceasta nu a putut renunţa la relaţia cu mine.

Îţi aminteşti probabil că, în seara în care a fost atacat Hedges, am descoperit pe neaşteptate semnificaţia gravurii centrale din cartea aceea sinistră şi mi-am confirmat bănuiala că Nelegiuitul Mormânt marcat pe hărţile din Istanbul trebuie să fie locul de îngropăciune al lui Vlad Dracula. Mi-am rostit atunci cu glas tare întrebarea logică – unde era, în acest caz, mormântul lui? – aşa cum mi-a scăpat cu glas tare şi remarca aceea în arhivele din Istanbul. Şi astfel am atras, pentru a doua oară, o prezenţă teribilă, care şi-a insinuat ameninţarea la adresa mea sacrificând viaţa

dragului meu prieten. Poate că numai un ins de un egotism exacerbat ar intra singur în conflict cu forţele firii – nefireşti de această dată –, dar îţi jur că această pedeapsă m-a încrâncenat pentru o vreme dincolo de orice spaimă şi m-a determinat să-mi făgăduiesc mie însumi că voi dezlega şi ultimele indicii, dacă mă vor ţine puterile, pentru a-l hăitui pe hăituitorul meu până în bârlogul său. Acest gând bizar mi s-a părut la fel de firesc ca dorinţa de a-mi publica ultimul articol scris sau de a obţine un post permanent la noua şi prietenoasa universitate către care tânjea inima mea frântă.

După ce mi-am intrat în rutina activităţilor academice şi am pus la punct o scurtă revenire în Anglia la sfârşitul semestrului, pentru a-mi revedea părinţii şi a încredinţa teza mea de doctorat tiparului londonez, am pornit încă o dată pe urmele lui Vlad Dracula, personajul istoric sau cel supranatural – oricare dintre cele două se va dovedi a fi în realitate. Eram convins că următorul pas era acela de a afla mai multe despre bizara cărţulie: de unde provenea, cine o realizase, cât de veche era, şi (fără tragere de inimă, recunosc) am încredinţat-o laboratoarelor de la Smithsonian. Cei de acolo au clătinat din cap îndoielnic în faţa întrebărilor mele şi mi-au dat de înţeles că va trebui să apelez la resurse aflate dincolo de posibilităţile lor şi că acest lucru mă va costa. Dar sunt un om încăpăţânat şi nu mi se părea firesc să cheltuiesc pe haine, pe mâncare sau pe distracţii ceva din moştenirea primită de la bunicul sau din firavele economii pe care le făcusem la Oxford, când Hedges zăcea nerăzbunat (dar, slavă Domnului, odihnindu-se în pace) într-un cimitir în care sicriul său n-ar fi trebuit să-şi aibă locul încă cincizeci de ani de acum înainte. Deja nu-mi mai era teamă de consecinţe, din moment ce trăisem pe pielea mea cele mai cumplite lucruri pe care mi le-aş fi putut imagina; din punctul ăsta de vedere, cel puţin, forţele întunericului se înşelaseră.

Dar nu grozăvia celor întâmplate în continuare a fost cea care m-a determinat să renunţ şi mi-a arătat adevărata măsură a terorii, ci desăvârşirea lor.

Cartea mea a fost analizată la Smithsonian de un ins cu înclinaţii bibliofile pe nume Howard Martin, un tip taciturn care s-a dedicat cauzei mele cu atâta îndârjire, de parcă mi-ar fi cunoscut întreaga poveste. (De fapt, cred mai degrabă că, dacă mi-ar fi cunoscut povestea, mi-ar fi arătat uşa din clipa în care am intrat în laboratorul lui.) Probabil însă că mi-a intuit pasiunea pentru istorie, m-a simpatizat şi a făcut tot ce i-a stat în puteri pentru a mă ajuta. Şi i-au stat multe, bine şi atent făcute, căci a integrat rezultatele trimise de laboratoare cu o meticulozitate ce ar fi făcut cinste mai degrabă Oxfordului decât acelor departamente birocratizate ale muzeului washingtonian. Am fost impresionat şi de activitatea sa, dar şi de cunoştinţele pe care le deţinea în domeniul bibliologiei europene din secolele de dinainte şi de după Gutenberg.

Când a fost gata cu tot ce a putut realiza pentru mine, mi-a scris că pot

veni să iau rezultatele şi că doreşte să-mi înmâneze cartea mie, în persoană, aşa cum i-am încredinţat-o eu lui – dacă nu cumva voiam să mi-o expedieze. Am luat trenul a doua zi dimineaţă, bucurându-mă astfel şi de o excursie, şi am ajuns la uşa lui cu zece minute înainte de ora stabilită. Inima îmi bubuia în piept, iar gura mi se uscase; ardeam de nerăbdare să pun iarăşi mâna pe carte şi să aflu ce descoperise cercetătorul despre originile ei.

Domnul Martin a deschis uşa şi m-a invitat înăuntru cu un mic surâs.

— Îmi pare foarte bine că aţi putut veni până aici, spuse cu acel accent american care devenise pentru mine cea mai dulce limbă din lume.

Când ne-am aşezat faţă în faţă, printre teancurile de manuscrise ce-i umpleau biroul, am fost şocat văzând cât de mult se schimbase. Îl văzusem pe fugă cu câteva luni în urmă şi-mi aminteam figura lui, iar în corespondenţa sa clară şi profesională cu mine nimic nu mă lăsase să înţeleg că ar fi bolnav. Acum era slab şi palid, tras la faţă într-un fel aparte, astfel că pielea îi părea galbenă-cenuşie, iar buzele erau de un roşu-aprins. Pierduse mult în greutate, iar costumul atârna vizibil pe umerii săi slabi. Stătea uşor aplecat în faţă, ca şi cum o durere sau o slăbiciune nu-i permitea să-şi ţină spatele drept. Părea că viaţa se scurge din el.

Am încercat să-mi spun că fusesem grăbit în cursul primei mele vizite şi că de această dată, fiindcă îl cunoscusem mai bine graţie colaborării noastre, eram mai atent la înfăţişarea lui sau poate doar puţin mai impresionat; însă nu-mi puteam alunga senzaţia că omul se şubrezise considerabil într-un răstimp atât de scurt. Am încercat să mă conving că avea probabil cine ştie ce boală degenerativă sau un cancer cu evoluţie foarte rapidă. Desigur, politeţea m-a împiedicat să aduc în discuţie starea lui de sănătate.

— Aşa deci, dr. Rossi, începu el. Cred că nu vă daţi seama ce document preţios aveţi în posesia dumneavoastră.

— Preţios?

În niciun caz nu putea şti cât de preţios este pentru mine, oricâte analize i-ar fi făcut; era, la urma urmei, cheia răzbunării mele.

— Este un exemplu rar de tipăritură medievală central-europeană, un obiect foarte neobişnuit şi extrem de interesant şi sunt aproape sigur că a fost realizată în jurul anului 1512, în Buda sau poate în Valahia. Această datare ar plasa-o în mod cert după Sfântul Luca *al lui Matei Corvin, dar înainte de* Noul Testament *maghiar din 1520, care ar fi avut probabil o influenţă asupra acestei lucrări dacă ar fi fost tipărit deja. Este chiar posibil – continuă el aşezându-se mai bine în scaun – ca gravura din cartea dumneavoastră să fi exercitat o influenţă asupra* Noului Testament *din 1520, care conţinea o ilustraţie similară, un Satan înaripat. Dar nu avem cum să dovedim acest lucru. Oricum, ar fi o influenţă ciudată, nu-i aşa? Adică, să vezi o parte a Bibliei decorată cu o ilustraţie diabolică de-a dreptul, ca aceasta…*

— Diabolică? am întrebat, savurând nuanţa acuzatoare din glasul unei alte persoane decât mine.

— Desigur. Mi-aţi povestit despre legenda lui Dracula, dar credeţi că m-am mulţumit cu atât?

Tonul domnului Martin era atât de egal şi de vioi, atât de american, încât am avut nevoie de un moment pentru a reacţiona. Nu mai auzisem niciodată un ecou atât de sinistru într-o voce mai mult decât banală. L-am privit fix, nedumerit, dar ecoul acela pierise, iar pe figură nu i se citea nimic acum. Căuta ceva într-o serie de hârtii pe care le scosese dintr-un dosar.

— Iată rezultatele testelor. V-am făcut copii după ele şi am adăugat notiţele mele; cred că le veţi găsi interesante. Nu conţin mult mai multe informaţii decât cele pe care vi le-am comunicat, dar… există două lucruri suplimentare, interesante. Analiza chimică sugerează că volumul a fost păstrat, probabil timp îndelungat, într-un loc cu o ridicată concentraţie de praf de piatră, cândva înainte de anul 1700. Partea din spate a cărţii a fost pătată la un moment dat cu apă sărată, poate în cursul unei călătorii pe mare. Bănuiesc că a fost vorba despre Marea Neagră, dacă avem dreptate în legătură cu regiunea din care provine cartea, dar există, desigur, şi alte posibilităţi. Mi-e teamă că doar cu atât v-am putut ajuta în studiile dumneavoastră – spuneaţi că scrieţi o istorie a Europei medievale, nu-i aşa?

A ridicat ochii spre mine cu un surâs plăcut, banal, ce părea însă bizar pe figura aceea istovită şi, în aceeaşi clipă, am sesizat două lucruri care mi-au îngheţat măduva în oase.

În primul rând, eu unul nu-i spusesem nimic despre faptul că aş scrie o istorie a Europei medievale; precizasem că doresc informaţii despre carte pentru a completa o bibliografie referitoare la viaţa lui Vlad Ţepeş, cunoscut în legende sub numele Dracula. Howard Martin era, în arhivistică, un ins de o precizie similară exactităţii mele ştiinţifice; în niciun caz omul nu ar fi comis o asemenea eroare pur şi simplu. Fusesem uimit anterior de memoria sa aproape fotografică în privinţa detaliilor – o calitate pe care o recunosc şi o apreciez ori de câte ori o întâlnesc la alte persoane.

Cel de-al doilea lucru de care mi-am dat seama în clipa aceea, poate ca urmare a bolii de care suferea domnul Martin – aproape că-mi venea să exclam în sinea mea „bietul om!” –, a fost faptul că buzele lui căpătau un aspect ofilit, flasc când zâmbea, iar caninii de sus îi ieşeau oarecum în afară, conferind întregii sale figuri un aspect neplăcut. Mi-am amintit clar de funcţionarul din Istanbul, deşi gâtul lui Howard Martin nu avea nimic deosebit, din câte puteam vedea. Dar mi-am înăbuşit tremurul interior când am luat cartea şi notiţele din mâna lui.

— Harta, pe de altă parte, este remarcabilă.

Am îngheţat.

— Harta?

O singură hartă din câte ştiam – trei, de fapt, la o scară din ce în ce mai mică – avea legătură cu intenţiile mele actuale, şi eram sigur că nu pomenisem niciodată despre ea de faţă cu individul acesta.

— Dumneavoastră aţi desenat-o? Nu este veche, evident, dar nu v-aş fi crezut un artist. Şi în niciun caz nu unul morbid, dacă îmi permiteţi să folosesc acest termen.

M-am holbat la el, incapabil să-i înţeleg cuvintele şi temându-mă să nu mă dau de gol dacă aş întreba ce voia să spună. Să fi lăsat oare în carte una dintre schiţele pe care le făcusem? Ce prostesc din partea mea, dacă făcusem asta! Dar eram sigur că verificasem atent volumul, să nu existe pagini desprinse, înainte de a i-l încredinţa.

— Am pus-o înapoi în carte, continuă Martin liniştitor, aşa că e acolo. Şi acum, dr. Rossi, vă pot conduce la departamentul de contabilitate dacă doriţi sau pot aranja să vă fie trimisă factura acasă.

Îmi deschise uşa şi afişă iar zâmbetul acela profesional. Am avut prezenţa de spirit să nu controlez cartea acolo, de faţă cu el, iar în lumina de pe coridor mi-am dat seama că trebuie să-mi fi imaginat surâsul bizar al lui Martin şi poate chiar boala lui; aici pielea lui avea o culoare normală, iar omul în sine era doar puţin gheboşat, ca urmare a muncii printre relicvele trecutului, dar nimic mai mult. Şedea în pragul uşii, cu o mână întinsă spre mine în stilul acela deschis al washingtonienilor, iar eu i-am strâns-o, bâiguind că aş dori ca factura să fie expediată pe adresa mea de la universitate.

M-am îndepărtat de uşă, am ieşit de pe culoar şi apoi din castelul acela roşcat ce găzduia laboratoarele lui şi pe cele ale colegilor săi. Trăgând în piept aerul proaspăt al străzii, am traversat peluza de un verde-crud până la o bancă, pe care m-am aşezat, străduindu-mă să par şi să mă simt lipsit de griji.

Cartea s-a deschis în mâinile mele cu aceeaşi „amabilitate" sinistră de totdeauna, şi am căutat în van o foaie de hârtie despre care să nu fi ştiut că se afla acolo. Abia când am răsfoit paginile înapoi am găsit-o: o schiţă în linii foarte subţiri, pe o filă de indigo, ca şi când cineva ar fi avut la dispoziţie cea de-a treia hartă a mea şi i-ar fi copiat, pentru mine, desenul misterios. Numele locurilor, în dialectul acela slav, erau exact cele pe care le ştiam de pe harta mea – Satul Porcului Furat şi Valea celor Opt Stejari. De fapt, schiţa aceasta mi se părea nefamiliară dintr-un singur punct de vedere. Sub numele Nelegiuitului Mormânt se vedea un mic text cu litere latine, scris cu o cerneală asemănătoare cu a celorlalte nume şi titluri. Deasupra locaţiei mormântului, arcuite peste el pentru a demonstra parcă asocierea lor absolută cu locul respectiv, se aflau două cuvinte: „BARTOLOMEO ROSSI".

Cititorule, consideră-mă laş dacă vrei, dar din clipa aceea am renunţat. Sunt un profesor tânăr şi locuiesc în Cambridge, Massachusetts, unde

predau, ies în oraş cu prietenii şi le scriu bătrânilor mei părinţi în fiecare săptămână. Nu port la mine usturoi sau crucifixe şi nu-mi fac cruce de fiecare dată când aud paşi dincolo de uşă. Am o protecţie mai bună decât asta: am încetat să mai scormonesc la acea răspântie a istoriei. Acel ceva probabil că e mulţumit de renunţarea mea, fiindcă de atunci n-am mai fost afectat de alte nenorociri.

Dacă tu însuţi ar fi trebuit să alegi între a-ţi păstra mintea întreagă, ba chiar viaţa aşa cum o ştiai dinainte, şi instabilitatea neîndoielnică, tu – ca om de ştiinţă – ce ai fi ales? Sunt sigur că Hedges nu şi-ar fi dorit să vadă că mă azvârl cu capul înainte într-un hău întunecat. Şi totuşi, dacă tu citeşti acum aceste cuvinte înseamnă că răul a pus în cele din urmă stăpânire pe mine. Aşa că acum trebuie să alegi şi tu. Eu ţi-am oferit toate informaţiile de care dispun, în privinţa acestor orori. Cunoscându-mi povestea, îmi poţi refuza ajutorul?

Al tău cu adâncă mâhnire, Bartholomew Rossi

Umbrele de sub copaci deveniseră prelungi, iar tata lovi cu pantoful său elegant într-o teacă de castană. Am avut atunci senzaţia că, dacă ar fi fost un om ceva mai vulgar, ar fi scuipat în clipa aceea pe jos, pentru a scăpa de un gust fetid. În loc de asta, păru să-şi înghită cu greu un nod din gât şi se forţă să zâmbească.

— Dumnezeule! Despre ce vorbim noi aici? Cât de sumbră pare a fi seara aceasta!

Încercă din nou să surâdă, dar în acelaşi timp îmi aruncă o privire îngrijorată, ca şi cum cine ştie ce umbră s-ar fi putut coborî asupra mea – asupra mea în particular –, făcându-mă brusc să dispar din peisaj.

Mi-am desprins degetele îngheţate de pe marginea băncii şi m-am străduit şi eu, la rândul meu, să redevin senină. De când oare trebuia să mă străduiesc pentru asta? – m-am întrebat, dar era deja prea târziu. O făceam pentru el, pentru a-i distrage atenţia, aşa cum încercase şi el odată să facă pentru mine. Aşa că m-am ascuns sub o uşoară iritare – uşoară, fiindcă altfel i-aş fi dat de bănuit.

— Vreau să-ţi spun că mi-e foame iar şi vreau să mănânc ceva ca lumea.

Zâmbi ceva mai natural şi tropăi uşor în vreme ce-mi întinse mâna galant, ajutându-mă să mă ridic de pe bancă, apoi puse în plasă sticlele goale de Naranča, laolaltă cu resturile picnicului. Mi-am strâns şi eu lucrurile cu un sentiment de uşurare: gestul lui însemna că, în loc să ne întoarcem şi să mai zăbovim pentru a studia faţada castelului, vom coborî spre oraş. Eu mă întorsesem o dată, spre sfârşitul povestirii, şi privisem din nou fereastra aceea de sus, unde în locul menajerei se vedea acum o siluetă impozantă întunecată. Am început să vorbesc rapid despre tot ce-mi trecea prin minte. Atâta vreme cât

tata nu se uita şi el, nu aveam de ce să mă tem, şi amândoi eram în siguranţă.

Capitolul 14

O vreme nu m-am mai apropiat de biblioteca universitară, în parte fiindcă mă cuprinsese o ciudată nervozitate în legătură cu studiile pe care le făcusem acolo şi în parte pentru că sesizasem anumite suspiciuni ale doamnei Clay cu privire la absenţele mele de la şcoală. Îi telefonam de fiecare dată, aşa cum promisesem, dar un ton tot mai reţinut în glasul ei îmi sugera existenţa unor discuţii incomode între ea şi tata. Nu-mi puteam imagina că ştie suficient de multe pentru a bănui ceva concret, dar tata ar fi putut avea propriile suspiciuni – droguri, băieţi… cine ştie? Uneori îmi arunca priviri atât de îngrijorate, încât nu voiam să-l neliniştesc şi mai rău.

Dar, până la urmă, ispita s-a dovedit prea puternică şi, în ciuda temerilor mele, am hotărât să trec din nou pe la bibliotecă. De data asta, am pretextat că mă duc la un film cu o colegă plicticoasă – ştiam că Johan Binnerts lucra miercurea după-amiaza la Departamentul de lucrări medievale, iar tata plecase la o întrunire la Centru –, aşa că mi-am pus haina cea nouă şi am ieşit înainte ca doamna Clay să apuce să spună ceva.

Mi se părea ciudat să mă duc la bibliotecă seara, dar holul central era la fel de plin ca oricând, ticsit de studenţi cu priviri obosite. Sala de lectură a secţiei medievale era însă pustie. M-am apropiat în linişte de biroul domnului Binnerts şi l-am găsit aranjând un teanc de cărţi noi – nimic interesant pentru mine, îmi spuse el, din moment ce îmi plăceau doar lucrurile oribile. Dar pusese deoparte un volum pentru mine; de ce nu mai venisem de atâta vreme? M-am scuzat cu jumătate de glas, iar el a zâmbit.

— Mi-a fost teamă că ţi s-a întâmplat ceva sau că mi-ai urmat sfatul şi ai găsit un subiect mai drăguţ şi mai potrivit pentru o tânără domnişoară. Dar mi-ai stârnit şi mie interesul, aşa că am găsit asta pentru dumneata.

Am luat cartea cu un gest recunoscător, iar domnul Binnerts a adăugat că are puţină treabă în atelier, dar va reveni în scurt timp pentru a vedea dacă mai am nevoie de ceva. Îmi arătase odată atelierul; era o cămăruţă cu ferestre la capătul sălii de lectură, în care bibliotecarii restaurau cărţile vechi şi completau fişe pentru cele nou-venite. Sala de lectură păru mai tăcută ca niciodată după ce el ieşise, astfel că am deschis cu nerăbdare volumul pe care mi-l dăduse.

Văzându-l, mi-am spus că e o descoperire extraordinară, deşi acum ştiu că este o sursă de informaţii de prim ordin cu privire la istoria bizantină a secolului al XV-lea – o traducere a *Istoriei turco-bizantine* a lui Mihail Ducas. Autorul amintea pe larg despre conflictul dintre Vlad Dracula şi sultanul Mahomed al II-lea; la masa aceea din sala de

lectură am citit pentru prima dată celebra descriere a priveliştii care i s-a înfăţişat otomanului în 1462, când a invadat Valahia şi a înaintat spre Târgovişte, capitala părăsită a lui Dracula. Înainte de a ajunge la porţile oraşului – preciza Ducas –, Mahomed a fost întâmpinat de „mii şi mii de pari ce purtau în vârf cadavre, ca nişte poame pe vrej". În mijlocul acestei grădini a morţii se afla piesa de rezistenţă a lui Dracula: generalul preferat al sultanului, Hamza, tras în ţeapă în rând cu ceilalţi, „în veşmântul său de purpură".

Mi-am amintit de arhiva lui Mahomed al II-lea, cea pe care o studiase Rossi în Istanbul. Domnitorul Valahiei fusese un ghimpe în coasta sultanului – asta era limpede. Mi-am spus că ar fi o idee bună să citesc ceva despre Mahomed; poate existau unele surse ce explicau relaţia sa cu Dracula. Nu ştiam de unde să încep, însă domnul Binnerts îmi spusese că va reveni curând pentru a mă ajuta la nevoie.

M-am răsucit în scaun nerăbdătoare, cu gândul să mă duc să-l caut, când am auzit un zgomot în capătul sălii. Fusese un fel de bufnet, mai degrabă o vibraţie prin podea decât un sunet propriu-zis, ca atunci când o pasăre în zbor loveşte o fereastră deschisă. Ceva m-a îndemnat să mă apropii de locul acelui zgomot, şi am luat-o la fugă spre atelierul din spate. Nu l-am putut vedea pe domnul Binnerts prin geam, lucru care m-a liniştit momentan, dar, când am deschis uşa de lemn, am văzut un picior pe podea, un picior într-un pantalon cenuşiu, aparţinând unui trup prăbuşit, cu puloverul albastru strâmb pe pieptul contorsionat, cu părul grizonat mânjit de sânge, cu faţa – slavă Domnului, pe jumătate ascunsă – strivită şi cu urme de carne pe colţul biroului. Alături, prăbuşită ca şi el, zăcea o carte care probabil îi căzuse din mână. Pe zid, deasupra biroului, era o pată de sânge în mijlocul căreia se lăţea urma unei palme. Am încercat din răsputeri să nu scot vreun sunet, astfel că ţipătul meu, când a răsunat, mi-a dat impresia că aparţinea altcuiva.

Am petrecut două nopţi în spital; tata insistase, iar medicul de salon îi era prieten. Tata avea un aer blând şi grav, şezând când pe marginea patului, când în picioare, lângă fereastră, cu braţele încrucişate la piept, în vreme ce ofiţerul de poliţie mă chestiona pentru a treia oară. Nu văzusem pe nimeni intrând în sala de lectură. Citisem liniştită la masa mea. Nu-l cunoşteam personal pe bibliotecar, dar mă ataşasem de el. Ofiţerul îl asigură pe tata că nu eram în niciun caz suspectă, ci se bazau pe mine în lipsa unui alt martor. Eu însă nu văzusem nimic, nimeni nu intrase în sală – eram sigură în privinţa asta –, iar domnul Binnerts nu strigase. Nu existau alte răni pe corpul lui; cineva îi zdrobise pur şi simplu capul de colţul biroului. Iar pentru asta fusese nevoie de o forţă considerabilă.

Poliţistul clătină din cap, perplex. Amprenta de pe perete nu

aparţinea bibliotecarului; pe mâinile lui nu fusese găsit sânge. În plus, urma nici nu se potrivea cu palma lui; era ciudată, cu încheieturile degetelor neobişnuite. Ar fi fost uşor de identificat – spuse ofiţerul cu chef de vorbă – dacă ar fi existat în arhivele poliţiei ceva asemănător. Era un caz dificil. Amsterdam nu mai era acelaşi oraş de odinioară, acum lumea azvârlea biciclete în canale, iar dacă ne gândim şi la incidentul acela teribil de anul trecut, cu prostituata care… Tata îl amuţi cu o privire.

Când poliţistul ieşi, aşezat din nou pe marginea patului, tata mă întrebă pentru prima dată ce căutam la bibliotecă. I-am explicat că învăţam, că îmi plăcea să mă duc acolo după şcoală pentru a-mi face temele, fiindcă în sala de lectură era linişte şi plăcut. Mi-era teamă că mă va întreba de ce alesesem Departamentul de literatură medievală, dar – spre uşurarea mea – nu mai spuse nimic.

Nu i-am mărturisit că, în agitaţia care se stârnise în sală după ţipătul meu, îndesasem în rucsac, cu un gest instinctiv, volumul găsit lângă cadavrul domnului Binnerts. Poliţia îmi percheziţionase bagajele, fireşte, dar nimeni nu spusese nimic despre carte – şi de ce ar fi făcut-o? Nu era sânge pe ea. Era un volum francez din secolul al XIX-lea despre bisericile româneşti şi se deschisese la o pagină ce înfăţişa mănăstirea de pe lacul Snagov, înzestrată din belşug de Vlad al III-lea al Valahiei. Conform unui scurt text de sub planul absidei, acolo se afla mormântul acestuia. Autorul menţiona însă că sătenii de lângă Snagov aveau propriile poveşti în legătură cu acest subiect. Ce poveşti? m-am întrebat, dar nu mai scria nimic altceva despre biserica respectivă. Nici schiţa absidei nu revela ceva deosebit.

Aşezat cu precauţie pe marginea patului meu, tata a clătinat din cap.

— De acum înainte aş vrea să înveţi acasă.

Aş fi preferat să nu spună asta; oricum n-aş mai fi pus niciodată piciorul în biblioteca aceea!

— Doamna Clay poate dormi cu tine în cameră pentru o vreme, dacă te simţi speriată, şi putem vorbi din nou cu medicul oricând vrei. Nu trebuie decât să-mi spui.

Am încuviinţat, deşi aş fi preferat să rămân singură cu cartea aceea despre biserica din Snagov decât să stau cu doamna Clay. Îmi trecuse prin minte să arunc volumul la canal – aşa cum păţiseră bicicletele acelea despre care pomenise poliţistul –, dar ştiam că voi dori, în cele din urmă, să mă uit din nou în ea la lumina zilei şi să recitesc articolul. Poate că voi vrea să fac acest lucru nu doar pentru mine, ci şi pentru blajinul domn Binnerts, care acum zăcea undeva la morga oraşului.

Câteva săptămâni mai târziu, tata spuse că-mi va face bine o

călătorie, dar eu ştiam ce înseamnă asta – că preferă să nu mă lase singură acasă. Francezii – îmi explicase el – vor să discute cu reprezentanţii fundaţiei înainte de a începe convorbirile în Europa de Est, iar aceasta va fi ultima întâlnire cu ei. În plus, aceasta era cea mai plăcută perioadă pentru a vizita litoralul Mediteranei, după ce hoardele de turişti s-au retras, dar înainte ca iarna să pustiască peisajul. Am studiat harta cu atenţie, bucuroşi că francezii renunţaseră la locul lor obişnuit de întrevederi, în Paris, alegând în loc o staţiune retrasă, nu departe de graniţa cu Spania, în apropiere de bijuteria aceea de Colioure – jubilă tata –, şi poate chiar asemănătoare cu ea. În aceeaşi zonă, dar mai în interiorul ţării, se aflau Les Bains şi Saint-Matthieu-des-Pyrénées-Orientales, am observat eu, dar chipul tatei s-a înnegurat vizibil când am spus asta, şi imediat a început să caute pe hartă alte localităţi interesante.

Micul dejun pe terasa hotelului Le Corbeau, unde şedeam, fusese atât de delicios în aerul proaspăt al dimineţii, încât am mai zăbovit la masă când tata s-a alăturat celorlalţi bărbaţi în costume sobre, în sala de conferinţe; fără tragere de inimă, mi-am luat cărţile, dar privirea îmi zbura mai degrabă spre marea albastră aflată la câteva sute de metri distanţă. Eram deja la a doua ceaşcă de *chocolat* continentală, îmblânzindu-i gustul amărui cu un cub de zahăr şi câteva cornuri proaspete. Soarele ce îmbăia faţadele caselor părea să dăinuiască totdeauna în climatul mediteranean uscat, cu lumina sa limpede, lăsându-ţi impresia că nicio furtună n-a îndrăznit vreodată să se apropie de acest tărâm. De unde stăteam puteam vedea două bărci cu pânze undeva la orizont, pe marea aceea în nuanţe magnifice, şi câţiva copii cu mama lor îndreptându-se spre plajă în neobişnuitele (pentru mine) costume de baie. Golfuleţul se curba uşor spre dreapta, urmărind conturul dealurilor. Pe culmea unuia dintre acestea se zărea o veche fortăreaţă în ruine, de culoarea pietrei, către care păreau să încerce să urce ierburi ofilite şi pâlcuri de măslini, străjuite deasupra de cerul albastru al dimineţii.

M-am simţit dintr-odată dezrădăcinată, exclusă, invidioasă pe acei copii nepăsători şi fericiţi, alături de mama lor. Eu nu aveam mamă şi nicio viaţă normală – nici măcar nu ştiam bine ce este o viaţă normală –, dar, în timp ce răsfoiam manualul de biologie, căutând începutul celui de-al treilea capitol, mi-a trecut vag prin minte că asta ar însemna să trăiesc mereu în acelaşi loc, împreună cu o mamă şi un tată care să fie acasă în fiecare zi la masa de seară, o familie în care a călători înseamnă a pleca din când în când în vacanţă la mare – nicidecum o existenţă nomadă zi de zi. Eram sigură, privindu-i pe copiii aceia jucându-se cu lopăţelele în nisip, că ei n-au fost niciodată ameninţaţi de ororile istoriei.

Apoi mi-am dat seama că, de fapt, erau şi ei ameninţaţi; doar că nu-

şi dădeau seama de acest lucru. Toţi suntem vulnerabili.

M-a scuturat un fior şi m-am uitat la ceas. Peste patru ore, eu şi tata vom mânca de prânz pe această terasă. Apoi voi învăţa din nou şi, după ora cinci, vom face o plimbare spre fortăreaţa în ruine ce se zărea la orizont şi de la care, spusese tata, puteai zări mica bisericuţă de pe ţărmul mării, pe cealaltă parte a dealului, în Collioure. Până seara, voi fi învăţat puţină algebră, câteva verbe în limba germană, voi fi citit un capitol despre Războiul Rozelor şi apoi… apoi ce? Sus, pe faleză, voi asculta o altă poveste, pe care tata mi-o va spune fără tragere de inimă, privind în jos, la pământul nisipos sau bătând darabana pe piatra excavată cu secole în urmă, rătăcit în propriile spaime. Iar eu voi fi cea care va pune apoi totul cap la cap. Unul dintre copii ţipă jos, pe plajă, şi, tresărind, mi-am vărsat cana de cacao.

Capitolul 15

Când am sfârşit de citit ultima dintre scrisorile lui Rossi – spuse tata am simţit un nou sentiment de dezolare, ca şi cum prietenul meu ar fi dispărut pentru a doua oară. Dar acum eram deja convins că dispariţia lui nu avea nimic de-a face cu vreo călătorie la Hartford sau cu o rudă bolnavă în Florida (ori Londra), aşa cum sugerase poliţia. Mi-am alungat din minte aceste gânduri şi am decis să mă uit peste celelalte hârtii din plicul cafeniu. Mai întâi să citesc, să asimilez totul; apoi voi alcătui o cronologie şi voi începe, fără grabă, să trag concluziile. M-am întrebat dacă Rossi o fi bănuit că, pregătindu-mă pe mine, şi-a asigurat astfel propria supravieţuire. Situaţia era aidoma unui sinistru examen final – deşi speram din tot sufletul să nu fie final pentru niciunul din noi. Nu-mi voi schiţa un plan până ce nu voi fi citit totul – mi-am spus –, dar aveam deja o idee cu privire la ceea ce va trebui să fac. Am deschis din nou plicul.

Următoarele trei articole erau hărţi, toate desenate de mână; niciuna dintre ele nu era mai veche decât scrisorile. Desigur, acestea erau copiile pe care le făcuse el, din memorie, după cele găsite în arhiva din Istanbul. Prima înfăţişa o regiune muntoasă, în care piscurile erau desenate sub forma unor V-uri inversate. Munţii formau două lanţuri lungi, de la est la vest, şi se adunau într-un grup dens în partea vestică. Un râu larg şerpuia de-a lungul marginii de nord a hărţii. Nu se vedea niciun oraş, deşi cele trei sau patru X-uri din zona vestică a munţilor ar fi putut marca localităţi. Pe această hartă nu apăreau nume de aşezări, dar Rossi – mi-am dat seama după caligrafie – scrisese pe marginile ei: „Cei care nu cred şi mor necredincioşi, asupra lor cade blestemul lui Allah, al îngerilor şi al oamenilor (Coranul)”. Mai erau şi alte pasaje asemănătoare. M-am întrebat dacă râul desenat acolo ar putea fi cel despre care spunea el că seamănă cu coada dragonului din cartea sa. Dar nu; probabil că se referise la harta reprezentată la cea mai mică scară. Am blestemat circumstanţele – pe toate – din cauza cărora nu puteam vedea şi eu originalele; în ciuda memoriei strălucite a lui Rossi şi a preciziei sale la desen, în mod cert existau anumite omisiuni sau deosebiri faţă de original.

Următoarea hartă părea să ilustreze mai îndeaproape regiunea muntoasă din vest. Şi aici apăreau ici şi colo câteva X-uri, în poziţii relativ similare cu cele de pe prima hartă. Un râu mai mic îşi croia drum printre munţi. Nici de această dată nu erau nume de locuri. În partea de sus a hărţii, Rossi notase: „Aceleaşi pasaje din Coran, repetate”. Într-adevăr, profesorul nu-şi dezminţise nici acum exactitatea sa obişnuită. Dar aceste hărţi erau prea simple, prea generale pentru a indica o regiune pe care eu s-o fi văzut sau studiat

vreodată. Frustrarea se acumula în sufletul meu, şi m-am străduit s-o potolesc, în încercarea de a mă concentra.

Cea de-a treia hartă era mai sugestivă, deşi deocamdată nu ştiam sigur ce anume mi-ar putea dezvălui. Conturul semăna într-adevăr cu silueta feroce din cartea mea – şi din cea a lui Rossi –, deşi, dacă nu aş fi ştiut acest lucru de la el, poate că nu mi-aş fi dat seama imediat de asemănare. Şi pe această hartă se vedeau aceiaşi munţi triunghiulari, care acum erau foarte înalţi, formând creste masive pe direcţia nord-sud, fiind străbătuţi de un râu ce se vărsa într-un fel de bazin. De ce n-ar putea fi acesta lacul Snagov din România, aşa cum susţin legendele despre Dracula? Dar, după cum remarcase şi Rossi, nu se zărea nicio insulă în partea mai lăţită a cursului de apă, iar bazinul acela nu semăna cu un lac. Marcajele în formă de X apăreau şi aici, dar acum, alături de ele, se zăreau minuscule texte cu caractere chirilice; am presupus că erau satele menţionate de Rossi.

Printre numele acestea am văzut un pătrat, alături de care profesorul scrisese: „Nelegiuitul Mormânt al Celui Care Ucide Turci". Deasupra pătratului era desenat un mic dragon ce purta pe cap un castel, iar sub el se distingea un text în greacă, tradus de Rossi în engleză: „În acest loc el sălăşluieşte în rău. Cititorule, dezgroapă-l cu un cuvânt". Cuvintele aveau un ton incredibil de puternic şi de captivant, ca o incantaţie, şi deschisesem gura pentru a le rosti cu glas tare, dar m-am oprit brusc şi mi-am încleştat dinţii. Cuvintele au continuat să danseze însă într-un ritm infernal în mintea mea încă o vreme după aceea.

Am pus deoparte cele trei hărţi. Mi se părea terifiant să le văd acolo, exact aşa cum le descrisese Rossi, şi totuşi era ciudat să nu văd originalele, ci doar copiile realizate de mâna lui. Şi care era oare rolul lor – acela de a-mi demonstra, fără umbră de îndoială, că nu inventase totul şi că nu le desenase doar pentru a-mi juca o farsă? La urma urmei, cu excepţia scrisorilor, nu aveam nicio sursă de informaţii cu privire la toată această chestiune. Pentru un moment, am răpăit cu degetele în tăblia biroului. Nu mâncasem de câteva ore, iar picioarele îmi amorţiseră, însă nu mă puteam opri acum. Am aruncat o privire fugară spre harta rutieră a Balcanilor, dar n-am văzut nimic neobişnuit la ea – nimic scris de mână, de pildă. Nici broşura despre România nu avea nimic deosebit, cu excepţia englezei bizare în care fusese scrisă: „Atrageţi-vă în ţinuturile noastre bogate şi pitoreşti", spre exemplu. Unicele articole care mai rămăseseră de examinat erau notiţele lui Rossi şi micul plic sigilat pe care-l remarcasem la început. Voiam să-l las la urmă fiindcă era închis, dar n-am mai avut răbdare. Am scormonit pe birou după un coupe-papier, am desfăcut cu grijă sigiliul şi am scos din plic o coală de hârtie.

Era din nou cea de-a treia hartă, cu aceeaşi formă de dragon, cu râul

şerpuit şi piscurile caricaturale ale munţilor. Fusese desenată cu cerneală neagră, ca şi versiunea lui Rossi, dar se vedea că este o altă mână – era o copie bună, dar cam înghesuită, arhaică, oarecum ornată, dacă o priveai îndeaproape. Trebuia să fi fost pregătit de scrisorile lui Rossi pentru a da ochii cu acea singură diferenţă faţă de prima versiune a hărţii, şi cu toate acestea, ea m-a izbit cu o forţă aproape fizică: peste pătratul care desemna locul mormântului, alături de dragonul care îl străjuia, se arcuiau cuvintele: „BARTOLOMEO ROSSI".

Am încercat să-mi alung temerile, bănuielile şi concluziile pripite şi m-am forţat să las harta din mână şi să citesc notiţele profesorului. Primele două fuseseră scrise, aparent, în arhivele de la Oxford şi de la British Museum şi nu revelau nimic nou: o scurtă descriere a vieţii şi a faptelor lui Dracula, plus câteva documente literare şi istorice în care numele său era menţionat. Urma o pagină din perioada călătoriei la Istanbul. „Reconstituite din memorie", scrisese Rossi deasupra, şi mi-am dat seama că trebuie să fie notiţele refăcute după experienţa de la arhivă, când schiţase hărţile din amintire înainte de a pleca spre Grecia.

Pe această pagină notase documentele din vremea sultanului Mahomed al II-lea, existente în biblioteca din Istanbul – sau ceea ce considerase Rossi că este relevant pentru cercetările sale: cele trei hărţi, relatări din timpul luptelor dintre valahi şi otomani şi registrele de mărfuri tranzacţionate de negustorii otomani în acea regiune. Nimic din toate astea nu mi se părea sugestiv; m-am întrebat în ce punct fusese Rossi întrerupt de apariţia funcţionarului cu înfăţişare fioroasă. Ar fi oare posibil ca relatările şi registrele comerciale menţionate în notiţe să conţină ceva indicii cu privire la moartea şi îngroparea lui Vlad Ţepeş? Oare apucase Rossi să se uite prin ele sau avusese măcar timpul necesar pentru a nota tot ce putea oferi arhiva respectivă?

Pe lista aceea mai era un ultim element, care m-a luat prin surprindere, şi am rămas câteva minute cu privirea la el. „Bibliografie, Ordinul Dragonului (manuscris parţial)." Ceea ce m-a uimit a fost faptul că nu oferea nicio informaţie. De obicei notiţele lui Rossi erau detaliate, cuprinzătoare şi complete; acesta şi era rostul unor notiţe, obişnuia el să spună. Să fie oare această bibliografie, menţionată de el în treacăt, doar o listă alcătuită de responsabilii bibliotecii, cu toate materialele referitoare la Ordinul Dragonului existente în arhivă? Dar dacă da, de ce era sub forma unui „manuscris parţial"? Trebuie să fie totuşi ceva foarte vechi – poate un document din vremea ordinului respectiv. Însă de ce nu oferise Rossi alte explicaţii pe această pagină aproape goală? Să se fi dovedit bibliografia aceea irelevantă pentru cercetările sale?

Lectura aceasta despre o arhivă îndepărtată, pe care Rossi o studiase cu mult timp în urmă, nu părea a fi câtuşi de puţin o cale directă către elucidarea dispariţiei sale, aşa că am aruncat filele dezgustat, obosit dintr-odată de atâtea amănunte inutile. Voiam răspunsuri. Cu excepţia informaţiilor din relatări, registre şi din acea veche bibliografie, Rossi fusese surprinzător de detaliat cu privire la descoperirile sale. Dar el era un tip concis; în plus, avusese şi luxul – dacă poate fi numit astfel – de a-şi putea explica atitudinea în numeroase pagini de scrisoare. Şi totuşi, aflasem puţine lucruri; ştiam însă ce ar trebui să fac în continuare. Plicul era acum deprimant de gol, iar din hârtiile pe care le adăpostise nu aflasem mult mai multe decât ştiam deja din scrisori. Mi-am dat seama totodată că trebuia să acţionez cât mai rapid posibil. Mai stătusem şi altă dată treaz toată noaptea, iar acum poate că aveam să reuşesc să pun cap la cap tot ce-mi spusese Rossi despre anterioarele ameninţări la adresa vieţii sale – aşa cum le percepuse el.

M-am ridicat, auzind cum îmi trosnesc încheieturile, şi m-am dus în meschina mea bucătărie pentru a fierbe nişte supă. Când am luat o oală curată, mi-am dat seama că pisica mea nu venise la masa de seară, pe care o savuram totdeauna împreună. Era un motan vagabond şi bănuiam că „menajul” nostru nu era tocmai monogam. Dar la ora cinei venea de fiecare dată la fereastră, privind înăuntru de pe scara de incendiu pentru a-mi da de ştire că avea poftă de o conservă de ton sau, când mă simţeam generos, de cutia cu sardine. Începusem să îndrăgesc momentul în care îşi făcea apariţia în tăcutul meu apartament, întinzându-se şi mieunând pentru a-şi demonstra afecţiunea. Adesea mai zăbovea puţin după masă, dormitând pe un capăt al canapelei sau privindu-mă cum îmi calc cămăşile. Uneori mi se părea că zăresc o expresie de tandreţe în ochii lui perfect rotunzi şi galbeni, deşi e posibil să fi fost doar milă. Era un animal vânjos, cu blana moale, în alb şi negru. Îl botezasem Rembrandt.

Amintindu-mi de el, am ridicat un colţ al jaluzelei, am săltat fereastra şi l-am strigat, aşteptând să aud zdupăitul catifelat al lăbuţelor sale pe pervaz. Dar nu se auzea decât zgomotul îndepărtat al traficului în centrul oraşului. Am scos capul pe fereastră şi am privit afară.

Trupul lui umplea întregul pervaz, ca şi când s-ar fi rostogolit acolo în joacă şi apoi ar fi încremenit aşa. L-am tras în bucătărie cu mâini moi, tremurânde, conştient imediat că avea spinarea frântă, iar capul îi atârna în mod ciudat. Ochii îi erau deschişi, mai mari decât îi văzusem vreodată, iar botul i se căscase într-un rânjet de spaimă; ghearele îi ieşiseră din perniţe, răşchirate. Mi-am dat seama imediat că nu putea să fi căzut acolo pur şi simplu, pe pervazul îngust al ferestrei. Ştiam, de asemenea, că fusese nevoie de o forţă considerabilă pentru a ucide un astfel de animal – i-am mângâiat blana moale, cu un amestec

de furie şi frică –, şi făptaşul fusese zgâriat şi, probabil, muşcat cu ferocitate. Dar prietenul meu era neîndoielnic mort. L-am aşezat uşor pe podea şi am simţit cum pieptul mi se umple de o ură turbată. Apoi am realizat că trupul lui era cald încă.

M-am răsucit dintr-o mişcare, am închis fereastra şi am pus ivărul, încercând să-mi dau seama ce trebuie să fac în continuare. Cum aş putea să mă apăr? Toate ferestrele erau încuiate, ca şi uşa de la intrare. Dar ce ştiam eu despre monştrii veniţi din trecut? Oare se insinuau în încăperi aidoma unui abur, pe sub uşă? Sau făceau ferestrele ţăndări şi năvăleau pur şi simplu în cameră? M-am uitat în jur, în căutarea unei arme. Nu aveam pistol în casă, deşi în filmele cu vampiri pistoalele nu izbuteau niciodată să-i vină de hac lui Bela Lugosi, dacă nu erau echipate cu un glonţ special din argint. Ce spusese Rossi? „Nu, eu unul n-aş umbla cu usturoi în buzunare.” Şi: „Sunt sigur că eşti bine apărat de simţul tău moral, de etica ta, sau cum vrei să-i spui; oricum, cei mai mulţi dintre noi sunt astfel, cred eu”.

Am găsit un prosop curat într-unul dintre sertare şi am învelit în el trupul prietenului meu, apoi l-am aşezat în hol. Va trebui să-l îngrop mâine, dacă ziua de mâine va mai veni ca de obicei. Îl voi pune în pământ în curtea din spatele blocului, suficient de adânc încât câinii să nu poată ajunge la el. Îmi era greu să mă gândesc la mâncare acum, dar mi-am preparat o farfurie de supă şi am tăiat alături de ea o felie de pâine.

După aceea m-am întors la birou şi am pus înapoi în plic toate hârtiile lui Rossi. Deasupra am aşezat cărţulia cu dragon, având grijă să nu rămână deschisă la mijloc. Peste ele am pus exemplarul meu din *Vârsta de Aur a Amsterdamului* de Hermann – una dintre cărţile mele preferate. Am deschis carnetul cu notiţe pentru teza de doctorat şi o broşură despre ghildele negustorilor din Utrecht, o reproducere împrumutată de la bibliotecă. Am pus alături de ele ceasul şi am remarcat cu un fior superstiţios că mai era un sfert de oră până la miezul nopţii. A doua zi, mi-am spus, mă voi duce la bibliotecă şi voi citi în grabă tot ce-mi va cădea în mână şi-mi va putea fi de ajutor în zilele ce vor urma. Nu strica să aflu ceva mai multe despre pari din argint, flori de usturoi şi crucifixe, dacă acestea erau remediile tradiţionale, „băbeşti”, împotriva morţilor vii. Deocamdată aveam la dispoziţie doar sfatul lui Rossi, iar el nu mă dezamăgise niciodată dacă îi stătuse în puteri să mă ajute. Am luat pixul şi m-am aplecat asupra broşurii.

Niciodată parcă nu mi-a fost atât de greu să mă concentrez. Fiece fibră din trupul meu părea să pândească prezenţa aceea de afară – dacă exista vreo prezenţă –, ca şi cum mintea mai degrabă decât urechile mele ar fi putut s-o audă fâlfâind pe la fereastră. Făcând un

efort, m-am cufundat în Amsterdamul anului 1690. Am scris o frază, apoi alta. Patru minute până la miezul nopţii. „Să caut ceva relatări anecdotice despre vieţile marinarilor olandezi”, mi-am notat în carnet. M-am gândit la negustorii care se adunau laolaltă în deja străvechile lor ghilde, pentru a beneficia la maximum de viaţa şi de munca lor, mânaţi zi de zi de simplul simţ al datoriei şi folosind o parte din profiturile obţinute pentru a construi spitale în folosul săracilor. Două minute până la miezul nopţii. Am notat numele celui care scrisese broşura, pentru o ulterioară referinţă. „Verifică importanţa tiparniţelor pentru neguţători”, am adăugat.

Minutarul făcu un salt brusc, iar inima mea sări odată cu el. Era miezul nopţii. Tiparniţele ar fi putut fi extrem de importante – mi-am dat seama, forţându-mă să nu privesc în spate –, mai cu seamă dacă ghildele aveau câteva sub controlul lor. Ar fi putut ele să-şi asigure acest lucru contra cost, să le aibă în proprietate? Cum se împacă ideea libertăţii presei printre intelectualii olandezi cu proprietatea asupra tiparniţelor? Pentru o clipă subiectul m-a prins, fără să vreau, şi am încercat să-mi amintesc ce citisem despre începuturile presei în Amsterdam şi Utrecht. Dintr-odată am sesizat o ciudată nemişcare în atmosferă, urmată de o bruscă eliberare a tensiunii. M-am uitat la ceas. Trei minute după miezul nopţii. Respiram normal acum, iar pixul îmi alerga liber pe hârtie.

Creatura care mă pândea nu era chiar atât de inteligentă cum mă temusem, mi-am spus, străduindu-mă să nu-mi întrerup munca. Se părea că mortul viu se lăsase înşelat de aparenţe, iar eu lăsasem impresia că am luat în serios avertismentul lui Rembrandt şi că îmi reluasem activitatea obişnuită. Sigur că nu voi izbuti să-mi ascund adevăratele intenţii mult timp, dar în seara aceasta aparenţele constituiau singura metodă de apărare de care dispuneam. Mi-am tras lampa mai aproape şi m-am adâncit în secolul al XVII-lea timp de încă o oră, pentru a întări impresia că nu fac decât să lucrez. În vreme ce mă prefăceam că scriu, mintea îmi funcţiona. Ultima ameninţare la adresa lui Rossi, atunci, în 1931, fusese propriul nume scris pe hartă, pe locul mormântului lui Ţepeş. Dar Rossi nu fusese găsit mort la biroul său, aşa cum aş risca eu acum, dacă n-aş avea grijă. Nu fusese descoperit pe un coridor, rănit la gât precum Hedges. Fusese răpit. Desigur, era posibil să zacă mort pe undeva, dar, până ce nu aveam să ştiu acest lucru în mod categoric, trebuia să sper că este încă în viaţă. Iar începând de mâine, va trebui să încerc să găsesc singur mormântul.

La poalele vechii fortăreţe franceze tata privea în gol spre mare, aşa cum privise spre munţi la Saint-Matthieu, urmărind zborul vulturului.

— Să ne întoarcem la hotel, spuse în cele din urmă. Zilele devin deja mai scurte, ai observat? Nu vreau să mă prindă înserarea aici,

sus.

În nerăbdarea mea, am riscat o întrebare directă:

— Să te prindă?

Întoarse spre mine o privire serioasă, cântărind parcă riscurile relative ale posibilelor răspunsuri.

— Poteca este abruptă, spuse într-un târziu. N-aş vrea să bâjbâi printre copacii aceia în întuneric. Tu ai vrea?

Deci şi el putea fi ironic!

Am privit spre pâlcul de măslini, deja învăluiţi într-o lumină cenuşie. Copacii aveau trunchiuri diforme, răsucite în încercarea lor de a se înălţa spre ruinele fortăreţei ce îi apărase odinioară – pe ei sau pe strămoşii lor – de torţele sarazinilor.

— Nu, am răspuns, nici eu n-aş vrea.

Capitolul 16

La începutul lui decembrie eram din nou pe drum, iar letargia excursiilor din vară, la Mediterana, rămăsese departe în urma noastră. Briza Adriaticii îmi pieptăna părul din nou şi-mi plăcea să simt senzaţia aceea de asprime; era ca şi cum o fiară cu labe masive agita totul în port, fluturând steagurile din faţa hotelului şi aplecând crengile platanilor de pe alei.

— Ce zici? am strigat.

Tata spusese ceva ininteligibil, arătând spre ultimul etaj al palatului. Amândoi ne-am lăsat capul pe spate pentru a privi.

Fortăreaţa lui Diocleţian se înălţa în faţa noastră scăldată în soarele dimineţii şi, încercând să-i văd partea de sus, m-am împiedicat şi aproape că am căzut. Multe spaţii dintre splendidele sale coloane fuseseră umplute – adesea de cei care compartimentaseră palatul pentru a obţine apartamente, îmi explică tata mai târziu –, astfel încât întreaga faţadă părea bizar peticită cu piatră, în cea mai mare parte frânturi de marmură desprinse din alte clădiri. Ici şi colo, apa sau cutremurele lăsaseră fisuri adânci în zidărie. Mici plăntuţe tenace, chiar şi pomişori pe alocuri, îşi înfipseseră rădăcinile în crăpături. Vântul scutura gulerele late ale marinarilor care se plimbau pe chei în grupuri de câte doi sau trei, feţele lor bronzate contrastând cu albul uniformei şi cu părul tuns milităreşte, ca o perie. L-am însoţit pe tata în jurul clădirii, printre nucile căzute din pomi şi mâţişorii sicomorilor, spre piaţeta din spate, care mirosea a urină. Chiar în faţa noastră se înălţa un turn fantastic, bătut de vânturi şi decorat ca o prăjitură glazurată, ca un tort de nuntă înalt şi subţire. Aici era mai linişte şi nu mai trebuia să strigăm unul la altul pentru a ne auzi.

— Dintotdeauna mi-am dorit să văd asta, spus tata. Vrei să urcăm până în vârf?

Am pornit eu înainte, abordând energic treptele de metal. În piaţa de mărfuri de lângă chei, pe care o zăream când şi când prin câte o deschidere în zidul de marmură, copacii erau învăluiţi într-o lumină brună-aurie, aşa încât chiparoşii de pe ţărm păreau, pe fundalul lor, mai degrabă negri decât verzi. Pe măsură ce urcam, apele portului deveneau mai albastre dedesubt, iar siluetele marinarilor în permisie se distingeau clar printre cafenelele în aer liber. În depărtare, dincolo de hotelul nostru, o limbă de pământ se curba şi părea să indice aidoma unei săgeţi spre zona de interior a acestei lumi vorbitoare de slavă, în a cărei destindere politică urma să fie prins curând şi tata.

Când am ajuns sus, ne-am oprit să ne tragem răsuflarea. Doar acea platformă de metal se interpunea între noi şi pământul aflat mult dedesubt; de acolo puteam vedea până departe prin pânza de păianjen

metalică a scărilor pe care urcasem. Lumea din jur se întindea mult dincolo de ferestruicile turnului, toate amplasate suficient de jos pentru ca un turist neatent să rişte să se prăvălească nouă etaje până pe pavaj. De aceea, am preferat să ne aşezăm pe o bancă în mijloc, cu faţa spre mare, şi am rămas câteva clipe atât de liniştiţi, încât o rândunică a venit în zbor, fluturându-şi aripile împotriva vântului, şi a dispărut sub cornişă. Avea ceva strălucitor în cioc, ceva în care s-a reflectat o rază de soare.

— M-am trezit devreme – şi-a început tata povestea – în dimineaţa de după ce am sfârşit de citit hârtiile lui Rossi. Niciodată nu fusesem mai fericit să văd răsăritul ca în ziua aceea. Primul lucru pe care l-am făcut a fost să-l îngrop pe Rembrandt. Nu mi-a fost greu apoi să ajung la bibliotecă chiar la ora deschiderii. Voiam ca toată ziua să mă pregătesc pentru noaptea care avea să vină, pentru următorul asalt al întunericului. Timp de mulţi ani, nopţile au fost prietenoase cu mine, un cocon de linişte în care citeam şi scriam. Acum deveniseră o ameninţare, un pericol inevitabil aflat la doar câteva ore depărtare. De asemenea, era posibil să plec curând într-o călătorie, şi deci aveam pregătiri de făcut. Ar fi însă ceva mai uşor, mi-am spus jenat, dacă aş şti încotro mă voi îndrepta.

Sala cea mare a bibliotecii era încă foarte tăcută, cu excepţia ecoului stârnit de paşii bibliotecarilor care-şi vedeau de treabă; puţini studenţi veniseră la această oră matinală, astfel că urma să am parte de linişte cel puţin o jumătate de oră. M-am dus la catalogul de fişe, mi-am deschis carnetul de notiţe şi am început să deschid sertarele de care aveam nevoie. Erau mai multe lucrări despre Carpaţi şi una care trata folclorul transilvănean. Iată şi o carte despre vampiri, legende egiptene. Oare vampirii egipteni semănau cu cei est-europeni? Era un studiu destinat arheologilor, dar am notat şi cota cărţii despre tradiţiile egiptene.

Apoi am căutat la Dracula. În catalog subiectele şi titlurile erau listate la un loc; între „Drab-Ali cel Mare” şi „Dragoni, Asia”, trebuia să fie măcar o singură fişă: cea pentru romanul *Dracula* al lui Bram Stoker, pe care o citea ieri tânăra cu părul negru. Poate că existau în bibliotecă două exemplare ale acestei lucrări clasice. Oricum, îmi trebuia unul neapărat; Rossi spusese că este o sinteză a cercetărilor lui Stoker în domeniul vampirilor şi putea cuprinde sugestii de protecţie utile pentru mine. Am căutat la D, şi înainte, şi înapoi. Nu era nimic cu titlul Dracula, absolut nimic, nicio fişă. Nu mă aşteptam ca această legendă să constituie un subiect major de cercetare ştiinţifică, dar în mod cert cartea aceea trebuia să fie menţionată undeva.

Apoi am observat ce se afla de fapt între „Drab-Ali” şi „Dragoni”. O bucăţică de hârtie mototolită pe fundul sertarului demonstra că

existase acolo cel puţin o fişă, ce fusese la un moment dat smulsă. M-am dus imediat la sertarul cu „St”. Niciun „Stoker” nu apărea aici; doar urme ale unui vandalism similar. M-am prăbuşit pe cel mai apropiat taburet. Straniu! De ce ar fi rupt cineva tocmai aceste fişe?

Fata cu părul negru citise ultima carte a lui Stoker, ştiam asta. Voise oare să îndepărteze orice urme care indicau ce lucrare consultase? Dar, dacă ar fi intenţionat să fure sau să ascundă cartea, de ce o citise în văzul tuturor, în mijlocul bibliotecii? Înseamnă că altcineva smulsese fişele, cineva care – nu înţelegeam de ce – voia ca nimeni altul să nu mai citească acea carte. Oricine ar fi fost însă vinovatul o făcuse în grabă, lăsând în urmă dovezile infracţiunii. Am mai analizat situaţia încă o dată. Catalogul de fişe era sfânt într-o bibliotecă; orice student care lăsa fie şi un sertar pe masă, neaşezat la locul lui, şi era prins, primea un perdaf serios. Aşa că furtul trebuise săvârşit pe fugă, într-un moment în care nimeni nu era în preajmă sau nu se uita în direcţia aceea. Dacă nu tânăra brunetă era vinovata, poate că nici nu avea habar că există cineva care nu vrea ca lucrarea respectivă să fie consultată. Şi poate că volumul se afla încă la ea. M-am năpustit spre biroul de la recepţie.

Biblioteca, o clădire construită în cel mai evident stil gotic revivalist cam în perioada în care Rossi îşi încheia studiile la Oxford, mi se păruse întotdeauna atât splendidă, cât şi comică. Pentru a ajunge la recepţie, a trebuit să străbat o întreagă navă de catedrală. Biroul se afla în locul în care s-ar fi înălţat altarul într-o catedrală reală, sub o frescă reprezentând o madonă – a Cunoaşterii, probabil – înveşmântată în albastru, cu braţele pline de tomuri cereşti. Căutarea unei cărţi acolo avea aceeaşi încărcătură sacră ca împărtăşania. Astăzi însă, această idee mi s-a părut de un cinism extrem, aşa că am ignorat chipul stern al madonei şi m-am adresat bibliotecarei, încercând să par calm:

— Caut o carte care nu e la raft momentan şi aş vrea să ştiu dacă este împrumutată sau a fost deja returnată.

Bibliotecara, o femeie scundă şi serioasă de vreo şaizeci de ani, a ridicat ochii spre mine.

— Titlul, vă rog!

— *Dracula* de Bram Stoker.

— Aşteptaţi un minut, să verific dacă a intrat. Începu să caute într-o cutie, cu figura lipsită de orice expresie. Îmi pare rău, răspunse în cele din urmă. Este împrumutată.

— Oh, ce păcat! Şi când va fi returnată?

— Peste trei săptămâni. A fost luată ieri.

— Mi-e teamă că nu pot aştepta atât de mult. Vedeţi dumneavoastră, *eu predau un curs…*

Acestea erau de obicei cuvintele magice.

— Aveţi posibilitatea să vă treceţi pe lista de aşteptare, dacă doriţi, replică femeia pe un ton rece, apoi îşi întoarse coafura în altă parte, pentru a-mi arăta că doreşte să revină la treburile sale.

— Poate că a împrumutat-o unul dintre studenţii mei, pentru a o citi înainte de curs. Dacă-mi spuneţi numele lui, voi putea vorbi direct cu el.

Bibliotecara îmi aruncă o privire pătrunzătoare.

— Nu obişnuim să facem aşa ceva.

— Nici aceasta nu este o situaţie obişnuită, am mărturisit eu. Voi fi sincer cu dumneavoastră. Îmi trebuie cu adevărat o parte a cărţii pentru a pregăti subiectele de examen şi… ei bine, am împrumutat exemplarul meu unui student, iar acesta l-a rătăcit. Greşeala a fost a mea, dar ştiţi cum sunt studenţii. Ar fi trebuit să fiu mai atent.

Trăsăturile femeii se mai îmblânziră şi îmi aruncă o privire aproape compătimitoare.

— E teribil, nu-i aşa? răspunse clătinând din cap. Şi noi pierdem o sumedenie de cărţi în fiecare semestru, sunt sigură. Păi, să văd dacă pot afla numele pentru dumneavoastră, dar nu mai spuneţi nimănui, bine?

Se întoarse cu spatele pentru a căuta într-un dulap, iar eu am rămas lângă birou, reflectând la duplicitatea pe care o descoperisem dintr-odată în firea mea. Când învăţasem oare să mint atât de bine? Faptul îmi dădea un soi de plăcere stranie. În clipa aceea am remarcat că un alt bibliotecar din spatele biroului se apropiase şi mă urmărea. Era un bărbat subţire, de vârstă mijlocie, pe care îl văzusem adesea acolo, puţin mai înalt decât colega lui şi îmbrăcat neîngrijit, într-un sacou de tweed, cu o cravată pătată. Poate fiindcă îl observasem şi mai înainte, am fost izbit acum de schimbarea survenită în înfăţişarea sa. Figura lui părea ofilită şi palidă, cu un aer bolnav.

— Vă pot ajuta cu ceva? mă întrebă brusc, de parcă i-ar fi fost teamă că voi fura ceva dacă nu stătea cu ochii pe mine.

— Nu, mulţumesc. Am vorbit deja cu colega dumneavoastră.

— Înţeleg.

Făcu un pas în lateral în timp ce femeia reveni cu o foaie de hârtie, pe care o aşeză în faţa mea. În primul moment, n-am ştiut unde să mă uit; hârtia părea că pluteşte sub ochii mei. Fiindcă, în vreme ce se întoarse, cel de al doilea bibliotecar se aplecă să cerceteze câteva cărţi recent returnate. Şi, când se întinse pentru a citi titlurile de aproape, i-am zărit pentru o clipă gâtul dincolo de gulerul destrămat al cămăşii: două mici răni prinseseră deja coajă, iar sub ele se întindea un firişor uscat de sânge. Apoi omul îşi îndreptă spatele şi se întoarse, luând cărţile cu el.

— Asta doreaţi, nu-i aşa? mă întrebă bibliotecara. Am privit cartonaşul pe care mi-l întindea. Este fişa cărţii lui Bram Stoker,

Dracula. Nu avem decât un singur exemplar.

Bărbatul slăbuţ scăpă deodată o carte din mână, bufnetul ei reverberându-se în sala înaltă. Omul se răsuci şi mă fixă cu privirea – o privire cum n-am mai văzut niciodată, sau nu mai văzusem până atunci, plină de o ură feroce şi de obidă.

— Asta e ceea ce doreaţi, da? întrebă din nou bibliotecara.

— Oh, nu, am replicat încercând să-mi vin în fire. Probabil că m-aţi înţeles greşit. Eu caut *Declinul şi prăbuşirea Imperiului Roman* de Gibbon. V-am spus, predau un curs şi am nevoie de mai multe exemplare ale cărţii.

Femeia se încruntă.

— Dar credeam că…

Mi-a părut rău să-i joc un asemenea renghi, mai cu seamă că făcuse un asemenea efort pentru mine.

— Nu-i nimic, am spus. Poate n-am căutat eu cu suficientă atenţie. Mă duc să verific încă o dată în catalog.

Imediat ce am rostit cuvântul „catalog”, mi-am dat seama că mă dădusem de gol. Ochii bărbatului se aţintiră mai intens asupra mea, iar capul i se mişcă precum ţeasta unui animal pornit în urmărirea prăzii.

— Mulţumesc foarte mult, am murmurat politicos şi am plecat, simţind privirea aceea străpungându-mă până ce am ajuns la capătul sălii. M-am prefăcut că verific ceva în catalog, apoi mi-am închis servieta şi am ieşit intenţionat pe uşa din faţă, printre studenţii care începuseră deja să sosească pentru lectura de dimineaţă. Afară, am găsit o bancă în plin soare şi m-am aşezat cu spatele spre zidul clădirii, astfel încât să-i pot vedea pe toţi cei care se apropiau sau treceau pe acolo. Aveam nevoie de câteva minute de gândire; atunci când e necesară, susţinuse întotdeauna Rossi, reflecţia nu înseamnă niciodată pierdere de vreme.

Totuşi, se întâmplaseră prea multe pentru a le putea asimila cu repeziciune. În frântura aceea de secundă nu zărisem doar rana de pe gâtul bibliotecarului, ci şi numele persoanei la care se afla acum *Dracula.* Era Helen Rossi.

Vântul sufla rece şi din ce în ce mai tare. Tata se întrerupse şi scoase din borsetă două jachete impermeabile, una pentru el şi alta pentru mine. Fuseseră rulate strâns, pentru a încăpea la un loc cu aparatul foto, pălăria de soare şi o mică trusă de prim ajutor. Fără a rosti un cuvânt, ne-am îmbrăcat, iar el a continuat.

Şezând acolo, în lumina soarelui de primăvară, şi privind agitaţia unui nou început de zi la universitate, m-am simţit brusc invidios pe toţi acei studenţi şi profesori cu înfăţişări obişnuite, trecând care

încotro. Ei au impresia că examenul de a doua zi e o mare problemă ori că politica departamentului e importantă, mi-am spus amar. Niciunul dintre ei nu mi-ar fi înţeles suferinţa şi nu m-ar fi putut ajuta. Şi deodată m-a cuprins un sentiment de singurătate, de izolare faţă de facultate, faţă de universul meu, aidoma unei albine alungate din stupul ei. Iar această stare de lucruri, mi-am dat seama cu surprindere, se instalase în nici patruzeci şi opt de ore.

Trebuia să gândesc limpede acum, şi repede. În primul rând, observasem ceea ce şi Rossi remarcase: o persoană din afara anturajului său imediat – iar în cazul meu era vorba despre bibliotecarul acela jerpelit – fusese muşcată de gât. Să presupunem, am raţionat în continuare, izbucnind aproape în râs la enormitatea ideilor în care începeam să cred, să presupunem că bibliotecarul a fost muşcat relativ recent de un vampir. Rossi fusese răpit din biroul lui – şi rănit, să nu uităm – doar cu două nopţi în urmă. Dracula, dacă despre el era vorba, părea a avea predilecţie nu doar pentru cele mai rafinate minţi ale lumii academice (şi aici mi l-am amintit pe bietul Hedges), ci şi pentru bibliotecari şi arhivişti. Nu – m-am ridicat brusc, recunoscând dintr-odată tiparul general –, avea predilecţie pentru cei care mânuiau documente aflate într-o oarecare legătură cu legenda lui. Mai întâi fusese funcţionarul care îi luase lui Rossi harta în arhivele din Istanbul. Apoi cercetătorul de la Smithsonian, mi-am spus, amintindu-mi de ultima scrisoare a prietenului meu. Şi, desigur, mereu ameninţat fusese Rossi însuşi, care avea un exemplar din „cărţulia aceea simpatică” şi care examinase alte documente potenţial relevante. Urmase apoi bibliotecarul de azi, deşi încă nu aveam nicio dovadă că omul lucrase cu ceva documente despre Dracula. Şi în cele din urmă… eu?

Mi-am luat servieta şi am dat fuga la cabina telefonică de lângă căminele studenţilor.

— Biroul de informaţii al universităţii, vă rog!

Din câte îmi puteam da seama, nu mă urmărise nimeni până aici, dar am închis uşa şi am continuat să urmăresc trecătorii cu priviri atente.

— Aveţi numărul de telefon al domnişoarei Helen Rossi? Da, doctorand, am adăugat, deşi nu ştiam sigur.

Operatoarea nu era prea vorbăreaţă; o auzeam foşnind lent nişte hârtii.

— Avem o H. Rossi în căminul de fete pentru doctoranzi, răspunse în cele din urmă.

— Ea e. Mulţumesc mult.

Am notat numărul şi l-am format imediat. Răspunse o supraveghetoare, pe un ton ascuţit şi protector.

— Cu domnişoara Rossi? Cine sunteţi, vă rog?

Of, Doamne! La asta nu mă gândisem.

— Fratele ei, am replicat la repezeală. Mi-a spus că o pot găsi la acest număr.

Am auzit zgomotul paşilor îndepărtându-se, alţi paşi mai apăsaţi revenind şi sunetul mâinii pe receptor.

— Mulţumesc, doamnă Lewis, rosti o voce distantă, sugerându-i celeilalte că doreşte să fie lăsată singură. Apoi glasul vorbi în receptor şi am recunoscut tonul acela jos pe care mi-l aminteam de la bibliotecă.

— Eu n-am niciun frate, îmi spuse. Cuvintele sunaseră mai degrabă a ameninţare decât a simplă afirmaţie. Cine sunteţi?

Tata îşi frecă mâinile, apărându-le de vântul rece, iar mânecile jachetei lui foşniră ca hârtia creponată. „Helen”, mi-am spus în sinea mea, neîndrăznind să repet numele cu voce tare. Întotdeauna îmi plăcuse numele acesta, care-mi sugera ceva frumos şi temerar, aşa cum era Elena din Troia în imaginile în stil prerafaelit din *Iliada pentru copii,* o cărticică pe care o avusesem acasă, în Statele Unite. Şi, mai presus de toate, aşa o chemase pe mama, iar ea constituia un subiect despre care tata nu vorbea niciodată.

I-am aruncat o privire ascuţită, însă el mi-o luă înainte şi vorbi:

— Un ceai fierbinte într-una dintre cafenelele acelea de jos. Asta îmi trebuie mie acum. Tu ce zici?

Am observat atunci pentru prima dată că faţa lui – figura aceea frumoasă şi reţinută de diplomat – era marcată de umbre adânci, care îi încercănau ochii şi îi subţiau parcă rădăcina nasului, ca şi cum n-ar fi dormit suficient. Se ridică şi se întinse, apoi am mai privit încă o dată prin toate ferestruicile turnului. Tata întinse un braţ şi mă trase uşor înapoi, temându-se parcă să nu cad.

Capitolul 17

În Atena, tata era nervos şi obosit; se vedea clar după numai o zi acolo. Mie una oraşul mi se părea extraordinar; îmi plăcea amestecul de vitalitate şi decrepitudine, traficul infernal, extrem de poluant, din jurul pieţelor şi al parcurilor, monumentele antice în ruine, Grădina Botanică în mijlocul căreia trona un leu în cuşcă, Acropola înaltă, la poalele căreia restaurantele îşi întindeau terasele cu aspect frivol. Tata îmi promisese că vom urca pe colină imediat ce va avea timp. Era luna februarie a anului 1974, prima dată în aproape trei luni când plecase undeva şi mă luase cu el cu inima îndoită, fiindcă nu-i plăcea prezenţa militară de pe străzi. Eu însă aveam de gând să profit la maximum de fiece moment.

Între timp, învăţam sârguincioasă în camera de hotel, cu un ochi la fereastră, la templul de pe culme, de parcă şi-ar fi putut lua zborul de acolo după două mii cinci sute de ani, înainte ca eu să am ocazia de a-l explora. Vedeam de la geam aleile şi potecile ce urcau şerpuit până la Partenon. Avea să fie un drum lent şi lung – eram iarăşi într-o ţară caldă, în care vara începea devreme –, printre taverne şi case văruite, printre pieţe vechi şi temple în ruine, pătrunzând apoi din nou printre case cu olane pe acoperiş. Puteam zări o parte a acestui labirint de la fereastra hotelului. Vom trece de la un obiectiv turistic la altul, privind ceea ce locuitorii zonei vedeau din casele lor în fiecare zi. Îmi puteam imagina deja priveliştea punctată de ruine, masive clădiri municipale, parcuri semitropicale, străduţe cotite şi biserici cu cupolele aurite sau roşcate ce se profilau pe cerul înserării aidoma unor pietricele colorate pe o plajă cenuşie.

Mai departe în zare aveam să vedem şiruri de blocuri de locuit, hoteluri mai noi decât acesta în care stăteam şi suburbiile pe care le străbătusem ieri cu trenul. Iar dincolo de acestea, nu reuşeam nici măcar să ghicesc ce mai putea fi. Tata îşi va şterge faţa cu batista, iar eu voi şti, aruncându-i o singură privire, că, odată ajunşi pe vârf, îmi va arăta nu doar anticele ruine, ci şi alte imagini din propriul trecut.

Bistroul pe care-l alesesem – spuse tata – era suficient de departe de campus pentru a mă simţi la adăpost de bibliotecarul slinos (care în mod cert trebuia să rămână în continuare la serviciu, dar probabil ieşea şi el în pauza de prânz undeva), dar în acelaşi timp rezonabil de aproape, nicidecum un loc izolat, aşa cum poate ar alege un psihopat la prima sa întâlnire cu o femeie pe care abia dacă o cunoştea. Cred că pe undeva mă aşteptasem să întârzie, nesigură cu privire la intenţiile mele, dar Helen ajunsese înaintea mea, astfel că, în clipa în care am intrat în local, am văzut-o într-un colţ scoţându-şi eşarfa albastră şi

mănuşile albe – aminteşte-ţi că eram într-o perioadă în care moda zilei impunea chiar şi celor mai dure femei din mediul universitar accesorii încântătoare, însă total nepractice. Avea părul pieptănat pe spate, neted şi atât de bine tras înapoi, încât atunci când s-a întors să mă privească, am avut senzaţia că mă fixează chiar mai intens decât deunăzi la bibliotecă.

— Bună dimineaţa, mă întâmpină cu o voce glacială. V-am comandat o cafea, dat fiind că aveaţi o voce atât de obosită la telefon.

Ce impertinenţă, mi-am spus în sinea mea; cum îmi putea deosebi ea vocea obosită de cea normală? Şi dacă mi se răcise deja cafeaua? M-am prezentat, de această dată rostindu-mi numele, am dat mâna cu ea şi am încercat să-mi ascund stânjeneala. Am vrut s-o întreb imediat despre numele ei de familie, dar m-am gândit că e mai bine să aştept momentul potrivit. Mâna îi era netedă şi uscată, rece în palma mea, ca şi cum ar mai fi purtat încă mănuşile. Mi-am tras un scaun în faţa ei şi m-am aşezat, regretând că nu mi-am luat o cămaşă curată, chiar şi pentru o vânătoare de vampiri. Bluza ei albă, sobră şi severă sub jacheta neagră, părea imaculată.

— Oare de ce mă aşteptam să aud de dumneata din nou? exclamă ea pe un ton ce friza insulta.

Mi-am îndreptat spatele în scaun şi am încercat s-o privesc direct în ochi, neştiind dacă voi avea timp s-o întreb tot ceea ce voiam, înainte de a se ridica şi a pleca din nou.

— Ştiu că ţi se pare ciudat. Îmi pare rău. Nu e o farsă şi nu vreau să te deranjez sau să mă amestec în ceea ce lucrezi.

A înclinat uşor din cap, acceptându-mi scuzele. Privind-o, mi-a trecut prin minte gândul că înfăţişarea ei generală – şi în mod cert vocea – era deopotrivă urâtă şi elegantă, iar acest lucru m-a încurajat, ca şi cum îi conferea un caracter uman.

— Am descoperit ceva ciudat în dimineaţa asta, am început plin de o nouă încredere. De aceea ţi-am telefonat aşa, din senin. Mai ai încă exemplarul acela din *Dracula,* împrumutat de la bibliotecă?

A fost pe fază, dar eu am fost şi mai rapid, dat fiind că aşteptam tresărirea aceea şi brusca paloare a chipului ei oricum alb.

— Da, a replicat prudent. Cine ce treabă are cu ce împrumut eu de la bibliotecă?

Am ignorat momeala.

— Dumneata ai rupt toate fişele de catalog care fac trimitere la această carte?

De data aceasta, reacţia ei a fost autentică şi nedisimulată.

— Ce-am făcut?

— Astăzi de dimineaţă am vrut să caut în catalog nişte informaţii cu privire la… la subiectul pe care se pare că îl studiem amândoi şi am constatat că toate fişele ce trimiteau la Dracula şi la Stoker au fost

smulse din sertar.

Continua să mă fixeze, cu maxilarele încleştate şi ochii prea aprinşi, astfel că urâţenia ei ieşea şi mai mult în evidenţă. Dar în clipa aceea, pentru prima dată de când îmi spusese Massimo că Rossi a dispărut, am simţit o infinitezimală uşurare a poverii, o uşoară atenuare a singurătăţii. N-a râs de agitaţia mea melodramatică – aşa cum ar fi putut s-o considere – şi nici nu s-a încruntat nedumerită. Şi, mai mult decât atât, n-am zărit în privirea ei nimic, nicio umbră de perfidie care să-mi sugereze că am în faţă un duşman. Figura ei nu a reflectat decât o singură emoţie: o frică vagă, abia vizibilă.

— Fişele erau acolo ieri-dimineaţă, spuse încet, ca un combatant care-şi lasă arma jos, dispus să înceapă discuţiile. Am căutat întâi la *Dracula* şi am găsit o singură fişă, pentru un singur exemplar. Apoi m-am întrebat dacă biblioteca mai are şi alte cărţi de Stoker şi am căutat la numele lui. Erau fişe pentru câteva lucrări, printre care şi pentru *Dracula.*

O chelneriţă cu priviri indiferente puse cafeaua pe masă, iar Helen îşi trase ceaşca aproape cu un gest automat. Mi-am amintit cu o durere bruscă de Rossi, preparând o cafea mult mai savuroasă doar pentru mine şi pentru el, cu desăvârşita sa ospitalitate. Ah, dar mai aveam şi alte întrebări pentru tânăra aceasta bizară.

— Este evident că există cineva care nu vrea ca dumneata… sau eu… sau oricine altcineva să consulte acea carte.

Rostisem cuvintele cu voce joasă, privind-o intens tot timpul.

— Ăsta e cel mai ridicol lucru pe care l-am auzit vreodată! ripostă ea, punând zahăr în cafea şi amestecând cu linguriţa.

Dar nici măcar ea nu părea convinsă de ceea ce spusese, aşa că am insistat.

— Mai ai cartea la dumneata?

— Da. E aici.

Privi în jos şi atunci am observat alături de masă servieta pe care o avusese şi cu o zi înainte.

— Domnişoară Rossi, te rog să mă ierţi dacă ţi se va părea că vorbeşti cu un maniac, dar cred cu adevărat că ai putea fi în pericol deţinând cartea aceea, pe care cineva doreşte în mod evident să n-o consulţi.

— Ce te face să crezi una ca asta? pară ea, de această dată ocolindu-mi privirea. Cine crezi că e persoana respectivă?

O uşoară roşeaţă se întinsese din nou pe obrajii ei, şi Helen îşi plecă ochii spre cafea, cu un aer vinovat. Nu ştiu cum l-aş putea descrie altfel decât vinovat. M-am întrebat, oripilat, dacă nu cumva face şi ea parte din „liga" vampirilor. Mireasa lui Dracula, mi-am spus în sinea mea, reamintindu-mi într-o străfulgerare de matineele de la cinematograful de cartier. Părul acela ca smoala se potrivea, ca şi

accentul ei greu de identificat, buzele ca două pete vişinii pe pielea palidă sau hainele în alb şi negru; era fantastic, într-adevăr, dar concorda cu starea mea de spirit.

— Ştii pe cineva care n-ar vrea să citeşti cartea aceea?

— De fapt, da. Însă nu e în niciun caz treaba dumitale. Îmi aruncă o privire încruntată şi apoi se întoarse la cafeaua ei. Dumneata de ce căutai cartea? Şi dacă voiai să afli numărul meu de telefon, de ce nu mi l-ai cerut pur şi simplu, în loc să apelezi la toată poliloghia asta?

De data aceasta am simţit eu că roşesc. Discuţia cu femeia asta era ca o şedinţă de luat palme, administrate aritmic, astfel încât nu ştiai când să te aştepţi la următoarea.

— Nu am avut intenţia de a-ţi cere numărul până când nu am observat fişele rupte din catalog, când mi-am spus că ai putea şti ceva despre asta, am replicat înţepat. Voiam şi eu cartea, foarte mult, şi m-am dus la bibliotecă să văd dacă nu cumva mai au şi un alt exemplar.

— Şi nu au, interveni ea cu înverşunare, astfel că ai avut o scuză perfectă pentru a mă căuta. Dacă voiai cartea mea, de ce nu te-ai trecut pe lista de aşteptare?

— Fiindcă am nevoie de ea acum.

Tonul ei începuse să mă exaspereze. Poate că eram amândoi într-un pericol serios, iar ea perora despre discuţia asta ca şi cum m-aş fi milogit eu de ea ca să ne întâlnim. Mi-am reamintit însă că Helen nu ştia în ce situaţie mă aflu. Apoi mi-a trecut prin minte că, dacă i-aş relata întreaga poveste, poate că nu m-ar crede chiar nesănătos. Dar ar însemna s-o pun şi pe ea într-un mare pericol. Am oftat prelung, fără a-mi da seama.

— Încerci să mă intimidezi, astfel încât să-ţi cedez cartea împrumutată? mă întrebă ea cu o nuanţă ceva mai blândă în glas şi cu o sclipire de amuzament care îi încreţi colţul gurii. Eu aşa cred.

— Nu, nu asta încerc. Dar aş vrea să ştiu cine crezi dumneata că e persoana care nu doreşte să consulţi cartea aceea.

Mi-am aşezat ceaşca pe masă şi am privit-o în faţă. Sub jacheta de lână, umerii ei se mişcară neliniştiţi. Un fir de păr i se odihnea pe rever, negru, cu luciri arămii însă, pe fondul ţesăturii în nuanţa antracitului. Helen părea că-şi adună forţele pentru a spune ceva.

— Cine eşti? mă întrebă deodată.

Am luat întrebarea la valoarea ei nominală şi am răspuns ca atare:

— Sunt doctorand în istorie la această universitate.

— În istorie?

— Îmi scriu teza de doctorat în comerţul olandez din secolul al XVII-lea.

— Oh! exclamă ea şi, după o pauză, reluă: Eu sunt antropolog. Dar mă interesează foarte mult şi istoria. Studiez tradiţiile şi obiceiurile din Balcani şi Europa Centrală, îndeosebi din ţara mea… – vocea ei

scăzu cu un ton, devenind însă mai tristă, nu mai tăcută – … din ţara mea natală, România.

A fost rândul meu să tresar. Într-adevăr, totul era din ce în ce mai bizar.

— Şi de asta ai vrut să citeşti *Dracula?* am întrebat.

Surâsul ei m-a surprins: alb, egal, cu dinţii puţin cam prea mici pentru figura aceea puternică, cu ochii licărind. Apoi buzele i se subţiară din nou.

— Da, cred că s-ar putea spune şi aşa.

— Dar nu mi-ai răspuns la întrebare.

— Şi de ce ar trebui s-o fac? ridică ea din umeri. Nu te cunosc şi n-am de gând să-ţi cedez cartea împrumutată.

— Domnişoară Rossi, s-ar putea să fii în pericol. Nu încerc să te ameninţ, dar vorbesc cât se poate de serios.

Ochii ei se îngustară, privindu-mă intens.

— Şi dumneata îmi ascunzi ceva. O să-ţi spun dacă îmi spui şi dumneata mie.

Niciodată nu mai văzusem, nu mai întâlnisem şi nu mai discutasem cu o femeie ca aceasta. Era combativă şi absolut deloc cochetă. Am avut senzaţia că vorbele ei sunt un bazin cu apă rece, în care am plonjat fără a mă gândi la consecinţe.

— Bine. Îmi răspunzi dumneata mai întâi. Cine crezi că e cel care nu vrea să ai cartea?

— Profesorul Bartholomew Rossi, replică cu o voce aspră, sarcastică. Zici că eşti la istorie. Poate că ai auzit de el.

Am rămas năuc.

— Profesorul Rossi?! Dar ce… cum adică?

— Ţi-am răspuns la întrebare, spuse ea îndreptându-şi spatele, aranjându-şi jacheta şi aşezându-şi mănuşile una peste alta, ca şi când şi-ar fi terminat treaba.

M-am întrebat pentru o clipă dacă nu cumva îi făcea plăcere efectul vorbelor ei asupra mea.

— Acum e rândul dumitale să-mi spui ce e cu aiureala asta despre pericolul adus de o carte.

— Miss Rossi, te rog! Am să-ţi spun. Atât cât am să pot. Dar, mai înainte, aş vrea să-mi explici ce relaţie ai cu profesorul Bartholomew Rossi.

Se aplecă, deschise servieta şi scoase o casetă din piele.

— Te deranjează dacă fumez?

Pentru a doua oară observam la ea acea lejeritate masculină, ce părea să iasă la suprafaţă odată ce renunţa la gestica feminină defensivă.

— Vrei şi dumneata una? adăugă.

Am clătinat din cap; nu puteam suferi ţigările, deşi aproape că aş fi

acceptat una din mâna aceea subţire. Trase fumul în piept, fără ezitări şi înfloriturі.

— Nu ştiu de ce îi povestesc asta unui simplu străin, spuse gânditoare. Cred că singurătatea locului în care ne aflăm mă afectează. De două luni aproape că n-am mai vorbit cu nimeni altcineva decât despre muncă. Şi nici dumneata nu-mi pari un tip bârfitor, deşi Dumnezeu ştie că întregul departament e plin de de-alde ăştia. Dar – adăugă ea rostind cuvintele cu un fel de ranchiună –, dacă ai să-ţi ţii promisiunea… Figura i se înăspri din nou şi ţigara păru să-i atârne sfidătoare în mână când continuă: Relaţia mea cu faimosul profesor Rossi este una foarte simplă. Sau ar trebui să fie. Fiindcă e tatăl meu. A întâlnit-o pe mama când a călătorit în România, în căutarea lui Dracula.

Am scăpat ceaşca din mână şi cafeaua s-a vărsat pe masă, pe pantalonii mei, pe pieptul cămăşii, care oricum nu era foarte curată, şi i-a stropit şi ei bărbia. Privindu-mă fix, se şterse cu o mână.

— Dumnezeule mare, îmi pare rău! Îmi pare rău!

Am încercat să şterg balta de cafea, folosind ambele şervete de pe masă.

— Deci vestea chiar te şochează, replică Helen fără a se clinti. Înseamnă că-l cunoşti.

— Îl cunosc. Este îndrumătorul meu de doctorat. Dar nu mi-a povestit niciodată despre România şi… şi nu mi-a spus că ar avea o familie.

— Nu are. Răceala din vocea ei era palpabilă. Nu l-am întâlnit niciodată, deşi acum cred că nu mai e decât o problemă de timp. Se lăsă pe spate în scaun şi îşi aduse umerii în faţă, ca pentru a mă sfida să mă apropii mai mult de ea. Apoi adăugă: L-am văzut o singură dată, de la distanţă, în timpul unei conferinţe. Închipuie-ţi, să-ţi vezi tatăl pentru prima dată de la o asemenea depărtare!

Am strâns şervetele îmbibate în cafea şi am dat la o parte totul din faţa mea – cârpe, ceaşcă, linguriţă.

— De ce?

— E o poveste foarte ciudată. Făcu o pauză şi mă privi, dar nu pentru a-şi aduna gândurile, ci parcă pentru a-mi urmări reacţiile. Uite ce e, reluă. A fost o poveste de genul „iubeşte şi fugi”. Şi poate că nici nu e chiar atât de ciudată. A întâlnit-o pe mama în satul ei, i-a făcut plăcere prezenţa ei pentru o vreme şi, după câteva săptămâni, a plecat, lăsându-i o adresă de undeva din Anglia. După plecarea lui, mama şi-a dat seama că e însărcinată, iar sora ei, care locuia în Ungaria, a ajutat-o să fugă la Budapesta înainte de a veni eu pe lume.

— Nu mi-a spus niciodată că a fost în România, am bâiguit.

— Nu mă surprinde. Mama i-a scris din Ungaria la adresa pe care i-o lăsase şi i-a spus că va avea un copil. Rossi i-a răspuns că habar n-

are cine e ea şi cum a aflat numele lui, fiindcă el n-a fost niciodată în România. Îţi poţi imagina ceva mai crud de atât?

Ochii ei mă străpungeau parcă, uriaşi şi negri ca smoala acum.

— În ce an te-ai născut?

Nu mi-a trecut prin minte să-mi cer scuze înainte de a-i pune unei doamne o asemenea întrebare; în fond, nu semăna cu niciuna dintre femeile pe care le cunoşteam, aşa că regulile obişnuite poate că nu i se aplicau şi ei.

— În 1931. Mama m-a dus în România o dată, timp de câteva zile, înainte de a afla eu ceva despre Dracula, dar nici atunci n-a vrut să se mai întoarcă în Transilvania.

— Dumnezeule! am exclamat adresându-mă blatului de lemn al mesei. Doamne, am crezut că mi-a spus totul, dar el mi-a ascuns una ca asta!

— Că ţi-a spus… ce? întrebă ea rapid.

— Cum de nu l-ai întâlnit niciodată? Ştie că eşti aici?

Mă privi într-un fel ciudat, dar răspunse imediat:

— E un joc, aş putea spune. O fantezie de-a mea. Nu mă descurcam deloc rău la universitatea din Budapesta. Ba chiar mă considerau acolo un geniu.

Spusese asta pe un ton aproape modest. Engleza ei era extraordinar de bună. Supranatural de bună, dacă stăteam să mă gândesc bine. Poate că era, într-adevăr, un geniu.

— Mama n-a terminat nici şcoala generală, dacă poţi crede una ca asta, deşi a mai învăţat câte ceva mai târziu. Eu însă am intrat la facultate la şaisprezece ani. Desigur, mama mi-a spus despre genele mele paterne şi chiar acolo, în fundătura Estului socialist, sunt cunoscute remarcabilele lucrări ale profesorului Rossi – despre civilizaţia minoică, epoca lui Rembrandt şi cultele religioase din regiunea Mediteranei. Fiindcă a scris relativ pozitiv despre socialismul britanic, guvernul nostru a permis publicarea cărţilor sale. Am învăţat engleza la liceu – şi ştii de ce? Ca să pot citi în original lucrările excepţionalului domn Rossi. N-a fost tocmai greu să aflu unde-l puteam găsi; obişnuiam să rămân cu privirea aţintită asupra numelui universităţii sale pe copertele cărţilor şi să-mi jur că voi ajunge acolo într-o zi. Am pus la punct toate formalităţile necesare, din punct de vedere politic: am pretins că vreau să studiez glorioasa revoluţie proletară în Anglia. Şi, când a venit vremea, am avut de unde alege pentru o bursă. În vremea aceea ne bucuram de o oarecare libertate în Ungaria, deşi toată lumea se întreba cât o vor mai tolera sovieticii – apropo de tras în ţeapă! Oricum, am plecat mai întâi la Londra, pentru şase luni, şi apoi, acum patru luni, am obţinut o bursă prin care am venit aici.

Suflă un rotocol de fum cenuşiu, dusă pe gânduri, dar ochii ei nu

mă slăbiră nicio clipă. Mi-a trecut prin minte că Helen Rossi risca să fie persecutată mai degrabă de regimurile comuniste despre care vorbea cu atâta cinism, decât de Dracula. Poate că în realitate fugise în Occident. Mi-am spus să nu uit s-o întreb asta mai târziu. Mai târziu? Da, şi despre ce s-a întâmplat cu mama ei. Şi dacă nu cumva inventase toată chestia asta acolo, în Ungaria, pentru a-şi asocia numele cu al unui celebru profesor din Vest.

Ea însă părea să-şi urmeze propriul fir al gândurilor.

— Nu e o imagine frumoasă? Fiica de mult pierdută se dovedeşte a fi o fată de valoare, îşi găseşte tatăl, şi ce reîntâlnire fericită! Amărăciunea din zâmbetul ei îmi strânse stomacul. Dar eu am avut în minte cu totul altceva, reluă ea. Am venit aici pentru a-l lăsa să afle accidental despre existenţa mea, prin articolele mele publicate, prin conferinţele susţinute. Vom vedea atunci dacă îşi mai poate ascunde trecutul, ignorându-mă şi pe mine aşa cum a făcut cu mama. Şi, în legătura cu chestia asta, cu Dracula… îşi îndreptă ţigara spre mine. Mama, binecuvântat fie sufletul ei de femeie simplă, mi-a spus ceva despre asta.

— Ce ţi-a spus? am întrebat cu voce slabă.

— Mi-a povestit despre cercetările lui Rossi. Eu nu ştiusem nimic despre ele; am aflat abia vara trecută, chiar înainte de a pleca spre Londra. Aşa s-au întâlnit: el întreba peste tot în sat despre tradiţiile privind vampirii, iar ea auzise ceva despre asta de la tatăl ei şi de la amicii lui. Dar să nu crezi că în societatea aceea un bărbat se putea adresa singur, în public, unei tinere fete. El însă probabil că nu ştia asta. Era istoric, vezi tu, nu antropolog! Venise în România căutând informaţii despre Vlad Ţepeş, dragul nostru Dracula. Şi nu crezi că e ciudat – Helen se aplecă brusc, apropiindu-şi faţa de mine mai mult decât o făcuse vreodată până atunci, cu o expresie feroce însă, nicidecum atrăgătoare –, nu crezi că e de-a dreptul straniu că n-a publicat absolut nimic pe tema asta? Niciun cuvânt, după cum bine ştii. De ce? m-am întrebat. De ce acest faimos explorator al istoriei – şi al femeilor, probabil, fiindcă cine ştie câte alte fiice sclipitor de inteligente o mai fi având –, de ce n-a publicat nimic din aceste cercetări atât de neobişnuite?

— De ce? am întrebat fără a mă clinti din loc.

— Să-ţi spun eu! Fiindcă păstrează totul pentru marele final. Ăsta e secretul lui, pasiunea lui. Din ce alt motiv ar rămâne tăcut un om de ştiinţă? Dar nu ştie că-l aşteaptă o surpriză! exclamă ea, de această dată cu un rânjet în loc de surâs. N-ai crede cât de mult am progresat într-un an, de când am aflat de interesul lui pentru problema asta. Nu am luat încă legătura cu profesorul Rossi, dar am avut grijă să-mi fac cunoscută experienţa în cadrul departamentului. Ce lovitură pentru el, când altcineva o să publice înaintea lui lucrarea decisivă în domeniu –

cineva care are acelaşi nume ca el! E grozav! Înţelegi, odată ce am ajuns aici, i-am luat şi numele – un pseudonim academic, să zicem aşa. În plus, nouă, celor din Blocul Răsăritean, nu ne place să vină alţii, să ne fure legendele şi să comenteze pe seama lor; de obicei, nici măcar nu le înţeleg.

Probabil că mi-a scăpat un oftat sonor, căci se întrerupse şi mă privi încruntată.

— Înainte de sfârşitul verii, voi şti despre legenda lui Dracula mai multe decât oricine altcineva în lumea asta. Iar dumneata îţi poţi lua cartea, dacă vrei. Deschise servieta şi azvârli volumul pe masă, între noi, cu un gest vizibil. N-am făcut decât să verific ieri ceva în ea şi n-am avut vreme să mă duc acasă după exemplarul meu. Nici măcar n-am nevoie de ea. E doar literatură, iar eu cunosc toată povestea asta amărâtă aproape pe dinafară.

Tata privi în jur ca un om trezit brusc dintr-un vis. Şedeam pe colina Acropolei în tăcere, de un sfert de oră deja, având la picioarele noastre acea culme a civilizaţiei antice. Eram uluită de coloanele masive şi surprinsă văzând că, departe în zare, se profilau munţii – şiruri lungi şi aride ce se înălţau întunecate deasupra oraşului, la această oră înaintată. Dar când am început să coborâm şi tata şi-a revenit din reverie, întrebându-mă dacă mi-a plăcut priveliştea, mi-a trebuit un minut să mă adun şi să răspund, fiindcă mă gândeam la noaptea trecută.

Intrasem în camera lui ceva mai târziu decât de obicei, ca să-mi verifice tema la algebră, şi îl găsisem scriind, revizuindu-şi munca din ziua respectivă, aşa cum făcea adesea pe înserat. Şedea nemişcat, cu fruntea aplecată spre birou, absorbit de nişte documente, nu drept şi răsfoind filele în graba obişnuită. Din pragul uşii nu-mi dădusem seama dacă reciteşte atent ceea ce tocmai scrisese sau pur şi simplu se străduia să nu aţipească. Corpul său arunca o umbră întinsă pe zidul alb al camerei de hotel – silueta unui om căzută pe o alta, mai întunecată: biroul. Dacă nu aş fi ştiut cât este de obosit şi dacă nu aş fi fost familiarizată cu umerii lui aplecaţi mereu asupra hârtiilor, aş fi putut crede, pentru o secundă, că e mort.

Capitolul 18

Vremea excelentă, glorioasă, şi zilele strălucitoare precum seninul profund al cerului de munte ne-au urmat, odată cu primăvara, în Slovenia. Când am întrebat dacă vom avea timp să vizităm din nou Emona – deja în mintea mea legam oraşul de o etapă anterioară a vieţii mele, cu o cu totul altă savoare, de un nou început, şi, aşa cum am mai spus, totdeauna ai dorinţa de a revedea asemenea locuri –, tata mi-a răspuns în grabă că vom fi mult prea ocupaţi cu şederea pe malul lacului aflat la nord de Emona, pentru conferinţa lui, şi apoi ne vom întoarce imediat la Amsterdam, ca să nu rămân în urmă cu şcoala. Asta nu se întâmpla niciodată, dar pe el riscul îl îngrijora.

Când am ajuns, lacul Bled nu m-a dezamăgit câtuşi de puţin. Se acumulase într-o vale alpină într-una dintre erele glaciare şi le oferise nomazilor de acolo un loc de popas, în care să-şi ridice casele lor acoperite cu paie. Acum se afunda ca un safir în căuşul palmei Alpilor, creste înzăpezite oglindindu-se pe suprafaţa lui în briza înserării. Pe un mal abrupt se înălţa o faleză mai semeaţă decât celelalte, şi pe culmea ei trona unul dintre castelele Sloveniei, renovat de biroul de turism cu un gust neobişnuit. Meterezele sale priveau în jos spre o insulă, unde o biserică din aceea cu ţigle roşii, de inspiraţie austriacă, părea să plutească aidoma unei raţe, urmărind ambarcaţiunile ce acostau pe insulă la fiecare câteva ore. Hotelul, ca de obicei, era un amestec de sticlă şi oţel – modelul numărul cinci al turismului socialist; am fugit de el a doua zi pentru o plimbare în jurul părţii mai joase a lacului. I-am spus tatei că nu mai puteam aştepta încă douăzeci şi patru de ore pentru a vizita castelul ce-mi atrăgea privirile de fiecare dată când şedeam la masă, iar el a râs.

— Ei, dacă trebuie neapărat, atunci vom merge, spuse în cele din urmă.

Noua destindere politică era chiar mai promiţătoare decât se aşteptase echipa sa, astfel că unele riduri de pe frunte începuseră să i se mai relaxeze odată cu sosirea noastră aici.

Aşa se face că în dimineaţa celei de-a treia zile, renunţând la rediscutarea subiectelor diplomatice abordate şi cu o zi înainte, am luat un autobuz ce ne-a dus în jurul lacului, aproape până la nivelul castelului, de unde am pornit pe jos spre culme. Castelul era construit din lespezi de piatră maronie, ca nişte oase decolorate, reasamblate recent după o lungă perioadă de ruină. Când am trecut de prima arcadă şi am intrat în ceea ce mi-am spus eu că trebuie să fie o sală de recepţie, am rămas înmărmurită: printr-o fereastră, oglinda lacului se întindea la trei sute de metri mai jos, licărind în lumina soarelui. Castelul părea să atârne pe buza prăpastiei, doar cu degetele înfipte în

roca falezei. Biserica în galben şi roşu de pe insulă, vasul pitoresc ce ancora chiar atunci printre petice de flori multicolore, cerul adânc şi albastru, toate păreau a fi acolo pentru a bucura legiunile de turişti.

Dar castelul, cu lespezile sale tocite de vreme din secolul al XII-lea, cu panopliile de suliţe, toporişti şi securi ce se iţeau la fiece colţ, ameninţând să cadă la cea mai mică atingere – castelul era esenţa lacului. Acei locuitori de demult ai zonei, încercând să lase în urmă şubredele lor colibe de lut şi paie, au ales în cele din urmă să se alăture aici vulturilor, conduşi fiind de seniorul lor feudal. Chiar aşa, restaurat, locul respira un aer antic. M-am întors de la fereastră spre încăperea următoare şi am văzut, într-un sicriu de lemn şi sticlă, scheletul micuţ al unei femei trecute în lumea drepţilor cu mult înaintea erei creştine; o fibulă de bronz i se odihnea între coaste, iar de pe oasele degetelor păreau că-i alunecă inele înverzite de vreme. Când m-am aplecat pentru a o privi, mi-a zâmbit dintr-odată din găvanele ochilor adânci ca nişte puţuri întunecate.

Pe terasă, ceaiul ne-a fost oferit în ceainice de porţelan – o concesie elegantă făcută turismului. Era tare şi aromat, iar hârtia în care erau învelite cubuleţele de zahăr avea, de această dată, un miros proaspăt. Tata îşi încleştase mâinile pe marginea mesei; încheieturile degetelor i se albiseră. Eu am mai privit o vreme lacul, apoi i-am umplut încă o dată ceaşca.

— Mulţumesc, îmi spuse, cu o durere vagă în ochi.

Am remarcat încă o dată cât de slab şi de îmbătrânit părea de la o vreme; n-ar trebui oare să consulte un doctor?

— Draga mea, începu el, trăgându-se uşor într-o parte, astfel încât îi puteam vedea acum doar profilul dăltuit pe fondul falezei şi al lacului argintiu. Draga mea… te gândeşti cumva să le consemnezi în scris?

— Poveştile?

Inima mi s-a strâns în piept şi a început să bată accelerat.

— Da. De ce? am întrebat într-un târziu.

Fusese o întrebare matură, fără urmă de tertip copilăresc. Mă privi, şi mi-am spus că, dincolo de oboseala aceea, în ochii lui nu se zărea decât bunătate şi mâhnire.

— Fiindcă, dacă n-o faci tu, probabil că va trebui să le scriu eu.

Spunând asta, se întoarse din nou spre ceaiul lui, şi am înţeles că nu va mai vorbi altă dată despre acest lucru.

În seara aceea, în cămăruţa de hotel învecinată cu a lui, am început să scriu tot ce-mi povestise. Totdeauna tata fusese de părere că am o memorie excelentă – „o ţinere de minte prea bună”, aşa prefera uneori să spună.

La micul dejun, a doua zi, îmi declară că ar vrea să stăm liniştiţi

vreo două sau trei zile. Îmi era greu să mi-l imaginez stând liniştit, dar, văzând cearcănele ce-i subliniau ochii, mi-am zis că puţină odihnă îi va prinde bine. Nu puteam să nu mă gândesc că i se întâmplase ceva, că o nouă nelinişte mută îl împovăra acum. Dar n-a vrut să-mi spună altceva decât că îi era dor din nou de plajele de la Adriatica. Am luat un tren expres şi am străbătut gări cu numele scrise cu litere latine şi chirilice deopotrivă, apoi altele ce renunţaseră la cele latine. Tata mă învăţase alfabetul chirilic şi mă amuzam încercând să descifrez numele gărilor, fiecare părându-mi un cod capabil să deschidă cine ştie ce uşi secrete.

Am spus asta, şi tata a surâs uşor, aşezându-se mai bine pe banchetă, cu o carte sprijinită de servieta pusă pe genunchi. Privirea îi rătăcea adesea de la carte pe fereastră, atrasă de peisaj: bărbaţi tineri manevrând tractoare cu pluguri ataşate în spate, cai trăgând câte o căruţă încărcată, femei aplecate peste răsaduri în grădinile din spatele caselor. Ne îndreptam spre sud, astfel că terenul se îmblânzea, căpătând nuanţe de verde şi auriu, dar apoi, pe măsură ce trenul înainta, începea să-şi înalţe din nou piscurile stâncoase, pentru a lăsa loc în cele din urmă, în stânga noastră, mării albastre. Tata a suspinat adânc, de mulţumire de această dată, altceva decât oftatul acela sugrumat pe care-l auzeam la el din ce în ce mai des în ultima vreme.

Într-un orăşel aglomerat am coborât, şi tata a închiriat o maşină, în care am urmat sinuoasa linie a coastei. Amândoi ne aplecam când spre dreapta, pentru a vedea marea ce se întindea până la orizont învăluită în pâcla înserării, când spre stânga, spre ruinele scheletice ale fortăreţelor otomane ce se avântau abrupt spre cer.

— Turcii au stăpânit mult, foarte mult timp aceste pământuri, îmi explică tata. Invaziile lor erau însoţite de cele mai variate cruzimi, dar stăpânirea lor a fost una tolerantă – comparativ cu altele – şi eficientă deopotrivă, timp de sute de ani. Terenul e în mare parte arid, însă le oferea controlul asupra mării; aveau nevoie de golfurile şi de limanurile acestea.

Oraşul în care ne-am oprit era clădit parcă pe mare; portul micuţ era mărginit de o sumedenie de bărci pescăreşti ce se loveau uşor unele de altele, agitate de valuri. Tata voia să stăm pe o insulă din apropiere, şi pentru asta făcu semn unui barcagiu, un bătrânel cu o beretă neagră cocoţată în vârful capului. Aerul era cald, chiar la această oră înaintată, iar stropii de apă ce-mi ajungeau pe degete erau răcoroşi şi plăcuţi. M-am aplecat peste bord, dar tata m-a prins cu o mână de spatele jachetei, cerându-mi să fiu atentă.

Barcagiul ne-a condus în portul insulei, un oraş străvechi, cu o elegantă biserică din piatră. Bătrânul aruncă o frânghie în jurul unui pilon de pe chei şi-mi întinse o mână pentru a mă ajuta să cobor. Tata îi întinse câteva bancnote socialiste, iar omul duse mâna la beretă în

semn de salut. În vreme ce se aşeza din nou la vâsle, strigă în urma noastră, în engleză:

— E fata dumitale? Fiica?

— Da, răspunse tata, surprins.

— Binecuvântată să fie, replică omul cu simplitate şi schiţă în aer semnul crucii, spre mine.

Ne-am instalat în camere ce dădeau spre uscat şi am mâncat de seară la un restaurant în aer liber, aproape de port. Înserarea se apropia şi, deasupra mării, se zăreau deja primele stele. O adiere mai rece decât în orele amiezii aducea până la noi miresme pe care începusem să le iubesc: chiparos şi levănţică, rozmarin şi lămâiţă.

— De ce mirosurile plăcute devin mai puternice când se lasă întunericul? am întrebat.

Chiar eram curioasă, dar întrebarea ne ajuta de asemenea să amânăm orice alte discuţii. Trebuia să ajungem mai înainte undeva unde să fie lumină şi oameni în jur, aveam nevoie să pot privi în altă parte decât spre tremurul acela bătrânicios al mâinilor lui.

— Devin mai puternice? întrebă el absent.

I-am luat mâna într-a mea, pentru a-i opri tremurul, iar el mi-o strânse în degetele lui, încă absent. Era prea tânăr pentru a îmbătrâni. Pe continent, siluetele munţilor păreau că dansează deasupra apei, deasupra plajelor şi parcă deasupra insulei noastre. Douăzeci de ani mai târziu, pe culmile acelea avea să izbucnească războiul civil, iar eu aveam să-mi amintesc ziua aceasta cu uluire; n-aş fi crezut că aici trăiau suficienţi oameni pentru a duce un război. Atunci când am văzut prima dată culmile, păreau primitive, neatinse şi intangibile, găzduind nimic altceva decât ruine goale şi biserica de pe mare.

Capitolul 19

Când Helen Rossi a azvârlit pe masă, între noi, volumul *Dracula* – obiectul disputei noastre, după părerea ei –, am crezut că lumea din jur se va ridica şi se va năpusti afară sau că se va repezi cineva la noi, gata să ne facă de petrecanie. Fireşte că nu s-a întâmplat niciuna, nici alta, iar Helen a rămas locului, privindu-mă cu aceeaşi expresie de înaintare amară. Ar fi oare posibil, m-am întrebat, ca această femeie, cu resentimentele şi cu vendeta ei academică împotriva lui Rossi, ar fi posibil ca ea să-l fi atacat, provocându-i dispariţia?

— Domnişoară Rossi, am spus cât de calm am putut, luând cartea de pe masă şi aşezând-o cu faţa în jos lângă servieta mea, povestea dumitale este extraordinară şi recunosc că voi avea nevoie de ceva timp pentru a asimila tot ce mi-ai dezvăluit. Dar trebuie să-ţi spun şi eu ceva foarte important. Am tras adânc aer în piept, şi încă o dată, apoi am continuat: Îl cunosc bine pe profesorul Rossi. De doi ani este îndrumătorul meu şi am petrecut mult timp împreună, lucrând şi discutând. Sunt sigur că îl vei întâlni… atunci când îl vei întâlni… vei vedea că este o persoană mult mai bună şi mai plăcută decât îţi închipui acum. Helen schiţă o mişcare, ca şi cum ar fi vrut să intervină, însă nu i-am dat ocazia. Adevărul este… adevărul este că… şi înţeleg din modul în care ai vorbit despre el că încă nu ştii… că profesorul Rossi… tatăl tău… a dispărut.

Rămase cu ochii aţintiţi la mine, şi n-am desluşit nimic ascuns pe chipul ei, doar confuzie. Aşadar, vestea era o noutate pentru ea. Durerea din inimă mi se mai ostoi puţin.

— Ce vrei să spui?

— Cu trei seri în urmă vorbeam cu el ca de obicei, iar a doua zi dispăruse. Poliţia îl caută încă. Se pare că ar fi dispărut din cabinetul lui, şi poate că a fost rănit acolo, fiindcă s-a găsit sânge pe birou.

I-am relatat pe scurt ce se întâmplase în seara aceea, începând cu cărţulia pe care o adusesem să i-o arăt, dar n-am pomenit nimic despre ceea ce-mi povestise Rossi. Helen mă privea perplexă.

— Asta e cumva un fel de glumă?

— Nu, în niciun caz. Sincer. Abia am mai putut să dorm sau să mănânc de când s-au întâmplat toate astea.

— Şi poliţia nu are idee unde ar putea fi?

— Nu, din câte ştiu.

Dintr-odată, chipul ei luă un aer pătrunzător.

— Şi câte ştii?

Am ezitat.

— S-ar putea să ştiu câte ceva. E o poveste lungă şi se pare că pe zi ce trece devine tot mai lungă.

— Stai puţin, mă întrerupse ea cu o privire ascuţită. Ieri, când citeai scrisorile acelea la bibliotecă, ai spus că aveau de-a face cu o problemă a unui profesor. Te refereai la Rossi?

— Da.

— Şi ce problemă avea el? Ce problemă are?

— N-aş vrea să te implic în ceva neplăcut sau periculos, povestindu-ţi puţinul pe care-l ştiu.

— Ai promis să-mi răspunzi la întrebări după ce voi fi răspuns şi eu.

Dacă ochii ei nu ar fi fost negri, ci albaştri, figura ei ar fi putut fi considerată în acea clipă o copie fidelă a lui Rossi. Mi-am închipuit că recunosc o asemănare, o nedisimulată transpunere a aerului britanic al lui Rossi pe fondul acela românesc, solid şi brun, deşi poate că mă influenţase doar afirmaţia ei că erau tată şi fiică. Dar cum ar putea fi ea copilul lui, dacă Rossi negase cu hotărâre că ar fi vizitat vreodată România? Mie îmi spusese, cel puţin, că nu fusese niciodată la Snagov. Pe de altă parte însă, găsisem printre hârtiile lui broşura despre România. Iar acum Helen se încrunta la mine – un lucru pe care Rossi nu-l făcuse niciodată.

— E prea târziu să-mi spui că n-ar trebui să-ţi pun întrebări. Ce legătură au scrisorile acelea cu dispariţia lui?

— Încă nu sunt sigur. Dar probabil că voi avea nevoie de ajutorul unui specialist. Nu ştiu ce ai descoperit dumneata în cursul cercetărilor pe care le-ai făcut… M-am întrerupt pentru o clipă sub şocul privirilor ei, din nou ferite şi intense, dar am reluat: Sunt convins că, înainte de a dispărea, Rossi credea că îl pândeşte un pericol.

Părea să încerce să asimileze totul dintr-odată, toate aceste informaţii despre un tată pe care atât de mult timp îl considerase doar o provocare în viaţa ei.

— Un pericol? Ce fel de pericol?

Am hotărât să fac pasul cel mare. Rossi mă rugase să nu împărtăşesc povestea lui vreunuia dintre colegi. Nu făcusem aşa ceva, dar acum, în mod neaşteptat, mi se oferise ocazia de a fi ajutat de un specialist. Poate că femeia aceasta ştia deja ceea ce mie mi-ar lua luni de zile pentru a afla; poate avea chiar dreptate crezând că ştie mai multe decât Rossi însuşi. El subliniase totdeauna importanţa ajutorului specializat, iar eu exact asta aveam de gând să fac. Iertat să fiu – m-am rugat forţelor binelui – dacă acest lucru o va pune pe ea în pericol. Şi, în plus, ideea avea o oarecare logică: dacă Helen era fiica lui, probabil că avea în primul rând dreptul să-i cunoască povestea în întregime.

— Ce înseamnă Dracula pentru dumneata? am întrebat-o.

— Ce înseamnă? Ca idee, vrei să spui? Răzbunare, cred. Amărăciune eternă.

— Da, înţeleg asta. Dar mai înseamnă oare şi altceva?

— Cum adică?

Nu-mi dădeam seama dacă era evazivă sau pur şi simplu sinceră, dar am răspuns, încă ezitând:

— Rossi, tatăl dumitale, era… este convins că Dracula încă există în lume. Ce zici de asta? am întrebat, văzând că mă privea fix. Ţi se pare o nebunie?

Mă aşteptam să izbucnească în râs sau să se ridice de la masă şi să plece, aşa cum făcuse la bibliotecă.

— E ciudat, răspunse în cele din urmă, fără grabă. În mod normal, aş spune că asta e o legendă populară, o superstiţie născută din amintirile despre un tiran sângeros. Dar bizar e faptul că mama este absolut convinsă de acelaşi lucru.

— Mama ta?

— Da. Ţi-am spus, s-a născut la ţară, aşa că are dreptul să fie superstiţioasă, deşi probabil că, în comparaţie cu părinţii ei, crede mai puţin în asemenea legende. Dar un eminent profesor din Occident?!

În ciuda drumului pe care pornise, Helen era de fapt antropolog, aşa că m-a uimit capacitatea cu care inteligenţa ei ascuţită s-a putut detaşa de ceea ce însemna pentru ea în acel moment interesul personal.

— Domnişoară Rossi, am intervenit eu, brusc hotărât. Sunt convins că vei dori să examinezi singură întreaga situaţie. De ce să nu citeşti scrisorile lui Rossi? Dar te avertizez, cu cea mai deplină sinceritate, că toţi cei care au avut de-a face cu documentele lui în această privinţă s-au văzut supuşi unei ameninţări oarecare. Dacă nu ţi-e teamă, citeşte-le. Vom economisi astfel timp, şi eu voi fi scutit de încercarea de a te convinge că povestea pe care ţi-am spus-o e adevărată.

— Vom economisi timp? Dar ce planuri ai dumneata pentru timpul meu?!

Eram prea disperat pentru a mă mai simţi ofensat.

— În orice caz, vei citi aceste scrisori cu un ochi mai avizat decât al meu.

Păru să cumpănească propunerea mea, cu bărbia sprijinită în pumn.

— Bine, replică în cele din urmă. M-ai atins la punctul sensibil. Fireşte că nu rezist tentaţiei de a afla mai multe despre tata Rossi, mai cu seamă dacă asta-mi dă un avantaj faţă de el. Dar dacă, după ce voi citi, mi se va părea că e pur şi simplu scrântit, te previn că nu voi avea gânduri prea plăcute la adresa dumitale. Înseamnă că aşa mi-a fost norocul, să-l văd închis într-un spital de nebuni înainte de a avea prilejul să-l chinuiesc şi eu puţin.

Şi îmi aruncă un surâs ce semăna a cu totul altceva. I-am ignorat însă grimasa şi ultima remarcă, forţându-mă să nu-i privesc caninii, deşi vedeam deja cât se poate de clar că nu erau mai lungi decât

ceilalţi dinţi. Înainte de a încheia însă discuţia, trebuia să mai abordez o problemă.

— Îmi pare rău, dar nu am scrisorile la mine. Mi-a fost teamă să le iau de acasă astăzi.

În realitate, îmi fusese frică să le las în apartament, aşa că le aveam în servietă, dar naiba să mă ia – literal, poate – dacă aveam de gând să le scot aici, în mijlocul localului. Mai ştii dacă nu putea fi cineva prin apropiere, pândind – amici de-ai bibliotecarului slinos, de pildă? Şi mai aveam un motiv, pe care trebuia să-l testez, chiar dacă inima mi se strângea gândindu-mă la el. Trebuia să mă asigur că Helen Rossi, oricine ar fi fost ea, nu se afla de aceeaşi parte a baricadei cu… Ei bine, nu era oare posibil ca duşmanul duşmanului ei să-i fie deja prieten?

— Trebuie să mă duc acasă şi să le iau, am adăugat. Şi am să te rog să le citeşti în prezenţa mea; sunt fragile şi nepreţuite pentru mine.

— Bine, replică ea rece. Ne putem întâlni mâine după-amiază?

— E prea târziu. Aş vrea să le vezi imediat. Regret, ştiu că sună ciudat, dar, odată ce le vei citi, vei înţelege de ce mă grăbesc aşa.

Helen ridică din umeri.

— Dacă n-o să dureze prea mult…

— N-o să dureze. Ne putem întâlni… la biserica Saint Mary?

Testul ăsta, cel puţin, aveam să-l pun în aplicare cu o meticulozitate de care Rossi ar fi fost mândru. Helen continua să mă privească neclintită, fără nicio tresărire, fără ca nimic să se schimbe în expresia ei dură şi ironică.

— E pe Elm Street, am adăugat, la două blocuri de…

— Ştiu unde este, mă întrerupse ea, luându-şi mănuşile de pe masă şi punându-şi-le cu gesturi studiate. Apoi îşi înnodă eşarfa albastră, ca un şirag de lapislazuli la gâtul ei. La ce oră?

— Dă-mi treizeci de minute pentru a ajunge acasă, şi ne vom întâlni acolo.

— La biserică. Bine. O să mă opresc întâi la bibliotecă, pentru un articol de care am nevoie. Te rog să nu întârzii; am multe de făcut.

Şi îşi întoarse spre mine spatele zvelt şi puternic, în haina neagră, îndreptându-se spre uşă. Abia atunci mi-am dat seama că, nu ştiu cum, plătise ea şi cafeaua mea.

Capitolul 20

Biserica Saint Mary era un delicat şi plăcut exemplu al arhitecturii victoriene, aflat la marginea celui mai vechi sector al campusului. Am trecut de sute de ori pe lângă ea fără a intra, dar acum mi se părea că o bisericuţă catolică este cum nu se poate mai potrivită pentru toate acele orori. Nu avea oare catolicismul de-a face zi de zi cu trupul şi sângele înviate din morţi? Nu era el un veritabil expert în superstiţii? Într-un fel, mă îndoiam că micile lăcaşe protestante existente la tot pasul în campus îmi puteau fi de vreun folos; nu păreau tocmai potrivite pentru a lupta cu morţii vii. Eram, de fapt, sigur că bisericile acelea mari, pătrăţoase, ale puritanilor ar fi complet neajutorate în faţa unui vampir european. Prăjirea pe rug a vrăjitoarelor părea ceva mai adecvat pentru ele – ceva mărunt, limitat la împrejurimile apropiate. Desigur, eu aveam să ajung la Saint Mary cu mult înaintea invitatei mele. Oare va veni totuşi? Asta era, de fapt, prima jumătate a testului.

Biserica era deschisă, din fericire, iar interiorul său întunecat mirosea a ceară şi a praf. Două doamne în vârstă, cu pălării ornate cu flori artificiale, aranjau câteva fire de flori – de data aceasta naturale –, în faţa altarului sculptat. Am intrat, simţindu-mă oarecum nelalocul meu, şi m-am aşezat pe un scaun în spate, astfel încât să pot vedea uşile fără a fi însă zărit imediat de cei care intră. Am avut mult de aşteptat, dar liniştea înconjurătoare şi conversaţia în şoaptă a celor două doamne m-au alinat puţin. Pentru prima dată după acea noapte nedormită, am început să mă simt obosit. În cele din urmă uşa se deschise. Helen Rossi se opri o clipă în prag, aruncă întâi o privire înapoi şi intră.

Razele soarelui filtrate prin ferestrele laterale aruncau pete mov şi turcoaz pe hainele ei. Am văzut-o privind în jurul intrării şi, pentru că nu zări pe nimeni, înaintând câţiva paşi. Am pândit orice semn de reticenţă, de încrâncenare sau de paloare vizibilă pe chipul ei – orice care să arate o cât de mică alergie la eternul inamic al lui Dracula, biserica. Dar poate că o biată relicvă victoriană nu avea puterea să respingă forţele întunericului, mi-am spus încă neconvins. Lăcaşul părea a exercita însă un anume efect asupra ei, fiindcă, după o clipă, Helen se apropie, urmată de culorile vitraliilor, de micul bazin cu apă sfinţită. Cu un vag sentiment de ruşine, am văzut-o scoţându-şi mănuşile, cufundând o mână în bazin şi apoi atingându-şi fruntea. Fusese un gest calm, lejer, iar figura ei – de unde o zăream eu – avea un aer grav. Ei bine, o făcusem pentru Rossi! Iar acum puteam fi absolut sigur că Helen nu era o *vrykolakas,* oricât de sinistră şi de dură putea fi uneori înfăţişarea ei.

Înaintă pe culoar şi apoi se trase uşor înapoi, văzându-mă că mă ridic.

— Ai adus scrisorile? îmi şopti cu o expresie acuzatoare. Trebuie să mă întorc la departament la ora unu.

Privi din nou în jur.

— Ce s-a întâmplat? am întrebat imediat, cuprins iar de nervozitate; în ultimele două zile se părea că-mi dezvoltasem un soi de al şaselea simţ morbid. Ţi-e teamă de ceva?

— Nu, răspunse tot în şoaptă, strângându-şi mănuşile în mână. Dar mă întrebam… a mai intrat cineva în biserică acum?

Am aruncat şi eu o privire în jur. Lăcaşul era pustiu, cu excepţia celor două doamne de la altar.

— Nu.

— M-a urmărit cineva.

Pe chipul ei, încadrat de părul negru, se citea o expresie stranie, de suspiciune amestecată cu bravadă. Pentru prima dată, m-am întrebat cu ce preţ îşi plătise curajul pe care-l afişa.

— Cred că m-a urmărit. Un ins mic şi slab, într-un costum ponosit – haină de tweed şi cravată verde.

— Eşti sigură? Unde l-ai văzut?

— În sala catalogului, la bibliotecă. M-am dus să verific ce-ai spus dumneata în legătură cu fişele dispărute. Pur şi simplu nu puteam să cred – îmi explică ea, fără urmă de scuze în glas. L-am văzut acolo, şi pe urmă mi-am dat seama că mă urmăreşte, de la distanţă, pe Elm Street. Îl cunoşti?

— Da. E bibliotecar.

— Bibliotecar?

Părea că aşteaptă şi alte explicaţii, dar nu m-am putut hotărî să-i povestesc despre rana pe care o văzusem la gâtul omului. Era prea greu de crezut, prea bizar; auzind aşa ceva, în mod cert m-ar fi considerat sărit de pe fix. Aşa că am spus doar:

— Se pare că-mi urmăreşte mie mişcările. Trebuie neapărat să te fereşti din calea lui. Îţi voi povesti mai multe despre el mai târziu. Vino şi aşază-te. Uite scrisorile.

I-am făcut loc pe unul dintre scaunele cu perniţe şi am deschis servieta. Helen a luat pachetul şi a deschis scrisorile aproape cu aceeaşi grijă pioasă ca mine cu o zi înainte. Nu puteam să nu mă întreb oare ce simte văzând pe unele dintre ele scrisul de mână al tatălui ei, care fusese pentru ea, până acum, doar o sursă de frustrare. Am privit peste umărul ei. Da, era un scris ferm, plăcut şi drept. Poate că deja căpătase un aer uman în ochii fiicei lui. Apoi mi-am spus că nu ar trebui să mă mai uit şi m-am ridicat.

— O să mă plimb puţin pe aici, ca să te las să citeşti în linişte. Dacă vrei să-ţi explic sau să te ajut cu ceva…

Încuviinţă cu o mişcare absentă a capului, fără a-şi lua ochii de pe prima scrisoare, aşa că m-am depărtat. Era clar că va avea grijă de preţioasele mele hârtii şi că deja citea cuvintele lui Rossi cu repeziciune.

Timp de o jumătate de oră am studiat altarul sculptat, picturile din capelă, ornamentele amvonului şi statuia din marmură înfăţişând o madonă ostenită cu pruncul său neastâmpărat. Una dintre picturi mai cu seamă mi-a atras atenţia: un macabru Lazăr prerafaelit ieşind din mormânt spre braţele întinse ale surorilor lui, cu gleznele de un verde-cenuşiu şi cu linţoliul îngălbenit. Chipul lui, decolorat după un secol de fum de lumânare şi tămâie, părea plictisit şi iritat, ca şi cum recunoştinţa ar fi fost ultimul lucru pe care-l simţea acolo, în pragul mormântului deschis. La intrarea în cavou, cu o mână ridicată, Iisus avea în ochi o sclipire rea şi arzătoare. M-am cutremurat şi am întors spatele tabloului. Lipsa de somn îmi otrăvea, în mod evident, gândurile.

— Am terminat, spuse Helen Rossi lângă mine. Vorbea tot în şoaptă şi arăta palidă şi obosită. Ai avut dreptate. Nu menţionează nimic despre relaţia cu mama şi nici măcar despre călătoria în România. Mi-ai spus adevărul în privinţa asta. Dar nu pot să înţeleg. Trebuie să fi fost în aceeaşi perioadă, în cadrul aceleiaşi deplasări pe continent, fiindcă eu am venit pe lume nouă luni mai târziu.

Expresia ei nu invita la compasiune, dar asta simţeam.

— Îmi pare rău. Aş vrea să te pot ajuta cu ceva, dar vezi şi tu cum e. Nici eu nu-mi pot explica.

— Acum cel puţin avem încredere unul în celălalt, nu-i aşa? mă întrebă privindu-mă deschis.

Eram surprins să constat că, în mijlocul unor evenimente atât de triste şi de frustrante, putem simţi totuşi puţină bucurie.

— Avem?

— Da. Nu ştiu dacă există ceva care se cheamă Dracula, şi nici ce poate fi, dar acum cred că Rossi – tatăl meu – se simţea în pericol. În mod cert simţea acelaşi lucru cu ani în urmă, aşa că mi se pare plauzibil ca vederea cărţuliei dumitale să-i fi redeşteptat temerile – o coincidenţă neplăcută şi o renaştere a trecutului.

— Şi ce crezi despre dispariţia lui?

Clătină din cap.

— Ar putea fi vorba despre o depresie, desigur. Dar acum înţeleg ce vrei să spui. Scrisorile lui au un aer… un ton logic şi cumpătat, exact ca toate celelalte lucrări ale sale. În plus, poţi înţelege multe din ceea ce scrie un istoric; îi ştiu bine cărţile. Sunt rezultatul unei gândiri stabile şi limpezi.

Ne-am întors la servieta mea şi la scrisori; mi-era teamă să le las singure chiar şi timp de câteva minute. Helen pusese toate hârtiile

înapoi în plic, în ordinea inițială, neîndoielnic. Ne-am așezat amândoi în strană, aproape amical.

— Să presupunem că în dispariția lui ar fi implicată o forță supranaturală, m-am aventurat. Nici mie nu-mi vine să cred ce spun, dar hai să presupunem, de dragul discuției. Ce consideri că ar trebui să facem în continuare?

Profilul ei, ferm și gânditor, se contura clar în lumina slabă, aproape de mine.

— Nu văd cum ar putea ajuta asta într-o investigație modernă a problemei, dar, dacă ar fi să ne luăm după preceptele tradiției, ar trebui să presupunem că Rossi a fost atacat și răpit de un vampir, care ori l-a ucis, ori – mai degrabă – l-a contaminat cu blestemul morților vii. Trei atacuri în care sângele tău intră în contact cu sângele lui Dracula sau al unuia dintre discipolii lui te transformă în vampir pe vecie. Dacă a fost deja mușcat o dată, va trebui să-l găsești cât mai rapid posibil.

— Dar de ce ar fi apărut Dracula tocmai aici? Și de ce să-l răpească pe Rossi? De ce să nu se mulțumească doar să-l atace și să-l contamineze, astfel ca nimeni să nu-și dea seama ce s-a întâmplat?

— Nu știu. În conformitate cu legenda, este un comportament neobișnuit. Înseamnă că Rossi prezintă – dacă asta este o situație supranaturală – un interes deosebit pentru Vlad Dracula. Poate este chiar o amenințare pentru el.

— Și faptul că eu am găsit cartea aceea și am adus-o la el crezi că a avut vreo legătură cu dispariția lui?

— Logica îmi spune că e o idee absurdă. Dar, ezită ea și își împături cu grijă mănușile în poală, mă întreb dacă nu există cumva o altă sursă de informații pe care o trecem cu vederea.

În tăcere, i-am mulțumit pentru pluralul subînțeles.

— Care anume?

Oftă și își despături din nou mănușile.

— Mama.

— Mama ta? Dar ce-ar putea să știe ea despre…

Abia începusem întrebarea, când o schimbare a luminozității și un ușor curent de aer m-au determinat să mă întorc. De unde stăteam, puteam vedea ușa bisericii fără a fi zărit de cei care intrau, fiind în același punct de observație pe care-l alesesem pentru sosirea lui Helen. Acum am observat o mână strecurată printre cele două uși, urmată de o figură ascuțită, osoasă. Bibliotecarul ciudat privea în biserică.

Nu pot descrie senzația pe care am avut-o acolo, în biserica aceea tăcută, când chipul individului a apărut în ușă; am văzut brusc imaginea unui animal cu botul ascuțit, care amușină și pândește – un șobolan sau o nevăstuică. Alături de mine, Helen încremeni, cu ochii ațintiți spre intrare. Într-o clipă, insul avea să ne prindă urma. Dar mi-

am dat seama că aveam o secundă sau două la dispoziţie, aşa că, fără zgomot, am luat într-o mână servieta şi teancul de hârtii, cu cealaltă am apucat-o pe Helen de braţ – nu mai era cazul să-i cer permisiunea – şi am tras-o din marginea rândului de scaune spre zidul lateral. Acolo era o uşă deschisă, ce dădea într-o cămăruţă. Am intrat şi am închis uşa în linişte. Cu spaimă am observat că nu se putea încuia pe dinăuntru, deşi exista o broască metalică.

În cameră era mai întuneric decât în biserică. În mijloc se afla un vas de botez, iar vreo două bănci tapiţate mărgineau pereţii. Tăcuţi, ne-am privit în ochi. Nu puteam descifra nimic pe chipul ei, cu excepţia faptului că părea pe cât de atentă şi de sfidătoare, pe atât de speriată. Fără cuvinte sau gesturi inutile, am trecut în spatele vasului de botez, iar Helen puse o mână pe el pentru a se sprijini. După un minut, deja nu mai puteam sta locului; i-am dat ei hârtiile şi m-am apropiat de gaura cheii. Privind prin ea, l-am văzut pe bibliotecar lângă o coloană. Chiar semăna cu o nevăstuică, privind printre şirurile de scaune cu nasul ridicat în aer. Brusc se întoarse în direcţia mea, şi am făcut un pas înapoi. Apoi un pulover liliachiu se interpuse între el şi gaura cheii. Era una dintre doamnele de la altar; îi puteam auzi vocea joasă şi amabilă.

— Vă pot ajuta cu ceva?

— Caut pe cineva, răspunse bibliotecarul cu o voce ascuţită, şuierătoare, prea sonoră pentru un lăcaş de rugăciune. Am… aţi văzut cumva intrând aici o tânără într-un costum de culoare neagră? Brunetă?

— Da, într-adevăr. Amabilă, femeia privi şi ea în jur şi adăugă: A fost aici o persoană care semăna cu cea descrisă de dumneavoastră. Era împreună cu un tânăr şi şedeau pe un rând din spate. Dar acum în mod evident nu mai sunt aici.

Nevăstuică se răsucea de colo-colo.

— Nu s-ar putea ascunde într-una dintre cămăruţele acelea?

— Să se ascundă? Doamna în liliachiu se întoarse şi ea spre noi. Sunt sigură că nu se ascunde nimeni în biserica noastră. Nu vreţi să chem preotul? Aveţi nevoie de ajutor?

Bibliotecarul dădu înapoi.

— Oh, nu, nu. Probabil că am făcut o greşeală.

— Doriţi ceva broşuri de-ale noastre?

— Oh, nu, răspunse el, trăgându-se înapoi. Nu, mulţumesc.

L-am văzut privind din nou în jur, apoi dispăru din raza mea vizuală, după care se auzi un bufnet sec – uşa închizându-se în urma lui. Am schiţat un semn din cap către Helen, iar ea răsuflă uşurată, dar am mai aşteptat câteva minute acolo, uitându-ne unul la altul peste vasul de botez. Helen îşi plecă ochii prima, încruntată. Ştiam că se întreba cum naiba intrase într-o asemenea situaţie şi ce însemna toată

afacerea asta. Creştetul ei era negru şi lucios ca abanosul; astăzi nu purta pălărie.

— Pe tine te caută, am spus cu o voce joasă.

— Poate că te caută pe tine, replică ea, arătând plicul din mâna mea.

— Am o idee stranie. Poate că ştie unde e Rossi.

Helen se încruntă din nou.

— Nimic nu pare logic în chestia asta, aşa că, de ce nu?

— Nu te pot lăsa să te întorci la bibliotecă. Sau la cămin. Te va căuta şi într-un loc, şi-n celălalt.

— Să mă laşi?!

— Domnişoară Rossi, te rog! Vrei să fii următoarea persoană dispărută?

Urmă o clipă de tăcere, după care mă întrebă:

— Şi cum ai de gând să mă protejezi?

În vocea ei se distingea o notă de batjocură, şi m-am gândit la copilăria ei, la fuga în Ungaria, încă în pântecele mamei ei, şi la cunoştinţele care i-au permis să călătorească până la celălalt capăt al lumii pentru o răzbunare academică. Dacă povestea pe care mi-o spusese era adevărată, fireşte.

— Am o idee. Ştiu că ţi se va părea… înjositor, dar m-aş simţi mai bine dacă ai vrea să-mi faci pe plac în privinţa asta. Am putea lua de aici, de la biserică, nişte… talismane. Am văzut-o ridicând din sprâncene, dar am continuat: Vom găsi noi ceva, lumânări, crucifixe sau altele, şi o să cumpărăm nişte usturoi în drum spre casă… spre apartamentul meu, vreau să spun… Sprâncenele i se ridicară şi mai mult. Adică, dacă accepţi să mă însoţeşti… şi aşa ar trebui să faci… eu s-ar putea să plec într-o călătorie mâine, dar dumneata ai putea…

— Să dorm pe canapea?

Îşi pusese din nou mănuşile şi îşi încrucişă braţele la piept. Am simţit că roşesc.

— Nu te pot lăsa să te întorci la cămin ştiind că ai putea fi urmărită. Sau la bibliotecă, desigur. Şi mai avem multe de discutat, cred. Aş vrea să ştiu de ce ai spus că mama dumitale…

— Putem vorbi acum şi aici, replică ea pe un ton rece. Cât despre bibliotecar, mă îndoiesc că mă va putea urmări până la cămin. Doar dacă…

Privind-o, m-am întrebat dacă avea cumva o gropiţă într-o parte a bărbiei sau era doar o urmă de sarcasm. Dar, înainte de a găsi răspunsul, Helen a continuat:

— Doar dacă nu se transformă într-un liliac. Vezi tu, supraveghetoarea nu acceptă vampiri în camerele noastre. Sau bărbaţi, fiindcă tot a venit vorba. În plus, sper că mă va urmări până la bibliotecă.

— Speri?

— Ştiu că n-ar vorbi cu noi aici, în biserică. Probabil că ne aşteaptă afară. Eu am o mică răfuială cu el – da, Helen avea o engleză extraordinară! –, fiindcă încearcă să-mi limiteze drepturile de consultare a cărţilor, iar dumneata crezi că ar putea deţine informaţii despre ta… despre profesorul Rossi. Şi atunci, de ce să nu-l lăsăm să ne urmărească? Putem discuta despre mama pe drum.

Probabil că aveam o expresie mai mult decât îndoielnică, fiindcă izbucni deodată în râs, arătându-şi dinţii albi şi egali.

— N-o să sară la tine ziua-n amiaza mare, Paul!

Capitolul 21

Afară, lângă biserică, nu se zărea nici urmă de bibliotecar. Am plecat spre bibliotecă – inima îmi bătea puternic în piept, dar Helen părea calmă şi detaşată –, având în buzunar două crucifixe din vestibulul bisericii („Luaţi unul, lăsaţi 25 de cenţi!”). Spre dezamăgirea mea, Helen n-a mai pomenit de mama ei. Aveam impresia că accepta să coopereze temporar cu nebunia mea şi că va dispărea odată ce vom ajunge la bibliotecă, dar încă o dată m-a surprins.

— E în spatele nostru, mi-a spus cu voce joasă, la vreo două străzi de biserică. L-am văzut când am dat colţul. Nu te uita în urmă!

Mi-am înăbuşit o exclamaţie şi am mers mai departe.

— Eu am să mă duc la rafturile de sus. Ce părere ai despre etajul şapte? Acolo e cu adevărat linişte. Să nu urci şi tu cu mine. Probabil că preferă să mă urmărească pe mine, dacă sunt singură; tu eşti mai puternic.

— În niciun caz n-ai să faci aşa ceva! am replicat. Aflarea unor noi informaţii despre Rossi este problema mea.

— Aflarea unor noi informaţii despre Rossi este exact problema mea, ripostă ea. Te rog să nu-ţi închipui că-ţi fac o favoare, domnule Comerţ Olandez.

Am privit-o pieziş. Începeam să mă obişnuiesc cu umorul ei aspru, şi ceva din curbura obrazului în apropierea nasului aceluia lung şi drept îmi părea aproape jucăuş.

— Bine. Dar o să fiu imediat în spatele lui, aşa că, dacă dai de necaz, voi fi acolo într-o fracţiune de secundă pentru a-ţi sări în ajutor.

La intrarea în bibliotecă ne-am despărţit cu o evidentă cordialitate.

— Succes în cercetările tale, domnule Olandez, spuse Helen strângându-mi mâna în palma ei înmănuşată.

— Succes şi ţie, domnişoară…

— Sst! făcu ea şi se depărtă.

M-am retras în dreptul catalogului şi am tras un sertar la întâmplare, pentru a părea ocupat: de la Ben Hur la Benedictin. Cu fruntea plecată spre fişe, puteam vedea încă biroul de recepţie; Helen ceruse un permis de intrare la rafturi şi aştepta, cu spatele înalt şi zvelt întors ferm spre marea deschidere a sălii. Apoi l-am văzut pe bibliotecar strecurându-se la celălalt capăt al încăperii, pe lângă cea de-a doua secţiune a catalogului. Ajunsese deja la litera H, când Helen deschise uşa ce dădea spre rafturi. Cunoşteam uşa aceea pe de rost, intram şi ieşeam pe ea aproape în fiecare zi, dar niciodată nu mi se păruse atât de ameninţătoare ca astăzi. În timpul zilei stătea deschisă,

dar, alături, un supraveghetor verifica permisele de intrare. Într-o clipă, silueta întunecată a lui Helen dispăru pe scările de metal. Bibliotecarul zăbovi un minut la litera G, apoi căută ceva în buzunarul hainei – probabil că avea un permis de liberă trecere –, arătă supraveghetorului un cartonaş şi se făcu la rândul lui nevăzut, ieşind pe uşă.

Am dat fuga la biroul de recepţie.

— Aş vrea să intru la rafturi, vă rog, i-am spus femeii de serviciu.

N-o mai văzusem niciodată până atunci – era extrem de lentă, şi mi s-a părut că a trecut o veşnicie până ce mâinile ei grăsuţe au bâjbâit printre formularele galbene, înainte de a-mi înmâna unul. În sfârşit, am trecut şi eu de uşă şi, precaut, am pus piciorul pe prima treaptă, privind în sus. De la fiecare etaj se vedea doar următorul, printre barele metalice ale scării, dar nimic mai mult. Nici urmă de bibliotecar deasupra mea şi niciun sunet.

M-am strecurat până la etajul al doilea, pe lângă secţiunile de economie şi sociologie. Nici la al treilea n-am văzut nimic, cu excepţia unei perechi de studenţi. La patru am început să mă îngrijorez cu adevărat. Era prea linişte. N-ar fi trebuit s-o las pe Helen să se ofere ca momeală. Brusc, mi-am amintit ce-mi povestise Rossi în legătură cu prietenul său, Hedges, şi am grăbit imediat pasul. La etajul cinci – arheologie şi antropologie – erau o sumedenie de studenţi, probabil un fel de grup de studiu, căci îşi comparau în şoaptă notiţele. Prezenţa lor m-a mai liniştit puţin; nimic înspăimântător nu s-ar putea petrece la doar două etaje mai sus. La şase am auzit paşi deasupra, iar la şapte – cel de istorie – m-am oprit, neştiind cum să intru printre rafturi fără a fi observat.

Bine măcar că etajul îmi era bine cunoscut; era domeniul meu şi puteam spune cu ochii închişi unde se afla fiecare scaun şi fiecare nişă, fiece şir de cărţi. La început şi aici părea să domnească liniştea de la celelalte etaje, dar, după o clipă, am prins o frântură de conversaţie înăbuşită ce se auzea dintr-un colţ. M-am apropiat, trecând de Babilon şi Asiria, păşind cât mai uşor. Apoi am sesizat vocea lui Helen, urmată de o alta, iritantă, care trebuie să fi fost a bibliotecarului. Inima mi s-a strâns. Se aflau la secţiunea medievală – acum eram sigur de asta –, şi m-am apropiat pentru a auzi ce vorbeau, deşi nu puteam risca să mă las observat. Păreau să se afle în dreapta mea, de cealaltă parte a rafturilor.

— Am dreptate? întrebă Helen pe un ton ostil.

Vocea şuierată răsună din nou:

— Nu ai niciun drept să scormoneşti prin acele cărţi, tânără domnişoară.

— Acele cărţi? Proprietatea universităţii? Cine sunteţi dumneavoastră, pentru a-mi interzice mie accesul la nişte cărţi ce

aparţin universităţii?

Vocea individului se auzi furioasă şi dulceagă în acelaşi timp:

— Nu trebuie să-ţi bagi nasul în asemenea cărţi. Nu sunt cărţi pe care să le citească o tânără domnişoară. Predă-le acum şi vom uita întregul incident.

— De ce le vrei atât de tare? răsună glasul limpede şi ferm al lui Helen. Au poate ceva de-a face cu profesorul Rossi?

Ghemuit în spatele feudalismului englez, nu ştiam dacă să mă chircesc de spaimă sau să izbucnesc în urale. Indiferent ce credea despre toate astea, Helen era cel puţin intrigată de situaţie. Se părea că nu mă consideră chiar smintit. În plus, era dispusă să mă ajute, fie şi numai pentru a obţine informaţii despre Rossi în propriul beneficiu.

— Cu profesorul… care? Nu ştiu ce vrei să spui, ripostă bibliotecarul.

— Dar ştii unde e?

— Tânără domnişoară, n-am idee despre ce vorbeşti. Dar îţi cer să înapoiezi aceste cărţi, pentru care biblioteca are alte planuri; altfel, cariera dumitale academică va avea de suferit.

— Cariera mea?! În niciun caz nu pot înapoia acum aceste cărţi. Am o lucrare importantă pe care trebuie s-o scriu pe baza lor.

— Atunci va trebui să te oblig să le înapoiezi. Unde sunt?

Am auzit paşi, ca şi cum Helen s-ar fi îndepărtat. Eram pe punctul de a mă repezi pe la capătul raftului, să-l pocnesc pe individ cu un tom al abaţiilor cisterciene, când Helen jucă, brusc, o carte nouă.

— Uite ce-i, am auzit-o rostind. Dacă tu îmi spui ceva despre profesorul Rossi, poate că-ţi voi dezvălui şi eu un mic amănunt. O hartă pe care am văzut-o de curând.

Stomacul mi s-a prăbuşit parcă de la înălţimea celor şapte etaje. Harta?! Ce era în mintea lui Helen?! De ce dădea la iveală o informaţie atât de importantă? Harta ar putea fi cel mai periculos document de care dispunem, dacă Rossi i-a intuit clar semnificaţia. De care dispun, m-am corectat singur. Oare Helen juca pe două fronturi? Dintr-odată însă am înţeles: voia să folosească harta pentru a ajunge la Rossi, pentru a-şi finaliza cercetările, pentru a afla de la mine tot ce-mi dezvăluise el, şi apoi să-şi publice lucrarea. Toate aceste idei mi-au venit deodată în minte, într-o fracţiune de secundă, fiindcă în următoarea l-am auzit pe bibliotecar mugind:

— Harta! Ai harta lui Rossi! Am să te ucid pentru ea!

A urmat un icnet de surpriză al lui Helen, apoi un ţipăt şi un bufnet.

— Lasă aia jos! urlă bibliotecarul.

Picioarele mele parcă nici n-au atins solul când m-am năpustit asupra lui. Căpăţâna lui îngustă izbi podeaua cu un pocnet care îmi zgudui şi mie creierii în cap. Helen se ghemui lângă mine. Ţinea în mână crucifixul de douăzeci şi cinci de centi luat de la biserică şi-l

îndreptă spre el în vreme ce insul se zbătea sub mine şi spumega. Bibliotecarul era slab, şi, timp de câteva minute, am izbutit să-l ţin la podea – un veritabil noroc pentru mine, dat fiind că în ultimii trei ani îmi petrecusem timpul răsfoind documente olandeze, nu ridicând greutăţi. Aproape că îmi scăpa din strânsoare, aşa că mi-am proptit un genunchi în picioarele lui.

— Rossi! zbieră el. Nu e drept! Eu trebuia să mă duc în locul lui, era rândul meu! Dă-mi harta! Am aşteptat atât de mult! Douăzeci de ani de cercetări pentru asta!

Şi începu să hohotească, un plâns urât, jalnic. În vreme ce capul i se bălăngănea înainte şi-napoi, am văzut cele două mici răni de lângă gulerul cămăşii, două puncte deja cicatrizate. Mi-am ţinut mâinile cât mai departe de ele.

— Unde-i Rossi? am strigat. Spune-mi imediat unde e! I-ai făcut vreun rău?

Helen apropie şi mai mult crucifixul, iar el îşi întoarse faţa, zvârcolindu-se sub genunchii mei. Mi s-a părut uluitor, chiar şi în aceste momente, efectul pe care-l avea acel simbol asupra creaturii. Să fi fost rodul filmelor hollywoodiene, al superstiţiei sau al istoriei? M-am întrebat cum de intrase în biserică; e drept totuşi că stătuse departe de altar şi de capele şi se ferise chiar şi de femeia care aranja florile.

— Nu m-am atins de el! Nu ştiu nimic despre asta!

— Oh, ba da, ştii! exclamă Helen, apropiindu-se mai mult.

Expresia de pe chipul ei era aprigă, dar se albise la faţă, şi am observat că îşi ţinea mâna liberă în jurul gâtului.

— Helen!

Nu mi-am dat seama când i-am strigat numele, dar îmi făcu semn că nu-i nimic, ochii ei continuând să-l ţintuiască pe bibliotecar.

— Unde e Rossi? Ce anume ai aşteptat atâţia ani? Am să-ţi lipesc crucea asta de faţă, ameninţă ea, văzând cum individul se trage şi mai înapoi.

— Nu! urlă el. O să-ţi spun. Rossi n-a vrut să plece. Eu voiam să mă duc. Nu e drept! L-a luat pe Rossi în locul meu! L-a luat cu forţa. Eu m-aş fi dus de bunăvoie să-l ajut, să-l servesc, să clasific…

Dar tăcu brusc.

— Ce? I-am mai izbit o dată capul de podea, ca să ştim cum stăm, şi mi-am reluat tirul întrebărilor: Cine l-a luat pe Rossi? Îl ţii prizonier undeva?

Helen împinse crucea până sub nasul lui, şi bibliotecarul începu din nou să hohotească.

— Stăpânul meu.

Alături de mine, Helen sughiţă şi se lăsă brusc pe călcâie, ferindu-se parcă involuntar de impactul cuvintelor auzite.

— Cine e stăpânul tău? Unde l-a dus pe Rossi?

Ochii lui ardeau frenetic. Era o privelişte incredibilă – chipul acela schimonosit, ascunzând un înţeles teribil.

— Acolo unde eu ar fi trebuit să pot ajunge! La mormânt!

Poate că strânsoarea mea a slăbit sau poate că mărturisirea i-a sporit puterile – din cauza terorii, mi-am dat seama ceva mai târziu – , dar, indiferent de cauză, a izbutit deodată să-şi elibereze o mână, s-a rostogolit aidoma unui scorpion şi mi-a răsucit încheietura cu care-i pironisem umărul. Durerea a fost insuportabilă, şi mi-am tras braţul înapoi cu un zvâcnet. Înainte de a-mi da seama ce se întâmplă, era deja departe, şi am luat-o la fugă după el pe scări, pe lângă grupul de studenţi, în jos. Dar viteza mi-era redusă de servieta pe care o strângeam încă în mână. Chiar din primele momente mi-am dat seama că nu voiam să-i dau drumul. Sau să i-o arunc lui Helen. Îi spusese individului despre hartă. Era o trădătoare. Iar el o muşcase. Oare nu era şi ea contaminată acum?

Pentru prima şi ultima dată, am străbătut sala cea mare a bibliotecii în fugă, abia zărind figurile uimite care mă petreceau cu privirile, însă nu se vedea nici urmă de bibliotecar. Probabil că se ascunsese undeva în culise, în cine ştie ce încăpere sau nişă rezervată exclusiv personalului. Am împins uşa grea, una dintre cele două uşi în stil gotic ce nu erau niciodată deschise complet. Şi m-am oprit brusc în prag. Lumina vie a după-amiezii m-a orbit, de parcă trăisem până atunci într-o lume subterană, pe un tărâm al liliecilor sau al şobolanilor. Pe stradă, câteva maşini se opriseră. Traficul era întrerupt şi o fată în uniformă de chelneriţă începuse să ţipe, arătând spre ceva. Alţi oameni strigau, şi doi bărbaţi au îngenuncheat lângă roata din faţă a uneia dintre maşinile oprite. De sub caroseria acesteia se vedeau ieşind picioarele bibliotecarului, răsucite într-un unghi imposibil. Un braţ îi era azvârlit peste cap. Zăcea cu faţa în jos pe pavaj într-o mică baltă de sânge, adormit pentru vecie.

Capitolul 22

Tata n-ar fi vrut să mă ia cu el la Oxford. Avea să stea acolo şase zile, mi-a spus, şi nu trebuia să lipsesc de la şcoală atât de mult. Pe mine m-a surprins faptul că era dispus să mă lase acasă: nu mai făcuse aşa ceva de când descoperisem cartea aceea cu dragonul în mijloc. Oare avea de gând să-şi ia precauţii deosebite de această dată? I-am atras atenţia că excursia pe ţărmul iugoslav durase aproape două săptămâni, iar pregătirea mea şcolară nu avusese deloc de suferit. El a replicat însă că întotdeauna educaţia trebuie să se afle pe primul loc. La rândul meu, am argumentat că el îmi spusese de fiecare dată că una dintre cele mai bune forme de educaţie este călătoria şi că luna mai era cea mai plăcută pentru deplasări. I-am arătat ultimele note obţinute, toate excelente, şi o lucrare la istorie pe care profesorul scrisese: „Dovedeşti o extraordinară putere de pătrundere în natura studiilor istorice, mai cu seamă ţinând cont de vârsta ta" – un comentariu pe care l-am memorat şi îl repetam adesea înainte de a adormi, ca pe o mantră.

Tata ezită în mod vizibil, aşezându-şi cuţitul şi furculiţa în farfurie într-un mod care sugera nu sfârşitul felului întâi, ci o scurtă pauză în cadrul cinei. Mi-a spus că îndatoririle pe care le avea îl vor împiedica de această dată să-mi arate împrejurimile pe îndelete şi că nu voia să-mi strice primele impresii despre Oxford ţinându-mă închisă într-o cameră de hotel. I-am explicat că preferam să stau închisă undeva la Oxford decât în casă cu doamna Clay. Ajunşi în acest punct al discuţiei, amândoi am coborât glasurile, deşi era seara ei liberă. În plus, am adăugat, eram destul de mare pentru a mă plimba şi singură. Tata a replicat că nu era totuşi o idee foarte bună să merg, fiindcă discuţiile se anunţau destul de tensionate. Şi pe lângă asta, s-ar putea să nu… Dar aici s-a oprit, iar eu am ştiut de ce. Aşa cum eu nu-i puteam spune făţiş pentru ce voiam să merg la Oxford, nici el nu-şi putea dezvălui motivul pentru care ţinea să mă convingă să n-o fac. Nu puteam recunoaşte în faţa lui că nu suportam să-l scap din ochi acum, când îl vedeam atât de obosit şi de împovărat, cu cearcăne vineţii. Iar el nu putea recunoaşte că era posibil să nu fie în siguranţă la Oxford şi că, în consecinţă, probabil nici eu nu voi fi. Urmă o tăcere scurtă, după care mă întrebă cu duioşie în glas ce avem la desert, iar eu am adus la masă budinca de orez cu stafide a doamnei Clay, pe care ne-o pregătea de fiecare dată, ca o compensaţie pentru faptul că se ducea la Centrul Britanic să vadă filme fără noi.

Îmi imaginasem Oxfordul tăcut şi înverzit, un fel de catedrală în aer liber, în care învăţaţi în veşminte medievale se preumblau alene,

având alături câte un singur student, cu care discutau despre istorie, literatură sau teologie. Realitatea mi s-a părut şocant de vie şi de agitată: motociclete zgomotoase, maşini în viteză, ratând la centimetru studenţii în traversare, grupuri numeroase de turişti fotografiind troiţa ridicată pe trotuar, acolo unde doi episcopi fuseseră arşi pe rug cu patru sute de ani în urmă, cu mult înainte de a exista trotuarele. Învăţaţii şi învăţăceii deopotrivă purtau veşminte dezamăgitor de moderne, majoritatea pulovere de lână şi pantaloni din flanel în cazul profesorilor, blugi în cazul studenţilor. Mi-am spus cu regret că, în vremea lui Rossi, cu patruzeci de ani înainte de sosirea noastră aici, lumea de la Oxford probabil că se îmbrăca măcar cu ceva mai multă demnitate.

Apoi am zărit primul colegiu care mi-a ieşit în cale, înălţându-se în lumina dimineţii dincolo de zidurile care îl înconjurau, şi alături de el forma aproape perfectă a Sălii Radcliffe, pe care am confundat-o iniţial cu un mic observator astronomic. Dincolo de el se ridicau turnurile unei biserici masive, iar strada era mărginită de un zid ce părea atât de vechi, încât şi lichenii crescuţi pe suprafaţa lui aveau un aer antic. Mă întrebam ce impresie am fi făcut noi dacă am fi apărut în faţa celor care vieţuiseră aici în zilele de glorie ale acelui zid – eu în rochia scurtă, roşie, cu ciorapi albi croşetaţi, cu sacul meu de cărţi, iar tata în jacheta albastră şi pantalonii cenuşii, cu puloverul negru pe gât şi bereta de tweed, amândoi ducând în mână câte o valiză.

— Am ajuns, spuse tata şi, spre încântarea mea, se opri în faţa unei porţi în zid.

Era încuiată, dar am aşteptat până ce un student a venit şi, ţinând-o deschisă, ne-a permis să intrăm.

Tata urma să vorbească în cadrul unei conferinţe pe tema relaţiilor politice dintre Statele Unite şi Europa de Est, în plin dezgheţ la momentul respectiv. Evenimentul fiind găzduit de universitate, am fost invitaţi să stăm în locuinţa unuia dintre directorii colegiilor. Directorii, mi-a explicat tata, erau un fel de dictatori mărinimoşi care aveau grijă de studenţii fiecărui colegiu. În vreme ce treceam pe sub arcada joasă, întunecoasă, intrând în curtea scăldată în lumină a universităţii, mi-am dat seama pentru prima dată că nu peste mult timp voi merge şi eu la un colegiu; mi-am încrucişat două degete pe cureaua sacului cu cărţi şi mi-am dorit în gând să ajung într-unul asemănător cu acesta.

La picioarele noastre se întindea o mare de dale din piatră uşor tocite, întrerupte ici şi colo de copaci umbroşi – arbori bătrâni, melancolici şi serioşi, uneori veghind o bancă. La poalele clădirii principale a colegiului se desenau un mic dreptunghi perfect de iarbă şi un bazinaş îngust cu apă. Era unul dintre cele mai vechi colegii de la Oxford, înzestrat de regele Edward al III-lea în anii 1200 şi

completat mai târziu de arhitecţii elisabetani. Chiar şi peticul acela de gazon îngrijit tuns părea venerabil; cert este că n-am văzut pe nimeni călcând pe el.

Am ocolit iarba şi apa, am ajuns la cabina portarului şi de acolo la un şir de camere lipite de locuinţa directorului. Camerele făceau probabil parte din structura originală a colegiului, deşi era greu de spus la ce serviseră iniţial: erau joase, cu lambriuri închise la culoare şi ferestruici minuscule. Dormitorul în care fusese găzduit tata avea draperii albastre; al meu – spre infinita mea satisfacţie – avea un pat înalt cu baldachin.

Am despachetat, ne-am împrospătat puţin feţele în chiuveta galben-deschis din baia comună şi am plecat să-l întâlnim pe master James, directorul care ne aştepta în biroul său, la celălalt capăt al clădirii. Era un om plăcut, amabil, cu păr cărunt şi o cicatrice pe unul dintre pomeţi. Mi-a plăcut strângerea lui de mână şi expresia din ochii mari şi uşor bulbucaţi. Părea să nu considere deloc neobişnuit faptul că-l însoţeam pe tata la conferinţă şi chiar a sugerat să fac un tur al colegiului în după-amiaza aceea, împreună cu asistentul său. Acesta, a precizat el, este un tânăr gentleman bine pregătit şi foarte îndatoritor. Tata a fost de acord; el avea să fie ocupat cu întrevederile, aşa că, de ce să nu fac eu cunoştinţă cu frumuseţile locului, dacă tot mă aflam aici?

La ora trei fix m-am prezentat la întâlnire, cu bereta într-o mână şi un carneţel în cealaltă, fiindcă tata sugerase să iau notiţe pentru o eventuală lucrare şcolară. Ghidul meu era un student deşirat, cu părul de culoarea paiului, pe care master James mi l-a prezentat numindu-l Stephen Barley. Mi-au plăcut mâinile lui subţiri, cu vene albastre, şi puloverul gros, de lână, cu care era îmbrăcat. Faptul că am străbătut curtea alături de el mi-a dat sentimentul că sunt acceptată temporar în acea comunitate de elită. Mi-a stârnit totodată primul vag fior sexual, impresia fugară că, dacă mi-aş strecura mâna în palma lui, o uşă s-ar deschide undeva în lungul zid al realităţii cunoscute mie, fără putinţa de a mai fi închisă vreodată. I-am explicat că dusesem o viaţă foarte ferită – atât de ferită, încât îmi dau seama acum că nici la aproape optsprezece ani, câţi aveam atunci, nu-i conştientizam limitele extrem de strânse. Micul val de rebeliune pe care l-am simţit mergând alături de un arătos student la Oxford mi s-a părut o frântură de melodie venită dintr-o civilizaţie necunoscută. Dar am strâns în mână carnetul de notiţe, m-am agăţat ferm de copilăria mea şi l-am întrebat de ce curtea era acoperită în mare parte cu dale din piatră în loc de iarbă. Stephen Barley a surâs privind în jos spre mine.

— Ei bine, nu ştiu. Nimeni n-a mai întrebat asta până acum.

M-a condus apoi în sala de mese, o încăpere înaltă, în stil Tudor, plină de mese din lemn, şi mi-a arătat locul în care tânărul conte de

Rochester crestase ceva obraznic în lemnul unei bănci, în timp ce mânca acolo. Sala era mărginită de ferestre plumbuite, fiecare având în centru câte o străveche scenă de binefacere: Thomas Becket îngenunchind lângă un muribund, un preot în veşmântul lui lung, miluind cu supă un şir de săraci, un doctor medieval bandajând piciorul unui bolnav. Deasupra băncii Rochester era o scenă pe care n-am reuşit s-o descifrez, un bărbat cu o cruce la gât şi un băţ într-o mână, aplecându-se peste ceea ce părea a fi o grămadă de zdrenţe negre.

— Da, asta este într-adevăr o curiozitate, îmi spuse Barley. Şi suntem foarte mândri de ea. Vezi tu, bărbatul acesta este un dascăl din primii ani de existenţă a colegiului, şi în scena aceasta înfige o ţepuşă din argint în inima unui vampir.

Pentru o clipă am rămas fără grai, privindu-l fix.

— Erau vampiri la Oxford pe atunci? am întrebat în cele din urmă.

— N-aş putea să-ţi spun, răspunse el zâmbind. Dar tradiţia menţionează că primii învăţaţi ai colegiului au contribuit la apărarea teritoriilor din jur împotriva vampirilor. De fapt, au consemnat o serie de informaţii referitoare la vampiri – chestii bizare pe care le poţi vedea şi astăzi în Sala Radcliffe, de vizavi. Legenda spune că primii profesori nu acceptau în incinta colegiului nicio carte pe teme oculte, astfel că acestea au fost depozitate în diverse alte locuri, sfârşind în cele din urmă aici.

Brusc, mi-am amintit de Rossi şi m-am întrebat dacă el văzuse scrierile respective.

— Există vreo posibilitate de a afla numele studenţilor care au învăţat aici în trecut… să zicem cu cincizeci de ani în urmă? Şi al doctoranzilor?

— Desigur. Stephen Barley se uită nedumerit la mine, dar adăugă: Îl pot întreba eu pe director, dacă vrei.

Am simţit că roşesc – un veritabil blestem al tinereţii mele.

— Oh, nu. Nu e nimic important. Dar aş vrea… Pot să văd datele despre vampiri?

— Aşa deci, îţi plac lucrurile înspăimântătoare! Adevărul e că n-ai prea multe de văzut – câteva volume vechi şi o sumedenie de cărţi cu coperte din piele. Dar, cum vrei. Acum mergem să vizităm biblioteca colegiului – în niciun caz n-o poţi rata –, şi apoi te voi conduce spre Sala Radcliffe.

Biblioteca era, fireşte, una dintre comorile universităţii. De atunci, din acea zi a tinereţii mele, am văzut majoritatea colegiilor, cunoscându-le pe unele dintre ele cât se poate de bine, am rătăcit prin capelele şi bibliotecile lor, am susţinut cursuri în sălile de clasă şi am băut ceai în saloanele lor. Pot spune însă cu mâna pe inimă că nimic nu egalează acea primă bibliotecă pe care am vizitat-o, exceptând

poate capela Colegiului Magdalen, cu decoraţiile sale divine. Am intrat mai întâi într-o sală de lectură înconjurată de vitralii, ca un imens terariu, în care studenţii – plante rare, prizoniere – şedeau în jurul unor mese aproape la fel de vechi ca însuşi colegiul. Lămpi stranii atârnau din plafon, iar în colţuri, înălţate pe piedestaluri, se aflau globuri enorme din vremea lui Henric al VIII-lea. Stephen Barley mi-a arătat numeroasele volume ale primului *Oxford English Dictionary,* înşirate de-a lungul unui perete; pe celelalte rafturi se zăreau atlase datând din veacuri variate, arhondologii şi lucrări de istorie a Angliei, cărţi în greacă şi latină din toate perioadele de viaţă a colegiului. În centrul sălii, pe un podium sculptat în stil baroc, trona o uriaşă enciclopedie, iar aproape de intrarea în sala următoare se afla o vitrină din sticlă în care am văzut un volum foarte vechi şi masiv, despre care Stephen mi-a spus că era o Biblie Gutenberg. Deasupra, o lucarnă circulară ca un oculus dintr-o biserică bizantină lăsa să pătrundă până la noi, în dâre prelungi, razele soarelui. Stoluri de porumbei zburau dincolo de ea. Lumina prăfoasă încălzea studenţii care citeau la mese, învăluindu-le tricourile groase şi feţele concentrate. Era un paradis al educaţiei, şi m-am rugat să ajung şi eu cândva aici.

Încăperea următoare era o sală vastă, cu logii, scări în spirală şi un vechi luminator din sticlă. Toţi pereţii erau îmbrăcaţi în cărţi, de sus până jos, de la podeaua din piatră până la plafonul boltit. Am văzut acolo hectare întregi de cărţi legate elegant în piele, sumedenie de mape, mii de mici volume din secolul al XIX-lea, de un roşu-întunecat. Oare ce scrie în toate aceste cărţi? – m-am întrebat. Aş înţelege eu ceva din ele? Mă mâncau palmele să iau câteva de pe rafturi, dar nu îndrăzneam să ating asemenea opere de artă. Nici nu eram sigură dacă mă aflam într-o bibliotecă sau într-un muzeu. Probabil că emoţia mi se citea pe faţă, fiindcă deodată l-am văzut pe însoţitorul meu zâmbind amuzat.

— Nu-i rău, aşa-i? Înseamnă că eşti şi tu un şoarece de bibliotecă. Dar, să mergem! Ai văzut ce-a fost mai important. Acum să ne îndreptăm spre Sala Radcliffe.

Lumina aspră a zilei şi şuierul maşinilor trecând în viteză, după liniştea din bibliotecă, mi se părură mai stridente ca niciodată. Totuşi, a trebuit să le fiu recunoscătoare pentru un dar neaşteptat: traversând grăbiţi prin traficul intens, Stephen mi-a luat mâna, trăgându-mă după el. Îl puteam considera un frate mai mare, protector şi autoritar, dar ceva din atingerea palmei sale calde stârni în mine un tremur care persistă chiar şi după ce îmi dădu drumul. Eram sigură, privindu-i profilul vesel, aparent neschimbat, că mesajul fusese trimis într-o singură direcţie; dar pentru mine era suficient faptul că îl primisem.

Sala Radcliffe, aşa cum ştie orice anglofil, este una dintre bijuteriile

arhitecturii engleze, splendidă şi ciudată, un uriaş depozit de cărţi. Deşi o latură a clădirii coboară până aproape în stradă, celelalte trei sunt înconjurate de o peluză vastă. Am intrat în linişte, deşi în mijlocul sălii circulare un grup de vizitatori părea cuprins de febra discuţiilor. Stephen mi-a arătat pe rând diversele elemente ale structurii, studiate la orice curs de arhitectură britanică şi menţionate în toate ghidurile turistice. Era un loc minunat şi emoţionant; privind în jurul meu fără a mă sătura, m-am gândit cât de ciudat e faptul că o asemenea clădire a fost aleasă pentru a găzdui o colecţie dedicată răului. În cele din urmă, Stephen m-a condus spre o scară şi am urcat la balcon.

— Vino aici, mi-a spus el şi mi-a făcut semn către o arcadă decupată parcă direct în peretele de cărţi. Dincolo e o mică sală de lectură. Eu am fost înăuntru o singură dată, dar cred că acolo este păstrată colecţia despre vampiri.

Încăperea slab luminată era într-adevăr mică şi tăcută, ferită de vocile turiştilor de jos. Volume elegante se înghesuiau pe rafturi, cu coperte în culoarea caramelului şi fragile precum osul vechi. Printre ele, un craniu uman într-o casetă de sticlă şi alamă atesta natura morbidă a colecţiei. Sala era de fapt atât de mică, încât în mijlocul ei nu era loc decât pentru o singură masă de lectură, de care aproape că ne-am împiedicat când am intrat, pomenindu-ne nas în nas cu cel care stătea aşezat la ea, citind dintr-un volum şi luând notiţe în grabă pe un teanc de foi. Era un bărbat palid şi uscăţiv, cu ochii înfundaţi în cap, speriaţi şi surprinşi, dar totodată arzători şi concentraţi. Era tata.

Capitolul 23

În iureşul de ambulanţe, maşini ale poliţiei şi spectatori adunaţi să privească ridicarea trupului mort al bibliotecarului – începu tata să povestească –, am rămas încremenit câteva clipe. Era oribil, de neimaginat ca viaţa unui om – oricât de neplăcut sau demn de dispreţ ar fi fost el – să sfârşească atât de brusc, acolo în stradă, dar prima mea grijă a fost pentru Helen. Mulţimea se strângea repede, iar eu am început să alerg de colo-colo, căutând-o. Am răsuflat uşurat când m-a găsit ea, bătându-mă uşor pe umăr cu mâna ei înmănuşată. Era palidă, dar stăpână pe sine. Îşi înfăşurase strâns eşarfa în jurul gâtului, şi vederea ei m-a cutremurat.

— Am aşteptat câteva minute şi pe urmă am coborât şi eu scările, îmi spuse la adăpostul tumultului stradal. Vreau să-ţi mulţumesc că mi-ai venit în ajutor. Omul acela era o brută. Ai fost cu adevărat curajos.

Am fost surprins văzând cât de blândă putea deveni expresia ei la o adică.

— De fapt, tu ai fost cea curajoasă. Şi te-a rănit, am răspuns cu voce joasă, încercând să nu gesticulez evident spre gâtul ei. Oare te-a…?

— Da.

Instinctiv, ne-am tras mai aproape unul de celălalt, pentru a nu putea fi auziţi de alţii.

— Când s-a aruncat asupra mea, m-a muşcat de gât. Pentru o clipă, buzele i-au tremurat, ca şi când ar fi fost gata să izbucnească în plâns. Dar nu a supt mult sânge. N-a avut timp. Şi nu mă doare decât foarte puţin.

— Dar… am bâiguit, stupefiat.

— Nu cred că se va infecta. A sângerat nesemnificativ şi am închis rana cât de bine am putut.

— N-ar trebui să mergem la spital? am propus, dar am regretat imediat, văzând privirea pe care mi-a aruncat-o. Sau putem trata noi muşcătura în vreun fel?

Cred că mă gândeam la îndepărtarea veninului, aşa cum se procedează în cazul muşcăturilor de şerpi. Durerea de pe chipul ei mi-a strâns deodată inima în piept. Apoi mi-am amintit că trădase secretul hărţii.

— Dar de ce ai…

— Ştiu că te miră faptul, mă întrerupse ea în grabă. Dar nu mi-a venit în minte altă momeală, şi voiam să văd reacţia creaturii. Nu i-aş fi dat nici harta, nici alte informaţii. Serios.

Am studiat-o suspicios. Figura ei era serioasă, colţurile gurii fiind îndreptate în jos, într-o linie strânsă.

— Nu?

— Pe cuvântul meu. Şi, în plus – aici surâsul ei sarcastic corectă acea linie dură a buzelor –, nu obişnuiesc să dau altora ceea ce pot folosi eu însămi, nu-i aşa?

Trebuia să mă declar mulţumit cu atât, însă ceva în expresia ei mi-a domolit temerile.

— Reacţia lui a fost una extrem de interesantă, nu crezi?

Helen încuviinţă.

— A spus că lui ar fi trebuit să i se permită să meargă la mormânt şi că Rossi a fost dus acolo de cineva. E teribil de ciudat, dar părea să ştie într-adevăr ceva despre situaţia ta… îndrumătorului tău. Eu una nu pot crede în chestia asta cu Drakulya, dar e posibil ca vreo grupare ocultă bizară să-l fi răpit pe profesorul Rossi.

A fost rândul meu să încuviinţez, deşi eu eram mai încrezător decât ea.

— Şi acum, ce vei face? m-a întrebat Helen cu o detaşare ce mi s-a părut curioasă.

Răspunsul mi-a ieşit de pe buze înainte de a apuca să mă gândesc la el.

— Mă duc la Istanbul. Sunt convins că există acolo cel puţin un document pe care Rossi n-a avut prilejul să-l cerceteze şi care ar putea conţine informaţii despre mormânt, poate chiar despre mormântul lui Dracula de pe lacul Snagov.

Ea începu să râdă.

— Dar de ce să nu faci o plăcută excursie în ţara mea natală, România? Te-ai putea duce la castelul lui Dracula cu un par de argint în buzunar sau chiar să-l vizitezi pe el, la Snagov! Am auzit că e un loc drăguţ pentru un picnic.

— Uite ce-i, am replicat iritat. Ştiu că toate astea sunt ciudate, dar trebuie neapărat să urmez orice pistă care ar putea elucida dispariţia lui Rossi. Şi ştii foarte bine că un cetăţean american nu poate trece pur şi simplu dincolo de Cortina de Fier pentru a căuta pe cineva. Loialitatea mea probabil că a mişcat-o şi i-a stârnit un sentiment de jenă, fiindcă n-a spus nimic, aşa că am continuat: Aş vrea să te rog ceva. Când am plecat de la biserică, ai spus că mama ta ar putea avea unele informaţii despre cercetările lui Rossi în privinţa lui Dracula. La ce te-ai referit?

— Simplu: atunci când s-au întâlnit, el i-a zis că a venit în România pentru a studia legenda lui Dracula; în plus, mama credea în această legendă. Poate că ştie despre cercetările lui ceva mai mult decât mi-a spus mie până acum, dar nu sunt sigură. Nu vorbeşte cu plăcere despre subiectul ăsta, iar eu am urmat firul acestei pasiuni a bunului nostru *pater familias* pe căi ştiinţifice, nu în sânul familiei. Poate că ar fi trebuit s-o întreb mai multe despre zilele acelea.

— O ciudată omisiune pentru un antropolog, am ripostat ţâfnos.

Acum, convins din nou că era de partea mea, mă simţeam cuprins de toată iritarea ce însoţeşte sentimentul de uşurare. Ochii ei au scânteiat, amuzaţi.

— *Touché,* Sherlock! O voi întreba cu prima ocazie când o voi vedea.

— Şi când va fi asta?

— Peste vreo doi ani, cred. Preţioasa mea viză nu-mi permite să mă fâţâi mereu dus-întors între Est şi Vest.

— Dar nu-i telefonezi niciodată, sau nu-i scrii?

Helen holbă ochii la mine.

— Oh, Occidentul e un tărâm atât de inocent! Crezi că mama are telefon? Îţi închipui că scrisorile mele scapă nedeschise şi necitite măcar o dată?

Am rămas tăcut, ruşinat.

— Şi ce document eşti atât de nerăbdător să cauţi, Sherlock? reluă ea. Este vorba despre bibliografia aceea, despre Ordinul Dragonului? Am văzut-o pe ultima listă din documentele lui Rossi. E unicul articol pe care nu l-a descris în detaliu. Asta vrei să găseşti?

Avea dreptate, fireşte. Începeam să înţeleg cu un oarecare inconfort amploarea capacităţilor ei intelectuale, şi mintea mi-a zburat visătoare la conversaţiile pe care le-am fi putut avea în circumstanţe mai fericite. Pe de altă parte, perspicacitatea ei nu-mi făcea totuşi o plăcere deosebită.

— De ce vrei să ştii? am contraatacat. Pentru cercetările tale?

— Desigur. Vei lua legătura cu mine la întoarcere?

Dintr-odată, m-am simţit foarte obosit.

— La întoarcere? N-am idee nici măcar în ce voi intra, dar să mai ştiu şi ce voi face când mă voi întoarce! Poate că mă va doborî şi pe mine vampirul atunci când voi ajunge acolo unde am de gând să ajung.

Voisem să am un ton ironic spunând aceste cuvinte, dar caracterul ireal al întregii situaţii m-a izbit îndată ce le-am rostit. Iată-mă aici, pe trotuarul din faţa bibliotecii, un loc în care am mai fost de sute de ori înainte, doar că de această dată discutam despre vampiri – ca şi cum aş fi crezut în ei – cu un antropolog român, şi amândoi priveam cum poliţiştii şi echipajele de ambulanţă se înghesuie la locul unei morţi în care fusesem şi eu implicat, cel puţin indirect. Încercam să nu dau atenţie activităţii lor sinistre. Mi-a trecut prin minte faptul că ar trebui să plec de acolo mai repede, însă fără o grabă vizibilă. Nu-mi puteam permite să fiu reţinut de poliţie, nici măcar pentru câteva ore de interogatoriu. Aveam multe de făcut, în cel mai scurt timp: voi avea nevoie de o viză pentru Turcia, pe care probabil o voi obţine în New York, de un bilet de avion, şi va trebui să las acasă, în siguranţă, o

copie a materialelor de care dispuneam deja. Nu aveam ore de susţinut în cursul acestui trimestru, slavă Domnului, dar trebuia să prezint un motiv oarecare celor de la catedră şi să le dau părinţilor mei o explicaţie, ca să nu se îngrijoreze. M-am întors spre Helen.

— Domnişoară Rossi, dacă nu vei mai spune nimănui despre toate acestea, promit să iau legătura cu tine imediat ce mă voi întoarce. Până atunci, îmi mai poţi spune şi altceva? Crezi că există o modalitate de a lua legătura cu mama ta înainte de a pleca?

— Nu pot, decât prin intermediul scrisorilor. Şi, în plus, mama nu ştie engleza. Când mă voi întoarce acasă, peste doi ani, o voi întreba eu însămi.

Am oftat. Doi ani era mult, inimaginabil de mult. Deja simţeam un fel de anxietate la gândul că mă voi despărţi de acest partener de câteva zile – de câteva ore, de fapt –, singura persoană care, în afară de mine, ştia ceva despre natura dispariţiei lui Rossi. Odată ce ne vom despărţi, voi fi singur, pe cont propriu, într-o ţară la care până acum aproape, că nici nu mă gândisem vreodată.

— Domnişoară Rossi, îţi mulţumesc pentru că te-ai coborât, câteva zile, la mintea unui lunatic. Dacă mă voi întoarce cu bine, în mod cert îţi voi da de ştire. Adică… poate… dacă îl voi aduce şi pe tatăl tău în siguranţă…

Helen a schiţat un gest vag cu palma înmănuşată, ca şi cum întoarcerea lui Rossi nu era un subiect de interes pentru ea, dar apoi a întins-o spre mine şi ne-am strâns mâinile cordial. Am avut atunci senzaţia că acela era ultimul meu contact cu lumea, aşa cum o cunoşteam eu.

— La revedere, mi-a spus. Îţi doresc numai succes în cercetările tale.

Şi se întoarse, dispărând în mulţime. Şoferul ambulanţei închidea acum uşile. M-am întors şi eu şi am pornit pe trepte în jos. La nici cincizeci de metri de bibliotecă, m-am oprit şi am privit înapoi, sperând să-i zăresc silueta în jachetă neagră printre spectatori şi trecători. Spre surprinderea mea, am văzut-o grăbindu-se spre mine; obrajii îi străluceau într-o nuanţă rubinie, iar în ochi avea o expresie imperioasă.

— M-am mai gândit, îmi spuse şi apoi se opri, trăgând adânc aer în piept. Lucrurile astea mă privesc pe mine, mai mult decât orice altceva. Privirea ei o susţinu pe a mea direct, provocator. Încă nu ştiu cum am să procedez, dar cred că voi veni cu tine.

Capitolul 24

Tata a găsit nişte scuze interesante pentru faptul că, în loc să se afle la întrevederea sa, cerceta colecţia despre vampiri de la Oxford. Întrunirea fusese anulată, mi-a spus, strângându-i mâna lui Stephen Barley. Apoi adăugă că venise aici într-o mai veche vânătoare… Dar se opri, muşcându-şi buzele, şi încercă o altă explicaţie: căutase un loc liniştit şi ferit (asta o puteam crede). Satisfacţia lui pentru prezenţa lui Stephen, pentru vitalitatea lui caldă, sănătoasă şi cât se poate de materială era aproape palpabilă. La urma urmei, ce mi-ar fi putut spune, dacă l-aş fi surprins aici singură? Cum mi-ar fi putut explica de ce studia volumul aflat în mâinile lui? Sau cum l-ar fi putut închide cu un gest simplu, ca din întâmplare, ca să nu-l văd? Încercă să-l închidă acum, dar era prea târziu; remarcasem deja titlul unui capitol pe una dintre paginile acelea groase şi îngălbenite de vreme: *Vampires de Provence et des Pyrénées.*

N-am dormit bine în noaptea aceea, în patul cu baldachin din locuinţa directorului, trezindu-mă adesea din vise stranii. La un moment dat am zărit un fir de lumină pe sub uşa băii ce făcea legătura între camera mea şi cea a tatălui meu şi m-am simţit mai liniştită. Alteori însă, faptul că el nu dormea, că era treaz dincolo de uşa aceea îmi alunga şi mie somnul. Spre dimineaţă, când cerul de dincolo de ferestre a început să capete o nuanţă cenuşie, m-am trezit din nou şi n-am mai adormit.

De data aceasta, liniştea fusese cea care îmi alungase somnul. Totul în jur era mult prea tăcut: conturul vag al copacilor în curte (m-am uitat printre perdele), dulapul uriaş de lângă pat şi, în primul rând, camera de alături, a tatălui meu. Nu m-aş fi aşteptat să fie deja treaz la ora aceea; probabil că dormea, poate sforăind puţin, dacă stătea cu faţa în sus, încercând să alunge astfel problemele zilei precedente şi să le amâne în acelaşi timp pe cele ale discuţiilor şi seminariilor ce urmau să se desfăşoare azi. De obicei, în cursul călătoriilor împreună, îmi ciocănea uşor la uşă după ce mă trezeam – o invitaţie la o scurtă plimbare în doi înainte de micul dejun.

În această dimineaţă însă, liniştea mi s-a părut copleşitoare fără un motiv aparent, aşa că am coborât din patul înalt, m-am îmbrăcat şi mi-am aruncat un prosop pe umăr. Voiam să mă spăl în chiuveta de la baie şi să ascult între timp răsuflarea egală a tatălui meu. Am ciocănit uşor la uşă, să mă asigur că nu era înăuntru. Liniştea mi s-a părut şi mai adâncă odată ce m-am văzut în faţa oglinzii. Mi-am lipit urechea de uşa lui. În mod cert, dormea dus. Ştiam că ar fi fost o răutate din partea mea să-i întrerup odihna cu greu dobândită, însă un fior de

panică începuse deja să mi se strecoare în suflet. Nu se auzea nimic de dincolo de uşă. Ani de zile, intimitatea fiecăruia dintre noi fusese sfântă pentru celălalt, dar acum, în lumina cenuşie a dimineţii, am apăsat uşor pe clanţă.

Draperiile grele din dormitorul lui erau trase, aşa că am avut nevoie de câteva secunde de acomodare pentru a identifica în întuneric conturul mobilelor şi al tablourilor de pe pereţi. Liniştea îmi ridicase uşor părul pe ceafă. Am făcut un pas spre pat şi l-am strigat. Dar lângă mine aşternuturile erau netede, neatinse, întunecate în noapte. Dormitorul era gol. Am dat drumul cu zgomot aerului pe care-l reţinusem în piept. Tata ieşise şi acum se plimba probabil singur, dorind puţină singurătate şi timp de reflecţie. Dar ceva m-a îndemnat să aprind veioza de lângă pat şi să privesc în jur cu atenţie. În cercul de lumină creat, am văzut un bilet adresat mie, iar pe el două obiecte care m-au luat prin surprindere: un mic crucifix din argint pe un lanţ solid şi o căpăţână de usturoi. Realitatea lor brută mi-a strâns stomacul ca un pumn înainte de a apuca să citesc cuvintele mesajului.

Draga mea fiică,

Regret nespus această situaţie neaşteptată, dar trebuie să plec pentru o nouă problemă care s-a ivit şi n-am vrut să te trezesc în cursul nopţii. Sper că voi lipsi doar câteva zile. Am aranjat cu master James să ajungi cu bine acasă în compania tânărului tău prieten, Stephen Barley. I se va permite să lipsească de la cursuri timp de două zile şi te va conduce la Amsterdam în această seară. Aş fi vrut ca doamna Clay să vină să te ia, dar sora ei s-a îmbolnăvit, aşa că a fost nevoită să plece din nou la Liverpool. Va încerca să ajungă şi ea acasă diseară. În orice caz, va avea cine să aibă grijă de tine, şi am încredere că şi tu vei face acelaşi lucru. Nu-ţi face griji în privinţa absenţei mele. Este o problemă confidenţială, dar mă voi întoarce acasă cât pot de repede şi îţi voi explica atunci. Între timp, te rog din suflet să porţi tot timpul crucifixul şi să pui câte puţin usturoi în fiecare buzunar. Ştii că niciodată nu am vrut să-ţi impun anumite superstiţii sau idei religioase, şi rămân acelaşi ferm sceptic în ambele domenii. Dar în privinţa răului trebuie să luptăm pe cât posibil cu mijloacele lui, iar tu cunoşti deja bine în ce constau ele. Te implor din sufletul meu de tată să nu-mi ignori aceste dorinţe.

Biletul era semnat cu dragoste, dar mi-am dat seama că fusese scris în grabă. Inima îmi bătea nebuneşte. Mi-am pus repede la gât lanţul cu crucifixul şi am împărţit usturoiul în buzunarele rochiei. Tipic pentru tata, mi-am spus privind în jur dormitorul gol, să-şi strângă patul cu grijă chiar şi dacă se grăbise atât de tare să plece pe nesimţite. Dar de ce această grabă? Nu putea fi vorba despre o simplă misiune diplomatică; mi-ar fi spus dacă aşa ar fi stat lucrurile. Ştiam

că era adesea nevoit să răspundă unor urgenţe profesionale; plecase şi alteori pe neaşteptate, chemat de o criză în celălalt capăt al continentului, dar de fiecare dată îmi spusese unde se duce. De această dată însă, era clar că nu fusese solicitat în interes de serviciu. În plus, săptămâna aceasta trebuia să fie aici, la Oxford, susţinând conferinţe şi participând la întruniri, iar tata nu era omul care să nu-şi respecte obligaţiile.

Nu, plecarea lui avea în mod cert legătură cu oboseala aceea vizibilă la el în ultima vreme, şi mi-am dat seama că în tot acest timp mă temusem de un asemenea deznodământ. Apoi să nu uităm de scena de ieri, din Sala Radcliffe, când l-am găsit cufundat în… Dar ce citea, de fapt? Şi unde, unde plecase? Fără mine! Pentru prima dată de când îmi puteam aminti, în toţi aceşti ani în care tata mă ferise de singurătatea unei vieţi fără mamă, fără fraţi sau surori, fără o casă stabilă, în toţi aceşti ani în care îmi fusese deopotrivă tată şi mamă – pentru prima dată mă simţeam acum ca o orfană.

Directorul s-a arătat foarte amabil când am apărut la uşa lui cu bagajele strânse şi pelerina de ploaie pe braţ. I-am explicat că eram perfect capabilă să călătoresc singură, că-i eram recunoscătoare pentru oferta de a-mi recomanda pe cineva care să mă conducă până acasă, peste Canalul Mânecii, şi că nu-i voi uita niciodată amabilitatea. Spunând aceste lucruri, am simţit deodată o mică înţepătură, un fior slab, dar distinct, de dezamăgire, gândindu-mă cât de plăcut ar fi fost să călătoresc o zi întreagă alături de Stephen Barley, să-l văd surâzându-mi în vagonul de tren de pe bancheta din faţă. Dar trebuia să refuz. Am repetat că voi fi acasă în siguranţă în doar câteva ore, alungându-mi imaginea apărută brusc în minte a bazinaşului de marmură roşie în care susura apa, temându-mă că omul acesta drăguţ şi surâzător mi-ar putea citi gândurile. Voi ajunge acasă repede şi îi voi telefona, pentru a-l asigura că am călătorit cu bine. Şi pe urmă – am adăugat cu o şi mai mare făţărnicie –, tata va veni şi el în numai câteva zile.

Master James era sigur că pot călători foarte bine singură; păream o fată independentă, fireşte. Însă – adăugă el cu un zâmbet chiar mai amabil – nu-şi putea nesocoti promisiunea făcută unui vechi prieten. Ştia că sunt cea mai de preţ comoară a tatălui meu, şi nu mă putea „expedia” fără o protecţie corespunzătoare. Trebuia să înţeleg că n-o făcea atât pentru mine, cât pentru tata, aşa că mă ruga să-l înţeleg. Stephen Barley şi-a făcut apariţia înainte de a mai avea timp să spun ceva şi, în orice caz, înainte de a realiza implicaţiile câtorva dintre cuvintele auzite – şi anume că directorul şi tata erau vechi prieteni, când eu crezusem că se cunoscuseră abia cu două zile în urmă. Dar n-am mai avut timp pentru astfel de reflecţii; Stephen era acolo,

părându-mi un vechi prieten, cu o geantă de drum în mână şi cu haina pe braţ. Nu puteam spune că eram nemulţumită văzându-l. Îmi părea rău pentru ocolul pe care voi fi nevoită să-l fac, însă nu din cale-afară. La urma urmei, cum să nu mă încălzească surâsul lui larg şi exclamaţia: „Uite-aşa m-ai scutit de două zile de muncă!”

Master James s-a dovedit ceva mai sobru.

— Băiete, nu uita că eşti încă la muncă! Vreau să-mi telefonezi din Amsterdam îndată ce ajungeţi şi, de asemenea, vreau să vorbesc cu menajera. Uite nişte bani pentru biletele de tren şi pentru ceva de mâncare, şi să-mi aduci chitanţele, adăugă cu o sclipire jucăuşă în ochi. Asta nu înseamnă că nu poţi să-ţi iei şi tu o ciocolată olandeză din gară. Să-mi aduci şi mie una! Nu e la fel de bună ca aceea din Belgia, dar merge. Gata, plecaţi acum şi aveţi grijă.

Cu asta, îmi strânse mâna călduros şi îmi întinse o carte de vizită.

— La revedere, draga mea. Să treci pe la noi atunci când va veni vremea să te gândeşti la o universitate.

Ieşind din biroul lui, Stephen puse mâna pe bagajul meu.

— Să mergem! Avem bilete la trenul de zece şi treizeci, dar n-ar fi rău să plecăm din vreme.

Directorul şi tata se ocupaseră de fiece detaliu, şi m-am întrebat ce alte probe va trebui să mai trec acasă. Acum aveam însă altele de făcut.

— Stephen…

— Oh, spune-mi Barley. Toată lumea îmi zice aşa, râse el, şi m-am obişnuit într-atât, încât mă ia cu fiori când îmi aud numele mic.

Surâsul lui era şi azi la fel de contagios ca ieri.

— Bine. Barley, aş… aş putea să te rog ceva înainte de a pleca? Îmi făcu semn din cap că da şi am continuat: Aş vrea să mai merg o dată în Sala Radcliffe. Era atât de frumos acolo şi… şi mi-ar plăcea să văd colecţia despre vampiri. N-am apucat să mă uit deloc la ea.

— Hm, văd că-ţi plac chestiile sinistre. Moştenire de familie, probabil.

Am simţit că roşesc.

— Ştiu.

— Bine. Hai să dăm o fugă, dar pe urmă va trebui să ne grăbim. Dacă pierdem trenul, master James îmi va bate *mie* un par în inimă!

De această dată, în Sala Radcliffe era linişte şi foarte puţini vizitatori. Am urcat în viteză scara şi am intrat în cămăruţa în care-l găsisem ieri pe tata. Când am păşit pragul, mi-am înghiţit câteva lacrimi ce-mi urcaseră în gât; cu numai câteva ore în urmă, tata stătuse aici cu acea privire stranie în ochi, iar acum nici măcar nu ştiam unde e.

Mi-am amintit unde aşezase cartea la loc în raft: sub caseta cu craniul, spre stânga. Am trecut cu degetul peste marginea raftului.

Barley şedea alături de mine (ar fi fost imposibil să nu stăm aproape unul de celălalt în spaţiul acela înghesuit, dar aş fi preferat să iasă puţin în balcon) şi privea cu o nedisimulată curiozitate. Acolo unde ar fi trebuit să se afle cartea, se iţea o gaură, ca un dinte lipsă. Am îngheţat: în niciun caz, sub niciun motiv, tata nu ar fi furat o carte; şi atunci, cine ar fi putut s-o ia? O clipă mai târziu însă, mi-am dat seama că volumul era puţin mai departe. Cineva îi mutase locul de când fusesem eu aici. Se întorsese oare tata pentru a o mai citi o dată? Sau o luase altcineva de pe raft? Am privit cu suspiciune craniul din caseta de sticlă, care mi-a întors însă o uitătură goală, anatomică. Apoi am luat cartea cu grijă; da, iată-i coperta de culoarea osului, cu o panglică de mătase neagră la partea superioară. Am pus-o pe masă şi am deschis la pagina de titlu: *Vampires du Moyen Âge,* Baron de Hejduke, Bucarest, 1886.

— Ce faci tu cu aiureala asta morbidă? m-a întrebat Barley privind peste umărul meu.

— Tema pentru şcoală.

Aşa cum îmi aminteam, existau mai multe capitole: *Vampires de la Toscane, Vampires de la Normandie* şi aşa mai departe. Cel care îmi trebuia era ultimul: *Vampires de la Provence et des Pyrénées.* Oh, Doamne, va fi oare franceza mea suficient de bună? Barley începuse să arunce priviri insistente ceasului. Am urmărit în grabă textul cu degetul, atentă să nu ating fila de culoarea fildeşului sau tiparul excelent. *Vampires dans les villages de Provence…* Oare ce căutase tata aici? Era absorbit de prima pagină a capitolului când l-am surprins eu. *„Il y a aussi une legende…”* M-am aplecat mai atentă asupra textului.

De atunci am resimţit de multe ori în decursul timpului acea senzaţie pe care am încercat-o acolo, în Sala Radcliffe. Până în ziua aceea, incursiunile mele pe tărâmul limbii franceze fuseseră pur mecanice, ca rezolvarea unui set de exerciţii matematice. Atunci când desluşeam o expresie nouă era ca şi când treceam puntea spre un nou exerciţiu. Niciodată înainte nu mai experimentasem brusca iluminare stârnită de mesajul care circulă de la cuvânt la creier şi apoi la inimă, nu mai simţisem cum o limbă nouă prinde viaţă chiar sub ochii mei, nu mai trăisem acea deschidere pe care ţi-o dă înţelegerea, neaşteptata elucidare a sensului cuvintelor citite. De atunci, am mai împărtăşit asemenea momente de revelaţie împreună cu alţi tovarăşi: germana, rusa, latina, greaca şi – doar pentru o oră – sanscrita.

Dar acea dintâi clipă conţinea în ea sâmburele tuturor celorlalte care aveau să urmeze.

— *Il y a aussi une legende,* am şoptit, şi Barley s-a aplecat pentru a citi şi el.

Când a tradus în engleză, cu glas tare, pasajul ce urma, eu asimilasem deja semnificaţia cuvintelor, cu un icnet mental de

surprindere.

— „Există şi o legendă ce spune că Dracula, cel mai nobil şi mai periculos dintre vampiri, şi-a dobândit puterile nu în Valahia, ci prin intermediul unei erezii în cadrul Mănăstirii Saint-Matthieu-des-Pyrénées Orientales, un lăcaş benedictin fondat în anul de la facerea lumii 1000.” Ce mai e şi asta? întrebă Barley.

— Temă pentru şcoală, am repetat, dar ochii ni s-au întâlnit deasupra cărţii, şi am observat că mă privea ca şi când atunci m-ar fi zărit pentru prima dată. Ştii bine franceza?

— Fireşte. Surâse, îşi aplecă din nou privirea spre carte şi citi în continuare: „Se spune că Dracula vizitează mănăstirea la fiecare şaisprezece ani, pentru a-şi cinsti originile şi pentru a reînnoi acea dominaţie ce i-a permis să trăiască dincolo de moarte”.

— Mai departe, te rog!

— Bine. „Calculele efectuate de fratele Pierre de Provence la începutul secolului al XVII-lea sugerează că Dracula vine la Saint-Matthieu în luna mai, la primul pătrar.”

— În ce fază e luna acum? am întrebat dintr-o suflare, dar Barley nu ştia.

În restul articolului nu mai apărea nicio menţiune a Mănăstirii Saint-Matthieu; pe celelalte pagini era rezumat un document provenit de la o biserică din Perpignan care consemna tulburările stârnite în 1428 printre oile şi caprele din regiune; nu se înţelegea dacă autorul considera că vinovaţi pentru tulburări erau vampirii sau hoţii de oi.

— Ciudată chestie, comentă Barley. Asta citeşte familia ta în timpul liber? Vrei cumva să afli şi despre vampirii din Cipru?

Nimic altceva în carte nu mai părea relevant pentru obiectivul meu şi, când Barley şi-a privit din nou ceasul, m-am depărtat cu tristeţe de ispititorul raft cu volume.

— Ei bine, a fost vesel, spuse în vreme ce coboram scara. Eşti o fată neobişnuită, nu-i aşa?

Nu eram sigură ce voia să spună prin asta, dar speram că era un compliment.

În tren, Barley mi-a povestit despre colegii lui – o mână de trăsniţi şi aiuriţi –, apoi mi-a luat bagajul şi m-a însoţit pe feribot, peste apele cenuşii ale Canalului. Era o zi senină, însă rece, şi ne-am găsit loc pe scaunele de plastic din interior, la adăpost de vânt.

— N-apuc să dorm prea mult în timpul şcolii, mă înştiinţă Barley şi aţipi prompt, cu umărul sprijinit de jacheta făcută sul.

Faptul că el dormită timp de două ore nu m-a deranjat, fiindcă aveam multe lucruri la care să mă gândesc, unele de natură practică, altele intelectuale. Cea mai stringentă nu era însă una de esenţă istorică, ci foarte pragmatică: doamna Clay. Avea să mă aştepte neîndoielnic în holul casei din Amsterdam, plină de îngrijorare pentru

mine şi pentru tata. Prezenţa ei mă va obliga să rămân în casă cel puţin pe timpul nopţii, iar a doua zi, dacă nu aveam să-mi fac apariţia imediat după ore, îmi va lua urma ca o haită întreagă de lupi, probabil cu jumătate din poliţia oraşului drept companie. Şi, în plus, mai era şi Barley. I-am privit faţa adormită pe bancheta de vizavi; sforăia uşor, cu nasul în jachetă. Mâine-dimineaţă, când eu voi pleca spre şcoală, el se va îmbarca înapoi pe feribot şi va trebui să fiu cu ochii în patru ca să nu mă întâlnesc cu el pe drum.

Doamna Clay era într-adevăr acasă când am ajuns noi. Barley rămase alături de mine în prag, până ce mi-am găsit cheile, privind şi admirând canalele şi vechile clădiri comerciale, cu exclamaţii de genul: „Excelent! Toate aceste chipuri rembrandtiene în jurul nostru, pe stradă!” Când doamna Clay deschise brusc uşa şi mă trase înăuntru, Barley aproape că nu reuşi să intre după mine, şi am fost uşurată văzând că bunele lui maniere ies imediat la iveală. În vreme ce au dispărut amândoi în bucătărie pentru a-l suna pe master James, am luat-o la fugă pe scări, spunând că vreau să mă spăl pe faţă. De fapt – şi gândul mi-a accelerat bătăile inimii –, intenţionam să pătrund fără întârziere în fortăreaţa tatei. Aveam să mă gândesc mai târziu la ce le voi spune doamnei Clay şi lui Barley; acum trebuia să găsesc ceea ce eram convinsă că se afla ascuns acolo.

Casa în care locuiam, construită în 1620, avea trei dormitoare la etaj, încăperi cu lambriuri întunecate pe care tata le îndrăgea nespus fiindcă – susţinea el – i se părea că îi găzduiesc încă pe acei primi locatari, oameni simpli şi muncitori. Camera lui era cea mai mare, decorată cu un admirabil mobilier tipic olandez. Acestuia, tata îi adăugase un covor turcesc şi cuverturi de aceeaşi provenienţă, o schiţă de van Gogh şi douăsprezece platouri din aramă de la o gospodărie agricolă din Franţa, în care se reflectau licăririle canalului de sub fereastră. Mi-am dat seama acum ce încăpere deosebită era aceasta, nu atât prin etalarea de gusturi eclectice, cât mai degrabă prin simplitatea sa monastică. Nu se afla aici nici măcar o carte; toate aparţineau domeniului bibliotecii, de la parter. Niciun obiect vestimentar nu atârna vreodată pe spătarul scaunului de secol XVII; niciun ziar nu profana tăblia imaculată a biroului. Nu exista telefon şi nici măcar un ceas; tata se trezea de la sine la primele ore ale dimineţii. Era pur şi simplu un spaţiu destinat vieţii banale, o cameră în care să dormi, să te trezeşti şi poate să rosteşti uneori o rugăciune, aşa cum fusese iniţial, pentru primii ei locatari – deşi nu ştiam dacă acum mai răsunau între zidurile ei cuvintele vreunei rugăciuni. Îmi plăcea această încăpere, dar intram rareori în ea.

Acum m-am strecurat înăuntru pe furiş, ca un hoţ, am închis uşa şi am deschis biroul. Mă simţeam îngrozitor, de parcă aş fi profanat un

mormânt, dar am continuat să scotocesc, căutând în fiece ungher, scormonind în fiece sertar, având grijă să aşez totul la loc – scrisori de la prietenii lui, stilouri elegante, carneţelul cu monogramă. În sfârşit, am dat peste un pacheţel sigilat. L-am desfăcut fără ruşine şi am găsit înăuntru câteva rânduri destinate mie, care mă atenţionau să citesc scrisorile incluse doar în cazul unei dispariţii neaşteptate sau de lungă durată a tatălui meu. Deci asta îl văzusem scriind seară de seară şi acoperind cu braţul când mă apropiam! Am înşfăcat pachetul, am închis biroul şi am plecat cu comoara în camera mea, atentă să aud paşii doamnei Clay, dacă ar fi urcat scările.

Pachetul conţinea o serie de scrisori, fiecare împăturită şi închisă într-un plic pe care era scris numele meu şi adresa noastră de acasă, pregătite parcă pentru a fi expediate una câte una, pe rând, de undeva din alt oraş. Având grijă să nu le schimb ordinea – da, învăţam repede –, am deschis-o pe prima. Era datată cu şase luni în urmă şi începea cu ceea ce mi s-a părut a fi un strigăt din inimă. „Draga mea fiică” – literele scrise de mână îmi tremurau în faţa ochilor – „Dacă citeşti aceste rânduri, iartă-mă. Am plecat în căutarea mamei tale.”

Partea a doua

În ce loc ajunsesem, şi printre ce fel de oameni? În ce aventură sinistră mă aruncasem?… Mi-am frecat ochii şi m-am ciupit, pentru a mă convinge că sunt treaz. Totul părea un coşmar oribil şi mă aşteptam să mă trezesc deodată şi să mă pomenesc acasă, învăluit în lumina zorilor pătrunsă prin fereastră, aşa cum se întâmpla când şi când, după o zi de muncă îndârjită. Dar carnea îmi răspunse la test şi ochii nu s-au lăsat înşelaţi. Eram într-adevăr treaz, în mijlocul Carpaţilor. Tot ce mai puteam face acum era să aştept răbdător sosirea zorilor.

Bram Stoker, *Dracula,* 1897

Capitolul 25

Gara din Amsterdam era pentru mine o destinaţie familiară, dat fiind că trecusem pe acolo de zeci de ori – însă niciodată singură. De fapt, nu călătorisem nicăieri singură, şi, în vreme ce stăteam pe o bancă aşteptând expresul de Paris, am simţit un tremur în inimă, care nu era cauzat în întregime de îngrijorarea pentru tata; fremătam mai degrabă la gândul primei clipe de veritabilă libertate din viaţa mea. Rămasă acasă cu treburile gospodăreşti, doamna Clay era convinsă că am plecat spre şcoală. Barley, aflat deja în drum spre port, credea la fel. Îmi părea rău că sunt nevoită s-o mint pe buna şi plicticoasa doamnă Clay şi regretam chiar mai mult faptul că mă despărţisem de Barley, care îmi sărutase mâna la plecare cu o neaşteptată galanterie şi îmi dăduse una dintre ciocolatele lui, deşi i-am amintit că îmi puteam cumpăra dulciuri olandeze oricând voiam. M-am gândit să-i scriu o scrisoare mai târziu, când toate aceste necazuri se vor fi sfârşit; dar când va veni acel moment, nu ştiam.

Deocamdată, aerul dimineţii dansa şi fremăta în jurul meu. Chiar şi astăzi mi s-a părut reconfortant să merg pe malul canalelor, de acasă până la gară, însoţită de aroma pâinii proaspăt coapte şi de mirosul apei. La gară, pe bancă, mi-am trecut din nou în revistă conţinutul bagajelor: haine de schimb, scrisorile tatălui meu, o pâine şi puţină brânză, plus câteva cutii de suc. Dădusem iama şi în puşculiţa din bucătărie – la urma urmei, dacă făcusem un lucru rău, puteam să mai fac şi alte douăzeci – pentru a-mi suplimenta rezervele financiare din geantă. Asta însemna să mă dau de gol în faţa doamnei Clay mult prea repede, însă nu avusesem de ales; nu puteam să aştept ora de deschidere a băncii pentru a retrage ceva bani din contul meu de economii. Aveam un pulover călduros şi o jachetă de ploaie, paşaportul, o carte pentru lungul drum cu trenul şi dicţionarul de buzunar englez-francez.

Şi mai furasem ceva. Luasem din salon micul stilet din argint ce şedea în vitrină printre celelalte suvenire aduse de tata din primele lui misiuni diplomatice, pe când punea bazele fundaţiei sale. Pe atunci eram prea mică pentru a-l însoţi, şi obişnuia să mă lase în Statele Unite, în grija diverselor rude. Stiletul avea mânerul ornat şi lama teribil de ascuţită, adăpostită într-o teacă, şi ea decorată. Era singura armă pe care o văzusem vreodată în casa noastră; lui tata nu-i plăceau revolverele, iar gusturile sale de colecţionar nu includeau săbiile sau toporiştile. Nu aveam idee cum anume m-ar putea apăra pumnalul acela micuţ, dar mă simţeam mai în siguranţă ştiindu-l în geantă.

Gara se aglomerase deja când trenul trase la peron. Mi-am dat seama atunci că nu există bucurie mai mare decât sosirea unui tren în

gară, oricât de tulbure ar fi situaţia de moment – în special a unui tren european, şi mai cu seamă a unuia care merge spre sud. În acea perioadă din viaţa mea, în ultimul sfert al secolului XX, am auzit şuierul unora dintre ultimele locomotive cu aburi ce străbăteau Alpii. M-am urcat în tren strângându-mi în mână sacul de şcoală şi aproape zâmbind. Mă aşteptau câteva ore tihnite pe drum şi aveam nevoie de ele, nu pentru a citi cartea pe care o luasem de acasă, ci pentru a răsfoi încă o dată preţioasele scrisori de la tata. Eram convinsă că-mi alesesem corect destinaţia, dar trebuia să înţeleg de ce anume era cea corectă.

Am găsit un compartiment gol şi am tras perdeaua dinspre culoar, sperând să nu mai intre nimeni. După câteva clipe, îşi făcu apariţia o femeie de vârstă mijlocie, cu părlărie şi cu o haină albastră, dar se aşeză surâzând şi pregătindu-şi alături un teanc de reviste olandeze. În colţul meu confortabil, privind vechiul oraş şi apoi suburbiile defilând prin faţa ferestrei, am despăturit din nou prima dintre scrisori.

Deja îi ştiam începutul pe dinafară, ecoul şocant al cuvintelor, locul şi data surprinzătoare, scrisul de mână ferm şi apăsat.

„Draga mea fiică,

Dacă citeşti aceste rânduri, iartă-mă. Am plecat în căutarea mamei tale. Timp de mulţi ani am crezut-o moartă, însă acum nu mai sunt sigur. Această incertitudine este aproape mai rea decât durerea, aşa cum probabil vei înţelege şi tu într-o zi; îmi chinuie inima zi şi noapte. Nu ţi-am spus niciodată multe despre ea, şi aceasta a fost o slăbiciune din partea mea, recunosc, însă povestea noastră era prea dureroasă pentru a ţi-o relata cu uşurinţă. Întotdeauna am avut intenţia de a-ţi spune mai multe pe măsură ce creşti, astfel încât s-o poţi înţelege mai bine fără să te înspăimânte – deşi pe mine m-a înspăimântat atât de tare, atât de profund, încât scuza este una dintre cele mai jalnice pe care le puteam găsi.

În aceste ultime câteva luni m-am străduit să-mi compensez slăbiciunea spunându-ţi, puţin câte puţin, ceea ce puteam despre trecutul meu, şi aveam de gând să fac loc treptat în poveste şi mamei tale, deşi intrarea ei în viaţa mea a fost mai degrabă bruscă. Acum mi-e teamă că nu voi reuşi să-ţi spun tot ce trebuie să ştii înainte de a-mi fi închisă gura – devenind efectiv incapabil să-ţi povestesc eu însumi – sau înainte de a cădea din nou pradă muţeniei mele.

Ţi-am spus deja câte ceva despre viaţa mea dinainte de a veni tu pe lume şi despre circumstanţele stranii ale dispariţiei îndrumătorului meu. Ţi-am spus de asemenea cum am întâlnit-o pe Helen, o tânără la fel de interesată ca mine în găsirea profesorului Rossi – dacă nu chiar mai mult. Cu fiecare prilej pe care l-am avut am încercat să-ţi povestesc mai multe, dar acum cred că a venit momentul să scriu

restul, să-l încredinţez hârtiei. Dacă eşti nevoită acum să-l citeşti, în loc să-l auzi de pe buzele mele, pe vreo faleză înaltă ori în vreo piaţetă liniştită, într-un port tihnit sau la masa unei cafenele, vina îmi aparţine, fiindcă nu ţi-am povestit totul mai devreme.

În vreme ce-ţi scriu, privesc pe fereastră luminile unui vechi port, iar tu dormi liniştită şi neştiutoare în camera învecinată. Sunt obosit după o zi de muncă şi istovit la gândul acestei îndelungi istorisiri – o îndatorire tristă şi totodată o nefericită precauţie. Cred că voi avea la dispoziţie câteva săptămâni, poate chiar luni, în care-ţi voi putea depăna eu însumi această poveste, aşa încât nu voi mai repeta ceea ce ţi-am dezvăluit deja în cursul călătoriilor noastre de până acum. Dincolo de acest interval – de săptămâni sau luni – nu ştiu ce va mai fi. Scrisorile pe care ţi le las sunt gajul meu împotriva singurătăţii tale. În cazul cel mai rău, vei moşteni casa, banii, mobilierul şi cărţile mele, dar sunt convins că vei preţui mai mult documentele acestea, fiindcă în ele se află povestea ta, istoria vieţii tale.

De ce nu ţi-am dezvăluit dintr-odată, dintr-o lovitură, toate iţele acestei istorii, pentru a-i pune în sfârşit punct şi pentru ca tu să afli totul? Răspunsul constă şi de această dată în slăbiciunea mea, dar şi în faptul că o versiune abreviată a evenimentelor ar fi fost exact asta: o lovitură. Şi nu pot să-ţi provoc cu niciun chip o asemenea durere, chiar dacă ar fi doar o fracţiune din cea pe care o simt eu. Şi, în plus, dacă ţi-aş fi dezvăluit totul dintr-odată, probabil că nu ai fi crezut, aşa cum eu însumi nu am crezut pe deplin în povestea pe care mi-a spus-o profesorul meu, Rossi, fără a reface şi eu drumul parcurs de el. Şi, la urma urmei, care poveste poate fi redusă la datele ei esenţiale şi seci? De aceea, îţi voi relata istoria mea pas cu pas. Trebuie să mă hazardez însă la a aprecia cât de mult îţi voi fi spus deja prin viu grai atunci când – şi dacă – vei citi aceste scrisori.”

Am constatat că tata nu apreciase în mod corect şi că reluase povestea de puţin mai departe de unde o lăsase ultima dată. Probabil că nu voi afla niciodată – m-am gândit cu tristeţe – cum a reacţionat la neaşteptata hotărâre a lui Helen de a-l însoţi şi nici detaliile interesante ale călătoriei lor din New England până la Istanbul. Cum izbutiseră oare să împlinească toate acele formalităţi necesare, să treacă peste barierele politice şi să obţină vizele? Ce le spusese oare tata părinţilor lui, cuminţi şi rezonabili bostonieni, despre brusca sa hotărâre de a călători? Plecaseră, el şi Helen, la New York imediat, aşa cum plănuiseră? Dormiseră oare în aceeaşi cameră de hotel? Mintea mea fragedă nu putea găsi răspunsul la această întrebare, dar nici nu putea evita să se gândească la ea. Însă a trebuit să mă mulţumesc în cele din urmă cu imaginea lor aidoma personajelor dintr-un film vechi: Helen, întinsă confortabil sub cuvertura patului dublu, tata,

adormit ca vai de el într-un scaun, fără pantofi în picioare – dar cu toate celelalte haine la locul lor –, şi luminile din Times Square clipind ademenitor sub fereastră.

„La şase zile după dispariţia lui Rossi, într-o seară ceţoasă, am plecat spre Istanbul de pe aeroportul Idlewild, schimbând avionul la Frankfurt. Am ajuns la destinaţie a doua zi dimineaţă şi ne-am amestecat printre ceilalţi turişti. Mai fusesem în Europa occidentală de două ori până atunci, dar acele călătorii mi se păreau acum a fi fost excursii pe o planetă cu totul diferită de cea pe care aterizasem: Turcia, care în 1954 părea, cu atât mai mult decât azi, o lume cu totul aparte. Iată-mă în clipa asta şezând în scaunul inconfortabil din avion, ştergându-mi faţa cu un şervet fierbinte, pentru ca în clipa următoare să mă pomenesc afară, pe pista la fel de fierbinte, învăluit în mirosuri necunoscute şi în praf, cu eşarfa unui arab fluturând în faţa mea şi încăpăţânându-se parcă să-mi intre în gură. Helen râdea alături de mine, amuzată de stânjeneala mea. Se pieptănase şi îşi dăduse cu ruj pe buze înainte de a coborî, astfel că, după o noapte chinuită în avion, arăta proaspătă şi înviorată. La gât purta încă acea mică eşarfă; nu reuşisem să văd ce se ascunde sub ea şi nu aveam curaj s-o rog să-mi arate.

— Bine ai venit în lumea largă, yankeule, îmi spuse surâzătoare.

De data aceasta fusese un zâmbet real, nu obişnuita ei grimasă.

Sentimentul meu de surprindere s-a accentuat în timpul călătoriei cu taxiul spre oraş. Nu ştiu cum mă aşteptam să arate Istanbulul – în niciun fel, probabil, din moment ce am avut atât de puţin timp pentru a mă gândi la el înainte de plecare –, dar frumuseţea pe care am descoperit-o mi-a tăiat răsuflarea. Domnea între zidurile lui o atmosferă de *O mie şi una de nopţi,* pe care nici hărmălaia traficului auto şi nici graba trecătorilor în veşminte occidentale n-o putea estompa. Primul oraş ridicat pe aceste locuri, Constantinopolul, capitala Imperiului Bizantin şi cea dintâi inimă a creştinătăţii, trebuie să fi fost magnific – o îmbinare de opulenţă romană şi misticism creştin timpuriu. Când am ajuns în fine la un hotel din vechiul cartier Sultanahmet, mintea îmi fremăta deja de imaginile zecilor de moschei şi minarete zărite în drum, de zumzetul bazarelor şi de un fugar instantaneu al multiplelor cupole ale Hagiei Sofia.

Nici Helen nu mai fusese în Turcia, şi studia acum totul cu o tăcută concentrare, întorcându-se spre mine o singură dată în timpul drumului cu taxiul, pentru a-mi spune cât de straniu i se pare să se afle la izvoarele – cred că acesta a fost cuvântul folosit de ea – la izvoarele Imperiului Otoman, cel care lăsase o amprentă atât de puternică asupra ţării ei natale. Acesta avea să devină un fel de refren al zilelor noastre petrecute acolo – comentariile ei scurte şi caustice cu

privire la tot ce-i era deja familiar: numele turceşti, o salată cu castraveţi pe care am mâncat-o la un restaurant în aer liber, arcada ascuţită a unei ferestre. Observaţiile ei aveau un efect ciudat asupra mea, dublându-mi într-un anume fel trăirile, ca şi cum aş fi putut vedea Istanbulul şi România în acelaşi timp; pe măsură ce între noi se ridica tot mai concretă întrebarea dacă va trebui să ajungem în cele din urmă în România, aveam senzaţia că sunt condus într-acolo de urmele trecutului, văzute prin ochii lui Helen. Dar mă abat de la subiect; acesta va fi un episod ulterior al povestirii mele.

Salonul pensiunii la care am tras era răcoros după praful şi soarele arzător al străzilor. M-am afundat satisfăcut într-un scaun, la intrare, şi am lăsat-o pe Helen să rezerve două camere în franceza ei excelentă, cu accent bizar însă. Proprietăreasa, o femeie originară din Armenia, care iubea turiştii şi se pare că le învăţase câte puţin şi limba, nu auzise de numele hotelului la care stătuse Rossi; poate că de ani buni nici nu mai exista.

Helen agrea să se ocupe ea de tot, mi-am spus, aşa că de ce să nu-i fac pe plac? Ajunsesem amândoi la un acord tacit, dar ferm: că eu voi achita nota de plată. Îmi retrăsesem de la bancă, înainte de a pleca de acasă, toate firavele economii; Rossi merita orice efort pe care-l puteam face, chiar de-ar fi fost să dau greş până la final. Nu mă deranja să mă întorc acasă falit, dacă la asta se ajungea în cele din urmă. Ştiam că Helen, provenind dintr-o ţară străină, avea probabil foarte puţini bani la dispoziţie. Remarcasem deja că părea să nu aibă decât două taioare, pe care le combina cu o serie de bluze cu croială severă.

— Da, vom lua cele două camere alăturate, îi spuse proprietăresei, o femeie între două vârste, cu trăsături plăcute. Fratele meu – *mon frêre – ronfle terriblement.*

— *Ronfle?* am întrebat din hol.

— Sforăie, mi-a tradus ea scurt. Şi să ştii că sforăi. În New York n-am reuşit nici măcar să alipesc din cauza asta.

— Să aţipeşti, am corectat-o.

— Mă rog! Ai grijă să-ţi ţii uşa bine închisă, *s'il te plaît!*

Cu sau fără sforăială, trebuia să dormim pentru a ne reface după oboseala drumului, înainte de a purcede la treabă. Helen voia să mergem imediat la arhivă, dar am insistat pentru odihnă şi o masă bună mai întâi. Aşa se face că abia după-amiază am pornit la drum pe străduţele întortocheate, printre curţi şi grădini pitoreşti.

Rossi nu specificase în scrisori numele arhivei, iar în discuţia cu mine o numise doar «o restrânsă colecţie de materiale, fondată de sultanul Mahomed al II-lea». În scrisoarea în care menţiona cercetările sale în Istanbul adăuga că ţine de o moschee din secolul al XVII-lea. În plus, mai ştiam că de la una dintre ferestre se zărea Hagia Sofia, că

arhiva avea cel puţin două etaje şi că la parter exista o uşă ce dădea direct în stradă. Încercasem să găsesc date despre o asemenea arhivă la biblioteca universităţii, înainte de a pleca, dar fără succes. M-am întrebat de ce Rossi nu-i menţionase numele în scrisori; nu-i stătea în fire să omită un asemenea detaliu, dar mi-am spus că probabil voise să şi-l şteargă din minte. Aveam cu mine, în servietă, toate hârtiile lui, inclusiv lista documentelor pe care le-a găsit acolo, cu acel ultim rând incomplet: «Bibliografie, Ordinul Dragonului». Mi-am spus că încercarea de a căuta într-un oraş întreg, într-un veritabil labirint de minarete şi moschei, sursa acelor cuvinte criptice din manuscrisul lui Rossi constituie o provocare uriaşă, cel puţin.

Singurul lucru pe care-l puteam face era să ne îndreptăm spre unul dintre jaloanele de care dispuneam: Hagia Sofia, iniţial marea biserică bizantină a Sfintei Sofia. Şi, odată ce am ajuns în preajma ei, nu ne-am putut stăpâni să nu intrăm. Porţile erau deschise şi uriaşul lăcaş ne-a atras în măruntaiele sale odată cu ceilalţi turişti. De o mie patru sute de ani, mi-am spus, pelerinii îi calcă pragul, la fel ca noi acum. Înăuntru, m-am îndreptat încet spre centru şi mi-am dat capul pe spate pentru a admira golul imens de deasupra, cu celebrele sale cupole şi arcade scăldate în lumina celestă de afară, cu panelurile decorate cu inscripţii arabe în colţurile de sus – moschee clădită pe zidurile bisericii, biserică ridicată pe ruinele lumii antice. Cupola se boltea mult, mult deasupra noastră, aidoma cosmosului bizantin. Abia dacă puteam crede că mă aflam acolo. Eram uluit.

Amintindu-mi acum acele clipe, îmi dau seama că trăisem atât de mult printre cărţi, în mediul acela universitar limitat, încât devenisem şi eu mărginit interior. Dintr-odată, acolo, în inima Bizanţului – una dintre minunile istoriei –, spiritul meu s-a descătuşat. Am ştiut atunci, în acea clipă, că, orice s-ar întâmpla, nu m-aş putea reîntoarce niciodată între vechile mele limite. Voiam să urmez viaţa în ascensiunea ei, să mă extind odată cu ea, aidoma lăcaşului acestuia imens. Inima îmi creştea parcă odată cu el, aşa cum nu mi se întâmplase niciodată printre negustorii olandezi şi comerţul lor de secol XVII.

Am privit spre Helen şi am văzut că era la fel de emoţionată, cu capul lăsat pe spate la fel ca mine, astfel încât buclele negre îi acopereau gulerul bluzei, şi cu expresia ei reţinută şi cinică iradiind o palidă transcendenţă. Am întins braţul, într-un impuls, şi i-am luat mâna. Îşi încleştă degetele pe ale mele puternic, cu acea strânsoare fermă pe care i-o cunoşteam deja. La o altă femeie, acest răspuns ar fi putut fi luat drept cochetărie sau supunere de tip romantic; la ea era însă un simplu gest, la fel de limpede ca privirea sau ca atitudinea ei semeaţă. După câteva secunde, păru să-şi vină în fire; dădu drumul mâinii mele la fel de firesc, şi am început amândoi să rătăcim prin

biserică, admirând marmura bizantină şi amvonul elegant. Am avut nevoie de un intens efort de voinţă pentru a-mi aminti că puteam reveni oricând la Hagia Sofia şi că principala noastră misiune în Istanbul era găsirea acelei arhive. Probabil că şi Helen avusese acelaşi gând, fiindcă s-a apropiat de ieşire odată cu mine, prin mulţime.

— Este posibil ca arhiva să fie undeva departe, remarcă ea. Hagia Sofia este atât de mare, încât poate fi văzută aproape de oriunde în această zonă a oraşului, şi probabil chiar de pe celălalt mal al Bosforului.

— Ştiu. Trebuie să găsim un alt indiciu. În scrisoare Rossi menţiona că arhiva este lipită de o mică moschee din secolul al XVII-lea.

— Oraşul e plin de moschei.

— Adevărat. Răsfoind ghidul turistic cumpărat în grabă, am adăugat: Să începem cu aceasta: Marea Moschee a Sultanilor. Poate că Mahomed al II-lea şi curtea lui s-au rugat aici uneori. A fost construită în ultima parte a secolului al XV-lea şi mi se pare o locaţie potrivită pentru colecţia de documente a sultanului, nu crezi?

Helen era de părere că merită să încercăm, şi am pornit spre moschee pe jos. În drum, am deschis din nou ghidul.

— Uite ce scrie aici: *Istanbul* este un cuvânt bizantin, care înseamnă «oraşul». Vezi, nici chiar otomanii n-au putut distruge Constantinopolul; doar l-au rebotezat, dându-i totuşi un nume bizantin. Şi mai scrie că Imperiul Bizantin a fost fondat în anul 333 şi distrus în 1452. Imaginează-ţi ce domnie lungă!

Helen încuviinţă.

— Regiunea aceasta a lumii nici nu poate fi concepută fără Bizanţ. Şi, ştii, în România poţi vedea pretutindeni reminiscenţele sale, în fiece biserică, în fresce, mănăstiri şi chiar pe chipurile oamenilor, cred. Din unele puncte de vedere, Bizanţul e mai vizibil acolo decât aici, cu tot acest… sediment otoman deasupra sa. Cucerirea Constantinopolului în 1453 de către oştile lui Mahomed al II-lea a fost una dintre cele mai cumplite tragedii ale istoriei. Au doborât zidurile oraşului, şi apoi sultanul şi-a trimis armatele să jefuiască şi să ucidă timp de trei zile. Otomanii au siluit fetiţe şi băieţi pe altarele bisericilor, chiar şi acolo, în Hagia Sofia. Au furat icoanele şi toate celelalte odoare, au topit aurul şi au aruncat relicvele sfinţilor în stradă, să le mănânce câinii. Înainte era cel mai frumos oraş din lume.

Helen îşi duse mâna la şold, strângând pumnul. N-am putut spune nimic. Oraşul era frumos şi acum, cu nuanţele sale bogate şi delicate, cu elegantele cupole şi minarete, indiferent faţă de atrocităţile comise cu sute de ani în urmă. Începeam să înţeleg de ce momentele acelea teribile de acum cinci sute de ani erau încă atât de reale pentru ea, dar nu vedeam ce legătură au cu viaţa noastră de astăzi. Şi, dintr-odată, m-a izbit gândul că poate bătusem atâta cale degeaba, că venisem în

locul acesta magic împreună cu o femeie atât de complicată, pentru a căuta urmele unui englez care se afla poate într-un autobuz, îndreptându-se spre New York. Mi-am înăbuşit însă gândul şi am încercat s-o tachinez puţin.

— Cum de ştii atât de multe despre istorie? Parcă erai antropolog!

— Sunt, îmi răspunse ea grav. Dar nu poţi studia culturile umane, dacă nu le cunoşti istoria.

— Şi atunci de ce nu ai devenit pur şi simplu istoric? Cred că şi aşa ai fi putut studia cultura şi civilizaţia.

Helen îmi evita acum privirea şi îşi reluase expresia distantă.

— Poate. Dar am vrut să pătrund într-un domeniu în care tata nu se înstăpânise.

Marea Moschee era încă deschisă în lumina înserării, atât pentru credincioşi, cât şi pentru turişti. Mi-am încercat slabele cunoştinţe de germană în faţa paznicului de la uşă, un băiat cârlionţat cu pielea măslinie – cum arătau oare bizantinii aceia? –, dar el mi-a spus că nu exista nicio bibliotecă înăuntru, nicio arhivă şi nimic asemănător; în plus, nici nu auzise despre aşa ceva prin apropiere. L-am întrebat apoi dacă are idee unde să căutăm, iar el ne-a sugerat să încercăm la universitate. Cât despre moschei mai mici, erau cu sutele în Istanbul.

— E prea târziu să mai trecem astăzi pe la universitate, spuse Helen, care citea ceva în ghidul turistic. Putem să mergem mâine acolo şi să întrebăm pe cineva despre arhivele din vremea lui Mahomed al II-lea. Cred că aşa e cel mai bine să procedăm. Acum, hai să vedem vechile ziduri ale Constantinopolului. Putem ajunge de aici.

M-am lăsat condus de ea pe străzi, în vreme ce hotăra drumul ţinând ghidul turistic în mână şi poşeta neagră atârnată pe braţ. Pe lângă noi treceau biciclete, robe turceşti se amestecau printre costumele occidentale, căruţele trase de cai se intersectau cu autoturisme. Oriunde mă uitam, vedeam bărbaţi cu veste închise la culoare şi fesuri croşetate, femei în bluzoane cu imprimeuri colorate şi şalvari pe dedesubt, cu capetele acoperite. În mâini duceau sacoşe şi coşuri, boccele, pâine, găini sau flori. Străzile fremătau de viaţă, la fel ca acum o mie şase sute de ani. Pe aceste străzi trecuseră primii împăraţi creştini, flancaţi de preoţi, în drumul lor de la palat la biserică, pentru Sfânta Împărtăşanie. Fuseseră conducători puternici, mari patroni ai artelor, tehnicieni sau teologi. Iar unii dintre ei se dovediseră de asemenea mârşavi şi cruzi, gata să-şi ucidă supuşii sau chiar membrii propriei familii, în buna tradiţie romană. Aici se născuse şi se impusese adevărata politică bizantină; poate că totuşi nu era un loc chiar atât de nepotrivit pentru un vampir sau doi.

Helen se opri în faţa unui perete din piatră, înalt şi măcinat de vreme. La baza lui se înghesuiau prăvălii, iar în coastele sale câţiva smochini îşi înfipseseră rădăcinile; deasupra, cerul lipsit de nori

începuse să capete o nuanţă arămie.

— Iată ce a mai rămas din zidul ce înconjura Constantinopolul, şopti Helen. Îţi poţi da seama cât era de mare în zilele lui de glorie. În ghid scrie că marea ajungea pe atunci până la poalele sale, astfel că împăratul se putea îmbarca direct de aici. Şi acolo, ruinele acelea erau o parte a hipodromului.

Am rămas admirând priveliştea până ce mi-am dat din nou seama că uitasem de Rossi pentru zece minute.

— Hai să mâncăm ceva, am spus brusc. E deja trecut de şapte şi va trebui să ne retragem devreme în seara asta. Sunt hotărât ca mâine să găsim arhiva.

Helen încuviinţă, şi am pornit amândoi spre inima vechiului oraş. Nu departe de pensiune am descoperit un restaurant decorat în interior cu vase de alamă şi o ceramică delicată; ne-am aşezat la o masă lângă geam, de unde puteam privi trecătorii în stradă. În timp ce aşteptam să ne fie adusă cina, am fost izbit pentru prima dată de un fenomen al lumii orientale care până atunci scăpase atenţiei mele: toţi cei care păreau a se grăbi care încotro nu se grăbeau de fapt, ci mergeau pur şi simplu. Ceea ce aici părea a fi ritm alert, pe trotuarele din New York sau Washington ar fi fost o pură preumblare. I-am spus acest lucru lui Helen, şi ea a râs cinic.

— Când nu există perspectiva vreunui câştig substanţial, nimeni nu are de ce să se grăbească.

Chelnerul ne aduse felii de pâine, un bol cu iaurt cremos şi felii de castraveţi, plus un ceai puternic aromat în căni de sticlă. Am mâncat cu poftă după oboseala acelei zile, şi trecusem deja la frigăruile de pui, când în local îşi făcu apariţia un bărbat cu o cuşmă de păr cărunt şi o mustaţă argintie, îmbrăcat într-un costum cenuşiu bine croit. După ce privi scurt în jur, se aşeză la o masă alături de noi şi puse o carte lângă farfurie. Comandă ceva în turcă, pe un ton scăzut, apoi păru că remarcă pofta cu care mâncam, şi se aplecă spre noi cu un zâmbet prietenos.

— Văd că vă place mâncarea noastră tradiţională, spuse într-o engleză cu accent, dar altfel excelentă.

Surprins, am răspuns:

— În mod categoric ne place. Este extraordinară.

— Ia să vedem, continuă omul, întorcându-şi spre mine faţa cu trăsături frumoase. Nu sunteţi din Anglia. America?

— Da.

Helen era tăcută, mâncându-şi puiul şi aruncându-i celuilalt priviri precaute.

— Ah! Ce interesant! Şi vizitaţi minunatul nostru oraş?

— Într-adevăr, am replicat, dorindu-mi ca Helen să se arate mai prietenoasă – ostilitatea ei putea stârni suspiciuni.

— Bine aţi venit în Istanbul, ne ură bărbatul, ridicând paharul în cinstea noastră.

I-am răspuns adecvat şi am primit înapoi un surâs larg.

— Iertaţi întrebarea unui necunoscut, dar ce anume v-a impresionat cel mai mult aici?

Îmi plăcea omul; îmi era imposibil să nu fiu sincer cu el, aşa că am replicat:

— Ei bine, îmi este greu să mă hotărăsc. Cred că sunt impresionat în primul rând de senzaţia pe care mi-o dă îmbinarea Orientului cu Occidentul într-un singur oraş.

— O remarcă inteligentă, tinere! exclamă el cu seriozitate, tamponându-şi mustaţa cu un şervet alb. Acest amestec este pentru noi deopotrivă o avere şi un blestem. Am colegi care au petrecut o viaţă întreagă studiind Istanbulul şi care susţin că nu vor avea niciodată timpul necesar pentru a-l explora în întregime, deşi au trăit aici dintotdeauna. E un loc uimitor.

— În ce domeniu lucraţi? am întrebat curios, deşi tăcerea lui Helen îmi sugera că peste un minut sau două mă va călca pe picior pe sub masă.

— Sunt profesor la Universitatea din Istanbul.

— Oh, ce noroc extraordinar! Noi suntem… În clipa aceea piciorul lui Helen se lăsă peste al meu; purta escarpeni, ca toate femeile în vremea aceea, şi tocul ei îmi strivi degetele. Suntem bucuroşi să vă întâlnim, mi-am terminat eu ideea. Ce anume predaţi?

— Specializarea mea este opera lui Shakespeare. Predau literatura engleză absolvenţilor care se pregătesc pentru doctorat. Sunt tineri studioşi, vă rog să mă credeţi.

— Ce minunat! am bâiguit. Sunt şi eu doctorand, dar în istorie, în Statele Unite.

— Un domeniu fascinant. Veţi găsi în Istanbul multe lucruri interesante. La ce universitate studiaţi?

I-am spus, în vreme ce Helen îşi mânca în tăcere frigăruia.

— O instituţie excelentă! Am auzit despre ea. Profesorul sorbi din paharul său, apoi bătu cu palma în cartea de lângă farfurie. Am o idee, exclamă în cele din urmă. Ce-ar fi să veniţi şi să ne vizitaţi universitatea, câtă vreme sunteţi în Istanbul? Este, de asemenea, o instituţie venerabilă şi mi-ar face plăcere să v-o prezint dumneavoastră şi încântătoarei dumneavoastră soţii.

Am sesizat un uşor pufnet din partea lui Helen şi m-am grăbit să explic:

— E sora mea… Sora mea.

— Oh, vă rog să mă scuzaţi! Profesorul se aplecă spre ea, pe deasupra mesei: Sunt doctor Turgut Bora, la dispoziţia dumneavoastră.

Ne-am prezentat şi noi – mai bine zis eu am făcut prezentările,

fiindcă Helen se încăpăţâna să tacă. Era clar: nu-i plăcuse că-mi spusesem numele adevărat, aşa că am adăugat că pe ea o cheamă Smith – o lipsă de inspiraţie care îi adânci cuta de încruntare de pe frunte. Ne-am strâns mâinile şi nu ne-a mai rămas altceva de făcut decât să-l invităm pe profesor la masa noastră.

Acesta protestă politicos, dar în clipa următoare se aşeză alături de noi, luându-şi totodată salata şi paharul, pe care îl ridică imediat.

— În sănătatea voastră şi bine aţi venit în frumosul nostru oraş! Noroc!

Chiar şi Helen surâse vag, deşi tot nu spuse nimic.

— Trebuie să-mi iertaţi lipsa de discreţie, se aplecă Turgut spre ea cu un ton de scuză în voce, ca şi cum i-ar fi sesizat reţinerea. Foarte rar mi se oferă ocazia de a-mi exersa engleza cu vorbitori nativi ai acestei limbi.

Încă nu observase că ea nu e o vorbitoare nativă de engleză, şi poate că n-avea să sesizeze niciodată acest lucru, dacă Helen se încăpăţâna să nu rostească o vorbă.

— Cum de v-aţi specializat în Shakespeare? am întrebat în vreme ce ne apucarăm din nou să mâncăm.

— Ah! Iată o poveste ciudată! Mama era o femeie cu totul neobişnuită – extraordinară –, o mare iubitoare a limbilor străine şi totodată un destins inginer – *distins* probabil că voise să spună –, şi studiase la Universitatea din Roma, unde îl întâlnise pe tata. El, un om plăcut, studia Renaşterea italiană, având o înclinaţie deosebită pentru…

Ajuns în acest punct foarte interesant al discuţiei, oaspetele nostru a fost brusc întrerupt de apariţia unei tinere care privea spre noi de dincolo de arcada ce dădea în stradă. Deşi nu văzusem membri ai acestei etnii decât în fotografii, mi-am spus că este o ţigancă; avea pielea închisă la culoare şi trăsături bine definite, hainele îi erau viu colorate şi părul negru îi acoperea fruntea în dezordinea deasupra ochilor arzători, de asemenea negri. Ar fi putut avea la fel de bine cincisprezece ani sau patruzeci; era imposibil să-i citeşti vârsta pe faţa slabă. Ţinea în braţe câteva buchete de flori galbene şi roşii, pe care probabil voia să i le cumpărăm noi. Îmi întinse unul peste masă şi începu să turuie cu glas ascuţit ceva ce n-am înţeles. Helen părea dezgustată, iar Turgut, stânjenit, dar femeia era insistentă. Tocmai îmi scoteam portmoneul, cu intenţia de a-i dărui lui Helen – în glumă, desigur – un buchet turcesc, când ţiganca se răsuci brusc spre ea, arătând-o cu degetul, bolborosind şi şuierând. Turgut rămase cu ochii aţintiţi la ea, iar Helen, de obicei neînfricată, se trase înapoi.

Această mişcare a ei păru să-l readucă pe profesor la viaţă. Se ridică şi, cu o privire indignată, începu să se răstească la ţigancă. Nu era dificil să citim dincolo de gesturile şi de intonaţia lui: îi cerea, în mod

indubitabil, să-şi ia tălpăşiţa. Femeia ne azvârli o uitătură aprigă şi se retrase la fel de brusc precum apăruse, pierzându-se printre ceilalţi trecători. Turgut se aşeză pe scaun, privind-o pe Helen cu ochi mari, iar după o clipă duse o mână la buzunar, scotoci după ceva şi scoase un obiect mic, pe care-l aşeză pe masă, lângă farfuria ei. Era un fel de piatră albastră, lungă de aproape trei centimetri, ce avea în interior zone albe şi de un albastru mai palid, ce-i dădeau aspectul unui ochi. Helen se albi când o văzu şi, instinctiv, întinse arătătorul pentru a o atinge.

— Ce naiba se întâmplă aici? am întrebat, resimţind frustrarea celui exclus cultural.

Pentru prima dată, Helen deschise gura, adresându-i-se lui Turgut:

— Ce-a spus femeia? Vorbea în turcă sau în ţigănească? N-am putut înţelege.

Noul nostru prieten ezită o clipă, ca şi cum n-ar fi vrut să repete cuvintele ţigăncii.

— În turcă, murmură apoi. Poate că ar fi mai bine să nu-ţi spun. A fost ceva foarte grosolan. Şi ciudat. Privea spre Helen cu interes, dar şi cu un fel de licăr de teamă în ochii săi blânzi. A folosit un cuvânt pe care nu-l voi traduce, începu el să explice. Şi apoi a spus: «Pleacă de aici, româncă fiică a lupilor! Tu şi prietenul tău aduceţi blestemul vampirilor asupra oraşului nostru!»

Helen se albise toată, şi m-am simţit îndemnat să-i iau mâna în palmele mele.

— E o coincidenţă, am şoptit, iar ea se încruntă la mine; dezvăluiam prea multe în faţa profesorului.

Turgut se uita când la mine, când la ea. În cele din urmă, exclamă:

— Toate astea sunt foarte bizare, într-adevăr, dragi prieteni. Cred că trebuie să ne continuăm discuţia, fără întârziere.

Aproape că aţipisem pe banchetă, în tren, deşi povestea tatălui meu mi se părea interesantă în cel mai înalt grad. Când o citisem prima dată, acasă, în timpul nopţii, nu mai izbutisem apoi să dorm, iar acum eram obosită. O senzaţie de ireal se înstăpânise asupra mea în compartimentul scăldat în soare, şi am întors capul pentru a privi pe fereastră, la parcelele ordonate ale fermelor olandeze. În timp ce ne apropiam sau ne îndepărtam de câte un oraş, treceam cu trenul pe lângă mici grădini de legume, de un verde-crud sub cerul înnorat, pe lângă curţile olandezilor care-şi vedeau liniştiţi de treburile lor, în casele construite cu spatele spre calea ferată. Câmpul avea o splendidă nuanţă de verde, verdele acela care apare în Olanda la începutul primăverii şi durează până aproape de prima ninsoare, alimentat de umiditatea din aer şi de ochiurile de apă ce se văd oriîncotro te-ai uita. Lăsasem deja în urmă o zonă înţesată de canale şi poduri, iar

acum, de la fereastră, se zăreau cirezi de vaci ce păşteau pe păşunile clar delimitate. Doi bătrânei pe biciclete se iviră pe drumul ce rula paralel cu noi, pentru a lăsa loc apoi altor păşuni. Curând am trecut în Belgia – ţară despre care ştiam din experienţă că poate fi ratată cu uşurinţă dacă aţipeşti puţin.

Mi-am strâns degetele pe scrisorile din poală, dar pleoapele îmi erau din ce în ce mai grele. Doamna de pe bancheta de vizavi moţăia deja, cu o revistă în mână. Ochii mi se închiseseră abia de câteva secunde, când uşa compartimentului se deschise brusc. Un glas exasperat începu să vorbească şi o siluetă înaltă îmi alungă pe deplin somnul.

— Ei bine, asta-i prea de tot! Mi-am închipuit eu! Am scotocit fiecare vagon în căutarea ta.

Era Barley, ştergându-şi fruntea asudată şi încruntându-se la mine.

Capitolul 26

Barley era furios. Nu-l puteam învinovăţi, dar pentru mine era o situaţie foarte neplăcută şi, la rândul meu, eram puţintel supărată. Însă mai rău mă irita faptul că, după primul val de enervare, m-a cuprins un tainic fior de uşurare; până în clipa aceea nu-mi dădusem seama cât de singură mă simţeam acolo, în tren, în vreme ce mă îndreptam spre necunoscut şi, probabil, spre o singurătate şi mai mare: aceea de a nu izbuti să-l găsesc pe tata sau – cumplit – de a-l pierde pentru totdeauna. Cu numai câteva zile în urmă, Barley era un necunoscut, dar acum figura lui reprezenta pentru mine familiarul.

În acest moment însă, era un familiar furibund.

— Unde mama naibii îţi închipui că te duci? M-ai făcut să alerg ca un… Şi, oricum, ce-ai de gând?

Am ocolit deocamdată ultima întrebare.

— N-am vrut să te sperii, Barley. Am crezut că te-ai îmbarcat pe feribot şi că nu vei afla nimic.

— Da, să mă întorc la master James, să-i spun că eşti bine mersi în Amsterdam, iar pe urmă să afle că ai dispărut! Oh, ce bine mi-ar fi mers atunci!

Se trânti pe banchetă lângă mine, îşi încrucişă braţele la piept şi îşi puse un picior peste celălalt. Avea la el valiza aceea mică, iar părul i se ridicase drept în cap.

— Ce te-a apucat? mă întrebă în cele din urmă.

— Dar tu de ce m-ai spionat?

— Feribotul urma să plece cu întârziere, fiindcă avea nevoie de reparaţii, îmi explică, înăbuşindu-şi cu greu acum un surâs. Mi-era o foame de lup, aşa că m-am dus câteva străduţe mai sus, să-mi cumpăr nişte cornuri şi un ceai, şi mi s-a părut că te văd mergând în cealaltă direcţie, undeva în faţă, dar n-am fost sigur. Mi-am zis că mi se năzare, aşa că mi-am văzut de treabă şi am rămas să-mi iau ceva de mâncare. Însă conştiinţa nu mi-a dat pace, fiindcă, dacă erai într-adevăr tu, însemna că am încurcat-o. Aşa că am luat-o la fugă încoace, am văzut gara, te-am zărit urcând în tren şi am crezut că fac atac de cord. Mi-ai dat de furcă frumos în dimineaţa asta. A trebuit să alerg să-mi cumpăr bilet – mai că n-am avut cu ce – şi să te caut prin tot trenul. Iar acum am ajuns atât de departe, încât nu putem coborî chiar în clipa asta.

Ochii lui înguşti începură să rătăcească pe fereastră şi apoi se aţintiră asupra scrisorilor de pe genunchii mei.

— Ai putea să-mi explici ce cauţi în expresul de Paris în loc să fii la şcoală? Ce puteam face?

— Îmi pare rău, Barley! N-am avut nici un moment intenţia să te

implic în toată situaţia asta. Am crezut că ai plecat deja şi că te poţi întoarce la master James cu conştiinţa curată. N-am vrut să-ţi fac necazuri.

— Serios? Era clar că aşteaptă mai multe lămuriri. Deci voiai să te plimbi puţin prin Paris în loc să stai la ora de istorie!

— Păi, am bâiguit încercând să câştig ceva timp, tata mi-a trimis o telegramă spunându-mi că e bine şi să vin şi eu pentru câteva zile.

Barley rămase tăcut câteva clipe.

— Regret, dar asta nu explică totul. Dacă ai fi primit o telegramă, ar fi venit probabil aseară şi aş fi auzit şi eu despre ea. Şi se punea cumva problema ca tatăl tău să nu fie „bine”? Parcă plecase în călătorie de afaceri. Ce citeşti acolo?

— E o poveste lungă, am replicat moale, şi ştiu că deja îţi zici că sunt ciudată…

— Eşti tare ciudată! Dar mai bine mi-ai spune ce ai de gând. Avem suficient timp până ce ajungem în Bruxelles, ca să luăm trenul înapoi spre Amsterdam.

— Nu!

Nu intenţionasem să strig chiar atât de tare. Doamna de vizavi tresări în somn, aşa că am continuat, vorbind mai încet:

— Trebuie să merg la Paris. Sunt foarte bine. Tu poţi coborî acolo, dacă vrei, şi să te întorci la Londra până diseară.

— Să cobor acolo, zici? Asta înseamnă că tu n-ai să cobori acolo? Unde merge trenul ăsta?

— Se opreşte în Paris, dar…

Barley îşi încrucişase din nou braţele şi aştepta. Era chiar mai rău decât tata. Poate mai rău chiar decât fusese profesorul Rossi. Mi-a trecut în fugă prin minte imaginea lui stând la catedră, cu braţele la piept, măsurându-şi bieţii elevi cu priviri încruntate şi strigând: „Şi ce anume l-a dus pe Milton la teribila sa concluzie privind căderea lui Satan? Sau n-a citit *nimeni* lucrarea?!” Am înghiţit cu greu nodul din gât şi am răspuns din nou, mai umil:

— E o poveste lungă.

— Avem timp destul.

„Eu, Helen şi Turgut ne-am privit în tăcere şi am conştientizat atunci între noi o conexiune, ca o senzaţie de înrudire. Poate pentru a trage puţin de timp, Helen luă obiectul albastru pe care-l pusese profesorul pe masă, lângă ea, şi mi-l întinse.

— Este un simbol străvechi, îmi spuse. Un talisman împotriva deochiului.

L-am luat, i-am simţit conturul neted, cald de la palma ei, şi l-am lăsat din nou jos. Turgut nu s-a lăsat însă distras.

— Doamnă, sunteţi româncă?

Niciun răspuns.

— Dacă aşa stau lucrurile, reluă el cu o voce puţin mai joasă, trebuie să aveţi grijă aici. Poliţia s-ar putea arăta interesată. Ţara noastră nu are relaţii tocmai prieteneşti cu România.

— Ştiu.

— Dar cum de şi-a dat ţiganca seama de acest lucru? se miră Turgut. Nu i-aţi spus nimic!

— N-am idee.

— Unii oameni susţin că ţiganii au un anumit talent vizionar. Eu n-am crezut niciodată aşa ceva, dar… Şi ce ciudat că a pomenit despre vampiri!

— Da? replică Helen. Probabil că era sărită. Toţi ţiganii sunt nebuni.

— Se poate, se poate. Oricum, mi se pare straniu ce a spus şi cum a spus – fiindcă aceasta este o altă specializare a mea.

— Ţiganii? am întrebat.

— Nu, domnul meu, vampirii!

Eu şi Helen am rămas cu ochii aţintiţi la el, cu grijă să nu ne încrucişăm privirile. Turgut reluă:

— Shakespeare e munca mea de o viaţă, însă legendele despre vampiri sunt pasiunea mea. Aici, în Turcia, avem o veche tradiţie în acest sens.

— Este o… o tradiţie turcă? am întrebat uluit.

— O, legendele datează din Egiptul antic, dragii mei colegi. Dar aici, în Istanbul… ei bine, se spune că unii dintre cei mai sângeroşi împăraţi bizantini erau vampiri, că pentru ei împărtăşania creştină era de fapt o invitaţie de a bea sângele muritorilor. Dar eu nu cred aşa ceva. Cred că poveştile acestea au apărut mai târziu.

— A, păi… Nu voiam să mă arăt foarte interesat, mai mult de teamă ca Helen să nu-mi strivească iar piciorul pe sub masă decât din temerea că Turgut ar fi putut fi un aliat al forţelor întunericului, dar am văzut că şi ea îl privea uimită, aşa că am continuat: Dar ce părere aveţi despre legenda lui Dracula? Aţi auzit de ea?

— Dacă am auzit de ea?! Ochii lui întunecaţi sclipiră, şi turcul îşi strânse şervetul în pumn. Ştiaţi că Dracula a fost un om în carne şi oase, un personaj istoric? Un compatriot al dumneavoastră, doamnă. Era un domnitor, un *voivoda* din secolul al XV-lea, în Carpaţi. O persoană nu tocmai admirabilă, însă.

Atât eu, cât şi Helen am încuviinţat, fără a ne putea stăpâni. Eu unul nu m-am putut stăpâni în orice caz, iar ea părea prea absorbită de cuvintele profesorului pentru a se mai controla. Se aplecase spre el, ascultând, ochii strălucindu-i la fel de întunecaţi ca ai lui. Paloarea ei obişnuită fusese înlocuită acum de o roşeaţă slabă. Era unul dintre acele momente în care frumuseţea răzbătea la suprafaţa chipului ei

reţinut şi dur, iluminând-o din interior. Turgut se lăsase prins de subiectul discuţiei.

— Nu vreau să vă plictisesc, dar am o teorie care susţine că Dracula este un personaj foarte important în istoria Istanbulului. Se ştie că, în copilărie, a fost ostaticul sultanului Mahomed al II-lea, în Gallipoli, şi mai târziu undeva în Anatolia; tatăl lui îl dăduse sultanului Murad al II-lea, tatăl lui Mahomed, ca gaj pentru respectarea unui tratat. Copilul a rămas acolo timp de şase ani, între 1442 şi 1448. După cum vedeţi, nici părintele lui nu era tocmai un domn! Soldaţii care îl păzeau erau maeştri ai tehnicilor de tortură, şi probabil că băiatul a învăţat multe privindu-i. Dar, bunii mei domni – turcul părea că, prins de patima discursului, uitase pe moment că Helen era femeie –, eu mi-am formulat propria teorie, susţinând că şi el şi-a lăsat amprenta asupra soldaţilor.

— Ce vreţi să spuneţi?

— Cam din epoca aceea s-au înregistrat în Istanbul cazuri de vampirism. Eu consider – nu mi-am publicat încă ideile şi, din păcate, nu am dovezi în sprijinul lor – că primele sale victime au fost din rândul otomanilor, poate chiar dintre paznicii cu care s-a împrietenit. Astfel, imperiul nostru a fost contaminat şi morbul a fost dus apoi la Constantinopol, odată cu Mahomed Cuceritorul.

Am continuat să-l privim, fără a scoate un cuvânt. Mi-a trecut prin minte că, în conformitate cu legenda, numai morţii deveneau vampiri. Asta însemna oare că Vlad Dracul fusese ucis în Asia Mică şi se transformase de pe atunci într-un mort viu, încă din tinereţe, sau că pur şi simplu avea gusturi nu tocmai creştineşti de la o vârstă fragedă şi că le transmisese şi altora? Mi-am notat în minte să-l întreb acest lucru pe Turgut mai târziu, în cazul în care aveam să-l cunosc mai bine. Între timp, el îşi reluase zâmbetul prietenos.

— Ei, asta e marota mea excentrică, atâta tot. Să mă iertaţi că m-am înfierbântat aşa. Soţia îmi spune că sunt insuportabil. Ridică din nou paharul spre noi cu un gest curtenitor, înainte de a sorbi din el, şi adăugă: Dar, pe legea mea, o dovadă totuşi am! Şi anume că sultanii se temeau de el, considerându-l vampir.

— Dovada? am bâiguit.

— Da, am descoperit-o acum câţiva ani. Sultanul era atât de interesat de Dracula, încât, după moartea acestuia, în Valahia, a reunit aici o serie de documente şi obiecte care i-au aparţinut. Dracula a ucis mulţi turci în ţara lui, şi sultanul îl ura din cauza asta, dar altul a fost motivul pentru care a fondat arhiva despre care vă spuneam. Da! Sultanul chiar i-a trimis o scrisoare paşei din Valahia, în 1478, cerându-i să adune toate scrierile existente despre Vlad Dracula. De ce? Fiindcă – spunea el – voia să înfiinţeze o arhivă menită să distrugă răul ce se răspândise în acest oraş după moartea valahului. Înţelegeţi

dumneavoastră – de ce s-ar fi temut încă sultanul de el, după moartea lui, dacă nu ar fi crezut că Dracula se poate întoarce? Am găsit o copie a scrisorii de răspuns a paşalei! declară Turgut izbind cu pumnul în masă şi zâmbind. Am găsit chiar arhiva pe care a fondat-o pentru a lupta împotriva răului!

Nici eu, nici Helen nu ne-am clintit. Coincidenţa era incredibil de bizară. În cele din urmă, am riscat o întrebare:

— Domnule profesor, colecţia de documente la care vă referiţi a fost creată cumva de sultanul Mahomed al II-lea?

De data asta, era rândul lui să ne privească mut.

— Pe onoarea mea, sunteţi un istoric desăvârşit, într-adevăr! Vă interesează această perioadă a istoriei noastre?

— Da, foarte mult. Şi am fi… aş fi teribil de interesat să văd şi eu această arhivă pe care aţi descoperit-o dumneavoastră.

— Desigur! Cu mare plăcere. Am să v-o arăt. Soţia mea va fi uluită de faptul că există cineva care vrea s-o vadă. Dar, din păcate, splendida clădire în care era odată adăpostită a fost demolată pentru a se construi un nou sediu al Ministerului Lucrărilor Publice, cam… acum opt ani. Era o clădire mică şi deosebită, lângă Moscheea Albastră. Păcat!

Am simţit cum sângele mi se retrage în inimă. Deci de aceea nu izbuteam să localizăm arhiva despre care vorbise Rossi!

— Dar documentele…

— Nu vă faceţi griji, dragă domnule. Am avut eu grijă să intre în colecţia Bibliotecii Naţionale. Chiar dacă nimeni nu le mai apreciază aşa ca mine, tot trebuie păstrate. O umbră întunecată se abătu pe figura lui, pentru prima dată de la admonestarea ţigăncii, când adăugă: Răul există încă în oraşul nostru, ca pretutindeni, de altfel. Dacă vă plac curiozităţile – şi aici privirea îi oscilă de la mine la Helen şi înapoi –, îmi va face o deosebită plăcere să vă însoţesc acolo mâine. Îl cunosc pe bibliotecar, şi vă va permite să răsfoiţi colecţia aceea.

— Vă mulţumim foarte mult, am răspuns, neîndrăznind să întorc ochii spre Helen. Şi cum… cum aţi devenit interesat de un subiect atât de neobişnuit?

— Oh, povestea e lungă! Nu vă pot plictisi chiar atât de mult!

— Nu ne plictisiţi deloc.

— Sunteţi foarte amabil.

Profesorul rămase tăcut timp de câteva minute, jucându-se cu furculiţa. Afară, pe străzile aglomerate, maşinile claxonau în urma bicicliştilor, iar trecătorii se perindau aidoma personajelor pe o scenă – femeile în rochii largi, cu eşarfe şi cercei lungi, de aur, bărbaţii în costume occidentale cu cravată şi cămaşă albă. O adiere lejeră, marină ajunse până la noi, aducându-mi în minte imaginea corăbiilor ce-şi aduceau încărcăturile bogate până în inima imperiului – un imperiu

mai întâi creştin, apoi musulman –, trăgând la ancoră sub zidurile oraşului, ce coborau până la malul mării. Fortăreaţa împădurită a lui Dracula, cu ritualurile sale barbare, părea mult departe de această lume străveche şi cosmopolită. Nu e de mirare că i-a urât pe turci şi că ei l-au detestat la rândul lor, mi-am spus. Şi totuşi, turcii din Istanbul, cu aurul, arama şi cu mătăsurile lor, cu bazarele, anticariatele şi miile de moschei şi geamii, trebuie să fi avut mult mai multe în comun cu bizantinii pe care i-au cucerit decât avea Vlad. Privit din perspectiva acestui centru cultural, Dracula părea o sălbăticiune din codru, un căpcăun provincial, un barbar medieval. Mi-am amintit totuşi imaginea lui, pe care o văzusem într-o enciclopedie, acasă – gravura aceea care înfăţişa o figură distinsă, cu mustaţă îngrijită şi o cuşmă elegantă. Mi s-a părut un paradox.

Eram pierdut în această reverie când vocea lui Turgut răsună din nou:

— Spuneţi-mi, prieteni, de ce vă interesează acest subiect, al lui Dracula?

Ne pasase mingea cu un surâs afabil… sau poate suspicios. Am privit spre Helen.

— Păi, eu studiez secolul al XV-lea în Europa, ca parte a disertaţiei pe care o pregătesc, am răspuns şi am fost imediat pedepsit pentru lipsa mea de sinceritate prin senzaţia că această minciună s-ar putea dovedi totuşi în curând un adevăr. Dumnezeu ştie când voi mai ajunge să lucrez din nou la teza mea, aşa că ultimul lucru de care aveam nevoie era un subiect mai amplu. Dar dumneavoastră – am insistat – cum aţi trecut de la Shakespeare la vampiri?

Turgut surâse – cam trist, mi s-a părut mie –, şi sinceritatea sa tacită mi-a sporit sentimentul de ruşine.

— Ah, e o poveste veche şi foarte ciudată. Lucram la cea de-a doua carte a mea despre Shakespeare – tragediile sale. Mă retrăgeam în fiecare zi într-o mică… oare cum îi spuneţi dumneavoastră în engleză?… într-o nişă în sala de lectură a universităţii. Şi într-o zi am găsit o carte pe care n-o mai văzusem acolo niciodată. Turgut se întoarse spre mine, din nou cu acelaşi surâs trist. Eu îngheţasem deja. Cartea aceasta – continuă el – nu semăna cu nicio alta; era foarte veche şi complet goală, cu excepţia unui dragon în mijloc şi a cuvântului DRAKULYA. Nu mai auzisem până atunci despre Dracula, dar imaginea era foarte ciudată şi pregnantă. Şi atunci mi-am spus că trebuie să înţeleg ce înseamnă asta. Aşa că am încercat să aflu tot.

Helen stătuse neclintită lângă mine, dar acum se mişcă în scaunul ei, cu nerăbdare parcă.

— Totul? întrebă ea şoptit.”

Trenul aproape că ajunsese la Bruxelles. Mi-a luat mult timp – deşi

mi s-a părut că abia trecuseră câteva minute – până ce i-am explicat lui Barley, în cuvinte cât mai simple şi mai limpezi, ce-mi povestise tata despre evenimentele din tinereţea lui. Acum privea absent pe fereastră, la casele şi grădinile belgiene ce aveau un aer trist sub cerul înnorat. Pe măsură ce ne apropiam de Bruxelles, câte o rază slabă de soare începea să aureoleze turnul unei biserici sau coşul vreunei fabrici. Femeia de pe bancheta de vizavi sforăia încetişor, cu revista căzută pe podeaua compartimentului.

Eram gata să-i povestesc despre recentul neastâmpăr al tatălui meu, despre paloarea şi despre comportamentul său neobişnuit, când Barley se întoarse brusc şi mă privi în ochi.

— E foarte straniu ce-mi spui. Nu ştiu de ce aş avea încredere în ce mi-ai povestit, dar am. Sau, cel puţin, vreau să am.

Mi-a trecut prin minte gândul că nu-l văzusem niciodată serios până atunci – doar vesel şi, pentru scurt timp, enervat. Ochii lui, albaştri ca două petice de cer, se îngustară şi mai mult.

— Partea interesantă e că toate astea îmi amintesc de ceva.

— De ce anume? am întrebat, răsuflând uşurată fiindcă-mi acceptase povestea.

— Păi, tocmai asta-i partea interesantă, că nu-mi dau seama de ce. Ştiu doar că are legătură cu master James. Dar ce e – habar n-am!

Capitolul 27

În compartimentul de tren, Barley şedea cu bărbia în pumn, străduindu-se în zadar să-şi aducă aminte, de ceva în legătură cu master James. În cele din urmă ridică ochii spre mine şi m-am simţit colpeşită de frumuseţea chipului său prelung când era serios. În lipsa voioşiei aceleia sâcâitoare, l-ai fi putut lua drept chipul unui înger, sau poate al unui pustnic dintr-o abaţie nordică. Pe atunci însă aceste comparaţii mi se conturau doar vag în minte; abia mai târziu am devenit conştientă de ele.

— Ei bine, spuse el în cele din urmă, după cum văd eu situaţia, există două posibilităţi. Ori eşti dusă cu pluta, caz în care trebuie să rămân lângă tine şi să te duc acasă în siguranţă, ori nu eşti dusă, şi de asemenea trebuie să rămân lângă tine, fiindcă te aşteaptă probleme serioase. Ar trebui să fiu la şcoală mâine, dar o să văd ce pot face în privinţa asta. Oftă şi mă privi, rezemat din nou de spătarul banchetei: Am bănuiala că Parisul nu e destinaţia finală a călătoriei tale. Ai putea să mă luminezi puţin şi să-mi spui încotro ai de gând să te îndreptţi?

„Dacă profesorul Bora ne-ar fi tras câte o palmă peste faţă, acolo în restaurantul acela din Istanbul, tot nu ne-ar fi uluit atât de tare ca dezvăluirea pe care tocmai o făcuse despre «marota» lui excentrică. Fusese totuşi o palmă salutară: ne trezisem acum de-a binelea. Oboseala îmi pierise şi, odată cu ea, neîncrederea că vom găsi noi informaţii despre mormântul lui Dracula. Venisem deci la locul potrivit. Poate – şi aici inima îmi tresări, însă nu doar cu speranţă –, poate că mormântul se afla chiar aici, în Turcia. Nu-mi trecuse niciodată prin minte o asemenea eventualitate, dar acum îmi dădeam seama că nu ar fi deloc imposibil. La urma urmei, Rossi fusese admonestat sever aici de unul dintre acoliţii lui Dracula. Ar fi oare posibil ca mortul viu să fi păzit nu doar arhiva, ci şi un mormânt? S-ar fi putut ca prezenţa insistentă a vampirilor, la care se referise Turgut, să fie de fapt o consecinţă a prezenţei continue a lui Dracula aici? Am revăzut rapid în minte ceea ce ştiam deja despre viaţa şi legenda lui Vlad Ţepeş. Dacă fusese întemniţat aici în tinereţe, n-ar fi oare posibil să se fi întors după moarte în locurile în care îşi făcuse ucenicia în ale torturii? Poate că îl anima o anume nostalgie, ca a celor care se retrag la un moment dat în oraşul în care au copilărit. Iar dacă romanul lui Stoker nu greşea în privinţa obiceiurilor vampirilor, creatura se putea muta foarte bine dintr-un loc în altul, săpându-şi mormântul acolo unde dorea; la urma urmei, în poveste călătorise în sicriul său până în Anglia. De ce n-ar fi putut veni într-un mod oarecare aici, în Istanbul, deplasându-se în noapte în însăşi inima imperiului ale cărui armate îi

aduseseră pieirea? În fond, ar fi fost o răzbunare pe măsură.

Dar încă nu-i puteam adresa lui Turgut aceste întrebări. Abia îl cunoscusem şi încă nu ştiam dacă puteam avea încredere în el. Părea sincer, şi totuşi faptul că se aşezase tocmai la masa noastră şi ne povestise despre «marota» lui părea o coincidenţă mult prea bizară pentru a fi credibilă. Acum i se adresa lui Helen şi, în sfârşit, ea îi vorbea.

— Nu, dragă doamnă, nu ştiu «totul» despre povestea lui Dracula. De fapt, cunoştinţele mele nu sunt nici pe departe uimitoare. Dar bănuiesc că personajul a exercitat o influenţă considerabilă asupra oraşului nostru, o influenţă malefică, iar acest fapt mă îndeamnă să continui. Dar voi, prieteni? întrebă el privind când spre mine, când spre Helen. Păreţi şi voi interesaţi oarecum de acest domeniu. La ce se referă mai exact disertaţia dumitale, tinere?

— La comerţul olandez în secolul al XVII-lea, am răspuns moale.

Mie unul mi s-a părut un răspuns ezitant, şi începusem deja să mă întreb dacă nu cumva era şi fusese dintotdeauna un proiect înşelător; la urma urmei, negustorii olandezi nu bântuiau eternitatea atacând oamenii şi furându-le sufletele nemuritoare.

— A! exclamă Turgut cu o privire nedumerită. Dacă vă interesează însă şi istoria Istanbulului, puteţi veni cu mine mâine-dimineaţă pentru a vedea colecţia sultanului Mahomed. A fost un conducător remarcabil; pe lângă documentele mele preferate, a colecţionat o sumedenie de alte lucruri interesante. Acum trebuie să mă duc acasă, la soţie; am întârziat nepermis de mult şi probabil că e deja în culmea exasperării. Zâmbi, ca şi cum starea soţiei i s-ar fi părut mai degrabă mulţumitoare, şi adăugă: Va dori în mod cert să cinaţi împreună cu noi mâine, aşa cum de altfel vreau şi eu.

Am stat o clipă în cumpănă; consoartele turcilor erau încă, probabil, la fel de supuse ca femeile din haremurile de odinioară. Sau poate că Turgut nu voise să spună decât că soţia lui era la fel de primitoare ca el. Am aşteptat să aud pufnetul dezaprobator al lui Helen, însă ea s-a mulţumit doar să privească pe rând la amândoi.

— Aşa deci, prieteni – Turgut se ridicase, pregătindu-se de plecare. Scoase câteva bancnote şi le strecură sub marginea farfuriei, apoi ridică pentru ultima dată paharul în cinstea noastră şi sorbi restul de ceai. Pe mâine!

— Unde ne vom întâlni?

— Oh, voi veni aici pentru a vă lua. Să spunem… exact la zece, mâine-dimineaţă? Bun! Vă doresc o seară plăcută.

Înclină capul în semn de salut şi plecă. După câteva clipe mi-am dat seama că abia se atinsese de mâncarea din farfurie, plătise şi cina noastră şi, în plus, ne lăsase talismanul împotriva deochiului, care se afla şi acum pe masă.

Am dormit în noaptea aceea dus, după oboseala drumului şi turul prin Istanbul. Când zgomotul oraşului m-a trezit, era deja şase şi jumătate. În cameră era semiîntuneric. Când am deschis ochii, am privit în jur, la pereţii văruiţi, la mobilierul simplu, cu un aer străin, la luciul oglinzii de deasupra chiuvetei, şi m-am simţit oarecum confuz. M-am gândit la şederea lui Rossi aici, în Istanbul, la pensiunea la care trăsese el – unde anume, nu ştiam – şi în care îi fuseseră mutate bagajele şi pierdute însemnările, şi am avut impresia că o văd cu ochii minţii, de parcă aş fi fost eu însumi acolo sau aş fi retrăit acum întreaga scenă. După câteva clipe am realizat că totul era liniştit şi în ordine în camera mea; servieta cu preţiosul ei conţinut şedea neatinsă lângă pat, unde era suficient să întind doar o mână pentru a o atinge. Chiar şi în somn fusesem într-un fel conştient de cartea aceea veche din interiorul ei.

O auzeam pe Helen în baia de pe culoar, mişcându-se şi dând drumul la apă. După un moment, mi-am dat seama că trăgeam cu urechea şi, pentru a scăpa de sentimentul de jenă, m-am ridicat din pat şi m-am dus la chiuvetă să-mi dau cu puţină apă pe faţă şi pe mâini. În oglindă, figura mea – şi ce tânăr îmi păream până şi mie, atunci – era aceeaşi dintotdeauna. După oboseala călătoriei, ochii îmi erau puţin înceţoşaţi, dar aveam privirea alertă. Mi-am pus în păr un strop din atotprezenta briantină a acelei epoci, l-am pieptănat pe spate, neted şi lucios, mi-am îmbrăcat pantalonii şi un sacou, la care am adăugat o cămaşă curată, dar boţită şi o cravată. În vreme ce mă aranjam, am auzit cum zgomotele din baie încetează şi, după câteva clipe, mi-am scos trusa de bărbierit şi am ciocănit în uşă. N-a răspuns nimeni, aşa că am intrat. Parfumul lui Helen, o colonie aspră, cu iz mai degrabă ieftin – poate una pe care o adusese de acasă –, persista în cămăruţa de baie. Aproape că începuse să-mi placă.

La micul dejun am avut cafea tare – foarte tare –, servită într-un ibric de aramă cu mânerul lung, alături de pâine, brânză sărată şi măsline, plus un ziar pe care nu-l puteam citi. Helen mâncă în tăcere, iar eu am imitat-o, gândindu-mă învăluit în fumul de ţigară ce plutea spre noi din colţul în care aştepta chelnerul. Restaurantul era pustiu în această dimineaţă – cu excepţia razelor de soare ce pătrundeau prin fereastra în arcadă –, dar forfota traficului de afară îl umplea cu un amalgam de sunete plăcute şi imagini ale trecătorilor înarmaţi cu serviete sau cu plase de cumpărături. Instinctiv, căutasem o masă cât mai departe de fereastră.

— Profesorul va sosi abia peste două ore, îmi spuse Helen, punându-şi zahăr în a doua ceaşcă de cafea şi amestecând viguros. Ce facem până atunci?

— Mă gândeam că am putea merge din nou la Hagia Sofia. Aş vrea să mai văd o dată locul.

— De ce nu? Nu mă deranjează să fiu şi turist aici.

Părea odihnită, şi am remarcat că-şi pusese pe sub taiorul negru o bluză curată, albastru-deschis – prima pată de culoare pe care o observam la ea, o excepţie de la obişnuita ţinută în alb şi negru. Ca şi până acum, la gât purta eşarfa ce-i ascundea locul în care o muşcase bibliotecarul. Avea o expresie ironică şi ostenită, dar am avut senzaţia – nesusţinută de nimic concret – că se obişnuise deja cu prezenţa mea până într-acolo, încât mai slăbise ceva din ferocitatea ei uzuală.

Străzile gemeau deja de pietoni şi de maşini când am ieşit din restaurant şi am pornit spre inima vechiului oraş, oprindu-ne la un bazar. Fiecare alee era un furnicar de cumpărători: bătrâne în negru pipăind un veritabil curcubeu de ţesături fine, tinere în veşminte bogat colorate, cu capul acoperit, târguindu-se pentru fructe total necunoscute mie sau examinând vitrinele cu bijuterii din aur, bătrâni cu fesuri croşetate citind ziarele sau aplecându-se pentru a cerceta variate sortimente de narghilele din lemn. Unii dintre ei aveau în mâini şiraguri de mătănii. Oriunde mă uitam, vedeam figuri cu trăsături plăcute, ferme, cu tenul măsliniu, mâini care se agitau şi gesticulau, degete întinse şi zâmbete fugare ce revelau când şi când câte un dinte de aur. De jur împrejur, aerul zumzăia de glasuri afectate, hotărâte, sonore şi ocazional de râsete.

Helen avea acelaşi zâmbet amuzat, ironic, privind la necunoscuţii din jur ca şi cum i-ar fi făcut plăcere să-i vadă, dar totodată de parcă ar fi fost convinsă că-i înţelege mult prea bine. Şi pentru mine scena era încântătoare, dar la mine se combina cu o senzaţie de reţinere, pe care o recunoşteam în sufletul meu de o săptămână încoace şi care se manifesta în toate locurile publice. Era ceva ce mă îndemna să cercetez mulţimea din jur, să privesc mereu peste umăr, să analizez expresiile de pe figurile întâlnite – şi aveam senzaţia că sunt eu însumi urmărit şi privit. Era o senzaţie neplăcută, o notă stridentă pe fondul conversaţiilor lejere din jurul nostru, şi m-am întrebat – nu pentru prima dată – dacă nu mă molipsisem cumva de atitudinea aceea cinică pe care o avea Helen faţă de întreaga specie umană. Totodată, eram curios dacă această atitudine a ei era intrinsecă sau apăruse doar ca o consecinţă a vieţii duse într-un stat poliţienesc.

Oricare ar fi fost cauzele ei, îmi resimţeam această nouă paranoia ca un afront la adresa eului meu anterior. Cu o săptămână în urmă eram un tânăr american normal, resemnat cu lipsa mea de satisfacţii profesionale, mândru în fond de prosperitatea şi de simţul moral superior al culturii în care trăiam, chiar şi atunci când mă prefăceam că le contest. Acum Războiul Rece devenise o realitate pentru mine, prin intermediul lui Helen şi al aerului ei deziluzionat, în vreme ce un alt război rece, mai vechi, se făcea simţit treptat în sângele meu. M-am gândit la Rossi, la zilele în care bătuse şi el aceste străzi în vara lui

1930, înainte ca evenimentele petrecute în arhivă să-l alunge din Istanbul, şi l-am simţit foarte real – nu doar pe Rossi cel pe care-l cunoscusem, ci şi pe Rossi cel tânăr, din scrisorile sale.

La un moment dat, Helen mă bătu uşor pe braţ şi-mi făcu un semn discret către doi bătrânei care şedeau la o masă de lemn, lângă o prăvălie.

— Uită-te aici, îmi spuse, teoria tihnei personificată. E ora nouă dimineaţa, şi ei joacă deja şah. E de mirare că nu fac o partidă de table, jocul preferat în această parte a lumii. Dar cred că aceştia de aici joacă şah.

Cei doi bărbaţi îşi aşezau piesele pe tabla de lemn veche şi uzată, negrul împotriva albului, cai şi ture stând de strajă, pioni dispuşi pe linia de bătaie – acelaşi aranjament dintotdeauna al oricărui război, mi-am spus, oprindu-mă să privesc.

— Ştii ceva şah? mă întrebă Helen.

— Desigur, am replicat indignat. Obişnuiam să joc cu tata!

— Ah!

Exclamaţia a fost amară, şi mi-am amintit prea târziu că ea nu avusese parte de asemenea lecţii în copilărie şi că jucase un şah aparte cu tatăl ei – sau cu imaginea pe care şi-o formase despre el, în orice caz.

— Ştii, nu e ceva occidental, continuă ea. E un joc străvechi, din India; se numea *şahmat* în persană. *Şah* înseamnă «rege». Prin urmare, e o luptă a regilor.

I-am privit pe cei doi începându-şi partida, alegând cu degete chircite primele piese. Între ei era un schimb continuu de glume şi replici vesele; probabil că se cunoşteau de mult. Aş fi putut sta acolo toată ziua, urmărindu-le jocul, dar Helen porni înainte nerăbdătoare, şi am urmat-o. Când ne-am îndepărtat, cei doi bărbaţi au părut că ne observă în sfârşit, ridicându-şi pentru o clipă ochii, nedumeriţi. Probabil că arătam ca nişte străini aici, deşi figura lui Helen se armoniza plăcut cu ceea ce vedeam în jur. M-am întrebat cât timp va dura partida celor doi – toată dimineaţa, probabil – şi care dintre ei va câştiga de data aceasta.

Prăvălia de lângă ei tocmai deschidea. Era mai degrabă o baracă, înghesuită între trunchiul unui smochin şi marginea bazarului. Un tânăr în pantaloni negri şi cămaşă albă trăgea cu putere de uşi şi obloane, aşezând mesele în faţă şi întinzându-şi mărfurile pe ele: cărţi – grămezi pe taraba de lemn, în lăzile de pe podea şi pe rafturile din interior.

M-am apropiat grăbit, iar tânărul proprietar schiţă din cap un salut şi zâmbi, ca şi cum ar fi recunoscut un bibliofil indiferent de limba vorbită. Helen veni şi ea ceva mai lent şi am început amândoi să răsfoim un volum după altul, în cele mai diverse limbi. Multe dintre

ele erau în arabă sau în limba turcă modernă; unele erau scrise în alfabetul chirilic sau grec, altele în engleză, franceză, germană, italiană. Am găsit un tom în ebraică şi un raft întreg de lucrări clasice în latină. Majoritatea fuseseră tipărite în condiţii precare şi legate pe măsură, având deja colţurile îndoite şi crăpate. Erau şi câteva cărţi de dată recentă, cu scene sumbre pe copertă, plus unele ce păreau foarte vechi, mai cu seamă cele în arabă.

— Bizantinii iubeau cărţile, murmură Helen răsfoind ceea ce părea a fi un volum de poezie germană. Poate cumpărau unele chiar din locul acesta.

Tânărul terminase pregătirile pentru ziua respectivă şi veni să ne salute.

— Vorbiţi germană? Engleză?

— Engleză, am spus repede, văzând că Helen nu răspunde.

— Am cărţi în engleză, mă înştiinţă proprietarul, surâzând. Avea ochi verzui, nasul lung şi trăsături expresive pe chipul îngust. Nu-i problemă. Şi ziare de la Londra, New York…

I-am mulţumit şi l-am întrebat dacă vindea şi cărţi vechi.

— Da, foarte vechi.

Mi-a întins o ediţie de secol XIX din *Mult zgomot pentru nimic* – ieftină, legată în pânză deja decolorată. M-am întrebat din ce bibliotecă «fugise» şi cum călătorise – din Manchester, de pildă – până la această răspântie a lumii vechi. Am răsfoit-o, pentru a mă arăta politicos, şi am înapoiat-o.

— Nu e destul de veche? mă întrebă proprietarul zâmbind iar.

Helen privise peste umărul meu şi acum se uită demonstrativ la ceas. La urma urmei, nici nu mai ajunsesem la Hagia Sofia.

— Da, e vremea să mergem, am spus.

Tânărul negustor schiţă o plecăciune, cu volumul în mână. Am zăbovit cu ochii asupra lui o clipă, sâcâit de ceva, o vagă amintire, dar în clipa următoare omul se întoarse cu spatele, pentru a întâmpina un nou client – un bătrân care ar fi putut chibiţa la jocul celor doi de mai înainte. Helen mă trase de braţ. Am ieşit din prăvălie, am mers cu paşi repezi spre capătul bazarului şi am plecat spre pensiune.

Micul restaurant era gol când am intrat, dar câteva minute mai târziu îşi făcu şi Turgut apariţia, surâzând şi întrebându-ne cum am dormit. Purta un costum din lână oliv, în ciuda arşiţei din miezul zilei, şi părea că debordează de un entuziasm abia reţinut. Părul lui ondulat era pieptănat pe spate, pantofii îi luceau proaspăt lustruiţi şi se apropie repede pentru a ne conduce afară din restaurant. Am remarcat din nou că era un tip energic şi m-am simţit mulţumit că aveam un astfel de ghid. Un val de entuziasm începuse să crească şi în mine. Documentele lui Rossi erau la adăpost în servieta mea, şi poate că orele următoare aveau să mă aducă mai aproape măcar cu un pas de

locul în care se afla el. În scurt timp, cel puţin, voi avea posibilitatea de a compara copiile realizate de el cu originalele pe care le studiase cu atâţia ani în urmă.

În stradă, Turgut ne-a explicat că arhiva sultanului Mahomed nu era găzduită de clădirea principală a Bibliotecii Naţionale, cu toate că se afla sub protecţie guvernamentală. Locul ei era acum într-o anexă a bibliotecii, în care funcţionase iniţial o *medresă,* o şcoală islamică tradiţională. În demersul său de laicizare a ţării, Atatürk închisese aceste şcoli, astfel că astăzi clădirea respectivă adăpostea lucrări vechi şi rare pe teme de istorie a Imperiului Otoman. Acolo urma să găsim şi colecţia sultanului Mahomed al II-lea.

Anexa bibliotecii se dovedi a fi o clădire micuţă, dar splendidă, cu porţi din lemn şi alamă. Ferestrele erau îmbrăcate într-o dantelărie din marmură; lumina filtrată prin ele decora podeaua cu forme geometrice fin desenate, stele căzătoare şi octogoane. Turgut ne-a arătat unde să semnăm în registrul de intrări; Helen a mâzgălit ceva ilizibil, iar el şi-a scris numele cu înfloriturі.

Apoi am intrat în unica sală a colecţiei, o încăpere largă, cu plafonul boltit decorat cu un mozaic în alb şi verde. De la un capăt la celălalt erau aşezate mese lustruite, la care lucrau deja trei sau patru oameni studioşi. Pereţii erau mărginiţi nu numai de rafturi, ci şi de casete şi sertare din lemn, iar din plafon atârnau lămpi delicate din alamă. Arhivarul, un bărbat de vreo cincizeci de ani, cu un şirag de mărgele la încheietura mâinii, se ridică de la birou şi veni spre noi, strângând ambele mâini ale lui Turgut în palmele sale. Discutară ceva timp de un minut – am prins în cuvintele profesorului numele universităţii noastre –, şi apoi arhivarul ni se adresă în turcă, surâzând şi plecându-se în faţa noastră.

— Acesta este domnul Erozan care vă urează bun venit, ni-l prezentă Turgut cu un zâmbet de satisfacţie. Îi va face plăcere să vă poată fi ucis.

Fără să vreau am făcut ochii mari, iar pe Helen am auzit-o pufnind: «util» voise să spună, fireşte.

— Va aduce imediat pentru dumneavoastră, continuă el imperturbabil, documentele sultanului Mahomed cu privire la Ordinul Dragonului, dar până atunci noi va trebui să-l aşteptăm aici liniştiţi.

Ne-am aşezat la una dintre mese, la o distanţă convenabilă de ceilalţi cititori, care ne aruncară în treacăt o privire şi apoi reveniră la studiile lor. După câteva clipe, domnul Erozan se întoarse ţinând în mâini o casetă mare din lemn, cu o încuietoare în faţă şi o inscripţie în arabă gravată pe capac.

— Ce scrie acolo? l-am întrebat pe profesor.

— Ah! exclamă el, atingând capacul cu vârfurile degetelor. Scrie: «Aici este răul… hm… aici este răul conţinut… găzduit. Încuie-l cu

cheile Sfântului Coran».

Inima îmi tresări. Cuvintele semănau izbitor cu cele pe care spusese Rossi că le citise pe marginile hărţii şi apoi le rostise cu glas tare în sala arhivelor. În scrisori nu menţionase nimic despre această casetă, dar poate că nici n-o văzuse, dacă bibliotecarul îi adusese doar documentele. Sau poate că acestea fuseseră închise în casetă cândva după plecarea lui Rossi de aici.

— Cât de veche este caseta? l-am întrebat pe Turgut.

— Nu ştiu. Şi nici prietenul meu n-are idee. Fiind din lemn, nu cred că datează din epoca sultanului Mahomed. Domnul Erozan – profesorul înclină din cap în direcţia lui, şi arhivarul îi imită gestul, curtenitor – mi-a spus la un moment dat că documentele au fost închise în această casetă în 1930, pentru a fi păstrate în siguranţă. Ştie acest lucru de la bibliotecarul care a lucrat aici înaintea lui. Prietenul meu este un om foarte meticulos.

— În 1930!

Am aruncat o privire spre Helen. Probabil că la data la care concepuse Rossi scrisorile, decembrie 1930, documentele pe care le examinase fuseseră deja amplasate în casetă. Un container obişnuit din lemn le putea apăra de rozătoare şi de umiditate; ce-l determinase însă pe arhivarul de atunci să închidă documentele despre Ordinul Dragonului într-o cutie ornamentată cu acea inscripţie de avertizare?

Prietenul lui Turgut aduse un rând de chei şi potrivi una dintre ele în încuietoare. Mi-a venit să râd gândindu-mă la catalogul nostru modern de la universitatea de acasă şi la liberul acces al oricui la miile de cărţi rare păstrate acolo. Niciodată nu-mi închipuisem că voi ajunge să studiez documente păstrate sub o cheie veche. Arcul încuietorii se destinse.

— Aşa deci! murmură Turgut când arhivarul se retrase.

Apoi privi pe rând la amândoi – un zâmbet trist, mi s-a părut – şi deschise capacul."

În tren, Barley sfârşise de citit primele două scrisori. Mă durea să le văd deschise în mâinile lui, dar ştiam că, în vreme ce povestea mea poate că nu-l convinsese, glasul autoritar al tatălui meu – prin intermediul cuvântului scris – va avea un cu totul alt efect asupra lui.

— Ai mai fost la Paris până acum? l-am întrebat, în parte pentru a-mi ascunde emoţia.

— Cred şi eu! replică el vexat. Am învăţat acolo timp de un an înainte de a mă înscrie la universitate. Mama voia să-mi perfecţionez cunoştinţele de franceză.

Mi-ar fi plăcut să-l întreb de ce dorise mama lui o asemenea desăvârşire pentru el şi cum era să ai o mamă, dar Barley se adâncise din nou în lectură.

— Probabil că tatăl tău ţine prelegeri minunate, spuse fără a-şi ridica ochii din scrisoare. Ce citesc aici e mult mai interesant decât ce ni se predă nouă la Oxford.

Cuvintele lui deschiseră un nou domeniu de meditaţie pentru mine. Oare cursurile la Oxford erau plictisitoare? Era posibil aşa ceva? Barley ştia o sumedenie de lucruri despre care voiam şi eu să aflu şi aparţinea unei lumi atât de vaste, încât abia dacă îndrăzneam să mi-o imaginez. N-am mai apucat să-l întreb însă, întreruptă fiind de glasul conductorului care se apropia de compartimentul nostru.

— Bruxelles!

Trenul încetinea deja, şi câteva minute mai târziu opri la peron, de unde urcară ofiţerii vamali. Afară, călătorii se îmbulzeau spre vagoane, iar un stol de porumbei fâlfâia din aripi în căutarea resturilor de mâncare.

Poate fiindcă îmi plăceau porumbeii, mă uitam cu atenţie în mulţime, când am remarcat o siluetă care stătea nemişcată. Era o femeie înaltă, îmbrăcată într-o haină lungă şi neagră. O eşarfă neagră îi încadra faţa albă. Era cam departe pentru a-i distinge clar trăsăturile, dar i-am observat ochii negri scânteietori şi gura nefiresc de roşie – probabil un ruj prea aprins. Era ceva ce mi s-a părut ciudat în aspectul veşmintelor ei; printre fustele mini şi pantofii cu hidoasele tocuri pătrate ce erau la ordinea zilei, ea purta escarpeni fini, negri şi înguşti.

Dar ceea ce mi-a îndreptat atenţia spre ea în primul rând şi mi-a reţinut-o până ce trenul s-a pus din nou în mişcare a fost atitudinea ei alertă. Necunoscuta cerceta din ochi trenul nostru, vagon cu vagon. Instinctiv, m-am tras de la fereastră, iar Barley mă privi întrebător. Femeia părea că nu m-a văzut, deşi făcu un pas ezitant în direcţia noastră. Apoi se răzgândi şi se întoarse pentru a cerceta un alt tren, care tocmai trăgea la un peron îndepărtat. Ceva în silueta ei rigidă, cu spatele drept, mă îndemnă să n-o scap din ochi până ce trenul ieşi din gară şi femeia se pierdu în depărtare, printre ceilalţi călători, ca şi când nici n-ar fi existat vreodată.

Capitolul 28

De data aceasta n-a mai aţipit Barley, ci eu. M-am trezit înghesuită în el, cu capul rezemat de umărul lui, pe puloverul albastru. Privea pe fereastră, cu scrisorile tatălui meu aşezate înapoi în plicuri, cu picioarele încrucişate şi cu faţa – nu departe de a mea – întoarsă spre peisajul ce alerga afară pe lângă tren; probabil că ajunsesem deja în Franţa. Am deschis ochii şi am dat de bărbia lui osoasă. Când am privit în jos, i-am văzut mâinile lejer împreunate deasupra scrisorilor. Am remarcat atunci pentru prima dată că obişnuia să-şi roadă unghiile, aşa cum făceam şi eu. Am închis din nou ochii, prefăcându-mă că dorm, fiindcă umărul lui cald era atât de plăcut sub obrazul meu. Dar apoi mi-a trecut prin minte gândul că poate nu-i plăcea să mă rezem de el sau că, adormită fiind, am salivat pe puloverul lui, şi m-am ridicat imediat. Barley s-a întors spre mine, cu privirea plină de gânduri îndepărtate, sau poate doar de peisajul de dincolo de fereastră – o zonă rurală deluroasă. După o clipă, surâse.

„Când Turgut a ridicat capacul casetei cu documente, un miros deja cunoscut mie s-a ridicat din interiorul ei. Era parfumul hârtiilor vechi, al pergamentului, al prafului şi al secolelor, al unor pagini de mult intrate în declin. Totodată însă, era şi izul cărţuliei cu dragonul în mijloc, al cărţii mele. N-am îndrăznit niciodată s-o duc la nas, aşa cum făcusem cu unele dintre volumele vechi ce-mi trecuseră prin mână; mi-era teamă, probabil, că în parfumul ei ar putea exista şi ceva respingător sau, mai rău, ceva puternic, un drog malefic pe care nu voiam să-l inhalez.

Turgut scotea cu grijă documentele din casetă, fiecare învelit într-o foiţă deja îngălbenită de vreme. Hârtiile aveau forme şi dimensiuni variate.

— Vă voi arăta toate documentele, explică el, întinzându-le cu grijă pe masă, în faţa noastră, şi vă voi spune tot ce ştiu despre ele. După aceea poate veţi dori să le studiaţi puţin şi singuri, ce ziceţi?

Am încuviinţat, şi Turgut a desfăcut cu mişcări atente primul document. Erau foi de pergament prinse în nişte mici ţepuşe din lemn, cu totul diferite de paginile late şi registrele legate cu care eram obişnuit în lumea olandeză a secolului al XVII-lea. Marginile pergamentului erau decorate cu o bordură de tipare geometrice colorate – argintiu, albastru-intens şi roşu-aprins. Textul scris de mână era, spre dezamăgirea mea, în arabă. Nici nu ştiu la ce mă aşteptasem, de fapt; documentul provenea din inima unui imperiu ce vorbea limba turcă şi folosea grafia arabă, recurgând la greacă doar în relaţiile de intimidare cu bizantinii, şi la limba latină pentru a bate la porţile

Vienei.

Turgut şi-a dat seama şi s-a grăbit să explice:

— Acesta, prieteni, este un registru al cheltuielilor din războiul cu Ordinul Dragonului. A fost scris într-un oraş de la sud de Dunăre, de către funcţionarul care cheltuia acolo finanţele sultanului; altfel spus, este o dare de seamă economică. Vedeţi voi, Vlad Dracul, tatăl lui Dracula, a fost tare costisitor pentru Imperiul Otoman. Acest funcţionar a comandat platoşe şi… cum se spune… iatagane pentru trei sute de oameni detaşaţi în partea de vest a Carpaţilor, pentru a-i împiedica pe locuitorii de acolo să se revolte; în plus, le-a cumpărat şi cai. Aici – Turgut arătă cu degetul un rând din partea de jos a pergamentului – scrie că Vlad Dracul era prea costisitor, o… o pacoste, şi că îi costa mai mulţi bani decât ar fi fost paşa dispus să cheltuiască. Paşei îi pare foarte rău şi e mult întristat, urându-i viaţă îndelungată Celui Fără Egal, în numele lui Allah.

Eu şi Helen am schimbat o privire şi mi s-a părut că citesc în ochii ei ceva din incitarea pe care o resimţeam eu. Acest ungher al istoriei era la fel de real ca podeaua pe care păşeam sau ca masa de lemn din faţa noastră. Oamenii despre care se pomenea acolo trăiseră cu adevărat, în carne şi oase, simţiseră, gândiseră, şi apoi se stinseseră, aşa cum vom face şi noi la un moment dat. Mi-am întors ochii de la ea, incapabil să suport acel licăr de emoţie ce-i lumina trăsăturile aspre.

Turgut strânsese pergamentul şi desfăcea acum un al doilea pachet, în care se aflau alte două suluri.

— Aici este o scrisoare de la paşa din Valahia, în care acesta promite să-i trimită sultanului Mahomed toate documentele pe care le găseşte privitor la Ordinul Dragonului. Iar aceasta este o înregistrare a tranzacţiilor comerciale de-a lungul Dunării în 1461, nu departe de regiunile controlate de Ordinul Dragonului. Limitele acestei zone nu erau bătute în cuie, ci se schimbau mereu. Aici sunt enumerate mătăsurile, mirodeniile şi caii pe care paşa vrea să le ofere pentru a primi în schimb lână de la ciobanii de aici.

Următoarele două documente aveau un conţinut similar. Apoi Turgut desfăcu un sul mai mic: o schiţă sumară pe un pergament.

— O hartă, spuse el.

Mâna mi-a zvâcnit involuntar spre servietă, unde se aflau notiţele şi schiţele lui Rossi, dar Helen a clătinat imediat din cap, aproape imperceptibil. Am înţeles ce voia să spună: încă nu-l cunoşteam pe Turgut suficient de bine pentru a-i expune toate secretele noastre; la urma urmei, cine ne garanta că el ne dezvăluise toate resursele de care dispunea?

— Niciodată n-am putut să înţeleg ce este cu această hartă, spuse el cu părere de rău, mângâindu-şi mustaţa stufoasă.

Am privit pergamentul îndeaproape şi am constatat, cu un fior, că

era o versiune limpede, cu toate că puţin decolorată, a primei hărţi pe care o copiase Rossi; am recunoscut şirul lung de creste montane şi râul ce şerpuia în nordul lor.

— Nu seamănă cu niciuna dintre regiunile pe care le-am studiat şi nu am reuşit să identific… cum se spune în engleză?… scara la care a fost desenată. Şi iată aici o altă hartă, adăugă el, lăsând-o la o parte şi luând celălalt pergament. Pare a fi o vedere mai de aproape a regiunii reprezentate în prima.

Eu unul ştiam ce este, fiindcă o mai văzusem înainte – de fapt o copie a ei –, şi entuziasmul a început să nu-mi dea pace. Turgut continuă:

— Cred că aceştia sunt munţii schiţaţi în partea de vest a primei hărţi, nu-i aşa? Dar nu mai există alte informaţii şi vedeţi că nici nu scrie nimic, în afară de câteva versete din Coran şi acest motto straniu care spune ceva de genul: «Aici este el găzduit cu răul. Cititorule, prin cuvintele tale, dezgroapă-l».

Am întins în grabă un braţ pentru a-l opri, dar Turgut a fost mai rapid decât mine.

— Nu! am strigat, dar era deja prea târziu, şi turcul mi-a aruncat o privire nedumerită.

Helen ne privea când pe unul, când pe celălalt, iar domnul Erozan şi-a ridicat privirea din lucrarea sa, în celălalt capăt al sălii, aţintind-o asupra mea.

— Scuzaţi-mă, am şoptit. Sunt foarte emoţionat văzând aceste documente. Sunt atât de… interesante!

— Oh, îmi pare bine că vi se par interesante. Iar aceste cuvinte chiar au un răsunet bizar; îţi dau aşa, o senzaţie… incitantă.

În acea clipă în sală răsună zgomotul unor paşi. Am privit în jur speriat, aşteptându-mă pe undeva să-l văd apărând pe însuşi Dracula, dar era doar un omuleţ cu o tichie albă şi o barbă căruntă, neîngrijită. Domnul Erozan se apropie de uşă pentru a-l saluta, iar noi am revenit la documente. Turgut scoase din casetă un alt pergament.

— Acesta este ultimul. N-am reuşit niciodată să-mi dau seama ce este. În catalogul bibliotecii este menţionat ca o bibliografie a Ordinului Dragonului.

Inima mi-a tresărit şi am văzut cum obrajii lui Helen prind culoare.

— O bibliografie?

— Da, prietene.

Turgut întinse documentul pe masă cu mişcări delicate. Părea foarte vechi şi fragil, scris în greacă, într-o caligrafie elegantă. Partea de sus era zdrenţuită, ca şi când ar fi fost de fapt un fragment dintr-un document mai mare, iar marginea de jos fusese în mod evident ruptă. Nu existau niciun fel de ornamentaţii, doar cuvintele înşirate în rânduri succesive. Am oftat. Nu studiasem niciodată greaca, dar mă

îndoiam oricum că documentul putea fi descifrat de cineva care nu stăpânea la perfecţie limba elenă.

Ca şi cum mi-ar fi înţeles dezamăgirea, Turgut scoase un notes din servietă.

— Am rugat un specialist de la noi, de la universitate, să traducă aceste rânduri; omul este perfect familiarizat cu limba şi documentele bizantine. Este o listă a unor lucrări literare, deşi pe unele dintre ele nu le-am mai găsit menţionate nicăieri altundeva.

Deschise notesul şi îl împinse spre noi. Pagina era acoperită cu un scris mărunt în turcă. De data aceasta oftă Helen.

— Oh, mii de scuze, exclamă Turgut plesnindu-se peste frunte. Vă traduc eu în engleză, bine? Iată: Herodot, *Tratamentul prizonierilor de război.* Pheseus, *Despre raţiune şi tortură.* Origene, *Tratat asupra primelor principii.* Euthimius cel Bătrân, *Soarta damnaţilor.* Gubent din Gent, *Tratat despre natură.* Sf. Toma d'Aquino, *Sisif.* Vedeţi, e o înşiruire ciudată, iar unele dintre aceste cărţi sunt foarte rare. Prietenul meu de la universitate mi-a spus, de exemplu, că ar fi o adevărată minune dacă ar exista o versiune anterior necunoscută a acestui tratat al lui Origene; majoritatea lucrărilor sale au fost distruse ca urmare a acuzaţiilor de erezie.

— Ce erezie? întrebă Helen. Sunt sigură că am citit undeva despre el.

— A fost acuzat că, în acest tratat, a susţinut că problema mântuirii şi a învierii lui Satan ar fi o chestiune de logică creştină. Să continui cu lista?

— Dacă nu te deranjează, am intervenit, poţi scrie titlurile în engleză, pe măsură ce le traduci?

— Cu plăcere.

— Ce părere ai despre asta? am întrebat-o pe Helen, deşi expresia ei era mai elocventă decât orice cuvinte: «Am venit tot drumul până aici doar pentru o listă de cărţi?» Ştiu că deocamdată nu pare a avea sens, i-am spus cu voce joasă, dar să vedem unde duce mai departe.

— Aşa deci, prieteni, să vă citesc următoarele titluri. Aproape toate au legătură cu tortura, cu asasinatele sau cu altceva la fel de neplăcut. Erasm, *Reuşitele unui asasin.* Henricus Curtius, *Canibalii.* Giorgio din Padova, *Damnatul.*

— Nu sunt menţionate şi datele acestor lucrări? am întrebat, aplecându-mă asupra pergamentului.

— Nu. Pentru unele dintre titluri nu am izbutit să găsesc alte referinţe, iar pentru celelalte nu există nimic scris după anul 1600.

— Şi totuşi, asta înseamnă mai târziu decât epoca în care a trăit Vlad Dracula, comentă Helen.

Am privit-o, surprins; nu mă gândisem la asta. Era un amănunt simplu, dar real şi tulburător.

— Da, dragă doamnă. Cele mai recente dintre aceste lucrări au fost scrise la peste o sută de ani după moartea lui şi deopotrivă după decesul sultanului. Din păcate, nu am găsit niciun fel de informaţii despre modul în care bibliografia aceasta a ajuns printre documentele lui Mahomed. Cineva a adăugat-o probabil mai târziu, poate la mult timp după aducerea colecţiei în Istanbul.

— Dar înainte de 1930.

Turgut îmi aruncă o privire ascuţită.

— Acesta este anul în care colecţia a fost pusă deoparte şi încuiată. Ce te face să afirmi asta, domnule profesor?

Am simţit cum mă înroşesc, atât pentru că spusesem prea multe – iar Helen schiţa deja un gest de disperare stârnit de prostia mea –, cât şi fiindcă nu eram încă profesor. Am rămas tăcut câteva secunde; nu mi-a plăcut niciodată să mint, şi încerc pe cât posibil să n-o fac atunci când pot evita acest lucru. Turgut mă studia atent, şi mi-am dat seama – cu neplăcere – că nu sesizasem până acum pe deplin fineţea şi ascuţimea privirii sale întunecate. Am tras adânc aer în piept. Cu Helen aveam să mă descurc eu mai târziu. Aveam încredere în Turgut şi simţeam că, dacă i-am dezvălui mai multe, ne-ar putea ajuta mai substanţial. Pentru a mai trage puţin de timp, am privit încă o dată lista documentelor în turcă şi titlurile pe care le traducea el pentru noi; încă nu-i puteam întâlni privirile. Oare cât de mult ar trebui să-i povestesc? Dacă i-aş dezvălui tot ce ştim despre aventurile lui Rossi în Istanbul, nu ne-ar pune cumva la îndoială seriozitatea sau chiar sănătatea mentală? Şi astfel, stând cu ochii plecaţi şi încercând să mă hotărăsc, am observat ceva straniu. Mâna mi-a zburat spre documentul original, bibliografia în limba greacă a Ordinului Dragonului. De fapt, nu tot textul era în greacă. Numele din partea de jos a listei era perfect lizibil pentru mine: Bartolomeo Rossi. După el urma o frază în latină.

— Dumnezeule mare!

Exclamaţia mea i-a luat prin surprindere pe cititorii de la celelalte mese. Domnul Erozan, care încă discuta cu mărunţelul cu barbă şi tichie, s-a întors întrebător spre noi. Helen s-a aplecat spre mine, iar Turgut a întins mâna spre document.

— Ce s-a întâmplat?

Eu încă nu-mi puteam lua privirile de la documentul original, iar profesorului nu i-a fost greu să-şi dea seama ce anume mi-a atras atenţia. În clipa următoare sări brusc în picioare, cuprins de o agitaţie geamănă cu a mea, atât de evidentă încât mi-a oferit o ciudată alinare pe fondul acestei situaţii în întregime ciudate.

— Oh, Doamne! Profesorul Rossi!

Toţi trei am schimbat priviri siderate şi, timp de o clipă, nimeni n-a rostit vreun cuvânt. În cele din urmă am încercat eu, adresându-mă lui

Turgut:

— Îţi este cunoscut numele acesta?

El continuă să privească un moment când la mine, când la Helen.

— Dar vouă?”

Zâmbetul lui Barley avea o nuanţă plăcută.

— Probabil că eşti foarte obosită, altfel n-ai fi dormit atât de adânc. Şi eu am obosit, doar gândindu-mă la zăpăceala în care ai intrat. Ce ar spune cineva – oricine – dacă i-ai povesti toate chestiile astea? Doamna de colo, de pildă, adăugă el arătând cu bărbia spre femeia de vizavi, care nu coborâse la Bruxelles, având probabil de gând să doarmă tot drumul până la Paris. Sau un poliţist? Toată lumea şi-ar spune că te-ai ţicnit cu desăvârşire. Şi chiar aveai de gând să mergi singură până în sudul Franţei? Aş vrea să-mi spui destinaţia exactă, în loc să mă laşi pe mine s-o ghicesc, ca să-i pot telegrafia imediat doamnei Clay şi să te bag într-un bucluc cum n-ai mai văzut.

Era rândul meu să surâd. Mai discutasem despre asta şi înainte.

— Eşti teribil de încăpăţânată. Niciodată nu mi-aş fi închipuit că o fetiţă ca tine poate fi o pacoste atât de mare – pacostea care ar cădea pe capul meu dacă master James ar afla că te-am lăsat singură undeva în mijlocul Franţei.

Cuvintele lui aproape că mi-au adus lacrimi de necaz în ochi, dar supărarea mi-a trecut repede când l-am auzit continuând:

— Cel puţin vom avea timp să mâncăm ceva de prânz înainte de a prinde următorul tren. În Gare du Nord se găsesc unele dintre cele mai delicioase sendvişuri, şi în felul acesta îmi voi putea cheltui francii pe care-i am la mine.

Pluralul folosit a fost cel care mi-a încălzit inima.

Capitolul 29

A coborî chiar şi dintr-un tren modern în acea arenă vastă a călătoriilor care este Gare du Nord, cu structura sa din oţel şi sticlă de o frumuseţe luminoasă, înseamnă a păşi direct în inima Parisului. Alături de Barley, am pus piciorul pe peron şi am rămas o clipă nemişcată, încercând să absorb dintr-odată atmosfera pariziană, deşi mai fusesem aici de trei ori, în cursul călătoriilor împreună cu tata. Gara fremăta de scrâşnet de frâne, fragmente de conversaţie, zgomot grăbit de paşi, fluierături, aripi fluturate de porumbei şi clinchet de monede. Un bătrân cu o beretă pe cap trecu braţ la braţ cu o tânără. Avea părul roşcat, splendid coafat, şi ruj roz pe buze. Pentru o clipă, m-am imaginat în locul ei. Oh, ce extraordinar trebuie să fie să arăţi aşa ca ea, să locuieşti în Paris, să ai pantofi cu toc înalt şi sâni adevăraţi şi să mergi alături de un artist elegant, trecut de prima tinereţe! Apoi mi-a trecut prin minte că bătrânelul ar putea fi tatăl ei, şi m-am simţit dintr-odată foarte singură.

M-am întors spre Barley, care părea că cercetează mai degrabă parfumul locului, decât aspectul lui.

— Doamne, ce foame mi-e! Dacă tot am ajuns aici, hai să mâncăm măcar ceva bun!

Şi porni în grabă spre un colţ al sălii, ca şi când cunoştea gara pe dinafară. Am constatat curând că într-adevăr ştia nu doar gara, ci şi sortimentele de şuncă şi de muştar disponibile, astfel că, peste câteva clipe, mâncam câte un sendviş mare împachetat în hârtie albă, el necatadicsind nici măcar să se aşeze pe banca pe care o găsisem.

Şi mie mi-era foame, dar în primul rând eram îngrijorată de ceea ce aveam de făcut în continuare. Acum, că nu ne mai aflam în tren, Barley se putea duce la orice telefon şi s-o sune pe doamna Clay, pe master James ori poate o divizie întreagă de jandarmi ca să mă ducă înapoi la Amsterdam cu cătuşe la mâini. L-am privit neliniştită, dar faţa îi era aproape în întregime ascunsă în dosul sendvişului uriaş. Când îl lăsă jos, să bea puţin suc, i-am spus:

— Barley, aş vrea să-mi faci o favoare.

— Ce anume?

— Te rog să nu dai niciun telefon. Adică, te rog, Barley, să nu mă dai de gol. Orice ar fi, eu tot mă duc spre sud. Înţelegi că nu mă pot întoarce acasă fără a şti unde e tata şi ce s-a întâmplat cu el, nu-i aşa?

— Înţeleg.

— Te rog, Barley!

— Dar drept cine mă iei?

— Nu ştiu, am replicat nedumerită. Credeam că încă eşti supărat fiindcă am fugit şi că vrei să mă părăşti.

— Ia gândeşte-te puţin! Dacă aş fi fost cu adevărat inflexibil, probabil că acum m-aş fi îndreptat deja spre Oxford, pentru cursurile de mâine – şi spre o muştruluială serioasă din partea lui master James –, cu tine în lesă, fireşte. În loc de asta însă, iată-mă aici, îndemnat de firea mea curtenitoare, dar şi de curiozitate, să însoţesc o doamnă până în sudul Franţei, aşa, pe nepusă masă. Crezi că aş rata o asemenea ocazie?

— Nu ştiu, am repetat, de această dată însă cu mai multă recunoştinţă în glas.

— Mai bine am merge să întrebăm când este următorul tren spre Perpignan.

— Dar… de unde ai ştiut? am întrebat perplexă.

Barley mă privi din nou exasperat.

— Oh, te crezi tare misterioasă! Nu ţi-am tradus eu toate chestiile acelea din colecţia despre vampiri? Unde te-ai putea duce dacă nu la mănăstirea aceea din Pirineii Orientali? Crezi că eu nu ştiu cum arată o hartă a Franţei? Haide, nu te bosumfla acum! Nu-ţi stă bine deloc.

Aşa că am pornit amândoi, braţ la braţ, spre *le bureau de change*.

„Când Turgut a rostit numele lui Rossi pe acel ton evident de familiaritate, am avut brusc senzaţia că lumea se clatină, că amestecul de imagini şi culori ia brusc forma unei viziuni de o absurditate extremă. Era ca şi când aş fi urmărit un film pe care-l mai văzusem de nenumărate ori şi, dintr-odată, un personaj complet străin de el ar fi apărut brusc pe ecran, integrându-se perfect în acţiune, fără nicio explicaţie.

— Îl cunoaşteţi pe profesorul Rossi? repetă Turgut pe acelaşi ton.

Eu încă nu-mi găseam cuvintele, dar Helen părea că s-a hotărât.

— Profesorul Rossi este îndrumătorul lui Paul, la Catedra de istorie a universităţii noastre.

— Dar e incredibil!

— Îl cunoşteai? am izbutit eu să-l întreb.

— Nu l-am întâlnit niciodată, dar am auzit despre el în cel mai neobişnuit mod cu putinţă. Vă rog, asta e o poveste pe care trebuie s-o auziţi! Staţi jos, dragii mei.

Şi schiţă un gest ospitalier, în ciuda uimirii sale nedisimulate. Atât eu, cât şi Helen sărisem în picioare mai devreme, dar acum ne-am aşezat alături de el.

— E ceva cu totul extraordinar în asta… Turgut se întrerupse pentru o clipă, dar îşi adună apoi forţele pentru a continua. Cu ani în urmă, când m-am îndrăgostit de această arhivă, l-am rugat pe bibliotecar să-mi spună tot ce poate despre ea. Şi mi-a explicat că, din câte îşi amintea, n-o mai examinase nimeni, niciodată, dar că predecesorul lui în acest post ştia ceva în plus. Aşa că m-am dus să discut cu fostul

bibliotecar.

— Mai trăieşte încă?

— Nu, nu, îmi pare rău. Era foarte bătrân de pe atunci şi cred că a murit la un an după ce am vorbit cu el. Dar avea o memorie excelentă şi mi-a spus că hotărâse să păstreze colecţia sub cheie fiindcă avusese un sentiment neplăcut în privinţa ei. A adăugat că un profesor din străinătate o consultase odată şi că devenise brusc… cum spuneţi voi în engleză?… tulburat şi aproape nebun, ieşind brusc în fugă din clădire. Bătrânul bibliotecar mi-a mai spus că, la câteva zile după această întâmplare, în vreme ce şedea singur în arhivă şi lucra, a observat, ridicându-şi ochii din hârtiile sale, un bărbat masiv studiind documentele care-l tulburaseră pe profesorul străin. Nimeni nu intrase în clădire, uşa ce dădea spre stradă fiind încuiată, deoarece era deja seară şi programul bibliotecii se încheiase. Aşa că n-a putut înţelege cum intrase omul acela. S-a gândit că poate totuşi nu încuiase uşa şi nu-l auzise pe bărbat urcând scările, ceea ce i s-a părut greu de crezut, oricum. Apoi mi-a spus – Turgut se aplecă spre noi şi coborî mai mult tonul –, mi-a spus că, atunci când s-a apropiat pentru a-l întreba ce face acolo, bărbatul s-a întors spre el şi… şi din colţul buzelor i se scurgea un firişor de sânge.

Am simţit un fior de repulsie, iar Helen îşi ridică brusc umerii, încercând parcă să-şi oprească un tremur.

— La început, continuă Turgut, bătrânul bibliotecar n-a vrut să-mi povestească toate astea; îi era teamă probabil să nu-l cred nebun. Dar a adăugat că imaginea aceea l-a făcut aproape să-şi piardă echilibrul şi, când a ridicat din nou privirea, bărbatul dispăruse. Dar documentele erau încă împrăştiate pe masă, iar a doua zi bibliotecarul a cumpărat de la un anticariat caseta aceasta şi a închis documentele în ea. Le-a ţinut mereu încuiate şi mi-a spus că, de atunci, cât timp a mai lucrat aici, nu l-a mai deranjat nimic. Nu l-a revăzut niciodată pe bărbatul acela.

— Şi ce-i cu Rossi? am întrebat.

— Păi, vedeţi voi, eram hotărât să urmăresc această poveste până în pânzele albe, aşa că l-am rugat să-mi spună numele profesorului străin, dar nu şi-a putut aminti decât că părea un nume italian. M-a îndemnat să mă uit în registrul din 1930, şi domnul Erozan, prietenul meu, mi-a permis s-o fac. Am găsit numele profesorului Rossi, am făcut câteva cercetări şi am descoperit că venise de la Oxford, din Anglia. Şi i-am scris pe adresa respectivă.

— A răspuns? întrebă Helen fulgerându-l din priviri.

— Da, dar plecase de la Oxford. Se mutase la o universitate din Statele Unite, aceeaşi de la care veniţi şi voi doi, însă la început nu mi-am dat seama de legătură. Aşa se face că scrisoarea mea i-a parvenit târziu. Mi-a scris că regretă, dar nu ştie nimic despre arhiva la care m-

am referit şi deci nu mă putea ajuta. Vă voi arăta scrisoarea când veţi veni la mine, la cină. Am primit-o cu puţin înainte de izbucnirea războiului.

— Toată chestia asta e foarte ciudată, am murmurat. Nu pot nicicum să înţeleg.

— Ei bine, există ceva chiar şi mai ciudat.

Turgut se întoarse spre pergamentul de pe masă, cel cu bibliografia, şi puse degetul pe numele lui Rossi, de pe ultimul rând. Privindu-l, am remarcat din nou cuvintele de lângă el. Erau în latină, eram sigur, deşi cunoştinţele mele în domeniu, care datau din primii doi ani de colegiu, nu fuseseră niciodată impresionante, iar cu trecerea timpului se subţiaseră considerabil.

— Ce scrie acolo? Ştii latină?

Spre uşurarea mea, Turgut încuviinţă.

— Scrie: «Bartolomeo Rossi, Spiritul – Duhul – din Amforă».

— Dar cunosc expresia asta! Cred… de fapt sunt sigur că este titlul unui articol la care lucrează în primăvara aceasta… La care lucra. Mi l-a arătat acum o lună. Este despre tragedia greacă şi despre obiectele de decor folosite în unele teatre greceşti. Este… sunt sigur că la asta lucra în prezent.

— Ceea ce este foarte, foarte ciudat, continuă Turgut şi de data aceasta am sesizat clar nuanţa de spaimă din vocea lui, e faptul că am studiat lista asta de foarte multe ori, dar niciodată nu am văzut acest ultim rând. Cineva a adăugat numele lui Rossi.

— Află cine a fost, am şoptit. Trebuie să aflăm cine a mai umblat cu aceste documente. Când ai fost ultima dată aici?

— Cu aproximativ trei săptămâni în urmă. Aşteptaţi, vă rog. Mă duc mai întâi să-l întreb pe domnul Erozan. Rămâneţi aici.

Dar când se ridică în picioare, arhivarul îl observă şi se apropie de masa noastră. Cei doi schimbară în grabă câteva cuvinte.

— Ce spune? am întrebat, curios.

— Oare de ce nu mi-a povestit asta mai devreme? bombăni Turgut. A venit ieri un bărbat care a răsfoit documentele din casetă.

Urmă un nou schimb de replici între ei, iar domnul Erozan arătă spre uşă.

— Era bărbatul acela, traduse Turgut, arătând şi el cu mâna. Prietenul meu spune că era omul care a fost aici, cel cu care vorbea acum câteva clipe.

Ne-am întors cu toţii spre uşă, iar bibliotecarul gesticulă din nou, dar era prea târziu. Omuleţul cu tichia albă şi barba căruntă plecase.”

Barley scotocea în portmoneu.

— Va trebui să schimbăm toţi banii pe care-i am la mine, spuse pe un ton mohorât. Am primit o sumă de la master James şi mai am şi eu

câteva lire.

— Am adus şi eu ceva. Din Amsterdam, adică. Voi cumpăra eu biletele de tren şi cred că pot plăti în plus masa şi cazarea, cel puţin pentru câteva zile.

În sinea mea mă întrebam de fapt dacă banii pe care-i aveam erau suficienţi pentru a potoli apetitul uriaş al lui Barley. Era ciudat că o persoană atât de slabă putea mânca atât de mult. Şi eu eram subţire, dar nu m-aş fi putut imagina devorând două sendvişuri cu viteza pe care o demonstrase el mai devreme. Am crezut că problema asta cu banii e principala noastră dificultate, până ce am ajuns la casa de schimb. Barley a întrebat-o pe tânăra funcţionară de la ghişeu despre cursul de schimb, iar ea a ridicat receptorul telefonului şi s-a întors cu spatele spre noi pentru a vorbi.

— De ce face asta? am întrebat, agitată.

Barley mă privi surprins.

— Verifică probabil cursul de schimb. Nu ştiu. Dar ce ţi-ai închipuit?

Nu-mi puteam explica nici eu. Probabil că mă molipsisem de la scrisorile tatei, dar acum totul mi se părea suspect. Aveam senzaţia că ochi nevăzuţi ne urmăreau pretutindeni.

„Dând dovadă de mai multă prezenţă de spirit decât mine, Turgut se repezi la uşă şi ieşi în hol. Se întoarse o clipă mai târziu, clătinând din cap.

— A dispărut. N-am zărit nici urmă de el în stradă. S-a pierdut în mulţime.

Domnul Erozan părea că-şi cere scuze, şi Turgut discută cu el timp de câteva secunde. Apoi se întoarse iarăşi spre noi.

— Aveţi vreun motiv să bănuiţi că aţi fost urmăriţi până aici?

— Urmăriţi?

Aveam toate motivele s-o cred, însă despre cine era vorba nu-mi puteam nici măcar închipui. Apoi mi-am amintit de ţiganca de la restaurant, cu o seară înainte.

— Prietenul meu spune că omul acela voia să vadă exact documentele pe care le studiam noi şi că s-a arătat furios când a aflat că sunt deja examinate de altcineva. Individul vorbea în turcă, dar cu accent, şi domnul Erozan crede că era străin. De aceea v-am întrebat dacă e posibil să vă fi urmărit cineva. Dragii mei, haideţi să plecăm de aici, dar să fim cu ochii în patru. Îl voi ruga pe prietenul meu să aibă grijă de aceste documente şi să noteze numele tuturor celor care se interesează de ele. Dacă omul revine, va încerca să afle cine este. Poate că, dacă noi plecăm, individul se va întoarce.

— Dar… hărţile!

Îmi era teamă să las acele documente preţioase în caseta de lemn.

Şi, la urma urmei, ce aflasem în plus? Nimic care să ne ajute să descifrăm enigma celor trei hărţi, chiar dacă le avusesem în faţa ochilor aici, pe masă. Turgut se întoarse iar spre domnul Erozan şi un surâs, semn al unei înţelegeri tacite, trecu de la unul la celălalt.

— Nu-ţi face griji, domnule profesor, îmi răspunse apoi. Am făcut cu mâna mea copii ale acestor documente, şi ele se află în siguranţă, la mine acasă. În plus, prietenul meu nu va permite ca originalelor să li se întâmple ceva. Puteţi să mă credeţi.

Voiam să-l cred. Helen privea tăcută la cei doi bărbaţi; mi-ar fi plăcut să ştiu ce e în mintea ei.

— Bine, am spus în cele din urmă.

Turgut începu să strângă documentele de pe masă, mânuindu-le cu o tandreţe de care poate nici eu n-aş fi dat dovadă.

— Haideţi, prieteni. Cred că avem multe de discutat în linişte. Vă invit la mine acasă şi vom putea vorbi acolo. Vă voi arăta totodată şi alte materiale pe această temă, adunate de mine în decursul vremii. Dar să păstrăm tăcerea în stradă. Vom pleca într-un mod cât mai demonstrativ şi îl vom lăsa în tranşee pe cel mai bun general al nostru, adăugă Turgut, arătând cu bărbia spre domnul Erozan.

Acesta dădu mâna cu fiecare dintre noi, încuie caseta cu atenţie şi o luă cu el, dispărând printre rafturi. L-am privit până ce s-a făcut nevăzut şi apoi am oftat din greu. Nu-mi puteam scutura senzaţia că soarta lui Rossi era încă ascunsă acolo, printre hârtiile din caseta aceea, sau că – Doamne fereşte – el însuşi era prizonier acolo, iar noi nu izbutiserăm să-l salvăm.

Am părăsit clădirea, zăbovind în văzul tuturor pe treptele de la intrare câteva minute, prefăcându-ne că discutăm. Îmi simţeam nervii zdruncinaţi, Helen era palidă, însă Turgut părea stăpân pe sine.

— Dacă insul acela pândeşte pe undeva prin apropiere, spuse în şoaptă, va vedea că am plecat.

Îi oferi braţul lui Helen, iar ea i-l luă cu mult mai puţină reticenţă decât m-aş fi aşteptat, şi am pornit împreună pe stradă. Era ora amiezii, iar mirosul de pâine coaptă şi carne prăjită se ridica parcă în valuri în jurul nostru, amestecându-se cu un iz jilav, poate fum de cărbuni sau de motorină – un damf pe care mi-l amintesc şi acum uneori, pe neaşteptate, şi care a ajuns să evoce pentru mine acel colţ al lumii orientale. Tot ceea ce ne aştepta în continuare avea să fie o altă enigmă, la fel ca locul acesta, cu figurile turcilor din mulţime, cu minaretele zvelte ce se iţeau în fiece stradă, cu vechile cupole înconjurate de smochini şi magazinele cu mărfuri exotice. Dar cea mai mare enigmă dintre toate îmi strângea şi acum inima: unde era Rossi? Se afla oare aici, în acest oraş, sau era mult mai departe? Era viu, era mort sau prins undeva la mijloc?”

Capitolul 30

La ora 14.02 ne-am îmbarcat în expresul de Perpignan. Barley urcă treptele înalte şi îmi întinse o mână pentru a mă ajuta să urc în urma lui. Erau puţini pasageri în tren şi compartimentul în care ne-am instalat a rămas liber chiar şi după ce locomotiva s-a pus în mişcare, începeam să mă simt obosită; dacă aş fi fost acasă acum, doamna Clay ar fi aşezat masa şi mi-ar fi pus în faţă un pahar cu lapte şi o felie de chec. Timp de o clipă, aproape că am simţit lipsa dădăcelilor ei plictisitoare. Barley se aşează alături de mine, deşi mai erau încă patru locuri libere în compartiment, aşa că mi-am strecurat mâna sub braţul lui.

— Ar trebui să învăţ, spuse el, dar nu-şi deschise imediat cartea; erau prea multe de văzut pe fereastră. Mi-au revenit în minte zilele în care fusesem în Paris cu tata, plimbându-ne prin Montmartre sau privind cămila deprimată din Jardin des Plantes. Acum mi se părea însă că mă aflu într-un oraş complet necunoscut.

Privindu-l pe Barley mişcându-şi uşor buzele în ritmul versurilor lui Milton, mi s-a făcut somn şi, când mi-a spus ceva mai târziu că ar vrea să mergem la vagonul-restaurant să luăm câte un ceai, am clătinat din cap, pe jumătate adormită.

— Eşti o băbuţă, îmi reproşă el zâmbind. Bine, stai aici şi dormi, iar eu am să iau cartea cu mine. Putem merge să mâncăm atunci când ţi se va face foame.

Ochii mi s-au închis aproape imediat ce el a ieşit din compartiment, iar când i-am deschis din nou, mi-am dat seama că mă ghemuisem pe banchetă ca un copil, cu fusta de bumbac trasă bine peste glezne. Cineva stătea pe locul de vizavi citind un ziar, şi nu era Barley. M-am ridicat imediat. Omul citea *Le Monde* şi era aproape complet ascuns în dosul lui; nu-i puteam vedea nici faţa, nici partea de sus a corpului. Alături de el se afla o servietă neagră din piele.

Pentru o fracţiune de secundă, mi-am imaginat că e tata, şi un val de bucurie şi de confuzie m-a cuprins. Apoi i-am văzut pantofii, tot din piele neagră şi bine lustruiţi, cu perforaţii elegante la vârf şi şireturi de asemenea din piele. Omul îşi ţinea picioarele încrucişate şi avea ciorapi de mătase neagră pe sub pantalonii imaculaţi, de asemenea negri. În mod cert, nu erau pantofii lui tata; de fapt, era ceva în neregulă cu ei, sau cu picioarele poate, deşi nu înţelegeam ce anume. M-am gândit că n-ar fi trebuit să intre în compartiment în vreme ce dormeam – şi în asta era ceva neplăcut –, şi speram să nu mă fi studiat în somn. Tulburată, m-am întrebat dacă aş putea să mă ridic, să ajung la uşă şi s-o deschid fără ca el să mă observe. Apoi, brusc, mi-am dat seama că insul trăsese perdelele la geamul dinspre culoar; deci

nimeni din afară nu ne putea vedea. Sau poate le trăsese Barley înainte de a pleca, pentru a mă lăsa să dorm mai bine!?

Am aruncat o privire asupra ceasului de la mână. Era aproape cinci. Afară, peisajul era splendid; ne apropiam de sud. Bărbatul din spatele ziarului şedea nemişcat, şi, fără să vreau, am început să tremur. După o clipă am realizat ce anume mă speria: mă trezisem de câteva minute bune şi, în tot timpul în care îl privisem, omul nu întorsese nici măcar o dată pagina ziarului.

„Apartamentul lui Turgut era situat într-o altă zonă a oraşului, aproape de Marea Marmara, şi am luat feribotul într-acolo dintr-un port aglomerat numit Eminönü. Helen şedea lângă balustradă, privind pescăruşii în zbor şi admirând în zare contururile oraşului vechi. M-am apropiat de ea, şi Turgut a început să ne arate diverse turnuri şi cupole, încercând să acopere cu vocea duduitul motoarelor. Cartierul în care locuia era – aşa cum am constatat când am ajuns – mai modern decât ce văzusem noi până atunci; «modern» în acest caz însemna însă din secolul al XIX-lea. Mergând pe străzile tot mai tăcute pe măsură ce ne îndepărtam de port, am văzut un cu totul alt Istanbul, nou pentru mine: copaci înalţi, cu forme plăcute, case elegante din lemn şi piatră, blocuri ce păreau «aduse» dintr-un cartier parizian, trotuare curate, ghivece cu flori şi cornişe frumos ornamentate. Ici şi colo, vechea atmosferă islamică se făcea simţită sub forma unui portic în ruină sau a unei moschei izolate. Dar, pe strada lui Turgut, Occidentul îşi pusese o amprentă plăcută şi puternică. Mai târziu am văzut aceeaşi situaţie în alte oraşe – Praga şi Sofia, Budapesta şi Moscova, Belgrad şi Beirut. Acea eleganţă împrumutată se răsfrânsese asupra întregului Est.

— Vă rog să intraţi.

Turgut s-a oprit în faţa unei case vechi, ne-a făcut semn să urcăm treptele de la intrare şi s-a uitat în cutia poştală ce purta numele PROFESOR BORA şi care era, probabil, goală. Deschise uşa şi se trase într-o parte.

— Poftiţi, vă rog! Fiţi bine-veniţi în sălaşul meu, unde totul vă aparţine. Îmi pare rău că soţia mea lipseşte momentan; este educatoare la grădiniţă.

Am intrat mai întâi într-un hol cu podeaua şi pereţii din lemn lustruit, unde am urmat exemplul lui şi ne-am scos pantofii, luând în schimb papucii brodaţi pe care ni i-a dat. Apoi ne-a condus în camera de zi, iar Helen a scos un mic fluierat admirativ, pe care nu m-am putut stăpâni să nu-l imit şi eu. Încăperea era învăluită într-o plăcută lumină verzuie, amestecată ici şi colo cu palide nuanţe de roz şi galben. După o clipă am realizat că era efectul luminii filtrate prin crengile copacilor de afară şi prin perdelele din dantelă veche ce acopereau cele două ferestre largi. Mobilierul era extraordinar, foarte

scund, lucrat în lemn închis la culoare şi tapiţat cu ţesături fine. O canapea cu o sumedenie de pernuţe brodate se întindea pe trei laturi ale încăperii. Deasupra, pereţii erau decoraţi cu gravuri şi picturi reprezentând imagini din Istanbul, un pergament cu un text în caligrafia arabă, portretul unui bătrân cu fes şi un altul înfăţişând un bărbat mai tânăr, în costum negru. Printre ele se aflau fotografii în sepia, deja decolorate, ale vechiului oraş, iar în vitrinele de dedesubt se zăreau servicii de cafea. Colţurile erau decorate cu buchete de trandafiri în vaze smălţuite. Podeaua era acoperită cu un covor gros în nuanţe de stacojiu, roz-pal şi verde-deschis. În centrul camerei, o masă mare şi rotundă, perfect lustruită, aştepta parcă ora prânzului.

— Este cu adevărat splendid, spuse Helen răsucindu-se spre Turgut, şi în clipa aceea mi-am amintit cât de frumoasă devenea când sinceritatea îi relaxa trăsăturile dure din jurul ochilor şi al gurii. E ca într-o poveste din O *mie şi una de nopţi.*

Turgut râse şi alungă complimentul cu un gest al mâinii, însă era vizibil satisfăcut.

— E meritul soţiei mele. Iubeşte arta şi meşteşugurile vechi şi a moştenit de la familia ei o mulţime de lucruri frumoase. Poate că avem aici chiar şi ceva din imperiul sultanului Mahomed. Eu nu prepar o cafea la fel de bună ca a ei – cel puţin aşa îmi spune –, dar îmi voi da toată silinţa.

Ne invită să ne aşezăm pe sofaua joasă, unul lângă altul, şi nu am putut să nu mă gândesc pentru o clipă la toate obiectele acelea vechi sinonime cu confortul: divan, perniţe şi, la urma urmei, otomană{6}.

Silinţa lui Turgut se concretiză în cele din urmă într-un veritabil prânz, pe care-l aduse din mica bucătărie aflată de cealaltă parte a holului, refuzând oferta noastră de a-l ajuta. Cum izbutise să încropească o masă într-un răstimp atât de scurt nu-mi puteam imagina; probabil că avusese totul pregătit. Aduse platouri cu sosuri şi salate, un bol cu bucăţele de pepene, o tocăniţă de carne cu legume, frigărui din carne de pui împreună cu obişnuitul amestec de iaurt şi castraveţi, cafea şi o sumedenie de dulciuri cu migdale şi miere. Am mâncat cu poftă, lăsându-ne îmbiaţi de Turgut până ce am simţit că plesnim.

— Ei, exclamă el la protestele noastre, nu-mi permit ca soţia mea să creadă că v-am înfometat.

Toate acestea au fost urmate de câte un pahar cu apă, alături de care se afla ceva alb şi dulce.

— Unt de trandafiri, spuse Helen după ce gustă. Foarte bun. Se prepară şi în România.

Am văzut-o punând puţin din pasta aceea albă în paharul ei cu apă şi am imitat-o. Nu eram sigur ce efect va avea apa asupra digestiei mele, dar nu era acum momentul pentru astfel de griji.

Cu stomacul plin până la refuz, ne-am întins pe divanul jos – acum înţelegeam rostul acestei piese de mobilier: recuperare în urma unei mese bogate –, iar Turgut ne-a privit pe rând cu satisfacţie.

— Sigur v-aţi săturat?

Helen râse, iar eu am emis un «mmm», dar gazda noastră ne-a umplut din nou paharele şi ceştile de cafea.

— Foarte bine. Şi acum, să vorbim despre ceea ce n-am putut discuta înainte. În primul rând, sunt uluit de faptul că-l cunoaşteţi pe profesorul Rossi, dar încă nu înţeleg care este legătura. Spui că este îndrumătorul tău, Paul?

Am privit spre Helen, şi ea a încuviinţat abia perceptibil. M-am întrebat dacă nu cumva untul de trandafiri îi atenuase suspiciunile.

— Ei bine, domnule profesor Bora, mi-e teamă că n-am fost pe deplini sinceri în această privinţă. Dar am pornit într-o misiune neobişnuită şi n-am ştiut în cine putem avea încredere.

— Înţeleg, replică Turgut surâzând. În cazul acesta, poate că sunteţi chiar mai înţelepţi decât credeaţi.

Am păstrat o clipă de tăcere, dar Helen încuviinţă din nou, aşa că am continuat:

— Profesorul Rossi prezintă un interes special pentru noi, nu doar pentru că este îndrumătorul meu, ci şi ca urmare a unor informaţii pe care ni le-a dat… mi le-a dat mie, de fapt, şi pentru că… ei bine, pentru că a dispărut.

— A dispărut?

— Da.

Cu ezitări, i-am povestit despre relaţia mea cu Rossi, despre colaborarea cu el la disertaţia pe care o pregăteam şi despre cartea stranie pe care am găsit-o în boxa mea de la bibliotecă. Când am început să descriu cartea, Turgut a schiţat o mişcare bruscă şi şi-a lovit palmele una de alta, dar n-a spus nimic, mulţumindu-se să asculte cu atenţie. Am povestit apoi cum i-am dus cartea lui Rossi şi ce mi-a relatat despre exemplarul său. Trei cărţi – mi-am spus; aflasem deja despre existenţa a trei exemplare din această carte, un număr magic. Dar ce legătură să fie oare între ele? Am continuat apoi spunându-i lui Turgut ce-mi povestise Rossi despre cercetările sale în Istanbul – aici gazda noastră clătină din cap, uimit – şi despre cum îşi dăduse seama, la arhivă, că imaginea dragonului era similară cu contururile vechii hărţi. Am descris apoi circumstanţele în care dispăruse Rossi şi umbra grotescă pe care o văzusem la fereastra lui în acea seară şi am relatat cum începusem singur să-l caut, iniţial crezându-i spusele doar pe jumătate.

Aici m-am oprit din nou, de această dată pentru a vedea ce are Helen de zis, fiindcă nu voiam să dezvălui şi povestea ei dacă nu era de acord. Am văzut-o schimbându-şi puţin locul şi aruncându-mi o

privire, apoi – spre surprinderea mea – începu să vorbească pe tonul acela al ei jos şi oarecum aspru, povestindu-i lui Turgut tot ce-mi spusese mie înainte – despre naşterea ei, despre planul de răzbunare împotriva lui Rossi, despre cercetările ei intense legate de istoria lui Dracula şi despre intenţiile de a-i studia legenda chiar şi aici, în Istanbul. Sprâncenele lui Turgut se ridicaseră până aproape de rădăcina părului. Cuvintele ei, modul clar în care le rostea şi ascuţimea evidentă a minţit ei – dar poate şi uşoara roşeaţă care-i colora obrajii, contrastând cu albastrul-palid al bluzei –, toate aduseră pe chipul lui o expresie admirativă – sau aşa mi s-a părut mie, fiindcă, pentru prima dată de când îl cunoscusem, am resimţit o undă de ostilitate la adresa lui.

Când Helen îşi sfârşi relatarea, pentru câteva clipe nimeni nu mai spuse nimic. Lumina verzuie ce pătrundea prin ferestre părea să se adâncească în jurul nostru şi un vag sentiment de ireal mă cuprinse, în cele din urmă, Turgut sparse tăcerea:

— Povestea este remarcabilă, într-adevăr, şi mă bucur că mi-aţi dezvăluit-o. Îmi pare rău pentru situaţia tristă a familiei dumitale, domnişoară Rossi. Aş vrea totuşi să ştiu de ce a simţit profesorul nevoia să-mi scrie că nu ştie nimic despre arhiva de aici – ceea ce mi se pare o minciună, nu-i aşa? Dar dispariţia unei asemenea minţi luminate este cu adevărat teribilă. Profesorul Rossi a fost pedepsit pentru ceva – sau este pedepsit chiar acum, în vreme ce noi discutăm.

Senzaţia aceea de ireal dispăru din mintea mea într-o fracţiune de secundă, alungată parcă de o adiere îngheţată.

— Ce te face să spui una ca asta? am întrebat. Şi cum l-am putea găsi, dacă e adevărat?

— Eu sunt un tip raţionalist, ca voi, de altfel, dar instinctul îmi spune să am încredere în ce ţi-a relatat Rossi în seara aceea. Iar cuvintele sale sunt susţinute de ceea ce mi-a spus bătrânul bibliotecar – că un cercetător străin a fost speriat şi alungat de ceva acolo – şi de numele profesorului Rossi pe care l-am găsit eu însumi în registrul arhivei. Ca să nu mai amintesc despre apariţia individului cu sânge la… Iar acum avem şi aberaţia asta teribilă, numele lui şi titlul articolului său adăugate cine ştie cum în bibliografia din arhivă. Adăugarea asta mi se pare de neînţeles! Aţi procedat corect, prieteni, venind în Istanbul. Dacă profesorul Rossi se află aici, îl vom găsi. De mult timp mă tot întreb dacă nu cumva mormântul lui Dracula e undeva în Istanbul. Dar, dacă numele lui Rossi a fost adăugat recent în bibliografie, cred că există o probabilitate destul de mare ca şi profesorul însuşi să fie aici. Voi, pe de altă parte, credeţi că el se află acolo unde este mormântul lui Dracula. Vă voi ajuta cu tot ce-mi stă în putinţă. Mă simt… responsabil faţă de voi în această privinţă.

— Acum am eu o întrebare pentru dumneata, interveni Helen.

Domnule profesor Bora, cum de te-ai nimerit în acelaşi restaurant cu noi ieri-seară? Mi se pare o coincidenţă prea mare să fi apărut pur şi simplu din senin în ziua în care am ajuns noi în Istanbul, căutând exact acea arhivă pe care dumneata o studiezi de atâţia ani.

Turgut se ridică şi luă de pe o măsuţă alăturată o cutie mică din alamă, oferindu-ne ţigări. Eu am refuzat, dar Helen luă una, iar Turgut i-o aprinse. Îşi aprinse şi el una şi se aşeză din nou. În schimbul lor de priviri, m-am simţit pentru o clipă exclus. Tutunul avea un parfum fin, fiind, evident, de cea mai bună calitate; m-am întrebat dacă acesta o fi deliciul turcesc atât de renumit în Statele Unite. Turgut suflă un nor de fum, iar Helen îşi scoase papucii şi îşi trase picioarele sub ea, de parcă de o viaţă întreagă ar fi fost obişnuită cu divanele orientale. Era o latură a ei pe care n-o mai remarcasem înainte, o graţie lejeră, pe fondul ospitalităţii plăcute ce ni se oferea.

Într-un final, Turgut răspunse:

— Cum de ne-am întâlnit în restaurant? Mi-am pus şi eu întrebarea asta de câteva ori şi n-am găsit încă un răspuns. Dar vă pot spune cu toată sinceritatea că nu ştiam cine sunteţi şi ce treabă aveaţi în Istanbul atunci când m-am aşezat la masa de lângă voi. De fapt, merg adesea la acel local, preferatul meu în partea veche a oraşului, şi uneori fac o plimbare până acolo între două cursuri. În ziua aceea am intrat aproape pe negândite şi, când am văzut înăuntru nu unul, ci doi străini, m-am simţit brusc singur şi n-am vrut să rămân izolat în colţul meu. Soţia îmi spune că sunt un caz incurabil de «persoană prietenoasă».

Surâse şi scutură ţigara într-o scrumieră de aramă, pe care o împinse apoi spre Helen.

— Dar nu e un obicei rău, nu-i aşa? continuă el. În orice caz, când am văzut că arhiva mea vi se pare interesantă, am fost surprins şi bucuros deopotrivă, iar acum, că am auzit povestea voastră, cred că, într-un fel, vă voi putea fi de ajutor. La urma urmei, cum de aţi venit *voi* la restaurantul *meu* preferat? Înţeleg că sunteţi suspicioşi, dar nu am niciun răspuns; pot doar să vă spun că această coincidenţă îmi dă speranţe. Mare e grădina…

Lăsându-şi fraza neterminată, Turgut ne privi pe rând, cu o expresie sinceră şi mai degrabă tristă. Helen suflă în aer un nor de fum turcesc.

— Bine, replică ea. Să sperăm, deci. Dar ce vom face în continuare cu această speranţă? Am văzut originalele hărţilor şi bibliografia Ordinului Dragonului, cea pe care Paul voia atât de mult s-o studieze. Cu ce ne ajută asta?

— Veniţi cu mine, o întrerupse brusc Turgut.

Se ridică, şi moleşeala prânzului îmbelşugat se risipi. Helen îşi stinse ţigara în scrumieră şi se ridică la rândul ei, atingându-mi degetele cu mâneca. I-am urmat şi eu.

— Vă rog să veniţi pentru o clipă în biroul meu.

Turgut deschise o uşă din dosul unei draperii de lână şi mătase, aşteptând politicos să trecem înaintea lui.”

Capitolul 31

Am rămas nemişcată pe locul meu, privind fix ziarul bărbatului de vizavi. Simţeam că ar trebui să mă foiesc puţin, să mă port firesc, poate chiar să-i atrag atenţia, dar omul era atât de imobil, încât am început să-mi spun că nici măcar nu-l auzeam respirând. În plus, acum respiram şi eu cu greu. După o clipă, temerile mele s-au adeverit: insul mi-a vorbit fără a-şi mişca ziarul. Vocea îi era exact ca pantofii şi pantalonii perfect croiţi. Mi-a vorbit în engleză cu un accent pe care nu l-am putut identifica, deşi amintea oarecum de franceză – sau poate că mă derutau titlurile din *Le Monde,* dansând în faţa ochilor mei măriţi de spaimă? Lucruri teribile se întâmplau în Algeria, în Cambodgia şi în alte locuri de care nu auzisem vreodată, iar franceza mea se îmbunătăţise mult în anul care trecuse. Individul vorbi din spatele foilor de hârtie, fără a-şi mişca ziarul măcar cu un milimetru. Avea o voce potolită, cultivată. Am simţit cum părul mi se ridică pe ceafă; nici nu-mi venea să cred ce aud. De fapt, mi-a pus o singură întrebare:

— Unde e tatăl tău, drăguţa mea?

Am zvâcnit de pe banchetă şi m-am repezit la uşă. Am auzit ziarul foşnind în spate, dar ţinta mea era ivărul. Uşa nu era însă încuiată. Am ieşit fără a mai întoarce capul şi am zbughit-o în direcţia în care-l văzusem pe Barley plecând spre vagonul-restaurant. Ici şi colo, în celelalte compartimente, erau – slavă Domnului – alţi călători cu ziare sau reviste în mâini ori cu o gustare pe genunchi, privindu-mă curioşi cum alerg pe culoar. Nu m-am oprit să verific dacă răsună paşi în urma mea. Mi-am amintit brusc că lăsasem ambele bagaje în compartiment. Oare le va lua cu el? Va căuta în ele? Geanta o aveam în mână; adormisem cu ea pe braţ, aşa cum o ţineam mereu când eram în public.

Barley era în vagonul-restaurant, în capătul îndepărtat, iar pe masa din faţa lui se afla o carte deschisă. Comandase ceai şi mici nimicuri; abia după câteva clipe îşi ridică ochii şi remarcă prezenţa mea. Probabil că arătam cumplit, căci m-a tras imediat în separeu.

— Ce s-a întâmplat?

Mi-am îndesat faţa în umărul lui, făcând eforturi să nu plâng.

— M-am trezit, şi în compartiment era un bărbat care citea ziarul şi nu-i puteam vedea faţa.

Barley îşi puse palma peste părul meu.

— Un bărbat cu un ziar? Şi ce-i atât de supărător în asta?

— Nu m-a lăsat nicio clipă să-i văd faţa, am şoptit privind către uşa vagonului, unde nu se vedea însă nimeni, nicio siluetă în negru venind să ne caute. Dar mi-a vorbit din dosul ziarului.

— Aşa?

Barley părea să descopere că îi plăceau buclele mele.

— M-a întrebat unde e tata.

— Ce? sări el. Eşti sigură?

Mi-am îndreptat şi eu spatele.

— Da, în engleză. Şi am fugit. Nu cred că m-a urmărit, dar e în tren. A trebuit să las bagajele acolo.

Barley îşi muşcă buza; aproape că mă aşteptam să văd sângele ţâşnind pe pielea lui albă. Îi făcu semn chelnerului, se ridică, discută cu el câteva momente şi duse mâna la buzunar pentru un bacşiş substanţial, pe care-l lăsă lângă ceaşca de ceai.

— Următoarea oprire este Boulois, peste şaisprezece minute.

— Şi bagajele noastre?

— Tu ai geanta, iar eu am portmoneul, replică Barley, dar se opri brusc, cu ochii ţintă la mine. Scrisorile…?

— Sunt în geanta mea.

— Slavă Domnului! Poate că va trebui să renunţăm la bagaje, dar nu contează.

Mă luă de mână şi mă trase după el către capătul vagonului, intrând, spre surprinderea mea, în bucătărie. Chelnerul veni după noi şi ne ascunse într-o mică nişă de lângă frigidere. Dincolo de ea era o uşă. Am rămas acolo următoarele şaisprezece minute, eu cu mâinile încleştate pe geantă. Mi se părea firesc să stăm strânşi unul în altul, în spaţiul acela îngust, ca doi fugari. Brusc, mi-am amintit de darul de la tatăl meu şi am dus mâna la el: crucifixul îmi atârna la gât, perfect vizibil; nu-i de mirare deci că individul nu-şi luase ziarul din faţa ochilor.

În sfârşit, trenul încetini, frânele scârţâiră şi ne-am oprit. Chelnerul împinse o manetă şi deschise uşa, aruncându-i lui Barley un rânjet conspirativ; probabil ne credea doi îndrăgostiţi fugari, urmăriţi prin tren de un tată furibund.

— Coboară, dar rămâi lângă vagon, îmi spuse Barley şoptit, şi am pus amândoi piciorul pe peron.

Clădirea gării era umbrită de copaci argintii, iar aerul avea un parfum dulce şi cald.

— Îl vezi?

Am privit în lungul trenului până ce am zărit pe cineva în faţă, printre pasagerii care coborau – o siluetă înaltă, cu umerii laţi, în negru din cap până în picioare şi cu ceva nelalocul lui în înfăţişare, o umbră ascunsă care-mi întorcea stomacul pe dos. Purta o pălărie neagră, joasă, astfel că nu-i puteam vedea faţa.

— El este!

M-am stăpânit să nu arăt cu degetul, şi Barley mă trase rapid înapoi în tren.

— Stai ascunsă. Eu îl pândesc. Acum se uită în sus şi-n jos.

În vreme ce îl ţinea sub observaţie, m-am tras mult înapoi, cu inima bubuindu-mi în piept.

— În regulă, se duce în partea cealaltă. Ba nu, se întoarce! Studiază ferestrele. Cred că are de gând să urce înapoi. Doamne, dar ştiu că e tare – îşi verifică ceasul. Urcă. Ba nu, coboară din nou şi vine încoace. Pregăteşte-te, poate că va trebui s-o luăm înapoi şi să fugim până la celălalt capăt al trenului. Eşti gata?

În clipa aceea sirena şuieră, locomotiva icni şi Barley înjură.

— La naiba, urcă din nou! Cred că şi-a dat seama că de fapt nu am coborât.

Brusc, mă trase jos, pe peron. Alături, trenul icni încă o dată şi se puse în mişcare. Unii pasageri coborâseră ferestrele şi fumau sau admirau peisajul. Printre ei, la câteva vagoane distanţă, am văzut un cap negru întors spre noi, un ins cu umerii laţi, plin, probabil, de o furie îngheţată. Trenul prinsese viteză şi intra într-o curbă. M-am întors spre Barley şi ne-am privit în tăcere. Cu excepţia câtorva săteni care mai zăboveau în gara de provincie, eram singuri undeva în mijlocul Franţei.

Capitolul 32

„Dacă mă aşteptasem ca biroul lui Turgut să fie un alt vis oriental, paradisul unui învăţat otoman, mă înşelasem. Încăperea în care ne-a invitat era mult mai mică decât cealaltă, dar la fel de înaltă, iar lumina ce pătrundea prin cele două ferestre sublinia în mod clar mobilierul. Doi pereţi erau căptuşiţi de sus până jos cu volume. Draperii de catifea neagră atârnau de o parte şi de alta a ferestrelor, iar o tapiserie reprezentând cai şi ogari la vânătoare conferea încăperii un aer de splendoare medievală. Teancuri de cărţi în engleză umpleau masa din mijlocul camerei; o imensă colecţie Shakespeare ocupa o întreagă vitrină lângă masă.

Dar prima impresie pe care mi-a lăsat-o biroul lui Turgut nu a fost una de predominanţă a literaturii engleze; în aer plutea o prezenţă întunecată, o obsesie ce acoperea treptat atmosfera creată de cărţile din Albion pe care le studia profesorul. Această prezenţă mi-a devenit la fel de evidentă ca o figură ce-ţi iese în cale, o figură care se afla pretutindeni în cameră, privindu-mă cu aroganţă dintr-o litografie din spatele biroului, de pe o poliţă, dintr-o ciudată broderie de pe perete, de pe coperta unui dosar ori din schiţa de lângă fereastră. Era aceeaşi figură de fiecare dată, prinsă în diverse ipostaze şi în locuri diferite, dar mereu acelaşi chip cu obrajii supţi, cu mustaţă şi cu un aer medieval.

Turgut mă urmărea din priviri.

— Ah, deci ştii cine este, spuse încruntat. Îl colecţionez sub diverse aspecte, după cum vezi.

Şedeam alături, studiind litografia înrămată de pe peretele din spatele biroului. Era o reproducere după o gravură asemănătoare cu cea pe care o văzusem acasă, dar figura era reprezentată aici din faţă, astfel că ochii aceia negri ca tăciunele păreau să privească sfredelitor direct în ochii noştri.

— De unde ai luat toate aceste imagini?

— De unde am putut. Pe unele le-am copiat din cărţi vechi, pe altele le-am cumpărat de la anticariate sau la licitaţii. Este uimitor câte imagini ale chipului său se află şi azi în acest oraş, odată ce începi să le cauţi. Mi-am spus că, dacă le voi găsi pe toate, poate voi reuşi să citesc în ochii lui secretul acelei stranii cărţi goale. Dar gravurile astea sunt atât de simpliste, de… alb şi negru… N-am fost satisfăcut de ele, şi l-am rugat pe un prieten, artist, să le îmbine pe toate într-o singură imagine.

Turgut ne conduse în dreptul unei nişe de lângă fereastră, unde o draperie scurtă, din catifea neagră, acoperea ceva. Am simţit un tremur de teamă înainte ca el să întindă mâna şi să tragă de şnur, iar

când draperia alunecă pe şina ei, inima mi se opri în piept. Catifeaua dădu la iveală un portret în ulei în mărime naturală, radiind parcă de viaţă: bustul unui bărbat tânăr, puternic, cu gât vânjos. Părul, în bucle negre şi groase, îi cobora până pe umeri. Figura era frumoasă şi extrem de crudă, cu pielea de o luminozitate palidă, ochi verzi neobişnuit de strălucitori şi nasul lung, perfect drept, cu nările umflate. Buzele roşii aveau o curbură accentuată şi senzuală sub mustaţa neagră, căzută, dar erau în acelaşi timp strâns încleştate, ca pentru a controla un spasm al bărbiei. Bărbatul avea pomeţi reliefaţi şi sprâncene groase, negre, sub o cuşmă din catifea verde-întunecat, cu o pană cafeniu cu alb în frunte. Era o faţă plină de viaţă, însă lipsită complet de orice fărâmă de compasiune, debordând de forţă şi prezenţă de spirit, dar fără stabilitate de caracter. Ochii erau cea mai neliniştitoare trăsătură a portretului: ne fixau cu o putere de pătrundere aproape palpabilă în intensitatea lor, şi, după doar o clipă, am fost nevoit să-mi întorc privirea de la ei. Lângă mine, Helen s-a apropiat ceva mai mult de umărul meu, mai degrabă în semn de solidaritate decât pentru propria linişte.

— Prietenul meu este un artist desăvârşit, spuse Turgut abia auzit, înţelegeţi de ce ţin acest tablou în spatele unei draperii; nu-mi place să-l privesc în timp ce lucrez.

Poate mai corect ar fi fost să spună că nu-i place să fie privit de el – mi-am zis în sinea mea. Gazda noastră continuă însă:

— Cam aşa arăta Vlad Dracula în jurul anului 1456, când şi-a început domnia în Valahia. Avea douăzeci şi cinci de ani pe atunci şi o educaţie înaltă, după standardele culturii în care trăia, fiind totodată un bun călăreţ. În următoarele două decenii, a ucis probabil cincisprezece mii de valahi – uneori din motive politice, alteori din simpla plăcere de a-i vedea murind.

Turgut trase draperia la loc, şi m-am bucurat să văd cum dispar ochii aceia strălucitori.

— Mai am şi alte curiozităţi să vă arăt, adăugă el, indicând cu mâna o vitrină din lemn. Acesta este un sigiliu al Ordinului Dragonului, pe care l-am găsit într-o piaţă de vechituri de lângă portul vechi. Aici am un pumnal din argint care provine din Istanbul, de la începutul perioadei otomane. Cred că era utilizat pentru a doborî vampiri, fiindcă pe teaca lui sunt gravate câteva cuvinte ce sugerează acest lucru. Aceste lanţuri şi pinteni erau instrumente de tortură, şi am impresia că provin chiar din Valahia. Iar aici, dragii mei, este un veritabil trofeu.

Turgut luă de pe marginea biroului o casetă din lemn cu splendide incrustaţii şi-i desfăcu încuietoarea. Înăuntru, învelite în satin negru, se aflau câteva ustensile ascuţite, ce semănau cu instrumentele chirurgicale, alături de un mic revolver din argint şi un cuţit din

acelaşi material.

— Ce e asta? întrebă Helen întinzând mâna spre casetă, dar trăgându-şi-o repede înapoi.

— Este un set autentic destinat vânătorii de vampiri, vechi de un secol, replică Turgut cu mândrie. Cred că provine din Bucureşti. Un prieten, colecţionar de antichităţi, l-a găsit acum câţiva ani. Existau multe asemenea seturi, cumpărate de cei care călătoreau în Europa de Est în secolele al XVIII-lea şi al XIX-lea. Iniţial avea usturoi aici, în acest spaţiu, dar am preferat să-l atârn acolo.

Urmărindu-i direcţia privirii, am văzut, cu un nou fior îngheţat, două funii de usturoi ce încadrau tocul uşii, în faţa biroului. Mi-a trecut prin minte – aşa cum mi se întâmplase şi în prezenţa lui Rossi, cu o săptămână în urmă – că profesorul Bora nu era doar foarte meticulos, ci şi puţin nebun. Peste ani mi-am înţeles mai bine această primă reacţie pe care am avut-o când am intrat în biroul lui Turgut – un birou ce putea fi la fel de bine o încăpere din castelul lui Dracula, o temniţă medievală dotată cu instrumente de tortură. Este îndeobşte cunoscut că noi, istoricii, suntem atraşi de ceea ce constituie în parte o reflectare a propriei fiinţe, o parte pe care probabil am prefera să n-o analizăm decât prin intermediul studiului teoretic; la fel de adevărat este însă şi faptul că, pe măsură ce ne afundăm în obiectul interesului nostru, acesta devine tot mai mult o parte integrantă din noi înşine. În timpul unei vizite la o universitate americană – alta decât cea la care predam – la câţiva ani după aceste evenimente, mi-a fost prezentat unul dintre cei mai de seamă istorici ai Lumii Noi, care îşi axase cercetările pe Germania nazistă. Omul locuia într-o casă confortabilă la marginea campusului, unde colecţiona nu doar cărţi pe această temă, ci şi piese de porţelan ale celui de-al Treilea Reich. Câinii săi, doi ciobăneşti germani enormi, patrulau în curte zi şi noapte. Într-o seară petrecută împreună cu alţi profesori ai respectivei facultăţi, istoricul mi-a declarat în termeni cât se poate de fermi ce mult dispreţuia crimele lui Hitler şi cum voia să le dezvăluie lumii civilizate până în cel mai mărunt detaliu. Am plecat de acolo devreme, trecând cu precauţie pe lângă dulăii aceia, incapabil să-mi stăpânesc repulsia.

— Poate credeţi că am exagerat, l-am auzit pe Turgut scuzându-se, ca şi cum mi-ar fi citit gândurile. Însă pur şi simplu nu vreau să stau aici, înconjurat de aceste reflexii malefice ale trecutului, lipsit de orice protecţie. Şi acum, daţi-mi voie să vă arăt pentru ce v-am adus aici.

Ne invită să ne aşezăm, făcând semn spre nişte scaune firave, îmbrăcate în damasc. Spătarul celui pe care m-am aşezat eu părea să fie dublat cu o bucată de… să fie os oare? Am evitat să mă sprijin de el. De pe unul dintre rafturi, Turgut luă un dosar gros, din care extrase copii scrise de mână ale documentelor pe care le examinasem la arhivă – schiţe similare cu cele făcute de Rossi, doar că mai atent

realizate – şi o scrisoare, pe care mi-o întinse. Avea antetul universităţii, era dactilografiată şi semnată de Rossi. Semnătura era autentică; buclele de la R şi B îmi erau perfect familiare; în plus, Rossi se aflase în Statele Unite la data la care fusese expediată scrisoarea. Cele câteva rânduri conţineau în esenţă mesajul despre care ne spusese Turgut: că el, Rossi, nu ştia nimic despre arhiva sultanului Mahomed; regreta că trebuia să-l dezamăgească pe profesorul Bora şi îi ura succes în activitate. Era, într-adevăr, o scrisoare derutantă.

Turgut luă apoi din raft o carte de mici dimensiuni, legată în piele veche. Mi-a fost greu să nu întind mâna după ea imediat, dar m-am stăpânit şi am aşteptat ca stăpânul ei s-o deschidă cu mişcări uşoare, să ne arate primele pagini goale şi apoi gravura din centru – conturul acela deja familiar, dragonul cu aripile desfăcute şi cu flamura în gheare, cu acel unic nume ameninţător. Am deschis la rândul meu servieta şi mi-am scos cartea. Turgut aşeză cele două volume unul lângă celălalt, pe birou. Amândoi le-am comparat şi amândoi am văzut că dragonii erau aceiaşi, al lui întinzându-se chiar până la marginea paginii, mai întunecat, al meu puţin mai decolorat, dar altfel identici, identici. Se repeta chiar şi pata dinspre vârful cozii, ca şi când placa ar fi avut acolo un defect care întinsese puţin cerneala, la fiecare copiere. Helen le studia şi ea, în tăcere.

— Este remarcabil, exclamă Turgut în cele din urmă. Nu mi-am imaginat niciodată că voi vedea o a doua carte ca aceasta.

— Şi că vei auzi despre o a treia, i-am reamintit. Nu uita că ăsta este al treilea exemplar pe care l-am văzut cu ochii mei. Imaginea din cartea lui Rossi era exact ca acestea de aici.

— Dar ce poate însemna asta?

Turgut întinse pe masă copiile hărţilor şi începu să compare, urmărindu-le cu degetul, conturul dragonului şi traseul munţilor şi al râurilor.

— Uimitor, murmură el. Când mă gândesc că nu am observat asemănarea aceasta până acum! Într-adevăr, formele sunt similare. Dragonul e de fapt o hartă. Dar o hartă care reprezintă ce?

— Asta încerca Rossi să desluşească în arhiva de aici. Ce păcat că nu a perseverat şi nu a reuşit să înţeleagă adevărata ei semnificaţie!

— Poate că totuşi a reuşit, interveni Helen.

M-am întors spre ea, pentru a o întreba ce vrea să spună, când uşa încadrată de funiile de usturoi s-a deschis. Amândoi am tresărit. În locul unei apariţii cutremurătoare însă, în prag şedea o femeie micuţă şi surâzătoare, într-o rochie verde. Era soţia lui Turgut, şi ne-am ridicat pentru a o saluta.

— Bine ai venit, draga mea. Ei sunt prietenii mei, profesorii din Statele Unite despre care ţi-am povestit.

Prezentările fiind făcute, doamna Bora a dat mâna cu noi, păstrând

acelaşi zâmbet plăcut. Era exact pe jumătate cât Turgut, cu ochi verzi mărginiţi de gene lungi, nasul puţin coroiat şi un pămătuf de bucle arămii.

— Îmi pare foarte rău că nu am fost acasă mai devreme, pentru a vă întâmpina. Probabil că soţul meu nu a pus nimic pe masă, nu-i aşa?

Vorbea într-o engleză lentă şi atent pronunţată. Am protestat, dar ea a clătinat din cap.

— Domnul Bora nu-şi tratează niciodată oaspeţii cu mâncare bună. Am să-l… cert pentru asta.

Şi agită pumnul micuţ spre soţul ei, care păru încântat.

— Mi-e o frică teribilă de consoarta mea. E la fel de aprigă ca o amazoană.

Helen, mult mai înaltă decât doamna Bora, surâdea privindu-i; erau, într-adevăr, irezistibili.

— Iar acum, continuă soţia lui Turgut, vă plictiseşte arătându-vă colecţia lui teribilă. Îmi pare rău!

Peste câteva minute, ne aşezasem din nou pe divanele din salon, iar doamna Bora turna cafea în ceşti. Era o femeie foarte plăcută, şi delicată ca o vrăbiuţă, cu un aer reţinut, cam de patruzeci de ani. Engleza ei nu era foarte bogată, dar o folosea cu o bună dispoziţie graţioasă, de parcă soţul ei aducea frecvent acasă vorbitori ai limbii lui Shakespeare. Rochia pe care o purta era simplă şi elegantă, la fel ca modul ei de a se mişca. Mi-am imaginat copiii de la grădiniţă adunându-se în jurul ei, venindu-i, probabil, până la bărbie. M-am întrebat dacă familia Bora are copii; în încăpere n-am văzut nicio fotografie sau vreun alt obiect care să sugereze prezenţa unor mici moştenitori, şi n-am îndrăznit să întreb.

— V-a condus soţul meu într-un tur în jurul oraşului? o întrebă doamna Bora pe Helen.

— Da, pe scurt. Mi-e teamă că i-am răpit foarte mult timp astăzi.

— Nu, eu sunt cel care v-a răpit timpul, interveni Turgut, sorbind din cafea cu o plăcere nedisimulată. Dar mai avem încă multe de făcut. Draga mea – îi explică soţiei sale –, vom porni în căutarea unui profesor dispărut, aşa că vom fi foarte ocupaţi în zilele următoare.

— Un profesor care a dispărut? Bine. Dar mai întâi trebuie să mâncăm. Sper că veţi rămâne la cină.

Numai gândul la o altă masă copioasă mi se părea de-a dreptul imposibil, şi am avut grijă să ocolesc cu atenţie privirea lui Helen. Ei însă invitaţia i se păru cât se poate de firească, aşa că replică:

— Vă mulţumim, doamnă Bora. Sunteţi foarte amabilă, dar cred că trebuie să ne întoarcem la hotel, fiindcă avem programată o întâlnire acolo la ora cinci.

O întâlnire? Iniţial am rămas perplex, dar apoi i-am făcut şi eu jocul.

— Adevărat, ne aşteaptă câţiva colegi americani. Dar sper să ne putem revedea cât mai curând.

Turgut încuviinţă.

— Voi căuta imediat în biblioteca mea orice element care ne-ar putea fi de ajutor. Trebuie să luăm în consideraţie posibilitatea ca mormântul lui Dracula să se afle în Istanbul – poate că hărţile acelea se referă la o anumită zonă a oraşului. Am câteva cărţi despre vechiul Istanbul şi voi apela de asemenea la colecţiile prietenilor mei. Voi căuta totul în această seară.

— Dracula! exclamă doamna Bora clătinând din cap. Îl prefer totuşi pe Shakespeare; mi se pare un domeniu de studiu mai sănătos. Şi, în plus – adăugă ea cu o privire şireată –, mai bănos.

Ne-au condus amândoi până la ieşire cu mare fast, iar Turgut a promis că ne vom întâlni a doua zi dimineaţă, la ora nouă, la pensiune. Va aduce toate informaţiile pe care le va găsi şi vom trece încă o dată pe la arhivă, ca să vedem dacă mai sunt noutăţi. Până atunci – ne sfătui el – va trebui să fim foarte precauţi şi atenţi la orice semn de pericol. Ar fi vrut să ne însoţească până la pensiune, dar l-am asigurat că ne vom descurca singuri să luăm feribotul, care urma să plece peste douăzeci de minute. Gazdele noastre ne-au condus până la uşă şi au rămas împreună pe treptele de la intrare, ţinându-se de mână. Am întors capul de două sau de trei ori în vreme ce ne îndepărtam pe strada mărginită de smochini şi tei.

— Cred că au o căsnicie fericită, am spus cu glas tare şi am regretat imediat, fiindcă Helen mi-a răspuns cu obişnuitul ei pufnit.

— Haide, yankeule! Avem ceva nou de făcut în continuare!

În mod normal, apelativul folosit de ea mi-ar fi stârnit zâmbetul, dar de această dată ceva m-a determinat să întorc capul şi s-o privesc cu un tremur adânc. Un gând îmi dăduse târcoale toată după-amiaza, deşi m-am străduit să-l alung pe cât posibil până în ultima clipă. Acum, faţă în faţă cu ea, am fost izbit de inconfundabila asemănare dintre trăsăturile ei bine conturate şi chipul acela viu şi cutremurător din spatele draperiei negre.”

Capitolul 33

Când expresul de Perpignan a dispărut dincolo de linia orizontului, printre copacii şi acoperişurile caselor, Barley a clătinat din cap.

— Ei bine, individul e în tren, iar noi nu.

— Aşa e, am replicat, dar el ştie exact unde suntem noi.

— Nu pentru mult timp.

Barley se duse la ghişeul de bilete, unde un bătrânel părea că doarme în picioare, dar se întoarse în scurt timp, amărât.

— Următorul tren spre Perpignan trece abia mâine-dimineaţă. Şi nu e niciun autobuz spre un oraş mare până mâine după-amiază. Există o singură pensiune la o fermă, cam la jumătate de kilometru afară din oraş. Putem dormi acolo şi să ne întoarcem mâine la trenul de dimineaţă.

Nici nu ştiam ce să fac: să mă înfurii sau să încep să plâng.

— Barley, nu pot aştepta până la trenul de mâine spre Perpignan! Pierdem prea mult timp!

— Păi, n-avem altă soluţie, replică el iritat. Am întrebat de taxiuri, camioane, autobuze, căruţe, maşini de ocazie – ce altceva vrei să fac?

Am străbătut aleile satului în tăcere. Era o după-amiază târzie, caldă şi toropită; sătenii pe care-i zăream şezând în porţi sau prin grădini păreau pe jumătate amorţiţi, ca sub efectul unei vrăji. Când am ajuns la fermă, am văzut în faţă o firmă scrisă de mână şi o tarabă cu ouă, brânză şi vin de vânzare. Femeia care a ieşit să ne întâmpine, ştergându-şi mâinile pe şorţ, n-a părut surprinsă văzându-ne. Iar când Barley m-a prezentat ca fiind sora lui, a surâs plăcut şi n-a pus nicio întrebare, cu toate că nu aveam vreun bagaj. La întrebarea lui dacă avea o cameră pentru două persoane, a răspuns în şoaptă *„oui, oui”,* de parcă ar fi vorbit cu ea însăşi.

Curtea era o întindere de pământ bătătorit cu câteva flori, nişte găini care scurmau în ţărână şi un şir de găleţi din plastic sub streşini; casa, şopronul şi celelalte acareturi erau îngrămădite în jurul ei, formând un ansamblu dezordonat, însă prietenos. Puteam mânca în grădina din spatele casei, ne-a explicat femeia, iar camera se afla pe aceeaşi parte cu grădina, pe latura veche a casei.

Am urmat-o în tăcere prin bucătăria joasă, şi apoi în aripa în care dormeau odinioară, probabil, ajutoarele în casă. Dormitorul era mobilat cu două paturi pe pereţii laterali şi un şifonier mare din lemn. Baia de alături avea o toaletă şi o chiuvetă. Totul era imaculat, perdelele erau apretate şi vechea broderie de pe unul dintre pereţi se decolorase în lumina soarelui. M-am dus în baie şi mi-am stropit faţa cu apă rece, în vreme ce Barley a plătit pentru cameră.

Când am ieşit, mi-a sugerat să facem o plimbare; stăpâna casei îi

spusese că mai dura cam o oră până ce putea pregăti masa. La început n-am vrut să părăsesc adăpostul primitor al fermei, dar afară aerul era răcoros pe sub copacii umbroşi, aşa că am pornit la drum pe lângă ruinele a ceea ce trebuie să fi fost odată o casă frumoasă. Barley a sărit gardul, şi eu l-am urmat. Bucăţi de piatră se desprinseseră din el şi un singur turn care mai supravieţuise, într-o stare jalnică, conferea ansamblului un aer de trecută grandoare. În hambar am văzut nişte fân, ca şi cum clădirea mai folosea încă pentru depozitare. O bârnă groasă se desprinsese din plafon.

Barley se aşeză printre resturi şi mă privi.

— Ei bine, văd că eşti furioasă, îmi spuse pe un ton provocator. Nu te deranjează când te salvez dintr-un pericol imediat, dar alta e situaţia dacă nu-ţi convine ce se întâmplă după aceea!

Obrăznicia lui mi-a tăiat pentru moment răsuflarea.

— Cum îndrăzneşti?! am izbucnit în cele din urmă, răsucindu-mă în loc şi îndepărtându-mă printre pietrele căzute.

L-am auzit ridicându-se şi venind după mine.

— Ai fi preferat să rămânem în tren? mă întrebă cu o nuanţă mai potolită în voce.

— Fireşte că nu. Dar ştii la fel de bine ca mine că tata ar putea fi deja la Saint-Matthieu.

— Dracula însă – sau cine-o fi fost el – nu a ajuns încă acolo.

— Dar e cu o zi înaintea noastră! am replicat, refuzând să-mi întorc ochii spre el.

Dincolo de un şir de plopi, în depărtare, se zărea biserica satului; atmosfera din jur era senină şi calmă ca o pictură; mai lipseau doar caprele ori vacile.

— În primul rând, continuă Barley, şi în clipa aceea l-am urât pentru tonul lui didactic, nu ştim cine a fost acolo, în tren. Poate că nu era însuşi încornoratul. În conformitate cu ceea ce conţineau scrisorile tatălui tău, are şi el acoliţii lui.

— Asta e chiar mai rău! Dacă în tren a fost unul dintre acoliţii lui înseamnă că se află poate deja la Saint-Matthieu.

— Ori… începu el, dar se opri brusc.

Ştiam ce voise să spună: „Ori poate că e aici, alături de noi”. Şi, pentru a-l scuti să-şi termine ideea, am ripostat:

— I-am indicat clar unde aveam de gând să coborâm, nu-i aşa?

— Acum cine e răutăcioasă?

Barley veni lângă mine şi îşi puse un braţ, stângaci, în jurul umerilor mei; brusc, mi-am dat seama că vorbise ca şi când ar fi crezut povestea tatălui meu. Lacrimile pe care mă străduisem să le reprim izbucniră şi începură să mi se scurgă pe obraji.

— Haide, haide, gata!

Când mi-am rezemat fruntea de umărul lui, i-am simţit cămaşa

caldă de la soare şi de la transpiraţie. După o clipă m-am retras şi ne-am întors la fermă, pentru masa de seară.

„Helen a rămas tăcută pe drumul spre pensiune, aşa că m-am mulţumit să cercetez trecătorii, căutând orice semn de ostilitate, şi să privesc în jur din când în când, verificând să nu fim urmăriţi. Când am ajuns în cameră, mi-a venit din nou în minte frustranta lipsă de informaţii cu privire la soarta lui Rossi. Cum ne putea fi de folos o simplă listă de cărţi, dintre care unele probabil nici nu mai existau?

— Vino în camera mea, mi-a cerut Helen când am ajuns la pensiune. Trebuie să vorbim.

Lipsa ei de scrupule feminine m-ar fi amuzat în alte circumstanţe, dar acum figura ei era atât de încrâncenată, încât n-am reuşit decât să mă întreb ce-o avea de gând. Nimic n-ar fi fost mai puţin seducător, oricum, decât expresia cu care m-a privit atunci. În camera ei, patul era strâns şi niciunul dintre lucrurile care îi aparţineau nu era la vedere. Se aşeză pe pervazul ferestrei şi-mi făcu semn spre scaun.

— Uite ce e, începu scoţându-şi mănuşile şi pălăria. M-am gândit la ceva. Mi se pare că am ajuns în faţa unui obstacol serios în încercarea de a-l găsi pe Rossi.

— Exact asta îmi spun de o jumătate de oră încoace. Dar poate că Turgut va afla de la prietenii lui unele informaţii utile.

Helen clătină din cap.

— Cred că visăm la oi verzi pe pereţi.

— La cai, am corectat-o eu, fără tragere de inimă.

— La cai verzi pe pereţi. Am impresia că am trecut cu vederea o sursă de informaţii foarte importantă.

O clipă am rămas cu ochii aţintiţi la ea.

— Care anume?

— Mama. Ai avut dreptate când m-ai întrebat despre ea, înainte de a pleca din Statele Unite. Toată ziua m-am gândit la ea. L-a cunoscut pe profesorul Rossi cu mult înaintea ta, iar eu nu i-am cerut niciodată cu adevărat să-mi vorbească despre el după ce mi-a spus că e tatăl meu. Nu ştiu de ce n-am făcut-o, dacă las la o parte faptul că este, în mod evident, un subiect dureros pentru ea. În plus – şi aici Helen suspină – mama e o femeie simplă. Nu cred că mi-ar putea dezvălui ceva ce nu ştiu despre activitatea lui. Nici când mi-a spus, anul trecut, că Rossi credea în existenţa lui Dracula, nu i-am cerut mai multe detalii; ştiu cât este de superstiţioasă. Dar acum mă întreb dacă nu cumva are totuşi nişte informaţii care ne-ar putea ajuta să-l găsim.

Speranţa îmi renăscuse încă de la primele ei cuvinte.

— Dar cum am putea vorbi cu ea? Parcă spuneai că nu are telefon.

— Nu are.

— Şi atunci…?

Helen îşi strânse mănuşile şi începu să-şi lovească uşor genunchiul cu ele.

— Va trebui să mergem acolo noi înşine. Locuieşte într-un oraş mic lângă Budapesta.

— Poftim? am exclamat cu iritare. Oh, sigur, foarte simplu! Ne urcăm într-un tren, tu, cu paşaportul tău unguresc, şi eu… ei bine, cu paşaportul meu american, şi îi facem o vizită uneia dintre rudele tale pentru a sta puţin de vorbă despre Dracula!

În mod neaşteptat, Helen surâse.

— N-ai niciun motiv să fii atât de urâcios, Paul. Ştii, noi în Ungaria avem un proverb: «Dacă un lucru este imposibil înseamnă că poate fi realizat».

N-am putut decât să râd.

— Bine, am spus. Ce plan ai? Am remarcat că întotdeauna ai unul.

— Da, am unul. De fapt, sper că mătuşa mea va avea un plan.

— Mătuşa ta?!

Privirile ei rătăciră pe fereastră, spre acoperişurile caselor de peste drum. Era aproape seară şi lumina aceea mediteraneană pe care începusem s-o îndrăgesc arunca o boare aurie deasupra întregului oraş.

— Mătuşa mea lucrează în Ministerul de Interne al Ungariei din 1948 şi este o persoană importantă. Datorită ei am primit bursa. În ţara mea, nu poţi obţine mai nimic dacă nu ai un unchi sau o mătuşă acolo unde trebuie. E sora mai mare a mamei; ea împreună cu soţul ei au ajutat-o să fugă din România în Ungaria, acolo unde locuiau ei. Suntem foarte apropiate – eu şi mătuşa mea –, aşa că mă va ajuta în tot ce-o voi ruga. Spre deosebire de mama, are telefon, şi cred că am s-o sun.

— Adică ar putea s-o aducă pe mama ta la telefon, ca să putem vorbi cu ea?

— Of, Doamne! Chiar crezi că putem discuta la telefon despre o problemă personală sau controversată?

— Îmi pare rău, am bâiguit.

— Nu. Ne vom duce noi acolo. Mătuşa mea va aranja totul, şi aşa vom putea vorbi cu mama în persoană. În plus – un ton mai blând se insinuă în vocea ei acum –, amândouă se vor bucura mult de vizita mea. Nu e foarte departe de aici şi nu le-am mai văzut de doi ani.

— Ei bine, eu unul sunt gata de aproape orice pentru a-l găsi pe Rossi, deşi mi-e foarte greu să mă văd preumblându-mă prin Ungaria comunistă.

— Ah! Atunci îţi va fi cu atât mai greu să te vezi preumblându-te prin România comunistă.

Am rămas tăcut pentru o clipă.

— Ştiu, am spus în cele din urmă. M-am gândit şi eu la asta. Dacă se

va dovedi că mormântul lui Dracula nu e în Istanbul, unde l-am mai putea căuta?

A urmat un minut de tăcere, fiecare adâncit în propriile gânduri şi teribil de departe unul de celălalt. Apoi Helen îşi reveni.

— O voi întreba pe proprietăreasă dacă putem telefona din holul de jos. Mătuşa mea trebuie să vină în scurt timp acasă de la serviciu şi aş vrea să discut cu ea imediat.

— Pot să vin şi eu? La urma urmei, mă priveşte şi pe mine.

— Fireşte.

Îşi puse iar mănuşile, şi am coborât pentru a o aborda pe proprietăreasă. Am avut nevoie de zece minute pentru a o convinge, dar câteva lire turceşti în plus şi promisiunea că vom achita în întregime costul convorbirii ne-au uşurat misiunea. Helen se aşeză pe un scaun şi formă un număr interminabil. După câteva momente, i-am văzut figura luminându-se.

— Sună, îmi spuse zâmbind. Mătuşii n-o să-i placă deloc ce-i cer!

Apoi expresia i se schimbă într-una de atenţie.

— Éva? Aici Elena!

Ascultând-o, mi-am dat seama că vorbea probabil în maghiară; ştiam cel puţin că româna e o limbă latină, aşa că ar fi fost firesc să recunosc măcar câteva cuvinte. Dar ceea ce rostea Helen părea mai degrabă galopul unei herghelii de cai, o învălmăşeală fino-ugrică în care nu puteam desluşi absolut nimic. M-am întrebat dacă vorbea vreodată româneşte cu familia ei – sau poate că acea parte a vieţii lor era de mult apusă, sub presiunea integrării în noua comunitate. Glasul ei se ridica şi cobora, întrerupt uneori de zâmbete sau de câte o mică încruntătură. Mătuşa Éva, pe de altă parte, părea a avea o sumedenie de spus, astfel că, din când în când, Helen asculta atentă, pentru a izbucni apoi în acel tropot bizar de silabe.

Părea că uitase de prezenţa mea, dar brusc se întoarse spre mine şi-mi oferi un mic surâs şi o încuviinţare tăcută, veselă, de parcă rezultatul conversaţiei ne era favorabil. În final mai zâmbi o dată în receptor şi pe urmă închise. Proprietăreasa îşi făcu apariţia imediat, temându-se probabil pentru factura telefonică, dar am numărat fără întârziere suma convenită, am adăugat ceva în plus şi am depus-o în mâinile ei întinse. Helen pornise deja spre cameră, făcându-mi semn s-o urmez; mi-am spus că grija ei pentru discreţie era exagerată, dar, în fond, ce ştiam eu?

— Repede, Helen, i-am cerut aşezându-mă din nou pe scaun. Suspansul mă roade!

— Am veşti bune. Ştiam eu că mătuşa va încerca să ne ajute.

— Dar ce i-ai spus?

— Ei bine, zâmbi ea, nu-i puteam dezvălui prea multe la telefon şi a trebuit să adopt un ton mai degrabă oficial. I-am spus că sunt în

Istanbul împreună cu un coleg, pentru un studiu academic, şi că avem nevoie să venim pentru cinci zile în Budapesta pentru a ne încheia cercetările. I-am explicat că eşti un profesor american şi că scriem împreună un articol.

— Despre ce? am întrebat-o, având brusc un presentiment.

— Despre relaţiile de muncă în Europa sub ocupaţie otomană.

— Nu-i rău. Doar că eu nu ştiu nimic despre asta.

Helen îşi scutură o scamă de pe fusta neagră.

— Nicio problemă. O să-ţi spun eu câte ceva.

— Dar ştiu că semeni cu tatăl tău!

Vastul ei domeniu de cunoştinţe mi-a amintit brusc de Rossi, şi fraza mi-a scăpat înainte de a mă putea controla. I-am aruncat rapid o privire, temându-mă că am jignit-o, şi mi-am dat seama că era pentru prima dată când mă gândisem la ea în mod firesc ca fiind fiica lui, ca şi cum la un moment dat, neştiut nici de mine, aş fi acceptat ideea. Helen m-a surprins însă cu o expresie întristată.

— Iată un argument solid în favoarea primatului geneticii asupra mediului de viaţă. Oricum, Éva a părut deranjată, mai cu seamă când i-am spus că eşti american. Mi-am închipuit că aşa va fi, pentru că mereu m-a considerat impulsivă şi a fost de părere că îmi asum prea multe riscuri. Bineînţeles că asta fac. Şi, desigur, a trebuit să se arate mai întâi supărată, ca să nu dea de bănuit la telefon.

— Să nu dea de bănuit?

— Trebuie să ţină seama de postul ei. Dar a spus că se va gândi la ceva; urmează s-o sun din nou mâine-seară. Aşa deci! E foarte isteaţă mătuşa asta a mea şi nu mă îndoiesc că va găsi o rezolvare. Vom cumpăra bilete dus-întors spre Budapesta din Istanbul, poate la avion, când vom şti mai multe.

Am oftat în sinea mea gândindu-mă la cheltuieli şi m-am întrebat cât mă va mai ţine punga, dar am replicat:

— Cred că va trebui să facă adevărate minuni pentru a-mi facilita intrarea în Ungaria şi pentru a ne feri totodată de necazuri.

— Dar *face* minuni! râse Helen. De asta nu sunt eu acasă acum, lucrând la căminul cultural din satul în care locuieşte mama.

Am coborât iar şi, ca înţeleşi, am ieşit în stradă.

— Acum nu avem prea multe de făcut. Trebuie să aşteptăm până mâine să vedem ce spun Turgut şi mătuşa ta. Recunosc însă că îmi este greu să aştept. Ce putem face între timp?

Helen se gândi o clipă, în lumina aurie a înserării. Îşi puse din nou pălăria şi mănuşile, dar o rază târzie de soare arunca o strălucire roşiatică în părul ei negru.

— Aş vrea să mai văd şi alte locuri din oraşul acesta, spuse ea într-un final. La urma urmei, s-ar putea să nu mai vin aici altă dată. Ne întoarcem la Hagia Sofia? Ne-am putea plimba pe acolo înainte de

cină.

— Da, şi mie mi-ar plăcea.

N-am mai schimbat niciun cuvânt în drum, dar, când ne-am apropiat de construcţia masivă, cu minaretele şi cupolele ei, am simţit că tăcerea dintre noi devine mai profundă, apropiindu-ne parcă. M-am întrebat dacă şi ea avea aceeaşi senzaţie şi dacă motivul era vraja uriaşului edificiu asupra a doi muritori mărunţi. Mă gândeam încă la ce ne spusese Turgut cu o zi în urmă, că Dracula lăsase asupra oraşului un fel de moştenire a vampirismului.

— Helen, am început, deşi nu-mi plăcea să rup tăcerea dintre noi. Nu crezi că ar putea fi îngropat aici, în Istanbul? Aşa s-ar explica anxietatea resimţită de sultanul Mahomed chiar şi după moartea lui.

— Cine? A, da, încuviinţă ea, aprobând tacit faptul că nu rostisem numele în public. Mi se pare o idee interesantă, dar, dacă ar fi fost aşa, Mahomed n-ar fi ştiut oare? Iar Turgut nu ar fi găsit ceva dovezi în acest sens? Nu pot să cred că un asemenea secret s-ar fi păstrat neştiut vreme de secole.

— Şi la fel de greu de crezut e faptul că sultanul ar fi permis îngroparea în Istanbul a unuia dintre duşmanii săi – dacă ar fi ştiut despre ea, fireşte.

Helen nu mai spuse nimic, părând să cântărească ideea în minte. Aproape că ajunsesem la intrarea în Hagia Sofia.

— Helen!

— Da?

Ne opriserăm în mijlocul turiştilor şi al pelerinilor care se îndreptau spre poartă. M-am apropiat mai mult de ea, pentru a-i vorbi de aproape, la ureche.

— Dacă mormântul ar fi în Istanbul ar însemna că şi Rossi este aici.

Se întoarse şi mă privi drept în faţă. Ochii îi străluceau, înconjuraţi de cute subţiri – semne ale vârstei şi ale grijilor.

— Fireşte, Paul!

— Am citit în ghidul de călătorie că oraşul are şi ruine subterane – catacombe, cisterne, la fel ca Roma. Mai avem la dispoziţie cel puţin o zi înainte de a pleca… Poate vom vorbi cu Turgut despre asta.

— Nu e o idee rea. Palatul împăraţilor bizantini trebuie să aibă şi o zonă subterană, adăugă ea surâzătoare, dar am văzut-o ducându-şi mâna la eşarfa de la gât, ca şi cum era acolo ceva care o deranja. În orice caz, ruinele palatului trebuie să fie bântuite de spirite malefice – împăraţi care şi-au mutilat rudele şi alte lucruri de acelaşi gen. O companie cât se poate de potrivită!

Fiindcă eram atât de atenţi unul la celălalt şi totodată absorbiţi de strania vânătoare ce ne aştepta, nu m-am uitat bine de la început la silueta care părea să mă fixeze brusc cu privirea. La urma urmei, nu era vreun spectru înalt şi ameninţător, ci un bărbat mic de statură,

slăbuţ, care nu ieşea în evidenţă prin nimic şi se afla la vreo cinci metri distanţă, lângă zidul bisericii.

Apoi, într-o fracţiune de secundă, l-am recunoscut pe omuleţul cu tichie albă şi barbă neîngrijită, îmbrăcat sărăcăcios, care venise la arhivă dimineaţă. Următoarea fracţiune de secundă aduse însă cu ea un şoc şi mai mare. Omul făcuse greşeala de a mă privi cu atâta intensitate, încât l-am remarcat imediat în mulţime. Apoi a dispărut, evaporându-se ca o fantomă printre turişti. Am ţâşnit, aproape răsturnând-o pe Helen, dar degeaba. Nu mai era nici urmă de el; observase că l-am văzut. Figura lui, cât era vizibilă între barba nelalocul ei şi tichia de pe cap, aparţinea în mod indubitabil unui personaj de la universitate. Doar că ultima dată când o privisem fusese chiar înainte de a fi acoperită cu un cearşaf. Era figura bibliotecarului mort.”

Capitolul 34

Am câteva fotografii ale tatălui meu din perioada dinaintea plecării sale în căutarea lui Rossi, deşi atunci când le-am văzut prima dată, în copilărie, nu ştiam nimic despre evenimentele care au urmat. Una dintre ele, pe care am înrămat-o acum câţiva ani şi am atârnat-o pe perete, deasupra biroului, este o imagine în alb şi negru dintr-o epocă în care fotografia alb-negru era pe punctul de a fi înlocuită de instantaneele color. În ea, tata arată aşa cum nu l-am cunoscut niciodată. Priveşte direct în obiectiv, cu bărbia puţin ridicată, de parcă se pregătea să dialogheze cu fotograful. Cine era acesta din urmă – nu voi şti niciodată; am uitat să-l întreb pe tata dacă îşi aminteşte. Nu putea fi Helen, dar poate că a fost un alt prieten sau un coleg. În 1952 – numai anul apare, cu scrisul de mână al tatei, pe dosul pozei – terminase facultatea de un an şi îşi începuse deja studiile despre negustorii olandezi.

Judecând după arhitectura gotică din fundal, probabil că se afla în faţa unei clădiri a universităţii. Stă cu un picior ridicat neglijent pe o bancă şi cotul sprijinit pe genunchi, cu o mână lăsată graţios în jos. Poartă o cămaşă albă sau de culoare deschisă şi o cravată cu dungi în diagonală, pantaloni întunecaţi şi pantofi bine lustruiţi. Are aceeaşi siluetă pe care mi-o amintesc de mai târziu – înălţime medie, umeri de lăţime medie, un aer vânjos plăcut, dar nu remarcabil, pe care nu l-a pierdut nici la maturitate. Ochii lui par cenuşii în fotografie, dar erau de un albastru-închis în realitate. Cu ochii aceia adânciţi în orbite şi sprâncenele stufoase, cu pometii proeminenţi, nasul gros şi buzele groase, uşor deschise într-un zâmbet, are mai degrabă o înfăţişare simiană, ce radiază o inteligenţă animală. Dacă fotografia ar fi fost color, părul lui bine pieptănat ar fi avut nuanţa bronzului în lumina soarelui; ştiu despre această nuanţă fiindcă mi-a descris-o odată. Chiar şi în cele mai vechi amintiri ale mele însă, părul lui a fost dintotdeauna cărunt.

„În noaptea aceea, în Istanbul, n-am închis un ochi. Pe de o parte, a fost oroarea clipei în care am văzut vie faţa aceea pe care o ştiam moartă şi în care am încercat să înţeleg ce se întâmplă – doar ea, şi ar fi fost suficientă pentru a mă ţine treaz. Pe de altă parte, faptul că bibliotecarul mort mă văzuse şi apoi se evaporase m-a făcut să simt teribila vulnerabilitate a hârtiilor pe care le aveam în servietă. Creatura ştia că avem o copie a hărţii. Venise în Istanbul pentru că ne urmărise sau fiindcă şi-a dat seama într-un fel oarecare că originalul se afla aici? Ori, dacă nu înţelesese asta singur, avusese la dispoziţie o anumită sursă de informaţii despre care eu nu ştiam? Studiase

documentele din colecţia sultanului Mahomed cel puţin o dată. Văzuse oare atunci hărţile originale şi le copiase? Nu puteam răspunde la aceste întrebări şi nu-mi puteam permite să risc să adorm, ştiind cât de mult îşi dorea creatura copia noastră şi cum se repezise la Helen în biblioteca de acasă, din America. Iar faptul că o muşcase, prizându-i poate gustul, îmi sporea şi mai mult nervozitatea.

Iar ca şi cum toate acestea nu ar fi fost suficiente pentru a mă ţine cu ochii deschişi în noaptea aceea, în vreme ce orele păreau că se scurg tot mai încet, mai aveam încă un motiv de nesomn: chipul adormit aflat nu departe de al meu, dar nici foarte aproape. Am insistat ca Helen să doarmă în patul meu, în vreme ce eu m-am ghemuit în fotoliu. Dacă pleoapele mi s-au închis o dată sau de două ori, o privire aruncată figurii aceleia cu trăsături puternice şi grave m-a trezit de fiecare dată ca un duş cu apă rece. Helen voise să rămână în camera ei – la urma urmei, ce va crede proprietăreasa dacă va afla –, dar am insistat până ce a fost nevoită să accepte, deşi enervată, să doarmă sub privegherea mea. Văzusem prea multe filme şi citisem prea multe romane pentru a mă îndoi că o tânără singură în miez de noapte putea constitui următoarea ţintă a creaturii. Helen era suficient de obosită pentru a adormi, aşa cum o mărturiseau şi cearcănele adânci de sub ochii ei, dar aveam impresia că era şi puţin speriată. Acel aer de teamă din partea ei mă îngrozea mai mult decât ar fi făcut-o urletele de groază ale oricărei alte femei, stârnindu-mi un val de adrenalină prin vene. Poate însă că şi ceva în moliciunea siluetei ei, rigide şi semeţe în cursul zilei, mi-a ţinut ochii deschişi. Dormea pe o parte, cu o mână sub perna mea şi cu buclele mai negre ca oricând pe fondul alb al aşternutului.

Nu m-am putut convinge să citesc sau să scriu. În mod cert nu aveam nicio dorinţă de a deschide servieta, pe care în orice caz o împinsesem adânc sub patul în care dormea Helen. Dar orele treceau şi nu se auzea niciun fâşâit misterios pe coridor, nu se zărea vreo umbră pe gaura cheii, niciun fir de fum nu se strecura pe sub uşă, iar la fereastră nu răsuna fâlfâit de aripi. În cele din urmă, o aură cenuşie pătrunse în cameră şi Helen suspină în somn, sesizând parcă apropierea zorilor. Apoi o rază de soare pătrunse prin jaluzele, şi am auzit-o foindu-se. Mi-am luat haina, am scos servieta de sub pat încercând să fac cât mai puţin zgomot şi am ieşit pentru a o aştepta în holul de jos.

Încă nu era ora şase, dar în aer plutea deja miros de cafea şi, spre surprinderea mea, l-am găsit pe Turgut şezând pe unul dintre scaunele brodate, cu o mapă neagră pe genunchi. Părea uimitor de proaspăt şi, când am intrat, s-a ridicat imediat pentru a-mi strânge mâna.

— Bună dimineaţa, prietene. Mulţumesc zeilor că te-am găsit imediat!

— Le mulţumesc şi eu că eşti aici, am replicat, aşezându-mă pe scaunul alăturat. Dar ce te aduce aici atât de devreme?

— Ah, n-am putut sta departe atâta vreme cât am veşti pentru voi.

— Şi eu am noutăţi. Dar să le auzim pe ale dumitale mai întâi, domnule Bora.

— Turgut, m-a corectat el cu un aer absent, în vreme ce desfăcea mapa. Uită-te aici. Aşa cum am promis, mi-am revăzut ieri-seară documentele. Am făcut copii ale materialelor din arhivă, după cum ai văzut, şi am strâns numeroase relatări ale unor evenimente petrecute în Istanbul în timpul vieţii lui Vlad şi imediat după moartea lui. Unele dintre aceste documente menţionează întâmplări misterioase în oraş, decese şi zvonuri de vampirism. Am strâns de asemenea toate informaţiile pe care le-am găsit în cărţi cu privire la Ordinul Dragonului în Valahia. Dar seara trecută n-am găsit absolut nimic nou, aşa că i-am telefonat prietenului meu, Selim Aksoy. El nu lucrează la universitate – are un magazin –, dar este un om foarte învăţat. Ştie despre cărţi mai multe decât oricine altcineva în Istanbul, mai cu seamă despre cărţile ce relatează istoria oraşului nostru şi legendele referitoare la el. Este o persoană foarte amabilă, şi şi-a sacrificat o mare parte a serii de ieri uitându-se împreună cu mine prin biblioteca sa. L-am rugat să caute orice informaţii despre înmormântarea aici, în Istanbul, a unei persoane din Valahia, la sfârşitul secolului al XV-lea, sau orice indicii despre un eventual mormânt aflat în legătură cu Valahia, cu Transilvania sau cu Ordinul Dragonului. I-am arătat totodată – nu pentru prima oară – copiile hărţilor şi cartea mea cu dragonul şi i-am explicat teoria ta, cum că imaginile acelea reprezintă de fapt locul în care se află mormântul lui Ţepeş. Am răsfoit astfel împreună multe, foarte multe file ale istoriei Istanbulului, ne-am uitat la tipărituri vechi şi la carneţelele în care el a copiat diverse lucruri găsite în biblioteci şi muzee. E foarte muncitor prietenul meu, Selim Aksoy. Nu are soţie, nici familie sau alte interese; istoria Istanbulului îl acaparează complet. Am stat la el până târziu în noapte, fiindcă biblioteca lui este atât de mare, încât nici el n-o cunoaşte în întregime şi nu ştia ce am putea descoperi în ea. În cele din urmă am găsit un lucru ciudat: o scrisoare reprodusă în cadrul unui volum de corespondenţă dintre miniştrii sultanului şi numeroşi trimişi ai Imperiului în diverse colţuri ale lumii, în secolele al XV-lea şi al XVI-lea. Selim Alsoy mi-a spus că a cumpărat cartea respectivă de la un anticar din Ankara. A fost publicată în secolul al XIX-lea şi realizată de un istoric din Istanbul pasionat de înregistrările din acea perioadă. Selim a adăugat că nu a mai văzut niciodată vreun alt exemplar al acestei cărţi.

Am aşteptat răbdător, închipuindu-mi că Turgut are un motiv bine întemeiat pentru a-mi da toate aceste amănunte; pentru un specialist

în literatură, era un istoric al naibii de priceput.

— Nu, prietenul meu nu ştie să mai existe nici alte ediţii ale cărţii, dar crede că documentele reproduse în ea nu sunt… cum se spune?… falsuri, fiindcă a văzut una dintre scrisori în original, în colecţia pe care am vizitat-o şi noi ieri. El este îndrăgostit de arhiva aceea şi ne întâlnim adesea acolo. Ei bine, pe când aproape că ni se închideau ochii de oboseală, şi dimineaţa nu era departe, am găsit în această carte o scrisoare ce ar putea fi importantă pentru cercetările voastre. Colecţionarul care a publicat-o este de părere că datează de la sfârşitul secolului al XV-lea. Am tradus-o aici în engleză. Turgut scoase din mapă o foaie de hârtie şi adăugă: Scrisoarea anterioară la care face aceasta referire nu este redată în carte, din păcate. Dumnezeu ştie, probabil nu mai există; altfel prietenul meu Selim ar fi găsit-o.

După ce îşi drese vocea, începu să citească traducerea cu glas tare:

— «Către preacinstitul Rumeli Kadiakser». Turgut se opri o clipă, pentru a-mi explica: Acesta era judecătorul militar şef peste regiunea Balcanilor, ştii. Nu ştiam, dar am dat din cap, iar el a continuat: «Preacinstite, am dus la capăt cercetările pe care mi le-ai încredinţat. Unii călugări s-au arătat cât se poate de cooperanţi, pentru suma pe care am convenit-o, şi am examinat eu însumi mormântul. Cele ce mi-au spus ei mie prima dată sunt adevărate. Nu au avut altă explicaţie să-mi dea şi au arătat aceeaşi teroare. Eu recomand continuarea cercetărilor în Istanbul. Am lăsat doi paznici la Snagov, pentru a urmări orice semn de activitate suspectă. Fapt straniu, nu s-a auzit de acea molimă aici. Al tău pentru totdeauna, în numele lui Allah».

— Şi semnătura? am întrebat.

Inima îmi bătea cu putere; chiar după noaptea aceea de nesomn, eram perfect treaz acum.

— Nu există nicio semnătură. Selim crede că a fost ruptă din original, ori accidental, ori pentru a-l proteja pe cel care a scris misiva.

— Sau poate că n-a fost semnată de la bun început, tot pentru a păstra secretul. Şi în carte nu mai există alte scrisori referitoare la acest subiect?

— Niciuna. Nici dinaintea acesteia, nici de după ea. Dar Rumeli Kadiakser era un personaj foarte important, astfel că problema trebuie să fi fost una serioasă. Am căutat atent în celelalte hârtii şi cărţi ale prietenului meu, dar n-am găsit nimic care să aibă legătură cu această scrisoare. Selim mi-a spus că n-a mai văzut numele «Snagov» în nicio altă lucrare de istorie a Istanbulului, din câte îşi aminteşte el. Citise materialele acestea cu câţiva ani în urmă, şi l-a remarcat într-unul dintre documente abia după ce i-am spus eu unde se presupune că ar fi fost îngropat Dracula. Aşa că, este posibil să-l mai fi văzut şi în altă parte, dar să nu-şi mai amintească.

— Oh, Doamne, am exclamat, gândindu-mă nu la posibilitatea ca domnul Aksoy să mai fi văzut numele şi în altă parte, ci la frustranta legătură ce părea să existe între Istanbul şi îndepărtata Românie.

— Da, replică Turgut surâzând vesel, de parcă am fi discutat opţiunile pentru micul dejun. Inspectorii publici pentru regiunea Balcanilor erau îngrijoraţi cu privire la ceva de aici, din Istanbul, atât de îngrijoraţi, încât au trimis pe cineva la mormântul lui Dracula, din Snagov.

— Dar, la naiba, oare ce au găsit acolo? Ce au spus călugării? Şi de ce erau terorizaţi?

— La fel de perplex sunt şi eu, mă asigură Turgut. Dacă Vlad Dracula odihnea în pace acolo, de ce îşi făceau griji cei din Istanbul, la sute de kilometri distanţă? Şi dacă mormântul lui se afla – şi s-a aflat dintotdeauna – la Snagov, de ce hărţile nu se potrivesc cu acea regiune?

Nu puteam decât să mă înclin în faţa preciziei întrebărilor sale.

— Şi mai e un lucru, am replicat. Crezi că ar fi posibil ca Dracula să fi fost îngropat aici, în Istanbul? S-ar explica astfel temerile sultanului Mahomed şi prezenţa vampirismului începând cu epoca aceea?

Turgut îşi împreună palmele şi îşi puse un deget pe bărbie.

— Iată o întrebare importantă. Vom avea nevoie de ajutor pentru a răspunde la ea, şi poate că prietenul meu, Selim, este persoana potrivită pentru a ni-l oferi.

Timp de câteva secunde, am rămas tăcuţi, privind unul la altul în holul întunecos al pensiunii, învăluiţi în aroma cafelei – doi prieteni de dată recentă, uniţi de o cauză veche. Apoi Turgut se ridică în picioare.

— În mod cert, va trebui să căutăm mai departe. Selim mi-a spus că ne conduce la arhivă imediat ce sunteţi voi gata; cunoaşte acolo nişte documente din secolul al XV-lea, pe care eu nu le-am studiat fiindcă sunt departe de domeniul meu de interes în privinţa lui Dracula. Le vom examina împreună. Fără îndoială că domnul Erozan ne va pune la dispoziţie aceste documente înainte de ora deschiderii, dacă îl vom ruga. Nu locuieşte departe de arhivă şi ne poate primi acolo înainte ca Selim să plece la slujba lui. Dar unde este domnişoara Rossi? E încă în camera ei?

Spusele lui îmi stârniseră o avalanşă de gânduri în minte, aşa că n-am mai ştiut ce aspect să abordez mai întâi. Când Turgut a menţionat numele prietenului său bibliotecar, mi-a revenit brusc în amintire bibliotecarul de acasă, pe care aproape că-l uitasem în entuziasmul stârnit de scrisoare. Acum mă aştepta o sarcină dificilă, aceea de a pune şi mai mult la încercare credulitatea lui Turgut, povestindu-i despre întâlnirea cu un mort – deşi convingerea lui în existenţa vampirilor din trecut se putea extinde foarte bine şi la cei din epoca

actuală. Dar întrebarea referitoare la Helen mi-a amintit faptul că o lăsasem singură nepermis de mult. Voiseм să-i ofer puţină intimitate la trezire şi nu mă îndoiseм că va coborî şi ea în cel mai scurt timp. De ce nu apăruse încă? Pe fondul acestor gânduri ale mele, Turgut încă vorbea:

— Aşa că Selim – el aproape că nu doarme niciodată – a rămas să-şi ia cafeaua de dimineaţă, fiindcă nu a vrut să vă ia pe neaşteptate… Dar iată că a venit!

Soneria pensiunii se făcu auzită şi în prag îşi făcu apariţia un bărbat zvelt, închizând uşa în urma lui. Mă aşteptasem la o prezenţă augustă, la un bărbat de vârstă înaintată în costum de afaceri, dar Selim Aksoy era tânăr şi subţire, îmbrăcat în pantaloni lejeri, cu un aspect mai degrabă învechit, şi o cămaşă albă. Se apropie de noi având în privire o expresie alertă şi intensă – nu tocmai un zâmbet. Abia când i-am strâns mâna osoasă am recunoscut ochii aceia verzi şi nasul lung şi îngust. Îi mai văzusem figura undeva, de aproape. O secundă mai târziu, mi-a fulgerat prin faţa ochilor imaginea unei mâini subţiri care mi-a întins un volum de Shakespeare. Era vânzătorul de la prăvălia de cărţi din bazar.

— Dar noi ne-am mai întâlnit! am exclamat, în vreme ce şi el spunea probabil acelaşi lucru într-un amalgam de turcă şi engleză.

Turgut ne privi pe rând, perplex, iar când i-am explicat, a început să râdă şi a clătinat din cap, minunându-se parcă. Dar nu spuse decât:

— Coincidenţe!

— Sunteţi gata să mergem? întrebă domnul Aksoy, refuzând cu un gest invitaţia prietenului său de a se aşeza pe un scaun.

— Nu chiar, am răspuns. Vă rog să mă scuzaţi, mă duc să văd ce face domnişoara Rossi şi când va putea coborî.

Turgut încuviinţă, puţin cam prea nerăbdător, poate.

M-am ciocnit de Helen pe scări, în vreme ce urcam treptele câte trei, şi ea s-a prins cu mâna de balustradă, pentru a nu cădea.

— Au! exclamă enervată. Ce naiba faci?

Începu să-şi fricţioneze cotul, iar eu m-am străduit să-mi alung din minte senzaţia umărului ei în jacheta neagră pe braţul meu.

— Te căutam. Îmi pare rău… Te-ai lovit? M-am neliniştit fiindcă te-am lăsat singură atât de mult timp.

— Sunt bine, replică pe un ton mai potolit. Mi-au venit nişte idei. Profesorul Bora la ce oră vine?

— A venit deja şi a adus cu el un prieten.

Helen îl recunoscu şi ea pe tânărul anticar. Cei doi schimbară câteva cuvinte, în vreme ce Turgut îi telefonă domnului Erozan şi începu să strige în receptor.

— A fost o furtună, ne explică el după ce închise. Liniile telefonice din această zonă a oraşului suferă atunci când plouă. Prietenul meu e

dispus să ne întâlnească la arhivă chiar acum; mi s-a părut bolnav, răcit poate, dar a spus că vine imediat.

După ce sărută mâna lui Helen, spre iritarea mea, am plecat cu toţii. Speram să pot rămâne puţin în urmă împreună cu Turgut, pentru a-i povesti despre apariţia bibliotecarului din America; nu-i puteam spune aşa ceva în faţa unui străin, mai cu seamă a unuia despre care prietenul meu îmi dezvăluise că nu are la inimă vânătoarea de vampiri. Dar Turgut s-a angajat imediat într-o alertă conversaţie cu Helen, aşa că am avut o dublă neplăcere: aceea de a o vedea oferindu-i surâsul cu care, în general, se dovedea atât de zgârcită şi de a şti că păstrez pentru mine informaţii pe care ar fi trebuit să i le împărtăşesc neîntârziat profesorului. Domnul Aksoy mergea alături de mine, privindu-mă pieziş când şi când, dar în cea mai mare parte a timpului părea pierdut în propriile gânduri, pe care n-am considerat că ar trebui să le întrerup cu remarci privitoare la frumuseţea străzilor la ceas de dimineaţă.

Uşa de intrare în bibliotecă era descuiată – Turgut ne spuse cu un zâmbet că ştia că prietenul său va fi punctual –, şi am deschis-o, profesorul făcându-i semn galant lui Helen să poftească înaintea lui. Micul hol de la intrare, cu mozaicurile elegante şi biroul de primiri, era pustiu. Helen făcuse deja câţiva paşi în sala tăcută înainte de a icni scurt, oprindu-se în loc atât de brusc, încât Turgut, care venea în urma ei, aproape că se ciocni de ea. Ceva mi-a făcut părul de pe ceafă să se ridice înainte chiar de a vedea ce anume se întâmplă, dar apoi un lucru cu totul diferit m-a determinat să-l împing nepoliticos pe profesor şi să mă apropii de Helen.

Bibliotecarul care ne aştepta stătea nemişcat în mijlocul sălii, cu faţa spre noi, parcă nerăbdător. Însă nu era figura prietenoasă pe care m-aş fi aşteptat s-o văd şi nici nu ne aducea caseta pe care speram s-o examinăm din nou ori vreun vraf de documente istorice prăfuite. Faţa bibliotecarului era palidă, lipsită parcă de viaţă… exact ca şi când ar fi fost lipsită de viaţă. Nu era prietenul lui Turgut, ci amicul nostru, cu buzele nefiresc de roşii, ochii lucitori şi privirea flămândă îndreptată spre noi. În clipa în care m-a zărit, mâna a început să-mi palpite în locul în care aproape că mi-o scrântise acasă, în biblioteca de la universitate. În mod clar, era însetat de ceva. Chiar dacă aş fi avut liniştea mentală de a analiza ce tip de poftă îl măcina – dacă era vorba despre setea de cunoaştere sau de altceva –, n-aş fi dispus de timpul necesar pentru a-mi formula măcar gândul. Înainte de a apuca să mă interpun între Helen şi silueta lui grotescă, ea scoase din buzunarul jachetei un pistol şi îl împuşcă.”

Capitolul 35

„Mai târziu am avut ocazia de a fi alături de Helen în cele mai diverse situaţii, inclusiv în circumstanţe banale, de zi cu zi, şi niciodată nu a încetat să mă uimească. Adesea, ceea ce mă surprindea la ea era extrema rapiditate a asocierilor de idei, care se soldau de obicei cu raţionamente la care eu unul ajungeam cu mare greutate. Şi la fel de tare mă uimea cu ampla diversitate a cunoştinţelor pe care le deţinea. Helen era plină de asemenea surprize, şi am ajuns cu timpul să le consider o delicatesă zilnică, dezvoltând o veritabilă dependenţă de abilitatea ei de a mă prinde mereu pe picior greşit. Dar niciodată nu m-a uluit mai tare decât atunci, în Istanbul, când l-a împuşcat pe bibliotecar.

Oricum însă, nu am avut timp să mă mir, fiindcă individul a sărit într-o parte şi a azvârlit spre noi o carte, care a trecut la doar un centimetru de capul meu. Volumul a atins o masă undeva în spate, şi l-am auzit căzând pe podea. Helen trase din nou, făcând un pas înainte şi ochind cu o mână atât de fermă, încât mi-a tăiat răsuflarea. Abia după aceea m-a izbit caracterul bizar al reacţiei pe care a avut-o creatura. Nu mai văzusem pe nimeni împuşcat, decât în filme, unde, până la vârsta de unsprezece ani, fusesem martor la moartea a mii de indieni, hoţi, bandiţi, plus o cohortă întreagă de nazişti, în febra filmelor de război hollywoodiene. Straniu în privinţa acestei împuşcături însă, a celei reale de aici, a fost faptul că, deşi pe hainele bibliotecarului, undeva sub stern, apăru o pată întunecată, insul nu şi-a încleştat pe ea degetele agonizânde. Al doilea glonţ i-a atins umărul; creatura deja fugea, şi în clipa aceea se năpusti între şirurile de rafturi din capătul sălii.

— O uşă! strigă Turgut în spatele meu. E o uşă acolo!

Am alergat cu toţii după el, împiedicându-ne de scaune şi strecurându-ne printre mese. Selim Aksoy, zvelt şi rapid ca o gazelă, ajunse primul la rafturi şi dispăru printre ele. Am auzit o hurducăială şi un trosnet, urmate de bufnetul unei uşi trântite, iar când am ajuns, l-am văzut pe domnul Aksoy împleticindu-se printr-o ploaie de fragile manuscrise otomane, cu o umflătură purpurie pe obraz. Turgut se repezi la uşă, iar eu l-am urmat, dar era închisă. Am deschis-o şi am constatat că dădea într-o alee pustie, pe care se zăreau doar nişte lăzi din lemn. Am cercetat pas cu pas labirintul de străduţe din jur, dar n-am zărit nici urmă de individ. Turgut opri şi întrebă câţiva trecători, dar nimeni nu-l văzuse.

Oftând, ne-am întors la arhivă, unde Helen ţinea o batistă pe obrazul domnului Aksoy. Arma nu se vedea nicăieri, iar manuscrisele fuseseră atent aranjate pe rafturi.

— A leşinat, ne spuse Helen când am intrat, dar şi-a revenit după un minut.

Turgut îngenunche lângă prietenul său.

— Dragul meu Selim, ce cucui ai!

— Sunt bine îngrijit, răspunse acesta cu un surâs slab.

— Văd. Doamnă, vă felicit pentru tentativă, dar e inutil să încercaţi să ucideţi un om deja mort.

— De unde ai ştiut? nu m-am putut stăpâni să nu-l întreb.

— Oh, am ştiut! Cunosc privirea aceea din ochii lui; este expresia morţilor vii. Nu există alta la fel. Am mai văzut asta şi înainte.

— A fost un glonţ de argint, fireşte, interveni Helen, presând batista mai ferm pe obrazul domnului Aksoy şi aplecându-i capul pe umărul ei. Dar, după cum aţi văzut, individul s-a mişcat şi nu l-am putut lovi în inimă. Ştiu că mi-am asumat un risc uriaş – Helen mă privi adânc pentru o clipă, dar nu i-am putut desluşi gândurile –, însă aţi văzut că am avut dreptate. Un muritor obişnuit ar fi fost grav rănit de asemenea împuşcături.

Eu priveam de la unul la celălalt, uluit.

— Ai avut mereu la tine pistolul acela? am întrebat-o.

— Oh, da! Hai, ajută-mă să-l ridic.

Helen trecuse braţul domnului Aksoy peste umărul ei şi, împreună, l-am repus pe picioare; era uşor ca un copil şi tot ca un copil surâse şi dădu din cap, încercând să stea fără ajutorul nostru.

— Da, continuă Helen, port pistolul la mine ori de câte ori simt orice fel de… nesiguranţă. Şi nu e foarte greu să faci rost de unul-două gloanţe de argint.

— Într-adevăr, întări Turgut.

— Dar unde ai învăţat să tragi aşa?

Încă eram uluit de rapiditatea cu care Helen ţintise şi trăsese. Ea izbucni în râs.

— În ţara mea, educaţia se face pe domenii înguste, dar aprofundate. Am primit un premiu pentru tir în detaşamentul de tineret, pe când aveam şaisprezece ani. Acum mă bucur că între timp n-am uitat să ţintesc.

Dintr-odată, Turgut scoase un strigăt şi se plesni cu palma peste frunte.

— Prietenul meu… Erozan! Am uitat de el!

Într-o clipă, am înţeles semnificaţia strigătului său. Selim Aksoy, care părea să-şi fi revenit, ţâşni primul printre rafturile între care fusese lovit, iar noi ceilalţi ne-am răspândit în încăpere, căutând pe sub mese şi printre scaune. Timp de câteva minute, n-am găsit nimic. Apoi l-am auzit pe Selim strigându-ne şi ne-am apropiat în fugă. Era îngenuncheat lângă piciorul unui raft încărcat cu pungi, cutii şi suluri de pergament. Caseta în care se aflau documentele Ordinului

Dragonului se afla pe podea, deschisă; câteva hârtii erau împrăştiate alături.

Printre ele, domnul Erozan zăcea întins pe spate, alb şi nemişcat, cu capul atârnând într-o parte. Turgut îngenunche şi îşi lipi urechea de pieptul lui.

— Slavă Domnului! spuse după un moment. Respiră!

Apoi, examinându-l mai îndeaproape, ne arătă cu degetul spre gâtul rănitului. Chiar deasupra gulerului, în carnea palidă, se căsca o tăietură. Helen îngenunche şi ea alături. Nimeni n-a rostit o vorbă timp de câteva secunde. Chiar şi după ce îmi povestise Rossi despre funcţionarul turc care îi confiscase documentele cu ani în urmă, chiar şi după rana suferită de Helen acasă, în biblioteca universităţii, tot îmi era greu să cred ceea ce vedeam. Domnul Erozan era teribil de palid, aproape cenuşiu la faţă, şi respira în icnete scurte şi superficiale, abia audibile.

— A fost contaminat, şopti Helen. Şi cred că a pierdut mult sânge.

— Blestemată fie această zi!

Îndurerat, Turgut strânse mâinile prietenului său în palmele lui. Helen reuşi prima să-şi recapete prezenţa de spirit.

— Haideţi să gândim raţional. Probabil că acum a fost atacat pentru prima dată. Când am fost aici, ieri, n-ai observat nimic neobişnuit la el, nu-i aşa? îl întrebă ea pe Turgut.

— Era perfect normal.

— Bine, atunci.

Helen duse mâna la buzunar şi pentru o clipă am îngheţat, crezând că va scoate iarăşi pistolul. Dar în palma ei se afla o căpăţână de usturoi, pe care o aşeză pe pieptul domnului Erozan. În ciuda caracterului sinistru al scenei, Turgut zâmbi şi scoase şi el din buzunar un căţel de usturoi, punându-l alături. De unde făcuse oare Helen rost de usturoi? Îl cumpărase probabil din bazar, în vreme ce eu admiram cine ştie ce privelişte.

— Marile minţi gândesc la fel, spuse ea, apoi luă din buzunar un pacheţel de hârtie pe care îl desfăcu, scoţând la iveală un mic crucifix de argint.

Era cel pe care-l cumpărase de la biserica din campus şi pe care îl folosise împotriva bibliotecarului, când acesta o atacase printre rafturile din bibliotecă. De această dată, Turgut o opri.

— Nu, nu. Noi avem propriile superstiţii.

Dintr-un buzunar interior al hainei, scoase un şirag de mărgele din lemn, ca acelea pe care le văzusem în mâinile bărbaţilor pe străzile din Istanbul. Acesta avea la capăt un mic medalion cu un înscris în arabă. Turgut îl lipi uşor de buzele prietenului său, iar acesta se strâmbă, răsucindu-şi capul, parcă dezgustat. Era o privelişte cumplită, dar dispăru imediat, şi o clipă mai târziu omul deschise ochii şi se

încruntă. Turgut se aplecă deasupra lui şi începu să-i vorbească încetişor în limba turcă, atingându-i delicat fruntea. Apoi îi dădu să bea ceva dintr-un mic flacon.

În scurt timp, domnul Erozan se ridică în capul oaselor şi privi în jur, pipăindu-şi gâtul. Când simţi mica rană cu firişorul de sânge scurs, îşi îngropă faţa în palme şi începu să hohotească sfâşietor. Turgut îi cuprinse umerii cu braţul, iar Helen îl atinse uşor. Era pentru a doua oară în răstimp de o oră când o vedeam oferind delicat alinare unui suferind. Turgut începu să discute cu prietenul său în turcă şi, după câteva minute, îşi ridică ochii spre noi, ceilalţi.

— Domnul Erozan spune că necunoscutul a venit acasă la el în această dimineaţă, foarte devreme, şi a ameninţat că-l ucide dacă nu-i deschide sala bibliotecii. Vampirul era cu el când i-am telefonat noi, dar nu a avut curaj să-mi dezvăluie prezenţa lui. Când individul a auzit cine era la telefon, i-a cerut să meargă imediat la arhivă. Domnului Erozan i-a fost teamă să refuze şi, când au ajuns aici, a fost obligat să descuie caseta. Imediat ce a ridicat capacul, creatura s-a repezit la el, l-a ţintuit la pământ – prietenul meu zice că avea o forţă incredibilă – şi şi-a înfipt dinţii în gâtul lui. Asta-i tot ce-şi aminteşte.

Domnul Erozan îşi încleştă deodată mâna pe braţul lui Turgut şi, într-o revărsare de cuvinte în turcă, păru să-l implore ceva. Timp de câteva momente, profesorul ascultă în tăcere, apoi luă mâinile prietenului său şi puse în ele şiragul de mătănii, spunându-i ceva cu o voce joasă.

— Domnul Erozan ştie că, dacă va mai fi muşcat de încă două ori de diavolul acesta, va deveni şi el unul. Şi mi-a cerut ca, dacă aşa se vor petrece lucrurile, să-l ucid cu mâna mea.

Cu aceste cuvinte, Turgut se întoarse cu spatele spre noi, şi mi s-a părut că zăresc o lacrimă în ochii lui.

— Nu se va ajunge până acolo, declară Helen cu o expresie împietrită. Vom găsi sursa acestor nenorociri.

Nu ştiu dacă se referea la bibliotecar sau la Dracula însuşi, dar, văzându-i fermitatea privirii, aproape că am fost convins de izbânda noastră împotriva amândurora. Mai remarcasem privirea aceea pe chipul ei o dată, la cafeneaua de acasă, când discutasem pentru prima oară despre familia ei. Jurase atunci să-şi găsească tatăl mincinos şi să-l demaşte în ochii întregii lumi academice. Îmi imaginam eu oare, sau misiunea pe care şi-o asumase se schimbase la un moment dat, poate fără ca ea însăşi să-şi dea seama?

Selim Aksoy, care nu se îndepărtase de noi, i se adresă lui Turgut, iar acesta încuviinţă.

— Domnul Aksoy mi-a amintit de ceea ce voiam să facem aici, şi are dreptate. Cititorii vor începe să sosească în curând, şi va trebui ori să încuiem arhiva, ori s-o deschidem publicului. El s-a oferit să renunţe

astăzi la slujba lui şi să ne ajute aici. Dar mai întâi trebuie să strângem aceste documente şi să vedem dacă au fost deteriorate în vreun fel; în primul rând, va trebui să găsim un loc sigur în care domnul Erozan să se poată odihni. Selim ar vrea să ne arate ceva în arhivă înainte de sosirea altor cititori.

Am început să adun documentele răspândite pe podea şi imediat mi s-au confirmat cele mai rele temeri.

— Hărţile originale au dispărut!

Am cercetat rafturile, dar hărţile regiunii aceleia necunoscute ce semăna cu dragonul cu coadă îmbârligată nu erau pe nicăieri. Probabil că vampirul le luase înainte de sosirea noastră. Gândul era tulburător. Aveam copiile, fireşte, atât cele realizate de Rossi, cât şi cele ale lui Turgut, dar pentru mine originalele erau cheia către locul în care se afla mentorul meu, cel mai apropiat indiciu de care dispuneam până acum.

Pe lângă descurajarea cauzată de pierderea acestor documente, mă simţeam abătut şi la gândul că bibliotecarul acela diavolesc le-ar putea dezlega misterul înaintea noastră. Dacă Rossi se afla la mormântul lui Dracula, oriunde ar fi fost acesta, creatura avea acum posibilitatea de a ajunge la el în avans faţă de noi. Mai mult ca niciodată resimţeam în aceste momente atât dorinţa intensă, cât şi sentimentul imposibilităţii de a-mi regăsi mentorul. Cel puţin însă – îmi trecu din nou prin minte –, Helen era categoric de partea mea.

Turgut şi Selim discutau lângă rănit şi probabil că îl întrebaseră ceva, fiindcă acesta încercă să se ridice şi arătă cu mişcări slabe spre partea din spate a rafturilor. Selim dispăru într-acolo, reapărând după câteva minute cu o carte de mici dimensiuni. Era legată în piele roşie, tocită, iar pe copertă avea o inscripţie cu caractere arabe aurii. Selim o aşeză pe masa alăturată şi începu să o răsfoiască; apoi îi făcu semn lui Turgut, care îşi împăturea haina, punând-o sub capul prietenului său. Acesta părea că se simte deja ceva mai bine. Mi-a trecut prin minte să chemăm o ambulanţă, dar m-am oprit, realizând că Turgut probabil ştia ce făcea. Acum se apropie de Selim, şi cei doi discutară o vreme, în timp ce eu încercam să evit privirile lui Helen, amândoi sperând să descoperim ceva nou şi temându-ne deopotrivă de un alt eşec. Într-un târziu, Turgut ne chemă lângă el.

— Iată ce voia Selim Aksoy să ne arate aici. Ca să fiu sincer, nu ştiu dacă are relevanţă pentru cercetările noastre, dar am să vă citesc. Este un volum realizat în secolul al XIX-lea de câţiva editori despre al căror nume n-am mai auzit, istorici ai Istanbulului. Ei au adunat toate relatările pe care le-au găsit despre viaţa în primii ani ai oraşului – adică începând cu 1453, când sultanul Mahomed l-a cucerit şi l-a proclamat capitală a imperiului său.

Ne arătă o pagină cu o splendidă caligrafie arabă; pentru a o suta

oară, m-am gândit cât de cumplit este că limbile, şi chiar alfabetele lumii, au fost despărţite între ele de acest frustrant Babel al deosebirilor. Când am privit tipăritura aceea otomană, n-am putut desluşi decât un amalgam de simboluri, la fel de impenetrabil pentru mine ca un veritabil zid de piatră.

— Este un pasaj pe care domnul Aksoy şi l-a reamintit din timpul studiilor sale aici. Este o relatare, de un autor necunoscut, a unor evenimente petrecute în 1477 – da, prieteni, la un an după uciderea lui Vlad Dracula în bătălia din Valahia. Materialul aminteşte despre existenţa unor cazuri de molimă în Istanbul, în anul acela, o molimă care i-a determinat pe imami să îngroape unele cadavre cu pari înfipţi în inimă. Apoi vorbeşte despre sosirea în oraş a unui grup de călugări din Carpaţi într-o căruţă trasă de catâri; de asta şi-a amintit domnul Aksoy volumul. Călugării au cerut azil într-o mănăstire din Istanbul şi au rămas acolo nouă zile şi nouă nopţi. Aşa se încheie relatarea, şi referirile sale nu sunt foarte clare; nu mai spune nimic despre călugări şi nici despre ce s-a întâmplat cu ei mai departe. Cuvântul «Carpaţi» i-a atras atenţia prietenului meu, Selim.

Selim Aksoy a încuviinţat cu mişcări energice ale capului, dar eu nu mi-am putut stăpâni un oftat. Fragmentul avea o rezonanţă stranie; îmi stârnise o anume nelinişte, fără a aduce însă nicio rază de lumină asupra problemei noastre. Anul 1477, deşi straniu, putea fi doar o coincidenţă. Curiozitatea însă m-a îndemnat să-l întreb pe Turgut ceva:

— Dacă oraşul se afla deja sub stăpânirea otomanilor, cum de au mai găsit călugării o mănăstire în care să poposească?

— O întrebare bună, prietene! Dar trebuie să-ţi spun că în Istanbul au continuat să existe o serie de biserici şi mănăstiri chiar de la începutul dominaţiei otomane. Sultanul s-a dovedit mărinimos, permiţând funcţionarea lor în continuare.

— După ce a permis armatei sale să distrugă majoritatea bisericilor din oraş sau să le transforme în moschei, replică Helen clătinând din cap.

— Într-adevăr, când a cucerit oraşul, Mahomed a permis trupelor sale să-l jefuiască şi să-l prade timp de trei zile. Dar, dacă bizantinii i s-ar fi predat, în loc să reziste, n-ar fi făcut acest lucru; de fapt, le oferise un acord de pace pe deplin acceptabil. Se spune chiar că, atunci când a intrat în Constantinopol şi a văzut ce distrugeri au lăsat soldaţii săi în urmă – clădiri în ruină, biserici profanate şi oameni ucişi –, a plâns de mila splendidei cetăţi. După aceea a permis existenţa câtorva biserici şi a oferit populaţiei bizantine o serie de avantaje.

— Pe lângă faptul că a înrobit mai mult de cincizeci de mii de locuitori! ripostă Helen sec. Să nu uităm şi de asta!

Turgut îi oferi un surâs admirativ.

— Doamnă, mă copleşiţi! N-am vrut decât să demonstrez că sultanii noştri nu au fost nişte monştri. Odată ce cucereau o regiune, se arătau adesea indulgenţi – comparativ cu standardele acelor vremuri. Doar cucerirea în sine nu era tocmai plăcută. Iată-l acolo – şi Turgut arătă cu mâna spre zidul îndepărtat al sălii – pe gloriosul Mahomed însuşi, dacă vă face plăcere să-l salutaţi.

M-am apropiat pentru a privi, dar Helen rămase pe loc, încăpăţânată. Reproducerea înrămată – aparent o copie ieftină în acuarelă – înfăţişa un bărbat solid, cu un turban alb cu roşu. Avea pielea deschisă la culoare şi barba îngrijită, sprâncene caligrafic desenate şi ochii de culoarea alunelor. Ţinea în mână un trandafir, adulmecându-i parfumul şi privind în zare. Mie îmi făcea mai degrabă impresia unui mistic sufit decât a unui cuceritor crud.

— Este o imagine surprinzătoare, am remarcat.

— Da. Sultanul era un devotat ocrotitor al artelor şi al arhitecturii şi a lăsat în urma sa numeroase construcţii splendide. Ei bine, prietene, ce părere ai despre relatarea găsită de Selim Aksoy?

— Este interesantă, am replicat politicos, dar nu văd cum ne-ar putea ajuta să găsim mormântul.

— Nici eu nu văd. Am remarcat însă o anume similaritate între acest fragment şi scrisoarea pe care ţi-am citit-o de dimineaţă. Tulburările din jurul mormântului de la Snagov – indiferent de ce au fost ele cauzate – s-au petrecut în acelaşi an, 1477. Ştim deja că Vlad Dracula murise cu un an înainte şi că evenimentele petrecute la Snagov stârniseră îngrijorarea unui grup de călugări. N-ar putea fi oare aceiaşi călugări despre care se aminteşte aici, sau alţii care au o legătură cu cele întâmplate la Snagov?

— Posibil, dar nu putem şti cu certitudine. Relatarea nu menţionează decât că grupul era din Carpaţi. Însă regiunea carpatică era probabil înţesată de mănăstiri la vremea aceea; cum am putea fi siguri că acei călugări erau de la Snagov? Helen, tu ce părere ai?

Probabil că o luasem prin surprindere, fiindcă am observat că mă privea cu un soi de melancolie pe care n-o mai zărisem în ochii ei până atunci. Impresia s-a stins însă imediat, şi mi-am spus că, probabil, a fost doar rodul imaginaţiei mele; sau poate că îşi amintise de mama ei şi de apropiata noastră călătorie în Ungaria. Indiferent unde îi zburaseră însă gândurile, le alungă şi reveni în prezent fără întârziere.

— Da, răspunse ea, existau numeroase mănăstiri în Carpaţi. Paul are dreptate; în lipsa altor informaţii, nu putem stabili nicio legătură între cele două grupuri.

Mi s-a părut că Turgut e puţin dezamăgit. Dădu să spună ceva, dar în acea clipă se auzi un suspin şuierător. Era domnul Erozan, întins încă pe jos.

— A leşinat! Iar noi stăm şi perorăm aici ca nişte coţofene! Turgut duse iarăşi căpăţâna de usturoi la nasul prietenului său, iar omul se scutură şi îşi reveni.

— Repede, să-l ducem acasă. Domnule profesor, doamnă, ajutaţi-mă! Să chemăm un taxi şi să mergem la mine. Îl voi îngriji acolo împreună cu soţia mea. Selim va rămâne aici; arhiva trebuie să se deschidă în scurt timp.

După ce îi dădu câteva instrucţiuni scurte în turcă lui Selim Aksoy, Turgut se apropie de rănit şi, împreună, l-am ridicat de la podea, transportându-l cu grijă spre uşa din spate. Helen ne urmă, ducând haina profesorului. Am străbătut aleea, şi, în scurt timp, am ieşit la lumina soarelui. Domnul Erozan se chirci, se lipi de umărul meu şi îşi duse o mână la ochi, ferindu-se parcă de o lovitură.”

Capitolul 36

Noaptea pe care am petrecut-o la ferma din Boulois, cu Barley în celălalt capăt al camerei, a fost una dintre cele mai lipsite de somn din viaţa mea. Ne-am retras pe la ora nouă, dat fiind că nu aveam mare lucru de făcut, decât să ascultăm cotcodăcitul găinilor şi să privim soarele apunând dincolo de scândurile şopronului. Spre uimirea mea, ferma nu avea curent electric – „N-ai văzut că nu există fire?" mă întrebase Barley –, iar proprietăreasa ne lăsă un felinar şi două lumânări înainte de a ne ura noapte bună. La lumina lor, umbrele mobilierului vechi se înălţau întunecate deasupra noastră, iar broderia de pe perete tremura uşor.

După ce căscă de câteva ori, Barley se întinse pe unul dintre paturi, fără a-şi scoate hainele, şi adormi într-o clipă. N-am îndrăznit să-i urmez exemplul şi, în plus, îmi era teamă să las lumânările aprinse peste noapte. În cele din urmă le-am stins, lăsând doar felinarul. Umbrele din jur s-au adâncit şi mai tare, iar dincolo de fereastră, curtea fermei era ca un ocean negru. Crengi şi viţe măturau din când în când oblonul, copacii păreau să se apropie de casă, şi un foşnet slab – porumbei sau poate bufniţe – răsuna fantomatic. Barley părea undeva foarte departe; mai devreme fusesem bucuroasă că paturile erau atât de distanţate unul de celălalt, astfel încât să nu existe niciun echivoc, dar acum aş fi vrut să fi fost nevoiţi să dormim unul lângă altul.

După ce am stat încremenită în pat, suficient cât să înţepenesc în acea poziţie, am remarcat o geană alburie strecurându-se prin fereastră şi întinzându-se pe podele. Luna se ridicase pe cer şi, odată cu ea, spaima mi s-a atenuat puţin, de parcă un vechi prieten sosise pentru a-mi ţine companie. Am încercat să nu mă gândesc la tata. Dacă aş fi fost acum în altă călătorie, în patul celălalt s-ar fi aflat el, în pijamaua lui sobră, cu o carte închisă alături. Tata ar fi studiat vechea fermă, ar fi ştiut că partea sa centrală datează din vremea Aquitaniei, ar fi cumpărat trei sticle de vin de la amabila noastră gazdă şi ar fi discutat cu ea despre viile din jur.

Şezând acolo, în pat, m-am întrebat la un moment dat, fără să vreau, ce voi face dacă tata nu va supravieţui acestei călătorii la Saint-Matthieu. În niciun caz nu m-aş putea întoarce la Amsterdam, să-mi duc zilele în vechea noastră casă împreună cu doamna Clay; ar însemna o durere în plus. Conform sistemului european, mai aveam încă doi ani până să pot intra la o universitate oarecare. Cine m-ar accepta înainte de asta? Barley s-ar reîntoarce la viaţa lui; nu mă puteam aştepta să-i mai pese de mine în continuare. Mi-a revenit în minte figura lui master James, cu zâmbetul său trist şi ridurile adânci

din jurul ochilor. Apoi, gândul mi-a zburat la Giulia şi la Massimo, în vila lor din Umbria. Mi-am amintit cum mi-a turnat Massimo vin în pahar – „Şi tu ce studiezi, drăguţă domnişoară?" –, iar Giulia a spus că vor trebui să-mi dea mie cea mai bună cameră. Ei nu aveau copii; ţineau la tata. Dacă lumea mea se va prăbuşi, puteam să mă duc la ei.

Am stins felinarul, mai curajoasă acum, şi m-am apropiat de geam în vârful picioarelor, pentru a privi afară. N-am văzut decât luna, un semicerc pe fondul norilor învolburaţi. Dincolo de ea se zărea o formă pe care o cunoşteam prea bine – ba nu, a dispărut într-o clipă şi a fost doar un nor, nu-i aşa? Aripile întinse, coada îmbârligată…? S-a dezintegrat instantaneu, însă nu m-am mai întors în patul meu; m-am aşezat alături de Barley şi am rămas aşa, tremurând îngheţată ore întregi lângă spinarea lui adormită.

„Transportul domnului Erozan până în salonul oriental al lui Turgut – unde se întinse, palid, dar liniştit, pe unul dintre divane – ne-a luat aproape toată dimineaţa. Eram încă acolo la prânz, când doamna Bora s-a întors de la grădiniţă. A intrat în viteză, ducând în mână o sacoşă de cumpărături. Purta o rochie galbenă şi o pălărie înflorată, astfel că semăna cu o narcisă în miniatură. Şi-a păstrat acelaşi zâmbet proaspăt şi plăcut chiar şi când ne-a văzut pe toţi în salon, în jurul rănitului. Nimic din ceea ce făcea soţul ei nu părea să o surprindă; poate că acesta era unul dintre secretele mariajului lor fericit.

Turgut i-a explicat situaţia în turcă, iar expresia ei veselă a fost înlocuită mai întâi de una de scepticism, şi apoi, de o evidentă teroare, când soţul ei îi arătă rana de la gâtul prietenului său. Ne aruncă, mie şi lui Helen, o privire de spaimă mută, ca şi cum acesta ar fi fost primul ei contact cu conştiinţa răului, şi apoi luă în palma ei mâna rănitului, albă şi rece. O strânse uşor, îşi şterse ochii în grabă şi se duse apoi repede în bucătărie, de unde se auzi imediat zdrăngănit de oale. Indiferent de cele întâmplate, bietului om rănit îi trebuia o masă bună. Turgut ne invită să rămânem la prânz, iar Helen – spre surprinderea mea – o urmă pe doamna Bora în bucătărie.

După ce s-a asigurat că domnul Erozan se odihneşte confortabil, Turgut m-a condus în biroul lui. Spre uşurarea mea, draperiile de catifea erau trase peste portretul din nişă.

— Nu crezi că e riscant pentru tine şi pentru soţia ta să-l găzduieşti aici pe domnul Erozan? l-am întrebat fără a mă putea stăpâni.

— Îmi voi lua toate precauţiile necesare. Dacă într-o zi sau două se va simţi mai bine, îi voi găsi un loc în care să stea şi să fie păzit de cineva.

Turgut trăsese un scaun pentru mine, iar el se aşezase în dosul biroului. Mi-am spus că parcă aş fi din nou împreună cu Rossi, în cabinetul lui de la universitate, doar că biroul mentorului meu era

luminos şi vesel, cu plantele îmbobocite şi în susurul cafetierei, iar cel de aici avea un aer de sumbră excentricitate.

— Nu mă aştept la vreun atac aici, continuă Turgut, dar, dacă va urma unul, amicul nostru din America va avea de înfruntat o apărare formidabilă.

Privindu-i silueta masivă, nu m-am îndoit de spusele lui.

— Îmi pare rău, am răspuns. Ţi-am adus o sumedenie de necazuri, iar acum am atras această ameninţare până în pragul casei tale.

I-am povestit în câteva cuvinte întâlnirile anterioare cu bibliotecarul malefic, inclusiv pe cea de seara trecută, din faţa Hagiei Sofia.

— Extraordinar! exclamă el, cu ochi strălucitori şi bătând darabana cu degetele pe tăblia biroului.

— Am şi eu o întrebare, am mărturisit. Dimineaţă, în arhivă, ai spus că ai mai văzut o faţă ca aceasta. La ce te-ai referit?

— Ah! da, îţi voi spune. Au trecut mulţi ani de atunci, dar îmi amintesc încă perfect. De fapt, s-a întâmplat la câteva zile după ce am primit scrisoarea profesorului Rossi, cea în care îmi spunea că nu a fost în arhivele de aici. Fusesem la bibliotecă în seara aceea, după cursuri – pe atunci colecţia era găzduită de vechea clădire a bibliotecii. Îmi amintesc că mă documentam pentru un articol referitor la o operă shakespeariană pierdută, *Regele din Tashkani,* despre a cărei acţiune unele opinii susţin că ar fi plasată în Istanbul. Poate că ai auzit despre ea.

Am clătinat din cap.

— Este menţionată în lucrările unor istorici englezi. De la ei ştim că, în piesa originală, o stafie pe nume Dracole îi apare suveranului unei frumoase şi străvechi cetăţi cucerite de acesta prin forţă. Stafia declară că era, odinioară, duşmanul monarhului, dar că acum a venit ca să-l felicite pentru cruzimea sa şi pentru vărsările de sânge ordonate. Apoi îl îndeamnă să bea fără întârziere sângele locuitorilor oraşului, care devin astfel posedaţi de el. E un text sinistru. Unii susţin că nu-i aparţine lui Shakespeare, dar eu cred că frazarea – când este citată corect – nu-i poate aparţine decât lui şi că respectiva cetate e Istanbulul, rebotezat cu numele pseudoturcesc Tashkani. Şi mai cred – Turgut se aplecă spre mine, privindu-mă intens – că suveranul căruia îi apare spiritul nu e nimeni altul decât sultanul Mahomed al II-lea, cuceritorul Constantinopolului.

Am simţit cum părul mi se zbârleşte pe ceafă.

— Şi ce semnificaţie crezi că are acest lucru? În privinţa lui Dracula, fireşte.

— Ei bine, prietene, mi se pare foarte interesant că legenda lui Dracula a pătruns chiar şi în Anglia protestantă până în anul… 1590, să spunem. În plus, dacă Tashkani este într-adevăr Istanbul, acest lucru demonstrează cât de reală era prezenţa lui Dracula aici în

vremea sultanului Mahomed. Cuceritorul a pătruns în oraş în 1453 – la numai cinci ani după ce tânărul Dracula a revenit în Valahia după prizonieratul în Asia Mică, şi nu există nicio dovadă care să ateste că el s-ar fi întors aici vreodată în cursul vieţii, deşi unii specialişti sunt de părere că el i-ar fi plătit personal tribut sultanului. Eu nu cred că acest lucru poate fi demonstrat, dar am o teorie care susţine că el a lăsat Istanbulului moştenirea vampirismului, dacă nu în răstimpul vieţii, atunci după moartea sa. Dar – şi aici Turgut oftă – linia de demarcaţie între literatură şi istorie nu e una foarte clară, iar eu unul nu sunt istoric.

— De fapt, eşti un istoric remarcabil. Sunt uimit de numărul pistelor istorice pe care le-ai urmat – şi cu un succes atât de mare.

— Eşti amabil, tânărul meu prieten. În orice caz, într-o seară lucram la un articol pe baza acestei teorii – nu l-am publicat, din păcate, deoarece editorul revistei la care l-am trimis a fost de părere că e prea superstiţios. Lucram deci seara şi, după trei ore petrecute în arhivă, m-am dus la un restaurant de vizavi pentru un mic *börek*. Ai mâncat vreodată *börek?*

— Încă nu.

— Trebuie să încerci cât mai curând, este una dintre delicioasele noastre specialităţi naţionale. Deci, m-am dus la acel restaurant. Era iarnă şi deja se întunecase afară. M-am aşezat la o masă şi, în vreme ce aşteptam, am scos scrisoarea profesorului Rossi şi am recitit-o. Aşa cum ţi-am spus, o primisem de câteva zile, şi conţinutul ei încă mă uluia. Chelnerul mi-a adus farfuria şi, când s-a aplecat pentru a o pune pe masă, i-am văzut figura. Avea pleoapele coborâte, dar mi s-a părut că a observat scrisoarea, cu numele lui Rossi în partea de sus. A privit-o intens o dată sau de două ori şi apoi a părut că-şi şterge orice expresie de pe faţă, dar am remarcat că a trecut în spatele meu pentru a aşeza un alt platou pe masă şi că a privit din nou scrisoarea. Nu mi-am putut explica acest comportament al lui, care mi-a lăsat o senzaţie neplăcută, aşa că am împăturit scrisoarea şi m-am pregătit să mănânc. Chelnerul s-a îndepărtat fără un cuvânt, şi nu m-am putut împiedica să nu-l urmăresc cu privirea. Era un ins masiv, lat în umeri, cu ochi întunecaţi şi părul negru pieptănat pe spate. Ar fi fost un bărbat frumos dacă n-ar fi avut acel aer… cum să-i spun… sinistru. Timp de o oră, deşi terminasem de mâncat, a părut să mă ignore cu desăvârşire. Am scos o carte şi am început să citesc, moment în care a apărut brusc la masa mea şi mi-a pus în faţă o ceaşcă de ceai aburind. Nu comandasem ceai, aşa că m-am arătat surprins; mi-am spus că probabil era un dar din partea casei ori poate o greşeală. «Ceaiul dumneavoastră, mă înştiinţă el. Am avut grijă să fie foarte fierbinte.» Apoi mă privi drept în ochi, şi nu-ţi pot explica senzaţia de teroare pe care am simţit-o. Avea tenul palid, aproape galben, de parcă ar fi

fost… cum se zice… putred pe dinăuntru. Sub sprâncenele groase, ochii îi luceau negri şi sălbatici, aproape ca ai unui animal. Gura parcă era o pată de ceară roşie, iar dinţii i se vedeau albi şi lungi, parcă anormal de sănătoşi pe fondul figurii aceleia îngălbenite. Mi-a zâmbit când s-a aplecat cu ceaşca şi m-a izbit mirosul lui aparte, care m-a îngreţoşat. Poate că ai să râzi, prietene, dar semăna puţin cu un parfum pe care în alte circumstanţe îl considerasem întotdeauna plăcut: mirosul cărţilor vechi. Îl ştii, pergament şi piele şi… şi încă ceva.

— Îl ştiu şi nu-mi vine deloc să râd.

— O secundă mai târziu a plecat, îndepărtându-se fără grabă spre bucătărie, iar eu am rămas cu impresia că intenţionase să-mi arate ceva… poate figura lui. Voise să mă uit bine la el, dar nu puteam spune că am văzut ceva anume care să-mi justifice teroarea. Turgut se rezemă de spătarul scaunului său medieval, şi el palid acum, apoi continuă: Pentru a mă mai linişti, am pus puţin zahăr în ceai, am luat linguriţa şi am început să amestec în ceaşcă. Voiam să-mi potolesc nervii cu băutura aceea fierbinte, dar imediat s-a întâmplat ceva foarte… foarte straniu.

Vocea îi scăzu, ca şi cum ar fi regretat deja că a început această istorisire. Cunoşteam bine această senzaţie şi am înclinat din cap, pentru a-l încuraja.

— Te rog, continuă!

— Ştiu că pare bizar ce-ţi voi spune acum, dar e purul adevăr. Din ceaşcă se ridicau valuri de abur – ştii cum se întâmplă când amesteci ceva fierbinte – şi, în clipa aceea, din ceai s-a înălţat o pală de abur în forma unui minuscul dragon, răsucindu-se deasupra ceştii mele. L-am văzut foarte clar, cu ochii mei. Îţi poţi închipui cum m-am simţit, necrezându-mi ochilor pentru o clipă, după care m-am ridicat în grabă, mi-am strâns hârtiile de pe masă, am plătit şi am plecat.

Gura mi se uscase.

— Şi l-ai mai văzut vreodată pe chelnerul acela?

— Niciodată. Timp de câteva săptămâni n-am mai dat pe la restaurant, dar mai târziu curiozitatea a început să mă îmboldească, şi m-am dus din nou într-o seară, dar el nu mai era acolo. Chiar l-am întrebat pe unul dintre chelneri despre el, iar omul mi-a spus că insul lucrase la ei doar pentru scurt timp şi că nu-i ştia numele de familie. Prenumele era Akmar. Nu l-am mai văzut de atunci niciodată.

— Şi crezi că arăta aşa fiindcă era…?

Nu mi-am putut duce gândul la bun sfârşit.

— M-a îngrozit. Asta e tot ce ţi-aş fi putut spune atunci. Dar când am văzut figura bibliotecarului pe care l-aţi atras după voi, mi-am dat seama că o cunosc deja. Şi nu e simpla imagine a morţii; mai e ceva în expresia aceea… Turgut se întoarse în scaun şi privi abătut spre nişa

acoperită de draperii. Un lucru care m-a izbit în povestea ta, în ceea ce tocmai mi-ai spus, e faptul că bibliotecarul acela din America a progresat pe calea asta a pierzaniei spirituale de când v-aţi întâlnit cu el prima dată.

— Cum adică?

— Atunci când a atacat-o pe domnişoara Rossi, l-ai putut doborî. Dar prietenul meu de la arhivă, domnul Erozan, susţine că era foarte puternic, iar el nu e mai slab decât tine. Şi, din păcate, creatura a supt mult sânge de la prietenul meu. Dar vampirul şi-a făcut apariţia în plină lumină a zilei, ceea ce înseamnă că nu e în totalitate corupt. Presupun că a fost pentru a doua oară golit de viaţă, ori la voi, la universitate, ori aici, în Istanbul, iar dacă are anumite legături aici, e cert că va primi în scurt timp şi a treia binecuvântare a răului, devenind pentru vecie un mort viu.

— Adevărat. Dacă nu-l vom găsi, nu vom putea face nimic în privinţa lui, aşa că va trebui să ai mare grijă de prietenul tău.

— Voi avea, declară Turgut cu o emfază sobră.

După o clipă de tăcere, se apropie de raftul cu cărţi şi, fără un cuvânt, scoase un album de mari dimensiuni, cu litere latine pe copertă.

— România, îmi spuse. E un album cu imagini ale bisericilor din Valahia şi Transilvania, realizat de un istoric de artă recent stins din viaţă. Se regăsesc aici imagini ale unor biserici distruse în timpul războiului, aşa că este o lucrare valoroasă. Deschide-l la pagina douăzeci şi cinci, mă îndemnă el, oferindu-mi albumul.

L-am deschis. Întinsă pe cele două pagini, am văzut reprezentarea color a unei fresce. Biserica din care făcuse iniţial parte era înfăţişată într-un medalion în alb şi negru: o construcţie elegantă, cu clopotniţe răsucite. Dar imaginea cea mare mi-a atras imediat atenţia. În partea stângă se înălţa în zbor un dragon feroce, cu coada încolăcită nu o dată, ci de două ori, cu ochii aurii învârtindu-se în cap şi flăcări izbucnindu-i pe gură. Părea că se repede asupra siluetei din dreapta, un bărbat gheboşat, în cămaşă de zale şi cu un turban în dungi. Omul se ferea înspăimântat, cu iataganul într-o mână şi cu un scut rotund în cealaltă. La început am crezut că se află pe un câmp cu plante ciudate, dar apoi, privind mai atent, mi-am dat seama că în jurul genunchilor săi erau oameni, o pădure de oameni, fiecare zvârcolindu-se tras în ţeapă. Unii aveau turbane, ca uriaşul din mijlocul lor, dar alţii purtau straie ţărăneşti. Printre ei se vedeau câţiva cu veşminte bogate şi cuşme de blană. Erau capete blonde şi brune, nobili cu mustăţi lungi, negre, şi chiar preoţi sau călugări în rase negre şi potcapuri înalte, femei cu şiraguri de mărgele atârnând, copii goi, bebeluşi. Erau chiar şi vreo două animale. Şi toţi agonizau.

Turgut mă privea.

— Biserica a fost înzestrată de Dracula în timpul celei de-a doua domnii, îmi spuse pe un ton jos.

Am rămas o clipă tăcut, privind desenul, iar când n-am mai suportat, am închis albumul. Turgut mi-l luă din mână şi îl puse deoparte. Când se întoarse spre mine, avea o privire cruntă.

— Şi acum, prietene, cum ai de gând să-l găseşti pe profesorul Rossi?

Întrebarea m-a izbit drept în moalele capului.

— Încerc încă să pun cap la cap toate aceste informaţii, am răspuns cu voce stinsă, dar, chiar cu generoasele tale cercetări de azi-noapte… şi ale domnului Aksoy… nu cred că avem suficiente date. Poate că Dracula a apărut într-un anume fel în Istanbul după moartea lui, dar cum putem afla dacă a fost înmormântat aici sau dacă mai este încă? Acest lucru rămâne pentru mine un mister. Cât priveşte următoarea noastră mişcare, nu-ţi pot spune decât că urmează să mergem pentru câteva zile la Budapesta.

— Budapesta?

— Da. Îţi aminteşti ce ţi-a povestit Helen despre mama şi despre tatăl ei, profesorul Rossi. Helen crede că mama ei ar putea deţine anumite informaţii pe care nu i le-a dezvăluit până acum, aşa că ne ducem să discutăm cu ea. Mătuşa ei e o persoană importantă în guvern şi sperăm că va aranja lucrurile pentru noi.

— Ah! Turgut aproape că zâmbi. Slavă Domnului pentru prietenii aflaţi în locuri potrivite! Când plecaţi?

— Mâine sau poate poimâine. Cred că rămânem acolo cam cinci sau şase zile, şi pe urmă ne întoarcem aici.

— Foarte bine. Atunci, trebuie să luaţi asta cu voi.

Turgut se ridică brusc şi luă din vitrină micul set de vânătoare de vampiri pe care ni-l arătase cu o zi în urmă, aşezându-l pe birou în faţa mea.

— Dar asta e una dintre comorile tale! Şi, oricum, probabil că nu ne vor lăsa să trecem cu el la vamă.

— Oh, dar nu trebuie să-l arătaţi la vamă! Va trebui să-l ascundeţi cu cea mai mare grijă. Verifică-ţi valiza şi vezi dacă nu-l poţi pune cumva sub căptuşeală, sau mai bine las-o pe domnişoara Rossi să-l transporte. Nu vor căuta în bagajele unei femei la fel de amănunţit ca în ale unui bărbat. Haide, insistă el, schiţând un gest de încurajare. Nu voi avea linişte dacă nu-l veţi lua cu voi. Cât timp veţi sta în Budapesta, eu voi încerca să vă ajut cercetând cât mai multe cărţi vechi, dar voi veţi fi cei care vor porni la vânătoare de monştri. Deocamdată, pune acest set în servietă; e uşor şi foarte subţire.

Am luat caseta de lemn fără a mai obiecta şi am aşezat-o alături de cartea cu dragonul în mijloc.

— Şi, adăugă Turgut, în vreme ce voi veţi discuta cu mama lui

Helen, eu voi căuta aici chiar şi cele mai vagi indicii ale existenţei unui mormânt. Încă n-am renunţat la ideea asta. Ar explica multe în privinţa nenorocirilor care s-au abătut asupra oraşului meu începând cu acea perioadă. Şi poate că astfel vom reuşi nu doar să le explicăm, ci şi să le punem capăt…

În acel moment, uşa se deschise şi doamna Bora ne chemă la masă. Prânzul a fost la fel de savuros ca acela de ieri, dar mult mai sobru. Helen era tăcută şi părea obosită, gazda ne întindea farfuriile cu o graţie potolită, iar domnul Erozan, deşi s-a ridicat pentru a ni se alătura, n-a putut mânca mult. Doamna Bora l-a îndemnat să bea vin roşu din belşug, fapt care a părut să-l mai învioreze puţin. Chiar şi Turgut avea un aer melancolic. Împreună cu Helen, m-am ridicat pentru a ne retrage îndată ce politeţea ne-a permis.

Profesorul ne-a condus până la ieşire şi ne-a strâns mâinile cu obişnuita sa căldură, rugându-ne să-i telefonăm când ne vom şti exact planurile de călătorie şi făgăduindu-ne aceeaşi ospitalitate la întoarcere. Apoi îmi făcu un semn din cap şi bătu uşor cu degetul în servieta mea, amintindu-mi astfel tăcut de setul pe care mi-l dăduse. Am încuviinţat şi i-am dat de înţeles lui Helen că-i voi explica mai târziu. Turgut continuă să ne facă semn cu mâna până ce l-am pierdut din vedere pe sub plopi şi tei. Atunci, Helen îşi strecură braţul pe sub al meu. În aer plutea parfum de liliac şi, pentru o clipă, mergând agale pe strada aceea cenuşie, printre peticele aurii aruncate de soare, aş fi putut crede că ne aflăm la Paris.”

Capitolul 37

„Helen era într-adevăr obosită şi, fără tragere de inimă, am lăsat-o să doarmă la pensiune. Nu-mi plăcea s-o ştiu singură acolo, dar a obiectat că lumina zilei îi oferea probabil o protecţie suficientă. Chiar dacă bibliotecarul malefic ştia unde locuim, nu avea să intre într-o încăpere încuiată, ziua în amiaza mare; şi, în plus, avea şi crucifixul la ea. Mai erau câteva ore până ce urma să-i telefoneze din nou mătuşii din Budapesta, şi, înainte de a primi instrucţiunile ei, nu puteam face niciun fel de pregătiri. Mi-am lăsat servieta în grija lui Helen şi m-am forţat să ies din cameră, conştient că mintea mi-o va lua razna dacă voi încerca să rămân acolo, prefăcându-mă că citesc.

Aveam ocazia de a mai vedea şi altceva în Istanbul, aşa să am pornit spre Palatul Topkapî, ridicat din ordinul sultanului Mahomed pentru a-i fi reşedinţă în oraşul recent cucerit. Încă de la sosirea în Istanbul, atras de imaginea lui în zare şi de explicaţiile din ghidul turistic, voisem să-l vizitez. Complexul acoperă o suprafaţă considerabilă şi este înconjurat pe trei laturi de apă: Bosforul, Cornul de Aur şi Marea Marmara. Mi-am spus că, dacă n-aş vedea Palatul Topkapî, aş rata însăşi esenţa Istanbulului otoman. Poate că mă îndepărtam astfel încă o dată de Rossi şi de situaţia sa, dar m-am gândit că şi el ar face acelaşi lucru dacă ar avea câteva ore la dispoziţie.

Am fost dezamăgit aflând – în vreme ce străbăteam parcurile, curţile interioare şi pavilioanele în care bătuse timp de sute de ani inima Imperiului Otoman – că prea puţine exponate datau din vremea Cuceritorului însuşi: câteva piese de tezaur şi o serie de săbii şi iatagane ce purtau cicatricile luptelor duse. Cred că, mai mult decât orice, speram să îmi fac astfel o nouă imagine despre cel care îl învinsese în bătălie pe Vlad Dracula şi a cărui poliţie fusese îngrijorată de siguranţa presupusului său mormânt de la Snagov. Era ca şi cum – aidoma partidei jucate de cei doi bătrânei de la bazar – ai fi încercat să determini poziţia piesei-cheie a adversarului cunoscând doar poziţia pieselor tale.

Aveam însă multe de văzut în palat pentru a-mi ţine gândurile ocupate. După cum îmi spusese ieri Helen, aceasta fusese o lume unde cinci mii de servitori care purtau titluri precum Marele Împletitor de Turban se supuneau necondiţionat voinţei sultanului; o lume în care eunucii vegheau la virtutea uriaşului său harem în ceea ce era, de fapt, o închisoare aurită; o lume în care sultanul Soliman Magnificul, la jumătatea secolului al XVI-lea, a consolidat imperiul, i-a structurat legislaţia şi a readus Istanbulul la strălucirea Bizanţului de odinioară. La fel ca împăraţii bizantini, sultanul cobora în oraş o dată pe săptămână – vinerea, în ziua sfântă a musulmanilor – pentru a-şi face

rugăciunile în Hagia Sofia. Era o lume a protocoalelor rigide şi a ospeţelor îmbelşugate, a ţesăturilor fine şi a ceramicii delicate, a vizirilor în veşminte verzi şi a şambelanilor în roşu, o lume a turbanelor răsucite şi a imineilor în culori fanteziste.

Am fost impresionat mai cu seamă de ceea ce mi-a povestit Helen despre ieniceri, un corp militar format din băieţi capturaţi din cele mai variate colţuri ale imperiului. Mai citisem despre ei şi înainte: tineri creştini născuţi în locuri precum Valahia sau Serbia, dar crescuţi în tradiţia islamică şi în ura faţă de popoarele din sânul cărora proveneau şi asmuţiţi apoi asupra lor, la maturitate, aidoma şoimului către pradă. Chiar văzusem imagini ale ienicerilor undeva, poate într-un album de pictură. Amintindu-mi chipurile lor tinere, inexpresive, masate pentru a-l proteja pe sultan, am simţit cum răceala zidurilor acestui palat se adânceşte în jurul meu.

Rătăcind dintr-o sală în alta, mi-a trecut prin minte că tânărul Vlad Dracula ar fi fost un ienicer excelent; Imperiul Otoman ratase astfel o ocazie, o şansă de a adăuga forţei sale deja uriaşe un plus de cruzime. Ar fi trebuit să-l prindă de foarte tânăr şi să-l ţină în Asia Mică, în loc să-l înapoieze tatălui său. După acest moment tânărul a devenit prea independent, un răzvrătit, loial doar sieşi, la fel de dispus să-şi ucidă atât propriii supuşi, cât şi inamicii turci. La fel ca Stalin; gândul şi saltul în timp m-au luat şi pe mine prin surprindere. Stalin murise cu un an în urmă, şi în presa occidentală ajunseseră noi informaţii despre atrocităţile comise de el. Mi-am amintit un articol despre un general aparent loial, pe care Stalin îl acuzase înainte de izbucnirea războiului că intenţionase să-l înlăture de la putere. Generalul fusese luat de acasă în mijlocul nopţii, spânzurat cu capul în jos de grinzile unei gări aglomerate de lângă Moscova şi lăsat astfel câteva zile, până când murise. Toţi pasagerii care urcau sau coborau din trenuri îl văzuseră, dar niciunul nu avusese curaj să privească de două ori în direcţia lui. Ani mai târziu, oamenii din vecinătate nici nu mai ştiau dacă acest lucru se întâmplase în realitate sau nu.

Asemenea gânduri deconcertante mă frământau pe măsură ce treceam dintr-o încăpere în alta a palatului; pretutindeni aveam senzaţia că există în atmosferă ceva sinistru, ceva ameninţător – probabil doar dovada copleşitoare a puterii supreme deţinute de sultan, o putere nicidecum ascunsă, ci revelată de coridoarele înguste, pasajele întortocheate, ferestrele zăbrelite şi grădinile izolate. În cele din urmă, sătul de amestecul de senzualitate şi captivitate, de eleganţă şi opresiune, am ieşit în curtea exterioară, scăldată în lumina soarelui.

Aici însă am întâlnit cele mai înfricoşătoare stafii, căci în ghidul turistic scria că acesta era locul în care se înălţase odată eşafodul, prezentând cu detalii generoase obiceiul sultanilor de a-şi decapita supuşii de rang înalt şi, de altfel, pe oricine cădea în dizgraţie.

Capetele erau apoi înfipte în ulucii porţilor, ca un exemplu pentru întreaga populaţie. Sultanul şi răzvrătitul din Valahia formau o pereche potrivită, mi-am spus, întorcând capul dezgustat. Plimbarea prin parc a avut darul de a-mi linişti spiritul, iar licărul roşiatic al soarelui reflectat în apă mi-a amintit că după-amiaza era pe sfârşite şi că ar trebui să mă întorc la Helen; poate că avea deja veşti de la mătuşa ei.

Când am ajuns, mă aştepta în hol, citind un ziar în engleză.

— Cum a fost plimbarea? mă întrebă, ridicând ochii din paginile tipărite.

— Teribil. Am fost la Palatul Topkapî.

— Ah! Îmi pare rău că l-am ratat.

— Să nu-ţi pară. Cum mai merg lucrurile în lumea reală?

— Teribil, replică ea, subliniind titlurile din ziar cu degetul arătător. Dar am veşti bune.

M-am aşezat într-unul dintre scaunele alăturate.

— Ai vorbit cu mătuşa ta?

— Da, şi, ca întotdeauna, a fost cu adevărat extraordinară. Sunt sigură că-mi va trage un perdaf când vom ajunge, dar asta nu mai contează. Important e că a găsit o conferinţă la care să participăm.

— O conferinţă?

— Da. Planul e excelent. Săptămâna aceasta se organizează la Budapesta o conferinţă internaţională a istoricilor. Noi vom lua parte ca invitaţi. A aranjat ea ca vizele să le primim aici. Se pare că mătuşa mea are un prieten istoric la Universitatea din Budapesta.

— Şi care este tema conferinţei? am întrebat cu o strângere de inimă.

— Relaţiile de muncă în Europa înainte de anul 1600.

— Un subiect vast. Şi bănuiesc că noi participăm în calitate de specialişti în lumea otomană.

— Exact, dragul meu Watson{7}!

Am oftat.

— Atunci, bine că am fost la Topkapî!

Helen îmi surâse, dar nu ştiu dacă a făcut-o din maliţiozitate sau ca urmare a încrederii în capacitatea mea de adaptare.

— Conferinţa începe vineri, aşa că avem doar două zile la dispoziţie pentru a ajunge acolo. Amândoi vom participa la lucrări, iar tu vei susţine o prelegere. Duminică, jumătate de zi este liberă pentru vizitarea Budapestei, iar noi ne vom furişa şi o vom vizita pe mama.

— Voi susţine ce?

Nu mi-am putut împiedica o privire încruntată, dar Helen îşi netezi liniştită părul după ureche şi îmi adresă un zâmbet cât se poate de inocent.

— O prelegere. Vei susţine o prelegere. Doar aşa ne putem motiva

prezenţa acolo.

— O prelegere pe ce temă, dacă nu te superi?

— Pe tema prezenţei otomane în Transilvania şi Valahia, cred. Mătuşa mea a avut amabilitatea de a o strecura în program deja. Nu va trebui să fie o prelegere lungă, fiindcă, fireşte, otomanii n-au izbutit să cucerească niciodată pe deplin Transilvania. M-am gândit că subiectul ţi se potriveşte; la urma urmei, amândoi ştim atât de multe despre Vlad, iar el a fost cel care i-a ţinut în frâu în epoca respectivă.

— Frumos din partea ta, am replicat. Vrei să spui că *tu* ştii atât de multe despre el! Şi adică va trebui să stau în faţa unei adunări internaţionale de istorici şi să vorbesc despre Dracula?! Te rog să-ţi aminteşti că disertaţia mea se referă la ghildele negustorilor olandezi şi că nici măcar n-am terminat-o. De ce nu susţii tu prelegerea?

— Ar fi ridicol! exclamă Helen, încrucişându-şi mâinile deasupra ziarului. Eu sunt… cum spuneţi voi în engleză, un cal breaz. Toată lumea de la universitate mă cunoaşte şi s-a plictisit deja de lucrările mele. Un oaspete american va adăuga însă un plus de strălucire conferinţei, şi îmi vor fi recunoscători că te-am adus, chiar şi aşa, în ultimul moment. Datorită ţie, se vor simţi mai puţin jenaţi de casa de oaspeţi a universităţii şi de mazărea conservată pe care o vor servi tuturor participanţilor la cina de adio. Te voi ajuta să-ţi scrii prelegerea – sau o voi scrie eu în locul tău, dacă ai de gând să fii atât de scorţos –, iar tu o vei susţine sâmbătă. În jurul orei unu, parcă aşa a spus mătuşa.

Am oftat. Era cea mai dificilă persoană pe care o întâlnisem vreodată. Mi-a trecut prin minte că prezenţa mea acolo, alături de ea, ar putea constitui un risc politic mai mare decât voia ea să recunoască.

— Şi ce au avut de-a face otomanii din Valahia şi Transilvania cu relaţiile de muncă în Europa?

— Ei, vom găsi noi o modalitate de a face legătura între ele. Asta e frumuseţea solidei educaţii marxiste pe care nu ai avut privilegiul de a o primi. Crede-mă, dacă vrei neapărat, poţi găsi elemente referitoare la relaţiile de muncă în absolut orice subiect. În plus, Imperiul Otoman era o mare forţă economică, iar Vlad le-a întrerupt rutele comerciale şi le-a tăiat accesul la resursele naturale din regiunea danubiană. Nu-ţi face griji, va fi o prelegere fascinantă.

— Dumnezeule!

— Nu, lasă-l pe Dumnezeu. Să ne îndreptăm atenţia asupra relaţiilor de muncă.

Nu m-am putut împiedica să nu râd şi să nu-i admir tăcut strălucirea din ochi.

— Sper doar că nimeni de acasă nu va afla ceva despre asta; nu-mi pot imagina ce ar avea de spus comitetul în faţa căruia îmi voi

prezenta disertaţia. Pe de altă parte, cred că lui Rossi i-ar fi plăcut întreaga situaţie.

Am început să râd din nou, închipuindu-mi licărul similar din ochii albaştri ai mentorului meu, apoi m-am oprit. Gândul la Rossi devenea un punct sensibil, pe care abia dacă îl mai puteam îndura; iată-mă ajuns în celălalt capăt al lumii faţă de biroul în care îi vorbisem ultima oară şi, din păcate, aveam toate motivele să cred că nu-l voi mai vedea niciodată în viaţă şi poate că nici măcar nu voi afla ce s-a întâmplat cu el. Acel «niciodată» s-a întins pentru o secundă în mintea mea vast şi dezolant, dar am izbutit să-mi alung gândul. Urma să mergem în Ungaria pentru a vorbi cu o femeie care se pare că îl cunoscuse – şi încă intim – cu mult înainte de a-l întâlni eu, pe când pornise el însuşi în căutarea lui Dracula. Era o pistă pe care nu ne puteam permite s-o ignorăm. Dacă, pentru a ajunge acolo, trebuia să susţin o parodie de prelegere, aveam s-o fac şi pe asta.

Helen mă privea în tăcere, şi am sesizat din nou extraordinara ei capacitate de a-mi citi gândurile. Mi-a confirmat acest lucru o clipă mai târziu, spunând:

— Merită, nu-i aşa?

— Da, merită.

— Foarte bine. Şi mă bucur că o vei cunoaşte pe mătuşa mea, o persoană minunată, şi pe mama mea, o persoană minunată şi ea, dar într-un fel cu totul deosebit. Şi că ele amândouă te vor cunoaşte pe tine.

I-am aruncat rapid o privire; dulceaţa din voce mi-a făcut inima să tresară în piept, dar pe figura ei reapăruse obişnuita expresie ironică.

— Atunci, când plecăm? am întrebat.

— Mergem să luăm vizele mâine-dimineaţă şi, dacă totul decurge bine cu biletele de avion, plecăm poimâine. Mătuşa mi-a spus să mă duc la consulatul ungar mâine-dimineaţă înainte de a deschide şi să sun la uşa din faţă, pe la şapte şi jumătate. De acolo putem merge direct la o agenţie de voiaj, pentru biletele de avion. Dacă nu mai găsim locuri, va trebui să mergem cu trenul – un drum foarte lung.

Ea clătină din cap cu părere de rău, dar, imaginându-mi călătoria cu un tren balcanic şuierător, străbătând o capitală străveche după alta, am început să sper că nu vom mai găsi bilete la avion, în ciuda timpului pe care îl vom pierde.

— Greşesc dacă-mi închipui că semeni mai mult cu mătuşa decât cu mama ta?

Probabil că aventura mea mentală cu trenul m-a îndemnat să-i zâmbesc. Ea ezită o secundă înainte de a-mi răspunde:

— Nu greşeşti nici de data aceasta, Watson. Semăn foarte mult cu mătuşa mea, slavă Domnului! Dar ţie îţi va plăcea mai mult mama; cei mai mulţi oameni o plac. Iar acum, îmi permiţi să te invit să luăm cina

împreună, la localul nostru favorit, şi să lucrăm puţin la prelegerea ta?

— Desigur, am acceptat, atâta vreme cât nu vom avea ţigănci prin preajmă.

I-am oferit braţul cu un gest teatral, iar ea mi-a dat în schimb ziarul. Ce lucru ciudat, mi-am spus în vreme ce ieşeam în înserarea aurie pe străzile vechiului Bizanţ, ce ciudat că până şi în cele mai stranii circumstanţe, în cele mai tulburătoare perioade ale vieţii, la cea mai sumbră depărtare de tot ce înseamnă casă şi familiar, pot exista clipe de bucurie deplină."

Într-o dimineaţă însorită, la Boulois, eu şi Barley ne-am urcat în trenul de dimineaţă spre Perpignan.

Capitolul 38

„Avionul de vineri spre Budapesta era departe de a fi plin şi, când ne-am aşezat pe locurile noastre, printre oameni de afaceri turci în costume închise la culoare, grupuri de funcţionari unguri în sacouri gri şi femei în vârstă cu haine albastre şi basmale – lucrau oare ca menajere în Ungaria sau îşi vizitau fiicele măritate cu diplomaţi maghiari? –, n-am avut la dispoziţie decât un zbor prea scurt pentru a nu regreta călătoria cu trenul.

Drumul acela printre munţi înalţi, păduri, râuri şi oraşe cu iz feudal trebuia să mai aştepte şi, după cum ştii, l-am parcurs deja de două ori de atunci. Pentru mine e ceva misterios în trecerea pe care o vezi, de-a lungul acelui drum, de la lumea islamică la cea creştină, de la otomani la austro-ungari, de la musulmani la catolici şi protestanţi. Este un fel de gradare a oraşelor, a arhitecturii, a minaretelor tot mai rare şi a bisericilor tot mai dese, a înfăţişării pădurilor şi văilor, astfel încât, treptat, începi să crezi că poţi descifra istoria în natura însăşi. Oare coasta unui deal în Turcia e atât de diferită de pantele unei coline din Ungaria? Desigur că nu, şi totuşi este imposibil să ignori deosebirea vizuală, dat fiind că istoria care le reliefează este una mentală. Mai târziu, călătorind pe acest drum, l-am văzut deopotrivă benign şi îmbibat în sânge; acesta este un alt truc al minţii istoricului, de a fi sfâşiat continuu între bine şi rău, între pace şi război. Indiferent că-mi imaginam incursiunile otomane în lungul Dunării sau năvala hunilor spre ea, de mai devreme, închipuirea îmi era de fiecare dată caracterizată de imagini conflictuale: un cap retezat, adus în tabără cu strigăte de ură şi triumf, şi apoi o bătrână – poate ca una dintre acele bunici cu chipuri ridate pe care le-am văzut în avion – îmbrăcându-şi nepotul în haine călduroase, mângâindu-i obrazul smead şi veghind ca tocăniţa de vânat să nu se ardă.

Aceste viziuni aparţineau însă viitorului, şi în cursul călătoriei cu avionul am regretat peisajul de dedesubt fără a şti măcar cum arată sau ce gânduri mi-ar fi putut stârni. Helen, o călătoare mai experimentată şi mai puţin emoţională, a folosit prilejul pentru a adormi ghemuită în scaunul ei. Stătusem două zile la rând până seara târziu la masa din restaurant, lucrând la prelegerea pe care urma s-o susţin în Budapesta. A trebuit să învăţ despre luptele lui Vlad cu turcii mai multe decât ştiusem înainte – deşi asta nu era mare lucru. Speram că nimeni nu va dori să-mi adreseze întrebări după ce voi prezenta materialul acesta doar pe jumătate însuşit. Era însă remarcabil volumul de informaţii pe care îl reţinuse Helen, şi n-am putut decât să mă mir din nou de faptul că «pasiunea» ei pentru Dracula fusese alimentată de o speranţă vagă de a se impune în faţa unui tată pe care

nici nu-l cunoştea. Când capul ei mi s-a rezemat pe umăr, l-am lăsat să se odihnească acolo, străduindu-mă să nu-i respir parfumul – un şampon maghiar cumva? Era obosită, aşa că am rămas cuminte şi nemişcat cât timp a dormit ea.

Prima mea impresie despre Budapesta, receptată prin parbrizul taxiului, a fost a unui oraş profund nobil. Helen îmi spusese că vom fi găzduiţi la un hotel de lângă universitate, pe malul stâng al Dunării, în Pesta, dar se pare că îi ceruse şoferului să ne plimbe puţin de-a lungul Dunării înainte. Acum, străbăteam străzi din secolele XVIII-XIX, marcate ici-colo de vreo înfloritură Art Nouveau ori de un arbore secular. În clipa următoare, aveam în faţă Dunărea. Era enormă, şi nimic nu mă pregătise pentru măreţia ei şi pentru cele trei poduri maiestuoase care o traversau. Pe malul pe care ne aflam se înălţau incredibilele turnuri neogotice şi cupola Parlamentului, iar vizavi se zăreau silueta imensă a Palatului Regal şi turlele bisericilor medievale. Şi, în mijlocul lor, se întindea panglica lată, verde-cenuşie, a fluviului, cu suprafaţa vag încreţită de vânt şi luminată de soare. Deasupra cupolelor, a turlelor şi a monumentelor, oglindit în culorile tremurătoare ale apei, se boltea un cer albastru nesfârşit.

Mă aşteptasem să-mi placă Budapesta şi să-mi stârnească interesul; nu mă aşteptasem însă la acest sentiment de copleşire. Oraşul absorbise de-a lungul veacurilor un şir vast de invadatori, începând cu romanii şi sfârşind cu austriecii – sau cu sovieticii, m-am corectat, amintindu-mi comentariile acide ale lui Helen –, şi totuşi nu semăna cu niciunul dintre aceştia. Nu era nici pe deplin occidental, nici oriental, ca Istanbulul, şi nici nordic, în ciuda arhitecturii sale gotice. Avea o splendoare unică, pe care nu puteam să n-o admir prin geamul taxiului. Helen privea şi ea, dar după o clipă se întoarse spre mine. Probabil că entuziasmul mi se citea pe faţă, fiindcă începu să râdă.

— Văd că-ţi place orăşelul nostru, îmi spuse, de sub sarcasmul ei răzbătând clar o nuanţă de mândrie. Dracula e la el acasă aici, ştiai? În 1462 a fost închis de regele Matei Corvin la circa treizeci de kilometri de Buda, fiindcă ameninţa interesele Ungariei în Transilvania. Se pare însă că regele l-a tratat mai degrabă ca pe un oaspete decât ca pe un prizonier şi chiar i-a dat în căsătorie o fată din familia regală a Ungariei, deşi nimeni nu ştie exact cine era ea; vorbim acum despre cea de-a doua soţie a lui Dracula. Vlad şi-a demonstrat recunoştinţa convertindu-se la credinţa catolică, iar celor doi li s-a permis să trăiască pentru o vreme în Pesta. Îndată ce a fost eliberat din Ungaria…

— Cred că-mi pot imagina urmarea, am întrerupt-o. S-a întors imediat în Valahia, a preluat tronul fără întârziere şi şi-a anulat convertirea.

— Corect. Înseamnă că începi să-l cunoşti pe amicul nostru. Vlad

voia mai mult decât orice să preia şi să păstreze tronul Valahiei.

Curând, taxiul reintră în partea veche a Pestei, departe de Dunăre, dar şi aici aveam destule privelişti pe care să le admir. Şi am făcut-o fără să mă jenez: cafenele cu terase ce aminteau de gloria vechiului Egipt şi a Asiriei, străzi pietonale aglomerate, mărginite de stâlpi metalici de iluminat, mozaicuri şi sculpturi, îngeri şi sfinţi în marmură şi bronz, regi şi împăraţi, violonişti în tunici albe, cântând la colţ de stradă.

— Am ajuns, spuse Helen brusc. Acesta este campusul universitar şi aici e biblioteca, îmi arătă ea o clădire gălbuie, în stil clasic. O vom vizita când vom avea ocazia; de fapt, vreau să văd ceva acolo. Iar acesta e hotelul nostru, imediat lângă Magyar *utca* – strada Magyar, pentru tine. Trebuie să-ţi găsesc o hartă, ca să nu te rătăceşti.

Şoferul ne lăsă bagajele în faţa unei clădiri elegante, din piatră cenuşie. Am întins mâna către Helen, pentru a o ajuta să coboare.

— Eram sigură, pufni ea. Întotdeauna aleg hotelul acesta pentru conferinţe!

— Mie mi se pare acceptabil, am spus.

— Oh, nu e rău. Vei savura mai cu seamă bogata ofertă de apă la baie – rece sau rece – şi mâncarea din conservă, replică ea, plătindu-i şoferului.

— Credeam că bucătăria maghiară e excelentă. Sunt sigur că am citit asta undeva. Gulaş, paprica şi altele asemenea.

Helen îşi dădu ochii peste cap.

— Dacă spui Ungaria, toată lumea replică gulaş. Aşa cum toată lumea pomeneşte de Dracula dacă spui Transilvania. Dar poţi să uiţi de mâncarea de la hotel. Aşteaptă până ce vom mânca la mătuşa mea acasă, sau la mama, şi după aceea să vorbeşti despre bucătăria maghiară.

— Credeam că mătuşa şi mama ta sunt romance, am obiectat şi am regretat imediat, văzând cum trăsăturile ei îngheaţă brusc.

— Poţi să crezi ce vrei, yankeule! replică şi puse mâna pe valiza ei înainte de a avea eu timp s-o ridic.

Holul hotelului era tăcut şi răcoros, îmbrăcat în marmura şi decorurile aurite ale unor vremuri mai prospere. Mi s-a părut plăcut, şi nu vedeam nimic de care Helen să se poată ruşina. O clipă mai târziu mi-am dat seama că mă aflam pentru prima dată într-o ţară comunistă: pe peretele de la recepţie erau expuse fotografii cu oficialităţi din guvern, iar personalul hotelului purta uniforme albastre ce arborau un aer evident proletar. Helen se ocupă de formalităţi şi îmi întinse apoi cheia de la camera mea.

— Mătuşa a aranjat lucrurile foarte bine. Avem un mesaj telefonic din partea ei prin care ne anunţă că va fi aici diseară, la ora şapte, pentru a ne însoţi la cină. Va trebui să ne înregistrăm mai întâi pentru

conferinţă şi să participăm la recepţia ce va avea loc la ora cinci.

Am fost dezamăgit că mătuşa nu ne invita la ea acasă, pentru o mostră de mâncare ungurească şi de viaţă intimă a elitei maghiare de partid, dar mi-am amintit imediat că, la urma urmei, eram un american şi că nu mă puteam aştepta ca toate uşile să mi se deschidă în faţă. Aş putea prezenta un pericol, un risc sau, cel puţin, o problemă. De fapt, mi-am spus, ar fi indicat să nu ies în evidenţă şi să le produc gazdelor mele cât mai puţine neplăceri. Aveam noroc că ajunsesem până aici, în fond, şi ultimul lucru pe care-l voiam era să le fac necazuri lui Helen şi familiei sale.

Camera mea, la etaj, era simplă şi curată, purtând inconfundabilele semne ale unui trecut măreţ: îngeraşi dolofani în colţurile plafonului şi un lavoar de marmură în formă de cochilie. În vreme ce-mi spălam mâinile şi mă pieptănam reflectându-mă în oglinda de deasupra, mi-am plimbat privirile de la heruvimii bucălaţi la patul cuminte înfăţat, care semăna bine cu unul de garnizoană militară, şi am zâmbit. Camera mea era la un alt etaj decât a lui Helen – prin grija mătuşii oare? –, dar cel puţin mă bucuram de compania demodaţilor îngeraşi austro-ungari.

Helen mă aştepta în hol şi, în tăcere, am ieşit amândoi în strada principală. Purta din nou bluza aceea albastru-deschis – în urma atâtor călătorii, hainele mele deveniseră cam boţite, dar ale ei reuşeau să-şi păstreze încă aspectul îngrijit, fapt pe care l-am considerat rezultatul unui anume talent est-european – şi îşi strânsese părul la ceafă. Părea pierdută în gânduri în vreme ce străbăteam strada spre universitate. N-am îndrăznit s-o întreb la ce se gândeşte, dar după o vreme mi-a spus chiar ea:

— E atât de ciudat să mă întorc aici aşa, pe neaşteptate.

— Împreună cu un american necunoscut.

— Împreună cu un american necunoscut, murmură ea pe un ton ce nu aducea câtuşi de puţin cu un compliment.

Universitatea era găzduită într-o serie de clădiri impresionante, unele dintre ele amintind de biblioteca elegantă pe care o văzusem mai devreme, şi am început să simt un tremur când Helen mi-a arătat locul în care urma să ajungem: o construcţie masivă, în stil clasic, înconjurată la etaj de o serie de statui. M-am oprit încercând să citesc numele inscripţionate la baza lor, în maghiară: Platon, Descartes, Dante – toţi înveşmântaţi în robe clasice şi încununaţi cu lauri. Celelalte nume îmi erau mai puţin cunoscute: Szent István, Mátyás Corvinus, János Hunyadi. Statuile purtau pe cap coroană sau un sceptru în mâini.

— Cine sunt aceştia? am întrebat.

— Îţi spun mâine. Haide, a trecut deja de ora cinci.

Am intrat în clădire împreună cu un grup de tineri veseli, probabil

studenţi, şi ne-am îndreptat spre aula vastă de la etaj. Stomacul mi s-a strâns puţin: eram înconjurat de o sumedenie de profesori în costume negre, cenuşii sau în carouri, cu cravate strâmbe, care mâncau din farfurioare mici ardei roşu cu brânză albă şi beau ceva ce mirosea a medicament. Toţi erau istorici, mi-am spus îngrozit şi, cu toate că şi eu ar fi trebuit să mă consider istoric, am simţit cum îmi piere tot curajul. Helen a fost imediat înconjurată de un grup de colegi şi am zărit-o dând mâna tovărăşeşte cu un bărbat a cărui coamă de păr argintiu îmi amintea de un câine. Mă hotărâsem să mă retrag, prefăcându-mă că privesc pe fereastră impunătoarea biserică de vizavi, când Helen m-a prins de braţ pentru o secundă – era oare înţelept din partea ei? – şi m-a atras din nou în mulţime.

— Acesta este profesorul Sándor, şeful Catedrei de istorie a Universităţii din Budapesta şi cel mai de seamă medievalist al nostru, îmi spuse ea indicându-l pe câinele cu coamă argintie, iar eu m-am grăbit să mă prezint. Mâna mi-a fost prinsă într-o strânsoare de fier, iar profesorul Sándor şi-a exprimat onoarea de a mă avea oaspete la conferinţă. M-am întrebat în treacăt dacă el o fi misteriosul prieten al mătuşii. Spre surprinderea mea, vorbea într-o engleză limpede şi rară.

— Plăcerea este întru totul de partea noastră, îmi spuse el călduros. Aşteptăm cu bucurie prelegerea dumneavoastră de mâine.

Am răspuns că sunt la fel de onorat să pot vorbi la această conferinţă, şi am avut grijă să nu întâlnesc privirea lui Helen în timp ce rosteam aceste cuvinte.

— Excelent! exclamă profesorul Sándor. Nutrim un respect considerabil pentru universităţile din ţara dumneavoastră. Fie ca pacea şi prietenia să domnească mereu între patriile noastre!

A ridicat în cinstea mea paharul cu băutura aceea cu iz medicinal, şi m-am grăbit să-i întorc salutul cu paharul care apăruse în mâna mea parcă pe neaşteptate.

— Iar acum, continuă el, dacă există ceva ce am putea face pentru ca şederea dumneavoastră în frumosul nostru oraş să fie cât mai plăcută, nu ezitaţi să ne spuneţi.

Ochii lui întunecaţi, strălucitori pe chipul acela îmbătrânit şi contrastând bizar cu smocul de păr argintiu îmi amintiră pentru o clipă de privirea lui Helen, şi am simţit brusc că-mi plac.

— Vă mulţumesc, domnule profesor, am replicat cu sinceritate, iar el m-a bătut pe umăr cu palma sa lată.

— Vă rog, luaţi ceva de mâncat şi de băut, şi apoi vom sta de vorbă.

Dar imediat se făcu nevăzut, pentru a se achita de alte îndatoriri, iar eu m-am pomenit asaltat de întrebările celorlalţi membri ai facultăţii şi ale oaspeţilor străini, unii dintre ei părând chiar mai tineri decât mine. Se strânseseră cu toţii în jurul meu şi al lui Helen şi, treptat, am început să disting un amestec de germană şi franceză, plus o altă

limbă care ar fi putut fi rusă. Era un grup alert, plăcut, şi, cu timpul, nervozitatea a început să mi se risipească. Helen mă prezentă tuturor cu o graţie uşor distantă, care mi s-a părut cum nu se poate mai adecvată situaţiei, explicând în ce constă colaborarea noastră şi la ce se referă articolul ce urma a fi publicat într-o revistă americană. Chipurile interesate se strânseseră acum în jurul ei, asaltând-o cu întrebări în maghiară, şi am văzut cum obrajii i s-au îmbujorat în vreme ce schimba strângeri de mână şi săruturi pe obraz cu vechi cunoştinţe. N-o uitaseră, în mod evident – şi cum ar fi putut? Am remarcat că era una dintre cele câteva femei din sală, unele mai în vârstă, iar altele foarte tinere, dar ea le eclipsa pe toate. Era mai înaltă, mai energică şi mai stăpână pe ea însăşi, cu umerii ei largi, buclele negre şi privirea animată de un umor stăpânit. M-am întors spre unul dintre profesori, pentru a-mi dezlipi ochii de ea; băutura aceea tare începuse să-mi alerge deja prin vene.

— Este o participare obişnuită la o conferinţă din Ungaria? am întrebat fără a şti prea bine ce vreau să spun; dar trebuia să zic ceva.

— Da, mi-a răspuns cu mândrie interlocutorul meu, un bărbat scund, de circa şaizeci de ani, cu un sacou cenuşiu şi cravată gri. Avem multe întruniri internaţionale la universitate, îndeosebi acum.

Aş fi vrut să întreb ce înseamnă acel „îndeosebi acum”, dar profesorul Sándor îşi făcu apariţia din nou şi mă conduse spre un bărbat cu chip frumos, care părea nerăbdător să mă întâlnească.

— Domnia Sa este profesorul Géza József şi ar vrea să vă cunoască.

În acea clipă Helen se întoarse şi, spre surprinderea mea, am văzut pe chipul ei o umbră de neplăcere – sau poate chiar de dezgust. Se apropie de noi imediat, ca pentru a interveni.

— Ce mai faci, Géza?

Îi strânse mâna, oficial şi oarecum rece, înainte de a avea eu timp să-l salut.

— Îmi pare bine să te văd, Elena, se înclină acesta, şi am sesizat ceva ciudat în vocea lui, ceva ce ar fi putut părea zeflemea, dar nu neapărat.

M-am întrebat dacă vorbeau în engleză doar din politeţe faţă de mine.

— Şi mie îmi pare bine, replică Helen scurt. Permite-mi să ţi-l prezint pe colegul împreună cu care am lucrat în America…

— Ce plăcere să vă întâlnesc, o întrerupse el şi îmi adresă un zâmbet care îi ilumină trăsăturile fine.

Era mai înalt decât mine, cu păr des, castaniu, şi cu siguranţa de sine a unui bărbat care-şi cunoaşte virilitatea; ar fi fost magnific în spinarea unui armăsar, străbătând pusta alături de turmele de oi. Mâna lui era caldă când o strânse pe a mea, iar cu cealaltă îmi atinse uşor umărul. Nu înţelegeam de ce îl consideră Helen respingător, deşi

impresia că asta simte faţă de el mi s-a accentuat.

— Şi ne veţi face mâine cinstea susţinerii unei prelegeri? Splendid! Dar engleza mea nu este foarte bună, adăugă el după o clipă. N-aţi vrea să vorbiţi în franceză? Sau germană?

— Engleza dumneavoastră este mult mai bună decât ar fi franceza ori germana mea, sunt convins.

— Sunteţi prea amabil, replică el, copleşindu-mă cu un surâs larg. Înţeleg că domeniul dumneavoastră de studiu este dominaţia otomană în Carpaţi?

Veştile circulau repede aici; ca şi acasă, de altfel.

— Oh, da. Deşi sunt sigur că voi avea multe de învăţat despre acest subiect de la membrii universităţii dumneavoastră.

— În niciun caz! murmură el amabil. Dar am făcut şi eu unele cercetări şi mi-ar face plăcere să le discut cu dumneavoastră.

— Profesorul József are o arie vastă de interese, interveni Helen pe un ton capabil să îngheţe apele.

Întreaga situaţie mi se părea de neînţeles, dar ştiam că în orice catedră universitară există lupte intestine, dacă nu chiar un război deschis, iar cel de aici nu făcea probabil excepţie de la regulă. Înainte de a putea găsi ceva împăciuitor de spus, Helen se întoarse brusc spre mine.

— Domnule profesor, trebuie să ne îndreptăm spre următoarea întrevedere.

Pentru o clipă n-am fost sigur cu cine vorbea, dar în secunda următoare îşi trecu braţul pe sub al meu. Profesorul József se arătă plin de regrete.

— Oh, îmi dau seama că sunteţi foarte ocupat. Poate că vom discuta altă dată despre chestiunea otomană. Şi mi-ar face mare plăcere să vă prezint oraşul nostru ori să vă invit la un prânz…

— Profesorul are agenda plină pe toată durata conferinţei, i-o tăie Helen.

I-am strâns mâna cu atâta căldură cât mi-a permis privirea ei îngheţată, iar apoi József s-a întors spre ea şi i-a prins degetele în palma lui.

— E o încântare să te văd din nou acasă.

Cu aceste cuvinte, se aplecă şi-i sărută mâna. Helen şi-o smuci imediat, şi o expresie stranie i se aşternu pe faţă. Gestul o mişcase într-un fel şi, pentru prima dată, am simţit o oarecare ostilitate faţă de istoricul ungur. Helen mă conduse apoi din nou spre profesorul Sándor, faţă de care ne-am cerut scuze şi ne-am exprimat nerăbdarea de a asculta prelegerile de a doua zi.

— Iar noi vom aştepta cu aceeaşi plăcere alocuţiunea dumneavoastră, îmi spuse el strângându-mi mâna cu ambele palme.

Ungurii păreau un popor foarte călduros, mi-am zis cu o încântare

ce era doar parţial efectul băuturii care-mi circula în sânge. Atâta vreme cât îmi puteam alunga gândul de la prelegerea pe care urma s-o susţin, eram pe deplin mulţumit. Helen îmi luă braţul, şi mi s-a părut că trece rapid în revistă întreaga adunare înainte de a ieşi împreună din sală.

Afară, aerul era proaspăt, iar eu mă simţeam mai entuziasmat ca oricând.

— Ce-a fost asta? Compatrioţii tăi sunt unii dintre cei mai cordiali oameni pe care i-am întâlnit vreodată, dar am avut impresia că eşti gata să-l decapitezi pe profesorul József.

— Sunt. Este un insuferit.

— Nesuferit, am corectat-o eu. De ce te-ai purtat aşa cu el? Mi s-a părut că te-a salutat ca pe un vechi prieten.

— Oh, nu-i nimic în neregulă cu el, doar că e un uliu hulpav. Un vampir! Ah, n-am vrut să spun… adăugă ea după o pauză de o clipă, privindu-mă cu ochii mari.

— Sunt convins. M-am uitat la caninii lui.

— Şi tu eşti un insuferit, replică ea, trăgându-şi braţul de sub al meu.

M-am întors spre ea cu părere de rău în privire.

— Nu m-a deranjat că m-ai luat de braţ, dar crezi că a fost o idee bună, în faţa întregii universităţi?

Se opri şi îşi fixă ochii negri asupra mea, cu o expresie pe care n-am putut s-o descifrez.

— Nu-ţi face griji. Nu era nimeni de la antropologie.

— Dar îi cunoşti pe mulţi dintre istorici, şi lumea vorbeşte.

— Oh, aici nu! ricană ea. Aici toţi muncim cot la cot. Nu există între noi conflicte sau bârfe, ci doar dialectica tovărăşească. O să vezi tu mâine. Chiar e un fel de mică utopie.

— Helen, nu poţi fi serioasă nici măcar pentru o clipă? Îmi făceam griji pentru reputaţia ta… reputaţia ta politică, vreau să spun. La urma urmei, într-o zi va trebui să te întorci aici şi să dai ochii din nou cu toţi oamenii aceştia.

— Chiar va trebui?

Îmi luă braţul din nou, şi am pornit aşa agale. Nu am mai schiţat niciun gest de retragere; în clipa aceea, nimic nu-mi prindea mai bine decât senzaţia mânecii ei pe braţul meu.

— Oricum, a meritat, spuse ea pe neaşteptate. Am făcut-o doar pentru a-i da lui Géza un motiv să scrâşnească din dinţi. Din colţi, mai bine zis.

— Oh, grozav, îţi mulţumesc, am replicat, dar n-am avut curaj să mai adaug ceva.

Dacă intenţionase să stârnească gelozia cuiva, cu mine reuşise. Brusc, mi-am imaginat-o în braţele vânjoase ale lui Géza. Avuseseră

oare o legătură înainte de plecarea ei din Budapesta? Ar fi format o pereche stranie – amândoi atât de încrezători în sine, la fel de înalţi şi de eleganţi, cu umeri largi şi părul închis la culoare. Dintr-odată, m-am simţit mărunt şi britanic, departe de aprigul călăreţ al stepei. Expresia de pe chipul lui Helen nu invita la alte întrebări, aşa că a trebuit să mă mulţumesc cu apăsarea tăcută a braţului ei pe al meu.

În foarte scurt timp, am ajuns la uşile hotelului şi am intrat în holul tăcut. Imediat, o siluetă singuratică s-a ridicat dintre fotoliile tapiţate şi palmierii în ghivece, aşteptând în linişte să ne apropiem. Helen a scos un mic strigăt şi s-a repezit înainte, cu braţele în lături.

— Éva!”

Capitolul 39

De când am întâlnit-o – şi am văzut-o în total de trei ori –, m-am gândit adesea la Éva, mătuşa lui Helen. Există persoane care îţi rămân în amintire, după o scurtă întâlnire, mult mai viu decât altele pe care le vezi de nenumărate ori. Éva era în mod cert una dintre acestea, o femeie pe care memoria şi imaginaţia mi-au păstrat-o în amintire în culorii vii, timp de douăzeci de ani. Am folosit-o uneori pentru a contura unele personaje din cărţi sau unele figuri din istorie; înfăţişarea ei mi-a apărut automat în minte, de pildă, când am făcut cunoştinţă cu doamna Merle din romanul lui Henry James, *Portretul unei doamne*.

De fapt, mătuşa Éva a luat, în imaginaţia mea, locul atâtor femei elegante, formidabile şi subtile, încât îmi este oarecum dificil acum să mi-o amintesc exact aşa cum era când am întâlnit-o prima dată, în seara aceea de vară a anului 1954, în Budapesta. Îmi amintesc însă aievea cum s-a aruncat Helen în braţele ei, cu o neobişnuită afecţiune, şi cum Éva nu s-a clintit din loc, îmbrăţişându-şi nepoata calm şi stăpânit şi sărutând-o sonor pe ambii obraji. Când Helen s-a întors spre mine pentru a face prezentările, am văzut urme de lacrimi în ochii amândurora.

— Éva, el este colegul meu american, despre care ţi-am spus. Paul, ea e mătuşa mea, Éva Orbán.

Ne-am strâns mâinile, eu având grijă să n-o studiez făţiş cu privirea. Era o femeie înaltă, frumoasă, cam de cincizeci şi cinci de ani. Izbitoare mi s-a părut asemănarea ei cu Helen. Ar fi putut fi surori despărţite de o diferenţă de vârstă considerabilă, sau chiar gemene, una dintre ele îmbătrânind prematur ca urmare a încercărilor vieţii, iar cealaltă rămânând, ca prin magie, tânără şi proaspătă. Mătuşa era de fapt doar cu puţin mai scundă decât Helen, dar avea aceeaşi postură semeaţă şi graţioasă. Chipul ei fusese probabil mai frumos decât al nepoatei şi era încă arătos, cu acelaşi nas lung şi drept, cu pomeţii reliefaţi şi ochii întunecaţi. Culoarea părului ei m-a nedumerit, dar mi-am dat seama apoi că nu putea fi naturală: era de un roşu-purpuriu, cu o nuanţă căruntă la rădăcini. În timpul şederii noastre în Budapesta am văzut această nuanţă la multe femei, dar atunci când am zărit-o prima dată m-a uimit. Purta cercei mici de aur şi un costum închis la culoare, copiat parcă după al lui Helen, dar cu o bluză roşie pe dedesubt.

Ne-am strâns mâinile, şi Éva m-a privit în ochi cu mare seriozitate, aproape cercetător. Poate că mă studia încercând să detecteze orice semn de slăbiciune de caracter, pentru a-şi preveni nepoata, mi-am zis, dar apoi m-am tras singur de urechi: în fond, de ce m-ar considera

o potenţială partidă pentru ea? În jurul ochilor şi al colţurilor gurii se zărea un păienjeniş fin de riduri, amprenta unui zâmbet vag. Surâsul apăru şi el după o clipă, ca şi cum nu şi l-ar fi putut stăpâni. Nu e de mirare că femeia asta putea aranja invitaţii la conferinţe şi vize acordate la minut, mi-am zis; aerul de inteligenţă pe care-l radia era egalat doar de căldura zâmbetului său. La fel ca în cazul nepoatei, dinţii ei erau albi şi regulaţi – un lucru care, aveam să remarc în curând, nu era frecvent întâlnit printre unguri.

— Îmi pare foarte bine să vă cunosc, am spus. Vă mulţumesc pentru prilejul pe care mi l-aţi oferit, de a participa la conferinţă.

Éva râse şi îmi strânse mâna. Dacă am crezut-o o clipă mai devreme stăpânită şi rezervată, m-am înşelat: izbucni pe dată într-un şuvoi de vorbe în maghiară, şi, pe moment, m-am întrebat dacă ar fi trebuit să înţeleg ceva din ce spunea. Dar Helen mi-a venit imediat în ajutor.

— Mătuşa nu vorbeşte engleza, deşi înţelege mai multe decât vrea să recunoască. Înainte oamenii învăţau la noi germana şi rusa, uneori franceza, dar engleza mult mai rar. Aşa că îţi voi traduce eu. Şşt – făcu ea, punând o mână pe braţul Évei şi adăugând ceva în maghiară. Spune că eşti bine-venit aici şi speră să nu dai de vreun necaz, fiindcă a întors cu susul în jos întregul birou al secretariatului Externelor pentru a-ţi obţine viza. Aşteaptă s-o inviţi la prelegerea pe care o vei susţine, şi pe care n-o va înţelege foarte bine, dar vrea să participe din principiu. În plus, trebuie să-i povesteşti despre universitatea la care ai învăţat, despre cum m-ai cunoscut, dacă m-am comportat cum se cuvine în America şi ce fel de mâncăruri găteşte mama ta. Celelalte întrebări pe care le are mai pot aştepta.

Le-am privit pe rând, uluit. Amândouă îmi surâdeau, şi am remarcat aceeaşi expresie ironică pe chipul lor, deşi Helen ar fi avut numai de câştigat dacă ar fi studiat ceva mai mult surâsul frecvent al mătuşii. În mod cert, nimeni nu se putea pune cu o femeie atât de inteligentă ca Éva Orbán; la urma urmei, dintr-o ţărăncuţă romăncă devenise o oficialitate în guvernul ungar.

— Voi încerca pe cât posibil să satisfac curiozitatea mătuşii tale. Te rog să-i spui că specialităţile pe care le găteşte mama sunt macaroanele cu brânză şi şniţelul pane.

— Ah, şniţel! exclamă Helen şi îi explică mătuşii, care zâmbi aprobator. Te roagă să-i transmiţi mamei tale salutări şi felicitări pentru că are un fiu atât de bun.

Am simţit cum roşesc, spre marea mea iritare, dar am promis că voi transmite mesajul.

— Acum ar vrea să ne invite la un restaurant care îţi va plăcea cu siguranţă – o reminiscenţă a vechii Budapeste.

Câteva minute mai târziu, eram aşezaţi toţi trei pe bancheta din spate a maşinii Évei – un automobil nu tocmai proletar –, iar Helen

îmi arăta prin parbriz diverse clădiri, la îndemnul mătuşii. Ar trebui să precizez că Éva nu mi-a adresat niciun cuvânt în engleză în cursul întâlnirilor noastre, dar am avut impresia că această reţinere era mai curând o chestiune de principiu – un protocol antioccidental, poate – decât orice altceva. Când vorbeam cu Helen în engleză, părea că înţelege câte ceva chiar înainte ca nepoata ei să traducă. Era ca şi cum ar fi declarat astfel, prin intermediul lingvisticii, că tot ce e occidental trebuie tratat cu o anume distanţare, cu o notă de respingere chiar, deşi la nivel individual occidentalii puteau fi persoane plăcute, demne de a fi tratate cu ospitalitatea maghiară. În cele din urmă m-am obişnuit să-i vorbesc prin intermediul lui Helen, deşi uneori aveam impresia că mai am puţin şi înţeleg avalanşa aceea de silabe.

Uneori comunicarea dintre noi nu mai avea însă nevoie de interpret. După o excelentă plimbare pe malul Dunării, am traversat ceea ce am aflat apoi că se numeşte Széchenyi Lánchid, Podul cu Lanţuri Széchenyi, un miracol al tehnicii de secol XIX, botezat astfel în onoarea unuia dintre marii modernizatori ai Budapestei, contele István Széchenyi. Când am intrat pe pod, luminile înserării, reflectate în apele Dunării, au inundat întreaga scenă, astfel încât contururile masive ale castelului şi ale bisericilor din Buda, către care ne îndreptam, s-au înveşmântat într-o strălucire aurie-cafenie. Podul însuşi era un monolit elegant, străjuit la capete de lei întinşi şi susţinut de două arce semeţe. Exclamaţia mea spontană de admiraţie stârni surâsul mătuşii, iar Helen, între noi doi, zâmbi şi ea cu orgoliu.

— Este un oraş minunat, am remarcat, iar Éva mi-a strâns braţul ca şi când aş fi fost unul dintre copiii ei, acum mari.

Helen îmi spuse că mătuşa voia să aflu despre reconstrucţia podului.

— Budapesta a suferit distrugeri masive în timpul războiului. Unul dintre poduri nu este nici astăzi pe deplin reparat şi multe clădiri au avut de suferit. Poţi vedea că încă se refac numeroase construcţii în oraş. Dar podul pe care ne aflăm a fost refăcut pentru… cum se spune?… pentru centenarul construcţiei sale, în 1949, şi suntem foarte mândri de acest lucru. Eu sunt mândră mai cu seamă fiindcă mătuşa a contribuit la reconstruirea lui.

Éva surâse şi încuviinţă, apoi păru să-şi aducă aminte că, de fapt, nu înţelege engleza.

O clipă mai târziu am intrat într-un tunel ce pătrundea parcă pe sub castel, iar mătuşa ne spuse că a ales unul dintre restaurantele ei preferate, un loc «cu adevărat maghiar», pe strada József Attila. Eram încă uimit de numele străzilor budapestane, unele cu rezonanţă exotică, iar altele, ca aceasta, amintind de un trecut pe care-l credeam viu doar în cărţi. Strada József Attila se dovedi la fel de largă ca majoritatea celorlalte din oraş, nicidecum o cărare noroioasă mărginită de cazemate barbare, în care hunii războinici îşi înghiţeau

mâncarea fără a coborî din şa. Restaurantul era elegant şi liniştit, iar şeful de sală ne ieşi rapid în întâmpinare, salutând-o pe Éva şi spunându-i pe nume. Ea părea obişnuită cu acest gen de atenţie. Peste câteva minute eram aşezaţi la cea mai bună masă, de la care puteam admira priveliştea oferită de vechile clădiri şi de copacii bătrâni, de trecătorii în veşminte de vară şi de maşinile zgomotoase ce străbăteau strada în viteză. M-am rezemat în scaun, cu un oftat de mulţumire.

Mătuşa Éva comandă pentru noi toţi, şi primul fel de mâncare veni însoţit de o băutură tare numită *pálinka,* despre care Helen îmi spuse că era distilată din caise.

— Vom mânca acum ceva delicios, îmi explică Éva prin intermediul nepoatei ei. Se numeşte *hortobàgyi palacsinta.* E un soi de clătită umplută cu carne de viţel – un fel tradiţional printre păstorii din pustă. Îţi va plăcea.

Mi-a plăcut, ca de altfel şi tot ce a urmat – carne cu legume înăbuşite, straturi de cartofi şi salam cu ouă fierte tari, salate bogate, fasole verde cu carne de oaie, alături de pâinea aurie. Până în acel moment nu-mi dădusem seama cât îmi este de foame după o zi întreagă pe drum. Am remarcat că Helen şi mătuşa ei deopotrivă mâncau cu aceeaşi poftă nedisimulată, pe care niciun american bine-crescut nu ar fi arătat-o atât de făţiş în public.

Ar fi o greşeală dacă aş lăsa impresia că ne-am limitat doar la a mânca, fiindcă tot timpul Éva a vorbit, iar Helen a tradus. Eu puneam când şi când câte o întrebare, dar în cea mai mare parte a timpului, din câte îmi amintesc, eram ocupat să ingerez atât mâncarea, cât şi informaţiile receptate. Mătuşa Éva părea să ţină ferm cont de faptul că eram un istoric; poate îşi închipuia că nu ştiu prea multe despre istoria Ungariei şi nu voia s-o fac de ruşine la conferinţă ori poate că era mânată de patriotismul vechiului imigrant. Oricare ar fi fost motivul, avea un stil excelent de exprimare, şi aproape că-i puteam citi frazele pe chipul mobil înainte ca Helen să le traducă.

Când mi-am încheiat toastul cu *pálinka* în cinstea prieteniei dintre ţările noastre, Éva a garnisit clătitele păstoreşti cu o descriere a originilor Budapestei – am aflat că fusese iniţial o garnizoană romană, numită Aquincum, şi că ruinele din acea epocă erau încă vizibile; la aceasta a alăturat o imagine vie a modului în care Attila şi hunii săi au cucerit cetatea în secolul al V-lea. Otomanii erau deci invadatori târzii şi ceva mai blânzi, mi-am spus. Tocăniţa de carne cu legume – un fel căruia Helen i-a spus *gulyás,* asigurându-mă că nu este vorba despre gulaş, numit altfel de maghiari – a atras o lungă descriere a invaziei maghiarilor în secolul al IX-lea. La musacaua de cartofi cu salam, mult mai gustoasă decât şniţelul sau macaroanele cu brânză, mătuşa Éva a continuat cu încoronarea regelui Ştefan I – Sfântul István – în anul 1000.

— Era un păgân înveşmântat în piei de animale, a precizat Éva prin intermediul lui Helen, dar a devenit primul rege al Ungariei, pe care a convertit-o la creştinism. Vei vedea numele lui pretutindeni în Budapesta.

Când credeam că n-am să mai pot înghiţi nici măcar o îmbucătură, doi chelneri îşi făcură apariţia aducând tăvi de pateuri şi prăjituri care n-ar fi fost câtuşi de puţin nelalocul lor în sala tronului austro-ungar, plus ceşti cu cafea – *eszpresszó,* a precizat Éva. Nu ştiu cum, dar am mai găsit loc în stomac şi pentru ele.

— Cafeaua are în Budapesta o istorie tragică, traduse Helen. Cu mult timp în urmă, în 1541 mai precis, Soliman I l-a invitat pe unul dintre generalii noştri, pe nume Balint Török, să ia masa cu el în cortul său, iar la sfârşit, când ajunseseră la cafea – generalul a fost primul maghiar care a savurat această licoare –, Soliman l-a informat că grosul trupelor otomane cuceriseră castelul Buda în timp ce ei mâncau. Îţi imaginezi cât de amară a fost cafeaua aceea pentru Török.

Surâsul ei avea de această dată o nuanţă mai degrabă stânjenită decât luminoasă. Iarăşi otomanii, mi-am spus; ce amestec ciudat de isteţime şi cruzime, de rafinament estetic şi tactici barbare! În 1541, stăpâneau deja Istanbulul de aproape un secol; amintirea acestui fapt mi-a oferit încă un indiciu despre forţa lor copleşitoare, graţie căreia îşi întinseseră tentaculele în Europa, oprindu-se doar la porţile Vienei. Lupta lui Vlad Dracula împotriva lor, ca şi a multor compatrioţi ai săi creştini, a fost aidoma celei dintre David şi Goliat, cu un succes însă mult mai anemic. Eforturile depuse însă de ei în Europa Estică şi în Balcani, nu numai în Valahia, dar şi în Ungaria, Grecia şi Bulgaria – pentru a nu menţiona decât unele ţări –, au dus în cele din urmă la alungarea otomanilor. Toate acestea le asimilasem în primul rând graţie lui Helen şi-mi stârniseră o anume admiraţie perversă pentru Dracula. Vlad trebuie să fi ştiut că revolta sa împotriva turcilor era sortită eşecului pe termen scurt, şi, cu toate acestea, se războise aproape întreaga viaţă pentru a-şi elibera ţara de invadatorii otomani.

— De fapt, aceasta a fost a doua oară când turcii ocupau aceste teritorii, preciză Helen şi, sorbind din cafea, puse ceaşca pe masă cu un suspin satisfăcut, de parcă aici cafeaua ar fi fost mai delicioasă decât oriunde altundeva. Iancu de Hunedoara i-a înfrânt la Belgrad, în 1456. El e unul dintre marii noştri eroi, alături de regele Ştefan şi Matei Corvin, cel care a construit noul castel şi biblioteca despre care ţi-am vorbit. Mâine, când vei auzi clopotele bisericilor din tot oraşul bătând la prânz, să ştii că bat în cinstea victoriei sale de atunci; încă o mai celebrează şi azi, în fiecare zi.

— Iancu de Hunedoara… am spus gânditor. Cred că i-ai menţionat numele şi aseară. Şi spuneai că victoria aceea a fost în 1456?

Ne-am privit pentru o clipă; orice dată care se încadra în timpul

vieţii lui Dracula devenise un fel de semnal între noi doi.

— Era în Valahia pe atunci, şopti Helen.

Ştiam că nu se referise la Iancu de Hunedoara, fiindcă încheiasem un fel de pact tacit să nu-i rostim numele în public. Éva era însă prea isteaţă pentru a fi păcălită de o omisiune ori de o simplă barieră de limbaj.

— Iancu de Hunedoara? întrebă ea şi adăugă ceva în maghiară.

— Mătuşa vrea să ştie dacă eşti interesat în mod deosebit de perioada în care a trăit Iancu, îmi explică Helen.

Nu ştiam ce să răspund, aşa că am spus doar că întreaga istorie a Europei mi se părea interesantă. Această remarcă a adus pe chipul Évei o privire subtilă, aproape o încruntare, şi m-am grăbit să-i distrag atenţia.

— Te rog s-o întrebi pe doamna Orbán dacă-i pot adresa eu însumi câteva întrebări.

— Desigur.

Surâsul lui Helen părea să aprobe atât solicitarea mea, cât şi motivele ei ascunse. După ce ea traduse, Éva se întoarse spre mine cu o expresie precaută.

— Mă întrebam, am început, dacă este adevărat ce se aude la noi în Occident despre actualul liberalism maghiar.

De data aceasta am constatat o privire precaută în ochii lui Helen şi m-am aşteptat la o nouă lovitură de picior pe sub masă, dar mătuşa îi făcea deja semn să-i traducă. Atunci când îmi înţelese întrebarea, îmi adresă un surâs indulgent, ca şi răspunsul, de altfel:

— Noi, în Ungaria, am pus dintotdeauna preţ pe modul nostru de viaţă şi pe independenţa noastră. De aceea perioadele de dominaţie otomană şi austro-ungară au fost atât de dificile. Adevărata guvernare a ţării a servit mereu interesele poporului. Când revoluţia a eliberat muncitorii de sărăcie şi oprimare, ne-am impus propriul mod de a trăi. Zâmbetul i se lăţi pe faţă, şi mi-a părut rău că nu-l pot descifra mai bine. Partidul Comunist Ungar este întotdeauna în pas cu timpurile.

— Deci sunteţi convinsă că Ungaria înfloreşte cu adevărat sub regimul lui Imre Nagy?

De când ajunsesem în Budapesta, mă tot întrebam ce schimbări adusese administraţia noului premier, surprinzător de liberal, când îi luase locul comunistului dur Rákoczi, cu un an în urmă; eram curios şi dacă se bucurase într-adevăr de susţinerea populară despre care citisem în presa de acasă.

Helen a tradus cu o oarecare nervozitate, dar surâsul mătuşii a rămas acelaşi.

— Văd că eşti la curent cu ultimele evenimente, tinere.

— Totdeauna am fost interesat de relaţiile internaţionale. Cred că studiul istoriei ar trebui să ne pregătească pentru a înţelege mai bine

prezentul, nicidecum pentru a fugi de el.

— Foarte înţelept! Ei bine, pentru a-ţi satisface curiozitatea, am să-ţi răspund: Nagy se bucură de o mare popularitate în rândul maghiarilor, iar reformele sale sunt în armonie cu glorioasa noastră istorie.

Mi-a trebuit un minut pentru a realiza că Éva nu spusese propriu-zis nimic şi un alt minut pentru a reflecta asupra strategiei sale diplomatice, care îi permisese să-şi păstreze poziţia în guvern pe parcursul tuturor oscilaţiilor între o politică dirijată de la Moscova şi una a reformelor pro-ungare. Indiferent care era părerea ei personală despre Nagy, el conducea acum guvernul în cadrul căruia lucra şi ea. Poate că însăşi deschiderea pe care acesta o crease îi permisese ei – un înalt oficial guvernamental – să ia acum masa cu un american. Strălucirea din ochii ei negri ar fi putut fi aprobare, deşi nu eram sigur; dar, după cum s-a dovedit mai târziu, nu m-am înşelat.

— Iar acum, prietene, trebuie să te lăsăm să te odihneşti înainte de prelegerea de mâine. O aştept cu nerăbdare, şi-ţi voi spune după aceea ce părere am despre ea, traduse Helen.

Éva îmi făcu un semn amabil, şi nu m-am putut împiedica să nu zâmbesc. Chelnerul apăru lângă ea, de parcă ar fi auzit-o. Am făcut o anemică încercare de a întinde mâna după nota de plată, deşi nu aveam idee ce anume cerea eticheta şi nici dacă schimbasem suficienţi bani pentru a plăti o cină atât de îmbelşugată. Dacă a existat însă o notă de plată, a dispărut înainte de a o zări eu şi a fost achitată pe nevăzute. La garderobă, i-am ţinut haina mătuşii Éva, luptându-mă pentru ea cu şeful de sală, şi ne-am îndreptat spre automobilul care aştepta.

La picioarele podului aceluia splendid, Éva a şoptit câteva cuvinte şoferului, care a oprit. Am coborât şi am zăbovit pentru o clipă privind luminile Pestei şi oglinda întunecată a apei. Vântul devenise rece, tăios la faţă, după aerul molatic al Istanbulului, şi mi s-a părut că simt întinderea pustei dincolo de linia orizontului. Scena din faţa ochilor mei era una pe care îmi dorisem toată viaţa s-o văd; aproape că nu-mi venea să cred că mă aflam aici, admirând luminile Budapestei.

Mătuşa Éva spuse ceva cu voce joasă şi Helen traduse:

— Oraşul nostru va fi totdeauna unul măreţ.

Mai târziu mi-am amintit foarte clar cuvintele ei. Se întâmpla doi ani mai târziu, când am aflat cât de puternic fusese angajamentul Évei Orban pentru noul guvern reformator: ambii ei fii fuseseră ucişi în stradă de tancurile sovietice în cursul revoltei studenţilor din 1956; Éva fugise în Iugoslavia împreună cu alţi cincisprezece mii de compatrioţi. Helen îi scrisese de multe ori, insistând să ne permită s-o aducem în Statele Unite, dar ea a refuzat chiar şi să depună formele pentru emigrare. Am încercat din nou, câţiva ani mai târziu, să mai

aflu câte ceva despre ea, fără succes însă. Iar când am pierdut-o pe Helen, am pierdut şi orice legătură cu Éva.”

Capitolul 40

„M-am trezit a doua zi dimineaţă sub heruvimii auriţi de deasupra patului incomod şi, pentru o clipă, nu mi-am putut aminti unde mă aflam. Era o senzaţie neplăcută; mă simţeam pierdut, mai departe de casă decât îmi imaginasem vreodată că voi ajunge, incapabil să-mi aduc aminte dacă sunt în New York, Istanbul, Budapesta sau un alt oraş. Un junghi în inimă îmi readuse în memorie dispariţia lui Rossi – un sentiment pe care îl trăiam adesea dimineaţa, la trezire, şi m-am întrebat dacă visul din timpul nopţii nu mă dusese cumva în cine ştie ce loc sumbru, în care aveam şanse să-l găsesc, dacă rămâneam acolo suficient de mult timp.

Helen era în sala de mese a hotelului, cu un ziar deschis în faţa ei; titlurile, din care nu izbuteam să înţeleg o iotă, m-au descurajat, dar am văzut-o făcându-mi semn veselă cu mâna. Combinaţia dintre visul pe jumătate uitat, titlurile în maghiară şi apropiata prelegere pe care urma s-o susţin probabil că mi se întipărise pe faţă, fiindcă Helen mă întâmpină cu o privire întrebătoare.

— Ce expresie tristă! Te-ai gândit iar la cruzimile cotropitorilor otomani?

— Nu. Doar la conferinţele internaţionale.

M-am aşezat şi m-am întins după un şervet alb, servindu-mă din porţia ei de cornuri. Cu toată sărăcia lui, hotelul părea să se fi specializat în păstrarea imaculată a şervetelor. Cornurile, însoţite de unt şi gem de căpşune, erau excelente, ca şi cafeaua care apăru câteva minute mai târziu. Deloc amară de data aceasta.

— Nu-ţi face griji, replică Helen pe un ton liniştitor. O să…

— O să-i las cu gura căscată?

— Cu tine îmi îmbogăţesc engleza, râse ea. Sau poate o distrug!

Am început să pun unt pe un alt corn.

— Mătuşa ta m-a impresionat profund.

— Mi-am dat seama.

— Spune-mi, cum a reuşit să vină aici din România şi să ajungă pe o poziţie atât de înaltă? Dacă nu te deranjează întrebarea.

Sorbi din cafea şi apoi răspunse:

— Cred că a fost mâna destinului. Familia ei era foarte săracă; erau ţărani din Transilvania care trăiau de pe urma unui petic de pământ într-un sat despre care am auzit că nici nu mai există. Bunicii mei au avut nouă copii, Éva fiind cel de-al treilea. Au trimis-o la muncă pe când avea doar şase ani, fiindcă nu le ajungeau banii şi nu aveau ce să-i dea să mănânce. A început să muncească la conacul unor unguri bogaţi, stăpânii tuturor pământurilor din jurul satului. Între cele două războaie mondiale trăiau acolo mulţi moşieri maghiari, ca urmare a

mutării graniţelor prin Tratatul de la Trianon.

— Cel care a modificat frontierele după încheierea Primului Război Mondial?

— Exact. Éva a lucrat pentru familia aceasta încă din copilărie, şi mi-a spus că au fost drăguţi cu ea. O lăsau să plece acasă uneori duminica, astfel că a putut păstra legătura cu familia ei. Când a împlinit şaptesprezece ani, cei pentru care lucra au hotărât să se întoarcă la Budapesta şi au luat-o cu ei. Acolo a întâlnit un tânăr jurnalist revoluţionar pe nume János Orbán. S-au îndrăgostit, s-au căsătorit, iar el a supravieţuit războiului. Mulţi au fost tinerii unguri care au luptat în Primul Război Mondial, pe diverse fronturi din Europa, şi zac acum în gropi comune în Polonia, Rusia… În orice caz, Orbán a ocupat o poziţie înaltă în cadrul coaliţiei guvernamentale de după încheierea păcii şi a obţinut un loc în cabinet. Apoi a murit într-un accident de maşină, iar Éva şi-a crescut singură fiii şi i-a urmat cariera politică. E o femeie uimitoare. N-am ştiut niciodată care sunt adevăratele ei convingeri politice; uneori am senzaţia că păstrează o anume distanţă emoţională faţă de domeniul politicii în general, ca şi cum ar fi pentru ea doar o simplă profesie. Cred că unchiul meu era un tip pasionat, un adept convins al doctrinei leniniste şi un admirator al lui Stalin, înainte ca atrocităţile comise de el să devină cunoscute aici. Nu ştiu dacă mătuşa gândea la fel, dar cert este faptul că şi-a clădit o carieră remarcabilă. Copiii ei s-au bucurat de toate privilegiile posibile, dar ea şi-a folosit puterea pentru a mă ajuta şi pe mine, aşa cum ţi-am spus.

— Şi cum aţi ajuns aici, tu şi cu mama ta?

Helen oftă din nou.

— Mama e cu doisprezece ani mai tânără decât Éva; a fost mereu preferata ei dintre ceilalţi copii ai familiei, şi avea doar cinci ani când mătuşa a plecat cu moşierii maghiari la Budapesta. Apoi, la nouăsprezece ani, fără a fi căsătorită, a rămas însărcinată. I-a fost teamă că vor afla părinţii şi toată lumea din sat – într-o cultură atât de tradiţionalistă, ar fi riscat excluderea şi, poate, moartea prin înfometare –, aşa că i-a scris Evei şi i-a cerut ajutorul. Mătuşa mea i-a aranjat deplasarea la Budapesta, unchiul a aşteptat-o la graniţă, care era aspru păzită, şi a adus-o în oraş. Am auzit-o o dată pe Éva spunând că au dat o mită uriaşă oficialilor de la frontieră. Transilvănenii erau detestaţi în Ungaria, mai cu seamă după Trianon. Mama mi-a spus că îi datorează totul unchiului; nu numai că a salvat-o dintr-o situaţie teribilă, dar niciodată n-a lăsat-o să simtă diferenţa de origine dintre ei. Când a murit, i-a frânt inima. El a fost cel care a adus-o în Ungaria în siguranţă, oferindu-i o viaţă nouă.

— Şi apoi te-ai născut tu.

— Şi apoi m-am născut eu, la un spital din Budapesta, iar unchiul şi

mătuşa au contribuit la creşterea şi educarea mea. Eu şi mama am locuit cu ei până când am intrat la liceu. În timpul războiului, Éva ne-a dus pe toţi la ţară şi ne-a procurat de mâncare. Mama a făcut şi ea şcoala aici şi a învăţat maghiara. A refuzat întotdeauna să mă înveţe româna, deşi uneori o auzeam vorbind în somn româneşte. Vezi deci – adăugă cu o privire amară – cum ne-a transformat Rossi viaţa. Dacă nu ar fi fost mătuşa şi unchiul meu, poate că mama ar fi murit singură în vreo pădure şi ar fi fost mâncată de lupi. Şi eu odată cu ea, de fapt.

— Le sunt şi eu recunoscător unchiului şi mătuşii tale, am spus, şi apoi, temându-mă de o nouă privire sardonică din partea ei, mi-am făcut de lucru turnându-mi cafea în ceaşcă.

Helen nu răspunse şi, după câteva momente, scoase din geantă nişte hârtii.

— Mai recitim o dată prelegerea ta?

Aerul rece şi lumina soarelui de dimineaţă mi se păreau ameninţătoare; în drum spre universitate nu mă puteam gândi decât la momentul, din ce în ce mai apropiat, în care aveam să-mi încep prelegerea. Mai vorbisem o singură dată în faţa unui public, când susţinusem o prezentare împreună cu Rossi, cu un an în urmă, în cadrul unei conferinţe pe tema colonialismului olandez. Fiecare dintre noi scrisese câte o jumătate a prezentării. Jumătatea mea fusese o jalnică încercare de a condensa în douăzeci de minute ceea ce credeam că va cuprinde viitoarea mea disertaţie; cea a lui Rossi se dovedise a fi un veritabil şi excelent tratat asupra moştenirii culturale a Olandei, a forţei strategice a marinei olandeze şi asupra naturii colonialismului, în ciuda sentimentului meu general de jenă, fusesem flatat de faptul că Rossi mă invitase să mă alătur lui. În timpul discursului fusesem susţinut de prezenţa lui masivă şi încrezătoare alături de mine, pe podium, şi apoi de bătaia sa prietenească pe umăr, când am încheiat. Astăzi însă, aveam să fiu singur. Perspectiva era sumbră, ba chiar înspăimântătoare, şi numai gândul la modul în care ar fi abordat Rossi situaţia a izbutit să mă liniştească întru câtva.

În jurul nostru se întindeau străzile elegante ale Pestei, iar acum, la lumina zilei, puteam vedea că se află în construcţie – de fapt reconstrucţie – după distrugerile din timpul războiului. Multor case le lipseau încă un perete sau ferestre la etajele superioare, unele nemaiavând nici măcar etaj, iar dacă te uitai atent, puteai vedea că aproape toate suprafeţele erau marcate de cicatricile gloanţelor. Aş fi vrut să avem timp pentru o plimbare mai lungă, să pot vedea mai mult din Pesta, dar convenisem că vom participa la toate prelegerile de dimineaţă, pentru a conferi o legitimitate cât mai mare prezenţei noastre acolo.

— Şi, în plus, aş vrea să facem ceva mai târziu, după-amiază, îmi

spuse Helen. Vreau să mergem la bibliotecă înainte de a închide.

Când am ajuns la clădirea în care avusese loc recepţia cu o seară înainte, se opri o clipă.

— Te rog să-mi faci o favoare.

— Desigur. Ce anume?

— Nu vorbi cu Géza József despre călătoriile noastre sau despre faptul că suntem în căutarea cuiva.

— Nu aveam de gând să fac aşa ceva! am replicat cu indignare.

— Am vrut doar să te avertizez. Ştii, omul poate fi foarte convingător.

— Bine.

Am deschis uşa cu decoraţiuni baroce şi am invitat-o să intre înaintea mea. Într-o sală de conferinţe de la etaj, mulţi dintre cei pe care îi văzusem cu o seară în urmă erau deja aşezaţi pe scaune, discutând în vervă sau răsfoind hârtii.

— Doamne, murmură Helen. Şi Catedra de antropologie a venit aici!

O clipă mai târziu, era deja adâncită în conversaţii. Am văzut-o surâzând, probabil unor prieteni vechi, colegi din anii de studiu, şi un val de singurătate s-a abătut asupra mea. La un moment dat arătă spre mine, încercând să mă prezinte de la distanţă, dar torentul de glasuri şi maghiara ininteligibilă constituiau o barieră aproape palpabilă între noi. În clipa aceea am simţit o bătaie pe umăr şi, când m-am întors, am dat cu ochii de formidabilul Géza. Îmi strânse mâna şi îmi zâmbi călduros.

— Cum ţi s-a părut oraşul nostru? E totul pe gustul dumitale?

— Totul, am replicat cu aceeaşi căldură.

Nu uitasem avertismentul lui Helen, dar îmi era greu să nu-l simpatizez.

— Ah, sunt încântat atunci! Şi îţi vei susţine prelegerea în după-amiaza aceasta?

— Da. Da, într-adevăr. Dar dumneata? Tot astăzi ne vei vorbi?

— Oh, nu! Mă documentez în prezent pe o temă de mare interes pentru mine, dar încă nu sunt gata să susţin o prezentare pe marginea ei.

— Care este această temă?

Nu mă putusem stăpâni să nu întreb, dar, înainte de a primi un răspuns, profesorul Sándor, cu coama sa de păr argintiu, urcă pe podium şi ceru linişte în sală. Mulţimea se aşeză cuminte în scaune, ca păsările pe cablurile de telefon, şi glasurile amuţiră. M-am aşezat şi eu alături de Helen, aruncând o privire ceasului de la mână. Era abia nouă şi jumătate, astfel că puteam să mă relaxez. Géza József luase loc mai în faţă; îi puteam vedea spatele în primul rând. Privind în jur, am zărit şi alte figuri familiare deja. Erau chipuri atente, poate puţin cam băţoase, şi toate priveau spre profesorul Sándor.

— *Guten Morgen!* salută el şi microfonul ţiui lung, până ce un student cu o cămaşă albastră şi cravată neagră veni să-l regleze. Bună dimineaţa, distinşi oaspeţi. *Guten Morgen, bonjour,* bine aţi venit la Universitatea din Budapesta. Suntem mândri să vă fim gazde la cea dintâi Convenţie europeană a istoricilor din…

Aici microfonul începu să ţiuie din nou şi următoarele fraze nu s-au mai auzit. În plus, profesorul Sándor părea să-şi fi terminat „proviziile" de engleză, astfel că, timp de câteva minute, a continuat într-un amestec de maghiară, franceză şi germană. Din ultimele două am înţeles că prânzul va fi servit la ora douăsprezece, şi apoi – spre oroarea mea – urma momentul de vârf al conferinţei, prelegerea mea – principalul vorbitor al zilei, un distins învăţat american, specializat nu doar în istoria Olandei, ci şi în economia Imperiului Otoman şi deopotrivă în mişcarea muncitorească din America (asta era oare invenţia mătuşii Éva?), a cărui carte despre ghildele negustorilor olandezi urmează să fie publicată anul viitor, drept pentru care ei sunt profund recunoscători pentru norocul de a mă putea include în programul din această săptămână.

Era mai rău decât în cele mai cumplite vise ale mele, şi mi-am jurat s-o fac pe Helen să plătească, dacă avea vreun amestec în toate astea. Mulţi dintre profesorii din sală s-au întors pentru a mă privi, zâmbindu-mi amabil, încuviinţând şi chiar arătând spre mine celor din jur. Helen şedea maiestuoasă şi serioasă alături de mine, dar ceva în curbura umerilor ei îmi sugera – speram că numai mie – o dorinţă perfect ascunsă de a izbucni în râs. Am încercat să adopt şi eu o înfăţişare demnă şi să-mi reamintesc că, la urma urmei, făceam totul de dragul lui Rossi.

După ce profesorul Sándor şi-a încheiat prezentarea, veni la microfon un omuleţ chel care începu să vorbească despre Liga Hanseatică. Locul lui a fost luat apoi de o doamnă cu păr cărunt, într-o rochie albastră, care a prezentat un subiect legat de istoria Budapestei, deşi mai mult de atât nu am reuşit să înţeleg. Ultimul conferenţiar înainte de prânz a fost un tânăr de la Universitatea din Londra; părea de aceeaşi vârstă cu mine şi, spre uşurarea mea, a vorbit în engleză, în vreme ce un student la Filologie a citit traducerea în germană a prelegerii sale. Mi s-a părut straniu să aud atâta germană aici, la numai zece ani după ce nemţii distruseseră Budapesta aproape în întregime, dar mi-am amintit că era limba oficială a Imperiului Austro-Ungar. Profesorul Sándor l-a prezentat pe tânărul britanic ca fiind Hugh James, specialist în istoria est-europeană.

Profesorul James era un bărbat solid, în costum cafeniu şi cravată măslinie; în decorul acela avea un aer atât de tipic englezesc, încât abia mi-am putut reţine un hohot de râs. Ochii lui au sclipit trecând publicul în revistă şi oferindu-i un zâmbet plăcut.

— Nu m-am aşteptat niciodată să ajung în Budapesta, a început el privind spre noi, dar îmi pare foarte bine că mă aflu aici, în acest splendid oraş al Europei Centrale, veritabilă poartă între Orient şi Occident. Şi acum, aş vrea să vă răpesc câteva minute pentru a vă vorbi despre moştenirea lăsată de turcii otomani în această regiune a continentului european odată cu retragerea lor după asediul Vienei, în 1685.

Profesorul s-a oprit şi a surâs către studentul la Filologie, care a început să citească traducerea în germană a primei fraze. Astfel au decurs lucrurile în continuare, cele două limbi alternând; dar probabil că britanicul se abătea cam mult de la textul scris, fiindcă, pe măsură ce vorbea, studentul îi arunca adesea priviri nedumerite.

— Am auzit cu toţii, desigur, povestea primului *croissant,* acel corn franţuzesc născocit de un patiser parizian ca un tribut adus victoriei asupra trupelor otomane. Cornul reprezenta, fireşte, semiluna de pe stindardul otoman – un simbol pe care occidentalii îl savurează încă şi astăzi la o ceaşcă de cafea.

Privind în jur surâzător, profesorul James a părut să-şi dea seama brusc, la fel ca mine de altfel, că foarte puţini dintre omologii lui maghiari văzuseră vreodată Viena sau Parisul.

— Ei bine, moştenirea lăsată de otomani poate fi rezumată simplu printr-un singur cuvânt: estetică.

Şi a continuat descriind arhitectura unor oraşe din Europa Centrală, amintind despre moda locurilor, obiceiurile alimentare şi designul interioarelor. L-am ascultat cu o fascinaţie ce era determinată numai în parte de bucuria că-i puteam înţelege pe deplin cuvintele; multe dintre imaginile văzute de curând în Istanbul mi-au revenit în minte când profesorul James a amintit despre băile turceşti din Budapesta şi despre clădirile proto-otomane, austro-ungare, din Sarajevo. Iar când a descris Palatul Topkapî, m-am pomenit că îl aprob cu un gest viguros din cap, până ce mi-am dat seama că ar trebui, probabil, să dau dovadă de mai multă discreţie.

Discursul britanicului a fost urmat de aplauze furtunoase, după care profesorul Sándor ne-a invitat în sala de mese, pentru a lua prânzul. În învălmăşeala de literaţi şi mâncare bună, am reuşit să-l găsesc pe profesorul James aşezat la o masă.

— Pot să mă aşez lângă dumneavoastră?

S-a ridicat imediat, cu un zâmbet.

— Desigur, desigur. Hugh James. Bună ziua.

M-am prezentat şi ne-am strâns mâinile, privindu-ne cu o curiozitate prietenească reciprocă.

— Oh, spuse el, deci dumneavoastră sunteţi vorbitorul principal al zilei. Aştept cu nerăbdare prelegerea pe care o veţi susţine.

Privit de aproape, părea mai în vârstă decât mine cu vreo zece ani şi

avea ochi căprui extraordinar de luminoşi, apoşi şi puţin bulbucaţi, ca ai unui basset. Îi recunoscusem deja accentul ca fiind din nordul Angliei.

— Mulţumesc, am răspuns, încercând să nu tremur vizibil. Iar mie mi-a făcut o deosebită plăcere să ascult expunerea dumneavoastră. A acoperit cu adevărat un spectru remarcabil. Mă întreb dacă îl cunoaşteţi pe… hmm… mentorul meu, Bartholomew Rossi. Şi el este englez.

— Dar desigur! exclamă Hugh James, desfăcându-şi şervetul cu un gest entuziast. Profesorul Rossi este unul dintre autorii mei preferaţi; am citit majoritatea cărţilor pe care le-a scris. Şi lucraţi cu Domnia Sa? Ce noroc!

O pierdusem din vedere pe Helen, dar în acel moment am zărit-o la bar, alături de Géza József. El îi vorbea la ureche, aproape lipit de ea, şi, după circa un minut, s-au îndreptat amândoi spre o masă în celălalt capăt al sălii. O puteam vedea destul de bine pentru a-i descifra expresia acră de pe figură, dar nici acest fapt nu a avut darul de a-mi face scena mai plăcută. Géza se apleca spre ea, privind-o drept în faţă, în vreme ce ea se uita în farfurie, iar dorinţa de a şti ce îi spune devenise aproape insuportabilă.

— În orice caz – Hugh James vorbea în continuare despre scrierile lui Rossi cred că studiul său referitor la teatrul elen este extraordinar. Omul acesta poate realiza orice!

— Da, am răspuns absent. Lucrează la un articol intitulat *Duhul din amforă,* despre recuzita utilizată în tragediile greceşti.

M-am oprit brusc, dându-mi seama că dezvăluiam, poate, secretele profesionale ale lui Rossi. Chiar dacă nu aş fi realizat ceea ce fac, expresia de pe chipul profesorului James mi-ar fi arătat-o cât se poate de elocvent.

— Cum aţi spus? întrebă el, evident uimit, aşezându-şi pe farfurie cuţitul şi furculiţa. *Duhul din amforă?*

Uitasem complet acum de Helen şi de Géza.

— Da. De ce întrebaţi?

— Dar e uluitor! Cred că trebuie să-i scriu imediat profesorului Rossi! Vedeţi dumneavoastră, am studiat recent un document extrem de interesant din Ungaria secolului al XV-lea. De fapt, acest lucru m-a adus aici; analizam acea perioadă din istoria Ungariei şi m-am înscris la conferinţă, cu amabila permisiune a profesorului Sándor. În orice caz, documentul este scris de unul dintre învăţaţii regelui Matei Corvin şi menţionează chiar duhul din amforă.

Mi-am amintit că Helen se referise cu o seară înainte la Matei Corvin; nu el fusese oare fondatorul marii biblioteci din castelul Buda? Şi mătuşa Éva menţionase numele lui.

— Vă rog să continuaţi, l-am îndemnat.

— Ei bine, poate vi se va părea caraghios, dar de ani buni nutresc un interes considerabil pentru legendele populare din Europa Centrală. Totul a început, cu multă vreme în urmă, ca un fel de glumă, dar în timp am devenit captivat de legenda vampirului.

Am rămas cu ochii lipiţi de figura lui. Arăta la fel ca înainte, cu faţa rozalie şi amabilă, dar mi-am spus că, probabil, visez.

— Oh, ştiu că pare ceva copilăresc… contele Dracula şi toate celelalte… dar, dacă îl aprofundezi, îţi dai seama că este cu adevărat un subiect remarcabil. Vedeţi dumneavoastră, Dracula a fost o persoană în carne şi oase – desigur, nu un vampir –, şi mă interesează să aflu dacă istoria lui are vreo legătură cu legendele despre vampiri. Acum câţiva ani am început să caut materiale scrise pe această temă, pentru a vedea dacă există în primul rând – fiindcă, desigur, legendele au circulat îndeosebi pe cale orală în satele din Europa Centrală şi de Est. Ei bine, ce să vezi, în timp ce lucram la biblioteca universităţii de aici, am dat de acest document solicitat, se pare, de Matei Corvin; regele a însărcinat pe cineva să adune toate informaţiile despre vampiri, din cele mai străvechi timpuri. Nu ştiu cine a fost cel care a realizat compilaţia, dar în mod cert era un clasicist, şi, în loc să bată satele, aşa cum ar fi făcut orice antropolog, el a început să caute în textele latine şi greceşti – Matei Corvin avea o colecţie bogată. A găsit astfel o referire la un concept din Grecia antică, despre care eu n-am mai auzit nicăieri altundeva – până acum, când l-aţi menţionat dumneavoastră: duhul din amforă. În Grecia antică şi în tragediile elene, în amfore era depusă uneori cenuşa umană, şi oamenii neştiutori ai acelor vremuri credeau că, dacă amfora respectivă nu este îngropată cum se cuvine, riscă să dea naştere unui vampir; încă nu m-am dumirit cum. Poate că profesorul Rossi ştie ceva despre acest lucru, dacă scrie acel articol. O coincidenţă remarcabilă, nu vi se pare? Dacă e să dăm crezare folclorului, există şi astăzi vampiri în Grecia.

— Ştiu. *Vrykolakas.*

De această dată a fost rândul lui Hugh James să mă privească năuc. Ochii lui protuberanţi deveniră enormi.

— De unde ştiţi asta? Adică, vă rog să mă scuzaţi… sunt surprins să întâlnesc pe altcineva care…

— Care este interesat de vampiri? l-am întrerupt sec. Da, şi pe mine mă surprindea înainte acest lucru, dar am început deja să mă obişnuiesc. Cum aţi devenit dumneavoastră interesat de vampiri, domnule profesor James?

— Hugh, mă corectă el. Te rog să-mi spui Hugh. Ei bine… Mă privi fix timp de o secundă şi pentru prima dată am remarcat că sub exteriorul acela jovial ardea ceva intens ca o flacără. Este ceva teribil de straniu şi nu obişnuiesc să vorbesc cu oricine despre asta, dar…

Nu mai puteam aştepta, aşa că l-am întrerupt din nou:

— Nu cumva aţi găsit o carte veche cu un dragon în centru?

Privirea lui mă studie aproape sălbatică, iar culoarea îi pieri din obraji.

— Da. Am găsit o carte, răspunse el, prinzându-se cu mâna de marginea mesei. Cine sunteţi dumneavoastră?

— Şi eu am găsit una.

Am rămas nemişcaţi, privindu-ne timp de câteva clipe, şi am fi putut continua astfel, amânând tot ce aveam de discutat, dacă n-am fi fost întrerupţi. Vocea lui Géza József mi-a ajuns la ureche înainte de a-i observa prezenţa. Venise din spate şi acum se apleca deasupra mesei cu un zâmbet vesel. Imediat sosi şi Helen, iar expresia de pe chipul ei era stranie, aproape vinovată.

— Bună ziua, tovarăşi, ne-a salutat Géza cordial. Ce-i cu aceste cărţi pe care le-aţi găsit?”

Capitolul 41

„Când profesorul Géza s-a aplecat deasupra mesei noastre cu acea întrebare amicală, pentru o clipă n-am ştiut ce să răspund. Trebuia să vorbesc cu Hugh James cât mai curând posibil, dar în particular, nu aici, printre atâţia oameni, şi în mod cert nu în prezenţa celui cu privire la care mă avertizase Helen. (Apropo, de ce oare?) Într-un târziu am reuşit să bâigui câteva cuvinte:

— Vorbeam despre pasiunea noastră comună pentru cărţile vechi. Fiecare specialist ar trebui să-şi recunoască această pasiune, nu credeţi?

Helen ajunsese şi ea lângă noi şi mă privea acum cu ceea ce mi s-a părut a fi un amestec de teamă şi aprobare. M-am ridicat pentru a-i oferi un scaun. Probabil că, pe fondul dorinţei de a mă preface faţă de Géza József, ceva din incitarea mea i s-a transmis şi ei, fiindcă se uita atentă când la mine, când la Hugh. Géza ne privea pe toţi jovial, dar mi s-a părut că detectez o vagă îngustare a ochilor săi frumoşi; aşa trebuie să se fi încruntat hunii – mi-am spus – în lumina aspră a soarelui occidental, prin fantele apărătoarelor de piele pe care le purtau pe cap. M-am străduit să nu-mi mai ridic ochii spre el.

Am fi putut rămâne astfel, prefăcându-ne şi evitând să ne privim reciproc, toată ziua, dacă profesorul Sándor nu şi-ar fi făcut brusc apariţia.

— Foarte bine, declară el. Văd că aţi mâncat cu poftă. Sunteţi gata? Şi acum, dacă veţi avea amabilitatea să veniţi cu mine, ne vom pregăti pentru prelegerea dumneavoastră.

Am tresărit – timp de câteva minute uitasem complet de tortura care mă aştepta –, dar m-am ridicat, ascultător. Géza se trase respectuos în spatele profesorului Sándor – poate puţin prea respectuos, mi s-a părut iar gestul său mi-a dat posibilitatea să-mi ridic ochii spre Helen. Am schiţat un gest vag spre Hugh James, care se ridicase şi el politicos când apăruse ea, iar acum şedea tăcut la masă. Helen se încruntă nedumerită, dar, spre uşurarea mea, profesorul Sándor îl bătu pe Géza pe umăr şi, împreună, se îndepărtară. Mi s-a părut că descifrez o anume iritare în silueta masivă a ungurului, dar poate că avertismentele lui Helen în privinţa lui îşi făcuseră un efect prea puternic asupra mea. În orice caz, mişcarea ne-a oferit un moment de libertate.

— Hugh are o carte, am şoptit, trădând astfel fără jenă încrederea britanicului.

Helen se uită la mine fără să înţeleagă.

— Hugh?

I-am făcut semn spre el şi atunci îşi dădu seama. Tăcut, Hugh ne

privea fix pe amândoi.

— Deci şi ea…? bâigui englezul.

— Nu. Ea mă ajută pe mine. Ţi-o prezint pe domnişoara Rossi, antropolog.

Hugh îi strânse mâna cu un gest călduros, încă nedumerit. Dar profesorul Sándor se întorsese şi ne aştepta, aşa că nu am putut face altceva decât să-l urmăm, rămânând aproape unii de ceilalţi, ca o turmă de oi.

Sala de conferinţe era deja pe jumătate plină, şi m-am aşezat pe rândul din faţă, scoţând notiţele din servietă cu o mână ce izbutea să nu tremure. Profesorul Sándor şi asistentul său îşi făceau de lucru din nou cu microfonul şi, o clipă, mi-a trecut prin minte că poate publicul nu mă va auzi, aşa că nu aveam de ce să-mi fac griji. Dar defecţiunea fu rapid remediată şi profesorul începu să mă prezinte. Îmi trecu din nou în revistă extraordinarele realizări, aminti de prestigiul de care se bucura universitatea mea în Statele Unite şi felicită participanţii pentru rara onoare de a mă avea ca oaspete. De această dată, pentru mine probabil, vorbi numai în engleză. Brusc, mi-am dat seama că nu dispuneam de un interpret care să-mi traducă notiţele în germană în vreme ce vorbeam, iar această idee mi-a dat un plus de încredere.

— Bună ziua, dragi colegi istorici, am început şi apoi, considerând această introducere prea pompoasă, am pus notiţele pe pupitru. Vă mulţumesc pentru că mi-aţi acordat onoarea de a vorbi astăzi în faţa dumneavoastră. Aş vrea să vă supun atenţiei perioada incursiunilor otomane în Transilvania şi Valahia, două principate cunoscute dumneavoastră ca făcând parte din România actuală.

Sutele de chipuri concentrate erau toate îndreptate spre mine, şi, pentru o frântură de secundă, m-am întrebat dacă în sală nu apăruse brusc o anume tensiune. Pentru istoricii maghiari şi pentru unguri în general, Transilvania era un subiect delicat.

— După cum ştiţi – am continuat –, Imperiul Otoman a ocupat timp de mai bine de cinci sute de ani teritorii în răsăritul Europei, administraţia sa avându-şi centrul în vechiul Constantinopol, cucerit în 1453. Invaziile otomane s-au soldat cu succes în zeci de ţări, dar au existat unele regiuni pe care imperiul nu le-a putut supune complet niciodată, multe dintre ele fiind enclave muntoase, a căror topografie, dar şi populaţie deopotrivă sfidau orice tentativă de cucerire. Una dintre aceste regiuni a fost Transilvania.

Şi am continuat astfel, bazându-mă atât pe notiţe, cât şi pe memoria mea şi resimţind din când în când câte un val de trac. Nu cunoşteam domeniul foarte bine, deşi lecţiile ţinute de Helen mi se întipăriseră adânc în minte. După această introducere, am trecut pe scurt în revistă rutele comerciale otomane în regiune şi diversele personaje istorice care au încercat să respingă incursiunile turcilor în teritoriile

lor. L-am inclus printre ele şi pe Vlad Dracula, cât mai inofensiv cu putinţă, deoarece convenisem cu Helen că, dacă nu l-aş menţiona deloc, aş risca să stârnesc suspiciuni în rândul istoricilor care cunoşteau rolul jucat de el în rezistenţa antiotomană. Probabil că rostirea numelui său în faţa atâtor necunoscuţi a avut asupra mea un impact mai puternic decât m-aş fi aşteptat, fiindcă, atunci când am început să descriu cum a tras în ţeapă douăzeci de mii de oşteni turci, mâna mea a schiţat un gest prea amplu şi am răsturnat paharul cu apă.

— Oh, îmi pare rău! am exclamat, aruncând priviri jalnice oceanului de chipuri înţelegătoare – înţelegătoare, cu două excepţii. Helen era palidă şi încordată, iar Géza József se aplecase în faţă, cu o expresie serioasă în ochi, de parcă ar fi fost extrem de interesat de gafa mea. Studentul cu cămaşă albastră şi profesorul Sándor îmi veniră amândoi în ajutor cu câte o batistă, astfel că, după câteva clipe, am putut să continui, şi am făcut-o cu toată demnitatea pe care am reuşit s-o afişez. Am subliniat că, deşi turcii îi înfrânseseră în cele din urmă pe Vlad şi pe tovarăşii săi – mi s-a părut că trebuie să introduc şi termenul acesta la un moment dat în prelegerea mea –, revoltele de acest gen au continuat de-a lungul secolelor până ce, una după alta, revoltele locale au dus la prăbuşirea Imperiului Otoman. Natura locală a acestor revolte şi abilitatea participantelor de a se retrage pe teritoriul propriu după fiecare atac au fost ceea ce a dus până la urmă la distrugerea maşinăriei otomane.

Voisem să fac o încheiere mai elocventă, însă publicul a părut mulţumit de concluzia mea, pe care a subliniat-o cu aplauze. Spre propria surprindere, terminasem şi nimic teribil nu se întâmplase. Helen răsufla vizibil uşurată, iar profesorul Sándor s-a apropiat surâzător pentru a-mi strânge mâna. Privind în jur, am remarcat-o şi pe Éva în spate, aplaudând cu un zâmbet foarte larg. Ceva însă nu era în regulă în sală şi, după o clipă, mi-am dat seama că silueta masivă a lui Géza dispăruse. Nu-mi aminteam să-l fi văzut plecând, dar probabil că sfârşitul expunerii mele fusese prea plicticos pentru el.

Îndată ce am încheiat, toată lumea s-a ridicat şi a început să vorbească într-un iureş de limbi. Trei sau patru istorici maghiari au venit pentru a mă felicita şi a-mi strânge mâna. Profesorul Sándor radia.

— Excelent! exclamă el. Sunt foarte bucuros să aflu că istoria Transilvaniei este atât de bine înţeleasă în Statele Unite.

M-am întrebat ce ar fi zis dacă ar fi ştiut că învăţasem totul de la unul dintre colegii săi, la masa unui restaurant din Istanbul.

Éva îşi făcu loc printre ceilalţi şi îmi întinse şi ea mâna. Nu eram sigur dacă trebuie să i-o sărut sau doar s-o strâng, dar m-am decis pentru ultima variantă. Arăta astăzi, printre atâţia bărbaţi în costume

sobre, chiar mai înaltă şi mai impunătoare. Purta o rochie neagră şi cercei din aur masiv, iar părul, buclat sub o pălărioară verde, îşi schimbase peste noapte nuanţa din roşu în negru.

Helen s-a apropiat pentru a-i vorbi, şi am observat ce atitudine oficială aveau una faţă de cealaltă în public; aproape că îmi era greu să cred că, numai cu o seară înainte, se aruncaseră una în braţele celeilalte. Helen traduse felicitările mătuşii la adresa mea:

— Ai lucrat foarte bine, tinere. Mi-am dat seama, după chipurile tuturor, că ai izbutit să nu ofensezi pe nimeni, şi îmi închipui, prin urmare, că nu ai spus prea multe. Dar ţi-ai menţinut o postură dreaptă şi ţi-ai privit publicul în ochi, iar acest lucru te duce întotdeauna departe. Atenuând aceste afirmaţii cu zâmbetul ei strălucitor, mătuşa Éva adăugă: Acum trebuie să plec acasă, dar ne vedem la cină, mâine-seară. Putem lua masa la hotelul la care stai.

Nu ştiam că urma să cinăm din nou împreună, dar îmi părea bine să aud acest lucru.

— Îmi pare foarte rău că nu-ţi pot oferi o masă pregătită la mine acasă, aşa cum aş fi vrut, îmi spuse ea, dar, dacă-ţi voi spune că locuinţa mea e în reconstrucţie – ca toată Budapesta de altfel –, vei înţelege. N-aş putea permite unui invitat să-mi vadă salonul în harababura în care este acum.

Surâsul ei era menit să distragă atenţia ascultătorului, dar am izbutit să sesizez două informaţii din cele spuse: în primul rând că, în acest oraş cu apartamente mici, ea dispunea de un salon; în al doilea rând că, harababură sau nu, era prea precaută pentru a invita acasă la ea un american.

— Trebuie să vorbesc ceva cu nepoata mea. Dacă te poţi lipsi de ea, aş vrea să vină pe la mine diseară.

Helen îmi traduse totul cu o exactitate vinovată.

— Desigur, am replicat, întorcându-i zâmbetul. Sunt convins că aveţi multe de discutat după o despărţire atât de lungă. Şi cred că am deja nişte planuri pentru cină.

Privirea mea îl căuta deja pe Hugh James prin mulţime.

— Foarte bine.

Îmi întinse din nou mâna, şi de data aceasta i-am sărutat-o, ca un maghiar adevărat. Era pentru prima oară că făceam un astfel de gest.

După pauză a urmat o expunere în franceză, despre răscoalele ţăranilor din Franţa la începutul epocii moderne, şi alte prelegeri în germană şi maghiară. Le-am ascultat şezând din nou pe locul meu din spatele sălii, lângă Helen, bucurându-mă de un temporar anonimat. Când cercetătorul rus în problema statelor baltice a părăsit podiumul, Helen m-a asigurat în şoaptă că zăbovisem suficient în sală şi deci puteam pleca.

— Biblioteca se închide peste o oră. Hai să ieşim acum.

— Doar o clipă, am rugat-o. Vreau să-mi stabilesc o întâlnire pentru cină.

L-am localizat pe Hugh James fără prea mare efort; şi el mă căuta. Am convenit să ne întâlnim la ora şapte în holul hotelului universitar. Helen avea să se ducă la mătuşa ei cu autobuzul, şi mi-am dat seama, după expresia ei, că era nerăbdătoare să afle ce anume avea Hugh James de spus.

Zidurile bibliotecii universitare erau zugrăvite într-un ocru imaculat, şi n-am putut să nu mă minunez din nou de rapiditatea cu care naţiunea maghiară se refăcea după distrugerile războiului. Nici chiar cel mai cumplit regim tiranic nu putea fi ticăloşit până în măduva oaselor, dacă reuşea să redea populaţiei atâta frumuseţe pierdută, într-un răstimp atât de scurt. Eforturile fuseseră susţinute, probabil, atât de fervoarea comunistă, cât şi de populaţia însăşi, mi-am spus, amintindu-mi remarcile mătuşii Éva.

— La ce te gândeşti? mă întrebă Helen.

— La mătuşa ta.

— Dacă îţi place Éva atât de mult înseamnă că mama nu e, probabil, stilul tău, replică ea râzând provocator. Dar vom vedea asta mâine. Deocamdată, hai să căutăm ceva aici.

— Ce anume? Nu mai fi atât de misterioasă!

Ignoră cuvintele mele, şi am intrat amândoi, trecând de uşile mari, bogat sculptate.

— Din Renaştere? am întrebat-o, dar ea a clătinat din cap.

— E o imitaţie din secolul al XIX-lea. Colecţia originală găzduită aici nu a fost nici măcar în Pesta înainte de secolul al XVIII-lea, ci în Buda, ca şi universitatea de altfel. Unul dintre bibliotecari mi-a spus la un moment dat că unele dintre cele mai vechi cărţi de aici au fost donate bibliotecii de familiile care au fugit din calea invadatorilor otomani în secolul al XVI-lea. Vezi, prin urmare, că există şi unele lucruri pe care le datorăm turcilor; fără ei, cine ştie unde ar fi fost azi volumele acestea?

Era plăcut să intru din nou într-o bibliotecă; mirosea ca acasă. Cea de aici era o adevărată bijuterie neoclasică, îmbrăcată în lemn sculptat şi decorată cu fresce, galerii şi logii. Dar ceea ce mi-a atras atenţia a fost altceva: şirurile de cărţi, sute de mii de volume ce mărgineau pereţii, legate în pânză argintie, roşie sau cafenie, cu coperte marmorate, catifelate la pipăit, şi cotoare în nuanţa osului vechi. M-am întrebat unde să fi fost ascunse în timpul războiului şi cât a durat până ce au fost din nou aranjate astfel, pe rafturile reconstruite.

Câţiva studenţi citeau aşezaţi la mesele lungi, iar un tânăr sorta un teanc de volume în spatele unui birou masiv. Helen se opri pentru a vorbi cu el, şi tânărul încuviinţă, invitându-ne să intrăm într-o sală de lectură pe care o zărisem deja prin uşa deschisă. Luă de pe raft un

volum de mari dimensiuni, îl puse pe o masă şi ne lăsă singuri. Helen se aşeză şi îşi scoase mănuşile.

— Da, spuse încet. Cred că e ceea ce-mi amintesc eu. M-am uitat în cartea asta anul trecut, chiar înainte de a pleca din Budapesta, însă atunci n-am crezut că ar avea o semnificaţie deosebită.

Deschise cartea la pagina de titlu, şi am văzut că era scrisă într-o limbă care nu-mi era cunoscută. Cuvintele îmi păreau ciudat de familiare, şi totuşi nu puteam descifra nimic.

— Ce e asta? am întrebat, punând degetul pe ceea ce mi s-a părut a fi titlul.

Hârtia era groasă, de calitate, tipărită cu cerneală cafenie.

— E în română.

— O poţi citi?

— Fireşte!

Îşi puse palma pe pagină, alături de a mea, şi am văzut că mâinile noastre erau aproape la fel de mari, deşi a ei avea oase mai subţiri şi degete mai fine, cu vârfurile pătrate.

— Uite, adăugă ea. Ai învăţat franceza?

— Da.

Atunci mi-am dat seama ce voise să spună şi am început să descifrez cuvintele din titlu.

— *Balada Carpaţilor,* 1790.

— Bine. Foarte bine!

— Parcă spuneai că nu vorbeşti româna.

— O vorbesc cu mare greutate, dar o pot citi, în general, bine. Am studiat latina în şcoală timp de zece ani, iar mătuşa m-a învăţat să scriu şi să citesc în română. Împotriva voinţei mamei, desigur. Mama e o persoană foarte încăpăţânată. Rareori vorbeşte despre Transilvania, dar în inima ei n-a renunţat niciodată la ea.

— Şi ce e cu această carte?

Helen întoarse prima filă cu un gest delicat. Pe următoarea am văzut o coloană înaltă de text, din care nu am reuşit să descifrez nimic la o simplă privire; pe lângă caracterul nefamiliar al cuvintelor, literele latine erau ornamentate cu liniuţe, codiţe, căciuliţe şi alte simboluri. Mie unul îmi aducea mai mult a descântec vrăjitoresc decât a limbă romanică.

— Am găsit cartea asta în ultimele zile de cercetări, înainte de a pleca spre Anglia. În biblioteca aceasta nu există totuşi multe materiale despre el. Am găsit câteva documente referitoare la vampiri, fiindcă regele nostru bibliofil, Matei Corvin, era interesat de ei.

— Aşa mi-a spus şi Hugh, am murmurat.

— Poftim?

— Îţi explic mai târziu. Continuă!

— Nu voiam să las nimic necercetat aici, aşa că am citit un volum

uriaş de materiale privind istoria Valahiei şi a Transilvaniei, ceea ce mi-a luat câteva luni bune. M-am străduit să citesc toate textele în română. Desigur, multe documente despre Transilvania sunt în limba maghiară, ca urmare a secolelor de dominaţie ungurească, dar există şi unele surse româneşti. Aceasta este o colecţie de texte ale unor cântece populare din Valahia şi Transilvania, publicată de un colecţionar anonim. Unele dintre ele sunt însă mai mult decât simple cântece populare, fiind veritabile poeme epice.

M-am simţit oarecum dezamăgit. Mă aşteptasem la un document istoric rar, la ceva despre Dracula.

— Prietenul nostru e menţionat în vreunul dintre ele?

— Mi-e teamă că nu. Dar unul dintre aceste cântece mi-a rămas în memorie şi mi-a revenit în minte atunci când mi-ai spus ce voia Selim Aksoy să ne arate în arhiva din Istanbul… Ştii, fragmentul acela despre călugării din Carpaţi care vin în Istanbul în căruţe trase de catâri… Îţi aminteşti? Îmi pare rău că nu l-am rugat pe Turgut să ne scrie traducerea lui în engleză.

Începu să răsfoiască volumul cu mare grijă. Unele texte erau ilustrate în partea superioară a paginii de câte o gravură – în general ornamente cu aspect de broderie populară, dar ici şi colo câte un copac stilizat, o casă ori un animal. Tiparul era curat şi de calitate, dar volumul în sine avea un aspect primitiv, neprofesionist. Helen urmărea rândurile cu degetul, mişcându-şi buzele uşor în vreme ce citea, apoi clătină din cap.

— Unele sunt atât de triste! Ştii, sufletul românesc nu seamănă cu cel maghiar.

— Cum adică?

— Păi, ungurii au un proverb care spune: «Maghiarul îşi savurează plăcerile cu tristeţe». Şi e adevărat, Ungaria are şi ea cântecele ei triste, iar satele sunt pline de violenţă, alcoolism şi suicid. Dar românii sunt mai trişti, mult mai trişti. Şi cred că aşa suntem din fire, nu ca urmare a greutăţilor vieţii. Helen îşi plecă fruntea deasupra cărţii, iar genele negre îi umbriră obrajii. Ascultă aici, spuse ea apoi. Versurile astea sunt tipice pentru astfel de cântece.

Începu să-mi traducă încet, cu pauze, o baladă asemănătoare cu cea pe care o redau aici, deşi aceasta e una diferită, extrasă de mine dintr-un volum din secolul al XIX-lea aflat acum în biblioteca mea personală:

Pruncul ce-i mort acum era odată mândru şi nurliu.
Azi sora-i mezină acelaşi zâmbet poartă în ochi
Şi-i zice mamei: «O, măicuţă dragă,
Buna mea surioară spusu-mi-a să nu mă tem,
Căci viaţa ce n-o poate ea trăi mie mi-o va dărui,

Ca tu fericită din nou să poţi să fii».
Dar măicuţa capul nu-l poate ridica
Şi şade plângându-şi copilul cel mort.

— Doamne, Dumnezeule! am exclamat, scuturându-mi un fior. Nu e greu de înţeles cum un popor care poate crea astfel de balade crede în vampiri – ba chiar îi şi produce!

— Da, se arătă Helen de acord, în vreme ce continua să răsfoiască volumul. Stai! Cred că ăsta este.

Şi-mi arătă un poem scurt, cu o ilustraţie deasupra, ce părea să înfăţişeze clădiri şi animale pe fondul unui crâng des. Am aşteptat nerăbdător câteva minute, în vreme ce Helen citi în tăcere. Într-un târziu, ridică ochii din pagină; privirile îi străluceau cu o expresie luminoasă.

— Ascultă aici.

Redau în continuare exact traducerea ei, pe care am păstrat-o printre hârtiile mele în toţi aceşti douăzeci de ani:

Şi purceseră spre porţi, până la marele oraş.
Purceseră spre marele oraş, venind de pe tărâmul morţii.
«Suntem oameni ai Domnului, oameni din Carpaţi.
Suntem călugări şi sfinţi, dar vă aducem ticăloasă veste.
Aducem veste despre năpasta ce se abate asupra marelui oraş.
Slujindu-ne stăpânul, venim şi plângem pentru moartea lui.»
Purceseră spre porţi şi-ntreg oraşul plânse odată cu ei
Când intrară.

Un nou fior mă cuprinse auzind aceste versuri ciudate, dar n-am putut fi de acord cu Helen:

— Textul e prea general. Menţionează Carpaţii, dar probabil că aşa se întâmplă cu alte zeci sau chiar sute de texte vechi. Iar «marele oraş» poate fi oricare. Poate că se referă la Cetatea lui Dumnezeu, la împărăţia cerului.

Helen clătină din cap.

— Nu cred. Pentru oamenii din Balcani şi din Europa Centrală, creştini şi musulmani deopotrivă, marele oraş a fost dintotdeauna Constantinopolul – dacă îi laşi la o parte pe cei care au fost în pelerinaj la Ierusalim sau la Mecca. Iar faptul că se aminteşte de o «năpastă» şi de călugări mi se pare legat într-un fel de fragmentul acela al lui Selim Aksoy. N-ar fi oare posibil ca stăpânul la care se refereau călugării să fie Ţepeş însuşi?

— Se poate, am răspuns, deşi mă îndoiam. Aş vrea să avem însă ceva mai concret de la care să pornim. Cât de veche crezi că este balada aceasta?

— Întotdeauna e greu să te pronunţi în cazul liricii populare. Volumul a fost tipărit în 1790, după cum vezi, dar nu apar nicăieri nici numele editorului şi nici al vreunei localităţi. Cântecele populare pot supravieţui cu uşurinţă timp de trei sau patru sute de ani, astfel că balada aceasta ar putea fi cu câteva secole mai veche decât cartea; e posibil să dateze din secolul al XV-lea sau chiar de mai mult timp – caz în care nu ar mai fi relevant pentru noi.

— Gravura e ciudată, am remarcat, privind-o mai de aproape.

— Sunt o sumedenie în carte. Îmi amintesc că şi pe mine m-au frapat când am răsfoit-o prima dată. Aceasta de aici pare a nu avea nicio legătură cu balada; mai degrabă ar fi trebuit să deseneze un călugăr în rugăciune sau o cetate cu ziduri înalte.

— Da, ai dreptate, dar uită-te mai bine la ea.

Ne-am aplecat amândoi deasupra ilustraţiei, aproape atingându-ne frunţile.

— Aş fi vrut să avem o lupă, am spus. Nu ţi se pare că pădurea asta – sau crâng, ce-o fi – ascunde ceva? Nu se vede niciun oraş mare, dar, dacă priveşti cu atenţie, poţi vedea o clădire care seamănă cu o biserică, o cupolă cu o cruce în vârf, şi alături de ea…

— Un animal mic, mă întrerupse Helen mijindu-şi ochii, pentru ca o clipă mai târziu să exclame: Dumnezeule! E un dragon!

Am încuviinţat şi ne-am aplecat din nou asupra ilustraţiei, cu răsuflarea tăiată. Conturul minuscul avea un aspect teribil de familiar: aripi întinse şi coadă îmbârligată. Nu era nevoie să scot cartea din servietă şi să compar imaginile.

— Ce să însemne asta?

Vederea dragonului, chiar şi aşa, în miniatură, mi-a stârnit în piept o senzaţie neplăcută.

— Aşteaptă! Helen studia în continuare ilustraţia, ridicând pagina la nici trei centimetri de ochi. Of, Doamne, abia reuşesc să-l disting, dar e un cuvânt aici, scris printre copaci, cu litere distanţate. Sunt foarte mici, dar sunt sigură că-s litere.

— Drakulya? am întrebat în şoaptă.

— Nu. Şi totuşi, ar putea fi un nume. Ivi… Ivireanu. Nu ştiu ce e asta. N-am mai văzut un asemenea cuvânt, dar multe nume româneşti se termină în «u». Ce naiba să însemne asta?

— Nu ştiu, am oftat, dar cred că intuiţia ta a fost corectă; pagina asta are o legătură cu Dracula, altfel dragonul nu şi-ar avea locul aici. Nu acest dragon, în orice caz.

Ne-am privit în tăcere, nedumeriţi. Sala de lectură, atât de plăcută şi de ospitalieră cu numai jumătate de oră înainte, îmi părea acum deprimantă, un mausoleu al cunoştinţelor uitate.

— Bibliotecarii nu ştiu nimic despre această carte, spuse Helen. Îmi amintesc că i-am întrebat despre ea, fiind aşa o raritate.

— Ei bine, înseamnă că mai avem încă un mister pe care nu-l putem rezolva. Hai să luăm cu noi cel puţin traducerea baladei.

Am scris versurile pe o foaie, la dictarea ei, şi am schiţat ilustraţia în linii mari. Helen îşi privea deja ceasul.

— Trebuie să mă întorc la hotel.

— Şi eu; altfel risc să-l pierd pe Hugh James.

Ne-am strâns lucrurile şi am aşezat cartea înapoi pe raft, cu toată cucernicia datorată unei relicve.

Poate că de vină a fost furtuna de presupuneri în care mă aruncaseră balada aceea şi ilustraţia ei sau poate că eram pur şi simplu mai obosit decât îmi închipuiam, după călătoria cu avionul, masa prelungită la restaurant şi prelegerea susţinută în faţa unei săli pline, dar, când am intrat în camera de hotel, am avut nevoie de câteva clipe îndelungi pentru a înţelege ce văd acolo şi de alte câteva pentru a-mi închipui că şi Helen, în camera ei aflată două etaje mai sus, vedea acelaşi lucru. Brusc am început să mă tem pentru siguranţa ei şi am luat-o la fugă pe scări, fără a mă opri să mai verific ceva. Camera mea fusese răscolită şi totul fusese răsturnat cu susul în jos, fiece dulap, fiece sertar, aşternuturile şi toate obiectele personale, toate fuseseră aruncate de colo-colo, şi unele, chiar rupte, de mâini nu doar grăbite, ci şi rău intenţionate.”

Capitolul 42

*„— **Dar nu*** poţi cere ajutorul poliţiei? Se pare că oraşul ăsta e plin de poliţişti! Hugh James rupse o bucată de pâine şi muşcă din ea vârtos. Ce întâmplare oribilă într-un hotel străin!

— Am anunţat poliţia, l-am asigurat eu. Sau cel puţin aşa cred, fiindcă a telefonat recepţionerul în locul nostru; a spus că nu poate veni nimeni până diseară sau mâine-dimineaţă şi să nu atingem nimic. Apoi ne-a dat alte camere.

— Poftim? Adică şi camera domnişoarei Rossi a fost vandalizată? Ochii lui Hugh se făcură şi mai rotunzi. A mai fost altcineva afectat în hotel?

— Mă îndoiesc.

Şedeam la o masă afară, la un restaurant din Buda, nu departe de Colina Castelului, de unde puteam privi dincolo de Dunăre, spre clădirea Parlamentului, în Pesta. Era încă lumină afară şi cerul reflecta în apă o strălucire albastră-rozalie. Hugh alesese locul; spusese că este unul dintre preferatele sale. Budapestani de toate vârstele se perindau pe stradă în faţa noastră, mulţi dintre ei oprindu-se la balustradă deasupra fluviului, pentru a admira priveliştea, ca şi când nici ei nu se puteau sătura vreodată de frumuseţea ei. Hugh comandase pentru mine câteva feluri de mâncare tradiţionale şi tocmai începuserăm masa cu nelipsita pâine aurie, crocantă şi o sticlă de Tokay, un vin renumit din zona de nord-est a Ungariei, după cum mi-a explicat el. Trecuserăm deja de obişnuitele remarci introductive – universităţile noastre, disertaţia mea (I-am stârnit râsul când i-am povestit despre ideile greşite ale profesorului Sándor cu privire la activitatea mea.), cercetările lui Hugh asupra istoriei Balcanilor şi viitoarea sa carte despre oraşele otomane din Europa.

— Ţi-a fost furat ceva? mă întrebă el, umplându-mi paharul.

— Nu. Fireşte, nu-mi lăsasem banii în cameră şi nici alte… bunuri, iar paşapoartele noastre sunt la recepţie sau poate la secţia de poliţie.

— Şi atunci, ce au căutat?

— E o poveste foarte, foarte lungă, am oftat eu. Dar are legătură cu celelalte lucruri despre care trebuie să discutăm.

— Bine. Dă-i drumul, atunci!

— Dacă vei face şi tu acelaşi lucru.

— Fireşte.

Am băut jumătate din vinul din pahar, pentru a prinde puteri, şi am început cu începutul. N-aş fi avut nevoie de vin pentru a-mi face curaj să-i povestesc lui Hugh despre ceea ce i se întâmplase lui Rossi; la urma urmei, dacă nu-i spuneam totul, probabil că nici eu n-aş fi aflat tot ce ştia el. Mă ascultă în tăcere, cu evidentă concentrare, dar nu

mai rezistă când am menţionat hotărârea lui Rossi de a-şi continua cercetările în Istanbul.

— Pe Jupiter! exclamă el. Mă gândeam eu însumi să mă duc acolo! Să mă întorc, de fapt, fiindcă am fost în Istanbul de două ori, dar niciodată pentru a căuta date despre Dracula.

— Permite-mi să te scutesc de efort.

I-am reumplut eu paharul de această dată şi i-am povestit despre aventurile lui Rossi în Istanbul, continuând cu dispariţia lui. Ochii i s-au mărit din nou, bulbucaţi, dar nu m-a întrerupt. I-am spus apoi despre întâlnirea mea cu Helen, fără a omite nici dezvăluirile ei cu privire la Rossi, şi despre toate călătoriile şi descoperirile noastre de până acum, inclusiv despre Turgut.

— Aşa că, vezi, am adăugat în chip de încheiere, de aceea nu mă surprinde ceea ce s-a întâmplat în camera mea de hotel.

— Da, ai dreptate.

Pentru un moment rămase tăcut, părând să cugete. Ne ospătaserăm deja cu o sumedenie de tocăniţe şi murături, iar acum Hugh puse furculiţa în farfurie cu o oarecare tristeţe, de parcă îi părea rău că s-au terminat.

— Este extrem de interesantă întâlnirea noastră aici, spuse el într-un târziu. Dar sunt dezolat să aflu despre dispariţia profesorului Rossi, dezolat! E teribil de ciudat. Înainte să aud povestea ta, aş fi putut jura că nu există nimic neobişnuit în cercetările despre Dracula. Doar că am avut, în tot acest timp, o senzaţie stranie cu privire la cartea mea. Ştiu că nu trebuie să dai curs oricărei senzaţii stranii, dar asta e.

— Îmi dau seama că povestea mea nu ţi se pare chiar atât de incredibilă cum mă temeam.

— Iar cărţile acestea… Înseamnă că sunt patru: a mea, a ta, a lui Rossi şi cea a profesorului din Istanbul. E al naibii de ciudat că există patru exemplare identice!

— L-ai întâlnit vreodată pe Turgut Bora? Spuneai că ai fost în Istanbul de câteva ori.

— Nu, nici măcar nu i-am auzit numele vreodată. Dar el studiază literatura, aşa că nu aveam cum să-l întâlnesc la Catedra de istorie de acolo sau la vreo conferinţă internaţională. Mi-ar face plăcere dacă într-o zi m-ai pune în legătură cu el. N-am fost niciodată la arhiva despre care mi-ai spus, dar am citit în Anglia despre ea şi mă gândeam să fac o vizită acolo. Însă acum m-ai scutit de efortul acesta, aşa cum ai spus. Ştii, nu mi-a trecut niciodată prin minte că imaginea aceea ar putea fi o hartă… la dragonul din cartea mea mă refer. Mi se pare o idee extraordinară.

— Da, şi probabil o problemă de viaţă şi de moarte pentru Rossi. Dar acum e rândul tău. Cum ai intrat tu în posesia cărţii?

Mă privi cu o expresie gravă.

— Ca şi în cazul tău – şi în celelalte două, de fapt –, şi eu am primit cartea, deşi n-aş putea spune de unde sau de la cine. Cred însă că ar trebui mai întâi să te pun în temă cu situaţia de ansamblu. Rămase tăcut o clipă, şi am avut impresia că subiectul era dificil pentru el. Vezi tu – începu el apoi –, mi-am luat licenţa la Oxford acum nouă ani şi am început să predau la Universitatea din Londra. Familia mea locuieşte în Cumbria, în Districtul Lacurilor, şi nu e foarte bogată, aşa că a făcut eforturi serioase, ca şi mine, de altfel, pentru ca eu să pot avea cea mai bună educaţie. Totdeauna m-am simţit oarecum marginalizat, îndeosebi la şcoala publică, unde m-a ajutat un unchi să intru. Am învăţat mai conştiincios decât majoritatea, încercând să fiu printre cei mai buni. Încă de la început, istoria a fost marea mea pasiune. Îşi tamponă buzele cu şervetul şi clătină din cap gânditor, de parcă îşi rememora nebuniile tinereţii. La sfârşitul celui de-al doilea an universitar, continuă el, ştiam deja că mă voi descurca bine, iar asta m-a impulsionat şi mai tare. Apoi a venit războiul şi a întrerupt totul. Terminasem aproape trei ani la Oxford. Prima dată am auzit despre Rossi acolo, deşi nu l-am întâlnit niciodată; probabil că plecase în America cu câţiva ani înainte de a intra eu la universitate. Îmi plăcea să învăţ, dar îmi iubeam şi ţara, aşa că m-am înrolat imediat în marină. Am fost trimis în Italia şi m-am întors acasă un an mai târziu, cu răni la braţe şi la picioare. Îşi atinse cu gesturi uşoare mâneca albă a cămăşii, chiar deasupra manşetei, surprins parcă din nou de senzaţia sângelui acolo. Mi-am revenit rapid şi am vrut să mă întorc pe front, dar nu m-au mai primit; îmi fusese afectat un ochi în explozia navei. Aşa că am revenit la Oxford încercând să ignor sirenele de alarmă şi mi-am luat licenţa chiar după sfârşitul războiului. Ultimele săptămâni petrecute acolo au fost unele dintre cele mai fericite din viaţa mea, în ciuda tuturor lipsurilor: blestemul războiului fusese în fine înlăturat, eu aproape îmi încheiasem studiile şi fata din Cumbria, pe care o iubeam din tot sufletul, acceptase în fine să se mărite cu mine. Nu aveam bani, nici mâncare nu se găsea, dar mă delectam cu sardine în camera mea şi scriam scrisori de dragoste acasă… Sper că nu te deranjează că îţi povestesc toate astea. În plus, învăţam pe rupte pentru examene. Şi, fireşte, am intrat într-o stare de teribilă extenuare. Se întrerupse pentru o clipă, luă sticla de Tokay, care era însă goală, aşa că o puse la loc pe masă cu un oftat şi continuă: Aproape că terminasem cu pregătirea şi stabilisem data nunţii pentru sfârşitul lui iunie. În noaptea dinaintea examenului final am stat treaz până spre dimineaţă, recitindu-mi notiţele. Ştiam că am învăţat deja tot ce trebuia să ştiu, dar pur şi simplu nu mă puteam opri. Lucram într-un colţ al bibliotecii de la colegiu, ascuns oarecum în dosul unor rafturi, ca să nu-i mai văd pe ceilalţi maniaci care, asemenea mie, învăţau până în ultima clipă. Există în biblioteca aceea unele cărţi

extraordinare, şi, pentru câteva clipe, m-am lăsat absorbit de sonetele lui Dryden. Apoi m-am forţat să închid volumul, gândindu-mă că n-ar strica să ies la o ţigară, ca să mă pot concentra mai bine după aceea. Am pus cartea la locul ei în raft şi am ieşit în curte. Era o noapte splendidă de primăvară, şi am zăbovit afară gândindu-mă la Elspeth şi la casa pe care o aranja pentru noi doi, dar şi la prietenul meu cel mai bun, care ar fi trebuit să-mi fie cavaler de onoare, dar fusese ucis lângă câmpurile petroliere de la Ploieşti, unde luptase alături de americani. În cele din urmă m-am întors în sala de lectură. Spre surprinderea mea, volumul lui Dryden se afla pe masa mea, ca şi când nu l-aş fi pus înainte în raft, şi mi-am zis că, probabil, mă zăpăcisem de atâta învăţat. M-am întors să-l aşez la locul lui, dar am constatat că nu mai era niciun loc liber între celelalte cărţi. Fusese chiar lângă un volum de Dante, eram sigur de asta, dar acum am văzut acolo o carte cu totul diferită, o carte al cărei cotor avea un aspect ciudat, cu o creatură gravată pe el. Am luat-o din raft, şi s-a deschis de la sine în mâinile mele, la… mă rog, ştii şi tu.

Chipul lui prietenos era palid acum şi, cu nervozitate, îşi pipăi mai întâi buzunarul cămăşii, apoi pe cele ale pantalonilor, până ce găsi un pachet de ţigări.

— Nu fumezi? mă întrebă, după care scoase o ţigară, o aprinse şi trase adânc din ea. M-au atras aspectul cărţii aceleia, vechimea ei aparentă, aerul ameninţător al dragonului – tot ce te-a frapat şi pe tine la exemplarul tău. Nu mai era niciun bibliotecar acolo, la ora trei dimineaţa, aşa că m-am dus la catalog şi am căutat singur, dar n-am găsit decât numele lui Vlad Ţepeş şi al strămoşilor săi. Din moment ce cartea nu avea nicio ştampilă cu sigla bibliotecii, am luat-o acasă când am plecat. Am dormit prost, şi dimineaţă nu m-am putut concentra la examen; nu mă puteam gândi decât să mă duc la celelalte biblioteci şi poate la Londra, pentru a vedea ce voi mai găsi. Dar nu aveam timp, aşa că am plecat acasă, pentru nuntă. Am luat cartea cu mine şi, din când în când, mă mai uitam la ea. Elspeth m-a surprins o dată şi, când i-am explicat, nu i-a plăcut deloc. Mai erau cinci zile până la căsătorie, iar eu nu mă puteam împiedica să mă tot gândesc la carte şi să-i vorbesc logodnicei mele despre ea, până ce m-a rugat la un moment dat să n-o mai fac. Şi apoi, într-o dimineaţă, când mai erau doar două zile până la nuntă, am avut o inspiraţie bruscă. Nu departe de satul părinţilor mei se află o casă deosebită, o construcţie din secolul al XVII-lea pe care turiştii vin adesea să o vadă. Mie mi se părea plictisitoare când o vizitam cu şcoala, dar mi-am amintit că aristocratul care o construise fusese colecţionar de cărţi şi adunase volume din întreaga lume. Din moment ce la Londra nu mă puteam duce decât după nuntă, m-am gândit să trec pe la biblioteca de acolo şi să caut, poate voi găsi ceva despre Transilvania. Le-am spus

părinţilor că ies la o plimbare, şi cred că şi-au închipuit că mă duc la Elsie. Era o dimineaţă ploioasă, rece şi cu ceaţă. Menajera casei mi-a spus că în ziua aceea nu era deschis pentru public, dar m-a lăsat să intru în bibliotecă. Auzise de nunta care se pregătea, o cunoştea pe bunica mea şi mi-a pregătit o ceaşcă de ceai. Îndată ce mi-am scos jacheta şi am dat cu ochii de cele douăzeci de rafturi pline cu cărţi, am uitat de orice altceva. Am trecut în revistă toate acele minuni culese din peregrinările proprietarului prin Europa, dar şi din Anglia, şi curând am dat de o istorie a Ungariei şi a Transilvaniei în care era menţionat numele lui Vlad Ţepeş, apoi de o alta şi în final, spre uimirea şi bucuria mea totodată, am găsit o relatare a înmormântării lui Vlad la Snagov, în faţa altarului unei biserici pe care el însuşi o refăcuse. Era o legendă culeasă de un călător englez în acea regiune – pe pagina de titlu nu era menţionat numele lui, ci doar, simplu, «Un Călător» – contemporan cu colecţionarul, stăpânul casei şi al bibliotecii. Asta însemna cam cu 130 de ani după moartea lui Vlad. «Călătorul» vizitase mănăstirea de la Snagov în 1605 şi vorbise pe larg cu călugării de acolo, care îi povestiseră o legendă: în cursul ceremoniei funerare a lui Vlad, pe altar fusese aşezată o carte mare, o comoară de preţ a mănăstirii, şi toţi călugării prezenţi îşi trecuseră numele în ea, iar cei care nu ştiau să scrie desenaseră un dragon, în onoarea Ordinului Dragonului. Nu i-au spus, din păcate, şi ce s-a întâmplat cu cartea după aceea. Dar relatarea asta mi s-a părut remarcabilă. Apoi Călătorul a cerut să vadă mormântul, iar călugării i-au arătat o lespede în podea, în faţa altarului. Pe ea era zugrăvit portretul lui Vlad Draculya, iar peste el se vedeau nişte cuvinte în latină – probabil scrise, deoarece Călătorul nu precizează că ar fi fost gravate, dar menţionează că l-a frapat lipsa crucii pe piatra de mormânt. Epitaful, pe care l-am copiat cu grijă – nici eu nu ştiu de ce –, era şi el în latină. Hugh coborî vocea, privi în spate şi îşi stinse ţigara în scrumiera de pe masă.

După ce l-am scris şi m-am străduit să-l traduc, am citit rezultatul cu glas tare: «Cititorule, dezgroapă-l cu un…» Mă rog, ştii ce urmează. Ploaia continua să cadă deasă afară şi, undeva în casă, o fereastră uitată deschisă se trânti, astfel că am simţit în încăpere o pală de aer rece. Probabil că am tresărit, fiindcă mi-am răsturnat ceaşca de ceai şi câteva picături au stropit cartea. În vreme ce ştergeam balta formată, bombănindu-mă pentru neîndemânarea mea, am observat cât e ceasul; se făcuse deja unu, şi ştiam că trebuie să ajung acasă la ora mesei. Nu părea să mai fie nimic relevant acolo, aşa că am pus cărţile la loc, i-am mulţumit menajerei şi am pornit înapoi, pe aleile mărginite de trandafiri. Când am ajuns la casa părinţilor mei, în loc să-i găsesc, împreună cu Elsie, aşezaţi la masă, am dat peste o harababură generală. Veniseră câţiva prieteni şi vecini, mama plângea, iar tata era

negru de supărare. Ajuns aici, Hugh îşi aprinse o altă ţigară şi flacăra chibritului i-a luminat trăsăturile în lumina tot mai slabă a asfinţitului.

Tata s-a apropiat, mi-a pus o mână pe umăr şi mi-a zis că avusese loc un accident pe strada principală; Elsie se afla la volanul unei maşini împrumutate şi se întorcea din oraşul învecinat. Plouase toată ziua şi, după toate aparenţele, văzuse ceva în drum şi derapase. Nu murise, slavă Domnului, dar era grav rănită. Părinţii ei plecaseră imediat spre spital, iar ai mei mă aşteptaseră pentru a-mi da vestea. Am găsit la rândul meu o maşină şi am pornit într-o viteză atât de mare, încât aproape că am făcut şi eu un accident. Sunt sigur că nu-ţi face plăcere să auzi toate aceste amănunte, dar… era în pat, cu capul bandajat şi ochii larg deschişi. Acum trăieşte într-un fel de azil, unde e foarte bine tratată, dar nu vorbeşte şi nu înţelege prea multe, şi nici nu poate mânca singură. Partea cea mai cumplită… Vocea începu să-i tremure, dar continuă: Partea cea mai cumplită e că tot timpul mi-am închipuit că a fost un accident, un accident real, dar acum, după tot ce mi-ai spus tu despre Hedges, prietenul lui Rossi, şi despre… despre pisica ta… nu ştiu ce să mai cred.

Am oftat adânc.

— Îmi pare foarte, foarte rău. Nu-mi dau seama ce ţi-aş putea spune. Ce lucru groaznic pentru tine!

— Mulţumesc. Părea că încearcă să-şi recapete stăpânirea de sine şi adăugă: Au trecut deja câţiva ani de atunci, ştii, şi timpul vindecă. Doar că…

Pe atunci, spre deosebire de acum, nu ştiam ce se află dincolo de punctele sale de suspensie – cuvinte inutile, durere nerostită. În vreme ce şedeam acolo, cu trecutul atârnând parcă între noi, chelnerul veni şi aşeză pe masă un mic sfeşnic de sticlă cu o lumânare aprinsă. Mesele localului erau pline acum, şi din interior se auzeau râsete. După o vreme, am rupt tăcerea:

— M-a uluit ceea ce mi-ai spus despre Snagov. N-am mai auzit până acum aşa ceva despre mormânt – la inscripţie mă refer, la portret şi la lipsa unei cruci. Similitudinea dintre acea inscripţie şi cuvintele găsite de Rossi pe hârţile din arhiva turcă mi se pare extrem de importantă; dovedeşte că la Snagov s-a aflat, cel puţin iniţial, mormântul lui Dracula. Şi atunci de ce, de ce nu corespunde harta – harta în formă de dragon din cărţi şi din arhivă – cu topografia regiunii Snagov, cu lacul şi insula?

— Şi eu mi-aş dori să ştiu.

— Ţi-ai continuat apoi cercetările despre Dracula?

— Timp de mai mulţi ani, nu, replică Hugh, stingându-şi ţigara în scrumieră. N-am mai fost în stare. Acum doi ani însă, am început să mă gândesc din nou la el şi, când am început să lucrez la cartea actuală, despre Ungaria, am fost atent şi la orice informaţii care-l

priveau.

Se întunecase deja şi Dunărea licărea, reflectând luminile oraşului şi felinarele de pe pod. Un chelner veni şi ne oferi câte un *eszpresszó,* pe care l-am acceptat bucuroşi. Hugh luă o înghiţitură şi apoi lăsă ceaşca pe masă.

— Vrei să vezi cartea?

Pentru o clipă, nu m-am dumirit.

— Cea pe care ai scris-o?

— Nu! Cartea mea cu dragon.

— O ai la tine?

— Totdeauna o port cu mine, replică el sec. Mă rog, aproape totdeauna. De fapt, am lăsat-o la hotel astăzi, în timpul prelegerii mele, fiindcă am considerat că va fi mai în siguranţă acolo. Dar acum, când mă gândesc că mi-ar fi putut fi furată… A ta nu era în camera de hotel, nu-i aşa?

N-am putut să nu surâd.

— Nu. Şi eu o port cu mine mereu.

Hugh împinse ceştile de cafea la marginea mesei şi îşi deschise servieta, din care scoase o casetă de lemn lustruit. În ea se afla un pachet învelit în pânză, pe care îl puse pe masă şi îl desfăcu. Înăuntru era o carte mai mică decât a mea, dar legată în acelaşi pergament ros de vreme. Paginile erau mai închise la culoare şi mai fragile decât în exemplarul meu, dar dragonul din centru era acelaşi, umplând paginile până la margine şi privind parcă spre noi. Fără un cuvânt, mi-am luat la rândul meu servieta şi am scos volumul meu, pe care l-am aşezat, deschis la mijloc, lângă cel al lui Hugh. Ilustraţiile erau identice.

— Uită-te la pata asta de aici, chiar şi ea e la fel. Înseamnă că imaginile au fost tipărite cu aceeaşi placă, reflectă Hugh cu voce joasă.

— Ştii, asta îmi aminteşte de altceva ce am uitat să-ţi povestesc. Astăzi, înainte de a ne întoarce la hotel, m-am oprit împreună cu domnişoara Rossi la biblioteca universitară, fiindcă voia să caute ceva ce văzuse acolo mai demult.

I-am descris volumul de balade româneşti şi versurile ciudate despre călugării care vin în marele oraş.

— Ea crede că asta are o legătură cu povestea din manuscrisul acela din Istanbul despre care ţi-am povestit. Textul baladei nu conţinea nimic specific, dar avea în partea de sus a paginii o ilustraţie interesantă, un fel de desiş în care se zărea o biserică şi un dragon în miniatură, plus un cuvânt.

— Drakulya? presupuse Hugh, aşa cum făcusem şi eu la bibliotecă.

— Nu. Ivireanu, am răspuns, arătându-i transcrierea în carnetul meu de notiţe.

Am văzut cum ochii i se măresc, surprinşi.

— Dar e extraordinar! strigă.

— Ce anume? Spune-mi repede!

— Păi, tocmai ce am văzut numele acesta ieri, la bibliotecă.

— La aceeaşi bibliotecă? Unde? În aceeaşi carte?

— Da, la biblioteca universităţii, dar nu în aceeaşi carte. Am tot căutat acolo săptămâna aceasta materiale pentru proiectul meu şi, dat fiind că amicul nostru nu-mi piere niciodată din minte, găsesc mereu diverse referinţe la lumea lui. După cum ştii, Iancu de Hunedoara îi era duşman declarat lui Dracula, ca şi Matei Corvin, de altfel, aşa că nu am cum să nu dau din când în când peste unele texte care îl menţionează. Ţi-am spus astăzi, la prânz, că am găsit un manuscris comandat de Corvin, în care este amintit duhul din amforă.

— A, da. În el ai văzut şi numele «Ivireanu»?

— Nu. Manuscrisul acela e foarte interesant, dar din alte motive. În el este scris… Stai puţin, că am copiat un fragment aici; originalul este în latină.

Scoase din servietă un notes şi începu să-mi citească din el:

— «În anul de la facerea lumii 1463, umila slugă a regelui a cules aceste cuvinte din scrieri măreţe, pentru a-i oferi Maiestăţii Sale informaţii despre blestemul vampirului, piară el în iad! Aceste informaţii sunt pentru colecţia Maiestăţii Sale. Fie ca ele să-l ajute în alungarea răului din oraşul nostru şi să ţină năpasta departe de sălaşele noastre.» Şi aşa mai departe. În continuare, autorul – cine o fi fost el – enumeră referinţele pe care le-a găsit în diverse lucrări clasice, printre care şi poveştile despre duhul din amforă. După cum se vede, manuscrisul este datat la un an după prima întemniţare a lui Dracula lângă Buda. Când mi-ai spus despre îngrijorarea sultanului stârnită de aceleaşi motive despre care ai citit în documentele din Istanbul, m-am gândit că Dracula provoca necazuri pretutindeni pe unde apărea. Ambele documente menţionează o «năpastă» şi ambele se referă la prezenţa vampirismului. Mi se par similare, nu-i aşa? De fapt, conexiunea cu năpasta nu e chiar exagerată, dacă stai să te gândeşti; am citit într-un document italian de la British Museum Library că Dracula a utilizat arme biologice împotriva turcilor. Trebuie să fi fost unul dintre primii europeni care au făcut acest lucru. Îi plăcea să trimită în tabăra turcă, îmbrăcaţi în veşminte otomane, oameni de-ai săi care contractaseră vreo boală contagioasă.

În lumina sfeşnicului, ochii lui Hugh se îngustaseră, sclipind de o intensă concentrare, şi mi-a trecut prin minte că găsisem în persoana lui un aliat de cea mai mare încredere.

— Tot ce-mi spui e fascinant, dar ce-i cu numele acela, Ivireanu?

— Oh, îmi pare rău, replică el surâzând. Am deviat de la subiect. Da, l-am văzut în biblioteca de aici. Am dat peste el acum trei sau patru zile, într-un exemplar din secolul al XVII-lea al Noului

Testament, tipărit în română. L-am răsfoit deoarece mi s-a părut că legătura volumului reflectă o neobişnuită influenţă otomană. Pe pagina de titlu, în partea de jos, era scris cuvântul «Ivireanu»; sunt sigur că e acelaşi nume. Atunci nu i-am dat o prea mare importanţă; sincer să fiu, găsesc mereu cuvinte în română din care nu înţeleg nimic, fiindcă nu cunosc limba aproape deloc. Acesta mi-a atras atenţia datorită literelor oarecum elegante, şi am presupus că este un nume de localitate sau aşa ceva.

— Şi asta-i tot?! am exclamat. Nu l-ai mai văzut nicăieri altundeva?

— Mi-e teamă că nu. Dacă o să-l mai găsesc în altă parte, fii sigur că am să-ţi spun.

— Ei, la urma urmei s-ar putea să aibă prea puţin de-a face cu Dracula, am replicat, mai mult pentru a mă linişti pe mine însumi. Mi-ar fi plăcut să avem mai mult timp pentru a căuta în această bibliotecă. Din păcate, trebuie să ne înapoiem luni la Istanbul; eu am primit permisiunea de a rămâne aici doar pe durata conferinţei. Dacă vei găsi ceva interesant…

— Desigur. Eu mai rămân încă şase zile. Dacă găsesc ceva, să-ţi scriu pe adresa universităţii?

Întrebarea lui mi-a dat de gândit; de zile întregi nu mai zăbovisem cu mintea asupra lucrurilor de acasă, şi cine ştie cât timp va mai trece până ce voi ajunge să-mi verific căsuţa poştală de la universitate.

— Nu, nu, am răspuns în grabă. Cel puţin, nu deocamdată. Dacă găseşti ceva ce crezi că ne-ar putea fi util, te rog să iei legătura cu profesorul Bora; povesteşte-i ce am discutat amândoi. Dacă voi vorbi eu cu el înainte, îi voi spune că probabil îl vei contacta.

Am scos cartea de vizită a lui Turgut şi i-am scris numărul de telefon.

— Foarte bine, replică el, punând-o în buzunarul hainei. Iată şi cartea mea de vizită. Sper că ne vom mai întâlni. După câteva clipe de tăcere, timp în care privirea lui rătăci printre farfuriile şi ceştile goale de pe masă, adăugă: Uite ce e, dacă tot ce mi-ai spus – şi ce a spus Rossi de fapt – este adevărat şi dacă Dracula sau Vlad Ţepeş mai… există încă, aş vrea să te ajut să…

— Să-l distrugem? am încheiat eu fraza în locul lui. Am să ţin minte acest lucru.

Deocamdată între noi părea să nu mai fie nimic de spus, deşi speram să mai putem vorbi altă dată. Am luat împreună un taxi până în Pesta, iar Hugh a insistat să mă conducă până la hotel. Tocmai ne luam la revedere, în hol, când recepţionerul cu care discutasem mai devreme ieşi din dosul biroului şi mă prinse de braţ.

— *Herr* Paul!

— Ce s-a întâmplat?

Şi eu, şi Hugh ne-am întors imediat spre el. Era un bărbat înalt şi

uşor adus de spate, cu un sacou albastru şi o mustaţă ce s-ar fi potrivit perfect pe chipul unui războinic hun. M-a tras aproape de el pentru a-mi vorbi cu vocea scăzută, şi am izbutit să-i fac un semn lui Hugh să mai aştepte puţin. Nu mai era nimeni altcineva în hol şi nu voiam să rămân singur în eventualitatea unei noi crize.

— *Herr* Paul, ştiu cine a fost astăzi la dumneavoastră în *zimmer*.

— Poftim? Cine?

— Hmm, hmm…

Funcţionarul începu să-şi dreagă vocea, privind în jur şi pipăindu-şi buzunarul cu un gest sugestiv, pe care eu însă nu-l înţelegeam, aşa că pentru o clipă m-am întrebat dacă nu cumva o fi cam idiot.

— Vrea bani, îmi traduse Hugh în şoaptă.

— Oh, pentru numele lui Dumnezeu! am exclamat cu exasperare, dar privirile recepţionerului au rămas la fel de goale până ce am pescuit din buzunar două bancnote ungureşti.

Le-a luat cu un gest furişat şi le-a ascuns în buzunar, dar n-a spus nimic despre ele.

— *Herr* american, şopti el în cele din urmă. Ştiu că n-a fost doar *ein* om azi după-amiază. Sunt doi. Unul vine primul, om foarte important. Apoi al doilea. Îl văd când a urcat cu o valiză la o altă *zimmer*. Pe urmă îi văd amândoi. Vorbesc. Şi pleacă împreună.

— Dar nu i-a oprit nimeni? am izbucnit. Cine erau? Sunt unguri?

Funcţionarul a început să arunce din nou priviri în jur şi mi-am reprimat impulsul de a-l lua de gât. Atmosfera asta de cenzură mă călca deja pe nervi. Probabil că aveam o figură înfuriată, fiindcă Hugh m-a liniştit sprijinindu-şi mâna de braţul meu.

— Om important ungurul. Celălalt nu ungur.

— De unde ştii?

— Unul ungur, dar ei vorbesc *Anglisch* împreună.

Altceva n-a mai vrut să-mi spună, în ciuda tirului meu de întrebări tot mai ameninţătoare. Hotărâse probabil că-mi oferise suficiente informaţii pentru câţi bani îi dădusem şi poate că n-aş mai fi auzit niciun cuvânt din partea lui, dacă nu s-ar fi întâmplat ceva care i-a atras atenţia. Se uita dincolo de mine şi, după o secundă, m-am întors şi eu, urmărindu-i privirea dincolo de fereastra ce dădea în stradă. Prin sticla geamului, pentru o fracţiune de secundă, am zărit o figură pătimaşă, cu ochi goi, pe care deja o ştiam prea bine, o faţă al cărei loc era într-un mormânt, nu pe stradă. Recepţionerul bolborosea, strângându-mi braţul cu degetele:

— Uite-l, cu figura lui diabolică, omul *Anglischer!*

Cu un urlet, m-am desprins din strânsoarea lui şi am ţâşnit spre uşă; cu o excelentă prezenţă de spirit (mi-am dat seama însă mai târziu de acest lucru), Hugh smulse o umbrelă dintr-un suport alăturat şi se repezi după mine. Nici chiar în aceste momente tensionate nu

dădusem drumul servietei, şi greutatea ei îmi încetinea înaintarea. Am trecut de uşă, am privit la repezeală în stânga şi în dreapta, am luat-o la fugă pe stradă în sus şi-n jos, dar degeaba. Nici măcar nu-i auzisem paşii, astfel că n-aveam idee în ce direcţie dispăruse.

În cele din urmă m-am oprit şi m-am rezemat de zidul unei clădiri, încercând să-mi recapăt suflul. Hugh gâfâia sonor.

— Ce-a fost asta?

— Bibliotecarul, am bâiguit îndată ce am fost în stare să vorbesc. Cel care ne-a urmărit la Istanbul. Sunt sigur că el a fost.

— Oh, Doamne! exclamă Hugh ştergându-şi fruntea cu mâneca hainei. Ce caută aici?

— Încearcă să pună mâna pe restul notiţelor mele. E un vampir, dacă poţi crede asta, iar acum l-am adus după noi în oraşul acesta minunat.

De fapt, am spus mai multe decât atât, şi Hugh trebuie să fi recunoscut în limbajul meu numeroase exprimări tipic americane ale furiei. Gândul la blestemul pe care-l atrăgeam după mine aproape că mi-a adus lacrimi în ochi.

— Haide, haide, făcu el liniştitor. Ştim bine că au fost aici vampiri şi înainte.

Dar era alb la faţă şi în mână strângea bine umbrela.

— La naiba! am exclamat şi am bătut zidul clădirii cu pumnul.

— Trebuie să fii cu ochii în patru. Domnişoara Rossi s-a întors?

— Helen!

Nu mă gândisem la ea nicio clipă, şi Hugh păru să-şi reţină un surâs la strigătul meu.

— Mă duc imediat sus să verific. Şi-i voi telefona profesorului Bora. Hugh, rămâi şi tu cu ochii în patru. Fii atent, bine? Te-a văzut împreună cu mine, iar acest lucru nu pare să poarte nimănui noroc în perioada asta.

— Nu-ţi face griji pentru mine, replică el, măsurându-şi umbrela din ochi. Cât i-ai dat recepţionerului?

Am râs, deşi abia îmi trăgeam răsuflarea.

— E-n regulă, păstrează umbrela.

Ne-am strâns mâinile cu căldură, şi Hugh a plecat spre hotelul său, care nu era departe de al nostru. Nu-mi plăcea să-l las singur, dar erau destui oameni pe stradă, plimbându-se şi vorbind. Şi, în orice caz, ştiam că îşi va urma întotdeauna propria cale; aşa era el.

Când m-am înapoiat în holul hotelului, nu l-am mai găsit pe recepţioner. Poate că i se terminase tura, fiindcă un tânăr cu obrazul proaspăt ras îi luase locul la birou. Mi-a arătat pe panou cheia de la camera lui Helen şi am dedus că nu se întorsese încă de la mătuşa ei. După ce am discutat aranjamentele privind costul, funcţionarul mi-a permis să folosesc telefonul, şi a trebuit să formez de câteva ori

numărul lui Turgut înainte de a obţine vreun rezultat. Nu-mi plăcea să telefonez din hol, ştiind că ar putea fi instalate microfoane, dar aceasta era singura posibilitate acum. Nu puteam decât să sper că discuţia noastră va fi prea ciudată pentru a fi înţeleasă de cineva. Într-un târziu am auzit un clic la celălalt capăt al firului şi apoi vocea lui Turgut răspunzând într-o turcă jovială.

— Domnule profesor Bora! am strigat în receptor. Turgut, sunt Paul şi te sun din Budapesta.

— Paul, dragul meu! Sunt nişte probleme pe fir, dă-mi numărul tău, ca să te pot suna în caz că se întrerupe.

I-am cerut numărul recepţionerului şi apoi i l-am spus lui Turgut.

— Ce faceţi? l-am auzit strigând. L-aţi găsit?

— Nu! Noi suntem bine, am mai aflat câte ceva, dar s-a întâmplat un lucru teribil.

— Ce anume? Ai fost rănit? Sau domnişoara Rossi?

— Nu, suntem bine, dar bibliotecarul ne-a urmărit până aici.

Am auzit în receptor o avalanşă de cuvinte care ar fi putut fi un soi de înjurătură shakespeariană, dar, din cauza pârâiturilor de pe fir, n-am înţeles mare lucru.

— Ce crezi că am putea face? l-am întrebat, strigând la rândul meu.

— Încă nu ştiu. Porţi la tine tot timpul setul pe care ţi l-am dat?

— Da. Dar nu pot ajunge niciodată suficient de aproape de individ pentru a-l folosi. Cred că mi-a intrat în camera de hotel astăzi, în timpul conferinţei, şi se pare că a fost ajutat de cineva.

Poate că poliţia îmi asculta convorbirea chiar atunci. Cine ştie ce vor înţelege ei din toate astea?!

— Fii atent, profesore, mă sfătui Turgut cu îngrijorare în glas. Nu-ţi pot da niciun sfat inteligent, dar voi avea noutăţi în curând, poate chiar înainte de întoarcerea voastră în Istanbul. Împreună cu domnul Aksoy am găsit un nou document, unul pe care niciunul dintre noi nu l-a mai văzut înainte. El l-a descoperit în arhiva sultanului Mahomed. Documentul a fost scris de un călugăr al Bisericii Ortodoxe Răsăritene în 1477 şi trebuie tradus.

Pe fir au început să se audă din nou pârâituri şi am fost nevoit iar să strig:

— Ai spus 1477? În ce limbă e?

— Nu te mai aud, băiete dragă! Aici a fost o furtună. Te sun eu mâine-seară.

Şi cu asta, o învălmăşeală de glasuri – nu-mi puteam da seama dacă vorbesc în turcă sau în maghiară – i-a acoperit cuvintele. S-au mai auzit nişte pocnete, şi apoi legătura s-a întrerupt. Am închis, întrebându-mă dacă nu ar trebui să sun din nou, dar recepţionerul îmi luase deja telefonul din mână, cu o expresie îngrijorată în ochi, şi începuse să facă socoteala pe o bucată de hârtie. Am plătit şi am

rămas locului câteva clipe, deloc dornic să urc în noua mea cameră, în care mi se permisese să duc doar obiectele de toaletă şi o cămaşă curată. Dispoziţia sufletească mi se înnegura tot mai tare; la urma urmei, fusese o zi foarte lungă, şi ceasul din hol arăta ora unsprezece seara.

Şi negura s-ar fi adâncit mai mult, dacă n-aş fi văzut un taxi oprind în faţa intrării. Helen coborî, plăti şoferului şi intră în hol. Încă nu mă observase, astfel că faţa ei avea un aer reticent şi grav, cu acea intensitate melancolică pe care o remarcasem uneori la ea. Îşi învelise umerii într-un şal de lână roşu cu negru pe care nu-l mai văzusem înainte; era probabil un cadou de la mătuşa ei. Şalul îi îndulcea liniile taiorului şi dădea tenului ei o strălucire albă şi luminoasă, chiar şi în lumina aceea aspră a holului. Arăta ca o prinţesă, şi am privit-o cu neruşinare o clipă, înainte ca ea să mă observe. Nu doar frumuseţea ei, reliefată de moliciunea lânii şi de înclinarea semeaţă a bărbiei, era cea care-mi atrăsese privirea; mi-am amintit încă o dată, cu un anxios tremur interior, portretul din biroul lui Turgut – capul mândru, nasul lung şi drept, ochii mari, întunecaţi, cu pleoapele grele. Poate că eram doar obosit, mi-am spus, iar când Helen m-a văzut şi mi-a zâmbit, imaginea mi-a dispărut iarăşi din minte.”

Capitolul 43

Dacă nu l-aş fi trezit eu sau dacă ar fi fost singur în tren, probabil că Barley ar fi dormit până la graniţa cu Spania, fiind abia acolo trezit neceremonios de vameşii spanioli. Dar acum coborî pe peron pe jumătate adormit, aşa că eu am fost cea care a trebuit să ceară îndrumări către staţia de autobuz. Şeful de gară se încruntă, de parcă şi-ar fi spus că locul nostru, la ora asta, era în pat, în camera copiilor, dar a fost suficient de amabil încât să ne caute şi să ne găsească bagajele rătăcite. Încotro voiam să mergem? I-am spus că aveam nevoie de un autobuz spre Les Bains, iar el a clătinat din cap. Va trebui să aşteptăm până mâine-dimineaţă; nu vedeam că e aproape miezul nopţii?! În susul străzii se află un hotel în care eu şi „fratele meu" – am adăugat eu repede – am putea găsi o cameră. Şeful de gară ne studie o clipă, remarcând probabil tenul meu măsliniu şi vârsta fragedă, pe lângă pielea albă a lui Barley, dar se mulţumi să plescăie din limbă şi să plece la treaba lui.

„A doua zi, dimineaţa se dovedi chiar mai senină şi mai frumoasă decât cea dinainte şi, când m-am aşezat lângă Helen la masă pentru micul dejun, presimţirile negre din ajun deveniseră deja un vis îndepărtat. Soarele pătrundea în voie prin ferestrele prăfuite, învăluind ceştile de cafea şi faţa de masă albă. Helen scria ceva într-un carneţel.

— Bună dimineaţa, mă salută ea afabil când m-am aşezat şi mi-am turnat cafea în ceaşcă. Eşti gata s-o întâlneşti pe mama?

— Numai la asta m-am gândit de când am ajuns în Budapesta. Cum ajungem acolo?

— Satul ei se află pe traseul unui autobuz, la nord de oraş. Autobuzul circulă duminica dimineaţa, aşa că am face bine să nu-l pierdem. Drumul durează cam o oră şi trece prin nişte suburbii anoste.

Nu credeam că în excursia asta ar putea exista ceva anost, dar n-am răspuns nimic. Un singur lucru mă frământa însă.

— Helen, eşti sigură că vrei să vin şi eu? Ai putea să te duci singură să vorbeşti cu ea. Poate că aşa ar fi mai puţin stânjenitor pentru mama ta, decât să apari acolo cu un necunoscut – şi american pe deasupra. Şi dacă prezenţa mea îi provoacă necazuri?

— Tocmai prezenţa ta o va ajuta să vorbească, replică Helen cu fermitate. Faţă de mine este foarte rezervată. Tu o vei putea fermeca.

Mi-am pus în farfurie trei felii de pâine şi un pătrăţel de unt.

— Ei bine, până acum nimeni nu m-a acuzat vreodată că aş fi fermecător.

— Nu-ţi face griji, că nu eşti, pară ea cu un zâmbet sardonic, deşi mi

s-a părut că zăresc în ochii ei un licăr de afecţiune. Aşa e mama, uşor de fermecat.

N-a mai adăugat: «Rossi a fermecat-o, deci poţi şi tu», iar eu mi-am zis că e preferabil să nu mai continui.

— I-ai spus, sper, că venim.

M-am întrebat în sinea mea dacă îi va povesti despre atacul bibliotecarului. Eşarfa aceea mică era încă bine înfăşurată la gâtul ei, şi am încercat din răsputeri să n-o fixez cu privirea. Helen mi-a întins gemul şi mi-a răspuns pe un ton potolit:

— I-a trimis mătuşa Éva un mesaj aseară.

Autobuzul, după ce ne-am urcat în el undeva la marginea de nord a oraşului, a străbătut o serie de suburbii, aşa cum spusese Helen: mai întâi câteva cartiere vechi, marcate de distrugerile războiului, şi apoi o serie de construcţii noi, albe şi înalte ca nişte pietre de mormânt pentru uriaşi. Acesta era progresul comunist despre care presa occidentală scria adesea cu ostilitate: îngrămădirea a milioane de oameni din întreaga Europă estică în blocuri înalte şi anoste. Autobuzul opri în dreptul câtorva astfel de complexe de clădiri, şi m-am întrebat la un moment dat cât de anoste sunt ele în realitate; în jurul fiecăreia se întindea câte o grădiniţă de flori şi legume, printre care zburau fluturii. Pe o bancă în faţa unui bloc, nu departe de staţia de autobuz, doi bătrâni în cămăşi albe şi haine închise la culoare jucau un joc; din cauza distanţei nu mi-am putut da seama ce era. Câteva femei în bluze cu broderii pitoreşti – haine de duminică, poate? – au urcat în autobuz, una dintre ele ducând în mână un fel de colivie cu o găină vie înăuntru. Şoferul n-a avut nimic de obiectat, şi stăpâna orătaniei se aşeză pe o banchetă în spate şi începu să tricoteze.

Lăsând în urmă suburbiile, autobuzul îşi urmă traseul pe un drum de ţară, printre câmpuri cultivate şi alte drumuri, largi şi prăfuite. Uneori treceam pe lângă o căruţă trasă de un cal mânat de un gospodar cu pălărie neagră de pâslă. Când şi când, depăşeam câte o maşină al cărei loc, în America, ar fi fost la muzeu. Pământul era acoperit de o iarbă proaspătă şi verde, iar sălcii cu frunze gălbui se aplecau deasupra câte unui pârâiaş. Din timp în timp intram în câte un sat; rareori, printre alte turnuri, se zărea şi cupola ca o ceapă a vreunei biserici ortodoxe. Helen se aplecă spre mine, încercând să privească şi ea pe geam.

— Dacă am merge mai departe pe drumul acesta, am ajunge la Esztergom, prima capitală a regilor maghiari. Ar merita văzută, dacă am avea timp.

— Data viitoare, am minţit eu. De ce a ales mama ta să locuiască în zona asta?

— Oh, s-a mutat aici când eram eu la liceu, pentru a fi mai aproape

de munţi. Eu n-am vrut să mă duc cu ea, şi am rămas în Budapesta, la Éva. Mamei nu i-a plăcut niciodată oraşul şi obişnuia să spună că munţii Börzsöny, mai spre nord, îi amintesc de Transilvania. Se duce acolo în fiecare duminică, împreună cu membrii unui club de drumeţii, cu excepţia perioadelor în care e multă zăpadă.

Spusele ei adăugau o altă piesă la mozaicul ce contura în mintea mea portretul mamei.

— Dar de ce nu s-a mutat chiar la munte?

— Fiindcă acolo nu găseşti nimic de lucru, fiind parc naţional. În plus, mătuşa nu i-ar fi dat voie şi, când vrea, poate fi foarte inflexibilă. Şi aşa crede că mama s-a izolat prea mult.

— Şi acum unde lucrează?

Ajunsesem într-o staţie, şi am privit pe geam; singura persoană care aştepta era o bătrână îmbrăcată toată în negru, cu o basma, neagră şi ea, pe cap şi un buchet de flori roz şi roşii în mână. Nu se urcă în autobuz şi nici nu făcu semn cuiva. Când am plecat, am văzut-o uitându-se în urma noastră.

— Lucrează la centrul cultural din sat; completează nişte hârtii, mai bate câte ceva la maşină şi prepară cafeaua pentru primarii care vin în vizită. I-am spus că e o muncă înjositoare pentru cineva cu inteligenţa ei, dar întotdeauna ridică din umeri şi o face în continuare. Mama şi-a făurit o adevărată profesiune din a rămâne cât mai simplă.

În vocea ei răsuna o notă amară, şi m-am întrebat dacă nu cumva credea că această simplitate dăunase nu doar carierei mamei, ci şi oportunităţilor de care se bucurase ea însăşi. Totuşi, acestea din urmă îi fuseseră asigurate din belşug de mătuşa Éva. Helen avea acum pe buze surâsul ei răsfrânt, care-ţi dădea fiori.

— O să vezi tu însuţi, m-a asigurat.

Satul mamei ei era anunţat de un panou aşezat la marginea drumului, şi peste câteva minute autobuzul a oprit într-o piaţetă înconjurată de sicomori, cu o biserică în partea laterală. O bătrână, parcă sora geamănă a celei cu buchetul de flori din satul anterior, aştepta singură sub refugiul din staţie. M-am uitat întrebător spre Helen, dar ea a clătinat din cap, şi în clipa următoare femeia s-a apropiat de un soldat care a coborât înaintea noastră şi l-a îmbrăţişat.

Helen părea că nu se miră de faptul că nu ne întâmpinase nimeni şi porni în pas alert, pe străduţe mărginite de case cu flori la ferestre şi obloane împotriva soarelui strălucitor. Un bătrân care şedea pe o bancă de lemn în faţa unei case moţăi în semn de salut şi îşi duse mâna la pălărie. Aproape de capătul străzii, un cal cenuşiu legat de un stâlp se adăpa dintr-o găleată. Două femei în capoate şi papuci de casă vorbeau în faţa unui birt, care părea închis. De dincolo de câmp răsunară clopotele unei biserici, iar mai aproape, în tei, ciripeau păsări. În aer plutea un vag zumzet somnolent; natura era la doar un

pas distanţă – dacă ştiai în ce direcţie să faci pasul.

Strada se înfunda brusc într-un câmp plin de buruieni, şi Helen ciocăni la uşa ultimei case. Era o clădire foarte mică, gălbuie, cu ţigle roşii pe acoperiş şi un aspect îngrijit, de parcă ar fi fost proaspăt zugrăvită pe dinafară. Acoperişul depăşea zidurile, umbrindu-le, iar uşa era din lemn închis la culoare, cu o clanţă mare şi ruginită. Casa era mai retrasă decât vecinele ei şi nu avea în faţă grădina obişnuită sau vreo alee recent pietruită, aşa cum văzusem la majoritatea celorlalte. Din cauza umbrei aruncate de streaşină, pentru câteva momente n-am putut desluşi figura femeii care ne-a deschis. Apoi am văzut-o clar, îmbrăţişând-o pe Helen şi sărutând-o pe obraz, calm şi aproape cu formalism, după care s-a întors şi mi-a strâns mie mâna.

Nu ştiu la ce mă aşteptasem; poate că povestea cu Rossi şi apoi cu naşterea lui Helen îmi crease în minte imaginea unei frumuseţi mature, cu priviri triste, pline de regret, ori poate chiar neajutorate. Femeia din faţa mea avea silueta dreaptă a fiicei sale, deşi era mai scundă şi mai solidă decât ea, figura senină, cu obraji rotunzi şi ochi întunecaţi. Părul negru îi era strâns într-un coc la spate. Purta o rochie de bumbac în dungi şi un şorţ înflorat. Spre deosebire de Éva, nu era machiată, nu avea bijuterii, iar hainele îi erau asemănătoare cu cele ale gospodinelor pe care le văzusem în drum. Probabil că făcea chiar ceva treabă prin casă, fiindcă avea mânecile suflecate până la coate. Mi-a strâns mâna cu o fermitate amicală, fără a spune nimic, dar privindu-mă în ochi. Apoi, pentru o fracţiune de secundă, am văzut în ea fetişcana sfioasă din urmă cu douăzeci de ani, ascunsă în adâncimile ochilor ei întunecaţi, înconjuraţi de riduri.

Ne-a poftit înăuntru şi ne-a făcut semn să ne aşezăm la masă, unde pregătise deja trei ceşti ciobite şi o farfurie cu pateuri. În aer se simţea aroma de cafea. Tăiase de curând nişte legume, căci în cameră stăruia mirosul de ceapă crudă şi de cartofi.

Mi-am dat seama, încercând să nu privesc prea evident în jurul meu, că era singura cameră a casei, care servea deopotrivă drept bucătărie, dormitor şi cameră de zi. Era însă imaculată, cu patul din colţ acoperit cu o cuvertură albă şi câteva perne cu broderii viu colorate. Alături de pat, pe o măsuţă, se aflau o carte, o lampă cu ulei şi o pereche de ochelari, iar lângă ea era un scaun mic. În partea destinată bucătăriei, unde ne aşezaserăm noi, erau o masă cu scaune şi o plită. Casa nu avea curent electric şi nici cameră de baie (abia mai târziu am aflat despre closetul din curte). Pe un perete spânzura un calendar cu fotografii ale muncitorilor dintr-o uzină, iar altul era decorat cu o broderie în alb şi roşu. Ferestrele aveau perdele, iar într-o glastră erau câteva flori tăiate. Lângă masă se afla o mică sobă în faţa căreia erau stivuite câteva lemne.

Mama lui Helen îmi surâse, încă puţin timidă, şi atunci am văzut

pentru prima dată asemănarea cu mătuşa Éva şi poate ceva din ceea ce-l atrăsese pe Rossi la ea. Avea un surâs de o căldură excepţională, care se ivea lent şi apoi se deschidea complet, aproape radios. Se stinse apoi treptat, când femeia se aşeză la masă pentru a tăia alte legume. Privi din nou spre mine şi-i spuse lui Helen ceva în maghiară.

— Vrea să-ţi pun cafea, îmi explică ea, ducându-se la plită şi umplând o ceaşcă în care amestecă apoi puţin zahăr dintr-o cutie.

Mama ei lăsă cuţitul şi împinse spre mine farfuria cu pateuri. Am luat unul, politicos, şi i-am mulţumit în cele două cuvinte pe care le cunoşteam şi eu în maghiară. Surâsul acela radios se ivi din nou, iar ea privi din nou spre Helen, spunându-i ceva ce n-am înţeles. Helen se făcu roşie la faţă şi se întoarse iar la cafea.

— Ce s-a întâmplat?

— Nimic. Mama şi ideile ei ţărăneşti, atâta tot, replică ea şi se aşeză alături de noi la masă, cu o ceaşcă pentru mama ei şi alta pentru ea. Şi acum, Paul, dacă ne scuzi, am s-o întreb ce mai face ea şi care mai sunt noutăţile în sat.

În vreme ce ele vorbiră, Helen în stilul ei repezit şi mama răspunzându-i murmurat, mi-am lăsat din nou privirile să rătăcească prin încăpere. Femeia asta trăia nu doar într-o simplitate remarcabilă – ca şi vecinii ei, poate –, dar şi în cea mai deplină singurătate. În afara celor două sau trei cărţi, nu se mai vedea nimic în jur, niciun animal şi nici măcar o plantă în ghiveci; parcă era chilia unei călugăriţe.

Întorcându-mi ochii spre ea, mi-am dat seama cât era de tânără – mult mai tânără decât mama, de exemplu. În părul ei se zăreau câteva fire albe, în cărarea din creştet, iar figura îi era brăzdată de riduri, dar înfăţişarea ei radia sănătate şi forţă, o atractivitate ce nu ţinea câtuşi de puţin de vârstă sau de moda zilei. S-ar fi putut căsători de mai multe ori, şi totuşi a preferat această izolare mănăstirească. Îmi surâse din nou, şi i-am zâmbit la rândul meu; chipul ei era atât de cald, încât a trebuit să-mi înfrânez impulsul de a întinde mâna şi a i-o cuprinde pe a ei, care curăţa cu gesturi moi un cartof.

— Mama ar vrea să ştie totul despre tine, îmi spuse Helen şi, cu ajutorul ei, am răspuns cât de bine am putut la fiecare întrebare, fiecare fiindu-mi adresată într-o maghiară potolită, însoţită de o privire cercetătoare, ca şi când femeia ar fi sperat să se facă înţeleasă prin simpla forţă a ochilor ei.

De unde anume eram din America? De ce venisem aici? Cine erau părinţii mei? Nu îi deranja călătoria mea la o depărtare atât de mare? Cum o întâlnisem pe Helen? După această întrebare mai urmară altele, pe care Helen evită să le traducă, una dintre ele însoţită de un gest mângâietor al mamei pe obrazul ei. Helen părea indignată, şi n-am insistat să-mi explice. Au urmat relatări despre studiile mele, despre

planurile de viitor şi despre ceea ce-mi plăcea să mănânc.

Când se declară satisfăcută de răspunsurile mele, mama se ridică şi răsturnă legumele tăiate, împreună cu bucăţele de carne, într-o oală, la care adăugă ceva dintr-un borcan roşu, apoi puse vasul în cuptor. Ştergându-şi mâinile pe şorţ, se aşeză din nou şi ne privi pe rând fără un cuvânt, de parcă am fi avut la dispoziţie tot timpul din lume. Într-un târziu, Helen schiţă o mişcare şi, din felul în care îşi drese glasul, mi-am dat seama că se pregătea să aducă în discuţie subiectul pentru care venisem aici. Mama o privi tăcută, fără nicio schimbare vizibilă pe chipul ei, până ce, la cuvântul «Rossi», Helen arătă spre mine. Am avut nevoie de întreaga mea stăpânire de sine, şezând acolo la masa din satul acela, departe de tot ce-mi era familiar, pentru a nu tresări vizibil. Mama lui Helen clipi o singură dată, de parcă s-ar fi repezit cineva la ea, şi apoi ochii îi zburară pentru o clipă spre mine. Apoi încuviinţă dusă pe gânduri şi o întrebă pe fiica ei ceva.

— Vrea să ştie de cât timp îl cunoşti pe profesorul Rossi.

— De trei ani.

— Acum am să-i povestesc despre dispariţia lui.

Încet şi cu hotărâre, nu chiar ca şi cum ar fi vorbit unui copil, dar de parcă s-ar fi străduit să vorbească în ciuda ei înseşi, Helen începu să-i vorbească mamei, arătând din când în când spre mine sau desenând în aer cu mâinile. La un moment dat am prins numele «Dracula», şi la auzul lui am văzut-o pe mama ei pălind şi prinzându-se cu mâinile de marginea mesei. Amândoi am sărit în picioare, iar Helen umplu o cană cu apă dintr-un urcior aflat pe cuptor. Mama spuse ceva aspru, în viteză. Fiica ei se întoarse spre mine.

— Zice că totdeauna a ştiut că aşa se va întâmpla.

Am rămas locului, neştiind ce să fac, dar femeia a luat câteva înghiţituri de apă, dând impresia că şi-a revenit. Mă privi şi apoi, spre surprinderea mea, îmi luă mâna, aşa cum voisem eu să fac cu numai câteva minute înainte, şi mă trase cu blândeţe înapoi pe scaun. Îmi ţinu degetele cu blândeţe, simplu, mângâindu-le aşa cum ai alina un copil. Nu-mi puteam imagina o femeie din cultura mea care să facă aşa ceva la prima întâlnire cu un bărbat, şi totuşi nimic nu mi s-a părut mai firesc decât gestul ei. Mi-am dat seama atunci la ce se referise Helen când îmi spusese că, dintre cele două femei din viaţa ei, mama îmi va plăcea cel mai mult.

— Vrea să ştie, îmi traduse ea acum, dacă într-adevăr crezi că Dracula l-a luat pe profesorul Rossi.

Am tras adânc aer în piept.

— Da, aşa cred.

— Şi mai vrea să-i spui dacă ţii la profesorul Rossi.

Vocea ei avea un ton vag dispreţuitor, dar expresia de pe chip îi era serioasă. Dacă i-aş fi putut lua mâna în palma mea liberă fără

repercusiuni neplăcute, aş fi făcut-o.

— Sunt gata să mor pentru el, am replicat.

Helen îi repetă cuvintele mele mamei, care îmi strânse dintr-odată degetele ca într-o menghină; mai târziu mi-am dat seama că avea forţa pe care i-o dă omului munca fizică. Îi simţeam asprimea degetelor, bătăturile din palme şi încheieturile umflate. Privind în jos, la mâna aceea mică şi puternică, am văzut că era mult mai bătrână decât femeia căreia îi aparţinea.

După o clipă, îmi dădu drumul şi se duse la cufărul de lemn de lângă pat, îl deschise, scormoni prin ce era înăuntru şi scoase un pachet de scrisori. Ochii lui Helen se măriră, fulgerând o întrebare nerostită; mama ei nu spuse nimic, ci se întoarse la masă în tăcere şi puse hârtiile în mâinile mele.

Scrisorile erau închise în plicuri fără timbre, îngălbenite de vreme şi legate cu o aţă roşie. Când mi le dădu, mama lui Helen îmi apăsă degetele pe ele cu ambele mâini, ca şi cum m-ar fi îndemnat să le preţuiesc cum se cuvine. N-am avut nevoie decât de o scurtă privire pentru a recunoaşte pe primul plic scrisul lui Rossi şi pentru a citi numele destinatarului. Numele îmi suna cunoscut undeva, în străfundurile memoriei, iar adresa era Colegiul Trinity, Oxford, Anglia.”

Capitolul 44

„M-am simţit profund mişcat ţinând în mână scrisorile lui Rossi, dar, înainte de a mă putea concentra asupra lor, aveam o obligaţie de îndeplinit.

— Helen, am spus întorcându-mă spre ea, ştiu că uneori ai avut impresia că nu cred povestea naşterii tale. Au fost momente în care m-am îndoit de ea, într-adevăr. Te rog să mă ierţi.

— Sunt la fel de surprinsă ca tine, îmi răspunse ea încet. Mama nu mi-a spus niciodată că are scrisori de la Rossi. Dar nu ei i-au fost adresate, nu-i aşa? Cel puţin, nu prima.

— Nu. Dar recunosc numele. Aparţine unui istoric literar de seamă din Anglia, care a scris despre secolul al XVIII-lea. În timpul colegiului am citit unele dintre cărţile lui, iar în scrisorile pe care mi le-a dat, Rossi aminteşte de el.

— Şi ce are asta de-a face cu mama mea şi cu Rossi?

— Probabil că are. Nu înţelegi? El trebuie să fi fost Hedges, prietenul lui; acesta era numele cu care i se adresa el, îţi aminteşti? Probabil că Rossi i-a scris din România, deşi asta nu explică de ce se află scrisorile în posesia mamei tale.

Femeia şedea cu mâinile încrucişate, privind când la unul, când la celălalt cu o expresie răbdătoare, deşi mi s-a părut că sesizez pe chipul ei un fior de emoţie. Apoi spuse ceva, iar Helen îmi traduse, cu vocea sugrumată:

— Zice că-ţi va povesti totul.

Relatarea decurse greu, cu hopuri, mama vorbind lent, iar Helen traducând şi oprindu-se când şi când pentru a-şi exprima ea însăşi uimirea. Probabil că ştiuse doar liniile generale ale istoriei, iar acum cele aflate constituiau un veritabil şoc. În acea seară, când m-am întors la hotel, am scris totul din memorie, cât de fidel am putut; îmi amintesc că a durat aproape toată noaptea. Până seara, multe lucruri stranii s-au întâmplat şi trebuie să fi fost obosit, dar îmi amintesc şi azi că am notat totul cu o meticulozitate entuziastă.

«Când eram copil, locuiam în micul sat P… din Transilvania, în apropiere de râul Argeş. Aveam numeroşi fraţi şi surori, mulţi dintre ei trăind încă şi azi în acea regiune. Tata spunea mereu că ne tragem dintr-o veche şi nobilă familie, dar strămoşii mei trecuseră prin vremuri grele, astfel că noi am crescut fără pantofi şi pleduri călduroase. Era o zonă săracă, şi puţinii care o duceau bine acolo erau membrii unor familii maghiare, care locuiau în casele încăpătoare din vale. Tata era un om foarte strict, şi tuturor ne era teamă de biciul lui. Mama se îmbolnăvea adesea. Eu lucram pe câmpul de la marginea

satului încă de la o vârstă foarte fragedă. Uneori preotul ne mai aducea ceva de mâncare, dar în general trebuia să ne descurcăm cu ce aveam.

Când am ajuns în jurul vârstei de optsprezece ani, în sat a venit o bătrână, dintr-un sat de sus, din munte; era o vrăciţă şi avea puterea de a vedea în viitor. Femeia i-a spus tatălui meu că adusese un dar pentru el şi copiii lui, că auzise despre familia noastră şi voia să-i dea ceva magic, ceva ce-i aparţinea de drept. Tata era un om repezit, care n-avea timp de bătrâne superstiţioase, deşi totdeauna ungea, cu mâna lui, toate deschiderile casei cu usturoi – coşul şi cadrul uşii, gaura cheii şi ferestrele – pentru a ţine la distanţă vampirii. Aşa că o izgoni aspru pe bătrână, zicând că nu are bani de dat pe ce-i oferea ea. Mai târziu, când m-am dus la fântâna din sat după apă, am văzut-o stând acolo, şi i-am dat puţină apă şi o bucată de pâine. M-a binecuvântat şi mi-a spus că sunt mai blândă decât tata şi că vrea să-mi răsplătească generozitatea. A scos din sacul pe care-l purta la brâu o monedă, pe care mi-a pus-o în palmă spunându-mi s-o ascund şi să am grijă de ea, fiindcă aparţinea familiei noastre. Mi-a mai zis că provenea de la un castel din susul Argeşului.

Ştiam că ar trebui să-i arăt tatei moneda, însă n-am făcut-o, fiindcă mi-am închipuit că se va mânia că am vorbit cu vrăjitoarea bătrână. Aşa că am ascuns-o sub un colţ al patului pe care-l împărţeam cu surorile mele şi n-am spus nimănui despre ea. Din când în când o luam de acolo şi o priveam, când credeam că nimeni nu mă vede, întrebându-mă de ce mi-o fi dat-o femeia aceea. Pe o parte a monedei era o creatură ciudată, cu coada îmbârligată, iar pe cealaltă – o pasăre cu o cruce mică.

Doi ani au trecut de atunci, timp în care am continuat să lucrez pământul şi să-mi ajut mama la treburile casei. Tata era disperat fiindcă avea multe fete; zicea că nu ne vom mărita niciodată, deoarece era prea sărac pentru a ne putea da o zestre, şi că nu vom fi niciodată altceva decât o povară pentru el. Dar mama ne spunea că toată lumea din sat vorbeşte despre cât de frumoase suntem şi că, de aceea, cineva ne va lua şi pe noi în căsătorie. Eu încercam să-mi păstrez hainele curate şi părul pieptănat cu grijă, ca să fiu aleasă într-o zi. Nu-mi plăcea niciunul dintre tinerii care mă invitau duminica la horă, dar ştiam că în curând va trebui să mă mărit cu unul dintre ei, pentru a nu mai fi o povară pentru părinţi. Sora mea, Éva, plecase de mult la Budapesta împreună cu familia maghiară pentru care lucra şi uneori ne trimitea ceva bani. Odată chiar mi-a trimis o pereche de pantofi de la oraş, din piele, de care eram foarte mândră.

Asta îmi era viaţa atunci când l-am cunoscut pe profesorul Rossi. Era neobişnuit ca în satul nostru să apară străini, mai cu seamă cineva venit de atât de departe, dar într-o zi toată lumea a început să

vorbească despre sosirea unui bărbat de la Bucureşti, împreună cu un altul, dintr-o altă ţară. Cei doi puneau întrebări despre satele aşezate de-a lungul râului şi despre castelul în ruine din munţi, aflat la o zi de mers de satul nostru. Vecinul care trecuse pe la noi pentru a ne da vestea i-a mai şoptit ceva tatei, în vreme ce şedeau amândoi pe banca din faţa casei. La spusele lui, tata şi-a făcut semnul crucii şi a scuipat în ţărână.

— Prostii şi aiureli! a exclamat el. Nimeni n-ar trebui să pună asemenea întrebări; e o invitaţie adresată diavolului.

Dar eu eram curioasă. M-am dus să iau apă, ca să pot auzi mai multe, şi, când am intrat în piaţa satului, i-am văzut pe străini şezând la una din cele două mese din faţa cârciumei, vorbind cu un bătrân care îşi făcea veacul pe acolo. Unul dintre bărbaţii necunoscuţi era solid, cu pielea întunecată, ca un ţigan în haine de oraş. Celălalt era îmbrăcat cu o haină maronie croită aşa cum nu mai văzusem niciodată înainte şi pantaloni largi, îndesaţi în ghete, iar pe cap avea o pălărie cu boruri late. Am rămas de cealaltă parte a pieţei, lângă fântână, iar de acolo nu puteam zări faţa străinului. Două dintre prietenele mele au vrut să-l vadă mai de aproape şi mi-au şoptit să vin cu ele. M-am dus temătoare, ştiind că tata s-ar supăra.

Când am trecut pe lângă cârciumă, străinul şi-a ridicat faţa şi, spre surprinderea mea, am văzut că era tânăr şi arătos, cu o barbă aurie şi ochi albaştri, strălucitori, aşa cum aveau oamenii din satele saşilor. Fuma pipă şi vorbea cu însoţitorul său. Din când în când scria ceva într-un carnet, iar alături de el, pe jos, se afla un sac vechi din pânză, cu curele pentru prins în spate. Avea o privire care mi-a plăcut imediat – visătoare, blândă şi foarte vie totodată. Şi-a dus mâna la pălărie şi şi-a întors ochii imediat, iar celălalt, bărbatul cel urât, ne-a salutat şi el şi ne-a privit stăruitor; apoi au început din nou să-l întrebe pe bătrân şi să scrie în carnet. Negriciosul părea să discute cu el în română, iar pe urmă se întorcea spre străin şi-i spunea ceva într-o limbă pe care n-o înţelegeam. Am plecat repede, împreună cu prietenele mele, fiindcă nu voiam ca străinul să creadă că eram mai îndrăzneaţă ca ele.

A doua zi dimineaţă, în sat se zvonea că străinii îi dăduseră bani unui tânăr de la cârciumă pentru a le arăta drumul spre Poenari, cetatea ruinată din munţi, de deasupra izvoarelor Argeşului. Aveau să lipsească din sat o noapte. L-am auzit pe tata spunându-i unui cunoscut că oamenii căutau castelul lui Vlad şi că îşi amintea cum prostovanul cu faţă de ţigan mai fusese o dată în sat, în căutarea cetăţii.

— Prostul nu învaţă niciodată, spuse tata mânios.

Nu mai auzisem numele acesta, Vlad, niciodată. Oamenii de la noi din sat numeau castelul Poenari sau Arefu. Tata zicea că bărbatul care

ducea străinii acolo era lihnit după bani şi jura că el, unul, nu şi-ar petrece noaptea la castel oricâţi bani i-ar da cineva, fiindcă printre ruine bântuiau o sumedenie de spirite rele. Şi mai zicea că străinul căuta probabil comoara, ceea ce era un lucru prostesc, fiindcă toate comorile celui care stăpânise acel castel fuseseră adânc îngropate şi erau păzite de un blestem ticălos. Iar dacă găsea cineva comoara, spunea tata, şi dacă va fi exorcizată, atunci ceva din ea i se cuvenea şi lui, fiindcă îi aparţinea de drept. Apoi ne-a văzut pe mine şi pe surorile mele ascultând şi n-a mai vrut să spună nimic.

Vorbele tatei mi-au reamintit de moneda pe care mi-o dăduse bătrâna, şi m-am gândit cu vinovăţie că ar trebui să i-o dau lui. Dar un val de revoltă s-a ridicat în mine şi mi-am zis că voi încerca să-i dau moneda străinului, dacă el tot căuta comoara de la castel. Când am avut ocazia, am scos bănuţul din ascunzătoarea lui şi l-am înnodat în colţul unei batiste, pe care mi-am prins-o de şorţ.

Străinul nu a mai apărut în sat timp de două zile; apoi l-am văzut şezând singur la aceeaşi masă, părând foarte obosit, cu hainele murdare şi boţite. Prietenele mele mi-au spus că ţiganul de la oraş plecase în ziua aceea şi îl lăsase singur. Nimeni nu ştia de ce el voise să mai rămână. Îşi scosese pălăria, şi i-am văzut părul blond-închis, ciufulit. Alături de el mai erau câţiva bărbaţi, la un pahar. N-am avut curaj să mă apropii de străin din cauza lor, aşa că m-am oprit la vorbă cu o prietenă. Nu peste mult timp, străinul s-a ridicat şi a intrat în cârciumă.

M-am întristat, spunându-mi că-mi va fi foarte greu să-i dau moneda, însă norocul a fost de partea mea în seara aceea. Tocmai când plecam de pe pământul pe care-l lucram, în vreme ce fraţii şi surorile mele aveau alte treburi de făcut, l-am văzut pe străin plimbându-se la marginea pădurii. Mergea pe poteca ce ducea spre râu, cu fruntea plecată şi mâinile încrucişate la spate. Era singur, singur de data aceasta, dar ocazia de a-i vorbi mă speria acum. Pentru a-mi da curaj, am pipăit nodul batistei în care ascunsesem moneda. M-am apropiat de el şi am rămas în mijlocul potecii, aşteptându-l.

Mi s-a părut că a trecut mult timp; cred că nu m-a observat până ce n-a ajuns în faţa mea. Atunci şi-a ridicat brusc privirea din pământ, părând foarte surprins. Şi-a scos pălăria şi a păşit într-o parte, ca pentru a-mi face loc să trec, dar am rămas nemişcată, adunându-mi curajul şi dându-i bună ziua. S-a aplecat uşor şi a surâs, apoi ne-am privit pentru o clipă. Nimic în înfăţişarea sau în purtarea lui nu era ameninţător, dar sfiala aproape că m-a amuţit.

Înainte de a-mi pierde toată îndrăzneala, mi-am desfăcut batista de la brâu şi am dezvelit moneda. I-am întins-o, tăcută, iar el a luat-o din mâna mea şi a întors-o pe ambele feţe, privind-o cu atenţie. Dintr-odată o lumină îi apăru pe faţă şi se uită din nou la mine, pătrunzător,

de parcă îmi putea citi în inimă. Avea cei mai albaştri şi mai strălucitori ochi pe care ţi-i poţi imagina. Am simţit cum încep să tremur.

— *De unde?* bâigui el, gesticulând pentru a mă ajuta să înţeleg.

M-a uimit faptul că părea să ştie câteva cuvinte din limba noastră.

Bătu cu piciorul în pământ şi am înţeles. O dezgropasem din ţărână? Am clătinat din cap.

— *De unde?*

Am încercat să-i desenez cu mâinile o femeie bătrână, cu basmaua pe cap, cocârjată în toiagul ei, şi apoi dându-mi mie moneda. Străinul încuviinţă, încruntat. Schiţă şi el femeia, apoi arătă poteca spre sat.

— De acolo?

Am clătinat din nou din cap şi am arătat în susul râului şi spre cer, într-acolo unde credeam că se află castelul şi satul bătrânei. Figura i se lumină din nou şi strânse moneda în palmă. Apoi mi-o întinse, dar am refuzat-o, arătând spre el şi simţind cum roşesc. Zâmbi, pentru prima dată, şi se înclină înaintea mea, iar eu mi-am zis că raiul mi se deschisese pentru o clipă în faţa ochilor.

— *Mulţumesc,* spuse el.

Am vrut să plec în fugă, înainte ca tata să-mi observe lipsa la masa de seară, dar străinul mă opri cu o mişcare iute şi arătă spre el însuşi.

— *Ma numesc Bartolomeo Rossi,* spuse el.

Repetă fraza şi o scrise cu degetul în ţărâna de pe jos. Mi-a venit să râd încercând să-i pronunţ şi eu numele. Apoi arătă spre mine.

— *Voi?* Cum te cheamă?

I-am spus şi a repetat la rândul lui, zâmbind iar.

— *Familia?* întrebă din nou, găsind cu greu cuvântul.

— Numele meu de familie este Getzi, am răspuns.

Pe faţă păru să i se aştearnă uimirea. Arătă în direcţia râului şi din nou spre mine, după care spuse ceva iar şi iar, urmat de cuvântul 'Drakulya', care mi s-a părut că ar însemna 'despre dragon'. N-am priceput ce vrea să zică. În cele din urmă, clătinând din cap şi oftând, adăugă:

— Mâine.

Arătă spre el, spre mine şi spre locul în care ne aflam şi la soarele de pe cer. Am înţeles că voia să ne întâlnim din nou acolo, la aceeaşi oră, mâine-seară. Ştiam că tata se va mânia foarte tare dacă va afla. Am făcut semn spre pământul de sub picioarele noastre şi apoi mi-am dus degetul la buze. Nu ştiam cum altfel să-l fac să înţeleagă că nu trebuie să vorbească despre asta cu nimeni din sat. Păru uimit, dar apoi duse şi el un deget la buze, surâzând. Până în acea clipă tot mai resimţisem o anume teamă de el, dar zâmbetul lui era blând, iar ochii îi străluceau. Încercă încă o dată să-mi înapoieze moneda şi, când am refuzat din nou să-o iau, se înclină, îşi puse pălăria şi plecă în direcţia

din care venise. Am înţeles că mă lăsa să mă întorc în sat singură, şi am luat-o repede la picior, fără să întorc capul pentru a-l privi.

În seara aceea, tot timpul la masă şi apoi, spălând vasele, m-am gândit la el – la hainele lui străine, la plecăciunea politicoasă, la expresia aceea visătoare şi atentă totodată, la ochii lui minunat de albaştri. Gândul mi-a rămas la el toată ziua următoare în vreme ce torceam lâna alături de surorile mele, în timp ce pregăteam masa, scoteam apă din fântână sau munceam la câmp. De câteva ori m-a certat mama fiindcă nu eram atentă la ceea ce făceam. Seara am rămas în urmă pentru a termina de plivit singură şi m-am simţit uşurată când tata şi fraţii mei au plecat spre sat.

Imediat ce au dispărut din vedere, m-am grăbit spre marginea pădurii. Străinul stătea rezemat de un copac, iar când m-a văzut, a sărit şi mi-a făcut semn să mă aşez pe un buştean de lângă potecă. Dar mi-era teamă că ar putea trece cineva din sat, şi l-am condus printre copaci, cu inima bătându-mi repede. Acolo ne-am aşezat pe două pietre. Pădurea răsuna de cântecele păsărilor – era început de vară, o zi caldă şi senină.

Străinul scoase din buzunar moneda pe care i-o dădusem şi o aşeză cu grijă pe jos, apoi luă din rucsac două cărţi, pe care începu să le răsfoiască. Am înţeles mai târziu că erau dicţionare de română şi o altă limbă pe care el o cunoştea. Foarte încet, uitându-se tot timpul în cărţi, m-a întrebat dacă mai văzusem şi alte monede ca aceea pe care i-o dădusem. I-am spus că nu. Mi-a explicat că animalul de pe bănuţ era un dragon, un balaur, şi a vrut să ştie dacă îl mai văzusem şi în altă parte, pe vreo clădire sau într-o carte. I-am răspuns că aveam unul pe umăr.

La început n-a înţeles deloc ce voiam să zic. Eram mândră de faptul că ştiam literele şi puteam citi puţin; era o şcoală în sat şi, când eram mică, venea adesea un preot să ne înveţe. Dicţionarul lui mi se părea tare încurcat, dar împreună am găsit cuvântul ’umăr’. Mă privi nedumerit şi întrebă din nou ’Drakul?’, ridicând moneda în aer. Am dus mâna la umăr şi am încuviinţat. Străinul privi în pământ, roşind, astfel că dintr-odată m-am simţit eu cea curajoasă. Mi-am deschis ilicul de lână, l-am dat jos şi mi-am desfăcut bluza la gât. Inima îmi bătea tare, dar ceva se întâmplase cu mine şi nu mă mai puteam stăpâni. El întoarse capul, dar mi-am tras bluza de pe un umăr şi i-am arătat.

De când mă ştiu am pe piele dragonul acela mic, de un verde-întunecat. Mama zicea că, în familia tatei, un copil din fiecare generaţie trebuie să-l poarte, iar el mă alesese pe mine, crezând că eu voi fi cea mai urâtă. Zicea că bunicul îi spusese că astfel spiritele rele erau ţinute departe de familia noastră. Auzisem despre el o dată sau de două ori, fiindcă în general tatei nu-i plăcea să vorbească despre

acest lucru, iar eu nu ştiam nici măcar cine din generaţia lui purta semnul – dacă era undeva pe trupul lui sau pe corpul unuia dintre fraţii ori surorile lui. Balaurul de pe umărul meu nu semăna bine cu dragonul de pe monedă, astfel că nu făcusem legătura între ei până ce străinul nu mă întrebase dacă îl mai văzusem undeva.

Acum el privi cu atenţie desenul de pe umărul meu, ţinând moneda ridicată, pentru comparaţie, dar fără a mă atinge sau a se apropia de mine. Roşeaţa îi persista în obraz, şi a părut uşurat când mi-am încheiat din nou bluza şi mi-am pus la loc ilicul. După ce căută în dicţionare, mă întrebă cine desenase dragonul acolo, iar când i-am spus că tata, cu ajutorul unei bătrâne din sat, a vrut să ştie dacă ar putea vorbi cu tata despre asta. Am clătinat din cap atât de tare, încât roşi din nou. Apoi, cu mare greutate, îmi spuse că familia mea era urmaşa unui voievod rău, care construise castelul de deasupra râului. Acestui voievod, care ucisese mulţi oameni, i se spusese 'fiul dragonului'. A mai adăugat că voievodul devenise un *moroi*, un vampir. Mi-am făcut repede cruce şi m-am rugat Sfintei Maria să mă apere. Apoi m-a întrebat dacă îi cunoşteam povestea şi i-am zis că nu. Mi-a mai cerut să-i spun câţi ani am, dacă mai am fraţi sau surori şi dacă în sat mai erau şi alţii cu numele nostru.

Într-un târziu am făcut semn spre soare, care era aproape de asfinţit, pentru a-i arăta că trebuie să plec acasă, şi se ridică imediat, cu o figură serioasă. Îmi întinse mâna şi mă ajută să mă ridic. Când i-am atins palma, am simţit cum inima îmi coboară în degete. Tulburată, m-am întors repede; dintr-odată mi-am spus că era prea interesat de duhurile rele şi că probabil îl păştea un pericol. Poate că trebuia să-i dau ceva să îl apere. Am arătat spre soare şi spre pământ.

— Vino mâine, i-am spus.

Ezită un moment, apoi surâse. Îşi puse pălăria şi îi atinse borul cu degetele, apoi dispăru printre copaci.

A doua zi dimineaţă, când m-am dus la fântână, l-am văzut la cârciumă împreună cu bătrânii, scriind iar ceva. Mi s-a părut că-i văd privirea îndreptată spre mine, dar nu dădu nici nu semn că m-ar cunoaşte. Eram foarte fericită, fiindcă am înţeles că păstra astfel secretul nostru. După-amiază, când am rămas singură în casă, am făcut un lucru tare rău. Am deschis cufărul părinţilor şi am luat din el micul pumnal de argint pe care îl văzusem acolo înainte. Mama spusese odată că menirea lui e de a ucide vampirii, dacă aceştia se apropiau de oameni sau de animalele lor. Am mai luat şi o mână de flori de usturoi din grădină şi am ascuns totul în basma când am plecat la câmp.

De data asta, fraţii mei au lucrat până târziu, dar în cele din urmă au spus că se întorc în sat şi m-au chemat să vin cu ei. Le-am răspuns că vreau să culeg nişte ierburi din pădure şi vin în câteva minute.

Eram foarte emoţionată când am ajuns acolo unde mă aştepta străinul, adânc ascuns printre copaci, lângă pietrele noastre. Trăgea din pipă, dar, când m-am apropiat, a lăsat-o la o parte şi a sărit în picioare. M-am aşezat alături de el şi i-am arătat ce am adus. A părut uimit văzând cuţitul şi s-a arătat foarte interesat când i-am explicat că putea ucide moroi cu el. N-a vrut să-l primească, dar l-am implorat atât de fierbinte să-l ia, încât a devenit serios şi l-a pus în rucsac, învelit în basmaua mea. După aceea i-am dat florile de usturoi şi i-am arătat să păstreze câteva în buzunarul hainei.

L-am întrebat cât va mai rămâne în satul nostru, şi a ridicat cinci degete: încă cinci zile. Mi-a explicat că va călători şi în câteva sate din apropiere, pentru a vorbi cu localnicii despre castel. L-am rugat să-mi spună unde se va duce după ce vor trece cele cinci zile şi mi-a răspuns că pleacă într-o ţară numită Grecia, de care auzisem şi eu, după care se va întoarce în satul lui, acasă. Desenând pe pământ, mi-a arătat că ţara lui, numită Anglia, era o insulă aflată foarte departe de satul nostru. Mi-a arătat şi unde e universitatea lui – nu ştiam ce e asta – şi a scris numele ei în ţărână. Îmi amintesc şi azi literele acelea: OXFORD. Peste ani obişnuiam să le scriu şi eu din când în când, pentru a le privi din nou. Era cel mai ciudat cuvânt pe care îl văzusem vreodată.

Brusc, mi-am dat seama că avea să plece în curând şi că nu-l voi mai vedea, nici pe el, nici pe altcineva asemenea lui, şi ochii mi s-au umplut de lacrimi. Nu voiam să plâng – niciodată nu plânsesem din cauza băieţilor din sat –, dar nu m-am putut stăpâni. El păru tulburat şi scoase din buzunar o batistă albă, pe care mi-o întinse. Ce se întâmplase? Am dat din cap. Se ridică încet şi îmi întinse mâna pentru a mă ajuta, aşa cum făcuse cu o seară înainte. În vreme ce mă ridicam la rândul meu, m-am împiedicat şi am venit peste el, din greşeală, iar când m-a prins, ne-am sărutat. Apoi m-am răsucit şi am luat-o la fugă printre copaci. Când am ajuns în potecă, am întors capul şi am privit înapoi. Şedea acolo unde-l lăsasem, neclintit, uitându-se în urma mea. Am alergat tot drumul până în sat, iar noaptea am stat cu ochii în tavan şi cu batista lui în mână.

În seara următoare l-am găsit în acelaşi loc, de parcă nu s-ar fi mişcat de acolo. M-am repezit spre el şi şi-a deschis braţele, primindu-mă. Când nu ne-am mai putut săruta, şi-a aşternut haina pe pământ şi ne-am întins unul lângă celălalt. În ora aceea am învăţat ce e dragostea, puţin câte puţin. Aproape de ai mei, ochii lui erau albaştri precum cerul. Mi-a prins flori în păr şi mi-a sărutat degetele. Am fost surprinsă de multe alte lucruri pe care le-a făcut – şi de cele pe care le-am făcut eu; ştiam că e rău, că e un păcat, dar am simţit că porţile raiului se deschid în jurul nostru.

Mai erau doar trei seri până ce pleca şi ne-am întâlnit în fiecare

dintre ele. Le-am îndrugat părinţilor ce scuze mi-au trecut prin minte şi în fiecare zi am venit acasă cu ierburi din pădure, ca şi cum m-aş fi dus acolo pentru a le culege. În fiece seară Bartolomeo îmi spunea cât de mult mă iubeşte şi mă implora să vin cu el când va pleca din sat. Voiam să mă duc, dar mi-era teamă de lumea largă din care venea el şi nu-mi puteam închipui cum aş reuşi să fug de tata. În fiecare seară îl întrebam de ce nu poate rămâne cu mine în sat, iar el clătina din cap şi spunea că trebuie să se întoarcă la casa şi la munca lui.

În ultima seară înainte de a pleca, am început să plâng încă din clipa în care ne-am atins, iar el m-a luat în braţe şi mi-a sărutat părul. Nu mai întâlnisem niciodată un om atât de bun şi de blând. Când lacrimile mi s-au oprit, şi-a scos de pe deget un inel din argint, cu o pecete. Nu ştiu sigur, dar acum cred că era, poate, pecetea universităţii sale. Îl purta pe degetul mic de la mâna stângă, dar l-a scos şi l-a pus pe inelarul meu. Apoi mi-a cerut să mă mărit cu el. Probabil că cercetase bine în dicţionar, fiindcă l-am înţeles imediat.

La început ideea mi s-a părut de-a dreptul imposibilă şi am început din nou să plâng – eram foarte tânără –, dar apoi am acceptat. Mi-a spus că se va întoarce peste patru săptămâni să mă ia. Pleca în Grecia pentru a face acolo ceva, n-am înţeles ce, după care va reveni şi-i va da tatei nişte bani, pentru a-l linişti. Am încercat să-i spun că nu aveam zestre, dar nu m-a ascultat. Surâzând, mi-a arătat pumnalul şi moneda pe care i le dădusem, apoi mi-a cuprins faţa în palme şi m-a sărutat.

Ar fi trebuit să fiu foarte fericită, dar aveam impresia că în jurul nostru se aflau duhuri rele şi mi-era teamă că se va întâmpla ceva care-l va împiedica să se întoarcă. Fiece clipă pe care am petrecut-o împreună în seara aceea a fost foarte dulce, fiindcă credeam că va fi ultima. Nu ne-am putut lua rămas-bun decât când aproape că se întunecase, dar, temându-mă de furia tatei, l-am sărutat pe Bartolomeo încă o dată, am verificat să aibă în buzunar florile de usturoi şi am plecat. În drum am întors capul iar şi iar. De fiecare dată îl vedeam stând între copaci, cu pălăria în mână. Părea foarte, foarte singur.

Am plâns până ce am ajuns acasă şi am scos inelul de pe deget, l-am sărutat şi l-am înnodat în basma. Când am intrat pe uşă, tata era furios şi a vrut să ştie unde am fost după lăsarea serii, fără voia lui. I-am spus că prietena mea, Maria, pierduse o capră şi am ajutat-o s-o caute. M-am dus la culcare cu inima grea, simţindu-mă ba plină de speranţă, ba mâhnită din nou.

A doua zi dimineaţă am auzit că Bartolomeo plecase spre Târgovişte, în căruţa unui ţăran. Ziua aceea a fost foarte lungă şi tristă pentru mine, iar seara m-am dus la locul nostru din pădure, stând acolo singură. Vederea lui mi-a adus din nou lacrimi în ochi. M-am

aşezat pe pietrele noastre şi apoi m-am întins pe pământ, aşa cum făcusem în fiecare seară, şi am plâns în hohote. La un moment dat am dat cu mâna peste ceva între ferigi şi, spre uimirea mea, am văzut că e un pachet de scrisori. Nu puteam citi scrisul de pe plicuri şi nici adresa celui căruia îi erau adresate, dar pe cealaltă parte a fiecăruia era tipărit numele lui, ca într-o carte. Am deschis câteva scrisori şi le-am sărutat scrisul, deşi vedeam clar că nu mie îmi erau adresate. M-am întrebat pentru o clipă dacă destinatarul era o femeie, dar mi-am alungat gândul din minte imediat. Mi-am dat seama că plicurile trebuie să-i fi căzut din rucsac când îl deschisese pentru a-mi arăta că poartă la el pumnalul şi moneda de la mine.

Mi-am zis că ar trebui să încerc să le trimit la Oxford, în insula Anglia, dar nu vedeam cum aş putea face acest lucru fără să afle altcineva. Şi nu ştiam nici cum aş putea plăti; probabil că ar costa mult să trimit nişte scrisori în insula lui de departe, şi nu avusesem niciodată vreun ban, cu excepţia monedei pe care i-o dăruisem. De aceea, am hotărât să păstrez scrisorile pentru când se va întoarce.

Cele patru săptămâni au trecut foarte, foarte încet. Făceam semne pe un copac lângă locul nostru secret, ca să ţin socoteala zilelor. Munceam la câmp, o ajutam pe mama, torceam şi ţeseam pânza pentru iarna următoare, mergeam la biserică şi eram atentă la orice veşti despre Bartolomeo. La început bătrânii din sat au mai vorbit puţin despre el, clătinând din cap când îşi aminteau de interesul lui pentru vampiri. 'Nimic bun nu poate ieşi din asta', spunea unul dintre ei, iar ceilalţi îi dădeau dreptate. Auzindu-i, resimţeam un amestec teribil de fericire şi durere. Eram bucuroasă să ascult cum cineva vorbea despre el, fiindcă eu nu-i puteam rosti numele de faţă cu nimeni, dar îmi era şi groază gândindu-mă că risca să atragă atenţia moroilor.

Mă întrebam fără încetare ce se va întâmpla când se va întoarce. Va bate la uşa tatălui meu şi mă va cere în căsătorie? Îmi închipuiam cât de surprinşi vor fi toţi cei din familia mea. Se vor aduna cu toţii la uşă şi se vor uita cu ochii mari, în vreme ce Bartolomeo le va face daruri, iar eu îi voi săruta de rămas-bun. Apoi mă va conduce la o trăsură, sau poate chiar la un automobil. Vom ieşi din sat şi vom străbate pământuri pe care nici nu mi le puteam imagina, dincolo de munţi şi dincolo de oraşul cel mare în care locuia sora mea, Éva. Speram că ne vom opri pe la ea, s-o vedem, fiindcă întotdeauna o iubisem cel mai mult. Şi Bartolomeo avea s-o iubească, fiindcă era puternică şi curajoasă şi îi plăcea, ca şi lui, să călătorească.

Astfel a trecut o lună, şi la sfârşitul celei de-a patra săptămâni eram foarte obosită şi abia dacă mai puteam dormi sau mânca. Când am crestat în trunchiul copacului semnul cu numărul douăzeci şi opt, am început să aştept şi să urmăresc semnele întoarcerii sale. Ori de câte

ori sosea în sat o trăsură, sunetul roţilor mă făcea să tresar. Mă duceam după apă de trei ori pe zi, privind în jur şi încercând să aud ceva veşti. Mi-am spus că, probabil, nu va veni după exact patru săptămâni şi că ar trebui să mai aştept una. După cea de-a cincea săptămână, mă simţeam deja rău şi eram sigură că domnul moroilor îl ucisese. O dată chiar mi-a trecut prin minte că iubitul meu s-ar putea întoarce la mine în chip de vampir el însuşi. Am dat fuga la biserică în miezul zilei şi m-am rugat în faţa icoanei Sfintei Fecioare să-mi alunge din cap acest gând oribil.

În săptămânile şase şi şapte, speranţa a început să-mi piară. În cea de-a opta, mi-am dat seama brusc, după multe semne despre care auzisem de la femeile măritate, că voi avea un copil. În noaptea aceea am plâns neauzit în patul surorilor mele, simţind că lumea întreagă, inclusiv Dumnezeu şi Maica Domnului, uitaseră de mine. Nu ştiam ce s-a întâmplat cu Bartolomeo, dar credeam că trebuie să fi fost ceva teribil, fiindcă eram sigură că mă iubea cu adevărat. În secret, am adunat ierburi şi rădăcini despre care se zicea că împiedică venirea pe lume a unui copil, dar fără folos. Copilul creştea puternic în mine, mai puternic decât mama lui, şi am început să-i iubesc această forţă. Când puneam mâna pe pântecul meu, simţeam dragostea lui Bartolomeo şi nu credeam că m-a putut uita.

Ştiam că trebuie să plec din sat înainte să atrag mânia tatei asupra mea şi ruşinea asupra întregii mele familii. M-am gândit s-o găsesc pe bătrâna care îmi dăduse moneda; poate mă va primi şi mă va lăsa să-i îngrijesc casa şi să-i fac de mâncare. Venise dintr-un sat din sus de Argeş, din apropiere de castelul moroilor, dar nu ştiam din care anume sau dacă mai trăia încă. În pădure erau lupi, şi urşi, şi duhuri rele, iar eu nu aveam curaj să mă aventurez printre ele singură.

În cele din urmă am hotărât să-i scriu surorii mele, Éva – un lucru pe care-l mai făcusem o dată sau de două ori înainte. Am luat hârtie şi un plic din casa preotului, la care mai munceam uneori în bucătărie. În scrisoare i-am spus ce mi se întâmplase şi am implorat-o să vină să mă ia. Au mai trecut încă cinci săptămâni până ce am primit răspunsul ei. Slavă Domnului, ţăranul care l-a adus, odată cu ceva de-ale gurii, mi-a dat plicul mie, nu lui tata, şi l-am citit pe furiş, în pădure. Mijlocul începuse deja să mi se rotunjească şi aveam o senzaţie neobişnuită când mă aşezam, dar izbuteam încă să-l ascund în dosul şorţului.

În plic erau şi ceva bani româneşti, mai mulţi decât văzusem eu vreodată, iar scrisoarea Évei era scurtă şi foarte practică. Spunea că ar trebui să plec din sat pe jos, să merg până în satul următor, cam cinci kilometri, să iau o căruţă sau altceva până la Târgovişte, de acolo să ajung într-un fel la Bucureşti, iar din capitală să iau trenul până la graniţa cu Ungaria. Soţul ei mă va aştepta la vamă în oraşul T… pe 20

septembrie; îmi amintesc şi azi data. Spunea că ar trebui să-mi planific drumurile cât mai bine, ca să ajung în ziua aceea. În plic se mai afla şi o invitaţie de la guvernul maghiar, care îmi va permite să intru în ţară. Îmi trimitea toată dragostea ei, mă îndemna să am grijă şi îmi ura o călătorie fără necazuri. Când am ajuns la sfârşit, i-am sărutat numele şi am binecuvântat-o din toată inima.

Mi-am strâns câteva lucruri într-o boccea, inclusiv pantofii mei buni, pentru drumul cu trenul, scrisorile pierdute de Bartolomeo şi inelul lui de argint. În dimineaţa plecării, am sărutat-o şi am îmbrăţişat-o pe mama, care era tot mai bătrână şi mai bolnavă; voiam ca mai târziu să ştie că mi-am luat într-un fel rămas-bun de la ea. Cred că s-a mirat, dar nu mi-a pus nicio întrebare. Când am plecat, în loc să mă duc la câmp, am luat-o spre pădure, evitând drumurile umblate. M-am oprit pentru a-mi lua adio de la locul nostru secret dintre copaci. Crestăturile din cele patru săptămâni abia dacă se mai zăreau. Acolo mi-am pus pe deget inelul lui şi o basma pe cap, legând-o aşa cum făceau femeile măritate. Aerul rece şi frunzele îngălbenite vesteau deja apropierea iernii. Am rămas acolo preţ de câteva clipe şi apoi am pornit la drum, spre satul vecin.

Nu-mi aduc aminte toată acea călătorie; ştiu doar că eram foarte obosită şi adesea flămândă. Am dormit la un moment dat în casa unei bătrâne care mi-a dat o supă caldă şi mi-a zis că soţul meu n-ar trebui să mă lase să umblu singură. Altă dată am rămas peste noapte într-un hambar. Într-un târziu am găsit pe cineva să mă ducă la Târgovişte şi de acolo altcineva m-a luat până la Bucureşti. Când puteam, cumpăram câte o pâine, dar nu ştiam de câţi bani voi avea nevoie pentru tren, aşa că eram strânsă la pungă. Bucureştiul era un oraş mare şi frumos, dar mă speria fiindcă vedeam atâta lume, toţi în haine elegante, şi bărbaţi care mă priveau îndrăzneţi pe stradă. A trebuit să dorm în gară. Şi trenul mă înspăimânta, părându-mi un monstru negru şi uriaş. Îndată ce m-am văzut însă înăuntru, aşezată la fereastră, m-am mai liniştit puţin. Am zărit privelişti frumoase în drum – munţi şi râuri, câmpii largi, cu totul altfel decât pădurile noastre din Transilvania.

La graniţă am aflat că era 19 septembrie şi am dormit pe o bancă până ce unul dintre paznici m-a lăsat să intru în cămăruţa lui şi mi-a dat puţină cafea fierbinte. M-a întrebat unde-mi era soţul şi i-am zis că mă duceam în Ungaria la el. A doua zi dimineaţă, un bărbat într-un costum negru, cu pălărie, a venit să mă caute. Avea o figură blândă, m-a sărutat pe ambii obraji şi mi-a spus ’sora mea’. L-am iubit pe cumnatul meu din clipa aceea până în ziua morţii lui şi încă îl iubesc şi azi. Mi-a fost frate mai mult decât oricare dintre fraţii mei buni. A avut el grijă de tot, mi-a cumpărat ceva cald de mâncare în tren şi am stat aşezaţi la o masă ce avea şi faţă de masă. Acolo puteam mânca şi

privi totodată pe fereastră, la peisajele ce se perindau.

În gara din Budapesta ne aştepta Éva. Purta un costum şi o pălărie frumoasă şi mi s-a părut că arăta ca o regină. M-a îmbrăţişat şi m-a sărutat de nenumărate ori. Fetiţa mea s-a născut la cel mai bun spital din Budapesta. Am vrut să-i spun Éva, dar sora mea a zis că ar vrea s-o boteze ea, şi i-a pus numele Elena. Era un copil minunat, cu ochi negri, mari, şi a surâs de foarte devreme, de când avea numai cinci zile. Oamenii spuneau că n-au mai văzut un copil să zâmbească atât de devreme. Sperasem să aibă ochii albaştri ai lui Bartolomeo, dar semăna numai cu cei din familia mea.

Am aşteptat până după naştere pentru a-i scrie, fiindcă voiam să-i spun despre un copil real, nu despre sarcină. Când Elena a împlinit o lună, l-am rugat pe cumnatul meu să mă ajute să găsesc adresa universităţii lui Bartolomeo, Oxford, şi am scris chiar eu pe plic cuvintele acelea stranii. Cumnatul meu a formulat scrisoarea în germană, iar eu am semnat-o. În ea îi spuneam lui Bartolomeo că l-am aşteptat timp de trei luni şi apoi a trebuit să plec din sat fiindcă mi-am dat seama că îi port copilul. I-am povestit despre călătoria mea şi despre casa surorii mele din Budapesta. I-am scris şi despre micuţa noastră Elena, ce copil dulce şi fericit era. Am adăugat că îl iubesc şi că mi-era teamă că i s-a întâmplat ceva rău, care l-a împiedicat să se întoarcă. L-am întrebat când îl voi vedea şi dacă putea veni la Budapesta, să ne ia pe mine şi pe Elena. Şi i-am mai spus că, orice s-ar întâmpla, îl voi iubi până la sfârşitul vieţii mele.

Apoi am aşteptat din nou, de data aceasta mult, foarte mult timp, iar când Elena făcea deja primii ei paşi, a venit o scrisoare de la Bartolomeo. Era din America, nu din Anglia, şi fusese scrisă în germană. Cumnatul meu mi-a tradus-o, vorbindu-mi blând, şi mi-am dat seama că era prea cinstit pentru a schimba vreun cuvânt din ce scria acolo. Bartolomeo spunea că primise scrisoarea mea, care fusese expediată iniţial la fosta lui adresă din Anglia. Politicos, adăuga că nu auzise de mine şi nici nu-mi văzuse numele vreodată, că nu fusese niciodată în România, aşa încât copilul despre care îi povestisem nu putea fi al lui. Regreta să audă o întâmplare atât de neplăcută şi îmi ura numai noroc. Era o scrisoare scurtă şi foarte amabilă, deloc dură, şi nimic nu lăsa să se înţeleagă că m-ar fi cunoscut.

Am plâns îndelung atunci. Eram tânără şi nu înţelegeam că oamenii se pot schimba, că gândurile şi sentimentele lor pot deveni altele. După câţiva ani petrecuţi în Ungaria, am început să-mi dau seama că poţi fi o persoană acasă şi o cu totul alta în altă ţară şi am realizat că aşa ceva i se întâmplase şi lui Bartolomeo. În final, singura mea dorinţă ar fi fost ca el să nu fi minţit, să nu fi spus că nu mă cunoaşte, îmi doream asta fiindcă atunci când fuseserăm împreună ştiusem că e un om de onoare şi de încredere şi nu voiam să gândesc urât despre el.

Am crescut-o pe Elena cu ajutorul rudelor mele, astfel că a devenit o fată extraordinară, iar motivul e acela că în venele ei curge sângele lui Bartolomeo. I-am povestit despre tatăl ei; niciodată n-am minţit-o. Poate că nu i-am spus suficient, fiindcă era prea tânără pentru a înţelege că dragostea ne orbeşte. S-a dus la universitate, iar eu am fost foarte mândră de asta, şi mi-a spus că a auzit despre tatăl ei, un mare savant din America. Speram ca într-o zi să-l întâlnească. Dar n-am ştiut că el era la aceeaşi universitate la care te-ai dus tu acolo», încheie mama lui Helen, întorcându-se spre ea cu reproş în priviri.

Helen murmură ceva, poate o scuză sau poate o replică de autoapărare, şi clătină din cap. Părea la fel de uluită ca mine. Pe parcursul întregii relatări stătuse nemişcată, traducând cu răsuflarea tăiată, murmurând ceva de neînţeles doar atunci când mama ei descrisese dragonul de pe umăr. Mult mai târziu mi-a spus că mama nu se dezbrăcase niciodată în faţa ei şi nici măcar nu fuseseră împreună la baia publică, aşa cum făcuse Éva.

Pentru o vreme am rămas toţi trei tăcuţi în jurul mesei, dar apoi Helen s-a întors spre mine, gesticulând spre pachetul cu scrisori. Am înţeles; şi eu mă gândisem la acelaşi lucru.

— De ce nu i-a trimis unele dintre aceste scrisori lui Rossi, pentru a-i dovedi că fusese în România?

Helen îşi privi mama cu o ezitare profundă în ochi, dar îi traduse întrebarea. Răspunsul, când a venit, mi-a ridicat un nod în gât, o durere în parte pentru ea şi în parte pentru profesorul meu mincinos.

— M-am gândit şi eu la asta, dar din scrisoarea lui am înţeles că se răzgândise definitiv şi mi-am spus că, oricum, n-ar mai avea niciun rost să i le trimit; nu mi-ar aduce decât mai multă suferinţă şi aş pierde astfel puţinele lucruri pe care le mai aveam de la el, adăugă mama, întinzând o mână ca pentru a-i atinge scrisul, dar renunţând imediat. Mi-a părut rău doar fiindcă nu-i înapoiam ceea ce-i aparţinea de drept. Dar el îmi lăsase mie atât de puţine, aşa încât mi-am zis că poate nu fac un rău dacă le păstrez.

Şi ochii ei se mutară de la Helen la mine, dintr-odată mai neliniştiţi. Nu sfidare mi s-a părut că zăresc în ei, ci flacăra unui vechi, foarte vechi devotament. Mi-am întors privirea în altă parte.

Helen însă avea o expresie sfidătoare.

— Atunci, de ce nu mi-a dat măcar mie scrisorile astea?

Întrebarea fusese pusă pe un ton aspru, şi în clipa următoare o adresă şi mamei ei. Bătrâna clătină din cap.

— Spune, traduse Helen cu faţa împietrită, că ştia că îl urăsc şi a aşteptat să i le dea cuiva care îl iubeşte.

«Aşa cum îl iubeşte încă şi ea», aş fi putut adăuga, resimţind parcă în atmosferă dragostea îngropată de ani de zile în casa aceasta mică. Dar gândurile şi sentimentele mele nu se îndreptau doar spre Rossi.

Fără a mă ridica de la masă, am luat mâna lui Helen în mâna mea, iar în cealaltă degetele bătătorite de muncă ale mamei ei şi le-am ţinut strâns. În acea clipă, lumea în care crescusem eu, cu liniştea şi reţinerea ei, cu moravurile şi manierele ei, lumea în care învăţasem şi reuşisem şi uneori încercasem să iubesc mi se părea la fel de distantă ca ultima galaxie din cosmos. N-aş fi putut rosti ceva nici dacă aş fi vrut, dar, dacă mi s-ar fi dus nodul din gât, poate aş fi găsit ceva de spus acestor două femei atât de legate – deşi în mod diferit – de Rossi, încât aproape că îi puteam simţi prezenţa între noi.

După o clipă, Helen îşi trase mâna din strânsoarea mea, dar mama nu şi-o desprinse pe a ei şi întrebă ceva pe acelaşi ton blând.

— Vrea să ştie cum te poate ajuta să-l găseşti pe Rossi.

— Spune-i că deja m-a ajutat şi că voi citi scrisorile acestea îndată ce vom pleca, pentru a vedea dacă ne oferă ceva nou. Şi mai spune-i că o vom anunţa când îl vom găsi.

Femeia îşi înclină umilă capul la auzul acestor cuvinte şi se ridică pentru a amesteca în cratiţa din cuptor. Un miros îmbietor se ridică din ea şi chiar Helen zâmbi, ca şi cum întoarcerea la această casă care nu-i aparţinea avea şi părţile ei bune. Atmosfera paşnică a momentului îmi dădu o inspiraţie.

— Te rog s-o întrebi dacă ştie despre vampiri ceva ce ne-ar putea ajuta în căutările noastre.

Când Helen îi traduse, am văzut cum i s-a spulberat calmul fragil. Mama privi într-o parte şi se închină, dar după o clipă îşi adună forţele pentru a răspunde. Helen ascultă atentă, încuviinţând din cap.

— Zice să nu uiţi că vampirul îşi poate schimba forma şi îţi poate apărea sub multe înfăţişări.

Aş fi vrut să ştiu ce însemna asta mai exact, dar mama lui Helen începuse deja să pună mâncare în farfurii, cu o mână tremurătoare. Căldura cuptorului şi aroma de carne şi pâine umpluseră casa, şi am mâncat toţi cu poftă, în tăcere. Când şi când, mama îmi întindea câte o felie de pâine, bătându-mă uşor pe braţ, sau îmi mai turna puţin ceai proaspăt. Mâncarea era simplă, dar delicioasă şi din abundenţă, iar soarele ce pătrundea prin fereastră ne decora masa.

Când termină, Helen ieşi să fumeze o ţigară, iar mama ei îmi făcu semn s-o urmez, pe lângă casă. În spate se afla un şopron cu câţiva pui de găină şi o cuşcă în care stăteau doi iepuri cu urechile lungi. Bătrâna scoase unul din ei, şi am stat amândoi câteva clipe mângâindu-i blana pufoasă, în vreme ce animalul clipea somnoros. Printr-una dintre ferestre o auzeam pe Helen, spălând acum vasele. Razele soarelui erau calde şi, dincolo de casă, câmpul înverzit emana parcă un optimism nemărginit.

Apoi a venit vremea să plecăm, să ne întoarcem în staţia de autobuz, şi am pus cu grijă în servietă scrisorile lui Rossi. Când am

ieşit, bătrâna se opri în prag; nu părea că are de gând să ne conducă prin sat, până în staţie. Mi-a luat ambele mâini în palmele ei şi le-a strâns cu căldură, privindu-mă în ochi.

— Îţi urează să ai numai drumuri bune în viaţă şi spune că vei găsi acel lucru după care tânjeşti, îmi traduse Helen.

Am privit adânc în întunecimea ochilor ei bătrâni şi i-am mulţumit din tot sufletul. După ce o îmbrăţişă pe Helen, ţinându-i câteva clipe, cu tristeţe, faţa în mâinile ei, ne făcu semn de rămas-bun.

La marginea drumului, am întors capul pentru a o mai vedea o dată. Stătea în prag, rezemată cu o mână de tocul uşii, de parcă vizita noastră ar fi slăbit-o. Mi-am lăsat servieta în praf şi m-am îndreptat înapoi spre ea atât de repede, încât pentru o fracţiune de secundă nici nu mi-am dat seama că m-am mişcat. Apoi, amintindu-mi din nou de Rossi, am luat-o în braţe şi i-am sărutat obrazul ridat şi moale. Mă strânse lângă ea, cu un cap mai scundă decât mine, şi îşi îngropă faţa în umărul meu. Apoi, brusc, se smulse şi dispăru în casă. Am crezut că vrea să rămână singură cu emoţiile ei, şi m-am răsucit să plec, dar imediat s-a întors. Spre uimirea mea, mi-a luat mâna şi mi-a închis degetele peste ceva mic şi dur.

Când am desfăcut palma, am văzut un inel de argint cu un mic blazon. Era inelul lui Rossi, pe care i-l înapoia acum prin intermediul meu. Faţa îi radia deasupra lui, iar ochii îi licăreau negri. M-am aplecat şi am sărutat-o din nou, dar de această dată pe gură. Avea buzele calde şi moi. Când i-am dat drumul şi m-am întors repede la Helen şi la servieta mea, am zărit pe chipul ei bătrân luciul unei singure lacrimi. Am citit undeva că nu poate exista o singură lacrimă, aceasta fiind doar o licenţă poetică. Şi poate că nu există, lacrima ei fiind de fapt perechea celei pe care am vărsat-o eu.

Îndată ce ne-am aşezat pe banchetă, în autobuz, am scos scrisorile lui Rossi şi am deschis-o pe prima. Redându-i textul aici, voi respecta dorinţa lui Rossi de a proteja intimitatea prietenului său printr-un pseudonim – un *nom de guerre,* aşa cum i-a spus el. Era straniu să văd din nou, pe filele acelea îngălbenite, scrisul profesorului meu, de fapt o versiune mai tânără şi mai lejeră a celui pe care îl ştiam eu.

— Ai de gând să le citeşti aici? mă întrebă Helen uimită, aplecându-se peste umărul meu.

— De ce, tu mai poţi aştepta?

— Nu, replică ea.”

Capitolul 45

20 iunie 1930

Dragul meu prieten,

În clipa asta nu există un singur suflet pe lume cu care să pot vorbi şi stau aici cu creionul în mână, dorindu-mi îndeosebi prezenţa ta; m-ai privi cu obişnuita-ţi uimire potolită dacă ai vedea scena pe care o am eu în faţa ochilor acum. Nici mie nu mi-a venit să cred azi – aşa cum nu ţi-ar veni nici ţie, dacă ai şti unde mă aflu: într-un tren, deşi acest lucru nu este în sine un indiciu. Dar trenul înaintează spre Bucureşti. Dumnezeule mare, te aud exclamând pe fondul sonor al locomotivei pufăind. Nu avusesem de gând să vin aici, dar s-a întâmplat ceva cu adevărat remarcabil care m-a determinat să mă răzgândesc. Eram în Istanbul acum câteva zile, pentru un studiu pe care îl pregătesc, când am găsit ceva ce m-a îndemnat să-mi doresc să vin încoace. De fapt, nu „să-mi doresc"; ar fi mai corect dacă aş spune că mă simt atras şi totuşi îngrozit. Tu eşti un ins atât de raţional, probabil că n-o să te intereseze deloc ce-ţi voi spune, dar tare aş fi vrut să am alături mintea ta; a mea toată îmi va fi necesară, şi chiar mai mult decât atât, pentru a găsi ceea ce caut.

Ne apropiem de un oraş, şi deci de o ocazie de a-mi cumpăra ceva de mâncare; te voi părăsi pentru moment şi voi reveni mai târziu.

Amiază, Bucureşti

M-am retras pentru ceea ce aş putea numi siestă, dacă mintea mea nu ar fi într-o asemenea stare de agitaţie şi entuziasm. Este afurisit de cald aici; credeam că voi da de munţi răcoroşi în ţara asta, dar încă n-am ajuns la niciunul. Hotelul e drăguţ, iar Bucureştiul este un fel de mic Paris răsăritean, mic, şi totodată mare, şi oarecum fanat, toate la un loc. Trebuie să fi fost extraordinar în anii optzeci şi nouăzeci ai secolului trecut. Mi-a luat o veşnicie să găsesc un taxi şi apoi un hotel, dar camerele în care am fost cazat sunt confortabile; pot să mă spăl, să mă odihnesc şi să mă gândesc la ce am de făcut. Sunt tentat să nu-ţi scriu aici despre ideile mele, dar, dacă n-o voi face, ceea ce-ţi voi spune ţi se va părea atât de ininteligibil, încât nu cred că trebuie să mai amân. Ca să încep pe scurt şi cât mai şocant, am pornit într-un fel de căutare, o vânătoare istorică a lui Dracula – nu contele Dracula din literatura romantică, ci acela real, Drakulya *– Vlad al III-lea, un tiran din secolul al XV-lea care a trăit în Valahia şi în Transilvania şi s-a luptat pentru a ţine Imperiul Otoman cât mai departe de teritoriile sale. Am rămas în Istanbul aproape o săptămână, pentru a cerceta o arhivă în care există o serie de documente referitoare la el, adunate de turci. Am găsit acolo un set extraordinar de hărţi ce oferă,*

cred, indicaţii despre mormântul său. Îţi voi explica în amănunt când voi ajunge acasă ce anume m-a îndemnat să pornesc la această vânătoare, iar până atunci va trebui să-ţi cer să ai răbdare cu mine. Tu, bătrâne înţelept, o poţi pune deocamdată pe seama tinereţii mele.

În orice caz, şederea mea în Istanbul s-a dovedit în final sumbră şi m-a cam înspăimântat, deşi, privit cu detaşare, probabil că acest lucru îţi va părea copilăresc. Dar nu sunt omul care să renunţe uşor odată ce a început şi nu m-am putut stăpâni să nu vin aici, înarmat cu copii ale acelor hărţi, pentru a afla mai multe despre mormântul lui Drakulya. Ar trebui să-ţi explic că, după toate spusele, el a fost îngropat într-o mănăstire de pe o insulă a lacului Snagov, în sudul României; Valahia se numeşte această regiune. Pe hărţile găsite în Istanbul şi pe care este marcat clar mormântul lui, nu se vede nicio insulă, niciun lac şi nimic nu seamănă cu zona aceasta a României, din câte îmi dau eu seama. Ca de obicei, mi s-a părut firesc să cercetez mai întâi ceea ce pare evident, fiindcă acesta e uneori răspunsul corect. Prin urmare, am decis – şi parcă văd cum clatini din cap la încăpăţânarea mea prostească – să mă duc la lacul Snagov cu acele hărţi şi să văd singur dacă mormântul este acolo sau nu. Cum voi face asta încă nu ştiu, dar nu pot începe să cercetez alte piste până ce nu am eliminat această posibilitate. Şi poate că, la urma urmei, hărţile mele nu sunt decât un fals străvechi, aşa încât voi găsi dovezi concludente care să ateste că tiranul respectiv îşi doarme acolo somnul de veci.

Trebuie să ajung în Grecia până pe data de 5 *ale lunii viitoare, astfel că nu am prea mult timp pentru această excursie. Vreau doar să aflu dacă hărţile mele se potrivesc cât de cât cu locul mormântului. De ce ţin să ştiu asta nu-ţi pot spune nici măcar ţie, dragul meu prieten; de fapt, nici eu însumi n-am habar. Am de gând să-mi încheie călătoria prin România vizitând cât mai mult din Valahia şi din Transilvania. Ce-ţi vine în minte când te gândeşti la cuvântul Transilvania – dacă te gândeşti la el? Da, mi-am închipuit eu, nu te gândeşti. Dar eu o fac, şi-mi apar în faţa ochilor munţi de o frumuseţe sălbatică, străvechi castele, vârcolaci şi vrăjitoare – un tărâm de o magică obscuritate. Cum aş putea crede că mă aflu încă în Europa odată ce am pătruns pe un astfel de teritoriu? Am să-ţi spun, când voi ajunge acasă, dacă e într-adevăr Europa sau un tărâm fermecat. Mai întâi însă, Snagov; plec mâine.*

Prietenul tău devotat,
Bartholomew Rossi

22 iunie, lacul Snagov

Dragul meu prieten,

N-am găsit încă un loc din care să expediez prima scrisoare către tine – s-o expediez având siguranţa că îţi va parveni –, dar continui să-ţi scriu, fiindcă multe s-au întâmplat de atunci. Mi-am petrecut toată ziua de ieri în

Bucureşti, încercând să găsesc nişte hărţi bune – am făcut rost de câteva hărţi rutiere ale Valahiei şi Transilvaniei – şi discutând la universitate cu toţi cei care ar putea fi interesaţi de istoria lui Vlad Ţepeş. Nimeni nu pare dispus aici să vorbească despre acest subiect, şi am avut senzaţia că toţi îşi fac câte o cruce nevăzută când pomenesc numele Dracula. După cele întâmplate în Istanbul, toate astea mă neliniştesc oarecum, mărturisesc, dar voi merge înainte.

În orice caz, ieri am găsit la universitate un tânăr profesor de arheologie care a avut amabilitatea de a mă informa că unul dintre colegii săi, un anume domn Georgescu, s-a specializat în istoria Snagovului şi face săpături acolo în această vară. Desigur, am fost entuziasmat să aflu această veste şi am hotărât să mă las, cu bagaje şi hărţi, pe mâinile unui şofer care să mă ducă astăzi acolo; spune că locul e la doar câteva ore de Bucureşti şi că putem pleca la ora unu. Trebuie să iau prânzul undeva înainte de a porni la drum; restaurantele de aici sunt neobişnuit de pitoreşti, iar preparatele amintesc puţin de savoarea Orientului.

Seara

Dragul meu prieten,

Nu pot să nu continui această corespondenţă cu tine, în speranţa că îţi va ajunge în cele din urmă sub priviri, fiindcă a fost o zi atât de interesantă, încât trebuie neapărat să vorbesc despre ea cu cineva. Am plecat din Bucureşti într-un taxi îngrijit, condus de un tip mărunţel, şi el îngrijit, cu care abia am putut schimba două vorbe (Snagov fiind una dintre ele). După o scurtă consultare a hărţilor rutiere şi multe bătăi pe umăr liniştitoare (umărul meu, ca să fiu mai exact), am pornit la drum. Călătoria ne-a luat toată după-amiaza. Am mers pe drumuri în general asfaltate, dar pline de praf, străbătând un peisaj în principal agricol, întrerupt din când în când de păduri.

Primul meu contact cu lacul Snagov a fost la semnele entuziaste ale şoferului, când am privit pe fereastră şi n-am văzut decât copacii. Aceasta a fost însă doar avampremiera. Nu ştiu la ce mă aşteptasem, de fapt; cred că am fost atât deprins de curiozitatea mea de istoric, încât nu-mi creasem niciun fel de aşteptări. Prima imagine a lacului mi-a adus însă o tresărire. Este un loc excepţional de frumos, prietene, bucolic şi parcă de pe altă lume. Închipuie-ţi, dacă vrei, o întindere lungă de apă cristalină, pe care o întrezăreşti de pe şosea printre copacii deşi. Ici şi colo se înalţă vile cochete; uneori nu poţi zări decât un horn elegant pe acoperiş ori un zid circular, dar majoritatea par a data de la începutul secolului trecut sau chiar de mai mult timp.

Când ajungi la un luminiş – noi am oprit în dreptul unui restaurant în spatele căruia se legănau trei bărci la mal –, poţi vedea, în mijlocul lacului, insula pe care se ridică mănăstirea, iar aceasta îţi oferă o privelişte ce nu s-

a schimbat, cu siguranţă, de secole. Insula se află la mică distanţă de ţărm şi e împădurită, ca şi malurile. Deasupra copacilor se înalţă cupolele bizantine ale mănăstirii, ce aruncă peste apă dangătul clopotelor lovite (aşa cum am aflat mai târziu) de un călugăr cu un ciocan de lemn. Sunetul acela al clopotelor, reverberat pe deasupra lacului, mi-a strâns inima; îmi părea unul dintre acele mesaje de peste timp, care strigă pentru a fi descifrat, dacă ar exista cineva care i-ar înţelege semnificaţia. Eu şi şoferul care mă adusese am fi putut fi, aşa cum stăteam acolo în lumina înserării reflectată de apă, spioni ai armatei otomane, trăgând cu ochiul la acel bastion al unei credinţe străine, nicidecum doi călători prăfuiţi, alături de automobilul lor.

Aş fi putut rămâne acolo îndelung, privind şi ascultând, dar hotărârea de a-l găsi pe arheolog înainte de a se întuneca m-a determinat să intru rapid în restaurant. Folosindu-mă din belşug de mâini şi de ceva rudimente de latină, am tocmit o barcă pentru a ne duce pe insulă. Da, da, era acolo un om din Bucureşti care săpa cu lopata, mi-a spus proprietarul localului, astfel că douăzeci de minute mai târziu debarcam pe insulă. Mănăstirea era chiar mai frumoasă văzută de aproape şi aparent inexpugnabilă, cu zidurile sale vechi şi cupolele înalte, fiecare purtând în creştet o cruce cu trei braţe. Barcagiul ne-a condus pe treptele abrupte, şi eu aş fi trecut imediat dincolo de uşile de lemn sculptat, dar el ne-a făcut semn să privim în spate.

Înconjurând zidurile acelea străvechi, mi-am dat brusc seama că, pentru prima dată, mergeam de fapt pe urmele lui Dracula. Până în acel moment îl urmasem printr-un labirint de documente, dar acum păşeam pe solul pe care îl atinseseră picioarele lui – în ce încălţări, oare? Cizme de piele, probabil, cu un pinten ascuţit la călcâi. Dacă aş fi obişnuit să mă închin, aş fi făcut-o acolo, în acel moment; în schimb, am fost tentat să-l bat pe barcagiu pe umăr şi să-i cer să ne ducă înapoi la ţărm neîntârziat. Dar n-am făcut-o, aşa cum îţi poţi închipui, şi sper că nu voi ajunge să regret că n-am făcut acel gest.

Dincolo de mănăstire, în mijlocul unor ruine, am găsit într-adevăr un om cu o lopată. Era un ins de vârstă mijlocie, robust, cu păr negru, cârlionţat, cămaşa albă scoasă din pantaloni şi mânecile suflecate până la coate. Doi băieţi lucrau alături de el, scormonind pământul cu mâinile goale, iar din când în când omul îşi lăsa lopata şi proceda la fel. Se concentraseră pe o zonă foarte mică, de parcă ar fi găsit ceva interesant acolo, şi nu ridicară ochii de la săpătură decât când barcagiul nostru le strigă un salut.

Bărbatul în cămaşă albă veni spre noi, cercetându-ne cu priviri ascuţite, iar barcagiul ne prezentă, ajutat şi de şofer. Am întins mâna şi am încercat una dintre frazele pe care le memorasem în română:

— Ma numesc Bartolomeo Rossi. Nu va supăraţi…

Învăţasem fraza de la portarul hotelului din Bucureşti, care îmi spusese că este o formulă prin care abordezi pe cineva necunoscut şi îl rogi să-ţi

dea o informaţie. Îţi poţi imagina o expresie uzuală mai încărcată de istorie decât aceasta? E ca şi cum ai zice: „Nu-ţi scoate cuţitul, prietene; m-am rătăcit şi vreau doar să mă-ndrumi către ieşire”. Nu ştiu dacă fraza sau accentul meu probabil atroce, dar ceva l-a determinat pe arheolog să izbucnească în râs în vreme ce-mi strângea mâna.

Privit de aproape, era un tip vânjos, cu pielea arsă de soare şi o plasă de riduri în jurul ochilor şi al gurii. Doi dinţi de sus îi lipseau, iar majoritatea celor rămaşi sclipeau aurii. Avea o palmă teribil de puternică, aspră şi uscată ca a unui ţăran.

— Bartolomeo Rossi, repetă el cu o voce plină, încă râzând. Mă numesc Velior Georgescu. *How do you do? Cu ce vă pot fi de folosi mă întrebă, trecând pe engleză.*

Pentru o clipă m-am crezut în excursia noastră de anul trecut; ar fi putut fi unul dintre scoţienii aceia bătuţi de vânt cărora le ceream tot timpul să ne îndrume, dar cu părul negru în loc de blondul lor nisipiu.

— Vorbiţi engleza? l-am întrebat prosteşte.

— Puţintel. A trecut mult timp de când am avut ocazia de a-mi exersa cunoştinţele, dar cu timpul se vor da pe brazdă.

Avea un vocabular bogat şi fluent, rulând abia sesizabil r-urile.

— Îmi cer scuze, l-am întrerupt grăbit. Înţeleg că vă interesează în mod deosebit Vlad al III-lea şi aş vrea foarte mult să vorbesc cu dumneavoastră. Sunt istoric la Universitatea Oxford.

— Mă bucur să aud acest lucru. Aţi venit până aici doar pentru a-i vedea mormântul?

— Păi, speram…

— A, speraţi, speraţi… exclamă domnul Georgescu bătându-mă pe umăr prieteneşte. Dar va trebui să vă domolesc speranţele niţel.

Inima mi-a stat în loc; era posibil ca şi omul acesta să creadă că Vlad nu era îngropat aici? Dar am decis să am răbdare şi să ascult ce are de spus înainte de a mai pune alte întrebări. Arheologul mă studia curios şi zâmbi din nou.

— Haide, să facem un tur.

Dădu asistenţilor săi câteva scurte instrucţiuni, probabil cerându-le să oprească lucrul, fiindcă băieţii se scuturară pe mâini şi se aşezară sub un copac. Lăsându-şi lopata lângă un zid pe jumătate dezgropat, arheologul îmi făcu semn să vin cu el. La rândul meu, le-am mulţumit şoferului şi barcagiului pentru ajutor şi am umplut palma acestuia din urmă cu arginţi. Omul duse mâna la pălărie şi plecă, iar şoferul se aşeză lângă ruine şi scoase o sticlă din buzunar.

— Bun. Vom vedea mai întâi exteriorul, mă înştiinţă domnul Georgescu, făcând semn cu mâna în jurul lui. Cunoaşteţi istoria insulei? Puţin? Exista aici o biserică datând încă din secolul al XIV-lea, iar mănăstirea a fost construită puţin mai târziu, dar în acelaşi secol. Prima biserică era din lemn, iar a doua din piatră, dar aceasta din urmă s-a scufundat în lac în

1453. Remarcabil, nu credeţi? Dracula a venit la putere pentru a doua oară în Valahia în 1462, având propriile idei. Cred că i-a plăcut mănăstirea fiindcă insula e uşor de apărat; el căuta mereu alte locuri pe care să le poată fortifica împotriva turcilor. Iar acesta e numai bun, nu vi se pare?

Am încuviinţat, încercând să nu mă zgâiesc la el. Engleza lui mi se părea atât de fascinantă, încât îmi era greu să mă concentrez asupra a ceea ce-mi spunea, dar ultimele lui fraze mi-au atras atenţia. Am aruncat o privire în jur, încercând să-mi imaginez cei câţiva călugări apărând mănăstirea împotriva năvălitorilor. Velior Georgescu m-a imitat, cu o nuanţă de aprobare în ochi.

— De aceea, Vlad a transformat mănăstirea într-o veritabilă fortăreaţă. A construit în jurul ei ziduri consolidate, o temniţă şi o sală de tortură, plus un tunel secret şi un pod până la ţărm. Era un tip abil Vlad al nostru. Podul a dispărut de mult, desigur, iar eu dezgrop restul. Aici, unde săpăm acum, era temniţa; am găsit deja câteva schelete în interiorul ei, adăugă Georgescu zâmbind larg, şi dinţii lui de aur sclipiră în lumina soarelui.

— Atunci, aceasta e biserica lui Vlad, nu-i aşa? am întrebat arătând spre minunata clădire de alături, încununată de cupole înalte şi înconjurată de copaci deşi.

— Nu, mi-e teamă că nu. Mănăstirea a fost incendiată de turci şi a ars parţial în 1462, când fratele lui Vlad, Radu – o marionetă a otomanilor – se afla pe tronul Valahiei. Iar imediat ce Vlad a fost îngropat aici, o furtună teribilă a aruncat biserica în lac.

„A fost cu adevărat Vlad îngropat aici?" – iată ce aş fi vrut să întreb, dar m-am stăpânit şi i-am permis să continue.

— Ţăranii au crezut, probabil, că asta a fost o pedeapsă de la Dumnezeu pentru păcatele lui. Biserica a fost reconstruită în 1517; lucrările au durat trei ani, şi poţi vedea rezultatele aici. Zidurile exterioare ale mănăstirii sunt reconstruite, fiind vechi de numai vreo treizeci de ani.

Ne-am apropiat de biserică, iar arhitectul bătu uşor cu palma zidurile, de parcă ar fi fost spinarea calului său preferat. În clipa aceea, de după colţ apăru un bărbat, care se apropie de noi – un bătrân cocârjat, cu barba albă, într-o rasă neagră şi un potcap înalt, tot negru, ale cărui laterale îi coborau până pe umeri. Mergea în baston, iar peste mijloc era legat cu o sfoară de care atârna un set de chei. La gât, pe un lanţ, avea o cruce veche, care semăna cu cele pe care le văzusem pe cupole.

Apariţia lui m-a uimit atât de tare, încât aproape că m-am împiedicat; nici nu pot descrie ce efect a avut asupra mea, dar e suficient dacă spun că a fost ca şi cum Georgescu atrăsese materializarea unei fantome. Acesta se apropie însă de călugăr, surâzând, şi se aplecă deasupra mâinii sale ridate, sărutându-i respectuos inelul ce-i lucea pe unul dintre degete. Bătrânul păru mulţumit, fiindcă îi atinse pentru o clipă fruntea cu mâna şi zâmbi la rândul lui – un zâmbet ofilit, în care se vedeau chiar mai puţini dinţi decât

la arheolog. Mi-am auzit numele în cuvintele pe care le-au schimbat între ei şi m-am înclinat şi eu, cât de graţios am reuşit, deşi nu m-am putut hotărî să-i sărut inelul.

— Dumnealui este stareţul, îmi explică Georgescu. Acum, în afara lui, mai trăiesc aici doar trei călugări. El se află în această mănăstire din tinereţe şi cunoaşte insula mult mai bine decât mine. Îţi urează hun venit şi îţi dă binecuvântarea sa. Dacă ai întrebări, spune el, va încerca să răspundă la ele.

M-am înclinat din nou în chip de mulţumire, şi bătrânul plecă încetişor. Câteva minute mai târziu l-am văzut şezând în tăcere pe marginea ruinelor din spatele nostru, ca un corb odihnindu-se sub soarele asfinţitului.

— Trăiesc aici tot timpul anului? l-am întrebat pe Georgescu.

— Oh, da. Rămân aici chiar şi în iernile cele mai grele. Dacă nu vei pleca mai devreme, îi vei putea auzi cântând liturghia.

L-am asigurat că n-aş vrea să pierd acest moment, iar el m-a invitat să intrăm în biserică. Ne-am apropiat de uşile mari, din lemn sculptat, şi am pătruns într-o lume pe care n-o bănuisem niciodată înainte, o lume cu totul diferită de cea a capelelor noastre anglicane.

Era răcoare în interior şi, înainte ca ochii să mi se poată obişnui cu întunericul adânc, am simţit în aer un miros înţepător, de fum, combinat cu umezeala rece a pietrelor, ca o răsuflare. După câteva clipe am început să zăresc flăcările lumânărilor şi pâlpâirea lor reflectată în câte un obiect metalic. Lumina zilei se filtra cu greu prin ferestrele din sticlă colorată în nuanţe întunecate. Nu existau strane sau bănci, cu excepţia câtorva scaune cu spătarul înalt, de-a lungul unuia dintre ziduri. În apropierea intrării, era un suport plin cu lumânări aprinse, ce picurau şi răspândeau în aer un miros de ceară încinsă; unele erau fixate într-un sfeşnic, iar altele înfipte în nisip, dedesubt.

— Călugării le aprind în fiecare zi, iar când vine vreun vizitator, procedează şi el la fel, îmi explică arheologul. Cele de sus sunt pentru vii, iar celelalte, din nisip, pentru sufletele morţilor. Sunt lăsate să ardă până ce se sting de la sine.

Când am ajuns în mijlocul bisericii, îmi arătă spre cupolă şi am văzut, plutind parcă deasupra noastră, o figură vag conturată.

— Sunteţi familiarizat cu bisericile bizantine? mă întrebă ghidul meu. Hristos se află totdeauna în centru, privind în jos. Acest candelabru – şi-mi arătă obiectul masiv ce spânzura din cupolă, parcă din pieptul lui Iisus, în care lumânările se stinseseră însă – este şi el tipic pentru lăcaşele noastre de cult.

Apropiindu-ne de altar, m-am simţit dintr-odată ca un nepoftit, dar în jur nu se zărea niciun călugăr, iar Georgescu îşi urmă drumul înainte cu siguranţa veselă a celui care se ştie de-al locului. Altarul era acoperit cu materiale brodate, iar în faţa lui se întindeau o sumedenie de carpete de lână cu motive folclorice pe care le-aş fi crezut turceşti, dacă n-aş fi ştiut

unde mă aflam. Partea de sus a altarului era împodobită cu o serie de obiecte bogat ornamentate, printre care un crucifix emailat şi o icoană a Fecioarei cu Pruncul în ramă de aur. În spatele ei se înălţa un perete de sfinţi cu priviri melancolice şi îngeri chiar mai trişti, iar în mijlocul lor am văzut două uşi încrustate cu aur, dincolo de care se afla o cortină din catifea ce bloca drumul către ceva ascuns şi misterios.

Am descifrat toate acestea cu greu, în lumina slabă a interiorului, dar frumuseţea sumbră a scenei m-a emoţionat.

— Vlad participa la slujbe aici? am întrebat. În biserica anterioară, vreau să spun.

— Oh, desigur. Omul era un ucigaş pios, chicoti Georgescu. A construit numeroase biserici şi mănăstiri, pentru a se asigura că mulţi oameni se vor ruga pentru mântuirea lui. Acesta era unul dintre locurile lui preferate şi se simţea foarte apropiat de călugării de aici. Nu ştiu ce părere aveau ei despre faptele lui, dar le plăcea că susţinea biserica. Şi, în plus, îi apăra de turci. Dar comorile pe care le vezi aici au fost aduse de la alte mănăstiri; în secolul trecut, când biserica nu a mai funcţionat, ţăranii au furat tot ce era de preţ în ea. Uite aici, asta voiam să-ţi arăt.

Şi arheologul se lăsă pe vine, ridicând carpetele din faţa altarului, scoţând la iveală un bloc de piatră lung, dreptunghiular şi neornamentat – în mod evident o lespede de mormânt. Inima a început să-mi bubuie.

— Mormântul lui Vlad?

— Da, conform legendei. Împreună cu nişte colegi, am făcut săpături aici acum câţiva ani şi am găsit o nişă goală; conţinea de fapt doar o mână de oase de animal.

— El nu era înăuntru?

— Categoric, nu, replică Georgescu, şi dinţii îi sclipiră la fel ca aurul şi argintul din jurul nostru. Documentele scrise menţionează că a fost îngropat aici, în faţa altarului, şi că noua biserică a fost construită pe fundaţiile celei vechi, astfel că mormântul lui nu a fost deranjat. Îţi poţi imagina cât de dezamăgiţi am fost când nu l-am găsit.

Dezamăgiţi? – m-am întrebat în sinea mea. Ideea mormântului gol mi se părea mai degrabă înspăimântătoare decât dezamăgitoare.

— În orice caz, am hotărât să mai săpăm puţin în jur şi aici – Georgescu mă conduse înapoi, spre intrare, şi ridică o altă carpetă –, aici am găsit o a doua lespede, exact la fel ca prima.

Am privit-o îndelung. Într-adevăr, avea aceleaşi dimensiuni, aceeaşi formă şi era tot neornamentată.

— Aşa că am săpat şi aici, continuă Georgescu.

— Şi ce aţi găsit?

— Oh, un schelet foarte drăguţ. Într-un sicriu care mai avea încă o parte a linţoliului deasupra; uimitor, după atâtea secole! Pânza avea culoarea purpurii, cu broderii de aur, iar scheletul se prezenta în condiţii bune, şi el înveşmântat în purpură, cu mâneci de un roşu-închis. Cel mai grozav lucru

ni s-a părut acela că pe una dintre mâneci era cusut un inel. Inelul în sine era simplu, dar unul dintre colegii mei consideră că e doar o parte dintr-un ornament mai complex, simbolul Ordinului Dragonului.

Am simţit cum, pentru o clipă, inima parcă a încetat să-mi mai bată.

— Simbolul?

— Da, un dragon cu gheare lungi şi coada încovrigată. Membrii ordinului purtau asupra lor tot timpul această reprezentare, de obicei ca o agrafă deprindere a mantiei. Amicul nostru, Vlad, a făcut fără îndoială parte din ordin, învestit probabil de tatăl lui când a ajuns la vârsta maturităţii. Dar am impresia că deja ştii acest lucru, domnule profesor.

M-am simţit copleşit deopotrivă de păreri de rău, dar şi de uşurare.

— Deci acesta era mormântul său, iar legenda a greşit doar cu puţin.

— Oh, nu prea cred! exclamă Georgescu aşezând carpeta la loc peste lespede. Nu toţi colegii sunt de acord cu mine, dar eu cred că dovezile indică de fapt cu totul altceva.

Nu m-am putut împiedica să nu-l privesc surprins.

— Dar atunci ce-i cu veşmintele acelea regeşti şi cu inelul?

— Tipul ăsta era probabil şi el membru al Ordinului Dragonului – un nobil de rang înalt –, şi poate că pentru ocazia asta a fost îmbrăcat cu hainele lui Dracula. Poate chiar a fost „invitat" să moară, ca să existe un cadavru în acest mormânt… cine ştie când.

— Aţi îngropat scheletul la loc?

Nu puteam să nu întreb; lespedea era mult prea aproape de picioarele noastre.

— Oh, nu! L-am trimis la Muzeul de Istorie din Bucureşti, dar nu poţi merge acolo pentru a-l vedea; l-au pus la păstrare, cu toate hainele lui frumoase. Păcat!

Georgescu nu părea foarte afectat, de parcă scheletul respectiv ar fi fost interesant, dar deloc important, cel puţin în comparaţie cu cel care ar fi putut fi.

— Nu înţeleg, am mărturisit. Cu atât de multe dovezi, de ce nu crezi că era Vlad Dracula?

— Foarte simplu. Tipul ăsta avea şi cap. Dracula a fost decapitat, iar capul lui a fost luat de turci la Istanbul, ca un trofeu. Aşa că acum fac săpături în vechea temniţă, ca să găsesc un alt mormânt. Cred că trupul a fost luat din mormântul său din faţa altarului, pentru a zădărnici căutările jefuitorilor de morminte sau poate pentru a-l proteja de ulterioarele năvăliri ale turcilor. Cred că e undeva în altă parte pe insulă.

Buzele îmi ardeau de atâtea întrebări câte aş fi vrut să-i pun, dar Georgescu se ridică şi se întinse.

— N-ai vrea să mergem la restaurantul de pe mal să mâncăm? Mie mi-e aşa o foame, că aş putea înfuleca singur o oaie întreagă. Dar putem asista mai întâi la începutul slujbei, dacă vrei. Unde stai?

I-am mărturisit că nu aveam idee unde aş putea să-mi găsesc o cameră şi

că trebuia să-i ofer cazare şi şoferului.

— Şi aş mai avea multe de discutat cu dumneata, am adăugat.

— Şi eu. Putem vorbi în timpul mesei.

Trebuia să discut întâi cu şoferul, aşa că ne-am înapoiat la ruinele temniţei. Am aflat că arheologul avea o barcă, pe care o ţinea ceva mai jos de mănăstire, şi ne putea duce cu ea pe uscat; a promis, de asemenea, că îl va ruga pe proprietarul restaurantului să ne găsească o locuinţă. Georgescu îşi strânse echipamentul, dădu liber ajutoarelor sale şi apoi mă conduse din nou în biserică, la timp pentru a-i vedea pe stareţ şi pe cei trei călugări, îmbrăcaţi ca şi el în negru, ieşind din altar. Doi erau bătrâni, dar unul dintre ei avea încă barba castanie şi se ţinea drept. Cu mişcări lente, s-au întors toţi cu faţa spre altar, stareţul fiind în frunte şi ducând în mână o cruce şi un glob. Pe umeri avea acum un patrafir ţesut cu purpuriu şi auriu, ce lucea în lumina lumânărilor.

În faţa altarului se înclinară, iar călugării se întinseră pentru un moment pe podeaua de piatră – chiar deasupra mormântului gol, am remarcat. Timp de o clipă am avut oribila senzaţie că fac plecăciuni nu înaintea altarului, ci a locului de îngropăciune al lui Ţepeş.

Brusc a început să răsune o melodie stranie, părând că se ridică din zidurile bisericii înseşi, ca o boare: călugării psalmodiau. Stareţul a trecut dincolo de uşile altarului – am încercat să nu întind gâtul pentru a zări ceva din sanctuar – şi a ieşit apoi ducând în mâini o carte mare, cu copertele bogat ornamente, deasupra cărora a desenat o cruce în aer. Apoi a aşezat-o pe altar. Unul dintre călugări i-a întins o cădelniţă cu un lanţ lung, pe care bătrânul a început s-o legene deasupra cărţii, împrăştiind în aer un fum aromat. În jurul nostru, ridicându-se parcă din toate părţile, răsuna muzica religioasă, disonantă, cu tonuri joase. Am simţit cum mi se încreţeşte pielea pe trup, dându-mi seama că eram, în clipa aceea, mai aproape de inima Bizanţului decât fusesem vreodată în Istanbul. Muzica veche şi ritul care o însoţea nu se schimbaseră probabil aproape deloc de când bucuraseră urechile împăraţilor bizantini, în Constantinopol.

— Slujba e foarte lungă, îmi şopti Georgescu. Nu se va supăra nimeni dacă vom pleca.

Scoase o lumânare din buzunar, o aprinse de la o alta ce ardea în suportul de lângă intrare şi o fixă în nisipul de dedesubt.

În restaurantul de pe mal, un local mic şi întunecos, am mâncat cu poftă salate şi o tocăniţă, aduse la masă de o fetişcană timidă, în veşminte ţărăneşti. Aveam în farfurie un pui întreg, iar alături de el o sticlă de vin roşu vârtos, pe care Georgescu îl turna din belşug în pahare. Şoferul se împrietenise probabil cu cineva de la bucătărie, astfel că eram singur cu ghidul meu în sala de mese cu vedere spre lac şi insulă.

După ce ne-am potolit foamea, l-am întrebat cum se explică engleza lui extraordinară. Cu gura încă plină, el izbucni în râs.

— Le-o datorez mamei şi tatălui meu, Dumnezeu să-i odihnească. El era

un arheolog scoţian, specialist în medievalistică, iar mama – ţigancă din Scoţia. Am crescut în Fort William şi am lucrat cu tata până la moartea lui. După aceea, nişte rude ale mamei au rugat-o să vină cu ele în România, de unde erau originare. Ea se născuse şi crescuse într-un sat din vestul Scoţiei, dar, când tata s-a dus, n-a mai vrut să rămână acolo; înţelegi, familia lui nu s-a purtat bine cu ea. Aşa că m-a adus aici, când aveam cincisprezece ani, şi aici am rămas. Între timp, am luat numele ei de familie, pentru a mă integra mai bine.

Povestea m-a lăsat pentru o clipă fără replică, iar el a râs din nou.

— E o istorie ciudată, ştiu. S-o auzim pe a dumitale.

— I-am spus pe scurt despre viaţa şi studiile mele, ca şi despre cartea misterioasă. M-a ascultat cu sprâncenele încruntate, iar când am terminat, a înclinat din cap, gânditor.

— O poveste stranie, într-adevăr.

Am scos cartea din servietă şi i-am întins-o. A răsfoit-o atent, privind minute bune gravura din mijloc.

— Da, a spus pe un ton meditativ, seamănă bine cu multe dintre imaginile asociate cu Ordinul Dragonului. Am văzut un dragon similar pe bijuterii – pe inelul acela, de pildă –, dar o carte ca asta nu mi-a fost dat să văd. Şi n-ai idee de unde a venit?

— Niciuna. Sper că într-o zi o voi duce unui specialist, s-o examineze; poate în Londra.

— E o piesă remarcabilă, conchise Georgescu şi mi-o înapoie. Iar acum, că ai văzut Snagovul, încotro o iei în continuare? Din nou la Istanbul?

M-a scuturat un frison, dar n-am vrut să-i spun de ce, aşa că am răspuns simplu:

— Nu. Trebuie să mă duc în Grecia, la nişte excavaţii, peste două săptămâni, dar m-am gândit să trec mai întâi pe la Târgovişte, din moment ce acolo şi-a avut Vlad capitala. Cunoşti oraşul?

— Oh, da, desigur. Georgescu adună şi ultimele resturi de sos din farfuria lui, ca un băieţel flămând. E un loc interesant pentru oricine e pasionat de Dracula. Dar cel mai interesant este castelul lui.

— Castelul? Chiar a avut un castel? Adică, mai există încă?

— Păi, e o ruină, dar una frumoasă. O fortăreaţă. Se află la câţiva kilometri mai sus de râul Argeş, şi poţi ajunge uşor acolo pe şosea, urcând apoi cu piciorul până pe culme. Lui Dracula îi plăcea orice loc care putea fi apărat cu uşurinţă de turci, iar acesta este cu adevărat splendid. Uite ce e… Se întrerupse pentru a căuta în buzunar, de unde scoase o pipă, pe care începu s-o umple cu tutun aromat; i-am întins un chibrit. Mulţumesc, bătrâne! Uite ce e: o să vin şi eu cu tine. Nu pot sta decât vreo două zile, dar am să te ajut să găseşti fortăreaţa. E mult mai uşor dacă ai un ghid. N-am mai fost acolo de nu mai ţin minte când şi mi-ar face plăcere s-o revăd.

I-am mulţumit cu sinceritate; ideea de a mă avânta în inima României fără un ghid nu mi se părea, într-adevăr, îmbietoare. Am convenit să

plecăm a doua zi, dacă şoferul era dispus să ne ducă până la Târgovişte. Georgescu ştia un sat în apropiere de Argeş, unde puteam sta pentru câţiva bănuţi; nu era cel mai apropiat de fortăreaţă, dar nu voia să mai intre în acela, fiindcă fusese o dată alungat de acolo. Ne-am despărţit urându-ne noapte bună, iar acum, bunul meu prieten, trebuie să mă culc şi eu în aşteptarea următoarei aventuri, cu care te voi ţine la curent.

Al tău cu drag,
Bartholomew

Capitolul 46

Dragul meu prieten,

Şoferul ne-a dus într-adevăr astăzi până la Târgovişte, înapoindu-se apoi la familia sa din Bucureşti, în timp ce noi ne-am cazat pentru noapte într-un vechi han. Georgescu este un excelent tovarăş de călătorie. Pe drum mi-a descris istoricul regiunilor prin care treceam; are un bogat repertoriu de cunoştinţe, iar interesele lui se extind până la arhitectura locală şi la botanică, astfel încât astăzi am avut ce învăţa de la el.

Târgovişte este un oraş frumos, de esenţă încă medievală, care se poate mândri cel puţin cu acest han în care orice călător îşi poate spăla faţa cu apă curată. Ne aflăm acum în inima Valahiei, un ţinut deluros, la graniţa dintre munţi şi câmpie. Vlad Dracula a domnit în Valahia de mai multe ori în anii 1450 şi 1460, Târgovişte fiind capitala lui. Astăzi ne-am plimbat printre vastele ruine ale palatului său de aici, iar Georgescu mi-a explicat rosturile diverselor încăperi pe care le-am văzut. Dracula s-a născut în Transilvania, într-un oraş numit Sighişoara. Nu voi avea timp să-l vizitez, dar Georgescu a fost acolo de mai multe ori şi mi-a spus că încă mai există casa în care a trăit tatăl lui Vlad şi în care a venit acesta pe lume.

Cel mai remarcabil – dacă pot spune aşa – dintre locurile remarcabile pe care le-am văzut în vreme ce ne-am plimbat pe străduţe vechi şi printre ruine a fost turnul de veghe al lui Dracula, sau mai bine zis o splendidă reconstrucţie a acestuia, realizată în secolul al XIX-lea. Ca un bun arheolog, Georgescu strâmbă din nas în faţa reconstituirilor, explicându-mi că, în acest caz, crenelurile din partea superioară a turnului nu reflectă realitatea; „dar la ce te-ai putea aştepta – m-a întrebat el acru – când istoricii încep să-şi utilizeze imaginaţia?" Indiferent cât de fidelă este reconstituirea turnului, ceea ce mi-a spus ghidul meu despre el mi-a stârnit un fior: şi anume că Vlad îl folosea nu doar ca pe un punct de observaţie în acea epocă a frecventelor năvăliri otomane, ci şi cape o „lojă" din care să privească tragerile în ţeapă din curtea interioară.

Am mâncat de seară într-o cârciumă din apropierea centrului. De acolo puteam vedea zidurile exterioare ale fostului palat şi, în vreme ce ne înfruptam din tocăniţă şi pâine, Georgescu mi-a spus că Târgovişte este cel mai potrivit loc din care să pleci spre fortăreaţa din munţi a lui Dracula.

— În 1456 a preluat pentru a doua oară tronul Valahiei, a precizat el, şi a decis să construiască un castel mai sus de Argeş, în care să se poată refugia când năvăleau turcii în zonele de câmpie. Munţii dintre Târgovişte şi Transilvania – şi regiunile sălbatice din Transilvania în sine – au fost dintotdeauna un refugiu pentru valahi. Dracula… Georgescu se întrerupse pentru o clipă, rupse o bucată de pâine şi începu să şteargă cu ea sosul din farfurie, apoi continuă zâmbind: Dracula ştia că există deja vreo două fortăreţe în ruine, ce datau cel puţin din secolul al XI-lea, şi a hotărât s-o

refacă pe una dintre ele, vechiul Castel Argeş. Avea nevoie de mână ieftină de lucru, aşa că, în felul său amabil, i-a invitat pe toţi boierii la o mică masă de Paşte. Nobilii au venit la curtea de aici, din Târgovişte, înveşmântaţi în cele mai strălucite haine ale lor, iar el le-a dat să bea şi să mănânce din belşug. După aceea i-a ucis pe cei care îi erau cei mai incomozi, iar pe restul – împreună cu soţiile şi copiii lor – i-a mânat cincizeci de kilometri mai sus, în munţi, pentru a reconstrui castelul. Georgescu privi în jurul farfuriei, pe masă, aparent în căutarea unei alte bucăţi de pâine. Ei bine, de fapt realitatea a fost mai complicată; aşa e întotdeauna istoria României. Fratele mai mare al lui Vlad, Mircea, fusese asasinat de inamicii săi politici cu câţiva ani înainte, în Târgovişte. Când Dracula a venit la putere, a pus să fie dezgropat sicriul fratelui său şi a constatat că bietul om fusese înmormântat de viu. Atunci a trimis invitaţia aceea boierilor, răzbunându-l astfel pe fratele lui şi făcând totodată rost de muncitori pentru castelul lui din munţi. Nu departe de fortăreaţa originală existau cuptoare de ardere a cărămizilor, şi toţi cei care au supravieţuit călătoriei au fost siliţi să muncească zi şi noapte la refacerea zidurilor şi a turnurilor. Vechile balade din regiune povestesc că hainele strălucitoare ale boierilor s-au transformat în zdrenţe înainte ca renovarea să fie gata. Am remarcat – conchise Georgescu, luând un ultim rest de mâncare din farfurie – că Dracula era un tip pe cât de nesuferit, pe atât de practic.

Aşa se face că mâine vom porni şi noi pe urmele acelor nefericiţi boieri, dar nu pe jos, ca ei.

Este pitoresc să vezi ţăranii în costumele lor populare, printre orăşenii în haine moderne. Bărbaţii poartă cămăşi albe şi veste închise la culoare, iar în picioare au un fel de încălţări extraordinare din piele, cu şireturi tot din piele legate pe picior până la genunchi, de parcă ar fi păstori romani reveniţi brusc la viaţă. Femeile, în majoritate brunete, ca şi bărbaţii, şi foarte frumoase, poartă fuste grele şi bluze cu broderii bogate, peste care pun un ilic strâns pe corp. Par oameni plăcuţi şi energici, care vorbesc, râd şi se târguiesc în piaţa oraşului, pe care am vizitat-o şi eu ieri-dimineaţă, imediat ce am ajuns.

Nici acum nu am de unde să expediez această scrisoare, aşa încât o voi păstra la adăpost în sacul meu.

Al tău cu sinceritate,
Bartholomew

Dragul meu prieten,

Spre încântarea mea, am ajuns într-un sat de pe Argeş, după un drum de o zi printre nişte munţi de vis, în căruţa unui ţăran a cărui palmă am umplut-o generos cu arginţi. Drept urmare, mă doare tot corpul, dar sunt entuziasmat. Satul e un veritabil miracol pentru mine, ceva desprins parcă din poveştile fraţilor Grimm, şi mi-ar fi plăcut să-l poţi vedea şi tu măcar pentru o oră, pentru a sesiza uriaşa distanţă care îl desparte de lumea

Europei Occidentale. Casele mici, unele dintre ele sărăcăcioase şi şubrezite, dar toate cu un aer vesel, au streşini largi şi hornuri mari, în vârful cărora poţi vedea cuiburile imense ale berzelor.

M-am plimbat primprejur în această după-amiază împreună cu Georgescu şi am descoperit că o piaţetă în centrul satului serveşte ca loc de adunare, cu un puţ pentru localnici şi o adăpătoare pentru vitele care străbat satul în sus şi-n jos de două ori pe zi. Sub un şopron funcţionează o cârciumă, un loc zgomotos unde am fost nevoit să le fac cinste muşteriilor cu un rând după altul de un fel de apă de foc afurisită; gândeşte-te la asta în vreme ce stai la Lupul de Aur cu o halbă de bere domoală în faţă! Există însă printre aceştia şi unul sau doi oameni cu care chiar pot comunica.

Unii şi-l amintesc pe Georgescu din vizitele sale anterioare aici şi l-au salutat cu palme zdravene trase pe spate când am sosit, deşi alţii au părut să-l evite. Georgescu spune că până la fortăreaţă şi înapoi e drum de o zi, dar n-am găsit încă pe nimeni dispus să ne ducă până acolo; vorbesc de urşi, de lupi şi, desigur, de vampiri – „moroi", aşa le zic ei pe limba lor. Încep să prind câteva cuvinte în română, iar italiana, franceza şi latina îmi sunt de mare folos când încerc să-mi dau seama ce spun unii şi alţii. În vreme ce stăteam de vorbă cu câţiva băutori cu părul alb, majoritatea sătenilor s-au oprit să ne privească deloc discret – neveste, ţărani, o sumedenie de ţânci desculţi şi fete tinere, veritabile frumuseţi cu ochi negri. La un moment dat m-am pomenit înconjurat de atât de mulţi localnici care se prefăceau că vor să scoată apă din puţ, să măture treptele de la intrare sau să discute cu hangiul, încât am izbucnit în râs şi toţi au rămas cu ochii ţintă la mine.

Mai multe, mâine. Ah, ce bine mi-ar prinde o oră de sporovăială cu tine, în limba mea – şi a ta, fireşte!

Al tău cu devotament,
Rossi

Dragul meu prieten,

Spre marea mea încântare, am fost până la fortăreaţa lui Vlad şi înapoi. Acum ştiu de ce am vrut s-o văd; a conferit o anume aură de realitate vie înspăimântătoarei figuri pe care o caut în moarte – sau pe care o voi căuta curând undeva, cumva, dacă hărţile mele se dovedesc de vreun folos. Voi încerca să-ţi descriu excursia, fiindcă vreau să-ţi poţi imagina şi tu scena şi pentru a o imortaliza totodată în scris.

Am pornit în zori, în căruţa unui tânăr sătean, care pare a fi un om avut şi e fiul unuia dintre clienţii obişnuiţi ai cârciumei. Se pare că părintele lui i-a cerut să ne ducă acolo, iar fiul s-a supus fără tragere de inimă. Când am urcat în căruţă, la prima oră a dimineţii, omul a arătat spre munţi de câteva ori, clătinând din cap şi repetând: „Poenari? Poenari?" În cele din urmă s-a resemnat însă şi şi-a îndemnat caii, două animale mari şi cafenii luate în ziua aceea de la munca câmpului.

Tânărul părea el însuşi un personaj extraordinar, înalt şi cu umeri foarte laţi sub cămaşa şi vesta de lână; când şi-a pus şi căciula, am văzut că ne depăşeşte cu două capete zdravene. Mi se părea oarecum hilară sfiala cu care privea călătoria noastră, deşi în mod cert n-ar trebui să râd de temerile oamenilor de aici, după cele văzute de mine însumi în Istanbul (şi despre care, aşa cum ţi-am mai spus, vreau să-ţi povestesc prin viu grai).

Georgescu a încercat să-l atragă în conversaţie în timp ce înaintam prin pădurea deasă, dar bietul om se mărginea să ţină hăţurile într-o muţenie disperată, ca un prizonier dus spre eşafod. Din când în când îşi strecura mâna în deschizătura cămăşii, de parcă purta un soi de amuletă protectoare – aşa mi-am închipuit văzând şnurul de piele de la gâtul lui, şi m-am străduit să rezist tentaţiei de a-l ruga să mi-o arate. Mi-a fost milă de el, pentru ceea ce-l obligam să facă în ciuda precauţiilor impuse de cultura sa, şi am hotărât să-i dau nişte bani în plus la încheierea călătoriei.

Intenţionam să rămânem peste noapte la castel, pentru a avea timp să cercetăm totul şi să vorbim cu ţăranii pe care i-am întâlni prin apropiere, iar pentru aceasta tatăl tânărului ne oferise pături şi pleduri, iar mama lui pusese în spatele căruţei o boccea cu pâine, brânză şi mere. Când am intrat în pădure, am resimţit imediat un fior cât se poate de neprofesional. Mi-am amintit de eroul lui Bram Stoker străbătând pădurile Transilvaniei – sau o versiune fictivă a lor – cu diligenţa, şi aproape că mi-am dorit să fi plecat seara, pentru a vedea şi eu misterioasele focuri din desişuri şi să aud lupii urlând. Păcat, mi-am spus, că Georgescu n-a citit cartea, şi am decis să-i trimit un exemplar când mă voi întoarce în Anglia – dacă voi mai ajunge acolo. Apoi mi-am amintit de cele întâmplate în Istanbul şi am redevenit serios.

Am înaintat încet printre copaci, fiindcă drumul era desfundat, plin de gropi şi pentru că la un moment dat a început brusc să urce. Pădurea de aici e foarte adâncă şi întunecată chiar şi în miezul celei mai însorite zile, amintind de strania răcoare dintr-o biserică. În jur nu sunt decât copaci şi o linişte apăsătoare; nimic nu se distinge cale de kilometri întregi, cu excepţia trunchiurilor de copaci şi a vegetaţiei dese dintre ei, un amestec de zadă şi diverse esenţe tari. Unii arbori sunt uluitor de înalţi, coroanele lor blocând privirea către cer. E ca şi cum te-ai plimba printre coloanele dintr-o catedrală, una foarte întunecată şi bântuită, în care te-ai aştepta să zăreşti madone negre sau sfinţi martirizaţi în fiecare colţ. Am remarcat cel puţin zece specii de copaci, printre care castani şi un soi de stejar cum n-am mai văzut niciodată.

Când terenul s-a aplatizat din nou, am intrat într-un desiş de trunchiuri argintii – o pădure de mesteceni cum rar mai poţi vedea în cele mai împădurite zone din Anglia. Le ştii şi tu, fără îndoială. Aceasta de aici ar fi putut servi drept sală de ceremonii pentru Robin Hood însuşi, cu trunchiuri uriaşe încununate de milioane de frunze verzi, având la picioare un covor ruginiu, ţesut de frunzele căzute cu un an în urmă. Tânărul care mâna caii

nu părea să observe nimic din această frumuseţe; poate că, atunci când trăieşti toată viaţa în mijlocul ei, n-o mai consideri frumuseţe, ci însuşi firescul lumii. Tânărul şedea deci adus de spate, învăluit în aceeaşi tăcere dezaprobatoare. Georgescu citea nişte notiţe de la lucrările sale din Snagov, astfel că nu aveam cu cine să mă bucur de minunăţiile din jurul meu.

După ce am mers aproape jumătate de zi, am ieşit la un câmp deschis, galben şi verde în lumina soarelui. Acolo am constatat că urcasem mult faţă de sat şi puteam privi înapoi peste marea de copaci, ce cobora atât de abrupt de la marginea câmpului, încât să te aventurezi în jos ar fi însemnat să cazi vertiginos. Din acel punct pădurea se avânta spre adâncimile unor chei, la baza cărora am văzut Argeşul pentru prima dată, un fir argintiu. Pe malul opus se înălţau alte pante împădurite, aparent neescaladabile. Era o zonă potrivită pentru vulturi, nu pentru oameni, şi m-am gândit cu uimire la numeroasele lupte duse acolo între creştini şi otomani. Faptul că un imperiu, oricare ar fi fost el, fusese atât de îndrăzneţ încât să încerce să pătrundă în aceste regiuni mi se părea o culme a nebuniei. Am înţeles astfel pe deplin de ce alesese Vlad Dracula această zonă pentru a-şi construi fortăreaţa; aproape că nu avea nevoie de metereze pentru a o face inexpugnabilă.

Tânărul sări din căruţă şi desfăcu bocceaua cu mâncare, pe care am înghiţit-o stând pe iarbă, printre stejari şi arini. După aceea omul se întinse sub un copac şi îşi acoperi faţa cu căciula, iar Georgescu se tolăni sub un altul, de parcă acest răgaz era un lucru de la sine înţeles. Amândoi dormiră cam o oră, timp în care eu am rătăcit de colo-colo, pe pajişte. În aer domnea o linişte minunată, cu excepţia şuierului pe care îl stârnea vântul prin frunziş. Deasupra, cerul se înălţa de un albastru-viu. Am mers până în celălalt capăt al câmpului şi, mult mai jos, am zărit un luminiş asemănător, asupra căruia prezida un cioban în veşminte albe, cu o pălărioară maronie pe cap. Turma se răspândise în jurul lui aidoma unor norişori, şi mi-a trecut prin minte că omul ar fi putut sta acolo la fel, rezemat în bâta lui, încă de pe vremea lui Traian. Privindu-l, am simţit cum mă cuprinde un intens sentiment de pace şi linişte. Caracterul macabru al vizitei noastre îmi dispăru din minte, şi mi-am zis că aş putea rămâne acolo, pe pajiştea aceea înmiresmată, un mileniu sau două, la fel ca ciobanul acela.

După-amiază am urcat însă pe drumuri tot mai abrupte, ajungând în cele din urmă într-un sat despre care Georgescu mi-a spus că e cel mai apropiat de castel. Am zăbovit o vreme la cârciuma locală, având în faţă câte un păhăruţ din băutura aceea întăritoare căreia i se spune „ţuică”. Ţăranul ne-a explicat cum nu se poate mai clar că el avea de gând să rămână alături de cai în vreme ce noi urcam pe jos până la fortăreaţă; în niciun caz nu avea de gând să ne însoţească, şi cu atât mai puţin să îşi petreacă noaptea la castel. Când am insistat, a mormăit: „Pentru nimica în lume” *şi şi-a dus mâna la şiretul de piele din jurul gâtului. Georgescu*

mi-a spus că asta înseamnă: „În niciun caz”. În faţa încăpăţânării neclintite a omului, arheologul a râs uşor, declarând că drumul nu era foarte greu şi că, oricum, partea finală a urcuşului trebuia făcută pe jos. M-am întrebat pentru o clipă dacă Georgescu era de acord să doarmă sub cerul liber, în loc să se întoarcă seara în sat, dar, ca să fiu cinstit, nici mie nu-mi surâdea ideea de a rămâne peste noapte singur acolo, deşi n-am spus nimic cu glas tare.

În cele din urmă l-am lăsat pe tânărul ţăran cu ţuica lui şi am pornit la drum, ducând în spate boccele cu mâncare şi pături. În vreme ce străbăteam uliţa principală, mi-am amintit de povestea boierilor din Târgovişte în marşul lor către ruinele castelului iniţial şi m-am gândit din nou la ce am văzut – sau mi s-a părut că văd – în Istanbul, astfel că m-a cuprins încă o dată un val de nesiguranţă.

Uliţa a lăsat curând loc unui drum îngust de care, iar acesta s-a transformat nu peste multă vreme într-o potecă prin pădure. Numai ultima parte a fost abruptă cu adevărat, dar nu ne-a fost greu s-o urcăm. Dintr-odată ne-am pomenit pe o creastă bătută de vânt, o culme pietroasă ce se înălţa dincolo de pădure. În partea ei cea mai ridicată se zăreau două turnuri şi câteva ziduri în ruină – tot ce mai rămăsese din cetatea lui Dracula. Priveliştea îţi tăia răsuflarea, cu Argeşul abia licărind în valea adâncă şi satele risipite ici-colo de-a lungul ei. Departe spre sud se vedeau nişte dealuri joase despre care Georgescu mi-a spus că formează câmpia Valahiei, iar spre nord se ridicau munţi înalţi, unii cu crestele acoperite de zăpadă.

Georgescu o luă înainte pe culme, ghidându-mă printre pietre, şi în cele din urmă am ajuns chiar în mijlocul ruinelor. Mi-am dat seama imediat că fortăreaţa fusese una de mici dimensiuni şi rămăsese de mult pradă stihiilor naturii; flori de cele mai diverse specii, muşchi, licheni, ciuperci şi arbuşti bătuţi de vânt puseseră cu mult timp înainte stăpânire pe ea. Cele două turnuri care mai rămăseseră în picioare se conturau ca nişte siluete descărnate pe fondul cerului. Georgescu mi-a spus că iniţial existaseră cinci turnuri, de unde oamenii lui Dracula supravegheau împrejurimile. Curtea în care ne aflam adăpostise un puţ adânc, pentru perioadele de asediu, şi – conform legendelor – un tunel secret ce ducea spre o grotă, departe în vale. Pe acolo fugise Dracula de turci în 1462, după ce folosise fortăreaţa, cu intermitenţe, timp de cinci ani, şi, după câte se ştiau, nici nu mai revenise vreodată. Georgescu credea că a identificat vechea capelă a castelului la una dintre extremităţile curţii, pe unde am privit dincolo de o arcadă ce stătea să se prăbuşească. Păsări zburau înăuntrul şi în jurul zidurilor, şerpi şi alte animale mici se foiau nevăzute în faţa noastră, şi am avut senzaţia că natura va pune curând stăpânire deplină peste aceste ruine.

Când lecţia noastră de arheologie s-a sfârşit, soarele ajunsese imediat deasupra dealurilor dinspre vest, iar umbrele copacilor şi ale turnurilor se alungiseră în jurul nostru.

— Ne-am putea întoarce în ultimul sat, spuse Georgescu pe un ton meditativ, dar asta ar însemna să urcăm din nou mâine-dimineaţă, dacă vrem să mai cercetăm zona. Mai degrabă aş rămâne peste noapte aici, ce părere ai?

Părerea mea era una mai degrabă negativă, dar arheologul părea atât de liniştit şi de profesional, privindu-mă deschis cu notesul în mână, încât n-am vrut să refuz. În consecinţă, începu să adune lemne pentru foc, iar eu l-am ajutat, şi curând flăcările pâlpâiau pe dalele de piatră ale vechii curţi, pe care le curăţasem cu grijă de muşchi. Georgescu părea să se bucure extraordinar de foc, fluierând deasupra lui, aranjând lemnele şi încropind un fel de proţap pentru ceaunul pe care-l scoase din rucsac. Nu peste mult timp amesteca în fiertură şi tăia pâinea, zâmbind la lumina flăcărilor, iar eu mi-a amintit că era, la urma urmei, pe jumătate scoţian şi pe jumătate ţigan.

Soarele apuse înainte ca mâncarea să fie gata şi, când coborî dincolo de munţi, întunericul învălui totul, turnurile profilându-se clar pe fundalul unui crepuscul perfect. Ceva – bufniţe? lilieci? – zbură prin găurile oarbe ale ferestrelor, prin care ţâşniseră altădată nori de săgeţi împotriva turcilor cotropitori. Mi-am luat pătura şi m-am apropiat cât mai mult posibil de foc. Georgescu împărţea deja tocana delicioasă şi, în timp ce mâncam, am vorbit iar despre istoria locului.

— Unul dintre cele mai triste episoade ale legendei lui Dracula s-a petrecut aici. Ai auzit despre prima lui soţie?

Am clătinat din cap.

— Ţăranii care locuiesc în apropiere spun despre ea o poveste pe care eu o cred adevărată. Se ştie că, în toamna lui 1462, Dracula a fost alungat din castelul său de turci şi nu s-a mai întors aici când a revenit pe tronul Valahiei în 1476, nu cu mult înainte de a fi ucis. Baladele din această regiune spun că în noaptea în care armatele turceşti au ajuns pe culmea opusă, de acolo – şi-mi arătă spre bezna pădurii –, şi-au făcut tabăra în vechea cetate de la Poenari şi au încercat să distrugă castelul trăgând cu tunurile în el de pe celălalt mal al râului. N-au reuşit, aşa încât comandantul lor a ordonat un asalt masiv a doua zi dimineaţă.

Georgescu se întrerupse pentru a aţâţa focul; lumina flăcărilor dansa pe chipul lui oacheş şi sclipea reflectată în dinţii de aur, iar părul său cârlionţat căpătase aspectul unor coarne.

— În acea noapte, un sclav din tabăra otomană, rudă cu Dracula, a tras pe furiş o săgeată printr-o deschizătură în turn, acolo unde ştia că sunt încăperile locuite de el. Prins de săgeată era un mesaj prin care Dracula era avertizat să fugă din castel înainte ca el şi familia lui să fie luaţi prizonieri. Sclavul a zărit silueta soţiei citind biletul la lumina lumânărilor. Baladele locale povestesc cum aceasta i-a spus soţului ei că mai degrabă s-ar lăsa mâncată de peştii din Argeş decât să cadă în mâinile turcilor. Ştii, turcii nu erau deloc drăguţi cu prizonierii lor, adăugă Georgescu rânjind.

Apoi a alergat în sus pe scările din turn, probabil cel de colo, şi s-a aruncat în gol. Iar Dracula, desigur, a fugit prin tunelul secret. Partea asta a Argeşului este numită şi astăzi Râul Doamnei.

M-am simţit scuturat de un fior, după cum îţi poţi imagina; cu numai câteva ore înainte privisem şi eu în jos de acolo şi văzusem că distanţa până la apele Argeşului e teribilă.

— Dracula a avut copii cu soţia aceasta?

— Oh, da, răspunse arheologul şi-mi mai puse în farfurie puţină mâncare. A avut un fiu, pe Mihnea cel Rău, care a domnit în Valahia la începutul secolului al XVI-lea. Au urmat din spiţa sa o serie de Mihnea şi de Mircea, toţi indivizi deloc plăcuţi. Dar Dracula s-a căsătorit a doua oară, cu o unguroaică rudă a lui Matei Corvin, regele Ungariei. Şi la rândul lor au adus pe lume o sumedenie de mici Dracula.

— Mai trăieşte vreun urmaş de al lor în Valahia sau în Transilvania?

— Nu cred. Aş fi aflat de ei dacă ar mai fi trăit. Georgescu rupse o bucată de pâine şi mi-o întinse, continuându-şi explicaţiile: Această a doua linie de urmaşi stăpânea pământuri în regiunea Szekler şi în timp s-a încrucişat cu maghiarii. Ultimul dintre ei s-a căsătorit cu o fată din familia de nobili Getzi şi a dispărut şi el.

Printre îmbucături, am scris în carneţel tot ce mi-a povestit arheologul, deşi nu credeam că spusele lui mă vor conduce la vreun mormânt.

Iar acest lucru mă îndemnă să-i pun o ultimă întrebare, deşi nu-mi era deloc comod s-o fac în bezna care ne învăluia:

— N-ar fi oare posibil ca Dracula să fi fost înmormântat în această cetate sau ca trupul lui să fi fost mutat aici de la Snagov, pentru a fi mai bine protejat?

Georgescu râse uşor.

— Încă mai speri, nu-i aşa? Bătrânul e încă la Snagov undeva, ascultă-mă pe mine. Desigur, capela de acolo avea o criptă – o zonă mai joasă, la care se ajunge coborând vreo două trepte. Am dezgropat-o cu ani în urmă, când am venit aici prima dată. Sătenii au refuzat săptămâni întregi să-mi vorbească după aceea. Dar n-am găsit nimic. Nici măcar câteva oase.

Nu peste mult timp, arheologul începu să caşte cu poftă. Ne-am tras proviziile mai aproape de foc, ne-am înfăşurat în pături şi ne-am întins alături. Noaptea era rece şi m-am felicitat pentru că-mi pusesem haine groase. O vreme am privit la stele – păreau minunat de aproape de abisul acela negru – şi am ascultat sforăielile lui Georgescu.

În cele din urmă probabil că am adormit şi eu, fiindcă, atunci când m-am trezit, flăcările se domoliseră şi un nor scămos acoperise culmea. Tremuram şi tocmai mă pregăteam să mă ridic şi să mai pun lemne pe foc, când un foşnet mi-a îngheţat sângele în vine. Nu eram singuri între ruine, şi creatura – ce-o fi fost ea – cu care împărţeam locul era foarte aproape. M-am ridicat încet în picioare, cu gândul să-l trezesc pe arheolog la nevoie şi întrebându-mă dacă avea în sacul lui cu provizii şi vreo armă. Acum se

lăsase din nou o liniște mormântală, dar după câteva secunde n-am mai putut îndura nesiguranța. Am luat o creangă din grămada de lângă foc, i-am împins celălalt capăt în flăcări și, când s-a aprins, aveam gata o torță.

Brusc, în adâncul zonei în care se aflase capela, lumina torței dădu la iveală licărul roșcat al unei perechi de ochi. Aș minți, prietene, dacă ți-aș spune că părul nu mi s-a zbârlit pe ceafă. Ochii s-au apropiat puțin, dar nu-mi puteam da seama la ce distanță de pământ se aflau. Pentru o clipă îndelungă m-au privit și am simțit, irațional, că lucea în ei un fel de recunoaștere, ca și cum știau cine sunt și acum mă cântăreau. Apoi, cu un foșnet printre ierburi, o fiară se ivi pe jumătate din întuneric, întoarse capul într-o parte și-n alta, după care se retrase din nou în beznă. Era un lup de o mărime uimitoare; în lumina slabă i-am putut vedea blana deasă și capul masiv pentru o fracțiune de secundă înainte de a dispărea dincolo de ruine.

M-am așezat din nou, nevoind să-l trezesc pe Georgescu odată ce pericolul trecuse, însă nu mai puteam adormi. Din nou și din nou, în mintea mea, vedeam ochii aceia vii, care parcă mă cunoșteau. Cred că până la urmă am ațipit, dar la un moment dat am sesizat un sunet îndepărtat, ce părea a pluti până la noi din adâncurile pădurii. Deja nu mai aveam răbdare să stau în pătură, așa că m-am ridicat din nou și m-am furișat până la marginea curții, pentru a privi peste zid. Cel mai adânc hău se prăvălea de acolo până la Argeș, așa cum am mai spus, dar în stânga mea se afla o zonă în care pădurea cobora mai lin și de acolo am auzit un murmur de voci și am văzut ceea ce mi s-a părut a fi focuri de tabără. M-am întrebat dacă țiganii își opreau șatrele în aceste păduri; dimineață trebuia să-l întreb asta pe Georgescu. Ca și când gândul meu l-ar fi trezit, arheologul apăru brusc alături de mine, ca o umbră, cu ochii pe jumătate închiși.

— S-a întâmplat ceva? întrebă, privind și el dincolo de zid.

l-am arătat luminile.

— Ar putea fi o șatră de țigani?

— Nu, nu atât de departe de civilizație, râse el și căscă, dar în lumina flăcărilor am văzut că ochii lui erau strălucitori și perfect treji. E ciudat, totuși, adăugă apoi, hai să aruncăm o privire.

Nu-mi plăcea deloc ideea asta, dar peste câteva minute ne puseserăm deja ghetele în picioare și ne furișam în tăcere pe potecă. Zgomotul devenea din ce în ce mai puternic, cu suișuri și coborâșuri, ca într-o cadență fantomatică – nicidecum lupi de data aceasta, ci oameni. Mă străduiam să nu pășesc pe vreo creangă. La un moment dat am văzut cum Georgescu își duce mâna la haină; deci are o armă, mi-am spus cu satisfacție. Curând printre copaci a început să se zărească licărul flăcărilor, iar el mi-a făcut semn să mă las în jos și apoi să mă ghemuiesc lângă el, în iarbă.

Ajunseserăm la un luminiș în care, spre uimirea mea, am văzut o sumedenie de oameni. Formaseră două cercuri în jurul unui foc de

vreascuri şi, cu faţa la el, psalmodiau ceva. Unul dintre ei, probabil conducătorul lor, stătea chiar lângă foc, iar ori de câte ori vocile se înălţau în crescendo, toţi ridicau un braţ într-un salut ţeapăn, aşezându-şi cealaltă mână pe umărul vecinului de cerc. Figurile lor, bizar de roşii în lumina flăcărilor, erau imobile şi grave, iar ochii le străluceau. Purtau un fel de uniformă, cu veste negre peste cămăşi verzi, şi cravate negre.

— Ce-i asta? am întrebat în şoaptă. Ce spun acolo?

— Totul pentru Patria-mamă! îmi şuşoti el la ureche. Dacă faci vreun zgomot, suntem morţi. Cred că e Legiunea Arhanghelului Mihail.

— Ce mai e şi asta?

Îmi era greu să-mi imaginez ceva mai puţin angelic decât feţele acestea împietrite şi braţele rigide. Georgescu îmi făcu semn, şi ne-am furişat amândoi înapoi, printre copaci. Dar, înainte de a mă întoarce cu spatele, am observat o mişcare în celălalt capăt al luminişului şi, spre continua mea uimire, am văzut un bărbat înalt, învăluit într-o mantie, cu părul întunecat şi faţa lividă, ivindu-se o secundă în lumina flăcărilor. Şedea în afara cercurilor formate de cei în uniformă, cu o expresie bucuroasă; de fapt, părea chiar să râdă. După un moment nu l-am mai putut vedea, şi mi-am spus că a reintrat probabil în pădure.

Când am ajuns înapoi la adăpostul ruinelor – în mod bizar, acum mi se părea că aici suntem în siguranţă –, Georgescu se aşeză lângă foc şi îşi aprinse pipa, trăgând cu sete din ea.

— Dumnezeule! exclamă. Puteam s-o sfârşim acolo.

— Cine sunt oamenii aceia?

Aruncă chibritul în flacără.

— Criminali, răspunse scurt. Li se mai spune şi Garda de Fier. Bântuie prin satele din regiune şi aleg tineri pe care-i îndoctrinează cu ura lor. Îi urăsc îndeosebi pe evrei şi vor să scape lumea de ei. Noi însă ştim că, acolo unde sunt ucişi evrei, ţiganii au şi ei aceeaşi soartă. Plus mulţi alţii, de obicei.

I-am spus despre silueta stranie pe care o văzusem dincolo de luminiş.

— Oh, nu mă îndoiesc! Indivizii ăştia atrag tot soiul de admiratori. Nu mai trece mult şi în curând toţi ciobanii din munţi vor hotărî să li se alăture.

Am avut nevoie de ceva vreme pentru a ne culca din nou lângă foc, dar Georgescu m-a asigurat că, odată ce şi-au început ritualul, legionarii nu vor porni la drum pe munte. N-am reuşit decât să aţipesc într-o poziţie inconfortabilă, şi am fost uşurat văzând că zorii se ivesc devreme în cuibul acela de vulturi. Era linişte acum şi se lăsase puţină ceaţă; nicio adiere nu clintea frunzele din jur. Îndată ce s-a luminat suficient, m-am apropiat cu grijă de arcadele capelei, cercetând urmele lăsate de lup. Erau clar vizibile lângă zidul lateral, mari şi adânc întipărite în sol. Straniu mi s-a părut faptul că nu era decât un singur şir, care se îndepărta de gura criptei, aşa că nu-mi puteam da seama pe unde venise fiara – sau poate că nu

descifrasem eu corect urmele în vegetaţia din spatele capelei. Nedumerirea aceasta mi-a dat de furcă mult după ce am terminat micul dejun, după ce am mai făcut câteva schiţe şi am început să coborâm.

Din nou, trebuie să pun punct deocamdată. Îţi trimit cele mai calde salutări, de pe un tărâm îndepărtat…

Rossi

Capitolul 47

Dragul meu prieten,

Nu-mi pot imagina ce vei crede tu despre această corespondenţă ciudată şi unilaterală, când îţi va parveni în sfârşit, dar mă simt îndemnat să-ţi scriu în continuare, dacă nu pentru altceva, măcar pentru a-mi consemna eu evenimentele. Ne-am întors ieri după-amiază în satul din care am pornit spre cetatea lui Dracula, iar Georgescu s-a înapoiat la Târgovişte, cu o îmbrăţişare vânjoasă de rămas-bun, o bătaie pe umăr şi cu dorinţa de a ne mai întâlni într-o zi. Mi-a fost un ghid cu adevărat plăcut şi îi voi simţi fără îndoială lipsa. În ultimul moment am simţit un ghimpe de vină pentru că nu i-am spus tot ce am văzut în Istanbul, dar nu m-am putut hotărî s-o fac. La urma urmei, probabil că nici nu m-ar fi crezut, şi ar fi trebuit să-i povestesc toate detaliile neplăcute pentru a-l convinge. Îmi puteam imagina perfect râsul lui sănătos, grimasa de îndoială ştiinţifică şi concluzia că am o imaginaţie prea bogată.

M-a îndemnat să mă întorc cu el până la Târgovişte, dar hotărâsem deja că voi mai rămâne câteva zile în zonă, pentru a vizita câteva dintre bisericile şi mănăstirile de aici şi pentru a mai afla câte ceva despre regiunea din jurul cetăţii lui Vlad. Acesta a fost motivul pe care i l-am spus lui Georgescu – şi mie însumi, de altfel –, iar el mi-a recomandat câteva locuri pe care le-a vizitat şi Dracula în vremea lui. Cred că mai aveam însă şi un alt motiv, anume senzaţia că nu voi mai reveni niciodată într-un loc atât de izolat, atât de îndepărtat de lumea mea obişnuită şi atât de frumos. Odată ce am decis că-mi voi petrece ultimele zile libere aici, în loc să mă grăbesc spre Atena înainte de termenul fixat, m-am aşezat să mă odihnesc puţin la cârciumă, în ideea de a-mi îmbunătăţi firavele cunoştinţe de română încercând – cu slabe rezultate – să vorbesc cu bătrânii satului despre legendele locale. Astăzi m-am plimbat până la marginea pădurii de aici şi am ajuns la un altar străjuit de coroana unui copac. Era construit din pietre vechi, cu un acoperiş din paie, şi mi-am spus că porţiunile sale originale se aflaseră aici probabil cu mult timp înainte ca trupele lui Dracula să străbată regiunea în goana cailor. Florile dinăuntru se ofiliseră, iar sub cruce se întărise o băltoacă de ceară.

Când mă întorceam spre sat, mi-a ieşit înainte o altă privelişte, la fel de uimitoare: o fată din sat, în costumul ei ţărănesc, şedea nemişcată în potecă, arătând ca un personaj desprins din cărţile de istorie. Fiindcă nu dădea semne că s-ar clinti din loc, m-am oprit să-i vorbesc şi, spre uluirea mea, mi-a arătat o monedă. Era, evident, foarte veche, medievală, şi pe o parte avea încrustată imaginea unui dragon. Deşi nu aveam nicio dovadă, am fost convins că fusese emisă pentru Ordinul Dragonului. Fata vorbea, desigur, numai româneşte, dar am izbutit să înţeleg că moneda îi fusese dăruită de o bătrână care venise la un moment dat în sat de sus, dinspre

castelul lui Vlad. Fata mi-a mai spus că numele ei de familie e Getzi, deşi nu părea a avea idee despre semnificaţia lui reală. Îţi poţi imagina ce am simţit auzind acest lucru: după toate aparenţele, şedeam faţă în faţă cu o descendentă a lui Vlad Dracula. Ideea era pe cât de uluitoare, pe atât de tulburătoare (deşi graţia şi puritatea fetei nu aveau absolut nimic monstruos sau crud în ele). Când am vrut să-i înapoiez moneda, a insistat s-o păstrez, ceea ce am şi făcut deocamdată, deşi voi încerca din nou să i-o restitui. Am stabilit să ne întâlnim şi mâine, iar acum trebuie să te părăsesc pentru a face o schiţă a monedei şi a-mi studia mai intens dicţionarul, în speranţa că voi putea afla mai multe despre familia şi despre originile ei.

Dragul meu prieten,

Seara trecută am înregistrat un progres în discuţiile cu tânăra despre care ţi-am povestit. Numele ei este într-adevăr Getzi şi l-a scris în faţa mea cu aceeaşi ortografie pe care mi-a precizat-o şi Georgescu. Am rămas uimit de iuţeala ei de minte în vreme ce încercam să conversăm şi am constatat că, în plus, ştie să citească şi să scrie şi chiar m-a ajutat să caut unele cuvinte în dicţionar. Mi-a făcut plăcere să-i privesc faţa expresivă şi ochii negri luminându-se cu fiecare nouă idee înţeleasă. Nu a învăţat vreo altă limbă străină, firește, dar sunt convins că ar putea-o face cu uşurinţă, dacă i s-ar oferi instruirea necesară.

Mi s-a părut surprinzător şi remarcabil să găsesc o asemenea inteligenţă în acest loc îndepărtat şi rustic; poate asta dovedeşte că provine dintr-un neam de oameni nobili şi educaţi. Familia tatălui ei a venit aici atât de demult, încât nimeni nu-şi mai aminteşte acea perioadă, dar unii dintre ei erau maghiari, din câte am înţeles. Spunea că tatăl ei se consideră moştenitorul celui care a stăpânit castelul Argeş şi că există o comoară îngropată acolo – un lucru pe care, aparent, îl cred toţi ţăranii din sat. Cu mare greutate am înţeles că într-o anumită zi a sfinţilor, o lumină supranaturală marchează locul comorii îngropate, dar tuturor le e prea frică pentru a merge s-o caute. Caracterul fetei, cu mult superior celor din mediul ei, îmi aminteşte continuu de acel minunat personaj al lui Hardy, Tess d'Urberville, lăptăreasa cu origini nobile. Ştiu că pe tine nu te interesează ce-a fost înainte de 1800, bunul meu prieten, dar am recitit cartea aceasta anul trecut şi ţi-o recomand şi ţie, ca un mic ocol în peregrinările tale obişnuite. Şi fiindcă tot a venit vorba, mă îndoiesc că există o comoară îngropată; altfel ar fi găsit-o Georgescu.

Fata mi-a mai relatat un fapt surprinzător: că, în familia ei, câte un membru din fiecare generaţie este tatuat pe piele cu un mic dragon. Acest amănunt, plus numele şi povestea tatălui despre el, m-a convins că fata face parte dintr-o ramură încă vie a Ordinului Dragonului. Aş vrea să vorbesc cu tatăl ei, dar, când i-am sugerat acest lucru, a părut atât de nenorocită, încât aş fi fost un ticălos dacă aş mai fi insistat. Cultura lor este una de tip tradiţional dusă până la extrem; sunt sigur că şi-a asumat

un risc vorbind singură cu mine şi, în consecinţă, îi sunt cu atât mai recunoscător pentru interesul şi ajutorul ei.

Acum plec să mai fac o plimbare în pădure; trebuie să mă gândesc la atât de multe lucruri, încât simt nevoia să-mi limpezesc mintea puţin.

Dragul meu prieten, unicul meu confident,

Două zile au trecut şi nici nu ştiu cum să-ţi scriu despre ele – sau dacă voi arăta cuiva vreodată aceste rânduri. Aceste două zile fac pentru mine cât o viaţă şi mi-au dat, în proporţii egale, speranţă şi temeri deopotrivă. Cred că în acest răstimp am trecut dincolo de o graniţă, într-o nouă existenţă. Ce anume va însemna asta, pe termen lung, nu pot spune. Sunt cel mai fericit om din lume şi totodată cel mai îngrijorat.

Cu două seri în urmă, după ce ţi-am scris ultima misivă, m-am întâlnit din nou cu tânăra angelică despre care ţi-am povestit, iar discuţiile noastre au luat o turnură cu totul nouă: un sărut, înainte de plecarea ei. N-am putut să dorm toată noaptea, iar dimineaţa am ieşit din cameră şi m-am dus spre pădure. M-am plimbat puţin, aşezându-mă când şi când pe câte o piatră sau o buturugă, văzându-i chipul printre copaci sau chiar în lumina palidă a zilei. M-am întrebat de nenumărate ori dacă n-ar trebui să plec imediat din sat, gândindu-mă că, poate, am jignit-o.

Astfel mi-a trecut întreaga zi, rătăcind de colo-colo şi revenind în sat doar la amiază pentru masa de prânz, temându-mă că m-aş putea întâlni cu ea în orice clipă şi sperând acest lucru. Dar n-am văzut-o deloc, iar seara m-am dus la locul nostru de întâlnire cu gândul ca, dacă va mai veni, să-i spun aşa cum puteam că îi datorez scuze şi că n-o voi mai supăra din nou. Chiar în vreme ce-mi spuneam că nu-şi va mai face apariţia, că probabil o jignisem rău de tot şi că va trebui să plec din sat mâine-dimineaţă, am văzut-o apropiindu-se. Pentru o clipă am privit-o, în fusta ei lungă şi grea, cu părul negru ca abanosul lustruit împletit într-o coadă adusă peste umăr. Ochii ei erau întunecaţi şi speriaţi deopotrivă, dar inteligenţa ce i se citea în ei mi s-a părut radioasă.

Am deschis gura pentru a-i spune ceva şi în acea clipă s-a avântat spre mine, aruncându-se în braţele mele. Spre uimirea mea, părea că mi s-a dăruit total, iar sentimentele noastre ne-au adus curând în cea mai deplină intimitate, cu atât mai dulce şi mai pură cu cât nu fusese plănuită. Am constatat că puteam vorbi unul cu altul liber – în ce limbă, nu ştiu – şi că puteam descifra lumea întreagă şi poate chiar viitorul meu în ochii aceia negri cu gene dese şi delicatul pliu asiatic la colţul interior.

Când a plecat şi am rămas singur cu emoţiile mele fremătătoare, am încercat să mă gândesc la ce făcusem, dar senzaţia de fericire şi de împlinire mă împiedica să mă concentrez. Astăzi o voi aştepta din nou, fiindcă nu mă pot împiedica şi fiindcă întreaga mea fiinţă pare a fi acum legată de cineva atât de diferit de mine însumi şi totuşi atât de familiar, încât abia dacă pot înţelege ce mi s-a întâmplat.

Dragul meu prieten (dacă tot ţie îţi scriu în continuare),

De patru zile trăiesc în paradis, iar dragostea mea pentru îngerul care mi-a deschis porţile raiului este exact asta: dragoste deplină. Niciodată n-am mai simţit pentru vreo femeie ce simt acum pentru ea, în locul acesta atât de străin mie. Dat fiind că mai am la dispoziţie doar câteva zile, am întors subiectul, fireşte, pe toate feţele. Ideea de a pleca şi a renunţa la ea pentru totdeauna mi se pare la fel de imposibilă ca aceea de a nu-mi mai revedea casa vreodată. Pe de altă parte, m-am tot gândit ce ar însemna dacă aş lua-o cu mine – cum, în primul rând, cum aş putea-o rupe de propria casă şi de familie şi ce consecinţe ar avea faptul că aş aduce-o la Oxford. Această ultimă eventualitate este extrem de complicată, dar pentru mine situaţia este cum nu se poate mai clară: dacă plec fără ea, îmi frâng inima atât mie, cât şi ei şi, în plus, ar fi un act de laşitate şi de ticăloşie, după tot ce mi-a dăruit ea.

Am hotărât deja să mă căsătoresc cu ea cât mai rapid cu putinţă. Vieţile noastre vor urma, fără îndoială, o cale neobişnuită, dar sunt sigur că inteligenţa şi graţia ei nativă o vor ajuta în toate circumstanţele prin care vom trece împreună. N-o pot lăsa aici, ca să mă întreb apoi toată viaţa cum ar fi putut fi, şi n-o pot părăsi în situaţia în care se află. Un singur lucru am decis: să-i cer în seara asta să se mărite cu mine peste o lună. Cred că mă voi duce întâi în Grecia, unde pot împrumuta de la colegii mei – sau îmi pot fi trimişi prin telegraf – suficienţi bani cât să-i ofer tatălui ei ca o compensaţie pentru că o iau cu mine; aici mai am doar o sumă mică şi nu îndrăznesc să abordez situaţia altfel. În plus, cred că trebuie să particip la excavaţiile la care am fost invitat în Grecia – mormântul unui nobil din Knossos. Viitoarea mea activitate depinde de acei colegi şi prin intermediul ei voi putea să-mi întreţin familia în viaţa pe care ne-o vom construi împreună.

După aceea mă voi întoarce să o iau – şi ce lungi mi se vor părea cele patru săptămâni de despărţire! Aş vrea să văd dacă preoţii de la Snagov ne pot căsători acolo, astfel încât Georgescu să ne fie martor. Desigur, dacă părinţii ei vor insista să ne căsătorim înainte de a pleca din sat, sunt gata să mă supun. În orice caz, ea va călători cu mine ca soţie a mea. Le voi trimite părinţilor mei o telegramă din Grecia, cred, şi apoi vom sta împreună la ei o perioadă, când vom ajunge în Anglia. Iar tu, dragul meu prieten, dacă citeşti deja aceste rânduri, poţi să te interesezi, foarte discret, de un apartament în afara colegiului, ţinând seama, desigur, şi de preţ? Aş vrea, de asemenea, ca ea să înveţe cât mai curând engleza; sunt sigur că se va descurca excelent. Poate că toamna te va găsi la gura focului, dragul meu, şi atunci vei înţelege şi tu că există o raţiune în nebunia asta a mea. Până atunci, rămâi singurul căruia simt că mă pot destăinui deschis pe această temă, când îţi voi putea trimite tot ce ţi-am scris, şi mă rog să mă judeci cu indulgenţă, din bunătatea inimii tale.

Al tău cu bucurie şi nelinişte,
Rossi

Capitolul 48

„Aceasta a fost ultima dintre scrisorile lui Rossi, probabil ultima pe care i-a scris-o prietenului său. Şezând alături de Helen în autobuzul spre Budapesta, am împăturit paginile cu grijă şi i-am luat mâna pentru o clipă.

— Helen, am început ezitând, fiindcă aveam senzaţia că unul din noi trebuie să spună acest lucru cu glas tare, eşti urmaşa lui Vlad Dracula.

Se întoarse către mine, apoi privi pe fereastră şi mi s-a părut, din expresia ei, că nici ea nu ştie ce anume să simtă, dar că sângele îi fierbe în întregul corp.

Când am coborât din autobuz în Budapesta, era deja aproape seară şi, cu un veritabil şoc, mi-am dat seama că nu trecuseră decât câteva ore de când plecasem din aceeaşi staţie, dimineaţă. Şi totuşi, aveam impresia că trăisem câţiva ani de atunci. Scrisorile lui Rossi erau închise în siguranţă în servieta mea, iar conţinutul lor îmi aducea în minte imagini vii; puteam vedea o reflexie a lor însă şi în ochii lui Helen. Stătea cu o mână trecută pe sub braţul meu, ca şi cum cele aflate în ziua aceea îi zdruncinaseră încrederea în sine. Voiam să-i cuprind umerii cu braţul, s-o îmbrăţişez şi s-o sărut în stradă, să-i spun că eu n-o voi părăsi niciodată şi că nici Rossi n-ar fi trebuit s-o facă – s-o părăsească pe mama ei, adică. M-am mărginit să-i strâng însă mâna lângă mine şi s-o urmez pe drumul spre hotel.

Când am ajuns în hol, am avut iarăşi senzaţia că lipsisem mult timp; cât de straniu mi se părea că locurile acestea străine începeau să-mi devină familiare după numai două-trei zile. La recepţie ne aştepta un bilet de la mătuşa ei, pe care Helen l-a citit cu nerăbdare.

— Eram sigură! Vrea să cinăm împreună în seara asta, aici la hotel. Probabil că îşi va lua, cu această ocazie, rămas-bun de la noi.

— Îi vei spune?

— Despre scrisori? Cred că da. Întotdeauna îi spun Évei totul, mai devreme sau mai târziu.

M-am întrebat dacă îi spusese cumva despre mine ceva ce eu nu ştiam, dar mi-am alungat gândul.

Aveam la dispoziţie puţin timp pentru a ne spăla şi a ne îmbrăca înainte de cină. Eu mi-am pus cea mai curată dintre cele două cămăşi deja murdare şi m-am ras în faţa oglinzii din cameră, iar când am coborât, Helen încă nu se vedea, dar Éva ajunsese deja. Stătea cu spatele spre mine, privind pe geam în stradă. Văzută astfel, mai pierdea puţin din formidabila energie şi intensitate a înfăţişării pe care şi-o asuma în public. Îmbrăcată în jacheta verde-închis, era relaxată,

poate chiar adusă uşor de spate. Întorcându-se brusc, m-a eliberat de greutatea de a decide dacă ar fi trebuit s-o strig sau nu şi, înainte ca radiosul ei zâmbet să mă întâmpine, i-am zărit în ochi o expresie de îngrijorare. Se apropie grăbită pentru a-mi strânge mâna, iar eu am sărutat-o pe a ei. N-am schimbat niciun cuvânt, dar ne-am purtat şi ne-am simţit de parcă am fi fost doi vechi prieteni ce se întâlnesc după o despărţire de luni sau ani de zile.

O clipă mai târziu apăru şi Helen, spre uşurarea mea, şi am intrat cu toţii în restaurantul cu feţe de masă albe şi porţelanuri urâte. Ca şi mai înainte, mătuşa comandă şi pentru noi, iar eu m-am relaxat în scaun, obosit, în vreme ce ele au discutat timp de câteva minute. La început păreau să schimbe câteva glume afectuoase, dar în scurt timp figura Évei se înnegură şi am văzut-o luând furculiţa în mână şi începând s-o învârtă între degete gânditoare. Apoi şopti ceva, şi Helen se încruntă la rândul ei.

— Ce s-a întâmplat? am întrebat, conştient că îmi luasem deja porţia de secrete şi mistere pe ziua respectivă.

— Mătuşa a descoperit ceva, mi-a răspuns Helen coborând vocea, deşi puţini dintre meseni cunoşteau probabil engleza. Ceva ce ar putea fi neplăcut pentru noi.

— Ce anume?

Éva înclină din cap şi vorbi din nou, foarte încet, iar sprâncenele lui Helen coborâră şi mai mult.

— Nu e bine, şopti ea. Mătuşii i-au fost puse întrebări despre tine… Despre noi. Mi-a spus că a primit în această după-amiază vizita unui inspector de poliţie pe care îl cunoaşte de multă vreme. Omul şi-a cerut scuze şi a spus că era doar o problemă de procedură, dar a interogat-o cu privire la prezenţa ta în Ungaria, la interesele tale şi la… la relaţia dintre noi. Mătuşa e foarte inteligentă în probleme de genul ăsta şi, când l-a luat la rândul ei la întrebări, poliţistul i-a spus că a fost… cum se spune… a fost pus pe această pistă de Géza József.

— Géza!?

— Ţi-am spus eu că e o pacoste! A încercat să mă chestioneze şi pe mine la conferinţă, dar l-am ignorat. Se pare că lucrul ăsta l-a înfuriat mai tare decât mi-aş fi închipuit. Mătuşa spune că face parte din poliţia secretă şi că se poate dovedi foarte periculos pentru noi. Lor nu le plac reformele liberale şi se străduiesc să menţină vechea situaţie.

Ceva din glasul ei m-a îndemnat s-o întreb:

— Tu ştiai deja? Ce post deţine în cadrul poliţiei secrete?

Helen înclină din cap cu vinovăţie.

— Îţi spun mai târziu.

Nu eram sigur cât de mult voiam să aflu, dar ideea de a fi urmăriţi de uriaşul acela arătos nu-mi era deloc pe plac.

— Şi ce vrea?

— Are impresia, probabil, că eşti implicat în mai mult decât nişte simple studii istorice. E de părere că ai venit aici căutând altceva.

— Păi, are dreptate, am replicat pe un ton scăzut.

— Şi e hotărât să afle ce anume cauţi. Sunt sigură că ştie unde am fost astăzi; sper că n-o va lua şi pe mama la întrebări. Mătuşa l-a îndepărtat pe poliţist cât de mult a putut de… de pista corectă, dar acum e îngrijorată.

— Dar ea ştie ce… pe cine caut?

Helen rămase tăcută o clipă, dar, când şi-a ridicat ochii spre mine, am citit în ei o rugăminte mută.

— Da. Mi-am spus că ne-ar putea ajuta într-un fel oarecare.

— Şi are vreo sugestie, ceva?

— Spune doar că e bine că părăsim mâine Ungaria şi ne atenţionează să nu vorbim cu niciun necunoscut.

— Fireşte că nu! Mai ştii, poate că József va vrea să studieze documentele noastre despre Dracula mâine la aeroport.

— Te rog! imploră ea în şoaptă. Nu glumi cu asta, Paul. Poate fi o chestie foarte serioasă. Dacă voi vrea să mă mai întorc vreodată aici…

M-am retras într-o tăcere ruşinată. Nu o spusesem ca pe o glumă, ci doar pentru a-mi exprima exasperarea. Chelnerul ne aducea deja desertul – prăjituri şi cafea, la care Éva ne îndemnă cu o grijă maternă, de parcă punându-ne la îngrăşat ne putea feri de relele din lume. În timp ce mâncam, Helen i-a povestit despre scrisorile lui Rossi, iar mătuşa clătina lent din cap, atentă, fără a spune însă nimic. Când am luat ultima înghiţitură de cafea, s-a întors spre mine, iar Helen mi-a tradus fără a-şi ridica ochii din farfurie:

— Dragul meu, începu Éva, strângându-mi mâna aşa cum făcuse şi sora ei cu câteva ore în urmă. Nu ştiu dacă ne vom mai revedea vreodată, dar eu sper că da. Până atunci însă, ai grijă de nepoata mea sau cel puţin las-o pe ea să aibă grijă de tine – aici îi aruncă lui Helen o privire piezişă, pe care ea se prefăcu că n-o observă – şi aveţi grijă să vă întoarceţi amândoi cu bine la studiile voastre. Helen mi-a povestit despre misiunea ta, pe care o consider una meritorie, dar, dacă n-o vei putea duce la îndeplinire în scurt timp, va trebui să revii acasă, ştiind că ai făcut tot ce ţi-a stat în puteri. Şi trebuie să-ţi continui viaţa, prietene, fiindcă eşti tânăr şi ai tot viitorul în faţă.

Acestea fiind spuse, îşi tamponă buzele cu şervetul şi se ridică de la masă. La uşă îşi îmbrăţişă nepoata în tăcere şi se întinse pentru a mă săruta pe mine pe ambii obraji. Avea o expresie gravă şi, cu toate că nicio lacrimă nu îi licărea în ochi, am văzut pe chipul ei un regret profund. Maşina ei elegantă o aştepta. Ultima imagine pe care o am cu ea este pe bancheta din spate a automobilului, făcându-ne semn delicat cu mâna.

Timp de câteva secunde, Helen păru incapabilă să vorbească. Se

întoarse spre mine, apoi în direcţie opusă, iar în cele din urmă se hotărî şi mă privi în faţă.

— Vino, Paul. E ultima noastră oră liberă în Budapesta. Mâine va trebui să ne grăbim spre aeroport. Vreau să facem o plimbare.

— O plimbare? Cum rămâne atunci cu poliţia secretă şi cu interesul ei pentru mine?

— Vor să ştie ce ai tu în minte, nu să te înjunghie pe vreo alee dosnică, replică ea zâmbind. Şi sunt la fel de interesaţi de mine. Vom merge prin locuri bine iluminate, pe strada principală, dar vreau să mai vezi oraşul o ultimă dată.

Ideea unei plimbări mă încânta, ştiind că poate nu voi mai avea o a doua ocazie în viaţă să vin la Budapesta, aşa că am ieşit din nou în noaptea înmiresmată. Am pornit spre fluviu, mergând, aşa cum promisese Helen, doar pe străzile principale. În faţa podului ne-am oprit, apoi ea păşi înainte, trecându-şi palma pe balustradă. Deasupra apei am mai făcut un scurt popas, privind înainte şi înapoi, la cele două părţi ale oraşului, şi i-am simţit încă o dată întreaga măreţie, aproape distrusă de război. Lumini străluceau pretutindeni, tremurând pe suprafaţa întunecată a apei. Helen rămase o clipă lângă balustradă, apoi se întoarse, parcă fără tragere de inimă, pentru a o lua înapoi, spre Pesta. Îşi scosese jacheta şi, când s-a răsucit, am zărit o formă neregulată pe spatele bluzei. Apropiindu-mă, am văzut că era un păianjen enorm, care îşi ţesuse pânza între umerii ei; filamentele subţiri erau clar vizibile în lumina becurilor. Mi-am amintit că văzusem pânze de păianjeni peste tot pe marginile podului, pe unde trecuse ea cu mâna.

— Helen, am spus încet, să nu te sperii, dar e ceva pe spatele tău.

Am văzut cum a îngheţat.

— Ce?

— Am să-l dau la o parte. E doar un păianjen.

Un fior o străbătu, dar rămase nemişcată până ce am azvârlit creatura cu un bobârnac. Recunosc că m-am scuturat şi eu, fiindcă era cel mai mare păianjen pe care îl văzusem vreodată, aproape cât jumătate din lăţimea palmei mele. Când l-am aruncat, a izbit balustrada cu un bufnet audibil, şi Helen a scos un ţipăt. N-o mai văzusem niciodată speriată, şi strigătul acela slab m-a îndemnat s-o prind de umeri şi s-o scutur bine, ba chiar s-o lovesc.

— E-n regulă, am spus repede, luând-o de braţ şi încercând să-mi păstrez calmul.

Spre surprinderea mea, izbucni într-un scurt hohot de plâns şi apoi se linişti. M-a uluit faptul că o femeie în stare să împuşte vampiri putea fi atât de speriată de un păianjen, dar, la urma urmei, fusese o zi lungă şi grea. Şi în continuare m-a surprins din nou, întorcându-se pentru a privi spre fluviu şi spunându-mi cu voce joasă:

— Am promis că-ţi voi povesti despre Géza.

— Nu trebuie să-mi spui nimic.

Speram că glasul nu-mi sunase prea nervos. Helen se îndepărtă câţiva paşi, ca pentru a lăsa în urmă locul cu păianjenul, deşi creatura dispăruse, căzând poate în Dunăre.

— Nu vreau să te mint prin omisiune. În facultate, am fost îndrăgostită de el o perioadă, sau aşa am crezut, iar el în schimb a ajutat-o pe mătuşa mea să-mi obţină bursa şi paşaportul.

M-am crispat, privind-o fix.

— Oh, n-a fost chiar atât de rău, explică ea. N-a zis: „Culcă-te cu mine şi poţi să pleci în Anglia". De fapt, omul e mai subtil. Şi nici n-a obţinut de la mine chiar tot ce a vrut. Dar când mi-a pierit dragostea pentru el, aveam deja paşaportul. Aşa s-a întâmplat şi, când mi-am dat seama de adevăr, primisem biletul spre libertate, spre Occident, şi nu voiam să renunţ la el. Şi mi-am zis că merită să-mi caut tatăl. Aşa că am continuat jocul cu Géza până ce am putut pleca la Londra, lăsându-i o scrisoare prin care rupeam relaţia cu el. Probabil că a fost foarte furios, dar nu mi-a scris niciodată nimic.

— Şi de unde ştiai că e în poliţia secretă?

— Era prea orgolios ca să nu-mi spună asta! râse ea. Voia să mă impresioneze. Nu i-am mărturisit că eram mai degrabă speriată decât impresionată şi mai mult dezgustată decât speriată. Mi-a povestit despre oamenii pe care i-a trimis la închisoare sau la tortură, sugerându-mi că există şi lucruri mai rele decât astea. La urma urmei, e imposibil să nu urăşti un astfel de om.

— Nu mă încântă să aud una ca asta, ştiind că e interesat de mişcările mele. Dar mă bucur să aflu ce simţi pentru el.

— Dar ce credeai? Am încercat să stau departe de el încă din clipa în care am ajuns aici.

— Când l-ai văzut, la conferinţă, mi-am dat seama că ai nişte sentimente complexe faţă de el. Nu mă puteam stăpâni să nu mă gândesc că poate l-ai iubit sau că încă îl mai iubeşti.

— Nu! replică ea, clătinând din cap şi privind apa întunecată a fluviului. N-aş putea iubi un anchetator… un torţionar… sau poate chiar un ucigaş. Şi, dacă nu l-aş fi respins pentru asta – în trecut şi cu atât mai mult acum –, aş fi avut alte motive s-o fac, adăugă ea, întorcându-se pe jumătate spre mine, dar fără a mă privi direct. Există unele lucruri mărunte, dar foarte importante. Nu e un om bun. Nu ştie când să spună ceva alinător şi când să tacă. Nu-i pasă cu adevărat de istorie. Nu are ochi cenuşii, blânzi şi sprâncene stufoase şi nu-şi suflecă mânecile până la coate.

Am rămas cu ochii aţintiţi asupra ei, iar ea mă privi în faţă, cu un fel de hotărâre curajoasă.

— Pe scurt, continuă ea, cea mai gravă problemă a lui este că nu e

tu.

Nu puteam descifra nimic în ochii ei, dar peste o clipă începu să zâmbească, parcă fără a se putea stăpâni, parcă fără să vrea, şi am văzut că era acelaşi surâs minunat al tuturor femeilor din familia ei. Am continuat s-o privesc fix, încă nevenindu-mi să cred, şi apoi am luat-o în braţe şi am sărutat-o pasional.

— Dar ce credeai? murmură ea când i-am dat drumul, pentru o secundă. Ce credeai?

Am rămas acolo îndelung, poate chiar o oră, dar la un moment dat se trase înapoi cu un geamăt şi îşi duse mâna la gât.

— Ce s-a întâmplat?

Ezită un moment.

— Rana aceea. S-a vindecat, dar uneori îmi dă nişte junghiuri scurte. Şi acum mi-a trecut prin minte… poate că n-ar fi trebuit să te ating.

Ne-am privit câteva momente.

— Lasă-mă să văd, i-am cerut. Helen, lasă-mă să văd.

Fără o vorbă, îşi scoase eşarfa şi ridică bărbia în lumina becului stradal. Pe pielea de pe gât am observat două semne purpurii, aproape vindecate. Teama mi s-a mai potolit. În mod clar, nu mai fusese muşcată după acel prim atac. M-am aplecat şi mi-am lipit buzele de rană.

— Oh, Paul, nu! strigă ea şi se trase înapoi.

— Nu-mi pasă. O să vindec eu însumi rana asta. Sau te-a durut?

— Nu, a fost plăcut, recunoscu ea, dar îşi puse din nou mâna pe cicatrice, parcă pentru a o proteja, şi după un minut îşi legă eşarfa la loc.

Ştiam că, deşi contaminarea fusese una uşoară, trebuia să am grijă de ea mai mult ca oricând, aşa că am dus mâna la buzunar.

— Trebuia să fi făcut asta de mult. Vreau să porţi ce-ţi dau eu acum.

Era una dintre cruciuliţele pe care le cumpărasem de acasă, din biserica Sfânta Maria. I-am închis-o la gât, pe sub eşarfă, şi, când a atins-o uşor cu degetele, am auzit un mic suspin de uşurare.

— Nu sunt un om credincios, ştii, şi mi-am spus că sunt prea învăţat ca să…

— Ştiu. Dar ce-a fost chestia aceea din biserica Sfânta Maria?

— Sfânta Maria?

— Da, acasă, biserica de lângă universitate. Când ai venit să citeşti scrisorile lui Rossi, ţi-ai dus la frunte degetele înmuiate în apă sfinţită.

Se gândi câteva clipe, apoi răspunse:

— Da, aşa am făcut. Dar nu din credinţă. Doar că mi-era dor de acasă.

Am traversat încet podul şi am pornit înapoi pe străzile întunecate, fără a ne mai atinge; îi simţeam încă braţele strânse în jurul meu.

— Lasă-mă să vin la tine în cameră, i-am şoptit îndată ce am zărit în faţă silueta hotelului.

Mi s-a părut că-i văd buzele tremurând.

— Nu aici. Suntem urmăriţi.

Nu mi-am repetat rugămintea şi m-am bucurat văzând ce ne aştepta la recepţie. Când am cerut cheia, funcţionarul mi-a întins-o împreună cu o bucată de hârtie pe care scria ceva în germană: Turgut sunase şi voia să-i telefonez. Helen aşteptă în vreme ce eu am repetat ritualul mai vechi, rugând să fiu lăsat să folosesc telefonul şi oferindu-i recepţionerului un mic stimulent în acest sens; şederea aici ajunsese să mă coste cam mult. Am format apoi numărul şi într-un târziu am auzit sunând în receptor. Turgut răspunse ceva ininteligibil, dar trecu repede pe engleză.

— Paul, prietene! Mulţumesc zeilor că ai sunat! Am veşti pentru tine, veşti importante!

Mi-am simţit inima în gât.

— Ai găsit… o hartă? Mormântul? Pe Rossi?

— Nu, prietene, nimic atât de miraculos. Dar scrisoarea găsită de Selim a fost tradusă şi s-a dovedit a fi un document uluitor. A fost scrisă de un călugăr ortodox în Istanbul, în 1477. Mă auzi?

— Da, da! am strigat, astfel că recepţionerul s-a încruntat la mine, iar Helen m-a privit neliniştită. Continuă!

— În 1477. Dar nu e numai atât! Cred că trebuie să dai curs informaţiilor din această scrisoare. Ţi-o voi arăta mâine, când veţi ajunge aici. Bine?

— Bine! am strigat iar. Dar scrie în scrisoare că… el… a fost îngropat în Istanbul?

Helen clătina din cap, şi mi-am dat seama ce voia să spună: linia telefonică putea fi ascultată.

— Nu-mi dau seama, din scrisoare. Încă nu sunt sigur unde e îngropat, dar probabilitatea ca mormântul să fie aici e mică. Cred că trebuie să te pregăteşti însă pentru o altă călătorie, şi vei avea din nou nevoie de ajutorul amabilei mătuşi.

În ciuda paraziţilor de pe linie, parcă i-am auzit şi zâmbetul fin.

— O altă călătorie? Unde?

— În Bulgaria!

M-am întors spre Helen, cu receptorul gata să-mi cadă din mână:

— Bulgaria?”

Partea a treia

Şi unul dintre morminte era mai semeţ ca toate celelalte, uriaş şi cu o nobilă alcătuire. Pe el se vedea un singur cuvânt: DRACULA

Bram Stoker, *Dracula,* 1897

Capitolul 49

Acum câţiva ani am găsit printre hârtiile tatălui meu un bilet care nu şi-ar fi avut locul în această istorie, dar, cu excepţia scrisorilor către mine, aceasta este singura mărturie a iubirii lui pentru Helen – singura care mi-a parvenit mie vreodată. Tata nu a păstrat jurnale, iar rarele sale notiţe cu caracter personal se refereau numai la partea profesională a vieţii lui: gânduri despre problemele de ordin diplomatic sau despre istorie, mai cu seamă dacă aveau relevanţă pentru vreun conflict internaţional. Aceste gânduri ale sale, împreună cu articolele şi discursurile concepute pe baza lor, se află acum în biblioteca fundaţiei pe care a înfiinţat-o, iar mie mi-a rămas un singur document scris în întregime pentru el însuşi – pentru Helen. Îl ştiam pe tata un om al ideilor şi al faptelor concrete, nu al poeziei, şi din acest motiv hârtia despre care aminteam este cu atât mai importantă pentru mine. Fiindcă aceasta este o carte pentru oameni maturi şi fiindcă doresc să fie o reflectare cât mai fidelă şi mai deplină a realităţii, am inclus-o aici, în ciuda unor scrupule pe care le-am avut la început. Este posibil ca tata să fi făcut alte însemnări similare, dar era tipic pentru el să le distrugă – să le ardă poate în grădina casei noastre din Amsterdam, unde în copilărie găseam câteodată în micul grătar din piatră bucăţi arse de hârtie; aceasta a supravieţuit probabil din întâmplare. Scrisoarea este nedatată şi de aceea am ezitat cu privire la locul pe care să i-l atribui în această cronologie. O redau în acest punct fiindcă se referă la primele zile ale iubirii dintre tata şi Helen, deşi tensiunea ce răzbate din ea mă face să cred că a scris-o într-un moment în care nu i-ar mai fi putut-o înmâna.

> Oh, dragostea mea, voiam să-ţi spun cât de mult m-am gândit astăzi la tine. Amintirile mele îţi aparţin în întregime, fiindcă se întorc necontenit la primele noastre clipe împreună. M-am întrebat de multe ori de ce alte iubiri nu-ţi pot înlocui prezenţa, şi revin de fiecare dată la iluzia că suntem încă împreună şi apoi – fără să vreau – la convingerea că mi-ai subjugat amintirile. Când mă aştept mai puţin, mă copleşeşte ecoul cuvintelor tale. Simt apăsarea palmei tale pe a mea, simt mâinile noastre împreunate ascunse sub marginea jachetei mele, haina mea împăturită pe scaunul dintre noi, delicateţea degetelor tale, profilul tău privind dincolo de mine, exclamaţia ta când am intrat, împreună, în Bulgaria, când am zburat pentru prima dată peste munţii ei.
>
> În timpul scurs de când eram noi tineri, draga mea, s-a produs o revoluţie sexuală, o bacanală de proporţii mitice pe

care tu nu ai trăit s-o vezi; acum, în Occident cel puţin, tinerii nu mai au nevoie de preliminarii. Dar îmi amintesc de restricţiile din vremea noastră cu aproape acelaşi dor cu care evoc momentul dispariţiei lor, legitime, de mult mai târziu. Acelea sunt amintiri pe care nu le pot împărtăşi cu nimeni: cunoaşterea intimă a veşmintelor celuilalt, în situaţia în care eram nevoiţi să amânăm împlinirea oricărei dorinţe, felul cum renunţarea la orice piesă de îmbrăcăminte era o problemă chinuitoare, astfel încât îmi amintesc cu o claritate torturantă – şi atunci când vreau cel mai puţin – curba delicată a gâtului tău şi gulerul bluzei tale, bluza aceea a cărei formă o ştiam pe dinafară înainte ca degetele mele să-i fi atins măcar ţesătura sau nasturii minusculi, îmi amintesc mirosul de tren şi de săpun aspru al umărului jachetei tale negre, rotunjimea pălăriei tale negre de pai, la fel cum îmi amintesc moliciunea părului tău, aproape în aceeaşi nuanţă cu negrul pălăriei. Când am îndrăznit să petrecem o jumătate de oră împreună în camera mea de hotel, în Sofia, înainte de a coborî la următoarea masă insipidă, am crezut că voi muri de dor. Când ţi-ai aşezat jacheta pe scaun şi ţi-ai pus deasupra bluza, cu gesturi încete şi deliberate, când te-ai întors spre mine cu ochii aceia care nu i-au părăsit nicio clipă pe ai mei, am simţit că încremenesc în focul meu lăuntric. Când mi-ai luat mâinile şi le-ai pus în jurul mijlocului tău, iar ele au avut de ales între textura fustei şi textura mai delicată a pielii tale, mi-a venit să plâng.

Poate că atunci am zărit unica ta imperfecţiune – unicul loc, poate, pe care nu l-am sărutat niciodată – micul dragon încovrigat de pe omoplatul tău. Probabil că mâinile mele l-au atins înainte de a-l vedea. Îmi amintesc tresărirea mea – şi a ta – când l-am văzut şi l-am mângâiat cu un deget curios. În timp, el a devenit pentru mine o parte a geografiei spatelui tău, dar în acel prim moment mi-a inspirat o dorinţă plină de teamă. Fie că toate astea s-au întâmplat în hotelul acela din Sofia, fie că nu, trebuie să le fi trăit cam în aceeaşi perioadă când mi s-au întipărit în minte înşiruirea delicată a dinţilor tăi de jos şi pielea din jurul ochilor, cu primele ei semne de vârstă, precum o fină pânză de păianjen…

Aici însemnarea tatei se întrerupe brusc, iar mie nu-mi rămâne decât să mă întorc la scrisorile lui, mai reţinute, către mine.

Capitolul 50

„Turgut Bora şi Selim Aksoy ne aşteptau la aeroportul din Istanbul.

— Paul! Turgut mă îmbrăţişă, mă sărută şi mă bătu pe umăr. Doamnă profesor! exclamă apoi, strângând mâna lui Helen în palmele sale. Slavă Domnului că aţi ajuns cu bine şi în siguranţă! Bine aţi revenit triumfători!

— Ei, eu n-aş spune chiar triumfători, am replicat, râzând cam fără tragere de inimă.

— Lasă că vom discuta, vom discuta! mă încurajă Turgut cu alte câteva palme zdravene pe spate.

Salutul lui Selim Aksoy se dovedi mult mai ponderat.

Peste o oră ne aflam în pragul apartamentului lui Turgut, unde doamna Bora ne aştepta, vizibil încântată de întoarcerea noastră. Atât mie, cât şi lui Helen ne-a scăpat o scurtă exclamaţie de surprindere: era îmbrăcată într-un albastru foarte deschis, ca o micuţă floare de primăvară.

— Vă admiram rochia, îi explică Helen, luându-i mâna în palma ei.

Doamna Bora râse.

— Vă mulţumesc.

Apoi, împreună cu Selim Aksoy, ne servi cu cafea şi cu ceva pe care-l numi *börek,* un rulou din aluat cu brânză sărată în interior, urmate de o cină formată din cinci sau şase feluri de mâncare.

— Şi acum, prieteni, spuneţi-ne ce aţi aflat.

Sarcina era dificilă, dar împreună i-am relatat ce se întâmplase la conferinţa din Budapesta, întâlnirea mea cu Hugh James, povestea mamei lui Helen şi scrisorile lui Rossi. Turgut a făcut ochii mari când i-am povestit despre cartea cu dragon găsită de Hugh James. Rememorând toate aceste întâmplări, mi-am dat seama că, într-adevăr, descoperisem multe lucruri noi. Din nefericire însă, niciunul dintre ele nu ne spunea nimic despre soarta lui Rossi.

La rândul lui, Turgut ne povesti că, în timpul absenţei noastre din Istanbul, avuseseră probleme serioase. Cu două seri înainte, prietenul său de la arhivă fusese atacat pentru a doua oară, chiar în apartamentul în care se odihnea acum. Omul pe care îl lăsaseră cu el pentru a-l veghea adormise şi nu văzuse nimic. Acum angajaseră un altul, sperând că acesta va fi mai atent. Deşi luaseră toate măsurile de precauţie, bietul domn Erozan se simţea foarte rău.

Dar mai aveau şi alte veşti. Turgut dădu pe gât o a doua ceaşcă de cafea şi se ridică apoi pentru a lua ceva din biroul său; m-am simţit uşurat văzând că de data aceasta nu mă mai invită înăuntru. Când se întoarse, aduse cu el un notes şi se aşeză din nou lângă Selim Aksoy, aţintind asupra noastră o privire gravă.

— Ţi-am spus la telefon că, în absenţa voastră, am găsit o scrisoare. Originalul e în slavonă, limba vechilor biserici creştine. Aşa cum ţi-am povestit, a fost scrisă de un călugăr din Carpaţi şi se referă la călătoriile acestuia în Istanbul. Prietenul meu, Selim, a fost surprins de faptul că scrisoarea nu e în latină, dar poate că acest călugăr era slav de origine. Să v-o citesc acum?

— Desigur, am răspuns, dar Helen ridică o mână.

— Numai un minut, vă rog. Cum şi unde aţi găsit-o?

— Domnul Aksoy a descoperit-o în arhivă, în cea pe care am vizitat-o împreună. A petrecut trei zile cercetând toate manuscrisele din secolul al XV-lea existente acolo. A găsit scrisoarea în cadrul unei mici colecţii de documente aparţinând bisericilor necredincioase – adică bisericilor creştine cărora li s-a permis să funcţioneze în Istanbul în timpul lui Mahomed Cuceritorul şi al succesorilor săi. Nu există multe astfel de documente în arhivă, deoarece în general erau păstrate în cadrul mănăstirilor, îndeosebi la patriarhia din Constantinopol. Unele au ajuns însă în mâinile sultanului, mai cu seamă cele referitoare la noile permise de funcţionare a bisericilor în timpul Imperiului; aceste permise se numeau „firmane”. Uneori sultanului îi erau adresate… cum spuneţi voi?… petiţii pe teme bisericeşti, iar acestea s-au păstrat şi ele în arhivă.

Turgut traduse rapid această explicaţie pentru Aksoy, care îi ceru să ne explice altceva.

— Da, prietenul meu are dreptate: mi-a amintit că, la scurt timp după ce a pus stăpânire pe oraş, Cuceritorul a numit un nou patriarh al creştinilor, pe Ghenadie. Intre sultan şi Ghenadie exista o prietenie strânsă; v-am spus că stăpânul a dat dovadă de toleranţă faţă de creştini după cucerirea oraşului. Ei bine, Mahomed i-a cerut noului patriarh să-i rezume în scris preceptele credinţei ortodoxe, document pe care l-a tradus apoi şi l-a inclus în biblioteca sa personală. În arhivă există o copie a acestei traduceri, plus copii ale statutelor unor biserici, care trebuiau înaintate sultanului spre aprobare. Domnul Aksoy citea unul dintre aceste statute, ce aparţinea unei biserici din Anatolia, şi între două dintre filele sale a găsit această scrisoare.

— Mulţumesc, răspunse Helen şi se rezemă din nou de spătarul scaunului, pregătită să asculte mai departe.

— Din păcate, nu vă pot arăta originalul; fireşte că nu l-am putut scoate din arhivă. Vă puteţi duce şi voi să-l vedeţi, dacă doriţi. E scris într-o splendidă caligrafie, pe o filă mică de pergament cu un colţ îndoit. Acum să vă arăt traducerea noastră în engleză. Vă rog să ţineţi seama că este o traducere după o altă traducere, aşa încât e posibil ca unele detalii să se fi pierdut pe parcurs.

Şi Turgut ne-a citit următoarele:

Sfinţia Ta, mărite stareţ Maxim Eupraxius,

Pleacă-ţi urechea la cuvintele unui umil păcătos. Aşa cum ţi-am scris, a fost mare gâlceavă între noi după neizbânda de ieri a soliei noastre. În oraşul acesta nu suntem feriţi de primejdii, şi cu toate astea nu l-am putut părăsi fără a şti ce s-a ales de comoara pe care o căutăm. În această dimineaţă, prin îndurarea Atotputernicului, o nouă cale ni s-a deschis, despre care îţi dau de ştire aici. Auzind de la gazda noastră şi totodată bunul său prieten despre necazul nostru, stareţul de la Panachrantos a venit el însuşi la noi, la Sfânta Irina. Domnia Sa este un om sfânt şi binevoitor, cu vârsta de cincizeci de ani, care şi-a trăit îndelunga viaţă mai întâi în Marea Lavră de la Muntele Athos şi apoi, vreme de mulţi ani, ca frate şi stareţ la Panachrantos. Venind aici, s-a sfătuit singur cu prietenul său, şi apoi amândoi au vorbit cu noi în încăperile gazdei noastre, în cel mai deplin secret, după ce i-au trimis afară pe toţi novicii şi pe slujbaşi. Ne-a spus că n-a ştiut până dimineaţă de şederea noastră aci şi că, auzind despre ea, a venit la prietenul său pentru a-i împărtăşi ceva ce nu îi spusese mai înainte, nevoind să atragă pericolul asupra lui şi a călugărilor săi. Pe scurt, ne-a dezvăluit că lucrul pe care îl căutăm a fost deja dus afară din oraş, într-un adăpost din ţinuturile supuse ale bulgarilor. Ne-a dat apoi cele mai tainice sfaturi pentru a călători într-acolo fără primejdie şi ne-a spus numele lăcaşului pe care trebuie să-l găsim. Am mai fi zăbovit aici o vreme, ca să-ţi trimitem veşti şi să primim ordinele Sfinţiei Tale, dar stareţii ne-au spus că ieniceri de la curtea sultanului au venit deja la patriarh pentru a-l întreba despre dispariţia lucrului căutat de noi. E mare primejdie pentru noi să mai rămânem chiar şi o zi, şi vom fi mai la adăpost călătorind prin tărâmurile necredincioşilor decât aici. Iartă-ne voinţa de a porni la drum fără a putea trimite după ordinele Sfinţiei Tale. Fie ca binecuvântările tale şi ale Domnului să fie cu noi în această hotărâre. Dacă va fi nevoie, voi da focului şi această scrisoare înainte ca ea să ajungă în mâinile tale şi voi veni să dau seamă de căutările noastre prin viu grai, dacă nu-mi va fi amuţit până atunci.

Nevolnicul păcătos, fratele Chiril,
aprilie, anul de la facerea lumii 6985

După ce Turgut sfârşi de citit, în salon se lăsă o tăcere adâncă. Doamna Bora şi Selim Aksoy rămaseră nemişcaţi, Turgut îşi trecu o mână prin coama sa argintie, iar eu şi Helen ne privirăm uimiţi.

— Anul Domnului 6985? am întrebat în cele din urmă. Ce înseamnă asta?

— Documentele medievale erau datate pornind de la anul Creaţiei din Geneză, îmi explică Helen.

— Într-adevăr, preciză Turgut. Conform cronologiei moderne, anul 6985 devine 1477.

Nu mi-am putut împiedica un oftat.

— Scrisoarea are un ton extrem de viu şi reflectă, evident, o intensă preocupare pentru ceva anume. Dar eu unul mă simt pierdut aici, am recunoscut jenat. Data mă determină să bănuiesc o anume conexiune cu fragmentul acela găsit anterior de domnul Aksoy, dar ce dovadă avem că autorul acestei scrisori provenea într-adevăr din Carpaţi? Şi de ce credeţi că are legătură cu Vlad Dracula?

Turgut surâse.

— Excelente întrebări, ca de obicei, tinere necredincios. Să vedem dacă pot răspunde la ele. Aşa cum v-am spus, Selim cunoaşte oraşul foarte bine, iar când a găsit scrisoarea aceasta şi şi-a dat seama că ne-ar putea fi utilă, a mers cu ea la un prieten al său, custodele vechii biblioteci a Mănăstirii Sfânta Irina, care încă există. Acest prieten a tradus-o în turcă şi s-a arătat foarte interesat de ea, fiindcă amintea de mănăstirea lui. Dar nu a găsit în biblioteca sa nicio menţiune a vreunei asemenea vizite în 1477 – ori nu a fost înregistrată de la bun început, ori documentele în cauză au dispărut de mult.

— Dacă misiunea la care se referă era una periculoasă şi secretă, sublinie Helen, probabil că n-a fost menţionată nicăieri.

— Cât se poate de adevărat, dragă doamnă. În orice caz, prietenul lui Selim ne-a fost de ajutor într-o privinţă foarte importantă: a cercetat în cele mai vechi documente monastice pe care le-a găsit şi a descoperit că persoana căreia îi era adresată scrisoarea, acel Maxim Eupraxius, a fost în ultima parte a vieţii stareţ al unei mănăstiri de la Muntele Athos. Dar în 1477, când i-a fost scrisă această misivă, era stareţ al unui alt lăcaş: al celui de la lacul Snagov.

Turgut sublinie aceste ultime cuvinte cu un ton triumfător.

După câteva clipe de tăcere intensă, Helen murmură:

— «Suntem oameni ai Domnului, oameni din Carpaţi.»

— Poftim? întrebă Turgut, privind-o cu interes.

— Da, am preluat eu ideea. «Oameni din Carpaţi.» E dintr-o baladă, un cântec popular românesc pe care l-a găsit Helen în Budapesta.

Le-am povestit despre vechile cărţi de balade pe care le răsfoiserăm la biblioteca Universităţii din Budapesta, despre gravura cu dragonul şi biserica ascunsă printre copaci. Când am menţionat acest ultim amănunt, sprâncenele lui Turgut s-au ridicat până aproape de linia părului, aşa că am început să caut cu febrilitate printre hârtiile mele. O clipă mai târziu, am găsit traducerea scrisă de mână printre dosarele

din servietă – «Dumnezeule, am exclamat în sinea mea, dacă aş pierde vreodată această servietă…» – şi le-am citit-o, cu pauze, pentru ca Turgut să le traducă în turcă doamnei Bora şi lui Selim.

Şi purceseră spre porţi, până la marele oraş.
Purceseră spre marele oraş, venind de pe tărâmul morţii.
«Suntem oameni ai Domnului, oameni din Carpaţi.
Suntem călugări şi sfinţi, dar vă aducem ticăloasă veste.
Aducem veste despre năpasta ce se abate asupra marelui oraş.
Slujindu-ne stăpânul, venim şi plângem pentru moartea lui.»
Purceseră spre porţi şi-ntreg oraşul plânse odată cu ei
Când intrară.

— Oh, cât e de ciudat şi de înspăimântător! exclamă Turgut. Toate baladele dumneavoastră sunt la fel ca aceasta, doamnă?

— Da, majoritatea, răspunse Helen râzând.

Mi-am dat seama atunci că, în entuziasmul meu, uitasem pentru o clipă că Helen se află lângă mine şi cu greu m-am oprit să nu întind mâna pentru a o cuprinde pe a ei şi să nu-mi aţintesc privirea asupra zâmbetului ei sau a pufuşorului întunecat de pe obraji.

— Iar dragonul acela ascuns printre copaci… trebuie să fie o legătură!

— Aş vrea să-l fi văzut şi eu, oftă Turgut şi izbi marginea mesei cu palma atât de tare, încât ceştile de cafea zăngăniră, iar doamna Bora îl bătu uşurel pe braţ, liniştitor. El îi mângâie mâna micuţă. Nu, uite… năpasta!

Se întoarse spre Selim, şi urmă un schimb rapid de replici în turcă. Am văzut cum ochii lui Helen se îngustează de concentrare.

— Ce năpastă? Cea din baladă?

— Da, draga mea. Pe lângă scrisoare, am mai aflat ceva despre Istanbulul din exact acea perioadă, ceva ce prietenul meu, domnul Aksoy, ştia deja. Spre sfârşitul verii lui 1477, pe o vreme fierbinte, s-a întâmplat aici ceea ce istoricii noştri numesc Ciuma Mică sau Năpasta Mică. Epidemia a secerat multe vieţi în vechiul cartier Pera, astăzi Galata. Cadavrele au fost trase în ţeapă chiar prin inimă, înainte de a fi arse. Procedeul este destul de neobişnuit, fiindcă în mod normal corpurile nefericiţilor erau arse pur şi simplu în afara porţilor oraşului, pentru a împiedica răspândirea bolii. Dar aceasta a fost o epidemie de scurtă durată şi nu a făcut foarte multe victime.

— Şi credeţi că aceşti călugări – dacă au fost aceiaşi cu cei din baladă – au adus boala în oraş?

— Fireşte că nu avem de unde să ştim, recunoscu Turgut. Dar dacă balada voastră descrie acelaşi grup de călugări…

— M-am gândit la ceva, îl întrerupse Helen. Nu-mi amintesc, Paul,

dacă ţi-am povestit asta, dar Vlad Dracula a fost unul dintre primii strategi militari din istorie care au utilizat… cum se spune… boala în război.

— Arma biologică, am intervenit. Aşa e, mi-a spus Hugh James.

— Da. Când armatele sultanului invadau Valahia, Dracula obişnuia să trimită în tabăra otomană oameni bolnavi de variolă sau de ciumă, deghizaţi în turci, cu misiunea de a infecta cât mai mulţi duşmani înainte de a-şi da sfârşitul.

Dacă lucrurile n-ar fi fost atât de teribile, aş fi zâmbit. Domnitorul valah era pe cât de distrugător, pe atât de creativ, un inamic de o inteligenţă extremă. O clipă mai târziu mi-am dat seama că mă gândisem la el la timpul prezent.

— Înţeleg, încuviinţă Turgut. Vreţi să spuneţi că, poate, aceşti călugări – dacă erau aceiaşi – au adus ciuma din Valahia.

Helen se încruntă însă.

— Dar asta nu explică un lucru; dacă unii dintre ei erau bolnavi de ciumă, cum de i-a lăsat stareţul de la Sfânta Irina să stea în mănăstirea lui?

— Doamnă, aveţi dreptate. Doar dacă n-a fost ciumă, ci o altfel de boală, dar n-avem cum şti acest lucru.

Urmară câteva momente de tăcere frustrantă, după care, în final, Helen spuse:

— Mulţi călugări ortodocşi au venit în pelerinaj la Constantinopol după cucerirea otomană. Poate că şi acesta era, pur şi simplu, un grup de pelerini.

— Dar căutau ceva ce aparent n-au găsit în peregrinările lor, sau n-au găsit în Constantinopol. Iar fratele Chiril spune că vor merge în Bulgaria deghizaţi în pelerini, ceea ce ar însemna că în realitate erau altceva; cel puţin, mie aşa mi se pare.

Turgut se scărpină în cap.

— Domnul Aksoy s-a gândit şi el la acest lucru şi mi-a explicat că majoritatea relicvelor creştine din bisericile Constantinopolului au fost distruse sau furate în vremea invaziei – icoane, cruci, oseminte ale sfinţilor. Desigur, în 1453 nu mai existau aici atâtea comori ca în anii de glorie ai Bizanţului, fiindcă majoritatea obiectelor de preţ fuseseră furate în timpul cruciadei din 1204 – ştiţi, fără îndoială, acest lucru – şi duse la Roma, la Veneţia şi în alte oraşe din Occident. Turgut îşi desfăcu mâinile, într-un gest de dezaprobare, şi continuă: Tata mi-a povestit despre minunaţii cai de pe bazilica San Marco, din Veneţia, furaţi din Constantinopol de cruciaţi. Vedeţi, invadatorii creştini au fost la fel de răi ca otomanii. În orice caz, prieteni, în timpul invaziei din 1453, unele odoare bisericeşti au fost ascunse, iar altele au fost chiar scoase din oraş înainte ca trupele sultanului să instituie asediul, fiind adăpostite în mănăstiri din afara zidurilor sau duse în secret în

alte ţări. Dacă acei călugări erau pelerini, poate că veniseră în oraş cu speranţa de a se închina la vreun obiect sfânt, pe care nu l-au mai găsit. Poate că stareţul celeilalte mănăstiri s-a referit de fapt la o icoană care a fost dusă în taină şi pusă la adăpost în Bulgaria. Dar nu avem cum şti sigur, numai din această scrisoare.

— Acum înţeleg de ce ai spus că trebuie să mergem în Bulgaria, deşi nu-mi pot imagina cum vom reuşi să aflăm mai multe despre povestea asta şi nici cum anume vom ajunge acolo. Şi eşti sigur că nu mai avem unde să căutăm aici, în Istanbul?

Turgut clătină din cap cu gravitate şi îşi aduse aminte de ceaşca sa de cafea.

— M-am folosit de toate resursele la care m-am putut gândi, inclusiv unele despre care – îmi pare rău să recunosc – nu vă pot da amănunte. Domnul Aksoy a căutat pretutindeni, în cărţile sale, în bibliotecile prietenilor, în arhivele universităţii. Am discutat cu toţi istoricii pe care i-am găsit, printre care şi un specialist în cimitirele din Istanbul. Nu am descoperit nicio menţiune a vreunei înmormântări neobişnuite a unui străin aici, în acea perioadă. Este posibil să-mi fi scăpat ceva, dar nu ştiu unde aş mai putea căuta acum, rapid. Îmi dau seama că vă va fi greu să vă duceţi în Bulgaria, prieteni. M-aş fi dus eu însumi, numai că mie mi-ar fi şi mai dificil. Turc fiind, eu nici măcar nu pot participa la conferinţele academice de acolo. Nimeni nu-i urăşte pe urmaşii otomanilor mai rău decât bulgarii.

— Oh, nici românii nu se lasă mai prejos, îl asigură Helen, temperându-şi cuvintele cu un surâs care-i aduse şi lui un zâmbet pe buze.

— Dar… Oh, Doamne! am exclamat rezemându-mă de pernele divanului, năpădit de una dintre acele senzaţii de irealitate care mă cuprindea tot mai des în ultima vreme. Dar nu ştiu cum vom putea face asta.

Turgut se aplecă spre mine şi aşeză pe masă, în faţa mea, traducerea în engleză a scrisorii călugărului ortodox.

— Nici el n-a ştiut.

— Cine?

— Fratele Chiril. Uite ce e, prietene, când a dispărut Rossi?

— Cu mai mult de două săptămâni în urmă.

— Deci nu aveţi vreme de pierdut. Ştim că Dracula nu se află în mormântul său de la Snagov. Şi nu credem că a fost îngropat în Istanbul. Dar uite aici o dovadă – şi bătu cu palma pe scrisoarea călugărului. Nu ştim ce anume dovedeşte, dar în 1477 cineva de la Mănăstirea Snagov s-a dus în Bulgaria, sau cel puţin a încercat să se ducă. Este o pistă ce merită urmată. Dacă nu veţi găsi nimic, veţi fi măcar împăcaţi că aţi făcut tot ce v-a stat în puteri; după aceea veţi putea pleca acasă pentru a-l plânge pe profesor cu inima împăcată, iar

noi, dragii mei, vă vom preţui întotdeauna. Dar, dacă nu veţi încerca, veţi regreta fără încetare şi vă veţi întreba mereu cum ar fi fost dacă v-aţi fi dus.

Cu aceste cuvinte, Turgut luă din nou traducerea, urmări ceva cu degetul şi citi cu glas tare:

— «E mare primejdie pentru noi să mai rămânem chiar şi o zi, şi vom fi mai la adăpost călătorind pe tărâmurile necredincioşilor decât aici.» Uite, prietene, pune asta în servietă. Copia aceasta, în engleză, e pentru voi. Alături de ea veţi găsi şi un exemplar în slavonă, pe care l-a scris prietenul domnului Aksoy. În plus, am aflat că există în Bulgaria un specialist la care aţi putea apela. Numele lui e Anton Stoicev. Domnul Aksoy nutreşte o mare admiraţie pentru munca lui, ale cărei rezultate au fost publicate în numeroase ţări. Stoicev ştie despre Balcanii medievali mai multe decât oricine altcineva în viaţă – mai cu seamă despre teritoriul Bulgariei. Omul locuieşte undeva lângă Sofia; trebuie să întrebaţi de el.

Pe neaşteptate şi fără reticenţe, spre surprinderea mea, Helen îmi luă mâna; crezusem că trebuie să ne păstrăm relaţia secretă chiar şi aici, printre prieteni. Am observat că privirea lui Turgut se opri o clipă asupra gestului ei. Ridurile fine din jurul ochilor săi se adânciră, iar doamna Bora surâse larg, încleştându-şi mâinile mici pe genunchi. În mod evident, era bucuroasă de apropierea noastră, şi am simţit brusc un fel de binecuvântare din partea acestor oameni inimoşi.

— Atunci îi voi telefona mătuşii mele, spuse Helen ferm, strângându-mi degetele.

— Éva? Dar ce poate face ea?

— După cum ştii, poate orice. Nu, de fapt nu ştiu exact cum anume va proceda şi ce va putea face, dar are mulţi prieteni în poliţia secretă maghiară – aici Helen coborî vocea, parcă fără voia ei –, iar aceştia au la rândul lor prieteni pretutindeni în Europa de Est. Şi duşmani, fireşte; cu toţii se spionează unii pe alţii. E posibil s-o pun astfel într-un fel în pericol, şi acesta e singurul lucru pe care îl regret. În plus, va trebui să dăm o şpagă mare, mare de tot.

— Bacşiş, încuviinţă Turgut. Desigur. Eu şi Selim Aksoy ne-am gândit deja la asta şi am găsit douăzeci de mii de lire pe care le puteţi folosi. Şi, cu toate că nu pot veni cu voi, vă voi ajuta atât cât îmi stă în putinţă, la fel ca domnul Aksoy, de altfel.

Îi priveam intens acum, pe el şi pe Aksoy; amândoi şedeau în faţa noastră, cu spatele foarte drept şi cu o expresie serioasă în ochi. Ceva în figurile lor – a lui Turgut mare şi rozalie, a celuilalt delicată, amândouă calme, dar atente şi extrem de concentrate –, ceva mi s-a părut brusc foarte familiar. O senzaţie nedefinită m-a cuprins şi, pentru o fracţiune de secundă, mi-a întârziat întrebarea de pe buze. Apoi am strâns hotărât mâna lui Helen – mâna aceea puternică, aspră,

deja iubită – şi am privit drept în ochii întunecaţi ai lui Turgut.

— Cine sunteţi voi? am întrebat.

Cei doi se priviră şi ceva păru să treacă în tăcere de la unul la altul. Apoi, pe un ton limpede şi grav, Turgut răspunse:

— Lucrăm pentru sultan.”

Capitolul 51

„Eu şi Helen ne-am tras înapoi odată. Pentru o clipă am crezut că Turgut şi Selim erau de partea cine ştie cărei forţe a întunericului, şi am rezistat cu greu tentaţiei de a-mi înhăţa servieta, a prinde braţul lui Helen şi a o lua la fugă din apartament. Cum altfel, decât prin mijloace oculte, ar putea bărbaţii aceştia doi, pe care îi crezusem prieteni, să lucreze pentru un sultan mort de mult? De fapt, toţi sultanii muriseră de mult, aşa că, indiferent la care dintre ei se referise Turgut, niciunul nu mai putea fi acum pe lumea aceasta. Şi ne minţiseră oare în tot acest timp deopotrivă în celelalte privinţe?

Deruta mi-a a fost risipită brusc de vocea lui Helen. Se aplecă în faţă, palidă şi cu ochii mari, dar rosti întrebarea pe un ton calm, o întrebare pur practică, dată fiind situaţia – atât de practică, încât am avut nevoie de câteva momente pentru a o înţelege.

— Domnule profesor Bora, câţi ani aveţi?

— Ah, dragă doamnă, zâmbi el, în caz că mă întrebaţi dacă am cumva cinci sute de ani, răspunsul este, din fericire, nu. Lucrez pentru strălucirea sa, Magnificul Ocrotitor al Lumii Sultanul Mahomed al II-lea, dar n-am avut niciodată suprema onoare de a-l întâlni.

— Şi atunci, ce naiba vrei să spui? am izbucnit eu.

Turgut surâse din nou, iar Selim înclină amabil capul spre mine.

— N-am vrut să vă spun acest lucru, dar, fiindcă ne-aţi acordat încrederea în atât de multe privinţe şi pentru că mi-aţi pus această întrebare atât de interesantă, vă voi explica. Am venit pe lume cât se poate de normal, în 1911, şi sper să mor la fel de normal în patul meu, cam prin 1985, râse el uşor. Toţi cei din familia mea au trăit însă ani îndelungi, aşa că şi eu, probabil, voi ajunge să şed pe acest divan până la o vârstă prea înaintată pentru a mai fi respectabilă. Domnul Aksoy are, de asemenea, vârsta pe care o puteţi vedea. Nu e nimic straniu sau neobişnuit în privinţa noastră. Ceea ce am să vă spun însă acum este cel mai tainic secret pe care l-aş putea încredinţa cuiva, şi va trebui să-l păstraţi pentru voi orice s-ar întâmpla: amândoi facem parte din Garda Semilunii a lui Mahomed al II-lea.

— Nu cred că am auzit despre aşa ceva, se încruntă Helen.

— Nu, doamnă profesor, nu aţi auzit. Turgut privi spre Selim, care asculta liniştit, străduindu-se să ne urmărească discuţia şi privindu-ne cu ochii săi verzi ca două guri de iaz. Cred că nimeni nu a auzit despre noi, cu excepţia membrilor ordinului, fireşte. Gruparea s-a constituit ca o gardă secretă, din rândul celor mai bune corpuri de elită ale ienicerilor.

Mi-am amintit brusc chipurile acelea tinere, cu ochi strălucitori, pe care le văzusem în picturile de la Topkapî Sarai, grupate în rânduri

strânse în jurul tronului pe care şedea sultanul, gata să se repeadă la orice potenţial asasin sau la oricine avea nenorocul să cadă în dizgraţia stăpânului lor.

Turgut părea să-mi fi citit gândurile, fiindcă încuviinţă cu o mişcare din cap.

— Înţeleg că aţi auzit despre ieniceri. Ei bine, prieteni, în 1477, Mahomed Magnificul şi Gloriosul a strâns în jurul său douăzeci dintre cei mai educaţi şi mai de încredere oameni ai săi şi a constituit în secret noua Gardă a Semilunii. Oamenii aceştia aveau un singur ţel, care trebuia urmărit chiar şi cu preţul vieţii, dacă era nevoie – şi anume, să împiedice orice atacuri ale Ordinului Dragonului împotriva imperiului şi, pe de altă parte, să-i vâneze şi să-i ucidă pe membrii acestuia oriunde şi oricând îi găseau.

Helen a deschis gura odată cu mine, dar de această dată i-am luat-o înainte:

— Garda Semilunii a fost fondată în 1477, anul în care călugării au venit în Istanbul! Dar Ordinul Dragonului era mult mai vechi, fiind înfiinţat de împăratul Sigismund în 1400, dacă nu mă înşel.

— Mai exact în 1408, prietene. Desigur. Până în 1477, el devenise deja o problemă pentru sultanii Imperiului Otoman. Dar în acel an Luminăţia Sa Ocrotitorul Lumii s-a gândit că în viitor vor urma probabil atacuri şi mai crude ale Ordinului Dragonului.

— Ce vrei să spui?

Mâna lui Helen era nemişcată într-a mea şi îngheţată.

— Nici chiar în statutul nostru nu este precizat acest lucru în mod direct, dar eu unul sunt sigur că nu e o pură coincidenţă faptul că sultanul a înfiinţat Garda la doar câteva luni după moartea lui Vlad Ţepeş. Turgut îşi împreună palmele ca pentru rugăciune, deşi – mi-am amintit eu – cei din neamul lui obişnuiau să se roage prosternaţi, cu faţa la pământ. În statut, continuă el, se spune că Luminăţia Sa a fondat Garda Semilunii pentru a combate Ordinul Dragonului, cel mai dispreţuit vrăjmaş al măreţului său imperiu, pretutindeni şi totdeauna, pe mare şi pe uscat şi chiar dincolo de moarte. Eu consider, adăugă el, aplecându-se spre noi şi privindu-ne intens, cu ochi strălucitori sub claia de păr argintiu, eu consider că Luminăţia Sa a bănuit, sau chiar a ştiut, ce pericol poate reprezenta Vlad Dracula pentru imperiu după moarte. Aşa cum am văzut, sultanul a înfiinţat tot în acea perioadă o colecţie de documente referitoare la Ordinul Dragonului; arhiva nu constituia un secret, dar era consultată în taină de membrii Gărzii noastre, şi încă mai este. Iar acum scrisoarea găsită de Selim şi balada dumneavoastră, doamnă, sunt alte două dovezi care demonstrează că Luminăţia Sa avea motive temeinice de îngrijorare.

Mintea îmi zumzăia de întrebări.

— Dar cum aţi ajuns voi doi membri ai acestei Gărzi?

— Calitatea de membru este transmisă din generaţie în generaţie, de la tată la fiul cel mare al familiei. Fiecare tânăr este… cum se spune în engleză?… învestit la vârsta de nouăsprezece ani. Dacă un părinte nu are băieţi sau are numai fii nevrednici, secretul moare odată cu el.

Turgut se întrerupse o clipă, amintindu-şi de ceaşca de cafea, acum goală, iar doamna Bora se ridică pentru a i-o umple din nou.

— Secretul privind Garda Semilunii a fost păstrat atât de bine, încât nici ceilalţi ieniceri nu au ştiut că unii dintre tovarăşii lor făceau parte dintr-o astfel de grupare. Iubitul nostru *fatih*{8} s-a stins în 1481, dar Garda sa a supravieţuit. Ienicerii au deţinut o putere considerabilă uneori, în timpul unor sultani mai slabi, dar nimeni n-a trădat secretul. Când imperiul s-a stins, nimeni n-a ştiut de noi, astfel că ne-am continuat existenţa tainică. În timpul Primului Război Mondial statutul a fost păstrat în siguranţă de tatăl lui Selim şi apoi de el însuşi în timpul celuilalt mare război. El îl ţine şi acum, într-un loc secret, acelaşi de secole.

Cu aceste cuvinte, Turgut trase adânc aer în piept şi apoi sorbi cu poftă o înghiţitură de cafea.

— Parcă aţi spus, interveni Helen cu o oarecare suspiciune în glas, că tatăl dumneavoastră era italian. Cum de a ajuns atunci membru al Gărzii?

— Aşa e, doamnă. Bunicul meu din partea mamei a fost însă un membru cât se poate de activ al Gărzii şi nu a suportat ideea ca tradiţia să moară odată cu el, deşi nu a avut decât o fiică. Iar când şi-a dat seama că imperiul se va stinge definitiv în timpul vieţii sale…

— Mama dumitale! exclamă Helen.

— Da, draga mea. După cum vezi, nu eşti singura de aici care se poate lăuda cu o mamă remarcabilă. Aşa cum cred că v-am mai spus, a fost una dintre cele mai educate femei din ţara noastră în acea epocă – una dintre foarte puţinele femei cu o înaltă educaţie, de fapt –, iar bunicul nu a cruţat niciun efort pentru a-i transmite toate cunoştinţele şi întreaga sa ambiţie şi pentru a o pregăti să intre în rândurile Gărzii. A devenit interesată de inginerie pe când aceasta era o ştiinţă relativ nouă aici şi, după ce a fost primită în Gardă, bunicul i-a permis să plece la Roma pentru studii (el avea prieteni acolo). Cunoştea foarte bine matematica superioară şi putea citi în patru limbi, inclusiv în greacă şi arabă.

Turgut se întrerupse pentru a le spune ceva în turcă doamnei Bora şi lui Selim, ambii încuviinţând tăcuţi, apoi reluă către mine şi Helen:

— Putea călări la fel de bine ca orice bărbat din cavaleria sultanului şi – cu toate că puţini sunt cei care ştiu acest lucru – ţintea tot atât de precis. Aici Turgut clipi spre Helen şi mi-am amintit de micul ei revolver; oare unde îl ţinea? Mama a învăţat de la bunicul meu multe despre legenda vampirilor şi despre cum pot fi protejate fiinţele vii de

strategiile lor malefice. Dacă vreţi s-o vedeţi, am fotografia ei aici.

Se ridică şi o luă de pe o măsuţă sculptată din colţ, aşezând-o cu gesturi moi în mâna lui Helen. Era o imagine izbitoare, învăluită în acea delicată claritate a fotografiilor de la începutul secolului. Doamna ce pozase într-un studio din Istanbul părea o persoană calmă şi serioasă, dar fotograful, ascuns sub pânza neagră a vechiului aparat, prinsese o rază de amuzament în ochii ei. Nuanţa sepia a tenului părea perfectă deasupra rochiei închise la culoare. Figura ei amintea fără dubii de cea a lui Turgut, dar nasul şi bărbia erau mai fine, deschizându-se ca o floare proaspătă pe tulpina gâtului; părea chipul unei prinţese otomane. Părul ei, sub o pălărie sofisticată, cu pană, era ridicat şi strâns în vălătuci negri. Ochii îi luceau cu acea vagă umbră de umor şi, brusc, mi-a părut rău că ne despart atâţia ani.

Turgut luă din nou fotografia în mâinile sale.

— Bunicul a dat dovadă de înţelepciune când a încălcat tradiţia şi a ales-o pentru a intra în rândurile Gărzii. Ea a fost cea care a găsit fragmente din arhiva noastră risipite în alte biblioteci şi le-a readus în sânul colecţiei. Când aveam cinci ani, a ucis un lup la reşedinţa noastră de vară, iar când am împlinit unsprezece ani, m-a învăţat să călăresc şi să trag cu arma. Tata i-a fost întru totul devotat, deşi îl speria cu neînfricarea ei; totdeauna spunea că o urmase în Turcia, de la Roma, pentru a-i mai potoli puţin bravura. La fel ca soţiile cele mai de încredere ale membrilor Gărzii, tata ştia despre apartenenţa ei la această grupare şi îşi făcea mereu griji pentru ea. Iată-l acolo!

Turgut arătă spre un portret în ulei pe care îl remarcasem mai devreme pe un perete, între ferestre. Bărbatul care ne privea din tablou avea o înfăţişare solidă, pitorească şi plăcută, cu părul şi ochii negri, o expresie blândă şi un costum închis la culoare. Turgut ne spusese că tatăl lui studiase istoria Renaşterii italiene, dar eu mi-l imaginam cu uşurinţă jucând table cu fiul său, în vreme ce mama se ocupa de educaţia serioasă a copilului.

Helen se mişcă lângă mine, întinzându-şi cu discreţie picioarele.

— Spuneaţi că bunicul a fost un membru activ al Gărzii Semilunii. Ce înseamnă asta? Şi care sunt activităţile voastre?

Turgut clătină din cap cu părere de rău.

— Despre acest lucru, stimată colegă, nu pot vorbi în detaliu nici măcar cu voi doi. Unele lucruri trebuie să rămână secrete. V-am povestit cele de mai sus fiindcă m-aţi întrebat şi fiindcă dorim să aveţi încredere deplină în ajutorul nostru. Garda va avea şi ea foarte mult de câştigat dacă veţi merge în Bulgaria – şi dacă o veţi face cât mai curând. Astăzi gruparea noastră este mică; am mai rămas doar câţiva. Eu, din păcate, nu am un fiu – şi nicio fiică – pentru a-i transmite calitatea mea de membru; domnul Aksoy îşi familiarizează nepotul cu tradiţiile noastre. Dar vă puteţi baza cu siguranţă pe sprijinul otoman,

într-un fel sau altul.

Am rezistat tentaţiei de a spune ceva. Aş fi putut discuta în contradictoriu cu Helen, poate, dar a face asta cu forţele secrete ale Imperiului Otoman era peste puterile mele. Turgut ridică un deget în aer şi continuă:

— Trebuie să vă atrag atenţia asupra unui lucru, prieteni, unul foarte important. V-am împărtăşit un secret care a fost păstrat cu mare precauţie – şi cu succes, credem noi – timp de cinci sute de ani. Nu avem niciun motiv să bănuim că vechiul nostru duşman îl cunoaşte, deşi în mod cert urăşte oraşul nostru şi se teme de el la fel ca în timpul vieţii sale. În statutul Gărzii, Luminăţia Sa a înscris această lege: oricine trădează secretul către duşmani va fi pedepsit prin execuţie imediată. Din câte ştiu eu, acest lucru nu s-a întâmplat niciodată până acum. Dar vă rog să fiţi atenţi, atât pentru binele vostru, cât şi pentru al nostru.

N-am sesizat nicio undă de ameninţare sau de maliţiozitate în vocea lui, ci doar o profunzime gravă, din care răzbătea loialitatea implacabilă ce i-a permis sultanului să cucerească Măreaţa Cetate, anterior inexpugnabilă şi arogantă, a Bizanţului. Mi-am dat seama că, atunci când spusese: «Lucrăm pentru sultan», se referise exact la acest lucru, cu toate că venise pe lume la jumătate de mileniu după moartea stăpânului său.

Soarele începuse să coboare dincolo de ferestrele salonului şi o lumină roşiatică învălui trăsăturile lui Turgut, înnobilându-le. M-am gândit pentru o clipă cât de fascinat ar fi fost Rossi de acest personaj şi am fost curios ce întrebări – pe care eu însumi nu reuşeam să le formulez – i-ar fi adresat el.

Helen găsi însă cea mai potrivită replică. Ridicându-se în picioare, astfel încât toţi ceilalţi o urmară, întinse mâna spre Turgut.

— Suntem onoraţi de ceea ce ne-aţi spus, rosti ea, privindu-l drept în ochi. Vom veghea secretul şi dorinţele sultanului cu preţul propriilor vieţi.

Turgut îi sărută mâna, vizibil mişcat, iar Selim Aksoy se plecă în faţa ei. Nu mai era nevoie să spun şi eu ceva; lăsând la o parte pentru moment ura tradiţională a poporului ei faţă de opresorii otomani, Helen vorbise în numele amândurora.

Am fi putut rămâne acolo toată ziua, privindu-ne tăcuţi unii pe alţii în vreme ce înserarea ne învăluia, dar sunetul telefonului ne scoase din reverie. Turgut se scuză şi se duse să răspundă, în vreme ce doamna Bora începu să strângă vesela de pe masă. Turgut ascultă în receptor câteva minute, spuse ceva pe un ton agitat şi apoi închise brusc, întorcându-se spre Selim şi vorbind ceva în turcă. Imediat, acesta din urmă îşi puse haina.

— S-a întâmplat ceva? am întrebat.

— Da, din păcate. Este bibliotecarul, domnul Erozan, explică Turgut, lovindu-se în piept cu pumnul. Omul pe care l-am lăsat să aibă grijă de el a ieşit pentru o clipă şi bietul meu prieten a fost atacat din nou. Acum este inconştient, iar paznicul pleacă după un medic. Situaţia e foarte gravă. Este al treilea atac, tocmai la asfinţit.

Şocat, mi-am luat şi eu haina, iar Helen îşi puse pantofii, deşi doamna Bora aşezase o mână rugătoare pe braţul ei. Turgut îşi sărută soţia şi, când am ieşit în grabă, m-am întors pentru a o mai privi o dată şi am văzut-o stând în uşa apartamentului, palidă şi speriată.”

Capitolul 52

— Unde putem dormi? întrebă Barley cu îndoială în glas.

Ne aflam într-o cameră a hotelului din Perpignan, o cameră dublă pe care o obţinusem spunându-i bătrânului recepţioner, şi de această dată, că eram frate şi soră. Omul ne înmânase cheia fără un cuvânt, deşi se uitase bănuitor când la mine, când la el. Nu ne puteam permite să luăm două camere, şi amândoi ştiam asta.

— Ei bine? făcu Barley puţin cam nerăbdător.

Ne-am întors ochii către pat. Nu mai exista niciun alt loc în care unul din noi ar fi putut dormi, nici măcar un covor pe podeaua lustruită. În cele din urmă, Barley păru să ia o decizie – cel puţin pentru el însuşi. În vreme ce eu şedeam locului, nemişcată, el intră în baie luându-şi nişte haine şi periuţa de dinţi, pentru a ieşi două minute mai târziu îmbrăcat într-o pijama la fel de gălbuie cum îi era şi părul.

Ceva în imaginea lui, în falsa nonşalanţă afişată, m-a făcut să izbucnesc în râs, deşi îmi simţeam obrajii arzând, şi atunci a început şi el să râdă. Amândoi am hohotit până ce ne-au dat lacrimile, Barley aplecându-se de mijloc şi ţinându-se cu mâinile de burtă, iar eu agăţându-mă de vechiul dulap. Odată cu acest râs isteric, ne-am eliberat de toate tensiunile călătoriei – temerile mele, dezacordul lui, scrisorile tatei, certurile dintre noi. Ani mai târziu am aflat despre sintagma *fou rire* – un acces nebunesc de râs –, şi aceasta a fost prima mea experienţă de gen, în hotelul din Perpignan. Primul meu *fou rire* a fost urmat de alte începuturi, iniţiate când ne-am împleticit unul spre celălalt. Barley îmi prinse umerii cu un gest la fel de puţin elegant ca acela cu care mă agăţasem eu de dulap, dar sărutul a fost angelic şi delicat, experienţa lui tinerească suprapunându-se peste inocenţa mea extremă. La fel ca râsul de mai înainte, m-a relaxat.

Tot ce ştiam eu despre dragoste deriva din câteva filme politicoase şi din cărţi evazive şi nu aveam habar ce trebuia să fac. Barley îşi asumă această sarcină în locul meu, iar eu i-am urmat exemplul recunoscătoare, deşi stângace. Până când ne-am regăsit amândoi întinşi pe patul acela vechi şi curat, învăţasem deja ceva despre negocierile dintre îndrăgostiţi şi veşmintele lor. Fiecare piesă de îmbrăcăminte mi se părea un punct de cotitură, primul şi cel mai important fiind bluza lui de pijama, care scoase la iveală un piept de alabastru şi doi umeri surprinzător de musculoşi. Renunţarea la bluză şi la hidosul sutien alb a fost decizia mea tot atât cât şi a lui. Mi-a spus că îi place culoarea pielii mele, fiindcă era atât de deosebită de a lui, şi e adevărat că braţul meu nu păruse niciodată atât de măsliniu ca atunci când l-am aşezat lângă cel alb ca zăpada al lui Barley. Şi-a

trecut palma peste trupul meu şi peste hainele ce-mi mai rămăseseră, iar eu am făcut acelaşi lucru, descoperind pentru prima dată contururile trupului masculin; parcă bâjbâiam timid printre craterele de pe lună. Inima îmi bătea cu atâta putere, încât mi-a fost teamă că o va putea simţi lipită de pieptul său.

De fapt, erau atât de multe de făcut, încât am renunţat să ne mai scoatem vreo altă piesă de îmbrăcăminte, şi mi s-a părut că a trecut o veşnicie până ce l-am simţit lipindu-se de mine, cu un oftat sugrumat, murmurând: „Eşti doar un copil” şi încolăcindu-şi un braţ posesiv peste umărul şi gâtul meu. Când a rostit aceste cuvinte, mi-am dat seama dintr-odată că şi el era doar un copil – unul onorabil. Şi cred că în clipa aceea l-am iubit mai mult decât oricând.

Capitolul 53

„Apartamentul închiriat în care Turgut îl lăsase pe domnul Erozan era la doar zece minute de mers pe jos de locuinţa lui – sau mai degrabă la zece minute de mers în fugă, fiindcă am alergat cu toţii până acolo, chiar şi Helen în pantofii ei cu toc. Turgut bombănea (şi probabil înjura) aproape neauzit. Luase cu el un săculeţ negru în care îmi închipuiam că sunt ceva medicamente, pentru eventualitatea în care doctorul întârzia sau nu venea deloc. În cele din urmă am ajuns, am urcat treptele de lemn ale unei case vechi, şi Turgut a deschis uşa.

Casa fusese împărţită în apartamente mici; în cel în care intrasem noi, un pat, o masă şi câteva scaune mobilau camera principală, luminată de un singur bec. Domnul Erozan zăcea pe podea, acoperit cu o pătură, iar de lângă el se ridică, împleticindu-se, un bărbat de circa treizeci de ani. Omul era aproape înnebunit de spaimă şi de remuşcări; îşi frământa mâinile fără încetare şi repeta mereu acelaşi şi acelaşi lucru. Turgut îl împinse la o parte şi, împreună cu Selim, îngenunche lângă rănit. Faţa acestuia era cenuşie, ochii închişi şi pieptul i se ridica spasmodic în ritmul respiraţiei şuierătoare. La gâtul lui se căsca o rană urâtă, mai mare decât ultima dată când o văzusem şi mult mai înspăimântătoare, pentru că era straniu de curată, doar cu un firişor de sânge pe margini. Mi-a trecut prin minte că o rană atât de adâncă ar fi trebuit să sângereze din abundenţă, iar gândul mi-a stârnit un val de greaţă în stomac. Am cuprins cu un braţ umerii lui Helen şi amândoi am rămas nemişcaţi, incapabili să privim în altă parte.

Turgut examină rana fără a o atinge şi apoi ridică ochii spre noi.

— Acum câteva minute, individul acesta detestabil a plecat după un medic oarecare, fără a mă consulta pe mine înainte, dar nu l-a găsit. Am avut deci noroc, fiindcă nu ne trebuie un doctor acum. Din păcate însă, l-a lăsat singur pe domnul Erozan exact la asfinţit.

Îi spuse apoi câteva cuvinte în turcă lui Selim, care se ridică şi, cu o forţă pe care nu i-am fi bănuit-o, îl lovi pe tânărul paznic şi-l dădu afară din cameră. Omul se trase înapoi, şi l-am auzit coborând îngrozit scara. Selim încuie uşa şi privi pe fereastră în stradă, ca pentru a se asigura că tânărul nu se va întoarce, apoi îngenunche lângă Turgut şi amândoi discutară ceva în şoaptă.

După o clipă, Turgut deschise săculeţul pe care-l adusese şi scoase din el un obiect ce-mi era deja familiar: un set destinat vânătorii de vampiri, exact ca acela pe care mi-l dăduse mie cu o săptămână înainte; al lui era aşezat însă într-o casetă mai elegantă, ornamentată cu caligrafie arabă şi incrustaţii de sidef.

— Dragii mei, spuse el cu o voce joasă, ridicând privirile spre noi,

prietenul meu a fost muşcat de vampir de cel puţin trei ori şi e pe moarte. Dacă se stinge în mod natural în aceste condiţii, curând va deveni un mort viu. Suntem într-o situaţie teribilă şi trebuie să vă rog să părăsiţi camera. Doamnă, nu e bine să vedeţi ceea ce va urma.

— Vă rog, daţi-ne voie să vă ajutăm cu ce putem, am început pe un ton ezitant, dar Helen mă întrerupse.

— Lasă-mă să rămân, îi ceru ea lui Turgut. Vreau să ştiu cum se procedează.

Pentru o clipă m-am întrebat de ce voia să afle aşa ceva, dar apoi mi-am amintit că, la urma urmei, era antropolog. Turgut se încruntă la ea, dar o clipă mai târziu păru să accepte în tăcere şi se aplecă din nou spre prietenul său. Eu încă mai speram că bănuielile nu mi se vor adeveri, dar l-am văzut pe Turgut şoptind ceva în urechea domnului Erozan şi mângâindu-i încet braţul.

Apoi – şi acesta a fost poate cel mai cumplit dintre lucrurile teribile care au urmat – duse la piept mâna prietenului său şi izbucni într-un bocet prelung, o înşiruire de cuvinte ce păreau să vină din adâncurile unei istorii nu numai străvechi, dar prea străine mie pentru a-i distinge silabele, un vaiet îndurerat asemănător cu chemarea la rugăciune a muezinului pe care o auzisem revărsându-se din minaretele oraşului. Dar plânsul lui Turgut aducea mai degrabă a imprecaţie la adresa iadului, era un şir de sunete din care răzbătea oroarea şi care părea să se ridice din memoria miilor de tabere otomane şi a milioanelor de luptători turci. Am văzut în acea clipă stindardele fluturând, stropii de sânge pe copitele cailor, lănciile şi semiluna, sclipirile iataganelor şi ale zalelor, chipurile tinere şi mutilate; am auzit strigătele celor care-şi dădeau sufletul în numele lui Allah şi plânsetele de departe ale mamelor; am simţit în nas mirosul acru al caselor arse şi al sângelui proaspăt, pe cel înţepător al pulberii de tun, al corturilor şi al cărnii de cal.

Mai straniu, am auzit în iureşul acestui vaiet un strigăt pe care l-am înţeles imediat: *Kaziklu Bey! Ţe*peş! În inima acelui haos mi s-a părut că zăresc o siluetă diferită de toate celelalte – un bărbat călare, învăluit într-o mantie neagră, ţâşnind prin amestecul de culori strălucitoare, cu chipul schimonosit de concentrare şi cu sabia retezând capete otomane.

Vocea lui Turgut se stinse, şi mi-am dat seama că stăteam lângă el, privind în jos spre muribund. Helen era şi ea alături de mine, liniştitor de reală; am deschis gura s-o întreb ceva şi am observat că sesizase şi ea oroarea din bocetul turcului. Fără să vreau, mi-am amintit că în venele ei curgea sângele lui Ţepeş. S-a întors spre mine timp de o secundă, cu o expresie şocată, dar calmă, şi mi-a trecut prin minte că în ea se afla şi moştenirea lui Rossi – blândă, aristocratică, toscană şi engleză –, şi în clipa aceea am zărit în ochii ei incomparabila lui

gentileţe. În acelaşi moment, cred – nu mai târziu, nu acasă, în biserica de lângă casa părinţilor, nu în faţa vreunui preot –, atunci şi acolo, m-am căsătorit cu ea, m-am unit cu ea în inimă şi pentru totdeauna.

Turgut aşează şiragul de mătănii pe gâtul prietenului său, trupul rănit fiind imediat scuturat de un fior, şi apoi alese din trusă un instrument mai lung decât mâna mea, din argint strălucitor.

— N-am mai fost nevoit să fac aşa ceva, slavă Domnului, niciodată în viaţa mea, spuse el pe un ton scăzut.

Descheie cămaşa rănitului şi sub ea am văzut pielea îmbătrânită, acoperită cu un păr sur precum cenuşa, ridicându-se şi coborând sacadat. Selim căută prin cameră în tăcere şi-i aduse o cărămidă folosită probabil pentru a propti uşa. Turgut o luă în mână, cântărind-o parcă pentru o secundă. Apoi lipi capătul ascuţit al ţepuşei de argint de pieptul domnului Erozan, în partea stângă, şi începu iar o incantaţie înceată, în care am sesizat câteva cuvinte pe care mi le aminteam de undeva – dintr-o carte, un film sau poate o conversaţie –, *Allahu akbar, Allahu akbar:* Allah e mare. N-o puteam sili pe Helen să părăsească încăperea, aşa cum nici eu nu mă puteam desprinde de acolo, dar am tras-o cu un pas înapoi în clipa în care cărămida a coborât. Mâna lui Turgut era mare, puternică şi fermă. Selim ţinea ţepuşa în poziţie şi, cu un trosnet ascuţit, aceasta pătrunse în carne. Vălurele de sânge apărură în jurul vârfului, mânjind pielea albă. Faţa rănitului se schimonosi oribil pentru o clipă şi buzele i se retraseră în lături, dezvăluind două şiruri de dinţi îngălbeniţi, ca ai unui câine. Helen nu-şi întoarse privirea niciun moment, iar eu n-am îndrăznit să fac altfel; nu voiam ca ea să vadă ceva ce eu nu puteam vedea împreună cu ea. Trupul rănitului tremură, ţepuşa se înfipse până la mâner şi Turgut se trase uşor înapoi, de parcă ar fi aşteptat ceva. Buzele îi tremurau şi sudoarea îi acoperise toată faţa.

După o clipă, trupul se relaxă şi chipul se linişti; buzele îşi reluară poziţia firească şi un suspin îi răzbătu din piept; picioarele, în ciorapii roşi, se chirciră şi apoi încremeniră. O ţineam pe Helen strâns şi am simţit cum tremură, fără a spune nimic. Turgut ridică mâna prietenului său şi o sărută. Am văzut lacrimi şiroindu-i pe faţă, picându-i în mustaţă. Selim atinse uşor cu mâna fruntea mortului, apoi se ridică şi strânse liniştitor umărul celuilalt prieten al său.

După o clipă, Turgut îşi reveni suficient încât să se poată ridica în picioare şi să-şi sufle nasul în batistă.

— A fost un om foarte bun, ne spuse cu glasul tremurat. Un om blând şi generos. Acum se odihneşte în pace, în raiul lui Mahomed, în loc să se alăture legiunilor iadului. Prieteni, adăugă el după ce îşi şterse ochii, trebuie să luăm trupul de aici. Cunosc un medic la un spital, care… ne va ajuta. Selim va rămâne aici, cu uşa încuiată, iar

medicul va veni cu o ambulanţă pentru a semna certificatul necesar.

Apoi scoase din buzunar câţiva căţei de usturoi, pe care îi puse în gura mortului. Selim scoase ţepuşa şi o spălă la chiuveta din colţ, după care o aşeză la loc în caseta ei. Turgut curăţă toate urmele de sânge, bandajă pieptul domnului Erozan şi-i încheie cămaşa, apoi luă cearceaful de pe pat şi, cu ajutorul meu, acoperi trupul lipsit de viaţă.

— Acum, prieteni, vă rog un lucru. Aţi văzut ce pot face morţii vii. Trebuie să aveţi grijă şi să vă protejaţi clipă de clipă. Şi trebuie să vă duceţi în Bulgaria cât de curând posibil, în următoarele zile, dacă puteţi face aranjamentele necesare. Telefonaţi-mi acasă după ce pregătiţi totul. Dacă nu ne vom mai vedea înainte de a pleca, vă doresc tot norocul şi siguranţa posibile. Mă voi gândi la voi în fiece moment. Vă rog să mă căutaţi imediat ce vă veţi întoarce în Istanbul, dacă vă mai întoarceţi.

Speram să fi vrut de fapt să spună: «Dacă aşa vă veţi planifica drumurile», nu: «Dacă veţi scăpa cu viaţă din Bulgaria». Ne-am strâns mâinile călduros, iar Selim sărută timid degetele lui Helen.

— Acum plecăm, spuse ea simplu luându-mi braţul, şi am ieşit împreună din cămăruţa aceea sinistră, coborând în stradă.”

Capitolul 54

„Primele mele imagini din Bulgaria – şi amintirile ce mi-au rămas în minte pentru totdeauna – au fost cele ale munţilor văzuţi din aer, înalţi şi abrupţi, acoperiţi de o vegetaţie întunecată şi aproape neatinşi de civilizaţie, deşi ici şi colo câte o panglică maronie de asfalt şerpuia printre sate sau de-a lungul vreunei creste. Helen şedea liniştită lângă mine, privind pe ochiul rotund al hubloului, cu mâna în mâna mea, pe sub haina împăturită. Îi simţeam palma caldă, degetele subţiri şi puţin mai reci, fără niciun inel. Uneori, printre stâncile golaşe se zăreau firişoare argintii, despre care bănuiam că trebuie să fie râuri, şi mă străduiam în van să identific silueta cozii încolăcite a dragonului – răspunsul la enigma noastră. Dar, firește, nimic nu se potrivea cu forma pe care o ştiam deja pe dinafară.

Şi nimic nu putea să se potrivească, mi-am reamintit, fie şi numai pentru a-mi atenua speranţa ce renăştea în mine la vederea acestor munţi străvechi. Aspectul lor întunecat, aparent neatins de istoria modernă, misterioasa lipsă a oraşelor şi a industrializării nu făceau decât să îmi sporească această speranţă. Cu cât trecutul era mai bine ascuns în această ţară, cu atât creşteau şansele să fi fost bine păstrat şi conservat. Călugării, pe ale căror urme porniserăm şi noi acum, deşi la înălţime, îşi croiseră drum prin munţi ca aceştia, poate chiar peste aceste creste. I-am spus asta lui Helen, voind să-mi aud speranţele exprimate cu glas tare, dar ea a clătinat din cap.

— Nu ştim sigur că au ajuns în Bulgaria, şi nici măcar dacă au plecat încoace sau nu, îmi reaminti, atenuând răceala seacă a argumentului logic cu o uşoară mângâiere pe mâna mea.

— Eu nu ştiu nimic despre istoria Bulgariei, am replicat. Nu văd cum o să mă descurc acolo.

— Nici eu nu sunt un expert în domeniu, dar pot să-ţi spun că slavii au migrat în această zonă în secolele al VI-lea şi al VII-lea, venind dinspre nord, şi că un trib turcic, bulgarii, au venit aici în secolul al VII-lea, parcă. Cele două populaţii s-au unit împotriva Imperiului Bizantin – în mod înţelept, aş zice eu –, iar primul lor conducător a fost un bulgar pe nume Asparuh. Ţarul Boris I a instituit creştinismul ca religie oficială în secolul al IX-lea; în ciuda acestui fapt, este considerat de bulgari un mare erou. Teritoriul a fost apoi stăpânit de bizantini din secolul al XI-lea până la începutul anilor 1200, după care bulgarii au devenit foarte puternici, până ce i-au cucerit otomanii, în 1393.

— Şi când au fost turcii alungaţi? am întrebat cu interes. Am impresia că dăm de ei pretutindeni.

— Abia în 1878, cu ajutorul Rusiei.

— Şi după aceea Bulgaria s-a alăturat puterilor Axei în ambele războaie mondiale.

— Da, iar armata sovietică a adus şi aici glorioasa revoluţie proletară, imediat după încheierea războiului. Vezi, ce ne-am fi făcut noi fără armata sovietică? adăugă Helen cu un surâs amar şi strălucitor.

— Vorbeşte mai încet, i-am zis strângându-i mâna într-a mea. Dacă tu nu vrei să fii precaută, va trebui să am eu grijă pentru amândoi.

Aeroportul din Sofia era minuscul; mă aşteptam la un fel de templu al comunismului modern, dar am coborât pe o pistă modestă, pe care am străbătut-o pe jos, împreună cu ceilalţi călători. Majoritatea erau bulgari, mi s-a părut, încercând să prind ceva din conversaţiile lor. Erau oameni frumoşi, unii chiar uimitor de arătoşi, iar figurile lor variau de la cele slave, palide şi cu ochi întunecaţi, până la arămiul mid-oriental – un caleidoscop de nuanţe bogate şi sprâncene groase, nasuri lungi cu nările fremătânde, acviline sau puternic coroiate, femei tinere cu bucle negre şi frunţi înalte sau bătrânei energici, cu doar câţiva dinţi în gură. Zâmbeau, râdeau şi vorbeau unii cu alţii; un bărbat gesticula spre vecinul său cu un ziar împăturit. Hainele lor nu erau, în mod evident, occidentale, deşi n-aş fi putut spune ce anume îmi era nefamiliar în croiala costumelor şi a cămăşilor, în pantofii butucănoşi şi pălăriile închise la culoare.

Am avut de asemenea impresia unei fericiri abia stăpânite pe chipurile acestor oameni în clipa când atingeau din nou solul bulgar – mă rog, asfaltul –, iar acest lucru mi-a tulburat imaginea pe care mi-o formasem deja în minte: un crâncen aliat al sovieticilor, mâna dreaptă a lui Stalin chiar şi acum, la un an după moartea sa, o ţară sumbră, pradă iluziei comunismului, din care poate că nu avea să se mai trezească vreodată. Dificultatea cu care obţinusem vizele bulgare în Istanbul – o reuşită «unsă» substanţial graţie fondurilor oferite de Turgut şi telefoanelor date de mătuşa Éva omologului său de la Sofia – nu făcuse decât să-mi accentueze neliniştile cu privire la această ţară, iar funcţionarii mohorâţi care în cele din urmă şi-au pus în silă ştampila pe paşapoartele noastre mi s-a părut că degajă în jur o atmosferă profund opresivă. Helen îmi spusese apoi că însuşi faptul că ambasada bulgară acceptase să ne dea vize i se părea neliniştitor.

Bulgarii obişnuiţi păreau însă cu totul altfel. Când am intrat în clădirea aeroportului şi ne-am aşezat la rând pentru vamă, susurul vocilor şi al râsetelor era chiar mai sonor, iar dincolo de bariere puteam vedea rudele pasagerilor făcându-le cu mâna şi strigându-i. Cei din faţa noastră declarau mici sume de bani şi suvenire aduse de la Istanbul şi din escalele anterioare, iar când ne-a venit rândul, am procedat la fel.

Sprâncenele tânărului ofiţer vamal aproape că dispărură sub chipiu când am scos paşapoartele, pe care le puse deoparte pentru a se consulta cu un coleg.

— Nu e semn bun, mi-a şoptit Helen.

Câţiva oameni în uniformă s-au adunat în jurul nostru, iar cel mai vârstnic şi mai ţeapăn începu să ne chestioneze în germană, apoi în franceză şi în cele din urmă într-o engleză stricată. Aşa cum ne instruise mătuşa Éva, am scos aşa-zisa scrisoare de la Universitatea din Budapesta, prin care guvernul bulgar era rugat să ne permită accesul în ţară, într-o problemă de mare importanţă academică, la care am adăugat o altă scrisoare pe care tot Éva o obţinuse de la un prieten din Ambasada Bulgariei.

Nu ştiu ce-o fi înţeles ofiţerul vamal din scrisoarea academică şi amestecul ei extravagant de engleză, maghiară şi franceză, dar cea de la ambasadă purta ştampila acesteia şi era în bulgară. Ofiţerul o citi în tăcere, încruntat, dar după câteva momente chipul său adoptă o expresie surprinsă, chiar uimită, şi în cele din urmă ne privi cu un fel de uluire. Acest lucru avu darul să mă tulbure mai rău decât ostilitatea anterioară şi mi-a trecut prin minte că Éva nu ne spusese decât în mare ce conţinea scrisoarea de la ambasadă. În mod cert nu puteam întreba acum ce scria acolo şi m-am simţit mizerabil când ofiţerul mi-a zâmbit larg şi mi-a dat o palmă pe spate. Apoi intră într-o gheretă, puse mâna pe telefon şi, după eforturi considerabile, cineva îi răspunse. Nu mi-a plăcut modul în care a zâmbit în receptor, privind spre noi la fiecare câteva secunde. Helen îşi schimbă poziţia lângă mine, şi mi-am dat seama că ea pricepea probabil mai multe decât mine din toată şarada asta.

În cele din urmă ofiţerul închise, ne aduse valizele prăfuite şi ne conduse la un bar din incinta aeroportului, unde ne făcu cinste cu câte o porţie mică dintr-o băutură amorţitoare numită *rakiia,* din care îşi făcu şi el parte în mod generos. Ne întrebă în mai multe limbi, toate stâlcite, de când eram adepţii revoluţiei, când intrasem în partid şi altele de acest gen, fapt care nu avu darul de a mă linişti câtuşi de puţin. Dimpotrivă, mă tot gândeam ce putea să scrie în scrisoarea aceea de prezentare, dar am urmat exemplul oferit de Helen şi m-am mulţumit să surâd sau să fac afirmaţii cu caracter general. Ofiţerul închină în cinstea prieteniei dintre muncitorii tuturor popoarelor, umplând atât paharele noastre, cât şi pe al său. Dacă unul dintre noi spunea ceva – vreo platitudine despre vizita în minunata lui ţară, de pildă –, omul clătina din cap cu un zâmbet larg, ca şi când ne-ar fi contrazis. Gestul mă nedumerea din ce în ce mai tare, până ce Helen mi-a şoptit că citise undeva despre această idiosincrazie culturală: bulgarii clatină din cap în stânga şi-n dreapta pentru a-şi exprima acordul şi în sus şi-n jos atunci când vor să spună „nu”.

Când înghiţiserăm deja atât de mult *rakiia* cât puteam suporta fără efecte spectaculoase, am fost salvaţi de apariţia unui ins cu figura aspră, îmbrăcat într-un costum închis la culoare şi cu pălărie la fel. Părea doar cu puţin mai în vârstă decât mine şi ar fi fost arătos dacă pe chip i s-ar fi zărit chiar şi cea mai vagă expresie de plăcere. Mustaţa neagră abia dacă îi ascundea buzele strânse într-o grimasă dezaprobatoare, iar lipsa părului negru de pe frunte nu-i ascundea câtuşi de puţin încruntarea. Ofiţerul îl salută cu deferenţă şi ni-l prezentă drept ghidul desemnat pentru noi, adăugând că ne bucurăm de un privilegiu deosebit, Krasimir Ranov fiind o persoană de vază în guvernul bulgar, profesor asociat la Universitatea din Sofia şi un cunoscător desăvârşit al obiectivelor de interes ale străvechii şi glorioasei lor ţări.

Prin ceaţa lăsată asupra mea de băutura aceea spirtoasă, i-am strâns mâna rece şi umedă ca un peşte, dorindu-mi din tot sufletul să fi putut vizita Bulgaria fără ghid. Helen păru mai puţin surprinsă decât mine şi îl salută cu o expresie precis dozată de plictiseală şi dispreţ. Domnul Ranov nu ne adresase încă niciun cuvânt, dar păru să resimtă o aversiune puternică faţă de Helen chiar înainte ca ofiţerul să-l înştiinţeze, poate cu un glas prea răsunător, că era de origine maghiară şi studia în Statele Unite ale Americii. Această explicaţie aduse o tresărire a mustăţii groase deasupra unui zâmbet forţat.

— Domnule profesor, doamnă, rosti el şi se întoarse cu spatele spre noi.

Ofiţerul vamal surâse cu gura până la urechi, ne strânse mâinile şi apoi ne indică printr-un gest că trebuie să-l urmăm pe Ranov.

Când am ieşit din aeroport, ghidul nostru a oprit un taxi – o maşină cu cel mai vechi interior pe care l-am văzut vreodată la un vehicul: o pânză neagră împănată cu ceva ce semăna a păr de cal. De pe scaunul din faţă, Ranov ne spuse că ne-a rezervat camere la un hotel de cea mai bună reputaţie.

— Cred că îl veţi găsi confortabil, şi are un restaurant excelent. Mâine-dimineaţă ne vom întâlni acolo la micul dejun, îmi veţi putea explica natura cercetărilor dumneavoastră şi-mi veţi arăta cum anume vă pot ajuta cu aranjamentele necesare. Fără îndoială că veţi dori să vă întâlniţi cu colegii dumneavoastră de la Universitatea din Sofia şi cu diverşi oficiali. După aceea vom organiza pentru dumneavoastră un scurt tur al localităţilor de interes istoric din Bulgaria.

Zâmbi acru, iar eu m-am uitat la el cu oroare crescândă. Engleza lui era prea corectă; în ciuda accentului pronunţat, avea acea tonalitate plată şi lipsită de inflexiuni a înregistrărilor după care poţi învăţa o limbă străină în treizeci de zile.

Figura lui avea ceva ce-mi părea familiar. Desigur, nu-l mai văzusem niciodată înainte, dar mă trimitea cu gândul la cineva pe

care-l cunoşteam şi-mi sporea frustrarea fiindcă nu-mi puteam aminti la cine anume. Senzaţia nu m-a părăsit nicio clipă în acea primă zi în Sofia, sâcâindu-mă pe tot parcursul mult prea ghidatului tur al Sofiei. Oraşul era frumos într-un mod ciudat – un amestec de eleganţă a secolului al XIX-lea, splendoare medievală şi noi monumente strălucitoare în stil socialist. În centru am dat ocol unui mausoleu care adăpostea trupul îmbălsămat al dictatorului stalinist Gheorghi Dimitrov, care murise cu cinci ani înainte. Ranov îşi scoase pălăria înainte de a intra în clădire şi ne făcu semn să trecem în faţa lui. Ne-am aşezat la o coadă formată din bulgari tăcuţi, ce treceau prin faţa sicriului deschis al fostului conducător. Chipul acestuia era ca de ceară, cu o mustaţă groasă ce semăna cu a lui Ranov. Mi-am adus aminte de Stalin, despre al cărui cadavru se spunea că se alăturase celui al lui Lenin cu un an înainte, într-un mausoleu similar din Piaţa Roşie. Aceste state ateiste dădeau dovadă, fără îndoială, de silinţă în conservarea relicvelor „sfinţilor" locali.

Presentimentele mele negative legate de ghidul nostru s-au accentuat când l-am întrebat dacă ne poate pune în legătură cu Anton Stoicev şi l-am văzut tresărind indignat.

— Domnul Stoicev este un duşman al poporului, ne asigură pe acelaşi ton enervant. Pentru ce vreţi să-l întâlniţi? Desigur – adăugă după o clipă, în mod ciudat –, dacă doriţi, pot aranja acest lucru. El nu mai predă la universitate; date fiind opiniile sale religioase, nu-i mai poate fi încredinţată educarea tineretului nostru. Dar este celebru, şi probabil că acesta este motivul pentru care doriţi să-l vedeţi.

— Lui Ranov i s-a spus să ne ofere tot ce dorim, remarcă Helen pe un ton scăzut îndată ce am rămas o clipă singuri, în faţa hotelului. De ce oare? De ce i s-a părut cuiva că asta ar fi o idee bună?

Ne-am privit temători şi am replicat:

— Aş vrea şi eu să ştiu.

— Va trebui să fim foarte atenţi aici, continuă ea în şoaptă, cu o expresie gravă, şi n-am îndrăznit s-o sărut. Hai să stabilim de pe acum că, dacă va trebui să discutăm de faţă cu el, nu vom vorbi despre absolut nimic, cu excepţia intereselor noastre academice – şi despre acestea pe scurt.

— De acord."

Capitolul 55

„În anii din urmă mi-a tot revenit în memorie acea primă dată când am văzut casa lui Anton Stoicev. Poate că impresia profundă pe care mi-a lăsat-o s-a datorat contrastului dintre Sofia urbană şi micul lui paradis de la marginea ei sau poate că mi-o amintesc atât de des din cauza lui Stoicev însuşi, a caracterului aparte şi subtil al prezenţei sale. Cred însă că resimt acel fior premonitoriu care aproape că-mi taie respiraţia când îmi aduc aminte de poarta casei lui Stoicev deoarece întâlnirea cu el a fost un veritabil punct de cotitură în căutarea lui Rossi.

Mult mai târziu, când citeam cu glas tare despre mănăstirile aflate în afara vechilor ziduri ale Constantinopolului – sanctuare ai căror ocupanţi scăpaseră neafectaţi de edictele referitoare la un element sau altul al ritualului bisericesc, lăcaşuri neprotejate de marile ziduri ale oraşului, dar în acelaşi timp oarecum în afara razei de acţiune a tiraniei statului –, mă gândeam întotdeauna la Stoicev, la grădina sa, la merii şi cireşii văruiţi, la casa ascunsă în dosul unei curţi lungi, cu canaturi noi şi stupi albaştri, la poarta veche şi dublă din lemn, cu acoperiş, la liniştea locului, la aerul de devoţiune, de voluntară izolare.

Aşteptam în faţa porţii, în vreme ce praful stârnit de maşina lui Ranov se aşeza la loc pe drum. Helen apăsă prima pe clanţă; ghidul nostru rămase cu un pas în spate, de parcă detesta să fie văzut acolo, chiar şi de noi, iar eu mă simţeam în mod ciudat încremenit locului. Pentru un moment am fost hipnotizat de zumzetul matinal al frunzelor şi al albinelor, dar şi de un neaşteptat, tulburător sentiment de alarmă. La urma urmei, mi-am spus, este posibil ca Stoicev să nu ne fie de niciun ajutor, să se dovedească o altă pistă închisă, iar în acest caz va trebui să ne întoarcem acasă după ce vom fi străbătut o cale lungă până nicăieri. Îmi imaginasem deja acest sfârşit de o sută de ori: zborul în tăcere spre New York, din Sofia sau Istanbul – probabil că voi vrea să-l mai văd pe Turgut o dată –, reorganizarea vieţii mele acasă, în lipsa lui Rossi, întrebările despre locurile în care fusesem, problemele cu catedra din cauza absenţei îndelungate, reluarea disertaţiei despre negustorii olandezi – oameni placizi şi prozaici – sub îndrumarea unui alt profesor, mult sub nivelul lui Rossi, şi uşa închisă de la biroul acestuia. Mai mult decât orice mă speriau uşa aceea închisă şi investigaţiile continue, întrebările deranjante ale poliţiei – «Aşa deci, domnule… mmm… Paul, nu-i aşa? Aţi plecat într-o călătorie la doar două zile după ce îndrumătorul dumneavoastră a dispărut?» –, mica adunare de la ceremonia funerară şi, în cele din urmă, problemele referitoare la activitatea lui Rossi, la proprietăţile

sale, la drepturile de autor…

Revenirea acasă mână în mână cu Helen avea să fie, desigur, o mare consolare. Aveam de gând să-i cer, când toată această oroare se va fi sfârşit într-un fel sau altul, să se mărite cu mine; mai întâi trebuia să strâng ceva bani şi s-o iau cu mine la Boston, ca să-i cunoască pe părinţii mei. Da, mă voi întoarce ţinându-i mâna într-a mea, însă nu va exista un tată al miresei, căruia să-i pot cere consimţământul. Acum, printr-un văl de întristare, am privit-o cum deschide poarta.

Dincolo de ea, casa lui Stoicev se zărea pe un fundal neuniform, în parte curte şi în parte grădină cu pomi. Fundaţia casei fusese construită din piatră cenuşie-maronie, zidită cu ciment alb; mai târziu am aflat că piatra aceea era un fel de granit şi că din ea se înălţaseră majoritatea construcţiilor vechi în Bulgaria. Deasupra fundaţiei, zidurile erau dintr-o cărămidă de un arămiu-auriu palid şi delicat, ca şi când ar fi stat în soare vreme de generaţii. Acoperişul era îmbrăcat în olane roşii, părând oarecum dărăpănat, ca şi zidurile de altfel. De fapt, casa întreagă avea aerul că se înălţase lent din pământ şi că se întorcea acum în el, copacii crescând în jur doar pentru a umbri acest proces. Etajul întâi era asimetric, cu o aripă crescută într-o parte, iar în cealaltă cu un spalier acoperit de cârcei de vie sus şi rugi de trandafir jos. Sub spalier se aflau o masă de lemn şi patru scaune rudimentare şi, văzându-le, mi-am imaginat umbra frunzelor de viţă adâncindu-se odată cu trecerea zilelor de vară. În spate, sub un măr bătrân, am văzut doi stupi; alături de ei, în plin soare, se întindea o mică grădină în care cineva plantase deja legume în şiruri ordonate. Mirosea a diverse ierburi şi poate a levănţică, a iarbă proaspătă şi a ceapă prăjită. Cineva îngrijea cu drag acest loc şi aproape că mă aşteptam să-l zăresc pe Stoicev în veşminte de călugăr, îngenunchind printre răsaduri cu foarfeca de grădină în mână.

Apoi o voce începu să cânte în casă, probabil în apropierea ferestrelor de la etajul întâi. Nu era tonul baritonal al unui pustnic, ci o voce feminină dulce şi puternică – o melodie vioaie la auzul căreia chiar şi Ranov, care fuma morocănos lângă mine, ridică ochii.

— *Izvinete!* strigă el. *Dobăr den!*

Cântecul se opri brusc, urmat de un zăngănit şi o bufnitură. Uşa casei se deschise şi tânăra care apăru în prag ne întâmpină cu o privire uimită, ca şi când ultimul lucru pe care s-ar fi aşteptat să-l vadă în curtea ei era un grup de oameni.

Am vrut să fac un pas în faţă, dar Ranov mi-o luă înainte şi, cu pălăria în mână, se înclină şi îi adresă tinerei un salut în bulgară. Femeia îşi dusese o mână la obraz, privindu-l cu o curiozitate ce mi se părea amestecată cu precauţie. Privind-o mai bine, mi-am dat seama că nu era chiar atât de tânără cum mi se păruse, dar energia şi vioiciunea pe care le degaja m-au făcut să cred că ea era „autoarea”

micii grădini şi a mirosurilor îmbietoare ce veneau dinspre bucătărie. Avea faţa rotundă şi părul pieptănat spre spate, cu o aluniţă întunecată pe frunte. Ochii, gura şi bărbia erau cele ale unui copil drăguţ. Peste bluza albă şi fusta albastră purta un şorţ de bucătărie. Ne privi cu o căutătură ascuţită ce nu avea nimic în comun cu inocenţa care i se citea în ochi, şi am văzut cum, la întrebările ei rapide, Ranov îşi deschise portvizitul şi îi arătă o legitimaţie. Era clar că, indiferent cine ar fi fost, fiica sau menajera lui Stoicev – oare foştii profesori aveau menajere în ţările comuniste? –, femeia nu era deloc fraieră. Ranov părea că depune un efort deosebit pentru a se arăta fermecător: se întoarse, zâmbind, ca să facă prezentările.

— Dumneaei este Irina Hristova, ne explică în vreme ce dădeam mâna cu ea. Este *nepta* profesorului Stoicev.

— Noaptea? am întrebat eu nedumerit, gândindu-mă pentru o clipă că Ranov folosea cine ştie ce metaforă complexă.

— Fiica surorii lui.

Ranov îşi aprinse o altă ţigară şi îi oferi una Irinei, care o refuză înclinând ferm capul. Când îi spuse că veneam din America, fata făcu ochii mari şi ne aruncă o privire precaută. Apoi izbucni în râs, deşi n-am înţeles niciodată de ce. Ranov se încruntă din nou – probabil că nu era capabil să rămână agreabil mai mult de câteva minute –, iar ea se întoarse şi ne pofti în casă.

Interiorul mă luă şi el prin surprindere; pe afară casa părea o veche şi pitorească locuinţă rurală, dar înăuntru, într-o semiobscuritate ce contrasta puternic cu soarele din curte, era un veritabil muzeu. Uşa dădea direct într-o cameră mare, cu un şemineu pe pietrele căruia, în loc de flăcări, dansa lumina soarelui. Mobilierul – dulapuri din esenţe închise la culoare, bogat sculptate, banchete şi scaune aristocratice – era el însuşi de excepţie, dar ceea ce mi-a atras mie atenţia şi a adus un murmur de admiraţie pe buzele lui Helen a fost rar întâlnita combinaţie de textile populare şi picturi primitive, în principal icoane de o calitate care mi s-a părut superioară celor văzute în bisericile din Sofia. Erau acolo Fecioare cu ochi luminoşi şi buze subţiri, sfinţi trişti, mari şi mici, cu figurile învăluite în foiţă de aur sau în argint bătut, apostoli în corăbii şi martiri acceptându-şi răbdători chinurile. Culorile vechi şi bogate, patinate, se armonizau cu carpetele şi ştergarele ţesute cu tipare geometrice, iar printre ele am văzut chiar şi un ilic brodat şi două baticuri cu bănuţi pe margine. Helen îmi făcu semn către ilic, care avea benzi orizontale de buzunăraşe cusute pe fiecare parte.

— Pentru gloanţe, îmi spuse ea simplu.

Alături de vestă se aflau două pumnale. Aş fi vrut să întreb cine le purtase – ilicul, gloanţele, pumnalele. Pe măsuţa de sub ele cineva umpluse un urcior de lut ars cu trandafiri şi plante verzi, ce păreau

incredibil de vii pe fondul tuturor acelor comori ale trecutului. Podeaua era intens lustruită, iar dincolo de uşa din spate am văzut o altă cameră, asemănătoare cu prima.

Ranov privi şi el în jur şi se strâmbă.

— După părerea mea, profesorului Stoicev i s-a permis să păstreze prea multe bunuri naţionale. Toate acestea ar fi trebuit vândute pentru bunăstarea poporului.

Irina ori nu înţelegea engleza, ori nu catadicsi să răspundă la această remarcă; ne făcu semn să ieşim şi ne conduse pe treptele unei scări înguste. Nu ştiu ce mă aşteptam să văd sus; poate un bârlog înghesuit, un fel de grotă în care hiberna bătrânul profesor, sau poate un birou ordonat şi curat, ca acela care oglindea intelectul strălucit şi tumultuos al lui Rossi. Am renunţat însă la aceste imagini când uşa se deschise şi în prag apăru un bărbat cu părul alb, scund, dar cu spatele drept. Irina se grăbi spre el, îi prinse braţul cu ambele mâini şi îi spuse ceva într-o bulgară rapidă, presărată cu râsete nervoase.

Bătrânul se întoarse spre noi calm şi tăcut, cu figura trasă, încât am avut impresia pentru o clipă că priveşte în podea, deşi avea ochii aţintiţi asupra noastră. Am făcut un pas înainte şi am întins mâna, pe care mi-o strânse cu un gest grav, întorcându-se apoi spre Helen, pentru a face acelaşi lucru. Era politicos, ceremonios şi avea acel gen de deferenţă care este de fapt demnitate, iar ochii lui mari, închişi la culoare, trecură de la unul la altul şi în final se opriră asupra lui Ranov, care aştepta în spate. Acesta făcu acum un pas înainte şi îi strânse mâna – într-un fel condescendent, mi s-a părut mie, care-l detestam din ce în ce mai intens pe acest ghid nedorit. Îmi doream din tot sufletul să plece, pentru a vorbi singuri cu profesorul Stoicev; la urma urmei, cum puteam discuta deschis şi cum aveam să reuşim să aflăm ceva de la Stoicev dacă Ranov stătea mereu în coasta noastră, ca o muscă supărătoare?

Profesorul se întoarse încet şi ne invită să trecem pragul. Camera aceasta era una dintre cele câteva aflate la etaj. Din cele două vizite ale mele acolo nu mi-am putut da seama unde anume dormeau locatarii casei; din câte vedeam eu, la etaj se aflau numai salonul lung şi îngust în care intraserăm noi şi alte încăperi mai mici ce dădeau în el. Uşile acestora erau întredeschise şi razele soarelui pătrundeau în ele printre ramurile copacilor, mângâind copertele nenumăratelor cărţi aliniate de-a lungul pereţilor, stivuite în cuiere de lemn pe podea sau îngrămădite pe mese. Printre ele am văzut file şi documente de toate formele şi dimensiunile, multe dintre ele evident foarte vechi. Nu, locul nu semăna deloc cu biroul ordonat al lui Rossi; era mai degrabă un fel de laborator ticsit, sălaşul unui colecţionar. Pretutindeni în jur vedeam piele veche, pergament, coperte legate, litere aurite, colţuri de pagină îndoite sau fărâmiţate, volume în

culoarea osului vechi – cărţi, manuscrise şi pergamente într-o dezordine ordonată. Nimic nu era prăfuit, nimic greu nu era aşezat peste ceva fragil, şi totuşi întreaga încăpere era plină până la refuz de cărţi; aveam impresia că sunt înconjurat de ele din toate părţile, aşa cum nici la muzeu nu se întâmplă, acolo exponatele fiind aşezate mai spaţiat şi mai metodic.

Pe unul dintre pereţi era fixată o hartă primitivă, desenată – spre marea mea uimire – pe piele. Nu m-am putut împiedica să nu mă apropii de ea, iar Stoicev a surâs.

— Vă place? Este Imperiul Bizantin la 1150.

Era pentru prima dată când îl auzeam vorbind, şi rostise cuvintele într-o engleză corectă.

— Pe când Bulgaria se afla încă sub stăpânirea sa, adăugă Helen.

Stoicev se întoarse spre ea, plăcut impresionat.

— Da, exact. Cred că harta aceasta a fost lucrată la Veneţia sau la Genova şi adusă la Constantinopol, poate ca un dar făcut împăratului ori cuiva de la curtea sa. Aceasta este o copie realizată de un prieten al meu.

Helen surâse, ducându-şi un deget la bărbie, gânditoare, apoi îl privi şi aproape că-i făcu un semn cu ochiul.

— Împăratul Manuel I Comnen, probabil?

Am privit-o surprins, iar Stoicev păru şi el uimit. Helen râse şi îi explică:

— Bizanţul a fost într-o vreme pasiunea mea.

Bătrânul istoric zâmbi şi se înclină în faţa ei, brusc curtenitor. Ne făcu semn spre scaunele aşezate în jurul mesei din mijloc şi ne-am aşezat cu toţii. De unde şedeam, puteam vedea curtea din spatele casei, coborând lent până la marginea unei pădurici, cu pomi fructiferi dintre care unii aveau deja fructe mici şi verzi. Ferestrele erau deschise, lăsând să pătrundă până la noi zumzetul acela de albine în zbor şi frunze bătute de vânt. M-am gândit cât de plăcut trebuie să fie pentru Stoicev, chiar în exilul său de aici, să stea printre atâtea manuscrise şi să citească ori să scrie, ascultând în acelaşi timp sunetele naturii, pe care niciun stat, oricât de opresiv, nu le poate înăbuşi. Era un fel de închisoare plăcută, fericită şi poate mai voluntară decât ne-am fi putut imagina noi.

Pentru o vreme, Stoicev nu spuse nimic, mulţumindu-se să ne privească atent, şi m-am întrebat ce o fi gândind despre apariţia noastră neaşteptată şi dacă avea intenţia să afle cine suntem de fapt. După câteva minute, văzând că tăcerea se prelungeşte, m-am decis să încep eu:

— Domnule profesor, vă rog să ne iertaţi această încălcare a intimităţii. Vă suntem recunoscători, dumneavoastră şi nepoatei dumneavoastră, pentru faptul că ne-aţi primit.

Bătrânul îşi privi mâinile aşezate pe masă, subţiri şi pătate de vârstă, apoi se uită la mine. Ochii lui, întunecaţi şi mari, erau ochii unui tânăr, deşi faţa cu tenul măsliniu era marcată de ani. Urechile îi erau şi ele mari şi depărtate de cap pe lângă părul alb, tuns scurt; o rază de soare pătrunsă prin fereastră le dădea un aspect translucid şi rozaliu pe margini, ca la un iepure. De fapt, cu amestecul acela al lor de blândeţe şi prudenţă, şi ochii lui aminteau de un animal. Avea dinţii gălbui şi strâmbi, iar unul dintre ei, în faţă, era îmbrăcat în aur. Dar nu-i lipsea niciunul, şi figura lui căpătă un aspect surprinzător când zâmbi, ca şi cum un animal sălbatic ar fi afişat dintr-odată o expresie omenească. Era un chip frumos, care în tinereţe avusese probabil o strălucire aparte, un entuziasm vizibil – o figură irezistibilă.

Stoicev ne surâse cu o asemenea intensitate, încât şi eu, şi Helen l-am imitat. Ea se aşezase pe un scaun sub icoana unui sfânt – poate Gheorghe – care ţintuia la pământ, cu suliţa, un balaur subnutrit.

— Îmi pare foarte bine că aţi venit aici, spuse Stoicev. Nu primim prea mulţi vizitatori, iar cei care vorbesc limbi străine sunt cu atât mai rari. Mă bucur să-mi pot exersa engleza cu dumneavoastră, deşi mă tem că nu mai este la fel de bună ca odinioară.

— Oh, engleza dumneavoastră este excelentă, am replicat. Unde aţi învăţat-o, dacă nu vă deranjează întrebarea?

— Nu mă deranjează. Am avut norocul de a studia în străinătate în tinereţe, o perioadă chiar în Londra. Vă pot ajuta cu ceva anume sau doriţi doar să-mi vedeţi biblioteca?

Fraza aceasta, atât de simplu rostită, mă luă prin surprindere.

— Ambele, am răspuns. Dorim s-o vizităm, dar şi să vă adresăm câteva întrebări referitoare la cercetările noastre. Eu şi domnişoara Rossi suntem foarte interesaţi de istoria ţării dumneavoastră în Evul Mediu, cu toate că eu ştiu despre ea mult mai puţin decât s-ar cuveni, şi am scris o… ăăă…

Începusem să mă bâlbâi, fiindcă mi-a trecut prin minte că, în ciuda sumarei «lecţii» pe care mi-o predase Helen în avion, nu cunoşteam aproape nimic despre istoria Balcanilor, iar ceea ce ştiam i se va părea probabil jalnic şi absurd acestui erudit păstrător al trecutului ţării sale; dar mai aveam un motiv: trebuia să discutăm un subiect extrem de personal şi de delicat, şi nu-mi dădeam seama cum am putea-o face cu Ranov proţăpit lângă noi.

— Deci vă interesează Bulgaria medievală, conchise Stoicev, şi mi s-a părut că aruncase şi el o privire fugară spre Ranov.

Helen îmi veni rapid în ajutor:

— Da, ne interesează viaţa monastică în Bulgaria Evului Mediu şi o studiem cât putem de intens în vederea unor articole pe care intenţionăm să le scriem. Mai precis, am vrea să aflăm amănunte despre viaţa în mănăstirile de aici în ultima parte a perioadei

medievale şi despre rutele urmate de pelerinii care veneau în Bulgaria, dar şi de cei care plecau de aici spre alte teritorii.

Stoicev se lumină la faţă şi clătină din cap cu plăcere, astfel că urechile sale prinseră o rază de lumină.

— Este un subiect foarte interesant, spuse el şi privi undeva dincolo de noi, parcă într-un trecut îndepărtat în negura vremurilor, în care vedea însă poate mai bine decât oricine altcineva. Şi scrieţi despre ceva anume în particular? Am multe manuscrise care v-ar putea fi utile şi-mi va face plăcere să vi le ofer pentru studiu, dacă doriţi.

Ranov se fâţâi în scaunul său, amintindu-mi cât detestam faptul că ne supraveghea mereu. Din fericire, atenţia lui părea că se îndreaptă îndeosebi spre delicatul profil al Irinei, în cealaltă parte a camerei.

— Păi, am răspuns, am vrea să aflăm mai multe despre secolul al XV-lea, iar domnişoara Rossi a cercetat această perioadă în ţara din care provine familia sa, adică…

— România, mă întrerupse Helen. Dar am crescut şi am învăţat în Ungaria.

Profesorul Stoicev se întoarse spre ea cu un zâmbet cald.

— Ah, da, deci suntem vecini. Şi veniţi de la Universitatea din Budapesta?

— Da.

— Poate că îl cunoaşteţi atunci pe prietenul meu de acolo, profesorul Sándor.

— Într-adevăr. Este şeful Catedrei de istorie şi un bun prieten al meu.

— Foarte plăcut, chiar foarte plăcut! Vă rog să-i transmiteţi cele mai calde salutări când îl veţi întâlni.

— Aşa voi face.

— Şi cine mai e acolo? Nu-mi mai pot aminti acum de altcineva. Dar numele dumneavoastră, doamnă, este foarte interesant. E un nume pe care îl cunosc. Există în Statele Unite – şi Stoicev se întoarse spre mine o clipă, apoi din nou spre Helen, iar Ranov deveni mai atent –, există un istoric celebru pe nume Rossi. Sunteţi poate rudă cu dumnealui?

Spre surprinderea mea, Helen se înroşi. Mi-am spus că probabil încă nu-i plăcea să recunoască acest lucru în public şi că avea ezitări sau că remarcase şi ea atenţia bruscă a lui Ranov.

— Da, răspunse scurt. Este tatăl meu, Bartholomew Rossi.

Mi-am zis că n-ar fi deloc nefiresc ca Stoicev să se întrebe de ce fiica unui istoric britanic pretindea că este o româncă educată în Ungaria, dar, dacă avea astfel de nedumeriri, bătrânul nu şi le exprimă.

— Da, acesta e numele, răspunse el. Este autorul unor cărţi excelente, care acoperă o gamă atât de variată de subiecte! Când am citit unele dintre primele sale articole, mi-am spus că ar putea deveni

un fin cunoscător al istoriei Balcanilor, dar văd că a renunţat la acest domeniu, preferând multe altele.

M-am simţit uşurat să aflu că Stoicev cunoştea activitatea lui Rossi şi avea o părere bună despre ea; poate că acest lucru ne oferea o poziţie favorabilă în ochii lui şi astfel ne va fi mai uşor să-i obţinem simpatia.

— Da, într-adevăr, am spus. De fapt, profesorul Rossi nu este doar tatăl colegei mele, ci şi îndrumătorul tezei mele de doctorat.

— Ce noroc! exclamă Stoicev, încrucişându-şi mâinile străbătute de vene groase. Şi la ce se referă disertaţia dumneavoastră?

De data aceasta a fost rândul meu să roşesc, sperând ca Ranov să nu remarce aceste dese schimbări de nuanţă.

— La negustorii olandezi din secolul al XVII-lea.

— Remarcabil! Un subiect foarte interesant! Şi atunci, ce anume vă aduce în Bulgaria?

— E o poveste lungă. Eu şi domnişoara Rossi am devenit interesaţi de anumite conexiuni între Bulgaria şi comunitatea ortodoxă din Istanbul, după cucerirea otomană a Constantinopolului. Deşi constituie o abatere de la subiectul disertaţiei mele, am scris împreună câteva articole pe această temă. În plus, eu tocmai am susţinut o prelegere la Universitatea din Budapesta despre istoria unor… zone din România aflate sub dominaţia turcă.

Imediat mi-am dat seama că făcusem o greşeală; poate Ranov nu ştia că fusesem şi la Budapesta. Helen nu-şi pierdu însă cumpătul, aşa că i-am urmat exemplul.

— Am dori foarte mult – am continuat – să ne încheiem aceste cercetări aici, în Bulgaria, şi ne-am gândit că dumneavoastră ne-aţi putea ajuta.

— Desigur, replică Stoicev pe un ton răbdător. Poate că ar trebui să-mi spuneţi ce anume vă interesează mai mult în istoria mănăstirilor noastre medievale şi a rutelor de pelerinaj, îndeosebi în secolul al XV-lea. A fost un secol fascinant în istoria Bulgariei. Ştiţi, desigur, că după 1393 cea mai mare parte a ţării noastre s-a aflat sub jugul otoman, dar unele regiuni şi-au păstrat libertatea până târziu în veacul al XV-lea. Cultura noastă a fost conservată începând din acele vremuri în principal în cadrul mănăstirilor. Mă bucur că ele constituie un subiect de interes pentru dumneavoastră, deoarece reprezintă una dintre cele mai bogate moşteniri culturale ale ţării noastre.

Stoicev se întrerupse şi îşi împreună din nou palmele, ca şi când ar fi aşteptat să-şi dea seama cât de cunoscută ne era nouă această informaţie.

— Da, am răspuns.

Nu aveam încotro. Trebuia să vorbim despre un anumit aspect al cercetărilor noastre de faţă cu Ranov. La urma urmei, dacă l-am ruga

să se retragă, ar deveni imediat suspicios. Singura noastră speranţă era să ne formulăm întrebările într-un mod cât mai academic şi mai impersonal cu putinţă. Străduindu-mă să procedez astfel, am continuat:

— Suntem de părere că există unele conexiuni interesante între comunitatea ortodoxă din Istanbulul secolului al XV-lea şi mănăstirile din Bulgaria.

— Da, fireşte, mai cu seamă că Biserica bulgară a fost plasată de Mahomed Cuceritorul sub jurisdicţia patriarhului din Constantinopol. Înainte de acest moment, desigur, Biserica noastră a fost independentă, având propriul patriarh în Veliko Târnovo.

Am simţit un val de recunoştinţă faţă de acest erudit cu urechi minunate. Comentariile mele frizaseră absurdul, şi totuşi el le răspundea cu o politeţe circumspectă – ca să nu mai spun şi informativă.

— Exact, am replicat. Şi suntem mai cu seamă interesaţi de… Am găsit o scrisoare… adică am fost recent în Istanbul – aici am avut grijă să nu privesc nici în treacăt spre Ranov – şi am găsit o scrisoare ce se referă la Bulgaria… de fapt la un grup de călugări care călătoreau din Constantinopol spre o mănăstire din Bulgaria. Pentru articolele pe care le vom scrie ne interesează să le refacem traseul prin ţara dumneavoastră. Poate că erau în pelerinaj, dar… nu suntem siguri.

— Înţeleg, răspunse Stoicev, cu ochi de data aceasta mai precauţi şi mai luminoşi decât oricând înainte. Şi scrisoarea aceea e datată? Îmi puteţi spune ceva mai multe despre conţinutul ei, despre cine a scris-o – dacă ştiţi acest lucru – şi unde aţi găsit-o? De asemenea, cui era adresată şi aşa mai departe.

— Desigur. De fapt, am adus cu noi o copie. Scrisoarea originală este în slavonă, iar un călugăr din Istanbul a tradus-o. Originalul este păstrat în arhiva de stat a sultanului Mahomed al II-lea. Poate că aţi vrea să o citiţi.

Am deschis servieta şi i-am întins copia, sperând că Ranov nu va dori şi el s-o vadă. Stoicev luă hârtia şi ochii îi scăpărară pentru o clipă deasupra primelor rânduri.

— Interesant, spuse el şi, spre dezamăgirea mea, o puse apoi pe masă.

Poate că totuşi nu avea de gând să ne ajute şi nici măcar să citească scrisoarea. Dar un moment mai târziu l-am văzut întorcându-se spre nepoata sa.

— Draga mea, nu cred că ar trebui să ne adâncim în scrisorile acestea vechi fără a oferi oaspeţilor noştri mai întâi ceva de mâncat şi de băut. Nu vrei să ne aduci nişte *rakiia* şi câte o gustare? mai adăugă el cu o privire politicoasă spre Ranov.

Irina se ridică imediat, zâmbind.

— Desigur, unchiule, răspunse ea într-o engleză plăcută; deci surprizele continuau în gospodăria lui Stoicev. Dar voi avea nevoie de ajutor pentru a aduce totul sus, adăugă tânăra cu o privire rapidă spre Ranov, care se ridică politicos şi îşi netezi părul.

— Îmi va face plăcere s-o ajut eu pe tânăra doamnă.

I-am auzit coborând treptele, el zdupăind zgomotos, ea vorbindu-i ceva în bulgară. Îndată ce uşa se închise în urma lor, Stoicev se aplecă în scaun şi citi scrisoarea cu priviri concentrate. Când sfârşi, ridică ochii spre noi; părea acum cu zece ani mai tânăr, dar era încă tensionat.

— Remarcabil, exclamă el cu voce joasă. Sunt uimit citind această scrisoare.

Eu şi Helen ne-am apropiat scaunele de el.

— Da? De ce? Vă puteţi da seama la ce se referă?

— Oarecum. Vedeţi dumneavoastră, începu el privindu-ne cu ochi mari, am şi eu una dintre scrisorile fratelui Chiril.”

Capitolul 56

Îmi aminteam foarte bine staţia din Perpignan, unde stătusem împreună cu tata cu doar un an în urmă, aşteptând autobuzul prăfuit ce mergea în satele din zonă. Aceeaşi maşină, parcă, opri acum în faţa noastră şi am urcat, urmată de Barley. Drumul spre Les Bains, pe şoseaua lată, îmi era şi el familiar. În oraşele prin care treceam vedeam aceiaşi platani tunşi, pătrăţoşi, iar casele, copacii, maşinile vechi şi terenurile păreau toate alcătuite din acelaşi material prăfos, ca un nor de culoarea cafelei cu lapte care învăluia totul în jur.

Hotelul din Les Bains era în mare parte aşa cum mi-l aminteam, cu cele patru etaje ale sale, barele de fier la ferestre şi ghivecele cu flori roz. Mi s-a făcut brusc dor de tata la gândul că aveam să îl vedem curând, poate în răstimp de numai câteva minute. De data aceasta eu am fost cea care a luat-o înainte, împingând uşa grea de la intrare şi aşezându-mi sacul de drum în faţa biroului de recepţie. Dar imediat biroul acela mi s-a părut din nou foarte înalt şi impunător, m-am simţit iar timidă şi m-am forţat să-i spun bătrânului funcţionar că, probabil, tata era cazat acolo. Nu-mi aminteam figura lui, dar omul s-a dovedit răbdător şi, după o clipă, mi-a spus că, într-adevăr, un domn străin cu numele respectiv şedea acolo, dar că *la clé* – cheia – nu era la recepţie, deci domnul probabil că ieşise. Şi ne arătă cârligul gol al cheii. Inima mi-a tresărit din nou când, o clipă mai târziu, un bărbat de această dată cunoscut deschise uşa din spatele biroului. Era şeful de sală de la micul restaurant al hotelului, care dădu să treacă în grabă. Recepţionerul îl întrebă ceva, iar el se întoarse spre mine – *étonné,* spuse el, uimit că tânăra domnişoară revenise la ei şi că între timp crescuse atât de mare şi de frumoasă. Iar… prietenul ei?

— Văr, replică Barley.

Dar domnul nu le spusese că vor sosi fiica şi nepotul său; ce surpriză! Va trebui să cinăm cu toţii diseară la el. I-am întrebat dacă ştiau unde e tata, dar nu mi-au putut spune; plecase devreme, îmi explică bătrânul, poate într-o plimbare de dimineaţă. Şeful de sală îmi spuse că hotelul era plin, dar că, dacă aveam nevoie de camere, va rezolva el. Dar de ce nu urcam în camera tatei să ne lăsăm bagajele acolo? Era de fapt un apartament cu privelişte plăcută şi un mic salonaş, în care să ne odihnim. Ne va da el cealaltă cheie şi ne va prepara câte o cafea până se va întoarce tata, probabil în scurt timp. Ne-am declarat de acord cu toate sugestiile lui şi am urcat în vechiul lift care ne duse la etaj atât de încet, încât m-am întrebat la un moment dat dacă nu cumva şeful de sală trăgea el însuşi cablul ca să-l ridice.

Apartamentul în care fusese cazat tata era spaţios şi plăcut şi, dacă

nu aş fi avut convingerea inconfortabilă că-i invadam intimitatea pentru a treia oară într-o săptămână, m-aş fi bucurat de fiecare colţişor al său. Şi mai rău m-am simţit văzându-i valiza, hainele cunoscute, vechea trusă de bărbierit şi pantofii cei buni. Trecuseră doar câteva zile de când zărisem ultima dată toate aceste obiecte la Oxford, în camera lui din casa lui master James, iar aerul lor familiar m-a impresionat puternic acum.

Dar acest şoc a fost urmat de unul şi mai mare. Tata era din fire un om ordonat; orice încăpere în care locuia chiar şi pentru un răstimp foarte scurt era un veritabil model de discreţie şi meticulozitate. Spre deosebire de majoritatea burlacilor, a văduvilor sau a bărbaţilor divorţaţi pe care i-am cunoscut mai târziu, tata nu a ajuns niciodată în starea aceea care-i determină pe cei singuri să-şi reverse conţinutul buzunarelor de-a valma pe masă ori să-şi îngrămădească hainele, una peste alta, pe spătarele scaunelor. Niciodată înainte nu-i mai văzusem lucrurile într-o asemenea dezordine. Valiza lui se afla, pe jumătate plină, lângă pat; probabil căutase ceva în ea şi scosese vreo două lucruri, lăsând în urmă, pe podea, un şir de ciorapi şi lenjerie de corp. Jacheta lui zăcea azvârlită de-a latul patului. Aparent îşi schimbase hainele în mare grabă şi îşi trântise costumul grămadă lângă valiză. Pentru o clipă mi-a trecut prin minte că nu tata lăsase totul aşa, că intrase cineva şi scormonise prin cameră în lipsa lui. Dar costumul acela îngrămădit lângă pat, ca pielea unui şarpe care a năpârlit, mi-a infirmat bănuielile. Pantofii de toată ziua nu erau în locul lor obişnuit în valiză, iar şanurile pe care îi păstra zăceau aruncate alături. În mod clar, tata plecase într-o grabă extremă.

Capitolul 57

„Când Stoicev ne-a spus că are şi el o scrisoare a fratelui Chiril, am schimbat cu Helen o privire uluită.

— La ce vă referiţi? întrebă ea în cele din urmă.

Bătrânul bătu cu degetul în traducerea pe care ne-o oferise Turgut.

— Am un manuscris pe care mi l-a dăruit în 1924 prietenul meu, Atanas Anghelov, şi în care este descris un alt episod al aceleiaşi călătorii, sunt sigur. Nu ştiu dacă mai există şi alte documente referitoare la ea; bietul meu prieten a murit la scurt timp după ce mi-a dat manuscrisul. Staţi puţin!

Şi se ridică atât de repede, încât se clătină uşor pe picioare, iar eu şi Helen ne-am repezit în aceeaşi clipă pentru a-l susţine. Dar se reechilibră singur şi se îndreptă spre una dintre încăperile adiacente, făcându-ne semn să îl urmăm şi ghidându-ne printre teancurile de cărţi de pe jos. Aruncă o privire rapidă prin rafturile de pe perete şi se întinse spre o cutie, pe care l-am ajutat s-o dea jos. Din ea scoase un dosar de carton legat cu o panglică veche, îl luă înapoi în camera mare, îl puse pe masă şi-l deschise, luând din interior un document atât de fragil, încât mi s-a strâns inima văzându-l. Stoicev îl privi câteva clipe, ca paralizat, apoi oftă.

— Acesta e originalul, după cum puteţi vedea. Semnătura…

Ne-am aplecat asupra hârtiei şi, cu un fior care mi-a făcut pielea ca de găină pe braţe şi pe ceafă, am văzut un an şi un nume scris cu litere chirilice pe care chiar şi eu le-am putut desluşi: Chiril, 6985. Am privit spre Helen, care îşi muşca buzele. Numele călugărului era teribil de real, la fel şi faptul că omul respectiv trăise odată şi îşi aşternuse gândurile pe acest pergament cu o mână caldă, vie.

Stoicev părea la fel de uimit ca mine, deşi pentru el imaginea unor documente atât de vechi era probabil ceva obişnuit.

— L-am tradus în bulgară, spuse el după o clipă, scoţând din dosar o altă filă. Voi încerca să vi-l citesc.

Îşi drese glasul şi apoi transpuse în engleză o scrisoare care de atunci a fost tradusă în multe alte limbi.

> Sfinţia Ta, iubite stareţ Eupraxius,
>
> Iau pana în mână pentru a duce la bun sfârşit sarcina pe care ai avut înţelepciunea de a mi-o încredinţa şi a-ţi povesti în amănunţime cele întâmplate. Fie ca să le pot privi cu nepărtinire şi astfel să împlinesc dorinţele Sfinţiei Tale, cu ajutorul Domnului. Am dormit în această noapte lângă Virbius, la două zile de drum de voi, la Mănăstirea Sfântului Vladimir, unde fraţii ne-au întâmpinat în numele Sfinţiei

Tale. Aşa cum mi-ai spus, am vorbit singur cu sfinţitul stareţ şi i-am povestit despre misia noastră în cel mai deplin secret, când în preajmă nu se afla nici măcar un ucenic sau un servitor. A poruncit să fie închisă căruţa noastră în grajdurile mănăstirii, sub privegherea a doi paznici dintre călugării săi şi a altor doi dintre ai noştri. Nădăjduiesc să avem adesea parte de asemenea înţelegere şi adăpost, măcar până ce vom pune piciorul pe pământurile necredincioşilor. Aşa cum mi-ai cerut, i-am încredinţat o carte stareţului, cu îndrumările Sfinţiei Tale, şi am văzut că a ascuns-o imediat, fără a o deschide sub privirile mele.

Caii sunt obosiţi după urcuşul prin munţi şi vom mai dormi aici încă o noapte. Noi ne-am împrospătat sufletul cu slujbele din această biserică, în care două icoane ale Preacuratei Fecioare au făcut minuni cu nici optzeci de ani în urmă. Pe una dintre ele încă se mai văd miraculoasele lacrimi plânse pentru un păcătos şi transformate acum în perle preţioase. I-am închinat şi noi cele mai fierbinţi rugi pentru apărarea soliei noastre, ca să ajungem cu bine în marele oraş şi să găsim chiar în acel cuib al duşmanului un sălaş din care să ne ducem sarcina la bun sfârşit.

Al Sfinţiei Tale nevolnic, în numele Tatălui, al Fiului şi al Sfântului Duh,

fratele Chiril
aprilie, anul de la facerea lumii 6985

Şi eu, şi Helen abia mai respiram în vreme ce Stoicev traducea rar şi metodic, cu mare iscusinţă. Eram pe punctul de a observa cu glas tare indubitabila legătură dintre cele două scrisori, când tropotul unor picioare pe scările de lemn m-a întrerupt.

— Se întorc, şopti Stoicev punând scrisoarea înapoi, împreună cu a noastră. Domnul Ranov a fost desemnat ghidul dumneavoastră?

— Da, am replicat. Şi pare mult prea interesat de activitatea noastră aici. Mai avem multe să vă povestim despre cercetările pe care le facem, dar sunt chestiuni personale şi totodată…

— Periculoase?

— Cum v-aţi dat seama? m-am mirat. Nimic din ce-i spusesem până acum nu sugerase vreun grad de periculozitate.

Bătrânul clătină din cap cu un amestec insondabil de experienţă a vieţii şi regret.

— Oh! Şi eu am să vă spun anumite lucruri. Nu m-am aşteptat niciodată să mai văd o asemenea scrisoare. Vorbiţi cu domnul Ranov cât mai puţin posibil.

— Nu vă faceţi griji, interveni Helen, surâzând.

— Linişte acum, şopti Stoicev. Voi face în aşa fel încât să putem discuta din nou.

Irina intră în cameră aducând farfurii, pahare şi o sticlă cu un lichid chihlimbariu pe care le aşeză pe masă, iar Ranov veni în urma ei cu pâine şi un castron cu fasole boabe. Zâmbea şi părea aproape îmblânzit. Mi-am dorit să-i pot mulţumi nepoatei, care ne pofti pe toţi la masă şi îşi ajută unchiul să se aşeze confortabil în scaunul său. În faţa mâncării, mi-am dat seama că excursia dimineţii îmi lăsase un gol considerabil în stomac.

— Vă rog, dragi oaspeţi, să vă simţiţi ca acasă, ne invită Stoicev cu un gest ce semăna probabil cu al împăraţilor bizantini.

Irina turnă în pahare băutura aceea al cărei miros numai ar fi fost în stare să ucidă un animal mai mic, iar bătrânul istoric îl înălţă pe al său cu un zâmbet larg şi autentic.

— Beau pentru prietenia dintre savanţii de pretutindeni.

Toţi i-am întors urarea cu entuziasm, mai puţin Ranov, care îşi ridică ironic paharul şi privi pe rând la noi.

— Fie ca studiile voastre să sporească nivelul de cunoştinţe al partidului şi al poporului, spuse el, cu o înclinare spre mine.

Replica lui aproape că-mi tăie pofta de mâncare; vorbea oare la modul general sau voia ca nivelul de cunoştinţe al partidului să sporească într-un domeniu anume? Dar i-am întors mica plecăciune şi am dat rachiul pe gât. Mi-am zis că singurul mod în care-l voi putea bea era dintr-o înghiţitură, iar arsura de gradul trei pe care am simţit-o imediat în gât a fost curând înlocuită de o senzaţie plăcută de căldură. Destul cu băutura asta, mi-am spus; altfel risc chiar să ajung să-mi placă de Ranov!

— Mă bucur că am ocazia de a discuta cu cineva interesat de istoria noastră medievală, mi se adresă Stoicev. Poate că v-ar face plăcere, dumneavoastră şi domnişoarei Rossi, să luaţi parte la o sărbătoare care celebrează două dintre marile figuri ale trecutului nostru. Mâine este ziua Sfinţilor Kiril şi Metodii, creatorii alfabetului slavon; dumneavoastră îi numiţi Chiril şi Metodiu, iar alfabetului îi spuneţi chirilic, nu-i aşa? Noi zicem *kiriliţa,* de la Kiril, călugărul care l-a inventat.

Pentru o clipă n-am ştiut ce să cred, gândindu-mă că se referă la fratele Chiril din scrisoare, dar, când a continuat, mi-am dat seama ce avea în minte şi cât de inventiv putea fi.

— În această după-amiază sunt foarte prins cu articolele mele, dar mâine vor veni aici câţiva dintre foştii mei studenţi şi, dacă vă veţi întoarce şi dumneavoastră, vă voi putea povesti mai multe despre Kiril.

— Sunteţi foarte amabil, replică Helen. Nu vrem să vă răpim prea mult timp, dar vom fi onoraţi să ne întoarcem mâine. Credeţi că se va

putea, tovarăşe Ranov?

Termenul păru să-l incite pe ghidul nostru, care îi aruncă o privire pe deasupra celui de-al doilea pahar de rachiu.

— Desigur, răspunse el. Dacă aşa doriţi să vă continuaţi cercetările, mă bucur să vă fiu de ajutor.

— Foarte bine, interveni Stoicev. Ne vom întâlni cu toţii aici pe la ora unu şi jumătate, iar Irina va pregăti ceva gustos pentru masa de prânz. E un grup plăcut şi veţi întâlni câţiva specialişti ale căror lucrări vi se vor părea, poate, interesante.

I-am mulţumit şi am urmat îndemnul Irinei de a mânca, observând că şi Helen se ferea de restul rachiului din pahar. La sfârşitul mesei, ea se ridică imediat, şi toţi ceilalţi i-am urmat exemplul.

— Nu vrem să vă mai obosim, domnule profesor.

— Nu m-aţi obosit deloc, draga mea, replică el strângându-i mâna călduros, însă cu o privire istovită, mi s-a părut. Aştept cu nerăbdare să ne revedem mâine.

Irina ne conduse până la poartă.

— Pe mâine, spuse ea surâzând, după care adăugă ceva în bulgară, şi prin urmare Ranov îşi netezi atent părul înainte de a-şi pune pălăria pe cap.

— E o fată tare drăguţă, remarcă el în vreme ce ne apropiam de maşină, iar în spatele lui Helen îşi dădu ochii peste cap spre mine.

Abia seara am avut câteva momente singuri. Ranov se retrăsese în sfârşit, după o cină interminabilă în anosta sală de mese a hotelului. Am urcat la etaj împreună cu Helen – liftul era din nou stricat – şi am zăbovit în hol, lângă uşa camerei mele, câteva clipe dulci, sustrase situaţiei bizare în care ne aflam. Când am considerat că Ranov plecase, am coborât din nou, am mers până la o cafenea din apropiere şi ne-am aşezat la o masă, sub crengile unui copac.

— Cineva ne urmăreşte şi aici, îmi spuse Helen în şoaptă.

Mi-am pus servieta cu grijă în poală; renunţasem s-o mai las din mână chiar şi sub mesele din cafenele.

— Dar, cel puţin, continuă ea zâmbind, aici nu sunt microfoane, ca în camera mea. Şi a ta. Tei – adăugă după o clipă, ridicându-şi privirile spre crengile de deasupra capului. Peste vreo două luni vor fi plini de flori. Oamenii fac ceai din ele la mine acasă… şi probabil aici la fel. Când te aşezi la o masă ca asta, mai întâi trebuie s-o ştergi, fiindcă inflorescenţele şi polenul se scutură pretutindeni. Au un parfum de miere, dulce şi proaspăt.

Şi făcu un gest scurt cu mâna, de parcă ar fi alungat din faţa ei mii de flori de un verde-crud. I-am luat mâna într-a mea şi am întors-o cu palma în sus, ca să-i văd liniile delicat desenate. Speram ca ele să prevestească o viaţă îndelungată şi noroc, ambele împărtăşite cu mine.

— Ce părere ai despre scrisoarea pe care ne-a arătat-o Stoicev?

— Ar putea fi o şansă pentru noi. La început mi-am zis că nu-i decât o altă piesă dintr-un mozaic istoric, una foarte interesantă, însă nu vedeam cum ne-ar putea ajuta. Dar când Stoicev şi-a dat seama că a noastră era periculoasă, am început să sper că ştie ceva important.

— Şi eu sper acelaşi lucru, dar, pe de altă parte, e posibil să se fi referit pur şi simplu la faptul că scrisoarea este un material sensibil din punct de vedere politic, aşa cum e în general munca lui, fiindcă are de-a face cu istoria Bisericii.

— Ştiu, oftă Helen. Într-adevăr, e posibil ca asta să fie tot.

— Şi ar fi suficient ca să-l facă reticent de faţă cu Ranov.

— Da. Va trebui să aşteptăm până mâine pentru a afla ce a vrut de fapt să spună. E cumplit pentru tine să aştepţi astfel în fiecare zi, nu-i aşa? mă întrebă, împletindu-şi degetele cu ale mele.

Am încuviinţat cu o mişcare uşoară a capului.

— Dacă l-ai fi cunoscut pe Rossi…

Mă privea în ochi şi, încet, îşi dădu la o parte o şuviţă de păr desprinsă din agrafe. Gestul mi s-a părut atât de trist, încât a conferit o greutate suplimentară următoarelor ei cuvinte:

— Încep să-l cunosc acum, prin tine.

În clipa aceea o chelneriţă cu bluză albă ieşi din cafenea şi ne întrebă ceva. Helen se întoarse spre mine.

— Ce vrem de băut?

Chelneriţa ne privea curioasă – două creaturi care vorbeau o limbă străină.

— De unde ştii cum să comanzi?

— Ceai, hotărî Helen arătând spre ea însăşi şi spre mine. Ceai, vă rog. *Molia.*

— Înveţi repede, am constatat când chelneriţa s-a îndepărtat.

— Am învăţat ceva rusă. Bulgara seamănă bine cu rusa.

Când sosi ceaiul, Helen amestecă în al său cu o expresie serioasă.

— E atât de plăcut să nu-l mai avem pe Ranov alături, încât abia suport să mă gândesc că mâine îl vom vedea din nou. Nu ştiu cum vom putea afla ceva interesant cu el în coasta noastră mereu.

— Eu unul m-aş simţi mai bine dacă aş şti că bănuieşte într-adevăr ceva despre cercetările noastre. Straniu e faptul că-mi aminteşte de cineva, de o persoană pe care am întâlnit-o cândva demult, dar nu-mi pot da seama de cine anume, parcă m-a lovit amnezia.

Mi-am ridicat ochii spre chipul ei plăcut, serios, şi în secunda aceea am simţit cum mintea mea aleargă după ceva, încercând să descâlcească iţele unei enigme – şi nu era vorba despre posibilul «geamăn» al lui Ranov. Era mai degrabă despre faţa lui Helen în lumina înserării, despre gestul meu de a ridica ceaşca de ceai pentru a bea din ea şi despre cuvântul acela pe care-l rostisem. Gândurile îmi

mai zăboviseră asupra lui şi înainte, dar de această dată năvăliră în conştientul meu ca o revărsare.

— Amnezie! am exclamat. Helen… Helen, amnezie!

— Poftim? făcu ea, derutată de intensitatea din glasul meu.

— Scrisorile lui Rossi! Mi-am deschis servieta cu un gest atât de rapid, încât am vărsat ceaiul pe masă. Scrisoarea, călătoria în Grecia!

Mi-au trebuit câteva minute pentru a găsi plicul printre hârtii, pentru a localiza fragmentul şi a i-l citi apoi lui Helen, ai cărei ochi se deschiseră din ce în ce mai mari, ca două hăuri întunecate.

— Îţi aminteşti de scrisoarea în care spunea că s-a întors în Grecia, în Creta, după ce i-a fost luată harta în Istanbul, şi cum i s-a schimbat norocul şi totul a început să-i meargă prost? Ascultă aici: «Bătrânii de la tavernele din Creta păreau mai dornici să-mi depene sutele lor de poveşti cu vampiri decât să-mi spună unde pot găsi alte fragmente de ceramică precum acela pe care îl aveam eu sau antice epave pe care strămoşii lor le găsiseră şi le prădaseră. Într-o seară i-am permis unui necunoscut să-mi facă cinste cu o specialitate locală numită, straniu, *amnesia,* iar rezultatul a fost că a doua zi m-am simţit rău de dimineaţă până seara».

— Oh, Dumnezeule! exclamă Helen în şoaptă.

— «I-am permis unui necunoscut să-mi facă cinste cu o băutură numită *amnesia»,* am repetat, încercând să nu strig. Cine naiba crezi tu că era necunoscutul acela?! De asta a uitat Rossi…

— A uitat… Helen părea hipnotizată de acest cuvânt. A uitat de România…

— … a uitat complet că a fost acolo. În scrisorile către Hedges spune că pleacă în Grecia din România, ca să facă rost de bani şi să participe la nişte săpături arheologice…

— Şi a uitat de mama, încheie Helen, abia auzit.

— … De mama ta, am repetat, având brusc în faţa ochilor imaginea mamei ei stând în poartă şi privindu-ne cum ne îndepărtam. Nu a intenţionat nicio clipă să nu se întoarcă. Doar că, brusc, a uitat totul. Şi de asta… de asta mi-a spus mie că nu-şi mai amintea întotdeauna cu claritate studiile făcute.

Chipul lui Helen era alb acum, cu maxilarul încleştat şi ochii aprigi, plini de lacrimi.

— Îl urăsc, spuse încet, şi ştiam că nu se referă la tatăl ei.”

Capitolul 58

„Am ajuns a doua zi la poarta casei lui Stoicev exact la ora unu şi jumătate. Helen îmi strânse mâna, ignorând prezenţa lui Ranov. Chiar şi ghidul nostru părea a fi într-o dispoziţie festivă: se încrunta mai rar decât de obicei şi îşi pusese un costum maroniu. De unde ne aflam puteam auzi susurul vocilor şi al râsetelor, pe fondul mirosului de fum de lemn şi al cărnii prăjite. «Dacă mi-aş alunga din minte gândul la Rossi, aş putea sărbători şi eu», mi-am zis. Aveam sentimentul că în ziua aceea se va întâmpla ceva care mă va ajuta să-l găsesc şi, în consecinţă, am hotărât să celebrez şi eu, din plin, sărbătoarea Sfinţilor Chiril şi Metodiu.

În curte, grupuri de bărbaţi şi femei discutau sub copertină. Irina alerga de colo-colo, umplând farfuriile oaspeţilor şi turnând în pahare licoarea aceea chihlimbarie. Când ne-a văzut, a venit spre noi cu braţele deschise, de parcă eram deja prieteni vechi. Ne-a strâns mâinile mie şi lui Ranov, iar pe Helen a sărutat-o pe obraji.

— Îmi pare foarte bine că aţi venit. Vă mulţumesc. Unchiul meu n-a dormit mai deloc şi nici n-a mai putut mânca de ieri, de când aţi fost aici. Sper să-i spuneţi voi că trebuie să mănânce.

— Nu te îngrijora, o linişti Helen. Vom face tot ce putem pentru a-l convinge.

L-am găsit pe Stoicev printre oaspeţi, sub meri. Cineva aranjase în cerc câteva scaune de lemn, iar el şedea în cel mai mare, înconjurat de o serie de bărbaţi mai tineri.

— Oh, bun venit, ne ură el şi se ridică anevoie în picioare, ajutat de cei din jur. Bine aţi venit! Vă rog să faceţi cunoştinţă cu ceilalţi prieteni ai mei. Sunt studenţi pe care i-am avut înainte de război şi au fost atât de amabili să vină să mă vadă.

Mulţi dintre bărbaţii din jur, în cămăşi albe şi costume ponosite, erau tineri doar prin comparaţie cu Stoicev; majoritatea trecuseră de cincizeci de ani. Toţi ne-au zâmbit şi ne-au strâns mâinile cu căldură, unul dintre ei aplecându-se şi sărutându-i mâna lui Helen cu o politeţe curtenitoare. Îmi plăceau privirile lor alerte, ochii închişi la culoare şi zâmbetele potolite, în care mai licărea câte un dinte de aur.

Irina se apropie din spate şi părea că îndeamnă pe toată lumea la masă, fiindcă un minut mai târziu ne-am pomenit luaţi de un val de invitaţi care se îndreptau spre mesele de sub copertină. Acolo am dat peste sursa aromei aceleia minunate, care se dovedi a fi o oaie întreagă ce se frigea la proţap în curtea de lângă casă. Masa era încărcată cu vase de ceramică pline cu cartofi fierţi, salată de roşii cu castraveţi, brânză, pâini aurii şi pateuri cu brânză ca acelea pe care le mâncasem în Istanbul. Printre ele erau feluri cu carne, boluri cu iaurt

rece, vinete prăjite şi ceapă. Irina nu ne-a slăbit până ce nu ne-am încărcat farfuriile cu vârf, apoi a venit după noi în mica livadă de meri, ducând pahare cu rachiu.

Între timp, foştii studenţi ai lui Stoicev se luau la întrecere care dintre ei să-i aducă mai multă mâncare şi îi umpleau paharul până la buză. Profesorul se ridică încet în picioare. În curte, lumea ceru să fie linişte, iar el rosti câteva cuvinte între care am prins numele Chiril şi Metodiu, urmate de al meu şi al lui Helen. Când sfârşi, un val de urale îi sublinie spusele: *Stoicev! Za zdraveto na profesor Stoicev! Nazdrave!* Toate chipurile erau luminate de zâmbete; toată lumea se întoarse spre el, cu paharul ridicat, unii oaspeţi având lacrimi în ochi. Mi-am amintit de Rossi, cât de modest ascultase discursurile şi felicitările cu care îi marcasem cea de-a douăzecea aniversare la catedra universităţii. Mi-am întors privirea, cu un nod în gât. Ranov rătăcea de colo-colo, cu un pahar în mână.

Când oaspeţii se aşezară din nou să mănânce şi să discute, eu şi Helen am fost invitaţi pe locurile de onoare, lângă Stoicev.

— Cât mă bucur că ne-aţi putut fi astăzi alături, spuse el zâmbind. Ştiţi, aceasta este sărbătoarea mea preferată. În calendarul bisericesc avem multe zile ale sfinţilor, dar cea de azi e îndrăgită de toţi cei cărora le place studiul, fiindcă este o ocazie de a ne cinsti moştenirea culturală slavonă şi secolele de învăţătură pe care Chiril şi Metodiu, prin intermediul alfabetului lor, le-au făcut posibile. În plus, aceasta e ziua în care colegii şi studenţii mei preferaţi vin şi-l mai scot pe bătrânul lor profesor din birou. Iar eu le sunt foarte recunoscător pentru asta.

Stoicev privi în jur cu dragoste şi bătu uşor cu palma umărul celui mai apropiat dintre invitaţi. Am observat, cu o strângere de inimă, cât de fragilă părea mâna lui, cu pielea subţire şi aproape translucidă.

După o vreme, oaspeţii începură să se retragă, ori spre masă, unde oaia era deja gata, ori în grădină, plimbându-se în grupuri mici. Îndată ce am rămas singuri, Stoicev se întoarse spre noi cu o privire alertă.

— Haideţi să vorbim acum, cât avem posibilitatea. Nepoata mea a promis să-l ţină pe Ranov ocupat cât de mult poate. Am să vă spun câteva lucruri şi am înţeles că şi voi aveţi multe de povestit.

— Cu siguranţă, am replicat şi mi-am tras scaunul aproape de al său. Helen îmi urmă exemplul.

— În primul rând, prieteni, am recitit cu atenţie scrisoarea pe care mi-aţi lăsat-o ieri. Iat-o aici. Luaţi-o şi păstraţi-o în siguranţă. Am citit-o de mai multe ori şi cred că a fost scrisă de aceeaşi persoană ca şi cea pe care o am eu; fratele Chiril e autorul amândurora. Nu am avut originalul, fireşte, dar, dacă traducerea dumneavoastră este fidelă, înseamnă că stilul e acelaşi, iar numele şi datele corespund. Putem fi siguri, cred, că ambele scrisori fac parte din aceeaşi corespondenţă şi

ori au fost expediate separat, ori s-au rătăcit una de alta din cine ştie ce cauze. Acum mai am multe să vă spun, dar mai întâi aş vrea să aflu şi alte detalii despre cercetările voastre. Am impresia că nu aţi venit în Bulgaria numai pentru mănăstirile de aici. Cum aţi găsit această scrisoare?

I-am replicat că ne-am început cercetările din motive pe care mi-ar fi greu să i le descriu, fiindcă par oarecum iraţionale.

— Aţi spus că aţi citit lucrările profesorului Rossi, tatăl lui Helen. El a dispărut recent, în circumstanţe stranii.

I-am povestit apoi pe scurt despre modul în care găsisem cartea cu dragonul în mijloc, despre dispariţia lui Rossi, despre scrisorile şi hărţile ciudate, despre ceea ce aflasem în Istanbul şi Budapesta, fără a omite balada şi gravura cu numele «Ivireanu». Singurul amănunt despre care n-am pomenit nimic a fost Garda Semilunii. Cu atâţia oameni în jur n-am îndrăznit să scot niciun document din servietă, dar am descris cele trei hărţi şi am subliniat asemănarea dintre cea de-a treia şi dragonul din carte. Stoicev ascultă totul cu răbdare şi interes, cu sprâncenele încruntate de concentrare şi ochii larg deschişi. O singură dată mă întrerupse, cerându-mi să-i descriu mai exact cele patru cărţi cu dragon – a mea, a lui Rossi, a lui Hugh James şi a lui Turgut. Ţinând seama de cunoştinţele lui în domeniul literaturii vechi şi al artei tiparului timpuriu, cărţile constituiau un punct deosebit de interes pentru el şi, înţelegând acest lucru, am adăugat, cu un semn spre servieta pe care o ţineam în poală:

— Am exemplarul meu aici.

L-am văzut tresărind şi privindu-mă fix.

— Aş vrea să-l văd şi eu când va fi posibil.

Dar un alt amănunt a părut să-i atragă în mod deosebit atenţia: faptul că stareţul căruia îi fuseseră adresate scrisorile fratelui Chiril condusese la un moment dat Mănăstirea Snagov, din Valahia.

— Snagov, şopti el şi se făcu roşu la faţă, de am crezut că-şi va pierde cunoştinţa. Trebuia să-mi fi dat seama! Şi am scrisoarea aceea în bibliotecă de treizeci de ani!

Speram să-l pot întreba la rândul meu unde o găsise.

— Vedeţi dumneavoastră, avem dovezi că grupul de călugări al fratelui Chiril a călătorit din Valahia la Constantinopol înainte de a veni în Bulgaria, am spus.

— Da. Totdeauna am crezut că scrisoarea se referă la drumul călugărilor veniţi în pelerinaj în Bulgaria de la Constantinopol. Dar nu mi-am dat seama nicio clipă că… Maxim Eupraxius… stareţul de la Snagov… Pentru un moment păru copleşit de propriile gânduri, ce se reflectau pe figura lui mobilă, dar continuă: Şi numele acesta, Ivireanu, pe care l-aţi găsit şi voi, şi domnul Hugh James la Budapesta…

— Ştiţi ce înseamnă?

— Da, da, prieteni. Este vorba despre Antim Ivireanu, un învăţat care a trăit şi a lucrat la Snagov la sfârşitul secolului al XVII-lea, mult timp după domnia lui Vlad Ţepeş. Am citit despre activitatea sa. Era o personalitate de seamă printre învăţaţii vremii şi a atras numeroşi oaspeţi iluştri la Snagov. A tipărit Sfintele Scripturi în română şi arabă, iar tiparniţa sa a fost probabil prima din Valahia. Să mergem în camera mea, repede!

Am privit în jurul nostru.

— Ranov e ocupat cu Irina, am spus în şoaptă.

Stoicev se ridică.

— Da. Vom intra pe uşa aceea laterală. Repede, vă rog!

Nu era nevoie să ne îndemne. Expresia de pe figura lui ar fi fost suficientă să ne facă să-l urmăm chiar şi pe cel mai înalt vârf de munte. Am urcat scările în spatele lui, iar, odată ajunşi în cameră, Stoicev se aşeză la masa din mijloc, pentru a se odihni. Am observat pe ea o serie de cărţi şi manuscrise care nu fuseseră acolo cu o zi înainte.

— N-am avut niciodată prea multe informaţii despre scrisoarea aceea sau despre celelalte, spuse bătrânul după ce-şi trase răsuflarea.

— Celelalte? întrebă Helen aşezându-se lângă el.

— Da. Mai există două scrisori ale fratelui Chiril. Împreună cu a mea şi cu cea din Istanbul sunt în total patru. Trebuie să mergem neîntârziat la mănăstirea de la Rila, pentru a le vedea pe celelalte două. Este o descoperire extraordinară! Dar altceva voiam să vă arăt. Până acum n-am făcut legătura…

Şi se întrerupse brusc, aparent prea uluit pentru a mai continua. După o clipă, se duse într-una dintre încăperile alăturate şi se întoarse cu un volum învelit în hârtie – un vechi jurnal tipărit în germană.

— Am avut un prieten… începu el. Ah, dacă ar mai fi trăit şi azi! V-am spus, îl chema Atanas Anghelov. Da, era bulgar, istoric şi unul dintre primii mei profesori. În 1923 studia ceva în biblioteca de la Rila, una dintre marile noastre arhive medievale, şi a găsit acolo, ascuns în coperta unui volum din secolul al XVIII-lea, un manuscris de prin anii 1400 – cronica unei călătorii din Valahia în Bulgaria. Prietenul meu a murit în vreme ce scria un articol pe marginea lui, pe care eu l-am finalizat şi l-am publicat după aceea. Manuscrisul se află încă la Rila… iar eu n-am bănuit niciodată… Iată, repede! E scris în bulgară, dar vă voi traduce eu cele mai importante pasaje.

Stoicev deschise jurnalul cu o mână tremurândă, iar vocea îi tremură deopotrivă când începu să ne relateze descoperirea prietenului său. Articolul scris pe baza notiţelor lui Anghelov şi documentul în sine au fost publicate de atunci în engleză, cu numeroase revizuiri şi interminabile note de subsol. Dar şi astăzi, de

câte ori îl văd, îmi revin în faţa ochilor chipul îmbătrânit al lui Stoicev, părul lui alb răvăşit deasupra urechilor mari, ochii aplecaţi asupra paginii şi, mai cu seamă, vocea lui tremurătoare.”

Capitolul 59

„CRONICA" LUI ZAHARIA DE LA ZOGRAFU
de Atanas Anghelov şi Anton Stoicev

INTRODUCERE

„Cronica" lui Zaharia ca document istoric

În ciuda caracterului său incomplet, bine-cunoscut şi atât de frustrant, *„Cronica" lui Zaharia,* care include şi „Povestea lui Ştefan Rătăcitorul", este o sursă importantă care confirmă existenţa rutelor de pelerinaj creştin în Balcani în secolul al XV-lea, oferind totodată informaţii despre soarta trupului lui Vlad al III-lea „Ţepeş", domnitorul Valahiei, despre care mult timp s-a crezut că a fost îngropat în mănăstirea de pe lacul Snagov (aflat pe teritoriul actual al României). Este, de asemenea, o rară relatare despre soarta unor neomartiri valahi (deşi nu putem şti cu certitudine care era naţionalitatea călugărilor de la Snagov, cu excepţia lui Ştefan, subiectul *„Cronicii").* Nu se mai cunosc decât şapte neomartiri de origine valahă, şi despre niciunul dintre ei nu se ştie că ar fi fost martirizat pe teritoriul actualei Bulgarii.

„Cronica", numele sub care a ajuns să fie cunoscut acest text, a fost scrisă în slavonă în 1479 sau 1480 de un călugăr numit Zaharia de la Mănăstirea bulgară Zografu de pe Muntele Athos. Zografu, sau „mănăstirea zugravului", fondată în secolul al X-lea şi aparţinând Bisericii bulgare din anii 1220, este situată aproape de centrul peninsulei Athos. Ca şi în cazul Mănăstirii sârbe Hilandar sau al celei ruse Panteleimon, populaţia monastică de la Zografu nu a fost exclusiv bulgară; acest fapt şi lipsa oricărei alte informaţii despre Zaharia elimină orice posibilitate de a-i determina originea; călugărul ar fi putut fi bulgar, sârb, rus sau poate grec, deşi faptul că a scris în slavonă sugerează o origine slavă. *„Cronica"* nu ne spune decât că s-a născut cândva în secolul al XV-lea şi că stareţul de la Zografu avea o părere foarte bună despre el, dat fiind că l-a ales pentru a asculta spovedania lui Ştefan Pribeagul şi a o consemna într-un important scop birocratic şi, probabil, teologic.

Rutele menţionate de Ştefan în istorisirea sa corespund unei serii de trasee de pelerinaj bine cunoscute. Constantinopol era destinaţia finală pentru pelerinii valahi, aşa cum era de fapt pentru întreaga lume creştină răsăriteană. Valahia, şi mai cu seamă Mănăstirea Snagov, era de asemenea un loc de pelerinaj, adesea pelerinii călătorind de la Snagov la Athos sau invers. Faptul că pelerinii treceau prin Haskovo în

drum spre regiunea Bacikovo sugerează că probabil preferau un traseu pe uscat când veneau de la Constantinopol, călătorind prin Edirne (în Turcia de astăzi) spre sud-estul Bulgariei; dacă ar fi trecut prin porturile obişnuite de la Marea Neagră, ar fi ajuns prea departe spre nord pentru a mai poposi în Haskovo.

Menţionarea destinaţiilor tradiţionale ale pelerinilor în *„Cronica" lui Zaharia* ridică o întrebare: este istorisirea lui Ştefan o cronică de pelerinaj? Cele două motive ale peregrinărilor lui Ştefan la care se face referire – exilul din cetatea cucerită a Constantinopolului după 1453 şi transportul unor relicve, plus căutarea unei „comori" în Bulgaria după 1476 – o transformă cel mult într-o variaţie pe tema clasicelor cronici ale pelerinilor. Mai mult decât atât, numai plecarea lui Ştefan, ca tânăr călugăr, din Constantinopol pare a fi fost motivată în primul rând de dorinţa de a vizita alte locuri sfinte, pe alte meleaguri.

Un al doilea domeniu asupra căruia *„Cronica"* aruncă o rază de lumină este sfârşitul vieţii lui Vlad al III-lea al Valahiei, cunoscut în istorie sub numele Vlad Ţepeş şi supranumit Dracula. Deşi mai mulţi istorici contemporani cu el au scris relatări ale campaniilor sale împotriva otomanilor şi ale eforturilor pe care le-a depus pentru preluarea şi păstrarea tronului valah, niciunul nu se referă detaliat la chestiunile privind moartea şi îngroparea sa. Vlad al III-lea a înzestrat generos Mănăstirea Snagov, aşa cum atestă şi povestea lui Ştefan, reconstruindu-i totodată biserica. Este de presupus că Vlad a dorit să fie înmormântat acolo, păstrând astfel tradiţia fondatorilor şi a celor care au înzestrat biserici şi mănăstiri în lumea ortodoxă.

În *„Cronică",* Ştefan afirmă că Vlad a vizitat mănăstirea în 1476, ultimul an al vieţii sale, poate cu câteva luni înainte de a muri. La vremea aceea domnia sa era supusă unor presiuni enorme din partea sultanului Mahomed al II-lea, cu care Vlad dusese numeroase bătălii începând de prin 1460. În acelaşi timp, poziţia sa la conducerea Valahiei era ameninţată de un grup de boieri pregătiţi să treacă de partea lui Mahomed în eventualitatea că acesta plănuia o nouă incursiune în teritoriile valahe.

În cazul în care *„Cronica"* nu greşeşte, Vlad al III-lea a făcut la Snagov o călătorie care a rămas neconsemnată şi care trebuie să fi fost extrem de periculoasă pentru el personal. În *„Cronică"*se afirmă că Vlad a adus o comoară la mănăstire; faptul că a procedat astfel în ciuda riscurilor la care se supunea indică importanţa pe care o avea pentru el relaţia cu Snagovul. Probabil că era perfect conştient de ameninţările la adresa vieţii sale, atât din partea otomanilor, cât şi a principalului său rival valah din perioada respectivă, Basarab Laiotă, cel care a ocupat tronul ţării pentru scurt timp după moartea lui Ţepeş. Din moment ce vizita la Snagov nu-i putea aduce vreun real

avantaj politic, este de crezut că mănăstirea era importantă pentru el din punct de vedere spiritual sau personal – poate fiindcă dorea ca ea să devină locul odihnei sale veşnice. În orice caz, *„Cronica" lui Zaharia* confirmă faptul că Vlad Ţepeş a acordat Snagovului o atenţie specială în ultima parte a vieţii sale.

Circumstanţele morţii lui Vlad al III-lea sunt foarte neclare, confuzia fiind sporită şi de legendele populare care se contrazic adesea şi de studii istorice îndoielnice. La sfârşitul lunii decembrie a anului 1476 sau la începutul lui ianuarie 1477, Ţepeş a fost încercuit, probabil de o parte a armatei otomane din Valahia, şi ucis în luptele care au urmat. Unele tradiţii susţin că de fapt cei care l-au ucis au fost propriii oameni, care l-au confundat cu un ofiţer turc atunci când a urcat pe o culme de deal pentru a avea o vedere mai bună asupra unui câmp de bătălie. O variantă a acestei legende afirmă că unii dintre oamenii săi aşteptau un prilej pentru a-l ucide, pedepsindu-l astfel pentru cruzimile sale extreme. Majoritatea surselor care se referă la moartea sa convin asupra faptului că trupul lipsit de viaţă al domnitorului a fost decapitat, iar capul a fost dus sultanului Mahomed, la Constantinopol, ca dovadă că aprigul său inamic fusese răpus.

În orice caz însă, în conformitate cu istorisirea lui Ştefan, unii dintre supuşii lui Vlad trebuie să-i fi rămas loiali, dat fiind că şi-au riscat viaţa aducându-i corpul la Snagov. Mult timp s-a crezut că trupul decapitat a fost înmormântat în biserica de acolo, în faţa altarului.

Dacă putem avea încredere în relatările lui Ştefan Pribeagul, cadavrul lui Vlad al III-lea a fost transportat în secret de la Snagov la Constantinopol şi de acolo la o mănăstire numită Sveti Gheorghi, în Bulgaria. Scopul acestei deplasări şi ce anume era „comoara" pe care călugării au căutat-o mai întâi în Constantinopol şi apoi în Bulgaria rămân neclare. Istorisirea lui Ştefan susţine că această comoară ar fi „grăbit mântuirea sufletului acestui domnitor", fapt care sugerează că stareţul ar fi considerat acest lucru o necesitate de ordin teologic. Este posibil ca ei să fi căutat vreo relicvă din Constantinopol, cruţată în timpul cuceririi latine şi a celei otomane. Este posibil, de asemenea, ca stareţul să nu fi vrut să-şi asume responsabilitatea distrugerii cadavrului la Snagov sau a mutilării sale conform credinţelor despre vampiri şi nici să rişte ca această sarcină a mutilării să fie preluată de sătenii din regiune. Ţinând seama de statutul lui Vlad şi de faptul că participarea la mutilarea cadavrelor era o practică nerecomandată clerului ortodox, reţinerile stareţului par fireşti.

Din nefericire, pe teritoriul bulgar nu a fost identificat niciun posibil sit funerar pentru Vlad al III-lea, iar locaţia lăcaşului de cult numit Sveti Gheorghi, ca şi cea a Mănăstirii bulgare Paroria, este încă necunoscută; mănăstirea a fost probabil abandonată sau distrusă în perioada stăpânirii otomane, iar *„Cronica"* este unicul document ce

aruncă o rază de lumină asupra posibilei zone de amplasament. *„Cronica”* afirmă că grupul de călugări a străbătut o distanţă mică – „nu prea departe” – de la Mănăstirea Bacikovo, situată la circa treizeci şi cinci de kilometri sud de Asenovgrad, pe râul Cepelarska. În mod clar, Sveti Gheorghi se afla undeva în regiunea central-sudică a Bulgariei. Această zonă, care include o mare parte a munţilor Rodopi, a fost printre ultimele cucerite de otomani pe teritoriul bulgar; unele porţiuni de teren foarte accidentat nu au intrat niciodată pe deplin în stăpânirea turcilor. Dacă Sveti Gheorghi era situată în munţi, acest lucru ar explica în parte alegerea sa ca un loc de odihnă veşnică relativ sigur pentru rămăşiţele trupeşti ale lui Vlad al III-lea.

Deşi în „*Cronică*” se susţine că Sveti Gheorghi a devenit loc de pelerinaj după stabilirea acolo a călugărilor de la Snagov, nu este menţionată în alte surse primare din perioada respectivă şi nici în cele ulterioare, fapt care ar putea sugera că a dispărut sau a fost părăsită la scurt timp după plecarea lui Ştefan. Dispunem însă de unele date referitoare la fondarea ei, în singurul exemplar al tipicului său, păstrat în biblioteca mănăstirii de la Bacikovo. În conformitate cu acest document, Sveti Gheorghi a fost înfiinţată de Gheorghios Comnen, un văr de departe al împăratului bizantin Alexios Comnen, în 1101. *„Cronica” lui Zaharia* menţionează că monahii de acolo erau „puţini şi bătrâni” când a sosit grupul de la Snagov; probabil că acei puţini călugări au păstrat regimul instituit prin tipic, iar lor li s-au alăturat cei veniţi din Valahia.

„Cronica” atrage atenţia asupra călătoriei valahilor prin Bulgaria în două moduri: descriind în detaliu martiriul suferit de doi dintre ei, căzuţi în mâinile oficialilor otomani, şi menţionând interesul arătat de populaţia bulgară deplasării lor prin ţară. Nu avem de unde şti ce anume i-a provocat pe otomanii din Bulgaria, cunoscuţi pentru toleranţa arătată faţă de activităţile religioase creştine, determinându-i să-i considere pe călugării valahi o ameninţare. Ştefan afirmă prin intermediul lui Zaharia că prietenii săi au fost „interogaţi” în oraşul Haskovo înainte de a fi torturaţi şi ucişi, fapt ce sugerează că autorităţile otomane considerau că monahii deţin anumite informaţii de ordin politic, delicate. Haskovo se află în sud-estul Bulgariei, regiune care căzuse sub dominaţie otomană în secolul al XV-lea. În mod straniu, călugărilor martirizaţi le-au fost aplicate pedepsele otomane tradiţionale pentru furt (amputarea mâinilor) şi pentru evadare (amputarea picioarelor). Majoritatea neomartirilor din timpul ocupaţiei otomane erau torturaţi şi ucişi prin alte metode. Aceste pedepse, ca şi percheziţionarea căruţei cu care se deplasau călugării, descrisă de Ştefan, subliniază acuzaţia de furt lansată de oficialităţile din Haskovo, cu toate că, aparent, acesta nu au avut dovezi care s-o susţină.

Ştefan menţionează că populaţia a acordat o atenţie deosebită grupului de călugări în timpul trecerii acestuia prin Bulgaria, fapt care ar fi putut determina curiozitatea otomanilor. Dar cu numai opt ani înainte, în 1469, relicvele Sfântului Ivan Rilski, pustnicul fondator al mănăstirii de la Rila, fuseseră transferate de la Veliko Târnovo într-o capelă de la Rila – o procesiune la care a asistat şi pe care a descris-o apoi Vladislav Grămăticul în lucrarea sa *Cuvânt despre aducerea moaştelor Sfântului Ivan.* În timpul acestui transfer, autorităţile otomane au manifestat toleranţă faţă de atenţia acordată de bulgari relicvelor, iar călătoria a constituit un important eveniment unificator şi un simbol pentru toţi creştinii bulgari. Atât Zaharia, cât şi Ştefan vor fi fost cunoscut poate celebra călătorie a osemintelor lui Ivan Rilski, iar în 1479 probabil că Zaharia a avut la dispoziţie, la Zografu, o relatare scrisă a acestui eveniment.

Faptul că nu cu mult timp în urmă toleraseră o procesiune similară pe teritoriul bulgar conferă o semnificaţie aparte preocupării arătate de otomani călătoriei grupului de călugări valahi. Percheziţionarea căruţei lor – efectuată probabil de garda paşalei locale – sugerează că autorităţile turce din Bulgaria aveau cunoştinţă într-o anumită măsură de scopul călătoriei. În mod cert, oficialităţile otomane nu ar fi fost dispuse să găzduiască în Bulgaria rămăşiţele pământeşti ale unuia dintre cei mai de seamă duşmani ai lor şi nici să accepte venerarea lor. Mai derutant este însă faptul că la percheziţie nu s-a găsit probabil nimic, din moment ce istorisirea lui Ştefan menţionează ceva mai târziu înmormântarea trupului la Sveti Gheorghi. Nu putem decât să emitem ipoteze asupra modului în care călugării au izbutit să ascundă un cadavru întreg (sau chiar fără cap) – dacă aceasta era ceea ce transportau.

În fine, un punct de interes atât pentru istorici, cât şi pentru antropologi este referirea pe care o face *„Cronica”* la credinţele călugărilor de la Snagov cu privire la viziunile pe care le-au avut în biserica mănăstirii. Ei nu au putut cădea de acord asupra a ceea ce s-a întâmplat cu trupul lui Vlad al III-lea în timpul priveghiului şi au relatat câteva dintre incidentele considerate în mod tradiţional ca stând la baza transformării unui cadavru într-un mort viu – un vampir –, ceea ce ar indica faptul că în rândul lor domnea credinţa că trupul neînsufleţit al lui Ţepeş era ameninţat de acest pericol. Unora dintre ei li s-a părut că au văzut un animal sărind asupra cadavrului, iar alţii au crezut că o forţă supranaturală, sub forma unei ceţe sau a unui vânt, a pătruns în biserică şi a făcut ca trupul să se ridice în capul oaselor. Cazul apariţiei unui animal este amplu documentat în folclorul balcanic referitor la „geneza” vampirilor, aşa cum este de altfel şi credinţa că vampirii se pot transforma în ceaţă sau pâclă. Firea sângeroasă şi convertirea lui Vlad al III-lea la catolicism la reşedinţa

regelui ungar Matei Corvin le erau probabil bine cunoscute călugărilor – prima deoarece era deja celebră în Valahia, iar cel de-al doilea fapt fiindcă probabil constituise un motiv de îngrijorare pentru comunitatea ortodoxă de acolo (şi mai cu seamă pentru cei din mănăstirea preferată a domnitorului, al cărei stareţ îi era, probabil, şi duhovnic).

Manuscrisele

„Cronica" lui Zaharia ne este cunoscută prin intermediul manuscriselor *Athos 1480* şi *R. VII. 132,* cel de-al doilea numit şi *Versiunea patriarhală. Athos 1480,* un manuscris in-cvarto în caligrafia semiuncială, este păstrat în biblioteca mănăstirii de la Rila din Bulgaria, unde a fost descoperit în 1923. Documentul, cea mai timpurie dintre cele două versiuni ale *„Cronicii",* a fost redactat în mod aproape cert de Zaharia însuşi la Zografu, probabil pe baza notiţelor luate la căpătâiul lui Ştefan. În ciuda afirmaţiei sale că „a înregistrat fiecare cuvânt", Zaharia trebuie să fi scris această versiune după o considerabilă prelucrare a textului; documentul reflectă o eleganţă a stilului imposibil de atins „la prima mână" şi nu conţine decât o sigură corectură. Manuscrisul original s-a aflat probabil în biblioteca de la Zografu cel puţin până în anul 1814, din moment ce titlul său este menţionat într-o bibliografie a manuscriselor din secolele al XV-lea şi al XVI-lea existente în mănăstire, bibliografie alcătuită în acel an. Documentul a reapărut în Bulgaria în 1923, când istoricul bulgar Atanas Anghelov l-a descoperit ascuns în coperta unui tratat din secolul al XVIII-lea asupra vieţii Sfântului Gheorghe (*Gheorghi 1364.21)* din mănăstirea de la Rila. În 1924, Anghelov a presupus că la Zografu nu mai exista niciun exemplar. Nu se ştie cu exactitate când şi cum a ajuns acest manuscris de la Muntele Athos la Rila, deşi ameninţarea atacurilor piratereşti asupra mănăstirilor de la Athos în cursul secolelor al XVIII-lea şi al XIX-lea poate să fi jucat un rol în mutarea sa (şi a multor altor artefacte şi documente preţioase) de pe Muntele Sfânt.

Cealaltă versiune cunoscută a *„Cronicii" lui Zaharia* – intitulată *R.XVII. 132* sau *Versiunea patriarhală* – se află în biblioteca Patriarhatului Ecumenic din Constantinopol şi datează, conform determinărilor paleografice, de la jumătatea sau de la sfârşitul secolului al XVI-lea. Este, probabil, o versiune mai nouă a exemplarului trimis de stareţul de la Zografu patriarhului în timpul vieţii lui Zaharia. Se presupune că originalul acestei versiuni a însoţit scrisoarea stareţului către patriarh, prin care acesta din urmă era atenţionat cu privire la posibilitatea apariţiei unei erezii la Sveti Gheorghi. Scrisoarea nu mai există în prezent; este însă probabil, că din motive de eficienţă şi discreţie, stareţul de la Zografu i-a cerut lui

Zaharia să facă o copie a cronicii sale spre a o trimite la Constantinopol, păstrând originalul în biblioteca mănăstirii. Timp de cincizeci până la o sută de ani după primirea sa, *„Cronica”* a fost considerată încă un document suficient de important pentru arhiva patriarhală pentru a fi recopiat.

Pe lângă faptul că este probabil o copie ulterioară a unei scrisori trimise de la Zografu, *Versiunea patriarhală* diferă *de Athos 1480* şi din alt punct de vedere: nu mai conţine o parte din relatarea despre ceea ce susţineau călugării de la Snagov că au văzut în timpul priveghiului, şi anume fragmentul care începea cu cuvintele: „Un călugăr a văzut un animal” şi se termina cu: „Trupul decapitat al domnitorului s-a mişcat şi a încercat să se ridice”. Este posibil ca fragmentul să fi fost eliminat în încercarea de a-i feri pe cititorii arhivei patriarhale de contactul cu informaţiile despre erezia descrisă de Ştefan sau cu superstiţiile legate de originea morţilor vii, cu care în general oficialităţile Bisericii nu erau de acord. *Versiunea patriarhală* este dificil de datat, deşi putem spune aproape cu certitudine că e vorba despre exemplarul listat în catalogul bibliotecii patriarhale din anul 1605.

Între cele două manuscrise ale „Cronicii” există o ultimă similaritate, frapantă şi derutantă în acelaşi timp. Ambele au fost rupte aproximativ în acelaşi punct al relatării. *Athos 1480* se încheie cu: „Am aflat”, iar *Versiunea patriarhală* continuă cu fragmentul: „Că nu era o molimă obişnuită, ci”, fiecare fiind tăiată cu grijă după un rând întreg, îndepărtându-se astfel probabil acea parte a relatării lui Ştefan în care se oferă detalii despre posibila erezie sau problemele existente la Sveti Gheorghi. Un indiciu referitor la data la care au fost rupte manuscrisele poate fi găsit în catalogul sus-menţionat, în care *Versiunea patriarhală* este trecută ca „incompletă”. Putem presupune deci că ultima parte a acestei versiuni a fost eliminată înainte de 1605. Nu putem şti însă dacă ambele acte de vandalism au avut loc în aceeaşi perioadă sau dacă primul a servit ca sursă de inspiraţie unui cititor de peste ani; de asemenea, nu ne putem da seama dacă finalurile celor două versiuni erau identice sau nu. Fidelitatea *Versiunii patriarhală* faţă de manuscrisul de la Zografu, cu excepţia fragmentului referitor la priveghi eliminat şi menţionat mai sus, sugerează că relatarea se încheia probabil în mod identic sau foarte asemănător în ambele versiuni. În plus, faptul că şi *Versiunea patriarhală* a fost ruptă, deşi nu mai conţinea fragmentul despre evenimentele supranaturale petrecute la priveghi, susţine ideea conform căreia şi ea se încheia cu o descriere a ereziei sau a situaţiei malefice de la Sveti Gheorghi. Până în prezent, în rândul manuscriselor medievale balcanice nu se mai cunoaşte niciun alt caz de vandalizare intenţionată a celor două exemplare ale unuia şi aceluiaşi document, aflate la sute de kilometri distanţă unul de celălalt.

Ediţii şi traduceri

„Cronica" lui Zaharia de la Zografu a mai fost publicată de două ori anterior. Prima ediţie a fost o traducere în greacă, sumar comentată, inclusă în lucrarea lui Xanthos Constantinos, *Istoria bisericilor bizantine*, 1849. În 1931, Patriarhatul Ecumenic a tipărit-o sub formă de broşură, în slavonă. Atanas Anghelov, cel care a descoperit versiunea de la Zografu în 1923, intenţiona s-o publice însoţită de ample comentarii, dar proiectul a fost zădărnicit de decesul său, survenit în 1924. Unele dintre notele sale au fost publicate postum în 1927, în *Balkanski istoriceski pregled.*

„CRONICA" LUI ZAHARIA DE LA ZOGRAFU

Această istorie mi-a fost spusă mie, Zaharia Păcătosul, de fratele meu întru Hristos, Ştefan Pribeagul din Ţarigrad. El a venit la sfânta noastră Mănăstire Zografu în anul 6987 (1479), când ne-a povestit ciudatele şi minunatele întâmplări ale vieţii sale. Ştefan Pribeagul avea vârsta de cincizeci şi trei de ani când a sosit printre noi, fiind un om înţelept şi pios, care străbătuse numeroase ţări. Slavă aducem Maicii Sfinte care l-a îndrumat către noi din Bulgaria, spre care a pornit cu un grup de călugări din Valahia şi unde a îndurat nenumărate suferinţe în mâinile necredincioşilor turci şi şi-a văzut doi dintre tovarăşi canoniţi în oraşul Haskovo. El şi tovarăşii săi aduceau cu sine prin ţinuturile necredincioşilor moaşte cu puteri miraculoase. Cu acestea ei au pătruns adânc în ţara bulgarilor şi au fost cunoscuţi pretutindeni, astfel că toţi creştinii, bărbaţi şi femei deopotrivă, ieşeau în drum la trecerea procesiunii, pentru a li se închina sau a săruta marginile căruţei.

Iar aceste sfinte moaşte au fost duse astfel la mănăstirea numită Sveti Gheorghi şi aşezate acolo în raclă. Deşi mănăstirea era mică şi retrasă, mulţi pelerini au venit apoi la ea în drumul lor de la Rila şi Bacikovo sau de la Sfântul Munte Athos. Dar Ştefan Pribeagul a fost primul pe care îl cunoaştem noi dintre cei care au văzut Sveti Gheorghi.

Fiindcă a trăit printre noi câteva luni, am înţeles că nu vorbea prea uşor despre Mănăstirea Sveti Gheorghi, deşi ne spunea multe istorisiri despre alte locuri binecuvântate pe care le văzuse, împărtăşindu-le cu noi din firea sa cucernică, pentru ca şi noi, care am trăit mereu aici, să putem cunoaşte minunile bisericii lui Hristos pe alte meleaguri. Astfel ne-a povestit odată despre capela dintr-o insulă în Golful Mariei, pe marea veneţienilor, o insulă atât de mică încât valurile mângâie toate cele patru ziduri ale lăcaşului, şi despre Mănăstirea Sveti Ştefan, aflată la două zile de drum spre sud pe coastă, de unde şi-a luat numele

sfântului, lepădându-se de al său. Toate acestea ni le-a spus şi multe altele pe lângă ele, printre care şi cum a văzut monştri înfricoşători în Marea Marmurei.

Şi cel mai des ne povestea despre bisericile şi mănăstirile din cetatea Constantinopolului înainte ca oştile de necredincioşi ale sultanului să le pângărească. Cu smerenie ne-a spus despre nepreţuitele icoane făcătoare de minuni, ca aceea a Fecioarei din marea biserică a Sfintei Sofia sau icoana ei acoperită din lăcaşul de la Vlaherna. A văzut şi mormântul Sfântului Ioan Hrisostomul şi pe cele ale împăraţilor, capul binecuvântat al Sfântului Vasile din Biserica Panachrantos şi nenumărate alte relicve sfinte. Ce binecuvântare pentru el şi pentru noi, care i-am ascultat istorisirile, că a plecat din cetate pe când era încă tânăr şi a rătăcit din nou, astfel că era departe când procletul Mahomed a ridicat lângă ea o fortăreaţă diavolesc de puternică pentru a lovi oraşul şi la scurt timp după aceea a doborât marile ziduri ale cetăţii Constantinopolului şi i-a ucis sau i-a luat în robie pe cei care trăiau acolo. Apoi, pe când Ştefan era departe şi a auzit veştile, a plâns împreună cu restul creştinătăţii pentru oraşul martirizat.

Şi a adus cu el în mănăstirea noastră rare şi minunate cărţi în desaga sa, pe care le-a adunat şi din care îşi trage sfântă învăţătură, căci el însuşi stăpâneşte greaca, latina, slava şi poate că şi alte limbi pe lângă ele. Ne-a povestit toate aceste fapte şi a lăsat cărţile în biblioteca noastră, pentru slava veşnică, lucru care s-a şi făcut, cu toate că mulţi dintre noi nu ştiu a citi decât într-o limbă, iar unii deloc. Ne-a dat toate aceste daruri zicând că şi-a sfârşit peregrinările şi va rămâne pentru totdeauna, ca şi cărţile sale, la Zografu.

Doar eu şi un alt frate am băgat de seamă că Ştefan n-a vorbit despre şederea lui în Valahia, decât pentru a spune că a fost acolo ucenic, şi nici despre Mănăstirea bulgară Sveti Gheorghi n-a pomenit mult, până la sfârşitul vieţii sale. Căci pe când a venit la noi era deja bolnav şi îl chinuiau mult fierbinţelile în mâini şi picioare, iar după mai puţin de un an ne-a spus că se roagă ca în curând să se plece în faţa tronului Mântuitorului, dacă Domnul iertării îi va ierta şi lui multele păcate. Când s-a aşezat la pat, doborât de boală pentru ultima oară, a cerut să se spovedească stareţului nostru, căci văzuse rele de care trebuia să-şi cureţe cugetul înaintea morţii, iar stareţul, tare tulburat de spovedania lui, mi-a cerut s-o ascult şi eu şi să scriu tot ce va spune, fiindcă voia să trimită la Constantinopol misivă despre ea. Asta am făcut cu grabă şi fără greşeală, şezând la căpătâiul lui Ştefan şi ascultând cu inima plină de mare spaimă istoria pe care răbdător mi-a depănat-o, după care a primit Sfânta Împărtăşanie şi s-a stins în somn, şi a fost îngropat în mănăstirea noastră.

Istorisirea lui Ştefan de la Snagov, cu dreaptă credinţă consemnată de Zaharia Păcătosul

Eu, Ştefan, după ani îndelungi de rătăciri şi după căderea preaiubitei şi sfintei cetăţi a naşterii mele, Constantinopol, am pornit la nord de marea apă ce-i desparte pe bulgari de cei din vechea Dacie. Am cutreierat câmpii şi munţi, şi mi-am găsit calea către mănăstirea ce şade pe insula aflată pe lacul Snagov, un loc minunat de retras şi uşor de apărat. Acolo m-a primit cu drag bunul stareţ şi mi-am luat locul la masă între călugări mai cucernici şi mai smeriţi decât toţi cei pe care i-am întâlnit în călătoriile mele. Mi-au spus că sunt fratele lor şi au împărţit cu mine mâncarea şi băutura de la masa lor, iar eu m-am simţit în mijlocul păcii lor cucernice liniştit cum nu fusesem de multă vreme. Am muncit din greu şi am urmat cu supunere toate poruncile stareţului, astfel că în scurt timp mi-a dat voie să rămân printre ei. Biserica lor nu era mare, dar avea o frumuseţe răpitoare şi clopote renumite, al căror dangăt răsuna peste ape.

Biserica şi mănăstirea primiseră bogate înzestrări şi întăriri de la domnul acelei ţări, Vlad, fiul lui Vlad Dracul, care a fost alungat de două ori de pe tronul său de sultan şi de alţi duşmani. Şi a fost o dată întemniţat de Matei Corvin, regele maghiarilor. Domnul acesta Dracula era tare brav şi în necontenite lupte a prăduit ori a luat înapoi de la necredincioşi pământurile pe care ei le furaseră, şi din prada de război a înzestrat mănăstirea, şi cerea în toată vremea să ne rugăm pentru el, pentru familia lui, şi pentru paza lor, ceea ce şi făceam. Unii călugări şopteau că domnul păcătuise printr-o cruzime fără margini şi că, pe când era întemniţat de regele maghiar, a trecut la credinţa latinească. Stareţul însă nu voia să audă de la nimeni vorbă rea despre el şi nu o dată i-a ascuns pe el şi pe ai săi în altarul bisericii, când alţii de spiţă nobilă îl căutau să-l găsească şi să-l omoare.

În anul din urmă al vieţii sale, Dracula a venit la mănăstire, lucru pe care îl făcea mai adesea în vremurile de demult. Eu nu l-am zărit atunci, căci stareţul mă trimisese împreună cu alţi călugări la o altă biserică, unde avea anumite treburi. Când m-am întors, am auzit că domnul Dracula venise şi lăsase alte averi mănăstirii. Un frate, care se târguia pentru hrană cu sătenii dimprejur şi auzise multe vorbindu-se, şoptea că Dracula voise să aducă şi un sac plin cu nasuri şi urechi, dar când stareţul a auzit şoapta lui, l-a pedepsit cu asprime mare. Aşa că eu nu l-am văzut pe Vlad Dracula trăind, dar l-am văzut în moarte, despre care voi vorbi în scurtă vreme.

Poate la patru luni de la acea zi a venit veste că domnul fusese încercuit în bătălie şi prins, şi răpus de oşteni necredincioşi, după ce mai întâi ucisese cu sabia sa mai bine de patruzeci dintr-înşii. Şi la moartea sa, oştenii sultanului i-au retezat capul şi l-au dus cu ei

pentru a-l arăta stăpânului lor.

Toate acestea erau ştiute de cei din tabăra domnului Dracula şi, cu toate că mulţi dintre ei s-au ascuns după pieirea lui, unii au adus această veste laolaltă cu trupul lui la Mănăstirea Snagov, după care şi ei au fugit. Stareţul a plâns văzând trupul coborât din barcă şi s-a rugat cu glas tare pentru sufletul domnului Dracula şi pentru ca Dumnezeu să ne apere, căci Semiluna necredincioşilor se apropiase mult. Şi apoi a cerut ca trupul să fie dus în biserică.

Era una dintre cele mai cumplite privelişti pe care mi-a fost dat să le văd – corpul acela fără cap înveşmântat în roşu şi purpuriu şi înconjurat de flăcările tremurătoare ale lumânărilor. Am stat de veghe în biserică, la sfântul priveghi, încă trei zile şi trei nopţi. Eu am stat în prima veghe, şi totul era paşnic în jur – mai puţin vederea trupului descăpăţânat. În a doua veghe, totul a fost deopotrivă liniştit; aşa au spus fraţii care au privegheat în noaptea aceea. Dar în cea de-a treia noapte, câţiva dintre monahii obosiţi au aţipit şi s-a petrecut ceva care a înspăimântat inimile celorlalţi. Ce anume nu s-au putut înţelege între ei mai târziu, căci fiecare a văzut altceva. Un călugăr a zărit un animal sărind din întunericul stranelor şi repezindu-se asupra sicriului, dar n-a putut spune ce formă avea. Alţii au simţit o pală de vânt ori au văzut o ceaţă groasă intrând în biserică şi stingând multe dintre lumânări şi au jurat pe sfinţi şi pe îngeri, mai cu seamă pe Arhanghelii Mihail şi Gavril, că, în întuneric, trupul fără cap al domnului s-a mişcat şi a încercat să se ridice. Un mare ţipăt s-a înălţat printre fraţii din biserică, toţi ridicându-şi glasurile cu spaimă şi trezindu-i pe monahii din chilii. Şi, alergând afară, călugării au povestit ce-au văzut, cu amare contraziceri între ei.

Apoi stareţul a ieşit înainte şi, în lumina torţei pe care o ţinea, am văzut că era tare palid şi cutremurat de spusele fraţilor, făcându-şi cruce de mai multe ori. Dar ne-a amintit tuturor că sufletul domnitorului era în mâinile noastre şi că trebuie să ne purtăm cum se cuvine. Ne-a condus apoi în biserică, a aprins lumânările de acolo şi am văzut că trupul zăcea în pace în sicriul lui, la fel ca înainte. Stareţul a pus să se caute în biserică, dar niciun animal sau demon nu a fost găsit în vreun cotlon. După aceasta ne-a cerut să ne venim în fire şi să ne retragem în chiliile noastre, iar, când a sosit vremea, slujba s-a ţinut ca întotdeauna şi totul a fost liniştit.

Dar, în seara care a urmat, stareţul a chemat alături opt călugări, făcându-mi şi mie cinstea de a mă număra printre ei, şi ne-a spus că ne vom preface doar că vom îngropa trupul domnitorului în biserică, fiindcă acesta trebuie dus neîntârziat de aici. Şi a mai zis că va spune doar unuia dintre noi, în secret, unde să ducem trupul şi de ce, pentru ca toţi ceilalţi să fie feriţi cât mai îndelungă vreme prin neştiinţa lor. Şi aşa a făcut, alegând un călugăr pe care-l cunoştea de ani buni şi

spunându-ne nouă celorlalţi doar să-l ascultăm cu supunere şi să nu punem întrebări.

Aşa se face că eu, care crezusem că nu voi mai rătăci vreodată, am pornit din nou la drum şi am străbătut cale lungă, intrând alături de tovarăşii mei în cetatea în care m-am născut şi care era de acum centrul împărăţiei necredincioşilor, găsind că mult se schimbase între timp. Marea biserică a Sfintei Sofia era acum moschee, şi n-am putut intra în ea. Multe biserici fuseseră distruse sau lăsate în paragină, iar altele deveniseră locuri de rugăciune pentru turci, chiar şi Panachrantos. Şi acolo am aflat că eram în căutarea unei comori ce putea grăbi mântuirea sufletului acelui domnitor şi că această comoară fusese deja dobândită cu mare primejdie de către doi bravi şi cucernici călugări de la Mănăstirea Sfântului Mântuitor, fiind în taină scoasă din oraş. Dar unii dintre ienicerii sultanului aveau bănuieli, şi de aceea noi ne aflam în primejdie, şi ne-am văzut încă o dată nevoiţi să plecăm la drum pentru a o găsi, de această dată călătorind în străvechea ţară a bulgarilor.

Trecând noi prin ţara lor, se părea că unii ştiau deja de însărcinarea noastră, căci tot mai mulţi dintre ei ieşeau la drum, înclinându-se tăcuţi la trecerea noastră, iar unii ne urmau cale lungă, atingând căruţa cu mâinile sau sărutându-i marginile. În această călătorie, un lucru cumplit s-a petrecut. Când treceam prin Haskovo, oşteni păgâni din straja oraşului au ieşit călare în faţa noastră şi ne-au oprit cu sila şi cu vorbe grele. Ne-au căutat în căruţă, zicându-ne că vor găsi ce ducem cu noi, şi au aflat două boccele, pe care le-au înşfăcat şi le-au deschis. Văzând că e mâncare înăuntru, necredincioşii le-au aruncat în stradă cu mânie şi au poprit pe doi dintre noi. Fiindcă ei s-au împotrivit că nu ştiu nimic şi i-au înfuriat astfel pe cei răi, celor doi buni călugări le-au fost tăiate mâinile şi picioarele şi li s-a pus sare pe răni înainte de a-şi da sfârşitul. Pe restul ne-au lăsat să plecăm, însoţiţi de blesteme şi de lovituri de bici. După aceea am putut lua trupurile şi mădularele tăiate ale prietenilor noştri, reunindu-le pentru creştineasca îngropăciune în mănăstirea din Bacikovo, ai cărei monahi s-au rugat multe zile şi nopţi pentru cucernicele lor suflete.

Această faptă ne-a lăsat tare întristaţi şi îngroziţi, dar ne-am continuat călătoria, nu mult mai departe şi fără alte întâmplări, până la Mănăstirea Sveti Gheorghi. Acolo, deşi erau puţini la număr şi bătrâni, călugării ne-au primit cu bine şi ne-au spus că, adevărat, comoara pe care o căutam fusese adusă la ei de doi peregrini cu câteva luni în urmă şi totul era cum se cuvine. Nu ne puteam gândi să ne întoarcem în Valahia curând, prin atâtea primejdii, astfel că am rămas acolo. Relicvele pe care le-am adus au fost în taină puse în raclă la Sveti Gheorghi şi faima lor printre creştini i-a adus pe mulţi în peregrinaj acolo, şi ei la rândul lor au păstrat tăcerea. Pentru o vreme

am trăit în pace, iar mănăstirea s-a înălţat mult prin munca noastră. Nu peste mult timp însă, o molimă s-a dezlănţuit în satele din apropiere, dar la început n-a molipsit şi mănăstirea. Am aflat (că nu era o molimă obişnuită, ci)

(Aici manuscrisul a fost rupt sau tăiat.)

Capitolul 60

„Când Stoicev termină de citit, câteva minute nici eu şi nici Helen n-am rostit vreun cuvânt. Bătrânul profesor clătina din când în când din cap, trecându-şi o mână peste obraz, ca pentru a se trezi dintr-un vis. În cele din urmă, Helen sparse tăcerea:

— Este aceeaşi călătorie… Trebuie să fie aceeaşi călătorie.

Stoicev se întoarse spre ea.

— Cred că da. Şi fără îndoială că monahii fratelui Chiril transportau rămăşiţele pământeşti ale lui Vlad Ţepeş.

— Iar aceasta înseamnă că, exceptându-i pe cei doi ucişi de otomani, grupul a ajuns cu bine la o mănăstire din Bulgaria. Sveti Gheorghi. Unde este?

Era întrebarea pe care aş fi pus-o şi eu, prima din multele care mă asaltau. Stoicev îşi duse o mână la frunte.

— Dacă aş şti! murmură el. Nimeni nu ştie. Nu există nicio mănăstire cu numele Sveti Gheorghi în regiunea Bacikovo şi nu avem dovezi că ar fi existat vreuna înainte. Este una dintre numeroasele mănăstiri medievale din Bulgaria despre care ştim că au funcţionat la un moment dat, dar au dispărut în primele secole ale dominaţiei otomane. Probabil că a fost arsă, iar pietrele ei, împrăştiate sau folosite la construirea altor clădiri. Dacă turcii au avut motive s-o urască sau să se teamă de ea – adăugă Stoicev cu o privire tristă –, probabil că au distrus-o complet. În mod cert nu au permis reconstruirea ei, aşa cum s-a întâmplat cu mănăstirea de la Rila. A fost o vreme când mi-am dorit foarte mult să pot localiza Sveti Gheorghi. După ce prietenul meu, Anghelov, a murit, am încercat pentru o vreme să-i continui cercetările. M-am dus la *Bacikovski manastir* şi am vorbit cu călugării de acolo şi cu oamenii din regiune, dar nimeni nu ştia de o mănăstire numită Sveti Gheorghi. N-am găsit-o nici pe vreuna dintre vechile hărţi pe care le-am examinat şi m-am întrebat dacă nu cumva Ştefan i-a spus lui Zaharia un nume fals. M-am gândit că localnicii trebuie să aibă cel puţin o legendă în acest sens, dacă relicvele unui personaj atât de important precum Vlad Dracula au fost îngropate acolo. Am vrut să mă duc la Snagov înainte de război, pentru a vedea ce aş putea afla acolo…

— Dacă v-aţi fi dus, l-aţi fi putut întâlni pe Rossi ori măcar pe arheologul acela, Georgescu! am exclamat.

Stoicev surâse straniu.

— Poate. Dacă l-aş fi întâlnit pe Rossi acolo, poate că ne-am fi completat unul altuia cunoştinţele atunci, înainte de a fi prea târziu.

Eram curios dacă voise să spună «înainte de revoluţia din Bulgaria, înainte de a fi eu exilat aici», dar nu l-am întrebat. O clipă mai târziu

însă, ne-a explicat el:

— Vedeţi dumneavoastră, mi-am întrerupt cercetările relativ brusc. În ziua în care m-am întors din regiunea Bacikovo, hotărât să mă duc în România, am găsit, când am intrat în apartamentul meu din Sofia, o scenă cutremurătoare. Stoicev se întrerupse un moment şi închise ochii, apoi continuă: Încerc să nu mă gândesc la ziua aceea. Trebuie să vă spun mai întâi că aveam un mic apartament în apropiere de *Rimskaia stena* – zidul roman din Sofia, un sit antic –, la care ţineam mai mult pentru istoria împrejurimilor sale. Am ieşit după nişte cumpărături şi mi-am lăsat pe birou cărţile şi hârtiile despre mănăstiri şi despre Bacikovo. Când m-am întors, am constatat că îmi răscolise cineva lucrurile, îmi scosese cărţile de pe rafturi şi îmi căutase prin dulap. Pe birou, peste hârtiile mele, era o mică dâră de sânge. Ştiţi cum pătează… cerneala… o foaie de hârtie… În mijlocul biroului se afla o carte pe care n-o mai văzusem niciodată înainte…

Brusc, bătrânul se ridică şi se îndreptă din nou spre camera alăturată, unde l-am auzit mişcându-se şi frunzărind cărţile. Ar fi trebuit să mă duc şi să-l ajut, dar am rămas încremenit, privind neajutorat spre Helen – şi ea la fel de îngheţată ca mine. După o clipă, Stoicev se întoarse, aducând un volum legat în piele veche şi roasă. Îl aşeză pe masă şi îl deschise cu mâini tremurătoare, răsfoindu-l şi arătându-ne, fără un cuvânt, filele goale şi unica imagine din centru. Dragonul părea mai mic, fiindcă formatul mare al paginilor lăsa un spaţiu larg în jurul lui, dar era în mod cert aceeaşi gravură, identică până şi în privinţa petei aceleia pe care o văzusem în cartea lui Hugh James. Aici mai era însă o pată, pe marginea îngălbenită de lângă ghearele dragonului. Stoicev ne-o arătă, însă, copleşit probabil de emoţie – dezgust, teamă poate? –, uită să ni se mai adreseze în engleză:

— *Krâv.* Sânge.

M-am aplecat asupra paginii. Pata maronie era, în mod clar, amprenta unui deget.

— Dumnezeule! am exclamat amintindu-mi brusc de biata mea pisică şi de Hedges, prietenul lui Rossi. Mai era cineva sau ceva în cameră? Ce-aţi făcut când aţi văzut asta?

— Nu mai era nimeni în cameră. Uşa fusese încuiată şi era încă aşa când m-am întors eu acasă şi am găsit scena aceea oribilă. Am chemat poliţia, au căutat peste tot şi în final au… cum se spune?… au analizat o mostră de sânge proaspăt şi au făcut unele comparaţii. Au descoperit rapid cui aparţinea pata de sânge.

— Cui? întrebă Helen, aplecându-se în scaun.

Vocea lui Stoicev scăzu şi mai mult, astfel că m-am aplecat şi eu pentru a-i prinde cuvintele şi am văzut broboane de sudoare lucindu-i pe faţă.

— Mie, răspunse el.

— Dar…

— Nu, sigur că nu. Nu fusesem acolo, în cameră. Dar poliţia a crezut că eu pusesem totul la cale. Unicul element care nu se potrivea era amprenta. Specialiştii au spus că n-au văzut niciodată o amprentă umană ca aceea; avea prea puţine linii. Mi-au înapoiat cartea şi hârtiile şi m-au pus să plătesc o amendă fiindcă au considerat că înscenasem totul. Şi aproape că mi-am pierdut postul universitar.

— Şi aţi renunţat la cercetări?

Stoicev ridică resemnat din umerii săi slabi.

— E singurul proiect pe care nu l-am finalizat. L-aş fi putut continua totuşi, dacă nu ar fi fost asta, adăugă el, întorcând încet paginile cărţii, până la fila a doua.

Acolo, pe pagina aceea, am văzut un singur cuvânt, caligrafiat cu cerneală veche, deja decolorată, într-o elegantă scriere arhaică. Ştiam deja suficient de bine alfabetul inventat de Chiril, astfel că am desluşit semnificaţia cuvântului, deşi prima literă m-a derutat la început. Helen îl citi însă cu glas tare:

— STOICEV. Oh, aţi găsit scris propriul nume! Ce teribil!

— Da, numele meu, scris cu o cerneală şi într-un stil evident medievale. Am regretat întotdeauna laşitatea de care am dat dovadă, dar mi-a fost teamă. M-am gândit că mi s-ar putea întâmpla ceva – aşa cum i s-a întâmplat tatălui dumneavoastră, doamnă.

— Şi aţi avut dreptate să vă temeţi, am intervenit. Dar să sperăm că nu este deja prea târziu pentru profesorul Rossi.

— Într-adevăr. Dacă am putea găsi Sveti Gheorghi! Mai întâi, trebuie să mergem la Rila şi să cercetăm celelalte scrisori ale fratelui Chiril. Aşa cum v-am spus, n-am făcut niciodată legătura între ele şi *„Cronica” lui Zaharia.* Nu am aici copii ale lor, iar autorităţile de la Rila nu au permis publicarea lor, deşi o serie de istorici – eu numărându-mă printre ei – au cerut această permisiune. Şi există la Rila o persoană cu care aş vrea să vorbiţi, cu toate că s-ar putea să nu vă fie de niciun ajutor.

Stoicev părea că ar vrea să mai spună ceva, dar în momentul acela s-au auzit paşi apăsaţi pe scară. Bătrânul a încercat să se ridice şi mi-a aruncat o privire rugătoare. Am înhăţat volumul vechi de pe masă şi m-am repezit cu el în încăperea alăturată, ascunzându-l cât mai bine în spatele unei cutii. Apoi am revenit în cameră la timp pentru a-l vedea pe Ranov deschizând uşa.

— Ah! exclamă el. O reuniune a istoricilor. Lipsiţi de la propria petrecere, domnule profesor.

Şi începu să scotocească nestingherit printre cărţile şi hârtiile de pe birou, oprindu-se în cele din urmă asupra jurnalului din care Stoicev ne citise fragmente ale *„Cronicii” lui Zaharia.*

— Spre ăsta s-au îndreptat atenţiile voastre? întrebă el, aproape cu un zâmbet. Poate că ar trebui să-l citesc şi eu, pentru a fi mai învăţat. Sunt multe lucruri pe care încă nu le cunosc despre Bulgaria medievală. Iar amuzanta dumneavoastră nepoată nu e atât de interesată de mine pe cât am crezut. I-am adresat o foarte serioasă invitaţie în cel mai drăguţ ungher al grădinii de aici şi am constatat că e cam inflexibilă.

Stoicev se înroşi de furie şi păru gata să spună ceva, dar, spre surprinderea mea, Helen i-o luă înainte:

— Ţine-ţi mâinile murdare departe de fata aceea, rosti ea privindu-l în ochi. Ai venit aici ca să ne tracasezi pe noi, nu pe ea.

Am prins-o de braţ, temându-mă să nu-l înfurie; ultimul lucru de care aveam nevoie acum era un dezastru de ordin politic. Dar Ranov se mulţumi să-i întoarcă aceeaşi privire lungă şi măsurată, pentru ca în cele din urmă fiecare să se întoarcă în altă parte. Stoicev, între timp, îşi revenise.

— Ar fi extrem de util pentru cercetările oaspeţilor noştri dacă aţi aranja să poată călători la Rila, îi spuse el calm lui Ranov. Aş vrea să merg şi eu cu dumnealor; va fi o onoare pentru mine să le pot prezenta eu însumi biblioteca de la Rila.

— Rila? făcu Ranov, cântărind jurnalul în palmă. Foarte bine. Aceea va fi următoarea noastră destinaţie. Probabil poimâine. Vă voi trimite un mesaj, domnule profesor, ca să ştiţi când anume să veniţi.

— N-am putea merge mâine? am întrebat încercând să adopt un ton cât mai firesc.

— A, deci vă grăbiţi!? E nevoie de timp pentru a satisface o solicitare atât de serioasă.

Stoicev încuviinţă printr-o înclinare a capului.

— Vom aştepta răbdători, iar până atunci distinşii profesori se pot relaxa vizitând Sofia. Deci, prieteni, mi-a făcut plăcere acest schimb de idei, însă Chiril şi Metodiu nu se vor supăra dacă vom merge acum să mâncăm, să bem şi să ne veselim, cum se spune. Haideţi, domnişoară Rossi – Stoicev întinse o mână fragilă spre Helen, care îl ajută să se ridice. Daţi-mi braţul şi vom merge să celebrăm împreună o sărbătoare a cunoaşterii şi a învăţăturii.

Ceilalţi oaspeţi se strânseseră deja sub copertină şi imediat am văzut de ce: trei dintre bărbaţii mai tineri îşi scoteau din cutii instrumentele muzicale, pregătindu-le, alături de mese. Un ins costeliv cu un smoc de păr negru încerca clapele unui acordeon. Altul avea un clarinet la care scoase câteva note, în vreme ce un al treilea scoase la iveală o tobă din piele şi un beţişor lung, cu un capăt îngroşat. Muzicanţii se aşezară în scaune, îşi zâmbiră unul altuia, încercară o gamă şi îşi aranjară poziţiile. Cel de la clarinet îşi scoase haina.

Apoi, schimbând câte o privire, încropiră parcă de nicăieri cea mai

vioaie muzică pe care am auzit-o vreodată. Stoicev surâdea din scaunul său, de lângă oaia friptă, iar Helen, alături de mine, mă strânse de braţ. Era o melodie ce se învârtejea în aer asemenea unui ciclon, adoptând apoi un ritm ce nu-mi era familiar, dar care mi s-a părut irezistibil odată ce i-am prins mişcarea. Acordeonul îl însoţea, notele zburând de sub degetele interpretului. Mă uimeau energia şi rapiditatea cu care cântau cei trei, stârnind strigăte de veselie şi de încurajare din partea spectatorilor.

După numai câteva minute, câţiva dintre cei care ascultau se ridicară de pe locurile lor, prinzându-şi câte un partener pe după mijloc, şi începură un joc la fel de vioi ca muzica. Pantofii lor lustruiţi săreau şi tropoteau pe iarbă. Curând li se alăturară câteva femei în rochii sobre, dansând cu partea de sus a corpului ţeapănă şi dreaptă, doar picioarele mişcându-li-se în viteză. Chipurile tuturor radiau; zâmbeau de parcă nu s-ar fi putut stăpâni, iar acordeonistul le răspunse pe măsură. Bărbatul din capul şirului de dansatori scoase o batistă albă şi o ridică fluturând-o în aer, în cercuri repezi. Ochii lui Helen străluceau, iar palma ei bătea tactul pe masă, de parcă n-ar fi putut sta locului. Muzicanţii continuară să cânte, în vreme ce noi, ceilalţi, strigam şi îi încurajam printre înghiţituri, iar dansatorii nu dădeau semne că s-ar opri. Într-un târziu, muzica încetă şi hora se destrămă, participanţii ştergându-şi frunţile asudate şi râzând în gura mare. Bărbaţii îşi reumplură paharele, iar femeile îşi aranjară părul sau îşi căutară batistele, chicotind şi vorbind între ele.

Apoi acordeonistul îşi manevră din nou instrumentul, dar de această dată într-o serie de triluri lente, prelungi, ca nişte vaiete. Dându-şi capul pe spate, omul începu să cânte cu glas tare. Era de fapt ceva jumătate cântec, jumătate bocet, o melodie baritonală atât de sfâşietoare, încât mi-am simţit inima strângându-se, chinuită parcă de toate dorurile vieţii mele.

— Ce cântă? l-am întrebat pe Stoicev, pentru a-mi masca emoţia.

— E un cântec vechi, foarte vechi; cred că datează de cel puţin trei sau patru sute de ani. Este povestea unei frumoase şi tinere bulgăroaice, hăituite de năvălitorii turci. Ei vor s-o ducă în haremul paşei lor, dar fata refuză. Aleargă şi urcă pe un munte din apropiere, iar ei o urmăresc în galopul cailor. În vârful muntelui e o stâncă înaltă. Acolo fata strigă că mai degrabă moare decât să devină ibovnica unui necredincios şi se aruncă în hău. Mai târziu, un izvor se naşte la poalele muntelui, cu cea mai dulce şi mai curată apă din vale.

— Avem şi noi, în România, cântece cu temă similară, spuse Helen.

— Cred că pot fi întâlnite pretutindeni acolo unde jugul otoman a asuprit popoarele din Balcani. Folclorul bulgar cuprinde mii de astfel de cântece, cu teme diferite, şi toate sunt strigăte de revoltă împotriva jugului străin.

Acordeonistul păru să-şi spună că ne-a îndurerat suficient, fiindcă la finele cântecului ne gratulă cu un zâmbet şoltic şi de pe clapele instrumentului zbură iarăşi o melodie veselă, de joc. De data aceasta majoritatea oaspeţilor se alăturară şirului de dansatori, care şerpuia pe terasă. Cineva ne îndemnă să ne ridicăm şi noi şi, după o secundă, Helen se prinse în joc. Eu însă am rămas nemişcat în scaun, alături de Stoicev. Îmi plăcea s-o privesc cum prinde rapid pasul. Probabil că dansul era în sângele ei; corpul îi adoptase o poziţie semeaţă, dar firească, iar picioarele i se mişcau fără greş în ritmul sincopat. Privindu-i silueta mlădioasă în bluza albă şi fusta neagră, chipul strălucitor încadrat de buclele întunecate, m-am pomenit rugându-mă ca nimic rău să nu i se întâmple vreodată şi întrebându-mă în acelaşi timp dacă mă va lăsa să am grijă de ea.”

Capitolul 61

„Dacă locuinţa lui Stoicev mi-a umplut sufletul, când am văzut-o, de o bruscă descurajare, prima imagine a mănăstirii de la Rila mi-a insuflat un sentiment de smerenie. Lăcaşul era aşezat într-o vale adâncă, umplând-o aproape cu totul. Deasupra zidurilor şi cupolelor ei se înălţau munţii Rila, foarte abrupţi şi împăduriţi cu molizi înalţi. Ranov parcase maşina în umbra porţii principale şi, împreună, am intrat alături de câteva grupuri de turişti. Era o zi fierbinte şi uscată; vara balcanică părea din ce în ce mai aproape şi, pe jos, praful se învârtejea în jurul gleznelor noastre. Porţile mari de lemn erau deschise şi, printre ele, am pătruns într-o lume pe care n-o voi putea uita vreodată. În jurul nostru se ridicau zidurile mănăstirii, albe şi vârstate în negru şi roşu, cu lungi logii orizontale din lemn. Ocupând aproape o treime din curtea imensă, biserica se înălţa splendid proporţionată, decorată cu fresce bogate la intrare, iar cupolele de un verde-palid erau luminate de soarele amiezii. Alături străjuia un turn pătrat, solid, din piatră cenuşie, evident mult mai vechi decât restul clădirilor. Stoicev ne-a spus că era Turnul lui Hrelio, construit de un nobil din Evul Mediu, ca refugiu împotriva duşmanilor săi politici. Era singurul element care supravieţuise din prima mănăstire ridicată pe acest loc, incendiată de turci şi reconstruită secole mai târziu. În momentul acela clopotele începură să bată, speriind un stol de păsări ce-şi luară zborul şi, urmărindu-le cu privirea, am văzut din nou crestele uluitor de înalte care ne înconjurau – un drum de o zi până sus, cel puţin. Oare Rossi se afla undeva aici, între aceste stânci imemoriale?

Lângă mine, cu o eşarfă subţire legată peste păr, Helen îşi trecu braţul pe sub al meu, şi mi-am amintit de seara aceea în Istanbul, în Hagia Sofia – o amintire parcă din trecutul îndepărtat, deşi abia se scurseseră câteva zile de atunci –, când îmi strânsese mâna cu atâta forţă. Otomanii cuceriseră aceste pământuri cu mult înaintea Constantinopolului; aici ar fi trebuit să ne începem călătoria, nu în Hagia Sofia. Pe de altă parte, principiile bizantinilor, artele şi arhitectura lor îşi lăsaseră cu mult înainte amprenta asupra culturii bulgare. Acum, Hagia Sofia era un muzeu printre moschei, în vreme ce această vale izolată părea însăşi chintesenţa civilizaţiei bizantine.

Alături de noi, Stoicev gusta cu evidentă plăcere sentimentele noastre de uimire. De sub o pălărie cu boruri largi, Irina îl ţinea ferm de braţ. Doar Ranov şedea singur, într-o parte, privind încruntat în jur, întorcând capul cu suspiciune când un grup de călugări trecu pe lângă noi şi intră în biserică. Dusesem adevărate lupte pentru a-l convinge să-i ia în maşină pe Stoicev şi pe Irina; era foarte bine că

profesorul voia să ne prezinte el însuşi mănăstirea – obiectase Ranov –, dar nu vedea de ce n-ar lua şi el autobuzul, la fel ca toţi ceilalţi bulgari. M-am abţinut să-i răspund că bulgarul de faţă – Ranov în persoană – nu lua nicidecum autobuzul. În cele din urmă am avut câştig de cauză, dar acest lucru nu l-a împiedicat pe ghidul nostru să bombăne tot drumul din Sofia până la casa profesorului: Stoicev se folosise de celebritatea sa pentru a susţine idei superstiţioase şi antipatriotice; toată lumea ştia că refuzase să se dezică de neştiinţificul său ataşament faţă de Biserica Ortodoxă; avea un fiu care studia în Germania de Est şi era aproape la fel de rău ca părintele lui. Dar câştigasem bătălia, Stoicev venise cu noi, iar când ne-am oprit pentru masa de prânz la un local în munţi, Irina mi-a şoptit că nu l-ar fi lăsat pe unchiul ei să vină dacă ar fi trebuit să ia autobuzul; n-ar fi suportat un asemenea drum în căldura amiezii.

— Aceasta e aripa în care locuiesc şi azi călugării, ne spuse Stoicev. Iar acolo, pe latura aceea, este pensiunea în care vom dormi noi. Veţi vedea ce linişte e aici noaptea, în ciuda mulţimii de vizitatori de peste zi. Mănăstirea este una dintre comorile noastre naţionale şi oamenii vin aici în număr mare, mai cu seamă vara. Seara însă, tăcerea se reinstaurează. Haideţi, intrăm să vorbim cu stareţul. I-am telefonat ieri şi ne aşteaptă.

Şi profesorul deschise drumul cu o neaşteptată vigoare, privind nerăbdător în jur, ca şi cum lăcaşul îi dăduse o nouă viaţă.

Sala de audienţe a stareţului se afla în aripa monastică, la etajul întâi. Un călugăr cu rasă neagră şi barba castanie, lungă ne deschise uşa. Stoicev intră primul, scoţându-şi pălăria. Stareţul se ridică de pe o banchetă de lângă perete şi ne veni în întâmpinare, schimbând saluturi cordiale cu Stoicev, care se aplecă pentru a-i săruta mâna şi primi binecuvântarea clericului. Acesta era un bărbat zvelt, de circa şaizeci de ani, cu fire cărunte în barbă şi ochii limpezi, albaştri; am fost uimit să constat că există şi bulgari cu ochi albaştri. Ne strânse mâinile într-un stil cât se poate de modern, sub privirea evident dispreţuitoare a lui Ranov. Apoi ne făcu semn să ne aşezăm şi un călugăr aduse o tavă cu pahare – de această dată pline nu cu *rakiia,* ci cu apă rece – alături de care, pe mici platouri, se afla pastă din aceea cu aromă de trandafiri, de care văzusem şi în Istanbul. Am observat că Ranov nu bău din paharul lui, de parcă s-ar fi temut să nu fie otrăvit.

Stareţul era în mod clar încântat să-l primească pe Stoicev, şi mi-am închipuit că vizita constituia o veritabilă plăcere pentru amândoi. Prin intermediul bătrânului istoric ne întrebă de unde veneam din America, dacă mai vizitasem şi alte mănăstiri în Bulgaria, cum anume ne putea ajuta şi cât vom rămâne acolo. Stoicev vorbi cu el pe îndelete, traducându-ne apoi pentru a răspunde la întrebări. Puteam zăbovi în biblioteca mănăstirii atât cât doream, ne spuse stareţul; puteam dormi

în casa de oaspeţi; ar trebui să participăm la slujbele din biserică; eram bine-veniţi oriunde, cu excepţia chiliilor – aici monahul schiţă un gest uşor spre Helen şi Irina –, şi în niciun caz nu va admite ca prietenii profesorului Stoicev să plătească pentru găzduire. I-am mulţumit, recunoscători, iar Stoicev se ridică în picioare.

— Şi acum, fiindcă am primit această amabilă permisiune, să mergem în bibliotecă.

Şi porni deja spre uşă, după ce sărută din nou mâna stareţului, plecându-se în faţa lui.

— Unchiul meu e foarte emoţionat, ne şopti Irina. Mi-a spus că scrisoarea dumneavoastră este o descoperire de mare importanţă pentru istoria Bulgariei.

M-am întrebat dacă ea ştia totuşi cât de multe depindeau în realitate de aceste cercetări, ce hăţişuri ne aşteptau în cale, dar mi-a fost imposibil să descifrez altceva în expresia ei. Îşi ajută unchiul să iasă, şi i-am urmat de-a lungul galeriilor de lemn ce străbăteau curtea, însoţiţi de Ranov cu o ţigară în mână.

Biblioteca era găzduită de o încăpere lungă la primul etaj, pe laterala opusă faţă de camerele stareţului. La intrare ne întâmpină un călugăr cu barba neagră – un ins înalt, cu obrajii supţi, care mi s-a părut că i-a aruncat lui Stoicev o privire aspră înainte de a schiţa un salut înspre noi.

— Dumnealui este fratele Rumen, bibliotecarul, ni-l prezentă profesorul, şi ne va ajuta să găsim ceea ce dorim.

Câteva cărţi şi manuscrise fuseseră expuse în vitrine din sticlă şi etichetate, pentru turişti. Mi-ar fi plăcut să zăbovesc puţin asupra lor, dar ne-am îndreptat spre o nişă adâncă, în partea din spate a încăperii. Domnea o răcoare miraculoasă aici, în pântecele mănăstirii, şi nici chiar cele câteva becuri electrice nu izbuteau să alunge întunericul profund ce învăluia colţurile. Dulapurile şi rafturile de lemn erau înţesate de cărţi în cutii şi lăzi. Într-o margine, un mic altar fusese ridicat sub icoana unei Fecioare cu preţiosul ei Prunc, flancată de doi îngeri cu aripi roşii, în faţa cărora atârna o candelă de aur cu pietre preţioase. Zidurile străvechi erau văruite, iar mirosul ce se simţea pretutindeni era amestecul familiar de pergament în descompunere, piele şi catifea. M-am bucurat văzând că Ranov avusese decenţa de a-şi stinge măcar ţigara înainte de a intra în această veritabilă sală a comorilor.

Stoicev bătu cu piciorul în podea, de parcă ar fi invocat nişte spirite.

— Aici, spuse el, se află însăşi inima poporului bulgar; de patru sute de ani, călugării din această mănăstire au vegheat asupra moştenirii noastre culturale, adesea în secret. Generaţii de monahi bine-credincioşi au copiat aceste manuscrise sau le-au ascuns atunci când mănăstirea a fost atacată de păgâni. Se află aici doar un mic procent

din moştenirea poporului nostru; mare parte din ea a fost distrusă, desigur. Dar suntem recunoscători pentru ceea ce ne-a rămas.

Stoicev se adresă apoi bibliotecarului, care începu să caute atent în cutiile etichetate de pe rafturi. După câteva minute, luă o ladă din lemn şi scoase din ea câteva volume. Cel de deasupra era ornat cu o frapantă imagine pictată a lui Iisus – sau cel puţin aşa am crezut eu –, cu un glob într-o mână şi un sceptru în cealaltă, cu figura învăluită într-o melancolie tipic bizantină. Spre dezamăgirea mea, scrisorile fratelui Chiril nu se aflau în acest volum splendid, ci într-unul cu înfăţişare banală, de dedesubt, care avea nuanţa osului vechi. Bibliotecarul îl aşeză pe o masă, iar Stoicev se aşeză şi îl deschise nerăbdător, cu încântare. Eu şi Helen ne-am pus alături notesurile, iar Ranov continuă să se plimbe prin faţa rafturilor, de parcă ar fi fost prea plictisit pentru a sta într-un loc.

— Din câte îmi amintesc, începu Stoicev, există două scrisori aici, şi nu se ştie în mod cert dacă au mai fost şi altele, dacă fratele Chiril a mai scris unele care nu s-au păstrat până azi.

Degetul său arătă spre prima pagină, acoperită cu un scris mărunt, rotund şi îngrijit; fila era foarte veche, aproape maronie. Profesorul se întoarse spre bibliotecar şi-l întrebă ceva.

— Da, ne spuse apoi, mulţumit. Le-au copiat în bulgară, şi pe acestea, şi alte documente rare din acea perioadă.

Bibliotecarul aşeză pe masă un dosar, pe care Stoicev îl examină o vreme tăcut, comparând paginile dactilografiate cu textul de pe filele vechi şi îngălbenite.

— Au făcut o treabă bună, aprecie el în cele din urmă. Voi încerca să vă traduc cât mai fidel cu putinţă.

Şi începu să ne citească, pe rând, cele două scrisori.

> Sfinţia Ta, mărite stareţ Eupraxius,
>
> Suntem deja de trei zile pe drumul ce duce de la Laota la Vin. Într-o noapte am dormit în grajdul unui bun gospodar, iar în alta la sihăstria Sfântului Mihail, unde nu mai vieţuiesc acum călugări, dar unde am avut cel puţin parte de adăpostul unei grote. Noaptea trecută am fost nevoiţi, pentru prima dată, să rămânem în pădure, întinzându-ne pledurile în ţărână şi odihnindu-ne trupurile în cercul format de cai şi căruţă. Lupii s-au apropiat îndestul pentru a-i auzi urlând, iar caii, îngroziţi, au dat să fugă. Cu mare greutate i-am potolit. Acum sunt tare bucuros de prezenţa fraţilor Ivan şi Teodosius, cu puterea şi statul lor vânjos, şi aduc slavă Domnului pentru înţelepciunea ta de a ni-i da tovarăşi.
>
> În seara aceasta am fost bine primiţi în casa unui cioban oarecum înstărit şi deopotrivă cucernic; are trei mii de oi în

regiune şi ne-a poftit să ne odihnim pe aşternuturile sale moi, deşi eu, unul, aş fi ales podeaua, ca fiind mai potrivită pentru rugăciunile noastre. Nu mai suntem în pădure, ci ne înconjoară acum dealurile, prin care vom putea merge cu egală binecuvântare pe ploaie ca şi pe vreme bună. Bunul gospodar ne spune că au fost de două ori loviţi de năvala păgânilor de peste râu, aflat acum la depărtare de numai câteva zile de mers – dacă fratele Angelus se poate însănătoşi pentru a ţine pasul cu noi. Mă bate gândul să-l las să urce pe unul dintre cai, deşi sfânta greutate pe care o transportă le este deja de-ajuns. Din fericire, n-am văzut în drum nici urmă din oastea necredincioşilor.

Umilul tău supus întru Hristos,
fr. Chiril
aprilie, anul de la facerea lumii 6985

Sfinţia Ta, mărite stareţ Eupraxius,

Sunt câteva săptămâni de când am părăsit oraşul, iar acum străbatem deschis ţinuturile necredincioşilor. Nu îndrăznesc să-ţi scriu unde ne aflăm, de teamă că vom fi capturaţi. Poate că ar fi trebuit totuşi să aleg drumul pe mare, dar Dumnezeu ne va apăra pe calea pe care am ales-o. Am văzut în drum ruine arse: două mănăstiri şi o biserică. Biserica mai fumega încă. Cinci călugări au fost spânzuraţi acolo pentru că au pus la cale o revoltă, iar fraţii lor întru Domnul, care au supravieţuit, au fost risipiţi deja pe la alte mănăstiri. Acesta e singurul lucru pe care l-am aflat, căci nu putem vorbi cu oamenii care ies în calea noastră. Nu avem motive să credem totuşi că una dintre aceste mănăstiri e cea căutată de noi. Semnul va fi clar acolo – monstrul egal cu sfântul. Dacă îţi voi putea trimite această misivă, mărite stareţ, o voi face cu grabă cât mai mare.

Umilul tău supus întru Hristos,
fr. Chiril
iunie, anul de la facerea lumii 6985

Când Stoicev sfârşi de tradus, am rămas cu toţii tăcuţi. Helen încă mai scria în notesul ei, concentrată, Irina şedea cu mâinile încrucişate, iar Ranov se sprijinea neglijent de un dulap, scărpinându-se pe sub guler. Eu, unul, renunţasem să mai iau notiţe; ştiam că Helen va prinde esenţialul. Cele două texte nu ofereau nicio indicaţie clară asupra destinaţiei exacte, nu menţionau vreun mormânt sau vreo ceremonie funerară; dezamăgirea pe care o resimţeam îmi tăia răsuflarea.

Dar Stoicev nu părea câtuşi de puţin dezarmat.

— Interesant, spuse el după câteva minute de tăcere. Vedeţi voi, scrisoarea pe care aţi găsit-o în Istanbul trebuie să-şi aibă locul între acestea două de aici, din punct de vedere cronologic. În prima şi în cea de-a doua, grupul călătoreşte prin Valahia spre Dunăre; e clar acest lucru după numele locurilor. Urmează scrisoarea voastră, pe care fratele Chiril a scris-o în Constantinopol, poate în speranţa de a o trimite de acolo împreună cu anterioarele. Dar n-a putut sau s-a temut să le expedieze; ori poate că acestea sunt doar nişte copii – nu avem de unde şti. Iar ultima scrisoare poartă o dată din iunie. Grupul a urmat un traseu pe uscat, asemănător celui descris în *„Cronica" lui Zaharia*. De fapt, trebuie să fi fost exact acelaşi drum, de la Constantinopol prin Edirne şi Haskovo, fiindcă aceasta era principala rută din Ţarigrad în Bulgaria.

— Dar putem fi siguri că această scrisoare se referă la Bulgaria? întrebă Helen ridicând ochii din notiţe.

— Nu putem fi absolut siguri, admise Stoicev. În orice caz, eu cred că e probabil. Dacă au călătorit de la Ţarigrad – Constantinopol – într-o ţară în care mănăstirile şi bisericile erau arse la sfârşitul secolului al XV-lea, e foarte posibil ca această ţară să fie Bulgaria. De asemenea, în scrisoarea pe care aţi găsit-o în Istanbul se afirma că grupul de călugări intenţiona să meargă în Bulgaria.

Nu mi-am putut reţine sentimentul de frustrare.

— Dar nu se mai oferă nicio altă informaţie despre situarea mănăstirii pe care o căutau! Presupunând totuşi că era vorba despre Sveti Gheorghi!

Ranov se aşezase şi el la masă alături de noi, iar acum îşi privea degetele de la mâini; m-am gândit că poate ar fi trebuit să-mi ascund faţă de el interesul pentru Sveti Gheorghi, dar cum altfel puteam să-l întreb pe Stoicev despre mănăstire?

— Nu, răspunse profesorul. Fratele Chiril n-ar fi scris numele destinaţiei în misivele sale, aşa cum n-a amintit numele de Snagov alături de numele lui Eupraxius. Dacă scrisorile ar fi căzut în mâini nedorite, mănăstirile ar fi suferit şi alte persecuţii sau, cel puţin, ar fi fost percheziţionate.

— E o frază interesantă aici, interveni Helen, sfârşind cu notiţele ei. Aţi putea s-o citiţi din nou – aceea cu semnul din mănăstirea pe care o căutau, monstrul egal cu sfântul? Ce credeţi că ar putea însemna asta?

Mi-am îndreptat rapid privirea spre Stoicev; fraza mă frapase şi pe mine. Bătrânul oftă.

— S-ar putea referi la o frescă sau la o icoană care s-a aflat în mănăstire – în Sveti Gheorghi, dacă aceasta era destinaţia lor. Este dificil să ne imaginăm ce anume ar putea fi această reprezentare. Şi, chiar dacă am reuşi să găsim Sveti Gheorghi, este greu de crezut că o

icoană existentă acolo în secolul al XV-lea s-ar mai afla şi azi în mănăstire, mai cu seamă că lăcaşul a fost probabil incendiat nu numai o dată. Nu, nu ştiu ce poate însemna fraza aceea. Poate că este o referinţă teologică pe care stareţul ar fi înţeles-o sau poate că face trimitere la cine ştie ce acord secret între ei. Trebuie să ţinem seama de ea însă, dat fiind că fratele Chiril o defineşte ca semnul ce le va arăta că au ajuns în locul potrivit.

Dezamăgirea mă copleşea; acum îmi dădeam seama că mă aşteptasem ca aceste scrisori îngălbenite de vreme să deţină cheia finală a căutărilor noastre sau, cel puţin, să arunce o rază de lumină asupra hărţilor pe care încă mai speram să le putem utiliza.

— Dar mai e o problemă, mai serioasă şi foarte stranie, continuă Stoicev, mângâindu-şi bărbia cu mâna. În scrisoarea din Istanbul se spune că acea comoară pe care o căutau – poate o relicvă sfântă din Ţarigrad – se afla într-o anumită mănăstire din Bulgaria, şi de aceea grupul de călugări trebuia să se ducă acolo. Vă rog să-mi citiţi din nou acel pasaj, domnule profesor, dacă sunteţi amabil.

Scosesem deja din servietă textul scrisorii din Istanbul, pentru a-l avea alături în vreme ce studiam celelalte misive ale fratelui Chiril.

— Spune aşa: «… Ceea ce căutăm a fost dus deja afară din oraş, într-un adăpost din ţinuturile supuse ale bulgarilor».

— Acesta e fragmentul! Întrebarea e – şi Stoicev bătu cu un deget lung în tăblia mesei – de ce ar fi fost o relicvă sfântă, spre exemplu, scoasă pe furiş din Constantinopol în 1477. Oraşul era stăpânit de otomani încă din 1453 şi majoritatea relicvelor sale fuseseră distruse în cursul invaziei. De ce a trimis Mănăstirea Panachrantos o relicvă supravieţuitoare în Bulgaria, douăzeci şi patru de ani mai târziu? Şi de ce s-au dus aceşti călugări la Constantinopol pentru a căuta tocmai această relicvă?

— Păi, ştim din scrisoare că ienicerii căutau aceeaşi relicvă, şi deci trebuie să fi avut o anumită valoare şi pentru sultan.

Stoicev se gândi o clipă.

— Într-adevăr, dar ienicerii au căutat-o după ce a fost scoasă din mănăstire.

— Trebuie să fi fost un obiect sfânt de importanţă politică pentru otomani, dar şi o comoară spirituală pentru călugării de la Snagov, interveni Helen gânditoare. O carte, eventual?

— Da, am replicat, deja incitat. Dacă era o carte ce conţinea anumite informaţii dorite de otomani şi necesare călugărilor?

De cealaltă parte a mesei, Ranov îmi aruncă o privire aspră. Stoicev încuviinţă cu o mişcare lentă a capului, dar după o secundă mi-am amintit că, la bulgari, acest gest desemna dezacordul.

— Cărţile din acea perioadă nu conţineau de obicei informaţii de ordin politic; erau texte religioase, copiate şi recopiate pentru a fi

utilizate în mănăstiri sau în moscheile şi şcolile religioase islamice, dacă erau otomane. Nu este de crezut că grupul de călugări ar fi întreprins o călătorie atât de periculoasă pentru o carte, fie ea şi un exemplar al Sfintelor Scripturi. Şi în mod cert aveau asemenea cărţi la Snagov.

— Staţi o clipă, interveni Helen din nou, cu ochii măriţi de concentrare. Trebuie să fi fost ceva legat de nevoile celor de la Snagov, ale Ordinului Dragonului sau poate de priveghiul lui Vlad Dracula… Vă amintiţi ce spunea *„Cronica”?* Stareţul voia ca Dracula să fie îngropat altundeva.

— Adevărat, recunoscu Stoicev. Voia să trimită trupul lui Vlad în Ţarigrad, chiar şi cu riscul ca monahii săi să-şi piardă viaţa.

— Da…

Eram pe punctul de a mai spune ceva, de a sugera un alt fir al căutărilor, dar Helen se întoarse spre mine brusc şi mă trase de braţ.

— Ce e? am întrebat-o, dar am văzut că se calmase deja.

— Nimic, îmi răspunse ea moale, fără a privi spre mine sau spre Ranov. Îmi doream din tot sufletul ca oficialul bulgar să se ridice şi să iasă la o ţigară sau să se plictisească de discuţiile noastre, astfel ca Helen să poată spune deschis ce avea în minte. Stoicev o privi nerăbdător, dar după o clipă începu să explice cu glas monoton cum erau realizate şi copiate manuscrisele medievale – uneori de călugări care nici măcar nu ştiau să citească şi care perpetuau astfel sumedenie de mici greşeli – şi modul în care diferitele lor caligrafii fuseseră codificate de cercetătorii moderni. Nu înţelegeam pentru ce ne dădea astfel de detalii, cu toate că spusele sale mi se păreau foarte interesante. Din fericire, am păstrat tăcerea, şi după o vreme Ranov începu să caşte. În cele din urmă se ridică şi ieşi din bibliotecă, scoţând din buzunar un pachet de ţigări. Îndată ce uşa se închise în urma lui, Helen îmi strânse din nou braţul. Stoicev o privea cu atenţie.

— Paul, începu ea, iar expresia de pe chipul ei era atât de stranie, încât i-am cuprins umerii cu braţul, temându-mă că va leşina. Capul lui! Nu înţelegi? Dracula s-a întors la Constantinopol pentru a-şi recupera capul!

Stoicev scoase un sunet înăbuşit, dar era prea târziu. În acea clipă, privind în jur, am zărit figura colţuroasă a fratelui Rumen pe după marginea unui raft. Intrase neauzit în încăpere şi, cu toate că era cu spatele spre noi, aşezând ceva printre cărţi, mi-am dat seama că asculta. După un moment ieşi de asemenea în linişte, iar noi, în jurul mesei, am rămas tăcuţi. Am schimbat cu Helen o privire neajutorată şi m-am ridicat, verificând colţurile îndepărtate ale camerei. Călugărul plecase, dar nu avea să treacă probabil mult timp înainte ca altcineva – Ranov, de pildă – să afle cuvintele rostite de Helen. Şi ce ar putea face Ranov cu o asemenea informaţie?”

Capitolul 62

„Puţine au fost clipele, în anii mei de studiu, scrieri şi cercetări, care mi-au insuflat o atât de neaşteptată claritate a gândirii ca acel moment din biblioteca de la Rila. Vlad Dracula se întorsese în Constantinopol pentru a-şi recupera capul; sau, mai degrabă, stareţul de la Snagov îi trimisese trupul acolo, pentru a-l reîntregi. Să fi cerut Dracula acest lucru dinainte, ştiind preţul pus pe capul lui încă din vremea în care trăia şi cunoscând obiceiul sultanilor de a expune în văzul populaţiei capetele duşmanilor săi? Sau stareţul îşi asumase singur această misiune, nevoind ca trupul decapitat al ereticului – ori periculosului – său patron să rămână la Snagov? Desigur, un vampir fără cap nu constituia cine ştie ce ameninţare – imaginea era chiar ilară –, dar tulburările iscate printre călugări ar fi fost poate suficiente pentru a-l determina pe stareţ să-i caute lui Dracula un loc de îngropăciune creştină în altă parte. Poate că stareţul nu avusese tăria de a distruge el însuşi trupul domnitorului ucis. Şi cine ştie ce îi făgăduise el înainte lui Dracula?

O unică imagine îmi reveni în amintire: palatul Topkapî din Istanbul, prin care mă plimbasem în acea dimineaţă însorită nu cu mult timp în urmă, şi porţile în stâlpii cărora călăii otomani înfigeau capetele duşmanilor răpuşi ai sultanului. Capul lui Dracula ar fi avut rezervat unul dintre stâlpii cei mai înalţi, mi-am spus – Ţepeş tras în cele din urmă în ţeapă. Câţi oameni nu s-ar fi înghesuit să-l vadă, ca pe o dovadă a triumfului înregistrat de sultan? Helen îmi spusese odată că şi populaţia din Istanbul se temea de Dracula şi era alarmată la gândul că acesta şi-ar putea croi drum chiar până în oraşul lor. Acum, nicio tabără otomană nu mai avea de ce să tremure la apropierea lui; sultanul îngenunchease în sfârşit regiunea aceea problematică şi putea aşeza un vasal al său pe tronul Valahiei, aşa cum intenţionase de ani buni să facă. Tot ce mai rămăsese din Ţepeş era un trofeu sinistru, cu ochii căscaţi şi mustaţa mânjită de sânge.

Stoicev părea că are în faţa ochilor o imagine similară; îndată ce am fost siguri că fratele Rumen a ieşit, reluă pe un ton scăzut:

— Da, este foarte posibil. Dar cum ar fi putut lua călugării de la Panachrantos capul lui Dracula din palatul sultanului? Era cu adevărat o comoară, aşa cum l-a numit Ştefan în povestea sa.

— Cum am obţinut noi vizele de intrare în Bulgaria, ripostă Helen, ridicând din sprâncene. Bacşiş! Din belşug. Mănăstirile erau sărace după cucerirea Constantinopolului, dar unele mai dispuneau încă de rezerve ascunse – monede de aur, giuvaiere, ceva cu care să ispitească gărzile sultanului.

M-am gândit o clipă.

— În ghidul turistic al Istanbulului scrie că, după ce erau expuse o perioadă, capetele duşmanilor erau aruncate în Bosfor. Poate că a intervenit cineva de la Panachrantos în acest proces; ar fi fost mai puţin riscant decât să încerce să-l recupereze de pe poarta palatului.

— Pur şi simplu nu vom putea şti adevărul în această privinţă, conchise Stoicev, dar cred că domnişoara Rossi are dreptate. Capul lui Dracula este ceea ce căutau, cel mai probabil, călugării în Ţarigrad. Şi există un solid motiv de ordin teologic pentru acest lucru. Credinţa noastră ortodoxă afirmă că trupul trebuie să fie, pe cât posibil, întreg în moarte – noi nu practicăm incinerarea, spre exemplu –, fiindcă în Ziua Judecăţii toţi vom învia în trupurile noastre de carne.

— Cum rămâne atunci cu sfinţii şi cu relicvele lor, răspândite în lumea întreagă? Ei cum vor mai învia? Ca să nu mai spun că acum câţiva ani am văzut eu însumi în Italia cinci mâini ale Sfântului Francisc!

Stoicev râse.

— Sfinţii se bucură de privilegii speciale. Dar, cu toate că era un pasionat ucigaş de turci, Vlad Dracula în mod cert n-a fost un sfânt. De fapt, Eupraxius era chiar îngrijorat pentru sufletul lui nemuritor – cel puţin dacă e să dăm crezare istorisirii lui Ştefan.

— Sau pentru trupul lui nemuritor, completă Helen.

— Aşadar, poate că monahii de la Panachrantos i-au luat capul pentru a-l îngropa creştineşte, chiar cu riscul propriilor vieţi, iar ienicerii au observat furtul şi au început să-l caute, astfel că stareţul l-a trimis departe de Istanbul, în loc să-l îngroape acolo. Poate că se făceau pelerinaje în Bulgaria din când în când – am continuat eu privind spre Stoicev pentru confirmare – şi călugării au trimis capul pentru a fi îngropat la… la Sveti Gheorghi sau la o altă mănăstire bulgară cu care păstrau legătura. Iar apoi au sosit în Constantinopol călugării de la Snagov, prea târziu însă pentru a mai găsi capul şi a-l reuni cu trupul fostului domnitor. Stareţul de la Panachrantos a auzit despre acest lucru şi a vorbit cu ei, iar monahii de la Snagov au hotărât să-şi ducă misiunea la bun sfârşit. În plus, trebuia să plece imediat de aici, înainte ca ienicerii să afle şi despre ei.

— Excelente supoziţii, remarcă Stoicev cu un zâmbet plăcut. Aşa cum am mai spus, nu putem şti cu certitudine, fiindcă documentele de care dispunem se referă la aceste evenimente doar evaziv. Dar imaginea pe care aţi conturat-o pare convingătoare. Prin urmare, în cele din urmă vă vom determina să-i uitaţi pe negustorii olandezi!

Am simţit cum roşesc, în parte de plăcere, în parte de mâhnire, dar surâsul profesorului era prietenesc.

— Iar apoi otomanii au fost puşi în gardă mai întâi de prezenţa în oraş şi după aceea de plecarea călugărilor de la Snagov – preluă Helen firul supoziţiilor –, astfel că au căutat prin mănăstiri şi au aflat că

monahii poposiseră la Sfânta Irina, trimiţând apoi vestea oficialilor de pe traseu, poate la Edirne şi apoi la Haskovo. Acesta a fost primul mare oraş bulgar în care au ajuns călugării şi aici au fost… cum se spune?… reţinuţi.

— Da, încheie Stoicev. Oficialii otomani i-au torturat pe doi dintre ei pentru a afla amănunte, dar bravii călugări n-au dezvăluit nimic. Apoi turcii au percheziţionat căruţa şi n-au descoperit decât provizii. Toate acestea ridică însă o întrebare: De ce n-au găsit otomanii trupul?

După o scurtă ezitare, am răspuns:

— Poate că nu căutau trupul; poate că erau încă în căutarea capului. Dacă în Istanbul ienicerii nu aflaseră mare lucru, poate credeau că grupul de la Snagov transporta capul. *„Cronica" lui Zaharia* menţionează că otomanii erau furioşi când au desfăcut câteva boccele şi n-au găsit decât mâncare. Corpul ar fi putut fi ascuns în pădurile din apropiere, dacă monahii ar fi fost preveniţi din vreme asupra iminenţei percheziţiei.

— Sau poate că au construit căruţa în aşa fel încât să aibă un compartiment special pentru a ascunde trupul, sublinie Helen.

— Dar un cadavru ar fi început să miroasă!

— Depinde de ceea ce crezi, replică ea cu unul dintre acele zâmbete enigmatice şi încântătoare.

— De ceea ce cred?

— Da. Vezi tu, un trup care e pe cale să devină mort viu, sau care a şi devenit, nu putrezeşte. Sau se descompune mult mai lent. În Europa de Est, conform tradiţiei, dacă sătenii suspectau un caz de vampirism, dezgropau cadavrul respectiv pentru a-i vedea gradul de descompunere şi, dacă nu era putrezit în mod corespunzător, îl distrugeau în mod ritual. Obiceiul încă se practică uneori, chiar şi în prezent.

Stoicev se cutremură.

— O practică bizară. Am auzit despre ea şi în Bulgaria, deşi acum este ilegală, firește. Biserica a descurajat întotdeauna profanarea mormintelor, iar acum guvernul combate toate superstiţiile – atât cât poate.

— E mai bizară oare decât speranţa în învierea trupului? întrebă Helen aproape cu o ridicare din umeri, dar zâmbind către profesor.

— Doamnă, avem interpretări cu totul diferite ale moştenirii noastre culturale, dar vă apreciez iuţeala de minte. Iar acum, prieteni, daţi-mi puţin timp pentru a mă uita la hărţile voastre; m-am gândit că există în această bibliotecă materiale ce pot contribui la descifrarea lor. Lăsaţi-mi o oră. Ce voi face acum va fi plictisitor pentru voi, iar explicaţiile ar necesita prea mult timp.

Ranov tocmai intrase din nou în sală, nerăbdător, iar acum stătea în picioare, privind în jur. Speram să nu fi auzit remarca despre hărţi.

Stoicev îşi drese glasul.

— Poate că v-ar face plăcere să intraţi în biserică şi să-i admiraţi frumuseţea, spuse el, privind uşor spre Ranov.

Helen se ridică imediat şi se apropie de oficialul bulgar pentru a-i distrage atenţia, în timp ce eu am căutat discret în servietă şi am scos copiile hărţilor. Când am văzut nerăbdarea cu care le-a privit Stoicev, speranţa mi-a revenit. Din nefericire, Ranov părea mai degrabă interesat să vadă ce lucra Stoicev şi să discute cu bibliotecarul decât să ne urmeze pe noi, cu toate că îmi doream din tot sufletul să-l pot scoate din încăpere.

— N-aţi vrea să ne ajutaţi să găsim ceva de mâncare? l-am întrebat.

Bibliotecarul mă studia îndeaproape, tăcut, iar Ranov surâse.

— Vă e foame? N-a venit încă ora mesei; cina se ia aici la ora şase. Vom aştepta şi noi. Şi va trebui, din păcate, să mâncăm împreună cu călugării.

Cu asta, ne întoarse spatele şi începu să studieze un raft cu volume legate în piele. Helen mă urmă spre uşă şi mă strânse de mână.

— Mergem la o plimbare? mă întrebă ea odată ajunşi afară.

— Nu ştiu cum mă voi mai pricepe acum să fac ceva fără Ranov, am replicat muşcător. Despre ce să vorbim în lipsa lui?

Helen râse, dar mi-am dat seama că şi ea era îngrijorată.

— Să mă întorc şi să încerc din nou să-i distrag atenţia?

— Nu. Mai bine nu. Cu cât vom insista mai mult, cu atât va fi mai curios să vadă ce face Stoicev. Nu putem scăpa de el, aşa cum nu putem scăpa de o muscă sâcâitoare.

— Ar fi potrivit în rolul de muscă!

Soarele strălucea încă şi era cald în curte când am ieşit din umbra imenselor ziduri şi galerii. Privind în sus, puteam vedea pantele împădurite ale munţilor din jurul mănăstirii, cu piscurile stâncoase abrupte de deasupra. În înaltul cerului se rotea un vultur. Cu rasele lor negre şi grele, potcapurile negre şi înalte, şi bărbile negre şi lungi, călugării îşi vedeau de drumurile lor între biserică şi primul etaj al mănăstirii, măturau galeriile de lemn sau şedeau în triunghiul de umbră de lângă intrarea în biserică. M-am întrebat cum suportau căldura verii în hainele acelea închise la culoare. Interiorul lăcaşului de rugăciune m-a lămurit: era răcoros ca un izvor de munte! Iluminat numai de licărul lumânărilor şi strălucirea odoarelor din aur, metal obişnuit şi pietre preţioase. Pereţii erau decoraţi cu reprezentări ale sfinţilor şi profeţilor – «artă din secolul al XIX-lea», mi-a spus Helen încrezătoare – şi m-am oprit în faţa unei imagini deosebit de sobre, un sfânt cu barba lungă şi albă, cu părul alb despărţit în două de o cărare, cu ochi ce ne fixau direct. Helen citi literele din apropierea aurei sale: Ivan Rilski.

— Cel ale cărui oseminte au fost aduse aici cu opt ani înainte ca

amicul nostru din Valahia să vină în Bulgaria? Era menţionat în *„Cronică”*.

— Da.

Helen rămase cu ochii la pictură, de parcă ar fi crezut că o să ne vorbească dacă şedeam acolo un timp suficient. Aşteptarea asta nesfârşită începuse să mă calce pe nervi.

— Helen, hai să facem o plimbare. Putem urca puţin pe munte, ca să vedem priveliştea.

Dacă nu mă oboseam într-un fel oarecare, gândul la Rossi avea să mă scoată din minţi.

— Bine, acceptă ea şi-mi aruncă o privire aspră, de parcă mi-ar fi sesizat nerăbdarea. Dacă nu e prea departe. Ranov nu ne-ar lăsa să ne îndepărtăm prea mult.

Poteca şerpuia printre copacii deşi, care ne fereau de căldura amiezii aproape la fel cum o făcuseră zidurile bisericii. Era atât de bine să nu-l mai avem pe Ranov în coastă, încât pentru câteva minute m-am mulţumit să-mi legăn braţul înainte şi înapoi, în ritmul mersului, cu mâna lui Helen în mâna mea.

— Crezi că i-a fost greu să aleagă între noi şi Stoicev?

— O, nu, replică ea plat. În mod cert a pus pe altcineva să ne urmărească. Vom întâlni persoana respectivă în scurt timp, mai ales dacă vom lipsi mai mult de o jumătate de oră. Nu ne poate face faţă de unul singur şi trebuie să-l supravegheze atent pe Stoicev, pentru a afla unde vor duce cercetările noastre.

— Vorbeşti despre asta atât de senin! am exclamat privindu-i profilul în vreme ce înaintam pe potecă. Îşi dăduse pălăria pe spate, iar faţa i se îmbujorase uşor. Nu-mi pot imagina cum e să creşti cunoscând toate lucrurile astea cinice, fiind mereu sub supraveghere.

Ea ridică din umeri.

— Nu mi s-a părut prea cumplit, fiindcă pe atunci nu cunoşteam altceva.

— Şi totuşi, ai vrut să-ţi părăseşti ţara şi să pleci în Occident.

— Da, răspunse ea privindu-mă pieziş. Am vrut să-mi părăsesc ţara.

Ne-am oprit pentru a ne odihni câteva minute pe trunchiul unui copac căzut, nu departe de potecă.

— M-am gândit la motivele pentru care ne-au lăsat să venim în Bulgaria.

Chiar şi aici, în pădure, aveam tendinţa de a coborî glasul.

— Da. Şi de ce ne lasă să rătăcim pe aici de unii singuri. Te-ai gândit şi la asta?

— Mi se pare, am răspuns fără a mă grăbi, că dacă nu ne împiedică să căutăm ceea ce dorim – lucru pe care l-ar putea face cu uşurinţă – înseamnă că *vor* să găsim acel lucru.

— Bravo, Sherlock! începi să înveţi binişor.

— Atunci, hai să spunem că ştiu sau că bănuiesc ce anume căutăm. De ce ar crede ei că le-ar fi util să ştie dacă Vlad Ţepeş e un mort viu – sau măcar că aşa ceva este posibil?

Mi-a fost greu să rostesc aceste cuvinte, deşi am făcut-o în şoaptă.

— Mi-ai spus chiar tu de multe ori – am reluat – că guvernele comuniste dezaprobă superstiţiile populare. De ce ne-ar încuraja astfel pe noi, prin însuşi faptul că nu ne opresc? Oare cred că ar putea dobândi cine ştie ce puteri supranaturale asupra populaţiei bulgare dacă îi vom găsi noi mormântul aici?

Helen clătină din cap.

— Nu cred. Interesele lor au la bază, în mod cert, puterea, dar modul de abordare este întotdeauna cel ştiinţific. În plus, dacă se va descoperi ceva interesant, nu vor dori ca un american să-şi asume creditul pentru acest fapt. Gândeşte-te… Ce ar putea fi mai valoros pentru ştiinţă decât descoperirea că morţii pot fi readuşi la viaţă – mă rog, la acest fel de viaţă? Mai cu seamă pentru statele Europei Răsăritene, cu marii lor conducători îmbălsămaţi în morminte?

Mi-a revenit în faţa ochilor imaginea chipului îngălbenit al lui Gheorghi Dimitrov în mausoleul din Sofia.

— Atunci avem cu atât mai multe motive să-l distrugem pe Dracula, am replicat, simţind cum transpiraţia îmi izvorăşte pe frunte.

— Mă întreb însă dacă distrugerea lui ar însemna chiar atât de mult pentru viitor. Gândeşte-te la ce a făcut Stalin poporului său. Şi Hitler. Ei n-au avut nevoie să trăiască cinci sute de ani pentru a lăsa în urmă atâtea orori.

— Ştiu. M-am gândit şi eu la asta.

— Ciudat e însă faptul că Stalin nutrea o admiraţie declarată pentru Ivan cel Groaznic. Doi conducători dispuşi să-şi ucidă şi să-şi subjuge propriul popor – să facă orice era necesar pentru a-şi consolida puterea. Şi pe cine crezi că admira Ivan cel Groaznic?

Am simţit cum sângele mi se scurge din inimă.

— Mi-ai spus că ruşii aveau multe poveşti despre Dracula.

— Da. Exact.

Am privit-o fix.

— Îţi poţi imagina o lume în care Stalin ar trăi cinci sute de ani? mă întrebă ea, curăţând cu unghia o bucată de scoarţă de pe buştean. Sau pentru totdeauna?

Fără să vreau, mi-am încleştat pumnii.

— Crezi că vom putea găsi un mormânt medieval fără a mai atrage şi pe altcineva acolo?

— Va fi foarte dificil, poate chiar imposibil. Sunt sigură că există oameni care ne urmăresc oriunde.

Exact în acel moment, un bărbat se ivi după un cot al potecii. Apariţia lui m-a surprins atât de tare, încât aproape că am înjurat cu

glas tare. Dar era un ins cu o înfăţişare simplă, îmbrăcat ţărăneşte, cu un snop de crengi pe umăr, şi ne făcu un semn prietenesc cu mâna când trecu pe lângă noi. M-am întors spre Helen.

— Vezi? spuse ea.

Continuându-ne drumul spre culme, am găsit la un moment dat un stei abrupt.

— Uite, îmi atrase Helen atenţia. Hai să stăm aici câteva minute.

Valea împădurită se întindea chiar sub noi, iar zidurile şi acoperişurile roşii ale mănăstirii aproape că o umpleau. Acum se distingeau clar dimensiunile uriaşe ale complexului. Celelalte clădiri formau un cocon colţuros în jurul bisericii, ale cărei cupole străluceau în lumina amiezii, iar în mijloc se înălţa Turnul lui Hrelio.

— De aici îţi poţi da seama cât de bine fortificat era locul acesta. Imaginează-ţi de câte ori au privit duşmanii de aici, ca şi noi.

— Sau pelerinii, îmi reaminti Helen. Pentru ei era, probabil, o destinaţie spirituală, nu o provocare de ordin militar.

Se rezemă cu spatele de trunchiul unui copac, netezindu-şi fusta, îşi lăsase geanta din mână, îşi scosese pălăria şi îşi suflecase mânecile bluzei, în încercarea de a se răcori. Stropi fini de transpiraţie îi luceau pe frunte şi pe obraji. Pe faţa ei se aşternuse expresia aceea care îmi plăcea mie cel mai mult: era pierdută în gânduri, privind deopotrivă înăuntrul ei şi în afară, cu ochii mari atenţi şi maxilarul strâns într-o linie fermă. Din cine ştie ce motiv, îndrăgeam această privire a ei mai mult chiar decât pe cele îndreptate direct spre mine. Purta încă eşarfa în jurul gâtului, deşi cicatricea lăsată de muşcătura bibliotecarului se estompase, iar micul crucifix licărea sub ea. Frumuseţea ei aspră îmi stârni un spasm intern – nu doar dorinţă fizică, ci mai degrabă ceva asemănător cu veneraţia pentru desăvârşirea ei. Era de neatins; a mea, dar pierdută pentru mine.

— Helen, am spus fără a-i lua mâna. Nu intenţionasem să vorbesc, dar nu m-am putut stăpâni. Aş vrea să te întreb ceva.

Înclină din cap, cu ochii şi gândurile încă îndreptate spre sanctuarul imens din vale.

— Helen, vrei să te măriţi cu mine?

Se întoarse încet spre mine, şi m-am întrebat dacă pe chipul ei se citea uimire, amuzament sau plăcere.

— Paul, replică ea pe un ton plat. De cât timp ne cunoaştem noi?

— De douăzeci şi trei de zile.

Mi-am dat seama în clipa aceea că nu mă gândisem bine la ce voi face dacă-mi va răspunde nu, dar era prea târziu pentru a-mi retrage întrebarea, pentru a o amâna. Iar dacă mă va refuza, nu mă puteam arunca de acolo, de pe stâncă, în miezul căutărilor lui Rossi, chiar dacă aş fi fost tentat s-o fac.

— Crezi că mă cunoşti?

— Deloc, am replicat moale.

— Crezi că eu te cunosc?

— Nu sunt sigur.

— Ne ştim atât de puţin unul pe altul! Venim din lumi complet diferite, adăugă ea, zâmbind de data asta, parcă pentru a mai îndulci tonul cuvintelor. În plus, totdeauna m-am gândit că eu n-o să mă mărit. Nu sunt genul care se căsătoreşte. Şi ce zici de asta? întrebă, ducându-şi mâna la eşarfă. Te-ai însura cu o femeie ce poartă amprenta iadului?

— Te-aş apăra de orice iad care s-ar putea apropia de tine.

— Dar n-ar fi asta o povară? Şi cum am putea avea copii – privirea ei mă aţinti directă, deschisă –, ştiind că ar risca să fie afectaţi cine ştie cum de contaminarea asta?

Îmi era greu să vorbesc, să-mi potolesc arsura din gât.

— Atunci, răspunsul tău e nu? Sau să te mai întreb altă dată?

Mâna ei – mâna aceea fără de care nu mă mai puteam imagina, cu unghiile pătrate la vârf şi pielea fină pe oasele tari – se închise peste a mea, şi mi-a trecut prin minte gândul fugar că nu am un inel pe care să i-l dăruiesc. Privirea ei se ridică spre mine, gravă.

— Răspunsul e că mă voi mărita cu tine, fireşte.

După săptămânile de căutări ale celeilalte persoane dragi mie, uşurinţa cu care o «descoperisem» pe aceasta de aici m-a împietrit prea tare pentru a mai putea spune ceva sau a o săruta. Am rămas aproape unul de altul în tăcere, privind în jos, spre nuanţele roşii, aurii şi cenuşii ale mănăstirii.”

Capitolul 63

Barley stătea lângă mine în camera de hotel a tatălui meu, contemplând harababura, dar zări ceea ce eu nu observasem – hârtiile şi cărţile de pe pat. Am găsit un exemplar zdrenţuit al romanului *Dracula* de Bram Stoker, o carte nouă de istorie a ereziilor medievale în sudul Franţei şi un volum ce părea foarte vechi, despre tradiţia vampirilor în Europa. Printre cărţi erau risipite hârtii, notiţe scrise de mâna lui şi câteva cărţi poştale cu un scris pe care nu-l cunoşteam, mărunt şi regulat, cu o cerneală închisă la culoare. Ca la un semnal, amândoi – din nou m-am bucurat că nu sunt singură – am început să căutăm pretutindeni, iar primul meu instinct a fost să adun cărţile poştale. Timbrele lor formau un veritabil curcubeu de ţări – Portugalia, Franţa, Italia, Monaco, Finlanda, Austria – şi nu aveau nicio ştampilă. Uneori mesajul de pe o vedere se continua pe alte patru sau cinci, atent numerotate. Şi cel mai uimitor era faptul că toate purtau aceeaşi semnătură: Helen Rossi. Şi fiecare îmi era adresată mie.

Privind peste umărul meu, Barley îmi observă surprinderea, şi ne-am aşezat amândoi pe marginea patului. Prima vedere era din Roma – o imagine în alb şi negru a ruinelor scheletice ale Forumului.

mai 1962

Iubita mea fiică,

În ce limbă ar trebui să-ţi scriu oare, copilul inimii şi al trupului meu, pe care nu l-am mai văzut de peste cinci ani? Ar fi trebuit să vorbim una cu alta în tot acest timp, un nonlimbaj al gângurelilor şi al sărutărilor, al privirilor şi al murmurelor. Îmi e atât de greu să mă gândesc, să-mi amintesc ce am pierdut, încât trebuie să mă opresc astăzi din scris, când abia am început să încerc a o face.

Mama ta iubitoare,
Helen Rossi

A doua era o vedere color, deja decolorată, cu flori şi jardiniere: *Jardins de Boboli* – Grădinile Boboli – Boboli.

mai 1962

Iubita mea fiică,

Îţi voi spune un secret: urăsc engleza asta. Engleza e un exerciţiu de gramatică sau un curs de literatură. În inima mea, simt că aş putea vorbi cel mai bine cu tine în limba mea, maghiara, sau chiar în cea care curge prin maghiara

mea – româna. Româna este şi limba monstrului pe care îl caut, dar nici chiar acest lucru nu m-a făcut s-o detest. Dacă ai sta pe genunchii mei în dimineaţa asta, admirând grădinile de aici, te-aş învăţa o primă lecţie: „Mă numesc…” Şi apoi ţi-aş şopti numele iar şi iar în acel grai dulce care e şi limba ta maternă. Ţi-aş spune că româna este limba unui popor viteaz, trist şi bun, de păstori şi agricultori, limba bunicii tale, a cărei viaţă el a distrus-o de la depărtare. Ţi-aş povesti lucrurile minunate pe care ea mi le-a spus mie, despre stelele ce luminează noaptea deasupra satului ei, despre felinarele de pe râu. „Mă numesc…” A-ţi spune asta ar însemna o insuportabilă fericire pentru o zi.

Mama ta iubitoare,
Helen Rossi

Ne-am privit tăcuţi, iar Barley îmi cuprinse delicat umerii cu braţul.

Capitolul 64

„L-am găsit pe Stoicev la masa de lucru din bibliotecă, într-o stare de agitaţie. Ranov stătea în faţa lui, bătând darabana cu degetele şi aruncând câte o privire spre documentele pe care bătrânul le punea pe rând deoparte. Părea mai iritat decât îl văzusem până atunci, fapt care sugera că Stoicev nu-i răspunsese la întrebări. Când am intrat, profesorul ridică privirea nerăbdător.

— Cred că am reuşit, spuse el în şoaptă.

Helen se aşeză alături de el, iar eu m-am aplecat asupra manuscriselor pe care le examina. Semănau cu scrisorile fratelui Chiril, ca stil şi execuţie, cu un scris de mână plăcut, îngrijit, pe file decolorate şi destrămate la margini. Am recunoscut scrierea slavonică a scrisorilor. Alături de ele erau întinse hărţile noastre. Abia mai respiram, sperând, aproape nebuneşte, că bătrânul istoric ne va dezvălui ceva cu adevărat important. Poate că mormântul era aici, la Rila – mi-am spus brusc; poate că de aceea insistase Stoicev să venim aici, fiindcă aşa bănuise şi el. Eram însă surprins şi îngrijorat la gândul că intenţiona să divulge ceva în faţa lui Ranov.

Profesorul privi în jurul său, apoi scurt către Ranov, îşi frecă fruntea ridată şi spuse pe un ton scăzut:

— Cred că mormântul nu se află în Bulgaria.

Am simţit cum sângele mi se scurge din cap.

— Poftim?

Helen îl privea fix, iar Ranov se întoarse cu spatele spre noi, răpăind cu degetele în masă ca şi cum ar fi ascultat doar pe jumătate.

— Îmi pare rău că vă dezamăgesc, prieteni, dar mi se pare clar din acest manuscris, pe care nu l-am mai examinat de mulţi ani, că un grup de pelerini s-a întors de la Sveti Gheorghi în Valahia în jurul anului 1478. Manuscrisul acesta e un document vamal care le oferea călugărilor permisiunea de a duce înapoi, în Valahia, anumite relicve creştine de origine valahă. Regret! Poate că într-o zi vă veţi putea duce acolo, pentru a cerceta mai în amănunt această problemă. Dacă doriţi totuşi să vă continuaţi cercetările pe traseele urmate de pelerini în Bulgaria, voi fi fericit să vă ajut.

M-am uitat la el, fără un cuvânt. Nu mai puteam intra acum în România, mi-am spus. Era deja un miracol că ajunsesem atât de departe.

— Vă recomand să obţineţi permisiunea de a vizita şi alte mănăstiri, plus traseele pe care sunt situate acestea, îndeosebi mănăstirea de la Bacikovo; este un exemplu strălucit de stil bizantin bulgar, iar construcţia este mult mai veche decât cea de la Rila. Mai mult decât atât, au acolo câteva manuscrise foarte rare, pe care călugării în

pelerinaj le-au adus mănăstirii ca daruri. Va fi interesant şi veţi putea strânge astfel material pentru articolele voastre.

Spre uimirea mea, Helen părea perfect de acord cu acest plan.

— Credeţi că am putea aranja acest lucru, domnule Ranov? întrebă ea. Poate că profesorul Stoicev va dori să ne însoţească, la fel ca până acum.

— Oh, mă tem că eu trebuie să mă întorc acasă, replică Stoicev cu regret în glas. Am mult de lucru. Aş vrea să vă fiu alături pentru a vă ajuta la Bacikovo, dar îi pot trimite stareţului o scrisoare prin care să vă prezint. Domnul Ranov poate fi interpretul dumneavoastră, iar stareţul vă va ajuta cu traducerile manuscriselor de care veţi avea nevoie; este un fin cunoscător al istoriei mănăstirii.

— Foarte bine.

Ranov părea mulţumit de faptul că Stoicev nu ne mai însoţea. Nu puteam obiecta cu privire la această situaţie teribil de neplăcută, mi-am spus; trebuia pur şi simplu să mergem la o altă mănăstire sub pretextul cercetărilor şi apoi să decidem «din mers» ce vom face în continuare. România? Imaginea uşii de la biroul lui Rossi, la universitate, mi-a apărut din nou în faţa ochilor; era închisă şi încuiată. Profesorul meu nu avea s-o mai deschidă niciodată. Am privit amorţit cum Stoicev aşeza manuscrisele înapoi în cutia lor şi închidea capacul. Helen o duse pe un raft şi îl ajută să iasă din încăpere. Ranov veni după noi tăcut – o tăcere în care credeam că se ascunde o bucurie răutăcioasă. Ceea ce sperasem să găsim aici era acum dincolo de posibilităţile noastre şi aveam să fim lăsaţi din nou singuri cu ghidul nostru, care va face tot posibilul pentru a ne putea încheia cercetările şi a părăsi Bulgaria cât mai curând.

Irina fusese probabil în biserică; se apropie de noi prin curtea fierbinte şi, la vederea ei, Ranov se retrase într-una dintre galerii pentru a fuma, după care se îndreptă spre poarta principală şi dispăru. Mi s-a părut că-l văd mergând ceva mai repede când s-a apropiat de ieşire; poate că şi el simţea nevoia să scape de noi puţin. Stoicev se aşeză cu greu pe o bancă din lemn aproape de poartă, cu mâna protectoare a Irinei pe umărul său.

— Uite ce-i, spuse el în şoaptă, surâzând ca şi cum am fi vorbit despre vremea frumoasă de afară. Trebuie să vorbim rapid, până nu se întoarce amicul nostru. N-am vrut să vă sperii. Nu există niciun document referitor la vreun pelerinaj înapoi în Valahia, cu nişte relicve. Îmi pare rău, dar am minţit. În mod cert, Vlad Dracula este înmormântat la Sveti Gheorghi – oriunde o fi această mănăstire – şi am mai găsit ceva foarte important. În *„Cronică”,* Ştefan spunea că Sveti Gheorghi nu era departe de Bacikovo. N-am putut găsi nicio legătură între regiunea Bacikovo şi hărţile voastre, dar există o scrisoare de la începutul secolului al XVI-lea, adresată de stareţul de la

Bacikovo celui de la Rila. N-am îndrăznit să v-o arăt în prezenţa amicului nostru. În scrisoare se spune că stareţul de la Bacikovo nu mai are nevoie de ajutorul celui de la Rila sau al oricăror altor clerici pentru a elimina erezia de la Sveti Gheorghi, fiindcă mănăstirea a fost arsă, iar călugării de acolo s-au împrăştiat pe la alte lăcaşuri. Expeditorul îl avertizează totodată pe stareţul de la Rila să fie foarte atent la toţi călugării proveniţi de acolo sau la cei care ar putea împrăştia ideea că balaurul sau dragonul l-a răpus pe Sveti Gheorghi – Sfântul Gheorghe fiindcă acesta este semnul ereziei lor.

— Că dragonul l-a răpus pe… Staţi puţin! am exclamat. Vă referiţi la fraza despre monstru şi sfânt? Chiril spunea că grupul de călugări căuta o mănăstire în care se afla un semn că sfântul şi monstrul erau egali.

— Sfântul Gheorghe este una dintre cele mai importante figuri ale iconografiei bulgare. Ar fi o stranie răsturnare de situaţie ca balaurul să fie ce-l care-l răpune pe Sfântul Gheorghe. Dar amintiţi-vă că valahii căutau o mănăstire în care se afla deja semnul, fiindcă acela ar fi fost locul potrivit pentru ca trupul lui Dracula să fie reunit cu capul lui. Acum încep să mă întreb dacă n-a existat cumva o erezie mai amplă, despre care nu avem cunoştinţă – una despre care s-a ştiut probabil în Constantinopol sau în Valahia, ori poate despre care a ştiut însuşi Dracula. Ordinul Dragonului avea propriile convingeri spirituale, în afara canoanelor bisericeşti? Este posibil să fi dat naştere într-un fel vreunei erezii? Niciodată înainte nu mi-a trecut prin minte o astfel de posibilitate. Trebuie să vă duceţi la Bacikovo şi să-l întrebaţi pe stareţul de acolo dacă ştie ceva despre această egalitate sau inversare a rolurilor între sfânt şi monstru. Trebuie să-l întrebaţi însă în secret. În scrisoarea pe care i-o voi trimite – şi pe care ghidul vostru o va cere pentru a o citi – voi scrie doar că vreţi să faceţi cercetări cu privire la rutele de pelerinaj, dar trebuie să găsiţi o modalitate de a vorbi singuri cu el. În plus, există acolo un călugăr care a fost înainte un reputat specialist şi care a studiat istoria lăcaşului Sveti Gheorghi. A lucrat cu Atanas Anghelov şi a fost a doua persoană care a văzut *„Cronica" lui Zaharia.* Îl chema Pondev când l-am cunoscut eu, dar nu ştiu ce nume poartă acum, după ce s-a călugărit. Stareţul vă poate ajuta să-l identificaţi. Şi mai e ceva. Nu am aici o hartă a regiunii Bacikovo, dar cred că undeva la nord-est de mănăstire se află o vale lungă, şerpuită, prin care curgea probabil un râu. Îmi amintesc că am văzut-o şi am vorbit despre ea cu monahii, când am vizitat zona, dar acum nu-mi amintesc cum spuneau ei că se numeşte. Ar putea fi oare această vale coada dragonului nostru? Şi dacă da, care ar fi atunci aripile? Munţii, poate? Trebuie să le identificaţi şi pe ele.

Aş fi vrut să îngenunchez în faţa lui Stoicev şi să-i sărut picioarele.

— Dar dumneavoastră nu veniţi cu noi?

— M-aş certa chiar şi cu nepoata mea pentru a veni, replică el, surâzându-i Irinei, dar mi-e teamă că astfel n-aş face decât să stârnesc şi mai multe suspiciuni. Dacă Ranov va bănui că eu sunt încă interesat de aceste cercetări, va fi şi mai atent. Dacă puteţi, treceţi pe la mine imediat ce vă întoarceţi la Sofia. Mă voi gândi la voi mereu şi vă doresc să aveţi o călătorie uşoară şi să găsiţi ceea ce căutaţi. Iată, trebuie să luaţi asta.

Bătrânul profesor puse un obiect mic în mâna lui Helen, iar ea îşi închise rapid degetele peste el, astfel că nu am văzut ce anume era şi nici unde l-a pus ea pe urmă.

— Domnul Ranov a lipsit deja prea mult timp, pentru obiceiurile lui, observă ea.

Am privit-o scurt.

— Să mă duc să văd ce face?

Învăţasem să mă încred în instinctele ei, şi m-am apropiat de poarta principală fără să-i mai aştept răspunsul. Imediat ce am ieşit din curte, l-am văzut pe Ranov vorbind cu un alt bărbat lângă un automobil lung şi albastru. Celălalt era un tip înalt şi elegant într-un costum de vară, cu pălăria pe cap, şi ceva în înfăţişarea lui m-a determinat să mă retrag repede în umbra porţii. Cei doi se aflau în mijlocul unei discuţii aprinse, care se întrerupse brusc. Insul elegant îi altoi lui Ranov o palmă pe umăr şi se aşeză la volanul maşinii. În clipa aceea am simţit eu însumi atingerea prietenească a mânecii sale; cunoşteam gestul, fiindcă palma aterizase şi pe umărul meu odată. Oricât de incredibil ar fi părut, bărbatul care părăsea acum parcarea prăfuită a mănăstirii era Géza József. M-am strecurat înapoi în curte şi m-am întors cât de repede am putut la Helen şi Stoicev. Helen îmi aruncă o privire întrebătoare; poate că şi ea învăţase să se încreadă în instinctele mele. Am tras-o deoparte pentru o clipă şi, cu toate că părea derutat, profesorul se dovedi prea politicos pentru a interveni.

— Cred că József e aici, am şoptit. Nu i-am văzut faţa, dar un tip care semăna bine cu el tocmai discuta cu Ranov.

— Rahat! exclamă Helen în şoaptă.

Cred că aceea a fost prima şi ultima dată când am auzit-o rostind un asemenea cuvânt. O clipă mai târziu, Ranov apăru în grabă.

— E timpul pentru cină, declară el, şi m-am întrebat dacă regreta cumva că ne lăsase singuri cu Stoicev timp de câteva minute. Din tonul lui mi-am dat seama că nu mă zărise afară. Haideţi! Vom mânca.

Masa de seară în liniştea mănăstirii a fost delicioasă, servită de doi călugări. Câţiva turişti şedeau probabil la casa de oaspeţi, la fel ca noi, şi am remarcat că unii dintre ei nu vorbeau bulgara. Cei care vorbeau în germană veniseră probabil în vacanţă, din Germania de Est – mi-am spus –, iar ceilalţi erau poate cehi. Am mâncat cu poftă, aşezaţi la o

masă lungă, călugării luându-şi cina la o masă alăturată. Mintea mi-a zburat cu plăcere la paturile strâmte care ne aşteptau. Nu avusesem nicio clipă de singurătate cu Helen, dar ştiam că se gândea la prezenţa lui József. Ce treabă avea el cu Ranov? Sau, mai degrabă, ce anume voia de la noi? Mi-am amintit avertismentul ei, că eram urmăriţi. Cine îi spusese lui József unde ne aflam?

Fusese o zi obositoare, dar eram atât de nerăbdător să mergem la Bacikovo, încât aş fi pornit bucuros la drum imediat, dacă astfel am fi putut ajunge acolo mai repede. Dar trebuia să dormim mai întâi, să ne pregătim pentru călătoria de a doua zi. Printre sforăiturile berlinezilor şi ale praghezilor, aveam să aud vocea lui Rossi discutând despre cine ştie ce amănunt controversat din lucrarea noastră şi pe cea a lui Helen spunând, oarecum amuzată de lipsa mea de perspicacitate, «Fireşte că mă voi căsători cu tine».”

Capitolul 65

iunie 1962

Iubita mea fiică,

Suntem bogaţi, ştii asta, datorită unor lucruri teribile care ni s-au întâmplat mie şi tatălui tău. I-am lăsat lui cea mai mare parte a banilor, pentru îngrijirea ta, dar mi-au rămas suficienţi pentru a-mi ajunge pe parcursul îndelungii mele căutări – un asediu, i-aş putea spune. Am schimbat o sumă în Zürich cu aproape doi ani în urmă şi am deschis un cont bancar sub un nume pe care nu-l voi spune nimănui, niciodată. Contul e substanţial. Retrag bani din el o dată pe lună, pentru a-mi plăti camerele închiriate, intrările la arhive, mâncarea la restaurante. Cheltuiesc cât mai puţin posibil, pentru ca într-o zi să-ţi dau ţie tot ce-mi va rămâne, micuţa mea, atunci când vei fi devenit femeie.

Mama ta iubitoare,
Helen Rossi

iunie 1962

Iubita mea fiică,

Astăzi a fost una dintre acele zile rele. (N-am să expediez niciodată vederea aceasta. Dacă voi trimite vreodată una dintre cele pe care le scriu, aceasta nu se va număra printre ele.) Azi a fost una dintre zilele în care nu-mi pot aminti dacă îl caut pe diavolul acela sau pur şi simplu fug de el. Stau în faţa oglinzii, o oglindă veche în camera mea de la Hotel d'Este; sticla are pete ca nişte licheni crescuţi pe suprafaţa ei curbată. Îmi scot eşarfa şi pipăi cicatricea de la gât, o urmă roşie care nu se vindecă niciodată pe deplin. Mă întreb dacă mă vei găsi înainte să-l găsesc eu pe el. Mă întreb dacă el mă va găsi înainte de a-l găsi eu. Mă întreb de ce nu m-a găsit încă. Mă întreb dacă te voi mai revedea vreodată.

Mama ta iubitoare,
Helen Rossi

august 1962

Iubita mea fiică,

Când ai venit pe lume, părul tău era negru şi lipit de pielea capului în bucle. După ce te-au spălat şi te-au şters, a devenit un pufuşor moale în jurul feţei tale, negru ca al meu, dar şi arămiu ca al tatălui tău. Zăceam ameţită de morfină, te ţineam în braţe şi urmăream nuanţele părului tău trecând de

la negrul ca de ţigan la o culoare strălucitoare şi înapoi la negru. Totul la tine era parcă lucios şi strălucitor; te-am lustruit şi te-am conturat în mine fără a şti măcar ce fac. Degetele tale erau aurii, pielea obrazului rozalie, genele şi sprâncenele semănau cu penele puilor de corb. Fericirea îmi întrecea chiar şi amorţeala morfinei.

Mama ta iubitoare,
Helen Rossi

Capitolul 66

„M-am trezit devreme în patul meu din dormitorul bărbaţilor, la Rila; lumina soarelui începea să pătrundă prin ferestrele mici care dădeau în curte, iar unii dintre ceilalţi turişti dormeau încă duşi. Auzisem prima chemare a clopotelor, în întuneric, iar acum băteau din nou. Primul meu gând când am deschis ochii a fost la Helen, care spusese că se va mărita cu mine. Voiam s-o văd din nou, cât mai curând posibil, voiam să găsesc un moment pentru a o întreba dacă ziua de ieri fusese doar un vis. Lumina care învăluia curtea era un ecou al fericirii mele, iar aerul dimineţii îmi părea incredibil de proaspăt – exultând veacuri de prospeţime.

Dar Helen nu venise la masa de dimineaţă. Ranov era acolo, morocănos ca de obicei, fumând, până ce un călugăr l-a rugat să iasă în curte pentru a-şi termina ţigara. Imediat după ce am mâncat, m-am dus spre dormitorul femeilor, unde mă despărţisem de Helen cu o seară în urmă, şi am găsit uşa deschisă. Celelalte femei, din Cehia şi Germania, ieşiseră, lăsându-şi paturile ordonat strânse. Helen părea că doarme încă; îi vedeam silueta în patul de lângă fereastră. Era întoarsă cu faţa spre perete, şi am intrat tăcut, spunându-mi că era logodnica mea acum şi că aveam dreptul de a o săruta de bună dimineaţa, chiar şi într-o mănăstire. Am închis uşa în urma mea, sperând să nu treacă vreun călugăr prin dreptul ei.

Helen stătea cu spatele spre restul încăperii, pe patul de sub fereastră. Când m-am apropiat, s-a răsucit uşor spre mine, ca şi cum mi-ar fi simţit prezenţa. Capul îi era dat pe spate, cu ochii închişi şi buclele negre răvăşite pe pernă. Dormea adânc şi respira audibil, aproape hârâit. Mi-am spus că era probabil obosită după atâtea drumuri şi după mica plimbare de ieri, dar ceva în atitudinea ei m-a determinat să mă apropii, neliniştit. M-am aplecat, vrând s-o sărut înainte de a se trezi, dar apoi, într-o unică şi terifiantă fracţiune de secundă, am văzut paloarea verzuie a chipului ei şi sângele proaspăt de pe gât. Acolo unde fusese cicatricea veche, aproape vindecată, în cea mai ascunsă parte a gâtului ei, două mici perforaţii sângerau, deschise şi roşii. Pe marginea cearceafului era de asemenea puţin sânge, şi ceva mai mult pe o mânecă a cămăşii de noapte albe şi ieftine, de când îşi ridicase probabil un braţ în somn. Partea din faţă a cămăşii era trasă într-o parte şi uşor răsucită, astfel că unul dintre sâni era vizibil până aproape de sfârcul întunecat. Am înregistrat toate aceste imagini într-o fracţiune de secundă, iar inima mi s-a oprit parcă în piept. Apoi am întins mâna şi am tras uşor cearceaful pentru a-i acoperi goliciunea, aşa cum aş fi învelit un copil în somn. În clipa aceea nu mă puteam gândi la niciun alt gest. Un hohot înfundat mi-a

năvălit în gât, o frustrare pe care n-o mai resimţisem încă niciodată.

— Helen!

Am scuturat-o uşor de umăr, dar chipul ei a rămas imobil. Am observat cât de slăbită părea, ca şi cum durerea o chinuia chiar şi în somn. Unde era crucifixul? Mi-am amintit brusc de el şi am privit în jur. L-am găsit lângă piciorul meu; lanţul subţire era rupt. I-l smulsese oare cineva sau îl rupsese ea în timp ce dormea? Am scuturat-o din nou.

— Helen, trezeşte-te!

De data aceasta se mişcă, dar cu o anume iritare, şi m-am întrebat dacă nu cumva riscam să-i fac rău trezind-o prea brusc. După o secundă însă, deschise ochii, încruntându-se. Mişcările îi erau foarte slabe. Cât sânge pierduse oare în noaptea asta – în noaptea asta, în care eu dormisem adânc, la distanţă de numai un coridor? De ce o lăsasem singură, acum şi în oricare altă noapte?

— Paul, spuse ea, confuză parcă, ce faci aici?

Apoi încercă să se ridice şi descoperi dezordinea în care îi era cămaşa de noapte. Îşi duse mâna la gât în vreme ce eu o priveam cu o durere mută şi apoi o retrase cu un gest lent. Pe degete avea sânge vâscos, aproape uscat. Rămase cu ochii la ele, ridicându-le pe urmă spre mine.

— Oh, Doamne!

Se ridică de-a binelea, şi am simţit un început de uşurare, în ciuda groazei pe care i-o citeam pe chip; dacă ar fi pierdut foarte mult sânge, ar fi fost prea slăbită chiar şi pentru această mişcare.

— Oh, Paul! şopti.

M-am aşezat pe marginea patului, i-am luat cealaltă mână în palma mea şi i-am strâns-o tare.

— Te-ai trezit bine? am întrebat-o.

Înclină capul în semn că da.

— Şi ştii unde te afli?

— Da, răspunse, dar în clipa următoare îşi lăsă capul în mâna însângerată şi izbucni în hohote răguşite – un sunet teribil. N-o mai auzisem niciodată plângând în gura mare, şi hohotele ei mi-au îngheţat sângele în vine. I-am sărutat mâna curată.

— Sunt aici.

Mi-a strâns degetele încă plângând, dar încercă să se stăpânească.

— Trebuie să ne gândim ce… Acela e crucifixul meu?

— Da. L-am ridicat spre ea şi am privit-o fix, dar – spre imensa mea uşurare – n-am văzut niciun semn de repulsie. Tu l-ai scos?

— Nu, sigur că nu! Clătină din cap şi o ultimă lacrimă i se rostogoli pe obraz. Şi nu-mi amintesc să-i fi rupt lanţul. Nu cred că ei… că el… ar îndrăzni s-o facă, dacă legenda nu minte, adăugă ea, ştergându-şi faţa şi ferindu-se cu grijă să ducă mâna la rana de la gât. Probabil că s-

a rupt în timp ce dormeam.

— Aşa cred şi eu, ţinând seama de locul în care l-am găsit. Şi faptul că-l ai aproape de tine nu te face să te simţi… inconfortabil, nu-i aşa?

— Nu, replică ea, parcă mirându-se. Cel puţin, nu *încă*.

Acel ultim cuvânt îngheţat mi-a tăiat o clipă răsuflarea. Se întinse şi atinse crucifixul, la început cu un gest ezitant, dar după aceea cuprinzându-l în palmă. Am răsuflat uşurat. Helen suspină şi ea.

— Am adormit cu gândul la mama şi la un articol pe care aş fi vrut să-l scriu despre elementele broderiilor transilvănene – sunt celebre, ştii? – şi m-am trezit abia acum. Am avut un vis urât, dar mama apărea şi ea în el, gonea o pasăre mare şi neagră. Când a îndepărtat pasărea, s-a aplecat şi m-a sărutat pe frunte, aşa cum făcea în copilăria mea, seara la culcare, şi atunci am văzut semnul… – se opri o clipă, de parcă gândul însuşi era dureros – semnul dragonului pe umărul ei gol, dar mi s-a părut că este o parte din ea însăşi, nicidecum ceva teribil. Şi când m-a sărutat pe frunte, nu mi-a mai fost atât de teamă.

Am simţit un fior straniu, amintindu-mi noaptea în care îl ţinusem departe de mine pe cel care-mi ucisese pisica, citind până după miezul nopţii despre viaţa negustorilor olandezi, pe care ajunsesem să-i îndrăgesc. Ceva o apărase şi pe Helen – într-o anumită măsură, cel puţin; fusese rănită rău, dar nu secătuită de sânge. Ne-am privit în tăcere câteva momente.

— Ar fi putut fi mult mai rău, îmi spuse.

Am luat-o în braţe şi am simţit tremurul umerilor ei de obicei fermi. Eu însumi eram zguduit.

— Într-adevăr, am şoptit. Însă trebuie să te ferim de orice altceva.

Clătină din cap dintr-odată, mirându-se parcă.

— Dar suntem într-o mănăstire! Nu pot să înţeleg. Morţilor vii le repugnă asemenea locuri. Arătă spre crucifixul de deasupra uşii şi spre candela ce ardea într-un colţ. Aici, sub privirile Sfintei Fecioare?

— Nici eu nu înţeleg, am replicat moale, răsucindu-i mâna în palma mea. Dar ştim că rămăşiţele trupeşti ale lui Dracula au fost transportate de călugări şi că au fost îngropate probabil într-o mănăstire. Şi în aceasta e ceva ciudat. Helen, m-am gândit la altceva. Bibliotecarul de acasă… ne-a găsit în Istanbul şi apoi din nou, în Budapesta. E posibil să ne fi urmărit şi aici? Să te fi atacat în noaptea asta?

Am văzut-o chircindu-se.

— Ştiu. M-a muşcat o dată în bibliotecă, aşa că ar fi putut să poftească la mine din nou. Dar în vis am simţit cu tărie că e vorba despre altceva – ceva mult mai puternic. Dar cum ar fi putut intra aici unul dintre ei, chiar dacă nu se teme de mănăstire?

— Partea asta e simplă. Am arătat spre fereastra din apropiere, întredeschisă la nici doi metri de patul ei. Of, Doamne, de ce te-am

lăsat să rămâi aici singură?

— N-am fost singură. Alţi cinci oameni au dormit în camera asta alături de mine. Dar ai dreptate: aşa cum spunea mama, el îşi poate schimba forma – un liliac, o ceaţă…

— Sau o pasăre mare şi neagră, am continuat, amintindu-mi de visul ei.

— Acum am fost deja muşcată de două ori, mai mult sau mai puţin, spuse ea ca pradă unui vis.

— Helen! N-am să te mai las niciodată singură, nici chiar pentru o oră!

— Să nu mai am nici măcar o oră pentru mine însămi?

Zâmbetul ei vechi, sarcastic şi afectuos, îi reapăru în privire pentru o clipă.

— Şi vreau să-mi promiţi… dacă simţi ceva ce eu nu sesizez, dacă simţi ceva ce te pândeşte…

— Am să-ţi spun, Paul, dacă am să simt aşa ceva. Vorbise pe un ton aspru, şi făgăduiala păru s-o trezească la acţiune. Vino, te rog! Am nevoie să mănânc şi să beau nişte vin roşu sau coniac, dacă găsim aşa ceva. Adu-mi un prosop acolo, la chiuvetă. Am să-mi spăl gâtul şi să-l bandajez.

Pragmatismul ei pasionat era contagios, şi m-am supus imediat.

— Mai târziu, continuă ea, vom merge în biserică şi-mi voi spăla rana cu apă sfinţită, când nu ne va vedea nimeni. Dacă am să pot suporta înseamnă că avem încă speranţe mari. Ce ciudat – adăugă, şi m-am bucurat văzându-i din nou zâmbetul cinic –, totdeauna am crezut că ritualurile astea bisericeşti sunt nişte aiureli, şi încă mai cred.

— El însă nu pare să creadă că sunt nişte aiureli.

Am ajutat-o să-şi spele gâtul cu buretele, evitând cu grijă rănile deschise, şi am vegheat la uşă în timp ce s-a îmbrăcat. Mi s-a părut atât de cumplit să văd leziunea aceea de aproape, încât pentru o clipă am crezut că trebuie să ies pentru a-mi vărsa lacrimile afară. Cu toate că se mişca greu, hotărârea era vizibilă pe chipul ei. Îşi înfăşură la gât obişnuita eşarfă şi găsi în bagaj un şnur pe care agăţă crucifixul – unul mai solid, speram. Cearceaful de pe pat era pătat, cu stropi mici însă.

— O să-i lăsăm pe călugări să creadă… Ei bine, au găzduit femei în dormitorul lor, spuse Helen pe tonul ei direct. În mod cert, nu e pentru prima dată că vor trebui să spele puţin sânge de pe aşternuturi.

Când am ieşit din biserică, Ranov aştepta în curte. La vederea lui Helen, îşi îngustă pleoapele.

— Ai dormit până târziu, spuse el acuzator.

I-am studiat atent privirea tăioasă, dar ochii lui nu mi s-au părut mai reci decât de obicei; doar mohorâţi şi cenuşii pe fondul

zâmbetului neplăcut.”

Capitolul 67

„Mi se păruse exasperantă reticenţa lui Ranov de a ne conduce la Rila, însă entuziasmul pe care-l arăta acum, în drum spre Bacikovo, era chiar mai neliniştitor. Pe drum ne arăta diverse privelişti, multe dintre ele interesante în ciuda comentariilor lui continue. Am încercat să nu schimb prea multe priviri cu Helen, dar eram sigur că şi ea simte aceeaşi apăsare deranjantă. Iar acum trebuia să ne mai facem griji şi din cauza lui József. De la Plovdiv, drumul era îngust şi şerpuia, mărginit pe o latură de albia pietroasă a unui râu, iar pe cealaltă de stânci înalte. Treptat, intram din nou între munţi; în Bulgaria niciodată nu poţi fi departe de munţi. Am remarcat acest lucru cu glas tare, iar Helen, care privea pe fereastra maşinii, încuviinţă cu o mişcare a capului.

— *Balkan* înseamnă «munte» în limba turcă.

Intrarea în mănăstire nu era impunătoare; am oprit pur şi simplu pe marginea drumului într-o parcare noroiasă, iar de acolo am mers pe jos până la poartă. *Bacikovski manastir* se înălţa printre dealuri înalte şi sterpe, în parte stâncă goală, în parte împădurite, nu departe de râul îngust; chiar şi la începutul verii, peisajul era deja uscat, şi îmi imaginam cu uşurinţă cât de preţioasă trebuie să fi fost pentru călugări sursa aceea de apă. Zidurile exterioare aveau aceeaşi nuanţă cenuşie ca stâncile din jur. Acoperişul era îmbrăcat în olane roşietice, aşa cum văzusem pe casa lui Stoicev şi pe o sumedenie de alte case şi biserici. Intrarea în mănăstire se făcea printr-o arcadă largă, la fel de întunecată ca o gaură în pământ.

— Putem intra pur şi simplu? l-am întrebat pe Ranov.

Clătină din cap, ceea ce însemna «da», şi am păşit în atmosfera rece şi întunecată a arcadei. Am avut nevoie de câteva secunde pentru a o străbate, şi în acele momente petrecute între zidurile groase ale mănăstirii nu am auzit altceva decât ecoul paşilor noştri.

Poate că mă aşteptasem la un alt spaţiu vast, ca acela de la Rila; frumuseţea şi intimitatea curţii principale de la Bacikovo mi-a smuls un suspin, iar Helen murmură şi ea ceva. Biserica ocupa cea mai mare parte a curţii, cu turnurile sale roşii, colţuroase, în stil bizantin. Aici nu existau cupole aurite, ci doar o străveche eleganţă – cele mai simple materiale de construcţie dispuse în forme armonioase. Pe turnuri se înfăşurau viţe; la umbra lor creşteau copaci; un chiparos impresionant se înălţa aidoma unei turle. Trei călugări în rase negre şi cu potcapuri şedeau vorbind lângă biserică. Siluetele lor aruncau petice de umbră în curtea însorită, iar o adiere uşoară flutura frunzele în copaci. Spre surprinderea mea, ici şi colo se vedeau găini scurmând

printre dalele vechi de piatră, iar un pisoi vărgat alerga după ceva ce se ascunsese într-o crăpătură a zidului.

Ca şi la Rila, interiorul mănăstirii, cu galerii lungi, era din piatră şi lemn. Partea de jos a unor galerii, asemenea porticului, era acoperită cu fresce decolorate de vreme. În afara celor trei călugări, a găinilor şi a pisoiului, nu mai părea a fi nimeni prin preajmă. Eram singuri acolo, singuri în Bizanţ.

Ranov se apropie de monahi şi începu o discuţie cu ei; eu şi Helen am rămas în spate. După o clipă, se întoarse la noi.

— Stareţul e plecat, dar bibliotecarul e aici şi ne poate ajuta.

Nu mi-a plăcut acel «ne», dar n-am spus nimic.

— Puteţi vizita biserica în timp ce eu mă duc să-l caut, adăugă el.

— Venim şi noi, replică Helen ferm, şi l-am urmat pe unul dintre călugări. Bibliotecarul lucra într-o încăpere de la primul etaj; când am intrat, se ridică de la birou pentru a ne întâmpina. Camera era goală, cu unde sunt cărţile şi manuscrisele. În afara celor două volume de pe birou, nimic nu arăta că ne-am fi aflat într-o bibliotecă.

— Dumnealui este fratele Ivan, ni-l prezentă Ranov.

Călugărul se înclină în faţa noastră, fără a întinde mâna. De fapt, ţinea ambele mâini în mânecile lungi ale rasei, încrucişate pe abdomen. Mi-a trecut prin minte că nu voia să se atingă de Helen. Acelaşi gând i-a venit probabil şi ei, fiindcă s-a tras înapoi, rămânând aproape în spatele meu. Ranov a schimbat cu el câteva cuvinte.

— Fratele Ivan vă roagă să vă aşezaţi.

L-am ascultat, supuşi. Deasupra bărbii, figura monahului era prelungă şi serioasă, şi omul ne studie câteva clipe.

— Puteţi să-i puneţi întrebări, ne încurajă Ranov.

Mi-am dres vocea. Nu aveam încotro; eram nevoiţi să discutăm de faţă cu Ranov şi, ca urmare, trebuia să-mi formulez întrebările astfel încât să pară pur ştiinţifice.

— L-aţi putea întreba pe fratele Ivan dacă ştie ceva despre venirea aici a unor pelerini din Valahia?

Ranov i se adresă călugărului, iar la auzul numelui Valahia, figura acestuia se lumină.

— Spune că mănăstirea a întreţinut o strânsă legătură cu Valahia, începând de la sfârşitul secolului al XV-lea.

Inima începu să-mi bată mai tare, dar am încercat să rămân calm.

— Da? În ce anume a constat legătura?

După ce au mai discutat puţin, fratele Ivan arătă cu o mână prelungă spre uşă, iar Ranov încuviinţă.

— Spune că în epoca aceea domnitorii din Valahia şi Moldova au început să acorde mănăstirii un sprijin substanţial. Există în bibliotecă manuscrise care descriu acest sprijin.

— Şi ştie de ce anume au procedat domnitorii aşa? interveni Helen.

Ranov îl întrebă pe călugăr.

— Nu, replică apoi. Nu ştie decât că aceste manuscrise prezintă sprijinul oferit.

— Întrebaţi-l, l-am rugat eu, dacă ştie despre unele grupuri de pelerini care au venit în acea perioadă aici, din Valahia.

Fratele Ivan zâmbi.

— Da, traduse Ranov. Au fost multe grupuri. Mănăstirea era un important loc de popas pe rutele de pelerinaj ce porneau din Valahia, iar mulţi îşi continuau drumul de aici spre Athos sau spre Constantinopol.

Simţeam că-mi vine să scrâşnesc din dinţi.

— Dar despre un anumit grup de pelerini din Valahia, care transporta un… un tip oarecare de relicvă sau căuta o relicvă… despre aşa ceva ştie?

Ranov părea că-şi reprimă un surâs triumfător.

— Nu, răspunse apoi. Nu a văzut nicio relatare despre aşa ceva. În veacul acela au trecut pe aici mulţi pelerini; *Bacikovski manastir* era foarte importantă atunci. Patriarhul Bulgariei a fost exilat aici din Veliko Târnovo – vechea capitală – când otomanii au cucerit ţara, şi a murit în 1404 tot aici, unde a şi fost îngropat. Cea mai veche parte a mănăstirii, şi unica originală, este osuarul.

Helen interveni din nou:

— Îl puteţi întreba, vă rog, dacă printre fraţii săi există un călugăr care se numea înainte Pondev?

Ranov traduse, iar fratele Ivan păru mai întâi nedumerit, apoi precaut.

— Spune că trebuie să fie bătrânul frate Anghel; îl chema anterior Vasil Pondev şi a fost istoric. Dar nu mai e… sănătos la cap. Nu veţi putea afla nimic vorbind cu el. Stareţul este principalul nostru învăţat acum, şi e mare păcat că lipseşte pe perioada şederii dumneavoastră aici.

— Totuşi, am dori să vorbim cu fratele Anghel.

Odată întrevederea stabilită, bibliotecarul – deşi vizibil nemulţumit – ne conduse înapoi în curtea însorită şi, printr-o a doua arcadă, într-o altă curte interioară, în centrul căreia se afla o clădire foarte veche. Această a doua curte era mai puţin bine întreţinută decât prima, iar pietrele din pavaj şi construcţiile aveau un aspect părăginit. Pe sub tălpile noastre se iţeau buruieni, iar într-un colţ al acoperişului am văzut crescând un copac; cu timpul, dacă era lăsat acolo, avea să devină suficient de puternic pentru a distruge acea parte a clădirii. Era uşor de imaginat că repararea acestui străvechi lăcaş al Domnului nu constituia o prioritate de prim rang pentru guvernul bulgar. Rila era un fel de vitrină naţională, cu istoricul său «pur» bulgăresc şi conexiunile pe care le avea cu revoltele împotriva otomanilor. Acest

loc străvechi şi splendid prinsese rădăcini în vremea bizantinilor, a invadatorilor şi a cuceritorilor precum turcii de mai târziu şi aparţinuse armenilor, georgienilor, grecilor – tocmai auzisem că îşi păstrase independenţa sub ocupaţia otomanilor, spre deosebire de alte mănăstiri bulgare. Nu era deci de mirare că guvernul lăsa copacii să-i crească prin acoperiş.

Bibliotecarul ne conduse într-o încăpere din colţ.

— Infirmeria, explică Ranov.

Atitudinea lui cooperantă îmi accentua nervozitatea. Fratele Ivan deschise o uşă din lemn, şubredă, şi când am păşit înăuntru, am dat cu ochii de o scenă atât de patetică, încât nu-mi place să-mi amintesc de ea. Doi călugări bătrâni şedeau în cameră. Mobilierul era format doar din paturile lor, un singur scaun din lemn şi un cuptor de fier; chiar şi aşa, locul trebuie să fi fost cumplit de friguros pe timpul iernii. Podeaua era din piatră şi o pojghiţă subţire de var acoperea pereţii, cu excepţia unui mic altar într-un colţ: o candelă, un raft bogat sculptat şi o icoană ştearsă a Fecioarei.

Unul din cei doi bătrâni şedea culcat în pat şi nu a întors privirea spre noi când am intrat. După o clipă, am văzut că ochii lui erau iremediabil închişi, umflaţi şi roşii; din când în când călugărul îşi răsucea bărbia într-o parte sau alta, ca şi cum ar fi încercat să vadă cu ea. Omul era aproape complet acoperit cu un cearceaf alb; una din mâinile lui pipăia marginea patului, de parcă ar fi vrut să afle astfel limitele spaţiului disponibil, punctul dincolo de care ar fi putut cădea dacă nu era atent; cealaltă mână îi tremura pe pielea lăsată a gâtului.

Al doilea ocupant al camerei, mai în puteri, şedea pe scaunul din lemn, iar alături, sprijinit de perete, se afla un baston, ca şi cum drumul de la pat la scaun fusese unul lung şi greu. Era îmbrăcat în rasă neagră, fără cingătoare peste abdomenul proeminent. Ochii lui, imenşi, albaştri şi evident funcţionali se întoarseră spre noi când am intrat. Părul şi favoriţii i se răsculaseră aidoma unor ierburi albe în jurul feţei, iar capul îi era neacoperit. Asta îi conferea un aspect mai anormal şi mai bolnav decât orice alt amănunt – capul acela gol într-o lume în care toţi cei din jur purtau întotdeauna potcapuri negre. Acest călugăr cu ţeasta neacoperită ar fi putut fi întruchiparea vreunui profet într-o Biblie de secol XIX, numai că expresia de pe chipul lui nu era nicidecum vizionară. Monahul îşi încreţi nasul în sus, de parcă i-am fi mirosit urât, îşi muşcă buzele la colţuri, îngustându-şi şi redeschizându-şi ochii larg la fiecare câteva minute. N-aş fi putut spune dacă era temător, amuzat într-un fel drăcesc sau batjocoritor, fiindcă expresia i se schimba mereu. Trupul şi mâinile i se odihneau în scaunul şubred, ca şi cum toate gesturile pe care le-ar fi putut schiţa fuseseră absorbite de chipul lui extrem de mobil. Mi-am întors privirile.

Ranov discuta cu bibliotecarul, care arată cu mâna în jurul încăperii.

— Bătrânul din scaun este Pondev, traduse ghidul nostru. Fratele Ivan ne previne că ne putem aştepta la foarte puţine vorbe coerente din partea lui.

Ranov se apropie precaut, parcă temându-se că fratele Anghel îl va muşca, şi îl privi în faţă. Călugărul – Pondev – îşi roti capul pentru a se uita la rândul lui la el – un gest ca al unui animal în cuşca de la grădina zoologică. Ranov păru să încerce să facă prezentările, iar după o secundă ochii de un albastru suprarealist ai fratelui Anghel se îndreptară asupra noastră. Faţa i se încreţi şi zvâcni. Apoi începu să vorbească şi cuvintele i se revărsară într-un torent urmat de un huruit aspru, un fel de mârâit. Îşi ridică o mână în aer şi schiţă un gest, ceva între o cruce şi o încercare de a ne ţine la distanţă.

— Ce spune? l-am întrebat pe Ranov în şoaptă.

— Numai aiureli, replică el, interesat. N-am mai auzit niciodată ceva asemănător. Par a fi parţial rugăciuni – superstiţii din liturghia lor – şi parţial ceva despre sistemul de troleibuze din Sofia.

— Puteţi încerca să-l întrebaţi ceva? Spuneţi-i că suntem istorici la fel ca el şi că vrem să ştim dacă un grup de pelerini a venit aici din Valahia via Constantinopol, la sfârşitul secolului al XV-lea, transportând o relicvă sfântă.

Ranov ridică din umeri, dar îi adresă întrebarea, iar fratele Anghel răspunse cu o învălmăşeală de silabe, clătinând din cap. Asta însemna oare da sau nu?

— Alte aiureli, preciză Ranov. De data asta parcă ar fi ceva despre invazia turcilor în Constantinopol.

Brusc ochii călugărului se limpeziră, ca şi cum ne observaseră cu adevărat abia acum. În mijlocul torentului său straniu de cuvinte – o limbă să fi fost, oare? – am auzit distinct numele «Atanas Anghelov».

— Anghelov! am strigat, adresându-mă direct monahului. L-ai cunoscut pe Atanas Anghelov? Îţi aminteşti să fi lucrat cu el?

Ranov ascultă atent.

— Ceea ce spune e încă în mare parte fără sens, dar voi încerca să traduc ce zice. Fiţi atenţi.

Începu să redea vorbele călugărului, rapid şi pe un ton lipsit de pasiune; oricât de mult îmi displăcea personajul, nu puteam să nu-i admir priceperea.

— Am lucrat cu Atanas Anghelov. Cu ani în urmă, poate secole. Era nebun. Stinge lumina acolo, îmi face rău la picioare. Voia să ştie totul despre trecut, dar trecutul nu vrea să fie cunoscut. Zice nu, nu, nu. Şi sare şi te răneşte. Voiam să iau numărul unsprezece, dar ăsta nu mai merge în cartierul nostru. În orice caz, tovarăşul Dimitrov a anulat banii pe care trebuia să-i primim, pentru binele poporului. Un popor

bun.

Ranov trase aer în piept, timp în care probabil că rată ceva, dat fiind că şuvoiul de cuvinte al fratelui Anghelov nu se opri. Bătrânul zăcea încă în scaun, nemişcat de la gât în jos, dar capul i se clătina, iar trăsăturile feţei i se contractaseră.

— Anghelov a găsit un loc periculos, a găsit un loc numit Sveti Gheorghi, a auzit cântecul. Acolo au îngropat ei un sfânt şi au dansat pe mormântul lui. Pot să vă ofer puţină cafea, dar e numai grâu măcinat, grâu şi mizerie. N-avem nici măcar pâine.

Am îngenuncheat în faţa bătrânului călugăr şi i-am luat mâna în palma mea, deşi mi s-a părut că Helen ar vrea să mă împiedice. Degetele îi erau moi ca un peşte mort, albe şi pufoase, cu unghiile galbene şi ciudat de lungi.

— Unde e Sveti Gheorghi? l-am implorat.

Simţeam că în câteva secunde voi izbucni în plâns, în faţa lui Ranov, a lui Helen şi a celor două creaturi uscate de vreme în temniţa lor.

Ranov se ghemui lângă mine, încercând să prindă privirile rătăcitoare ale monahului.

— *Kde e Sveti Gheorghi?*

Dar fratele Anghel se retrăsese deja într-o lume îndepărtată.

— Anghelov s-a dus la Athos şi a văzut tipicul, s-a dus în munţi şi a găsit locul teribil. Am luat numărul unsprezece până acasă la el. A zis: Vino repede, am găsit ceva. Mă întorc acolo să sap în trecut. Ţi-aş da puţină cafea, dar e numai mizerie. Oh, oh, era mort în camera lui şi apoi corpul lui nu era la morgă.

Pe chipul călugărului apăru un zâmbet la vederea căruia m-am tras înapoi. Avea doi dinţi, iar gingiile îi erau zdrenţuite. Respiraţia ce răzbătea dintre ele l-ar fi putut răpune pe diavol însuşi. Bătrânul începu să cânte cu o voce subţiratică, tremurândă:

Dragonul a coborât în valea noastră.
A ars recoltele şi ne-a furat fecioarele,
I-a speriat pe turcii păgâni şi ne-a apărat satele.
Răsuflarea lui a uscat râurile, iar noi le-am traversat.

Când Ranov sfârşi de tradus, fratele Ivan – bibliotecarul – spuse ceva cu o anume energie. Îşi ţinea încă mâinile în mâneci, dar avea o expresie animată şi interesată.

— Ce zice? am întrebat rapid.

Ranov clătină din cap.

— Că a mai auzit acest cântec înainte. L-a cules de la o bătrână din satul Dimovo, baba Ianka – o interpretă de seamă –, acolo unde râul a secat cu mult timp în urmă. În regiune se organizează mai multe

festivaluri în cadrul cărora se cântă baladele acestea vechi, iar ea este mai mare peste solişti. Unul e chiar peste două zile, Festivalul Sfântului Petko; poate veţi dori s-o ascultaţi.

— Alte cântece populare! am bombănit. Vă rog să-l întrebaţi pe domnul Pondev – adică pe fratele Anghel – dacă ştie ce înseamnă acest cântec.

Ranov i-a adresat întrebarea cu deosebită răbdare, dar bătrânul rămase tăcut, strâmbându-se şi zvâcnind. După o clipă, tăcerea mă împinse până aproape de limită şi am strigat:

— Întrebaţi-l dacă ştie ceva despre Vlad Dracula! Vlad Ţepeş! E îngropat în această regiune? A auzit de numele ăsta? De numele *Dracula?*

Helen mă prinse de braţ, dar nu mă mai puteam stăpâni. Bibliotecarul se holbă la mine, deşi nu părea să se simtă alarmat, iar Ranov îmi aruncă o privire pe care aş fi putut-o considera plină de milă, dacă i-aş fi acordat vreo atenţie. Asupra lui Pondev însă, efectul se dovedi devastator. Păli cumplit, iar ochii începură să i se învârtească în cap aidoma unor mărgele albastre şi mari. Fratele Ivan se repezi şi-l prinse când dădu să se prăvălească din scaun, reuşind împreună cu Ranov să-l aşeze în pat. Omul devenise o grămadă greoaie, cu picioarele albe şi umflate ieşindu-i din aşternut şi mâinile bălăbănindu-i-se pe după umerii celor doi. Când izbutiră să-l aşeze în capul oaselor, bibliotecarul aduse o cană cu apă şi turnă puţin pe faţa nefericitului. Mie mi se tăiase respiraţia; nu intenţionasem să-i provoc o asemenea tulburare şi mi-era teamă să nu fi ucis una dintre ultimele noastre surse de informaţii. După câteva clipe nesfârşite, fratele Anghel se mişcă şi deschise ochii, dar acum privirile îi erau sălbatice şi ferite ca ale unui animal hăituit, zburând îngrozite în jurul încăperii, de parcă pe noi nu ne putea zări deloc. Bibliotecarul îl bătu uşurel pe piept şi încercă să-l aşeze mai comod în pat, dar călugărul îi împinse mâinile, tremurând.

— Haideţi să-l lăsăm, spuse Ranov grav. N-o să moară; nu din asta, cel puţin.

Am ieşit cu toţii în urma bibliotecarului, tăcuţi şi sideraţi.

— Îmi pare rău, am spus când am păşit în lumina reconfortantă a curţii.

Helen se întoarse spre Ranov.

— Îl puteţi întreba pe fratele Ivan dacă mai ştie ceva despre cântecul acela sau dacă are idee din ce vale provine?

Cei doi schimbară câteva cuvinte, iar bibliotecarul privi spre noi.

— Spune că provine din Krasna Poliana, valea aflată de cealaltă parte a munţilor, spre nord-est. Îl puteţi însoţi la festivalul sfântului peste două zile, dacă doriţi să rămâneţi aici. Interpreta aceea bătrână ar putea şti ceva despre el; cel puţin vă va putea spune de unde l-a

învăţat.

— Crezi că ne-ar fi util? am întrebat-o pe Helen.

— Nu ştiu, dar asta e tot ce avem. Dat fiind că aminteşte de un dragon, cred că ar trebui să vedem despre ce e vorba. Între timp, putem explora locul pe îndelete şi, dacă fratele Ivan e dispus să ne ajute, vom consulta şi biblioteca.

M-am aşezat îngândurat pe o bancă de piatră, la capătul galeriilor.

— Bine.”

Capitolul 68

septembrie 1962

Iubita mea fiică,

La naiba cu engleza asta! Dar când încerc să-ţi scriu câteva rânduri în maghiară, ştiu imediat că nu asculţi. Tu ai copilărit în limba engleză. Tatăl tău, care mă crede moartă, îţi vorbeşte în engleză când te ridică sus, pe umărul său. Îţi vorbeşte în engleză când îţi pune pantofii – porţi deja de ani buni pantofi adevăraţi – şi tot în engleză când vă plimbaţi mână-n mână în parc. Dar dacă eu îţi vorbesc în engleză, am impresia că nu mă poţi auzi. Nu ţi-am mai scris deloc de mult timp, fiindcă nu te pot auzi ascultând în nicio limbă. Ştiu, tatăl tău mă crede moartă, fiindcă niciodată n-a încercat să mă găsească. Dacă ar fi încercat, ar fi reuşit. Dar el nu mă poate auzi în nicio limbă.

Mama ta iubitoare,
Helen

mai 1963

Iubita mea fiică,

Nu mai ştiu de câte ori am încercat tăcută să-ţi explic că în primele luni am fost foarte fericite împreună. Când te vedeam trezindu-te din somn, când îţi vedeam mânuţele mişcându-se primele, înaintea oricărei alte părţi a corpului, urmate de fluturarea genelor, când te vedeam apoi cum te întinzi şi îmi surâzi, mă simţeam cu adevărat împlinită. Dar după aceea s-a întâmplat ceva. N-a fost ceva din afara mea, nu o ameninţare exterioară la adresa ta. A fost ceva din mine. Am început să-ţi verific trupuşorul perfect iar şi iar, în căutarea vreunui semn de rănire. Dar rana era a mea, înainte chiar de înţepătura aceasta de pe gât, şi nu se vindeca niciodată definitiv. A început să-mi fie teamă să te ating, îngerul meu perfect.

Mama ta iubitoare,
Helen

iulie 1963

Iubita mea fiică,

Azi mi-e dor de tine mai mult ca niciodată. Sunt în arhivele Universităţii din Roma. Am fost aici de şase ori în ultimii doi ani. Paznicii mă cunosc, arhivarii mă cunosc, chelnerul de la cafeneaua din faţa arhivei mă cunoaşte şi ar vrea să mă

cunoască şi mai bine, dacă nu m-aş retrage cu răceală, prefăcându-mă că nu-i observ interesul. În arhivă există înregistrări despre o molimă din 1517, ale cărei victime erau afectate de o singură problemă, o rană roşie la gât. Papa a ordonat să fie îngropate cu câte un par înfipt în inimă şi cu usturoi în gură. În 1517. Încerc să trasez o hartă a mişcărilor sale în timp sau – dat fiind că e imposibil să le deosebeşti – a mişcărilor celor care-l slujesc. Harta aceasta, de fapt o listă în notesul meu, umple deja multe pagini. Dar la ce mi-ar putea folosi – încă nu ştiu. Aştept să aflu în vreme ce lucrez.

Mama ta iubitoare,
Helen

septembrie 1963

Iubita mea fiică,

Sunt aproape gata să renunţ şi să mă întorc la tine. În luna asta e ziua ta de naştere. Cum mai pot rata încă o aniversare? Aş reveni imediat la tine, dar ştiu că, dacă aş face-o, acelaşi lucru s-ar întâmpla. Mi-aş simţi necurăţia, aşa cum am simţit-o prima dată cu şase ani în urmă; aş simţi oroarea ei şi aş vedea perfecţiunea ta. Cum aş putea sta lângă tine când mă ştiu mânjită? Ce drept am să-ţi ating obrajii moi?

Mama ta iubitoare,
Helen

octombrie 1963

Iubita mea fiică,

Sunt în Assisi. Bisericile şi capelele acestea uimitoare, urcate pe colina lor, mă copleşesc cu un sentiment de disperare. Am fi putut veni aici, tu în rochiţă şi pălărioară, eu şi tatăl tău, ţinându-ne de mâini cu toţii, ca nişte turişti. În loc de asta, muncesc în colbul unei biblioteci monastice şi citesc un document din 1603. Doi călugări au murit aici în luna decembrie a acelui an. Au fost găsiţi în zăpadă, cu gâturile doar puţin mutilate. Latina mea a rezistat foarte bine, iar cu banii pe care-i am îmi pot cumpăra tot ajutorul de care am nevoie pentru traduceri şi pentru a-mi spăla rochiile. Aşa cum fac cu vizele, paşapoartele, biletele de tren, o carte de identitate falsă. În copilărie n-am avut niciodată bani. Mama, în satul ei, abia dacă ştia cum arată. Acum aflu că ei pot cumpăra totul. Nu, nu totul. Nu tot ce vreau eu.

Mama ta iubitoare,
Helen

Capitolul 69

„Cele două zile petrecute la Bacikovo au fost unele dintre cele mai lungi din viaţa mea. Voiam să mergem neîntârziat la festivalul promis, voiam ca el să aibă loc imediat, astfel încât să pot urma acel cuvânt al cântecului – dragon – până în cuibul său. Şi totuşi, îmi era teamă de clipa pe care o consideram inevitabilă, momentul în care şi acest indiciu se va evapora sau se va dovedi că nu duce nicăieri. Helen mă prevenise deja că baladele şi cântecele populare erau întotdeauna evazive; originile lor se pierdeau în decursul secolelor, textele se schimbau, evoluau, iar interpreţii rareori mai ştiau de unde provin sau cât de vechi sunt.

— De aceea sunt numite cântece populare, îmi spuse ea cu regret în glas, netezindu-mi gulerul cămăşii în vreme ce stăteam în curtea mănăstirii, în a doua zi a şederii noastre acolo.

Nu era genul care să dăruiască asemenea mici mângâieri intime şi de aceea bănuiam că era îngrijorată. Ochii îmi ardeau, iar capul mă durea în vreme ce priveam în jur, la pietrele însorite printre care scormoneau găinile. Era un loc minunat, rar şi exotic pentru mine, iar stând astfel puteam urmări viaţa scurgându-se aşa cum o făcea încă din secolul al XI-lea: găinile căutau viermişori, pisoiul se juca pe lângă picioarele noastre, lumina strălucitoare a soarelui pulsa pe pietrele albe şi roşii care ne înconjurau.

A doua dimineaţă m-am trezit foarte devreme. Mi-am spus că auzisem probabil clopotele bisericii, dar nu mi-am putut da seama dacă fusese doar un vis sau nu. De la fereastra chiliei mele, cu perdelele ei grosolane, am zărit patru sau cinci călugări îndreptându-se spre biserică. M-am îmbrăcat – Doamne, ce murdare erau hainele mele acum, dar nu mă putea preocupa spălarea lor – şi am coborât fără zgomot treptele până în curte. Era într-adevăr foarte devreme, încă nu se luminase bine, iar luna se pregătea să apună dincolo de munţi. M-am gândit pentru o clipă să intru în biserică şi am zăbovit lângă uşa deschisă; dinăuntru se revărsa lumina lumânărilor şi un miros de ceară şi tămâie. Interiorul, ce părea cufundat în beznă la amiază, era călduţ şi primitor la ora aceasta matinală. Îi auzeam pe călugări cântând şi volutele melancolice ale sunetelor îmi străpungeau inima ca un pumnal. Probabil că exact la fel se petrecuseră lucrurile într-o dimineaţă oarecare a anului 1477, când fraţii Chiril şi Ştefan alături de ceilalţi călugări lăsaseră în urmă mormintele monahilor martirizaţi – în osuar, poate – şi porniseră la drum prin munţi, păzind comoara pe care o transportau în căruţă. Dar în ce direcţie plecaseră? M-am întors spre est, apoi spre vest – unde luna cobora cu repeziciune dincolo de linia orizontului – şi în cele din urmă spre sud.

O adiere începuse să fluture frunzele teilor şi după câteva minute am văzut prima rază de soare luminând pantele munţilor şi zidul mănăstirii. Apoi, cu întârziere, cântatul unui cocoş răsună undeva în incinta lăcaşului. Ar fi putut fi un moment de bucurie deosebită, acel tip de cufundare în istorie la care visasem dintotdeauna – dacă aş fi avut starea de spirit necesară. Dar m-am pomenit răsucindu-mă încet, forţându-mă să intuiesc direcţia în care călătorise fratele Chiril. Undeva nu departe se afla un mormânt, poate – un mormânt a cărui locaţie fusese pierdută de atât de mult timp, încât chiar şi amintirea lui pierise. Ar putea fi la depărtare de o zi de mers pe jos sau poate la trei ore, ori o săptămână. «Nu mult mai departe şi fără alte întâmplări», spusese Zaharia. Cât de departe era «nu mult mai departe»? Încotro porniseră? Pământul se trezea acum – munţii aceia împăduriţi cu steiurile lor golaşe, curtea pietruită de sub picioarele mele, pajiştile şi păşunile mănăstirii –, dar îşi păstra secretul.

Pe la ora nouă în acea dimineaţă am plecat în maşina lui Ranov, cu fratele Ivan pe locul de lângă şofer. Am mers paralel cu râul vreo zece kilometri, până când apa păru să dispară, iar drumul o luă de-a lungul unei văi uscate, ce şerpuia abrupt printre dealuri. Peisajul stârni ceva în amintirile mele. I-am făcut un semn lui Helen, iar ea se încruntă la mine.

— Helen, valea râului!

Trăsăturile ei se luminară brusc şi puse o mână pe umărul lui Ranov.

— Întrebaţi-l pe fratele Ivan unde a dispărut râul. L-am traversat la un moment dat?

Ranov vorbi cu călugărul fără a întoarce capul şi ne traduse răspunsul acestuia:

— Spune că râul a secat aici; acum a rămas în urma noastră, acolo unde am traversat ultimul pod. Aceasta a fost valea lui cu mult timp în urmă, dar acum nu mai există apă în albia lui.

Am schimbat o privire tăcută cu Helen. În faţa noastră, în capătul văii, am văzut două piscuri înălţându-se abrupt dintre dealuri, doi munţi singuratici, ca nişte aripi ascuţite. Iar între ele, încă departe în faţă, se vedeau turnurile unei biserici mici. Pe neaşteptate, Helen îmi strânse mâna cu putere.

Câteva minute mai târziu, am intrat pe un drum prăfuit între coaste largi de dealuri, urmând un indicator pe care scria numele unui sat; eu îl voi numi Dimovo. Drumul se îngustă şi în cele din urmă Ranov opri în faţa bisericii, deşi satul însuşi nu se zărea nicăieri.

Biserica Sveti Petko Martirul era foarte mică – o capelă dărăpănată – şi se ridica pe o pajişte care ar fi putut fi folosită ca fâneaţă în toiul verii. Doi stejari cocârjaţi se plecau deasupra ei, ocrotind-o parcă, şi alături se afla un cimitir cum nu mai văzusem până atunci –

«morminte ţărăneşti, unele dintre ele datând din secolul al XVIII-lea», explică Ranov cu mândrie.

— E un cimitir tradiţional; există multe astfel de locuri în care muncitorii agricoli sunt îngropaţi chiar şi azi.

Crucile mormintelor erau din lemn sau din piatră, cu un vârf triunghiular, iar la baza multora dintre ele ardea câte o candelă.

— Fratele Ivan spune că abia la unsprezece şi jumătate începe ceremonia; acum pregătesc biserica. Până atunci ne va duce la baba Ianka şi apoi ne vom întoarce pentru a vedea totul.

Şi Ranov ne privi atent, parcă pentru a-şi da seama ce anume ne interesa cel mai mult.

— Ce se întâmplă acolo?

Am arătat spre un grup de bărbaţi care lucrau la câmp lângă biserică. Unii adunau lemne – buşteni şi crengi mari – într-o grămadă, iar alţii aranjau pietre şi cărămizi în jurul lor. Deja strânseseră o «recoltă» bogată din pădure.

— Fratele Ivan spune că sunt pentru foc. Nu mi-am dat seama până acum, dar se va merge prin foc.

— Se va merge prin foc! exclamă Helen.

— Da. Cunoaşteţi acest obicei? E rar întâlnit în Bulgaria în epoca modernă şi chiar mai rar în această regiune a ţării. N-am auzit de mersul prin foc decât în zona adiacentă Mării Negre. Dar ne aflăm într-o regiune săracă şi plină de superstiţii, la progresul căreia partidul încă mai lucrează. Nu mă îndoiesc că asemenea obiceiuri vor fi eradicate în cele din urmă.

— Am auzit despre aşa ceva, spuse Helen întorcându-se spre mine. Era un obicei păgân, care a fost preluat de creştini în Balcani, când populaţia de aici a fost convertită. În general presupune mai degrabă dans decât mers prin foc. Mă bucur că suntem aici pentru a vedea un asemenea obicei.

Ranov ridică din umeri şi ne îndemnă să mergem spre biserică, însă în acel moment unul dintre cei care roboteau în jurul lemnelor se aplecă brusc în faţă şi aprinse rugul. Focul se înteţi imediat, cuprinzând toată grămada, şi începu să trosnească. Lemnele erau uscate şi flăcările ajunseră în scurt timp la cele din vârf, astfel că toate crengile se aprinseră. Chiar şi Ranov rămase locului o clipă. Bărbaţii se retraseră câţiva paşi şi apoi alţi câţiva, ştergându-şi mâinile pe pantaloni. Rapid, focul deveni o vâlvătaie, flăcările înălţându-se până la acoperişul bisericii din apropiere, aflate totuşi la o distanţă sigură. Am continuat să le privim până când Ranov se întoarse din nou.

— Îl vor lăsa să ardă câteva ore şi să se stingă de la sine. Nici chiar cei mai superstiţioşi n-ar dansa în el acum.

Când am intrat în biserică, un tânăr, se pare preotul, ne-a ieşit în întâmpinare, ne-a strâns mâinile cu un surâs plăcut şi s-a înclinat

cordial în faţa fratelui Ivan, care i-a răspuns la fel.

— Zice că este onorat să vă primească aici, de ziua sfântului lor patron, ne traduse Ranov puţin cam sec.

— Spuneţi-i că noi suntem onoraţi şi-i mulţumim pentru posibilitatea de a urmări festivalul. Îl puteţi întreba cine este Sveti Petko?

Preotul ne explică: un martir ucis de turci, în timpul ocupaţiei otomane, fiindcă a refuzat să-şi renege credinţa. Sveti Petko fusese preotul unei biserici aflate anterior pe acest loc, biserică pe care turcii o arseseră, şi chiar după distrugerea ei Petko nu voise să accepte credinţa musulmană. Biserica actuală fusese construită mai târziu, iar relicvele sfântului îşi găsiseră adăpost în vechea criptă. În prezent, mulţi oameni veneau pentru a îngenunchea în faţa lor. Icoana sa specială plus alte două cu puteri deosebite urmau să fie purtate în procesiune în jurul bisericii şi prin foc. Iată-l pe Sveti Petko, în fresca de pe zidul din faţă – şi preotul arătă spre o pictură murală decolorată aflată în spatele său, ce înfăţişa un chip cu barbă, oarecum asemănător cu al său. Ar trebui să revenim şi să facem turul bisericii când toate pregătirile vor fi sfârşite. Vom fi bine-veniţi să vedem întreaga ceremonie şi să primim binecuvântarea lui Sveti Petko. Nu am fi primii pelerini sosiţi de pe alte meleaguri care au venit la sfânt pentru a fi vindecaţi de boală sau de alte suferinţe. Şi preotul ne surâse cu blândeţe.

L-am întrebat, prin intermediul lui Ranov, dacă auzise de o mănăstire numită Sveti Gheorghi şi clătină din cap.

— Cea mai apropiată mănăstire este Bacikovo. Uneori, în decursul anilor, călugării de la alte lăcaşuri au venit şi ei aici, în pelerinaj – majoritatea cu mulţi ani în urmă.

Mi-am închipuit că asta însemna înainte de instaurarea comunismului şi mi-am propus să-l întreb pe Stoicev când ne vom întoarce în Sofia.

— O să-l rog s-o găsească pe baba Ianka, spuse Ranov după o clipă.

Preotul ştia bine care era casa ei; ar fi vrut să vină cu noi, dar biserica fusese închisă luni de zile – el însuşi venea aici doar de sărbători aşa că, împreună cu asistentul său, mai avea încă multe de făcut.

Satul se întindea într-o vâlcea dincolo de poiana în care se afla biserica; era cea mai mică dintre comunităţile pe care le văzusem de când intrasem în Europa de Est: doar cincisprezece case strânse una lângă alta, parcă temător, cu meri şi grădini de legume împrejur, uliţe neasfaltate, largi doar atât cât să poată trece o căruţă, un puţ străvechi cu ciutura de lemn şi o găleată atârnând deasupra. M-a frapat lipsa oricărui element modern şi m-am pomenit căutând în jur un indiciu că ne aflăm în secolul XX; aparent, acest veac nu sosise încă acolo. M-am

simţit aproape trădat când am văzut o găleată albă de plastic în curtea laterală a uneia dintre casele din piatră. Clădirile păreau crescute din îngrămădiri de rocă cenuşie, cu etajele de sus tencuite parcă în urma unui gând întârziat şi acoperişurile din olane cu aspect neted. Unele afişau minunate ornamentaţii din lemn, care s-ar fi potrivit de minune într-un sat din Anglia Tudorilor.

Când am intrat pe unica stradă din Dimovo, oamenii au început să iasă din case şi din şure şi şoproane pentru a ne saluta – majoritatea bătrâni, mulţi dintre ei incredibil de cocârjaţi în urma muncii grele, femeile cu picioarele grotesc arcuite, bărbaţii gheboşaţi de parcă ar fi dus încontinuu în spinare un sac invizibil cu cine ştie ce greutate. Aveau pielea măslinie şi obrajii roşii; zâmbeau, ne salutau şi le puteam vedea gingiile goale sau licărul dinţilor de metal în gură. Cel puţin aveau acces la un cabinet stomatologic, mi-am spus, deşi îmi era greu să-mi imaginez unde sau cum. Câţiva s-au apropiat şi s-au plecat în faţa fratelui Ivan, iar el i-a binecuvântat şi mi s-a părut că îi întreabă ceva. Am ajuns la casa babei Ianka în mijlocul unei mici mulţimi, ai cărei membri mai tineri ar fi putut avea şaptezeci de ani, deşi mai târziu Helen mi-a spus că ţăranii erau probabil cu vreo două decenii mai tineri decât păreau.

Casa babei Ianka era foarte mică, aproape o coşmelie ce se sprijinea greu de un şopron la fel de mic. Bătrâna veni la uşa din faţă pentru a vedea ce anume se întâmplă; primul lucru pe care l-am zărit la ea a fost basmaua cu flori roşii de pe cap; apoi i-am văzut şorţul şi pieptarul dungat. A privit afară, spre noi, şi unii dintre săteni au strigat-o, drept care bătrâna a început să dea din cap energic. Avea pielea de un arămiu-închis, nasul şi bărbia ascuţite, iar ochii – am văzut pe măsură ce ne apropiam – păreau căprui, pierduţi în faldurile ridate ale pielii.

Ranov i-a strigat ceva – speram să nu fi fost nimic poruncitor sau lipsit de respect – şi, după ce ne-a privit fix câteva minute, femeia a închis uşa din lemn. Am aşteptat tăcuţi afară şi, când a deschis-o din nou, mi-am dat seama că nu era chiar atât de micuţă precum îmi închipuisem; îi venea lui Helen până la umeri, iar ochii îi luceau veseli pe chipul precaut. Sărută mâna fratelui Ivan, iar noi am dat mâinile cu ea, ceea ce iniţial a părut să o deruteze. Apoi ne uşui în casă, de parcă am fi fost un cârd de găini neastâmpărate.

Interiorul era sărăcăcios, dar curat, şi am observat cu oarecare simpatie că îl decorase cu un vas cu flori de câmp, aşezat pe masa scorojită. Casa mamei lui Helen era un veritabil conac pe lângă cămăruţa aceasta amărâtă, cu o scară de lemn într-un colţ, spre etajul de sus. M-am întrebat cât timp va mai putea bătrâna să urce scara aceea, dar am văzut că se mişca de colo-colo cu atâta energie, încât mi-am dat seama, treptat, că nu era totuşi bătrână. I-am şoptit asta lui

Helen, iar ea a încuviinţat.

— Cincizeci de ani, poate, mi-a şoptit la rândul ei.

Constatarea m-a izbit cu o forţă nouă. Mama mea, în Boston, avea cincizeci şi doi de ani şi, după cum arăta, femeia de aici i-ar fi putut fi bunică. Mâinile babei Ianka erau pe atât de noduroase şi de zbârcite, pe cât de uşoare îi erau picioarele. Am urmărit-o în vreme ce aducea pe masă pahare şi vase acoperite cu şervete şi m-am întrebat ce făcuse oare toată viaţa cu mâinile acelea, de ajunseseră să arate aşa. Tăiase copaci, pesemne, spărsese lemne pentru foc, culesese recolta, muncise pe ger şi în arşiţă. În vreme ce robotea, ne aruncă o privire sau două pe furiş, fiecare însoţită de un zâmbet fugar, şi în cele din urmă turnă în pahare o băutură albă şi groasă – ceva ce Ranov dădu imediat pe gât, cu un gest din cap spre ea şi ştergându-şi gura apoi cu batista. I-am urmat şi eu exemplul, dar am simţit imediat că mă sufoc: băutura era călduţă şi avea un gust clar de şopron. Am încercat să nu mă înec vizibil când baba Ianka mă privi cu o lucire jucăuşă în ochi. Helen îşi bău porţia cu demnitate, iar bătrâna o bătu uşor pe mână.

— Lapte de oaie amestecat cu apă, îmi spuse Helen. Gândeşte-te că e un fel de milkshake.

— Acum am s-o întreb dacă vrea să ne cânte, spuse Ranov. Asta doriţi, nu-i aşa?

Discută apoi câteva momente cu fratele Ivan, care se întoarse spre baba Ianka. Femeia se trase înapoi, bâţâind disperată din cap. Nu, nu avea să ne cânte; în mod clar, nu voia s-o facă. Gesticulă spre noi şi îşi vârî mâinile sub şorţ, dar fratele Ivan se dovedi insistent.

— O vom ruga să cânte ce vrea ea la început, ne explică Ranov. După aceea îi puteţi cere şi balada care vă interesează.

Baba Ianka părea să se fi resemnat şi m-am întrebat dacă protestele ei nu fuseseră de fapt un fel de ritual al modestiei, fiindcă deja ne zâmbea iarăşi. Oftă şi apoi îşi ridică umerii pe sub bluza veche, cu flori roşii. Ne privi cu inocenţă şi deschise gura. Sunetul pe care l-am auzit mi s-a părut uluitor. În primul rând, era uimitor de sonor: paharele de pe masă aproape că zornăiră, iar sătenii strânşi afară – aproape jumătate din sat, aveam impresia – îşi iţiră capetele înăuntru. Sunetul vibră în pereţi, sub picioarele noastre, iar funiile de ceapă şi ardei se legănară deasupra cuptorului vechi. Am luat, pe furiş, mâna lui Helen. Mai întâi se făcu auzită o notă, apoi o alta, prelungi şi lente, fiecare un vaiet de zădărnicie şi suferinţă. Mi-am amintit de fata care se aruncase de pe o stâncă înaltă, pentru a nu fi dusă în haremul paşei, şi m-am întrebat dacă nu cumva era un text asemănător. Dar, în mod straniu, baba Ianka zâmbea la fiecare notă, inspirând adânc, cu trăsăturile iluminate. Am ascultat într-o tăcere împietrită până ce, brusc, se opri; ultima notă păru să reverbereze la nesfârşit în cămăruţa strâmtă.

— Vă rog, spuneţi-i că am vrea să auzim şi cuvintele, ceru Helen.

Cu o aparentă reticenţă, care nu-i şterse surâsul însă, baba Ianka recită textul cântecului, iar Ranov traduse:

Eroul zace muribund în vârf de munte înverzit.
Eroul zace muribund, cu nouă răni în coastă.
O, şoimule, zboară la el şi spune-i că ai lui sunt bine,
Sunt bine în munţi, toţi ai lui.
Eroul are nouă răni în coastă,
Dar a zecea a fost cea care l-a răpus.

Când sfârşi, bătrâna îi spuse lui Ranov ceva, cu aceeaşi lumină pe chip şi clătinând un deget spre el. Am avut senzaţia că e gata să-l altoiască şi să-l trimită la culcare nemâncat, dacă nu se purta cum se cuvine în casa ei.

— Întrebaţi-o cât de vechi este cântecul, îl rugă Helen, şi de unde l-a învăţat.

Ranov formulă întrebarea, iar baba Ianka izbucni în hohote de râs, arătând peste umăr şi dând din mâini. La rândul lui, Ranov zâmbi şi el.

— Spune că e la fel de vechi ca munţii şi că nici măcar străbunica ei nu ştia de când datează. L-a învăţat de la mama bunicii ei, care a trăit până la vârsta de nouăzeci şi trei de ani.

În continuare, bătrâna voia să afle nişte răspunsuri de la noi. Când ne aţinti cu privirile, am văzut că avea ochi frumoşi, migdalaţi sub pielea ridată de soare şi vânt, aproape chihlimbarii şi cu o strălucire în plus datorită basmalei roşii. Dădu din cap, parcă incredulă, când i-am spus că venim din America.

— *Amerika?* replică ea gânditoare. Asta trebuie să fie dincolo de munte.

— E o bătrână tare ignorantă, interveni Ranov. Guvernul face tot ce poate pentru a ridica standardele educaţionale aici; este o prioritate de prim rang.

Helen scosese o bucată de hârtie şi luă mâna babei Ianka.

— Întrebaţi-o dacă ştie un cântec ca acesta – va trebui să i-l traduceţi: «Dragonul a coborât în valea noastră. A ars recoltele şi ne-a furat fecioarele».

Ranov traduse. Bătrâna ascultă atentă o clipă şi, pe neaşteptate, faţa i se contractă de spaimă şi nemulţumire; se trase înapoi în scaunul ei şi se închină repede.

— *Ne!* replică ea vehement, trăgându-şi mâna dintre degetele lui Helen. *Ne, ne!*

Ranov ridică din umeri.

— Aţi înţeles! Nu-l ştie.

— În mod evident, îl ştie, am spus calm. Întrebaţi-o de ce îi este frică să vorbească despre el.

De data aceasta, bătrâna adoptă o înfăţişare rigidă.

— Nu vrea să mai discute despre asta.

— Spuneţi-i că-i vom da o răsplată.

Sprâncenele ghidului nostru se ridicară iar, dar îi transmise oferta noastră.

— Zice că trebuie să închidem uşa.

Apoi se ridică şi închise uşile, trăgând şi obloanele de lemn în faţa spectatorilor din stradă.

— Acum va cânta.

Nici nu mi-aş fi putut imagina un contrast mai puternic între felul în care a interpretat primul cântec şi cel de acum. Bătrâna se chirci în scaunul ei, adăpostindu-se parcă şi privind în podea. Zâmbetul vesel îi pierise, iar ochii chihlimbarii erau aţintiţi asupra picioarelor noastre. Melodia îngânată era în mod cert melancolică, deşi ultimul vers al textului mi s-a părut că se încheie cu o notă sfidătoare. Ranov traduse atent. De ce – m-am întrebat iar – era atât de îndatoritor?

Dragonul a coborât în valea noastră.
A ars recoltele şi ne-a furat fecioarele,
I-a speriat pe turcii păgâni şi ne-a apărat satele.
Răsuflarea lui a uscat râurile, iar noi le-am traversat.
Acum trebuie să ne apărăm.
Dragonul era apărătorul nostru,
Dar acum trebuie să ne apărăm noi de el.

— Ei bine, spuse Ranov. Asta aţi vrut să auziţi?

— Da.

Helen bătu uşor mâna bătrânei şi aceasta începu să turuie pe un ton aspru şi răstit.

— Întrebaţi-o de unde provine acest cântec şi de ce se teme de el.

Ranov avu nevoie de câteva minute pentru a strecura întrebarea printre reproşurile babei Ianka.

— L-a învăţat în secret de la străbunica ei, care i-a spus să nu-l cânte niciodată după lăsarea întunericului, fiindcă e un cântec care aduce nenoroc. Pare de bun augur, dar nu e. Aici nu e cântat decât în ziua Sfântului Gheorghe; numai atunci poate fi cântat în siguranţă, fără a aduce ghinion. Speră că în felul ăsta nu aţi atras moartea asupra vacii ei sau altceva mai rău.

— Spuneţi-i că avem o răsplată pentru ea, un dar care alungă piaza rea şi aduce în loc norocul, spuse Helen zâmbind şi punând în mâna zbârcită a bătrânei un pandantiv de argint. Acest medalion aparţine unui înţelept foarte cucernic, care i-l trimite pentru a o proteja. Poartă

chipul lui Sveti Ivan Rilski, un mare sfânt al bulgarilor.

Mi-am dat seama că era vorba despre micul obiect pe care i-l dăduse Stoicev. Baba Ianka îl privi pentru o clipă, întorcându-l între degetele ei bătătorite, apoi îl duse la buze şi-l sărută, după care îl ascunse într-un buzunar secret al şorţului.

— *Blagodaria.*

Sărută mâna lui Helen şi o mângâie de parcă şi-ar fi regăsit fiica de mult pierdută.

— Vă rog s-o întrebaţi dacă ştie ce înseamnă cântecul şi de unde provine. Şi de ce îl cântă de ziua Sfântului Gheorghe?

Baba Ianka ridică din umeri.

— Cântecul nu înseamnă nimic. E doar un cântec vechi, ce poartă nenoroc. Străbunica mi-a spus că unii oameni credeau că provine dintr-o mănăstire. Dar asta nu-i posibil, fiindcă monahii nu cântă asemenea cântece; ei înalţă slavă lui Dumnezeu. Îl cântăm numai de ziua Sfântului Gheorghe fiindcă îl îndeamnă pe Sveti Gheorghi să omoare balaurul şi să pună capăt chinurilor îndurate de oameni.

— Din ce mănăstire? am strigat. Întrebaţi-o dacă ştie o mănăstire numită Sveti Gheorghi, una distrusă de mult timp.

Dar baba Ianka înclină din cap – nu – şi plescăi din limbă.

— Aici nu-i mănăstire. E la Bacikovo. Noi avem doar biserica, unde voi cânta după-amiază împreună cu sora mea.

Am oftat şi i-am cerut lui Ranov să mai încerce o dată. De data asta, plescăi şi el din limbă.

— Zice că nu ştie despre nicio mănăstire. Niciodată n-a fost aici vreo mănăstire.

— Când e celebrat Sfântul Gheorghe?

— Pe 6 mai. L-aţi ratat cu câteva săptămâni.

Bătrâna s-a înveselit din nou. Ne-a strâns mâinile, a sărutat-o pe Helen şi ne-a cerut să-i promitem că vom veni s-o ascultăm după-amiază.

— E mult mai bine cu sora mea. Ea cântă vocea a doua.

I-am spus că vom veni. A insistat să mâncăm ceva de prânz, din cele pe care le pregătea când sosisem: cartofi şi un fel de terci de ovăz, plus lapte de oaie, cu care – mi-am spus – probabil că m-aş obişnui dacă aş rămâne aici câteva luni. Am mâncat arătându-ne cât mai recunoscători cu putinţă, lăudându-i bucatele, până când ne-a spus Ranov că ar trebui să ne întoarcem la biserică, dacă vrem să prindem începutul slujbei. Baba Ianka s-a despărţit de noi cu părere de rău, strângându-ne iar mâinile şi bătând-o uşurel pe Helen pe obraji.

Focul de lângă biserică se stinsese aproape, deşi câţiva buşteni încă mai ardeau deasupra jarului, palid în lumina vie a amiezii. Sătenii se strânseseră deja, chiar înainte de chemarea clopotelor. Acestea începură să bată în turnul de piatră şi preotul cel tânăr ieşi în prag.

Era înveşmântat acum în auriu şi roşu, cu un patrafir lung şi brodat peste sutană şi o pânză neagră ce-i îmbrăca potcapul. În mână ţinea o cădelniţă prinsă de un lanţ lung, pe care o legănă în trei direcţii odată ce ieşi pe uşa bisericii.

Mulţimea adunată – femei îmbrăcate ca baba Ianka, în veşminte cu dungi şi flori, sau în negru din cap până-n picioare, şi bărbaţi în ilice de lână şi pantaloni cafenii, cu cămăşi albe încheiate la gât – se trase înapoi la apariţia preotului. Înaintând printre ei, îi binecuvânta făcând semnul crucii asupra lor, iar unii se înclinau în faţa lui sau îşi plecau capetele. După el venea un bărbat mai în vârstă, înveşmântat ca un călugăr, numai în negru – probabil asistentul lui. Acesta din urmă ducea o icoană drapată în mătase purpurie – un chip rigid, palid, cu ochi întunecaţi. Acesta trebuie să fie Sveti Petko, mi-am spus. Sătenii urmau icoana în tăcere în jurul bisericii, mulţi dintre ei sprijinindu-se în bastoane sau de braţul cuiva mai tânăr. Baba Ianka ne văzu şi îmi luă braţul mândră, ca pentru a le arăta vecinilor ce relaţii bune are. Toată lumea ne privea, şi mi-a trecut prin minte că atrăgeam cel puţin tot atâta atenţie ca icoana.

Cei doi preoţi ne-au condus în tăcere spre partea din spate a bisericii şi apoi pe cealaltă latură, unde se vedeau nu departe focul şi fumul ce se ridica în aer. Flăcările erau pe cale de a se stinge, iar ultimii buşteni mocneau deja cu luciri roşietice adânci, transformându-se şi ei în jar aprins. Procesiunea a înconjurat biserica de trei ori, după care preotul s-a oprit în dreptul uşii şi a început să cânte. Din când în când asistentul cel vârstnic îi răspundea, iar alteori enoriaşii murmurau ceva, închinându-se sau făcând câte o plecăciune. Baba Ianka dădu drumul braţului meu, dar rămase aproape de noi. Helen privea totul cu un interes viu, la fel ca Ranov, de altfel.

La finele ceremoniei, am intrat cu toţii în biserică; după strălucirea vegetaţiei de afară, înăuntru părea la fel de întunecat ca într-un mormânt. Lăcaşul era mic, dar interiorul său avea un aer măreţ cu care nu se puteau mândri alte biserici mai mari pe care le văzusem. Preotul aşeză icoana lui Sveti Petko la loc de cinste, în faţă, sprijinind-o pe un podium sculptat. L-am observat pe fratele Ivan plecându-se în faţa altarului. Ca de obicei, nu existau scaune; credincioşii şedeau în picioare ori în genunchi pe podeaua rece din piatră, iar în mijlocul bisericii se prosternaseră câteva bătrâne. Pe zidurile laterale se aflau nişe ce conţineau fresce sau icoane şi într-una dintre ele se căsca o deschidere întunecată, pe unde – am bănuit – se cobora spre criptă. Nu-mi era greu să-mi imaginez generaţii de ţărani închinându-se aici şi în biserica mai veche, care se înălţase pe acest loc înainte.

După un răstimp care mi s-a părut o veşnicie, incantaţia încetă. Oamenii îşi plecară capetele încă o dată şi se întoarseră pentru a ieşi din biserică, unii oprindu-se ici şi colo pentru a săruta o icoană sau

pentru a aprinde lumânări pe care le aşezau apoi în sfeşnicul de fier de la intrare. Clopotele începură să bată din nou, şi i-am urmat pe săteni afară, unde soarele, vântul şi câmpul verde din jur ne izbiră iar privirile. O masă lungă fusese aşezată sub nişte copaci, câteva femei descopereau deja vase cu mâncare şi turnau ceva din urcioare de lut. Apoi am văzut că mai exista aici un al doilea foc, unul mai mic, deasupra căruia se frigea un miel la proţap. Doi bărbaţi îl roteau mereu deasupra cărbunilor, iar aroma lui îmi stârni o poftă primitivă, lăsându-mi apă în gură. Baba Ianka ne umplu farfuriile şi ne conduse pe o pătură, departe de mulţime. Acolo am întâlnit-o pe sora ei, care arăta la fel ca ea, fiind doar ceva mai înaltă şi mai subţire. Am înfulecat cu toţii din mâncarea delicioasă; chiar şi Ranov, încrucişându-şi cu grijă picioarele în pantalonii scumpi de oraş, părea aproape mulţumit. Ceilalţi săteni se opreau pentru a ne saluta şi a le întreba pe cele două bătrâne când vor cânta – un interes pe care ele îl tratau cu demnitatea unor stele ale operei.

Când nu mai rămase nimic din mielul fript, iar femeile curăţau farfuriile deasupra unei găleţi de lemn, am observat trei bărbaţi care aduseseră instrumente muzicale şi se pregăteau să cânte. Unul dintre ei avea cel mai vechi instrument pe care îl văzusem vreodată – un sac dintr-o piele albă de animal, din care ieşeau ţevi de lemn. Era în mod cert un fel de cimpoi, iar Ranov ne spuse că era un străvechi instrument bulgăresc, *gaida,* confecţionat din piele de capră. Bătrânul care îl ţinea în braţe îl umflă treptat, ca pe un balon mare; procesul dură zece minute bune şi, la sfârşitul lui, bărbatul era roşu-aprins la faţă. Apoi îl prinse sub braţ şi suflă într-o ţeavă, drept care toată lumea strigă şi aplaudă. Avea un sunet de animal, un chelălăit sonor, un ţipăt sau un behăit, şi Helen izbucni în râs.

— Ştii, îmi spuse, cimpoiul există în toate culturile pastorale din lume.

Bătrânul începu să cânte şi după o clipă ceilalţi doi i se alăturară, unul cu un fluier lung din lemn, al cărui glas spirala în jurul nostru aidoma unei panglici fluide, iar celălalt bătând într-o tobă din piele. Câteva femei se ridicară şi formară un şir, iar un bărbat cu o batistă albă, aşa cum văzusem şi la Stoicev acasă, le conduse în jurul pajiştii. Cei prea bătrâni şi prea neputincioşi pentru a juca rămaseră locului, zâmbind cu gurile lor ştirbe şi bătând tactul cu palma ori cu bastoanele.

Baba Ianka şi sora ei şedeau tăcute, ca şi când vremea lor încă nu sosise. Aşteptară până când fluieraşul le chemă, gesticulând şi zâmbind, şi până ce întreaga audienţă se alătură invitaţiei lui. Prefăcându-se mai întâi că ezită, în cele din urmă se ridicară şi se apropiară de muzicanţi, mână în mână. Peste întreaga adunare se aşternu liniştea şi *gaida* îngână o scurtă introducere. Cele două bătrâne

începură să cânte, ţinându-se de mijloc una pe alta, iar melodia lor – o armonie răscolitoare, aspră şi minunată – părea emisă de un singur trup. Sunetul instrumentului urmă un crescendo, iar apoi cele trei voci – ale femeilor şi a caprei – se împletiră şi se revărsară asupra noastră ca un geamăt al pământului însuşi. Am văzut cum ochii lui Helen se umplu de lacrimi – ceva atât de neobişnuit pentru ea, încât am cuprins-o cu braţul în văzul tuturor.

După ce bătrânele cântară cinci sau şase melodii, întrerupte de strigătele apreciative ale mulţimii, toată lumea se ridică – la ce semnal, nu mi-am putut da seama, până ce l-am văzut pe preot apropiindu-se iar. Purta icoana Sfântului Petko, acum drapată în catifea roşie, iar în spatele lui mergeau doi băieţi care purtau rase negre şi duceau câte o icoană complet acoperită cu un văl de mătase albă. Procesiunea îşi continuă drumul spre cealaltă latură a bisericii, urmată de muzicanţii care intonau o melodie sumbră, şi se opri între zidul lăcaşului şi cercul de foc. Flăcările se stinseseră şi în urma lor rămăsese doar un inel de jar, infernal de adânc şi de roşu. Fuioare de fum se ridicau când şi când din el, de parcă dedesubt zăcea o creatură vie, respirând. Preotul şi ajutoarele sale se opriră lângă zidul bisericii, ţinând odoarele în faţa lor.

În final, muzicanţii începură o nouă melodie – energică şi gravă în acelaşi timp – şi, unul câte unul, sătenii care puteau dansa ori măcar merge în picioare formară un şir lung, şerpuit, care înconjură fără grabă focul. Când şirul ajunse în faţa bisericii, baba Ianka şi încă o femeie – de data aceasta nu sora ei, ci o altă bătrână, mai ofilită, cu ochi înceţoşaţi ce păreau aproape orbi – făcură un pas în faţă şi se plecară în faţa preotului şi a icoanelor. Amândouă îşi scoaseră apoi pantofii şi ciorapii, aşezându-i cu grijă pe treptele bisericii, sărutară chipul sever al lui Sveti Petko şi primiră binecuvântarea preotului. Asistenţii acestuia înmânară fiecăreia câte o icoană, dezvelită din vălul de mătase alb. Muzica se înălţă; cel care cânta la *gaida* asudase abundent, cu obrajii umflaţi şi faţa de un roşu-aprins.

Baba Ianka şi bătrâna cu ochi înceţoşaţi îşi continuară dansul fără a pierde ritmul nicio clipă şi apoi, în vreme ce priveam nemişcat, începură să danseze cu picioarele goale în foc. Fiecare ţinea icoana în faţă când pătrunse în cercul de jar; fiecare îşi purta capul sus, semeţ, privind cu demnitate parcă într-o altă lume. Mâna lui Helen îmi strângea degetele atât de tare, încât începuseră să mă doară. Picioarele celor două bătrâne se ridicau şi păşeau din nou în cărbunii aprinşi, aruncând în jur scântei; la un moment dat am văzut cum fusta dungată a babei Ianka mocnea uşor la poale. Continuară să danseze în jar pe ritmul acela misterios intonat de cimpoi şi de tobă, fiecare urmând o altă direcţie în cercul de foc.

Nu văzusem faţa icoanelor când intraseră pe cărbunii aprinşi, dar

acum am observat că una dintre ele, cea din mâinile bătrânei oarbe, o înfăţişa pe Fecioara Maria cu Pruncul pe un genunchi, cu capul uşor aplecat sub greutatea unei coroane masive. Icoana pe care o purta baba Ianka mi-a devenit vizibilă abia când bătrâna înconjură din nou cercul de jar. Chipul îi era frapant, cu ochii enormi şi privirile fixe, cu buzele destinse şi pielea ofilită lucind în căldura teribilă. Icoana pe care o ducea în mâini trebuie să fi fost foarte veche, ca şi aceea a Fecioarei, dar prin aerul tremurător şi negreala depusă de fum i-am putut distinge imaginea destul de clar: două siluete faţă-n faţă, într-un fel de dans al lor, două creaturi la fel de ameninţătoare şi de spectaculoase. Una era un cavaler în armură, cu mantie roşie, iar cealaltă – un dragon cu coada lungă, îmbârligată.”

Captitolul 70

decembrie 1963

Iubita mea fiică,

Sunt în Napoli acum. Anul acesta încerc să fiu mai sistematică în căutările mele. La Napoli vremea e caldă în decembrie şi sunt recunoscătoare pentru răceala urâtă de care sufăr. N-am ştiut niciodată ce înseamnă să fii singur înainte de a te părăsi pe tine, fiindcă n-am fost niciodată iubită de cineva aşa cum m-a iubit tatăl tău – şi cum te iubeşte pe tine, cred. Acum sunt o femeie singură într-o bibliotecă, ştergându-mi nasul şi luând notiţe. Mă întreb dacă a mai existat cineva la fel de singur cum sunt eu aici şi în camera de la hotel. În public port eşarfa sau o bluză cu guler ridicat pe gât. În vreme ce-mi iau masa de prânz, cineva îmi surâde, iar eu îi răspund cu un zâmbet. Apoi îmi întorc privirile. Nu eşti tu singura persoană alături de care nu trebuie să fiu.

Mama ta iubitoare,
Helen

februarie 1964

Iubita mea fiică,

Atena e un oraş murdar şi zgomotos şi îmi e greu să obţin acces la documentele de care am nevoie la Institutul Greciei Medievale, ce pare el însuşi la fel de medieval ca şi conţinutul său. Dar în această dimineaţă, stând aici, pe Acropolă, aproape că îmi pot imagina ziua în care despărţirea noastră va lua sfârşit şi vom sta împreună – tu o femeie în toată firea, poate – pe aceste pietre, privind spre oraş. Să vedem: vei fi înaltă, ca mine şi ca tatăl tău, cu părul negru şi bogat – tuns foarte scurt sau prins într-o coadă groasă? – cu ochelari de soare şi pantofi de sport, poate cu o eşarfă pe cap, dacă vântul va sufla la fel de aspru ca astăzi. Iar eu voi fi deja îmbătrânită, ridată, mândră numai de tine. Chelnerii de la cafenele te vor urmări cu privirile pe tine, nu pe mine, iar eu voi râde plină de mândrie, în vreme ce tatăl tău se va încrunta la ei pe deasupra ziarului pe care îl citeşte.

Mama ta iubitoare,
Helen

martie 1964

Iubita mea fiică,

Fantezia mea de pe Acropolă a fost atât de vie ieri, încât în această dimineaţă am urcat din nou acolo, doar pentru a-ţi scrie. Dar, odată ce am ajuns sus, admirând oraşul, rana de la gât a început să mă doară şi mi-am spus că o prezenţă familiară se apropie de mine, astfel că n-am putut decât să privesc în jur mereu, încercând să identific, în mulţimea de turişti, pe cineva suspect. Nu înţeleg de ce individul acesta nu a străbătut secolele pentru a pune mâna pe mine. Sunt deja a lui, deja contaminată, tânjind vag după el. De ce nu face ultimul pas, pentru a mă scuti de atâta suferinţă? Dar îndată ce-mi trece prin minte acest gând, îmi dau seama că trebuie să-i rezist în continuare, să mă apăr şi să mă protejez împotriva lui cu orice talisman posibil şi să-i găsesc multiplele bârloguri, în speranţa de a-l prinde într-unul dintre ele, de a-l prinde atât de pe nepregătite, încât să pot face istorie distrugându-l. Tu, îngerul meu pierdut, eşti focul ce animă această ambiţie disperată.

Mama ta iubitoare,
Helen

Capitolul 71

„Când am văzut icoana purtată de baba Ianka, nu ştiu care din noi – eu sau Helen – a tresărit primul de surprindere, dar amândoi ne-am reprimat imediat orice reacţie. Ranov stătea rezemat de un copac la nici trei metri distanţă şi, spre uşurarea mea, am observat că privea peste vale, plictisit şi dispreţuitor, ocupat cu ţigara lui şi, aparent, fără a remarca icoana. Câteva secunde mai târziu, baba Ianka se întoarse cu spatele spre noi şi, alături de cealaltă femeie, dansă în acelaşi ritm viu şi semeţ dincolo de cercul de foc, către preot, amândouă înapoind icoanele pe care asistenţii le acoperiră imediat cu vălul. Nu mi-am luat privirea de la Ranov. Preotul le binecuvânta pe dansatoare, iar fratele Ivan le conduse într-o parte, oferindu-le câte un pahar cu apă. Baba Ianka ne aruncă o privire mândră când se îndepărtă, roşie la faţă, zâmbind şi aproape făcându-ne complice cu ochiul, iar eu şi Helen ne-am înclinat în faţa ei, la fel de uluiţi amândoi. M-am uitat atent la picioarele ei când a trecut pe lângă noi; tălpile bătrâne, goale nu păreau să fi suferit câtuşi de puţin, ca şi cele ale băbuţei cu ochi înceţoşaţi, de altfel. Dogoarea focului li se reflecta doar pe feţe, ca o arsură.

— Dragonul, murmură Helen în vreme ce le priveam.

— Da. Trebuie să aflăm unde este păstrată icoana aceea şi cât de veche este. Vino! Preotul ne-a promis un tur al bisericii.

— Dar ce facem cu Ranov? întrebă ea fără a privi în jur.

— Va trebui să ne rugăm să nu-i treacă prin minte să vină după noi. Nu cred că a văzut icoana.

Preotul tocmai reintra în biserică, iar enoriaşii începuseră să se risipească. L-am urmat fără grabă şi l-am găsit aşezând icoana lui Sveti Petko înapoi pe podiumul ei. Celelalte două icoane nu se zăreau nicăieri. I-am mulţumit şi i-am spus, în engleză, cât de splendidă mi s-a părut ceremonia, gesticulând şi arătând spre curte. Părea mulţumit. Apoi am făcut un semn cu mâna în jurul bisericii şi mi-am ridicat sprâncenele.

— Putem face un tur?

— Un tur?

Se încruntă gânditor pentru o secundă, dar imediat surâse din nou, rugându-ne să-l aşteptăm doar să-şi scoată veşmintele de sărbătoare. Când s-a întors, în sutana neagră obişnuită, ne-a condus în fiece nişă laterală, arătând spre *ikoni* şi *Hristos,* şi spre alte elemente cu privire la care pricepeam mai mult sau mai puţin ce vrea să spună. Părea să ştie o sumedenie de amănunte despre istoria locului; păcat însă că nu-l puteam înţelege! În cele din urmă l-am întrebat unde erau celelalte icoane şi ne-a făcut semn spre deschizătura întunecată pe care o

remarcasem mai devreme într-una dintre capelele laterale. Se pare că fuseseră duse din nou în criptă, acolo unde erau păstrate, şi preotul îşi luă lanterna pentru a ne conduce jos.

Treptele din piatră erau abrupte, iar aerul rece ce urca spre noi lăsa impresia că în biserică era chiar cald. I-am luat mâna lui Helen şi am strâns-o într-a mea în vreme ce urmam fasciculul de lumină al lanternei. Mica încăpere de dedesubt nu era pe deplin cufundată în beznă; două suporturi de lumânări licăreau lângă un altar şi, după o clipă, am observat vag că nu era totuşi un altar, ci un relicvariu din alamă, acoperit în parte cu o pânză roşie, cu broderii bogate. Deasupra lui se aflau cele două icoane cu rame din argint, Fecioara şi – m-am apropiat cu un pas – cavalerul şi dragonul.

— Sveti Petko, ne înştiinţă preotul cu mândrie, atingând relicvariul.

Am arătat spre Fecioară şi ne-a explicat ceva ce avea legătură cu *Bacikovski manastir,* deşi doar atât am putut înţelege. Apoi am făcut semn spre cealaltă icoană, iar preotul ne-a zâmbit larg.

— Sveti Gheorghi, spuse el arătând spre cavaler. Apoi întinse degetul spre dragon: *Drakula.*

— Cuvântul înseamnă probabil „dragon", mă avertiză Helen.

Am înclinat din cap.

— Cum l-am putea întreba cât de veche crede el că este icoana?

— *Star? Staro?* bâigui Helen.

Preotul clătină din cap, arătându-şi acordul.

— *Mnogo star,* declară el solemn.

L-am privit muţi, apoi am ridicat mâna şi am numărat pe degete. Trei? Patru? Cinci? Tânărul preot surâse. Cinci. Cinci degete – deci circa cinci sute de ani.

— Crede că e din secolul al XV-lea, îmi traduse Helen. Doamne, cum îl vom întreba acum de unde provine?

Am arătat spre icoană, mi-am rotit mâna în jurul criptei şi am indicat spre biserica de deasupra noastră. Când a înţeles ce doream, preotul ne-a răspuns cu gestul care denotă, pentru oricine, ignoranţa: ridică din umeri şi, concomitent, din sprâncene. Nu ştia. Părea să ne spună că icoana se afla aici de sute de ani, dar unde fusese înainte de asta el, unul, nu avea habar.

În cele din urmă se întoarse, tot zâmbind, şi ne-am pregătit să-l urmăm pe scările abrupte, în sus. Şi am fi părăsit acel loc pentru totdeauna, pierzând definitiv orice speranţă, dacă Helen nu şi-ar fi prins tocul subţire al pantofului între două dale de piatră. Oftă de enervare – ştiam că nu are la ea o altă pereche de pantofi – şi m-am aplecat repede pentru a-i elibera piciorul. Preotul aproape că nu se mai vedea în faţă, dar lumânările de lângă relicvariu dădeau suficientă lumină pentru a putea vedea ce era gravat pe partea verticală a ultimei trepte de jos, chiar lângă piciorul ei. Era un mic dragon, vag

trasat, dar neîndoielnic şi evident acelaşi cu cel din cartea mea. M-am lăsat în genunchi pe pardoseală şi am urmat conturul cu degetele. Îmi era atât de familiar, încât l-aş fi putut grava eu însumi acolo. Helen se ghemui lângă mine, uitând de pantof.

— Dumnezeule! exclamă ea. Ce e oare locul ăsta?

— Sveti Gheorghi, am răspuns încet. Aici trebuie să fie Sveti Gheorghi.

Mă privi în lumina palidă, cu părul căzându-i în ochi.

— Dar biserica datează din secolul al XVIII-lea! obiectă, însă imediat chipul i se lumină. Crezi că…

— Multe biserici sunt clădite pe fundaţii mult mai vechi, nu-i aşa? Şi ştim că aceasta a fost reconstruită după ce turcii au ars lăcaşul iniţial. N-ar fi putut fi aceasta biserica unei mănăstiri de mult uitate de toată lumea? E posibil să fi fost reclădită decenii sau secole mai târziu şi redenumită în amintirea martirului pe care oamenii încă nu-l uitaseră.

Helen se întoarse cu o privire oripilată şi privi relicvariul de alamă.

— Şi crezi că…?

— Nu ştiu. Nu mi se pare credibil că ar fi putut confunda relicvele între ele, dar cât de recent crezi că a fost deschisă ultima dată caseta aceea?

— Nu pare suficient de mare, murmură Helen, părând incapabilă să mai adauge ceva.

— Nu, într-adevăr, dar trebuie să încercăm. Cel puţin, eu trebuie să încerc. Vreau ca tu să stai deoparte, Helen.

Îmi aruncă o privire nedumerită, derutată parcă de ideea că aş încerca măcar s-o îndepărtez, şi replică:

— E foarte grav să pătrunzi într-o biserică şi să profanezi mormântul unui sfânt.

— Ştiu. Dar dacă ăsta nu e mormântul unui sfânt?

Existau două nume pe care niciunul din noi n-ar fi îndrăznit să le rostească în locul acesta întunecat şi rece, cu luminile sale tremurânde şi mirosul de ceară amestecată cu lut. Unul din ele era numele lui Rossi.

— Acum? Ranov o să înceapă să ne caute, mă preveni Helen.

Când am ieşit din biserică, umbrele copacilor se alungiseră deja şi Ranov ne căuta, cu o expresie nerăbdătoare. Fratele Ivan şedea alături şi am remarcat că abia dacă îşi vorbeau.

— Aţi tras un somn bun? întrebă Helen politicoasă.

— E vremea să ne întoarcem la Bacikovo.

Vocea îi redevenise tăioasă; m-am întrebat dacă era dezamăgit fiindcă, în aparenţă, nu găsisem nimic aici.

— Vom pleca spre Sofia mâine-dimineaţă, continuă Ranov. Am nişte lucruri de rezolvat acolo. Sper că sunteţi mulţumiţi de cercetările

dumneavoastră.

— Aproape, am replicat. Aş vrea să mai trecem o dată pe la baba Ianka şi să-i mulţumim pentru ajutorul acordat.

— Foarte bine.

Deşi părea sâcâit, Ranov ne conduse înapoi în sat, fratele Ivan urmându-ne tăcut. Pe stradă, în lumina aurie a înserării, domnea liniştea şi pretutindeni în aer plutea miros de mâncare. Am văzut un bătrân apropiindu-se de fântâna din mijlocul satului şi scoţând o găleată cu apă. La capătul uliţei pe care stătea baba Ianka, o turmă de oi şi capre se întorcea de la păscut; le auzeam glasurile plângătoare şi le vedeam îngrămădindu-se printre case, după care un băieţandru le mână pe după colţ.

Baba Ianka era încântată să ne vadă din nou. Am felicitat-o, prin intermediul lui Ranov, pentru cântecele ei şi pentru dansul în foc. Fratele Ivan o binecuvântă cu un gest mut.

— Cum de nu te arzi? o întrebă Helen.

— Oh, asta e puterea lui Dumnezeu, replică ea încet. Mai târziu nu-mi mai amintesc ce s-a întâmplat. Uneori după aceea picioarele îmi sunt fierbinţi, dar niciodată nu m-am ars. Pentru mine e cea mai frumoasă zi din an, cu toate că nu-mi amintesc prea mult din ea. Luni de zile pe urmă sunt la fel de liniştită ca apa unui lac.

Se ridică şi luă din dulap o sticlă fără etichetă, din care ne turnă în pahare o băutură cafenie, limpede. În sticlă pluteau plante lungi, iar Ranov ne spuse că erau ierburi, pentru a da aromă băuturii. Fratele Ivan refuză, dar ghidul nostru acceptă un pahar. După câteva înghiţituri, începu să-l chestioneze pe fratele Ivan cu o voce la fel de plăcută ca o mână de urzici; curând, se cufundară amândoi într-o discuţie din care nu înţelegeam nimic, deşi am prins de mai multe ori cuvântul *politiceski*.

După o vreme, i-am întrerupt pentru a-l ruga pe Ranov s-o întrebe pe baba Ianka dacă aş putea folosi toaleta, iar el izbucni într-un râs neplăcut. În mod evident, revenise la vechea sa stare de spirit.

— Mi-e teamă că n-o să vi se pară prea drăguţ.

Baba Ianka râse şi ea, arătând spre uşa din spatele casei. Helen spuse că vine cu mine, aşteptându-şi rândul. Latrina din curte avea un aspect chiar mai jalnic decât casa, dar era suficient de mare pentru a ne ascunde fuga printre copaci şi stupi, dincolo de poartă. Nu se vedea nimeni în jur, dar când am ajuns la drum am răsărit pasul, ne-am strecurat printre tufişuri şi am început să urcăm dealul. Slavă Domnului, era pustiu în preajma bisericii, învăluită deja în penumbră. Sub copaci, cercul de jar sclipea roşiatic.

N-am mai pierdut vremea încercând la uşa din faţă, unde am fi putut fi văzuţi din stradă, ci am dat ocol până în spate, unde se afla o fereastră joasă, acoperită în interior cu perdele purpurii.

— Duce în altar, spuse Helen.

Rama de lemn era prinsă doar cu un cârlig, neîncuiată, şi cu puţin efort am deschis-o, ne-am strecurat înăuntru şi am închis-o bine în urma noastră. Helen avusese dreptate: ne aflam în spatele iconostasului.

— Femeile nu au voie aici, şopti ea, privind însă în jur cu o curiozitate ştiinţifică.

Încăperea era dominată de un altar înalt, acoperit cu o ţesătură fină şi cu lumânări. Pe un suport din apropiere se aflau două cărţi foarte vechi, iar în cuierele de pe pereţi atârnau veşmintele de sărbătoare pe care le purtase preotul cu câteva ore mai devreme. Totul era cât se poate de tăcut, de neclintit. Am văzut uşa sfântă pe care ieşise preotul în faţa enoriaşilor, am împins-o şi am păşit, cu un sentiment de vinovăţie, în biserica întunecată. Prin ferestrele înguste intra puţină lumină, dar toate lumânările fuseseră stinse, probabil de teama vreunui incendiu, şi mi-a luat ceva timp până când am găsit o cutie de chibrituri. Am luat două lumânări dintr-un sfeşnic, le-am aprins şi apoi am coborât treptele cu mare atenţie.

— Nu-mi place asta, am auzit-o pe Helen murmurând în spatele meu, dar ştiam că nu avea de gând să dea înapoi, în niciun caz. După cât timp crezi că va începe Ranov să ne caute?

Cripta era cel mai întunecat loc în care fusesem vreodată; nicio lumânare nu mai ardea acolo, aşa că m-am bucurat pentru cele două pe care le luasem cu noi şi de la care le-am aprins pe toate celelalte. Lumina lor s-a reflectat imediat în broderia aurie ce acoperea relicvariul. Mâinile începuseră să-mi tremure rău, dar am izbutit să scot din buzunar micul pumnal dăruit de Turgut, pe care-l păstrasem asupra mea, în teaca lui, încă de când plecasem din Sofia. L-am aşezat pe pardoseală, lângă relicvariu, şi ajutat de Helen am ridicat cele două icoane – întorcându-mi parcă fără să vreau ochii de la dragon şi de la Sfântul Gheorghe –, rezemându-le de un perete. Am ridicat apoi ţesătura grea, pe care Helen a împăturit-o şi a pus-o deoparte. În tot acest timp ascultam cu fiecare fibră a trupului meu, încercând să prind orice zgomot din criptă sau de sus, din biserică, astfel că în cele din urmă liniştea începu să-mi ţiuie în urechi. La un moment dat, Helen mă apucă de mânecă, şi am ascultat amândoi, încremeniţi, dar nimic nu se clintea.

Relicvariul era acum dezvelit, şi l-am privit amândoi, tremurând. Capacul era splendid ornamentat cu un basorelief – un sfânt cu părul lung, cu o mână ridicată într-un gest de binecuvântare, poate martirul ale cărui oseminte se aflau înăuntru. M-am pomenit sperând să găsim, într-adevăr, doar câteva fragmente de oase sfinte, după care să închidem relicvariul la loc şi gata. Dar asta ar fi însemnat să ne confruntăm după aceea cu deznădejdea – cu faptul că nu l-am găsit pe

Rossi, că nu ne-am putut răzbuna, că am pierdut totul. Capacul relicvariului părea bătut în cuie sau încuiat şi pentru nimic în lume n-aş fi putut să-l deschid. Încercând, l-am înclinat puţin şi am auzit ceva alunecând înăuntru, înspăimântător, lovindu-se apoi de o margine. Relicvariul era într-adevăr prea mic ca să conţină altceva decât un trup de copil sau nişte fragmente, dar era în acelaşi timp foarte greu. Pentru un moment – oribil – mi-a trecut prin minte că poate numai capul lui Vlad ajunsese aici, deşi asta ar însemna că rămâneau neexplicate o sumedenie de alte lucruri. Transpirasem deja şi am început să mă întreb dacă n-ar trebui să urc în biserică şi să caut vreun instrument cu care să deschid capacul, deşi nu prea credeam că aş putea găsi ceva.

— Să încercăm să-l aşezăm pe podea, am spus printre dinţii încleştaţi.

Împreună, am reuşit cu greu să coborâm relicvariul pe pardoseală. Aşa poate că voi putea vedea mai bine balamalele capacului – mi-am spus – sau chiar să mă opintesc şi să-l deschid.

Eram pe punctul de a încerca acest lucru, când Helen scoase un mic ţipăt.

— Paul, uite!

M-am întors repede şi am văzut că marmura prăfuită pe care stătuse relicvariul nu era un bloc solid; partea de sus se deplasase puţin în urma eforturilor noastre de a coborî caseta. Cred că nici nu mai respiram, dar împreună, fără un cuvânt, am reuşit să îndepărtăm placa de marmură. Nu era groasă, dar cântărea foarte mult şi gâfâiam amândoi din greu când am izbutit s-o rezemăm de zid. Sub ea se afla o lespede lungă de piatră, cât un stat de om – aceeaşi piatră din care fuseseră clădite zidurile şi pardoseala. Portretul dăltuit în suprafaţa ei dură era cu totul rudimentar – nu faţa unui sfânt, ci figura unui om adevărat, cu trăsături dure şi ochi migdalaţi larg deschişi, nas lung şi mustaţă aidoma –, un chip crud încununat de o cuşmă triunghiulară, ce părea distins chiar şi în această reprezentare schematică.

Helen se trase înapoi, albă la faţă în lumina lumânărilor, şi am simţit imboldul de a-i prinde braţul şi a o lua la fugă pe scări în sus.

— Helen… am început moale, dar nu mai era nimic altceva de spus.

Am luat pumnalul, iar ea îşi duse mâna în vreun buzunar undeva – n-am văzut unde – şi scoase micul revolver pe care îl aşeză la îndemână, în apropierea zidului. Apoi am apucat de marginea lespezii şi am ridicat. Piatra culisă pe jumătate – ingenios construită. Tremuram amândoi vizibil, astfel că lespedea aproape că ne scăpă din mâini. Când am dat-o complet la o parte, ne-am aplecat pentru a privi trupul dinăuntru – ochii închişi, pielea gălbuie, buzele nefiresc de roşii, respiraţia superficială, inaudibilă. Era profesorul Rossi.”

Capitolul 72

„Aş vrea să pot spune că am făcut ceva brav sau util ori că am prins-o pe Helen în braţe de teamă că va leşina, dar nu pot. Aproape că nu există nimic mai rău decât să vezi o figură iubită ce poartă amprenta morţii, a putreziciunii fizice sau a vreunei boli cumplite. Astfel de chipuri sunt monştri teribil de înfricoşători – fiinţa iubită devenită insuportabilă.

— Oh, Ross! am murmurat şi lacrimile au început să mi se reverse pe obraji atât de brusc, încât nici măcar nu le-am simţit venind.

Helen făcu un pas mai aproape şi îl privi. Purta aceleaşi haine pe care le avusese în seara în care vorbisem cu el pentru ultima dată, cu aproape o lună în urmă; erau boţite şi murdare, de parcă fusese implicat într-un accident. Cravată nu mai avea. O dâră de sânge îi umplea ridurile de pe o parte a gâtului, formând un estuar rubiniu pe gulerul murdar. Buzele îi erau destinse şi umflate şi, cu excepţia uşoarelor mişcări de ridicare şi coborâre ale pieptului, era neclintit. Helen întinse o mână spre el.

— Nu-l atinge! m-am răstit, sunetul propriului glas sporindu-mi oroarea.

Dar Helen părea pradă unei transe la fel de adânci ca a lui şi, după o secundă, cu buzele tremurânde, îi mângâie obrazul cu degetele. Nu ştiu dacă asta a înrăutăţit situaţia, dar în clipa următoare el deschise ochii. Erau încă foarte albaştri, chiar şi în lumina slabă a lumânărilor, însă aveau albul injectat şi pleoapele umflate. Ochii aceia erau oribil de vii, confuzi, şi rătăceau de colo-colo ca şi când ar fi încercat să ne sesizeze figurile, în vreme ce restul trupului zăcea complet nemişcat, ca mort. Apoi privirea i se opri asupra lui Helen, aplecată spre el, şi albastrul ochilor lui se limpezi cu o forţă uluitoare, deschizându-se larg, ca pentru a o cuprinde în întregime.

— Oh, iubirea mea, murmură abia audibil.

Avea buzele crăpate, groase, dar vocea era aceea pe care o iubeam eu, cu accentul viu, energic.

— Nu… mama mea, bâigui Helen căutându-şi cuvintele. Apoi îşi puse palma pe obrazul lui. Tată, sunt Helen… Elena. Sunt fiica ta.

Rossi ridică un braţ, de parcă l-ar fi controlat cu mare dificultate, şi îi luă mâna. Avea degetele vineţii, cu unghiile îngălbenite, foarte lungi. Voiam să-i spun că-l vom scoate de acolo imediat, că vom merge împreună acasă, dar ştiam deja cât de rănit era.

— Ross, am spus aplecându-mă mai mult deasupra lui. Sunt Paul. Sunt aici.

Ochii lui se întoarseră, nedumeriţi, spre mine, spre Helen şi din nou spre chipul meu, apoi îi închise cu un suspin ce-i cutremură întregul

trup.

— Oh, Paul! murmură. Ai venit după mine. N-ar fi trebuit s-o faci.

O privi iar pe Helen, cu ochii înceţoşaţi, părând că vrea să mai spună ceva.

— Îmi amintesc de tine, şopti după o clipă.

Am căutat în buzunarul hainei şi am scos inelul pe care mi-l dăduse mama ei. I l-am apropiat de ochi, dar nu prea mult, iar el dădu drumul mâinii lui Helen şi atinse inelul cu un gest stângaci.

— Pentru tine, îi spuse lui Helen.

Ea luă inelul, punându-şi-l pe deget.

— Mama, murmură ea cu buzele tremurându-i vizibil. Ţi-o aminteşti? Ai întâlnit-o în România.

O privi cu o expresie ce amintea de vechea lui însufleţire şi zâmbi, schimonosindu-şi trăsăturile.

— Da, şopti el într-un târziu. Am iubit-o. Unde a plecat?

— E în siguranţă, în Ungaria.

— Şi tu eşti fiica ei?

Din vocea lui răzbătea acum o anume mirare.

— Sunt fiica ta.

Încet, lacrimile urcară în ochii lui, de parcă nu mai puteau curge cu uşurinţă, şi se prelinseră pe la colţuri. Urma lor umedă licărea în lumina lumânărilor.

— Te rog să ai grijă de ea, Paul.

— Mă voi căsători cu ea.

Mi-am pus mâna pe pieptul lui. Dinăuntru răzbătea un fel de şuier inuman, dar m-am forţat să nu mă îndepărtez.

— Asta e… bine, spuse el în cele din urmă. Mama ei trăieşte? E bine?

— Da, tată, replică Helen. E în siguranţă, în Ungaria.

— Da, mi-ai spus asta.

Închise ochii din nou.

— Încă te iubeşte, Ross, l-am încredinţat mângâindu-i pieptul cămăşii cu o mână tremurătoare. Ţi-a trimis inelul acesta şi… un sărut.

— Am încercat de atâtea ori să-mi amintesc unde era, dar ceva…

— Ştie că ai încercat. Odihneşte-te o clipă.

Respiraţia îi devenise alarmant de greoaie. Brusc, deschise ochii şi se zbătu să se ridice. Era cumplit să-i vezi eforturile, mai cu seamă că s-au dovedit aproape inutile.

— Copii, trebuie să plecaţi imediat, gâfâi el. E foarte periculos să mai rămâneţi aici. Se va întoarce şi vă va ucide.

Ochii îi alergau dintr-o parte în alta.

— Dracula? am întrebat moale.

La auzul numelui, figura lui căpătă un aspect feroce.

— Da. E în bibliotecă.

— În bibliotecă? am bâiguit privind în jur uluit, în ciuda expresiei de oroare de pe chipul lui Rossi. Ce bibliotecă?

— Biblioteca lui e acolo înăuntru… şi încercă să arate spre un zid.

— Ross, spune-ne ce s-a întâmplat şi ce ar trebui să facem.

Timp de câteva secunde păru că se străduieşte să-şi focalizeze privirea, fixându-mă şi clipind rapid. Sângele uscat de pe gât se mişca în ritmul respiraţiei lui chinuite.

— A venit după mine pe neaşteptate, la birou, şi m-a luat într-o călătorie lungă. Eu n-am fost… conştient o bună parte din ea, aşa că nu ştiu unde ne aflăm.

— În Bulgaria, interveni Helen ţinându-i cu blândeţe mâna umflată.

Ochii lui luciră din nou, animaţi de o veche preocupare, de o scânteie de curiozitate.

— Bulgaria? Deci de asta…

Încercă să-şi umezească buzele.

— Ce ţi-a făcut?

— M-a adus aici ca să am grijă de… diabolica lui bibliotecă. M-am opus în toate modurile în care am putut. A fost greşeala mea, Paul. Am început din nou unele cercetări, pentru un articol… Se întrerupse, chinuindu-se să respire, apoi continuă: Voiam să-l înfăţişez ca făcând parte dintr-o… tradiţie mai amplă. Începând cu grecii. Am… am auzit că era la universitate un nou specialist care scria despre el, deşi nu i-am putut afla numele.

La auzul cuvintelor lui, Helen răsuflă adânc. Ochii lui Rossi se întoarseră spre ea.

— Am crezut că ar trebui în fine să public…

Răsuflarea îi devenise un şuier greu şi închise ochii pentru un moment. Ţinându-i mâna, Helen începuse să tremure lipită de trupul meu. Am prins-o de talie şi am strâns-o lângă mine.

— E în regulă, am spus. Odihneşte-te!

Dar Rossi părea hotărât să încheie ce avea de spus.

— Nu e în regulă, şopti, fără a deschide ochii. El ţi-a dat cartea. Ştiam atunci că va veni după mine şi a venit. M-am opus, dar aproape că m-a adus… în aceeaşi stare ca a lui.

Părea incapabil să ridice şi cealaltă mână, dar întoarse capul cu greu, ca să ne arate o înţepătură adâncă într-o parte a gâtului. Era încă deschisă şi, la mişcarea lui, se căscă şi începu să supureze. Faptul că o priveam păru să-l incite din nou şi se uită la mine implorator.

— Paul, s-a întunecat deja afară?

Un val de oroare şi disperare mă străbătu, reverberându-mi în mâini.

— Simţi, Ross?

— Da, ştiu când se lasă întunericul şi devin… flămând. Vă rog!

Curând vă va auzi. Plecaţi, repede!

— Spune-ne cum îl putem găsi, i-am cerut disperat. Îl vom ucide imediat.

— Da, ucideţi-l, dacă o puteţi face fără a risca voi înşivă. Ucideţi-l pentru mine, şopti, şi pentru prima data mi-am dat seama că încă mai putea simţi furia. Ascultă, Paul! Există o carte acolo. *Viaţa Sfântului Gheorghe*. Foarte veche, adăugă, chinuindu-se iar să respire. Foarte veche, cu coperta în stil bizantin… Nimeni n-a mai văzut o asemenea carte până acum. Are o mulţime de cărţi, dar asta e… Păru să-şi piardă cunoştinţa pentru o clipă, şi Helen îi strânse mâna în palmele ei, fără a-şi mai putea reţine lacrimile. Când îşi reveni, Rossi continuă: Am ascuns-o în spatele primului dulap, spre stânga. Luaţi-o cu voi, dacă puteţi. Am scris ceva… am pus ceva în ea. Repede, Paul! Se trezeşte. Iar eu mă trezesc odată cu el.

— Oh, Dumnezeule! am exclamat privind în jur după un ajutor, ceva – ce anume, nu ştiam. Ross, te rog! Nu-l pot lăsa să te stăpânească. Îl vom ucide şi ai să te faci bine. Unde e?

Helen se liniştise între timp şi, ridicând pumnalul, i-l arătă.

Rossi păru să răsufle prelung, un oftat pe fondul unui surâs. Am văzut cât de mult i se lungiseră dinţii, ca ai unui câine, şi cum colţul buzelor era deja ros până la carne. Lacrimile îi curgeau din ochi, şiroindu-i pe pomeţii învineţiţi.

— Paul, prietene…

— Unde e? Unde e biblioteca?

Dar nu mi-a mai putut răspunde. Helen schiţă un gest rapid pe care l-am înţeles şi am scos o piatră de la marginea pardoselei. Mi-a trebuit destul de mult timp pentru a o desprinde şi în clipele acelea m-am temut că aud o mişcare sus, în biserică. Helen îi descheie cămaşa şi o deschise cu gesturi blânde, aşezând apoi vârful pumnalului chiar deasupra inimii.

Ochii lui zăboviră asupra noastră pentru o clipă, încrezători, albaştri ca ai unui copil, după care îi închise. Fără a mai pierde vremea, mi-am adunat toate forţele şi am izbit mânerul pumnalului cu piatra aceea veche, pusă acolo de mâinile unui călugăr anonim sau de un ţăran oarecare, de mult dispărut, cândva în secolul al XII-lea sau al XIII-lea. Piatra aceea probabil că zăcuse neclintită veacuri de-a rândul, sub paşii monahilor care aduceau oseminte în criptă sau vin în pivniţă. Piatra aceea nu se mişcase nici când cadavrul unui venetic ucigaş de turci fusese adus în secret şi ascuns într-un mormânt proaspăt săpat în pardoseala de alături, nici când călugării valahi celebraseră o nouă slujbă, eretică, deasupra ei, şi nici când otomanii căutaseră în van cadavrul ori când năvăliseră cu torţele aprinse în biserică, nici când un nou lăcaş de cult fusese înălţat deasupra, nici când osemintele Sfântului Petko fuseseră depuse în relicvariul lor, aproape, şi nici când

pelerinii îngenuncheaseră pe ea pentru a primi binecuvântarea martirului. Zăcuse acolo neclintită de secole, până când am desprins-o eu şi i-am dat o nouă folosinţă – şi asta e tot ce mai pot scrie despre ea.”

Capitolul 73

mai 1954

Nu am pe nimeni căruia să-i scriu aceste rânduri şi nici speranţa că ele vor fi găsite vreodată, dar mi se pare o crimă să nu încerc măcar să consemnez în scris ceea ce cunosc, atâta vreme cât o mai pot face – şi numai Dumnezeu ştie cât voi mai putea.

Am fost luat din biroul meu de la universitate cu câteva zile în urmă – nu ştiu sigur câte anume, dar presupun că suntem încă în luna mai. În seara aceea mi-am luat rămas-bun de la iubitul meu student şi prieten care mi-a arătat un exemplar al cărţii aceleia diavoleşti, pe care atâţia ani am încercat s-o uit. I-am dat tot ajutorul de care am fost în stare şi l-am privit plecând, apoi am închis uşa în urma lui şi am stat câteva momente, cuprins de spaimă şi de păreri de rău. Ştiam că sunt vinovat. Îmi reluasem, în taină, cercetările în istoria vampirilor şi intenţionam cu hotărâre să aflu mai multe despre legenda lui Dracula şi poate chiar să rezolv, în fine, misterul mormântului său. Permisesem timpului, raţiunii şi mândriei să-mi liniştească temerile şi să mă îndemne să cred că reluarea cercetărilor nu va avea consecinţe neplăcute. Dar faţă de mine mi-am recunoscut vinovăţia chiar în acel prim moment de solitudine.

Mi-a fost foarte greu să-i dau lui Paul scrisorile şi notiţele referitoare la experienţele prin care am trecut, nu fiindcă le voiam pentru mine mai departe; orice dorinţă de a-mi continua cercetările mi-a dispărut în clipa în care mi-a arătat cartea lui. Pur şi simplu m-a durut să-i pun la dispoziţie această cunoaştere teribilă, deşi eram sigur că se va putea proteja pe sine însuşi cu atât mai bine cu cât înţelegea mai multe. Nu pot decât să sper că, dacă va urma vreo pedeapsă, eu voi fi cel pedepsit, nu Paul cu optimismul său tineresc, cu mersul lejer şi inteligenţa sa încă nepusă la încercare. Paul nu poate avea mai mult de douăzeci şi şapte de ani; eu am trăit deja decenii şi am avut parte de multă fericire nemeritată. Acesta a fost primul meu gând; următoarele au avut un caracter practic. Chiar dacă voiam să mă protejez într-un fel, nu aveam nicio posibilitate de a o face imediat – cu excepţia propriei credinţe în ceea ce este raţional. Mi-am păstrat notiţele, dar nu şi vreun mijloc tradiţional de îndepărtare a răului – nici crucifixe sau gloanţe de argint, nici funii de usturoi. N-am recurs niciodată la aşa ceva, nici chiar în toiul cercetărilor, dar acum am început să regret că l-am sfătuit pe Paul să se bazeze doar pe resursele sale mentale.

Aceste gânduri nu mi-au luat decât un minut sau două şi, aşa cum s-a dovedit, doar un minut sau două am avut la dispoziţie. Apoi, odată cu un val neaşteptat de aer îngheţat şi puturos, o imensă prezenţă s-a revărsat asupra mea, astfel că abia mai puteam vedea ceva, şi am avut impresia că întregul corp mi se ridică din scaun de spaimă. Într-o frântură de secundă

am fost învăluit, orbit, şi am crezut că mor, deşi nu-mi puteam da seama din ce cauză. În acele clipe am avut însă o bizară viziune a tinereţii şi frumuseţii, mai degrabă un sentiment decât o viziune, senzaţia că sunt mult mai tânăr şi plin de dragoste pentru ceva sau cineva. Poate că aşa se întâmplă când mori. Dacă da, atunci când îmi va veni timpul – şi va veni curând, indiferent de forma teribilă pe care o va lua –, sper că această viziune mă va însoţi din nou în acea ultimă clipă.

După acest moment nu-mi mai amintesc nimic – un nimic care a durat o perioadă pe care n-am putut atunci şi nu pot nici acum s-o apreciez. Când mi-am revenit, treptat, am fost uimit să constat că sunt încă viu. În primele secunde n-am putut vedea sau auzi nimic. Era ca şi cum aş fi ieşit dintr-o brutală intervenţie chirurgicală, iar trezirea mi-a fost imediat urmată de înţelegerea faptului că eram pradă durerilor, că trupul mi-era teribil de slăbit, că resimţeam o arsură în piciorul drept, în gât şi în cap. Aerul era rece şi umed, eram aşezat pe ceva rece, astfel că tremuram, îngheţat. Această senzaţie a fost urmată de o lumină – slabă, dar suficientă pentru a mă convinge că nu eram orb şi că ochii îmi erau deschişi. Lumina aceasta – şi durerea mai mult decât orice altceva – mi-au confirmat că sunt în viaţă. Am început să-mi amintesc ceea ce la început am crezut că era seara dinainte, când venise Paul în biroul meu, cu şocanta sa descoperire. Apoi am înţeles, cu un junghi cumplit în inimă, că mă aflu probabil în stăpânirea răului; de aceea îmi fusese trupul chinuit şi de aceea părea că domneşte în jurul meu duhoarea maleficului.

Mi-am mişcat membrele cât mai uşor cu putinţă şi, în ciuda uriaşei slăbiciuni care mă cuprinsese, am izbutit să-mi întorc capul şi apoi să-l ridic. Câmpul vizual îmi era blocat de un zid vag la nici zece centimetri distanţă, dar lumina palidă pe care o sesizasem înainte provenea de deasupra lui. Am suspinat şi mi-am auzit propria răsuflare; asta m-a făcut să cred că nici auzul nu-mi era afectat şi că pur şi simplu mă aflam într-un loc atât de tăcut, încât îmi dăduse iluzia surzeniei. Am ascultat mai atent ca niciodată şi, neauzind nimic, m-am ridicat cu grijă în capul oaselor. Mâinile şi picioarele mă dureau îngrozitor şi le simţeam slăbite, iar capul îmi vuia. Şezând, mi-am recăpătat într-o măsură mai mare simţul tactil şi mi-am dat seama că mă aflam pe ceva de piatră; zidurile joase din dreapta şi din stânga m-au ajutat să mă susţin. Aveam un zumzet teribil în cap, care părea să umple tot spaţiul din jurul meu. Era un spaţiu nedesluşit, aşa cum am mai spus, tăcut şi cufundat în întuneric la colţuri. Am pipăit cu mâinile pe lângă mine. Şedeam în capul oaselor într-un sarcofag deschis.

Această descoperire m-a îngreţoşat, dar în acelaşi timp am remarcat că eram încă îmbrăcat cu hainele pe care le avusesem la birou, deşi cămaşa şi haina aveau câte o mânecă ruptă, iar cravata îmi dispăruse. Faptul că purtam încă hainele mele m-a liniştit oarecum; nu eram mort, nu înnebunisem pur şi simplu şi nu mă trezisem într-o altă eră – decât poate dacă-mi luasem şi hainele cu mine. Mi-am pipăit veşmintele şi, într-unul

dintre buzunarele din faţă ale pantalonilor, mi-am găsit portmoneul. A fost un adevărat şoc să simt în mâini obiectul acela familiar. Ceasul – am descoperit cu părere de rău – îmi dispăruse de la încheietură, ca şi stiloul cel bun din buzunarul interior al hainei.

Apoi mi-am ridicat mâna la gât şi la faţă. Înfăţişarea mea părea neschimbată, cu excepţia unei vânătăi dureroase de pe frunte, dar în muşchiul gâtului am constatat că apăruse o înţepătură dureroasă şi lipicioasă la atingere. Când îmi întindeam gâtul prea mult sau când înghiţeam cu putere, rana scotea un sunet ca de supt, care mi se părea teribil dincolo de orice logică. Zona înţepată era de asemenea umflată şi pulsa dureros când o atingeam. Am simţit că risc să leşin din nou de oroare şi de disperare, dar mi-am amintit că avusesem forţa de a mă ridica în capul oaselor. Poate că nu pierdusem chiar atât de mult sânge cum crezusem iniţial şi asta însemna – poate – că nu fusesem muşcat decât o dată. Mă simţeam eu însumi, nicidecum un demon; nu aveam poftă de sânge şi nici nu mă anima vreo ticăloşie a inimii. Şi atunci o mare disperare m-a cuprins. Ce importanţă avea că nu eram încă însetat de sânge? Indiferent unde mă aflam, era în mod cert doar o problemă de timp până ce aveam să devin pe deplin infestat – asta dacă nu puteam evada.

Mi-am răsucit capul uşor, privind în jur, încercând să-mi limpezesc vederea, şi am izbutit să identific sursa luminii. Era o lucire roşiatică undeva departe, în beznă – dar n-aş fi putut spune cât de departe –, iar între mine şi ea se zăreau siluete masive, întunecate. Mi-am plimbat mâinile pe exteriorul sălaşului meu de piatră. Sarcofagul părea a se afla aproape de sol sau de o pardoseală din piatră şi am pipăit în jur până ce am hotărât că pot ieşi fără a cădea de la o înălţime mare. Am avut de făcut un pas mare până pe podea şi picioarele îmi tremurau cumplit, astfel că am căzut în genunchi imediat ce am coborât din sarcofag. Acum puteam vedea ceva mai bine. Am pornit spre sursa luminii roşietice ţinând braţele întinse în faţă şi la un moment dat m-am lovit de ceea ce mi s-a părut a fi un alt sarcofag, care am constatat că era gol, şi de o mobilă din lemn. Când m-am ciocnit de aceasta din urmă, au auzit ceva moale căzând, dar n-am văzut ce anume era.

Bâjbâiala prin acea semiobscuritate era terifiantă şi mă aşteptam în orice clipă să fiu înhăţat de creatura care mă adusese aici. M-am întrebat din nou dacă nu cumva eram mort – dacă asta nu era o versiune înfiorătoare a morţii, pe care o considerasem, momentan, un fel de continuare a vieţii. Dar nimic nu s-a repezit asupra mea, durerea din picioare era suficient de convingătoare şi mă apropiam tot mai mult de lumina care dansa şi licărea la un capăt al sălii aceleia lungi. Acum se vedea că în faţa ei se afla o formă întunecată, nemişcată. Când am ajuns la câţiva metri de ea, am zărit o vatră cu focul aprins, ce ardea mocnit cu o flacără roşie. Era încadrată de un fel de şemineu arcuit şi dădea suficientă lumină pentru a reliefa o serie de piese masive de mobilier vechi

– un birou mare cu vrafuri de hârtii, un cufăr sculptat, unul sau două scaune înalte, colţuroase. Într-unul dintre ele, orientat cu spatele spre mine şi cu faţa spre foc, şedea cineva nemişcat – o siluetă întunecată se vedea deasupra spătarului. Mi-am dorit în clipa aceea s-o fi pornit în direcţie opusă, departe de lumină şi spre o posibilă cale de scăpare, dar mă simţeam teribil de atras de imaginea siluetei întunecate, de scaunul cu aspect regal şi de licăririle roşii ale focului. Pe de o parte, am avut nevoie de toată voinţa mea pentru a mă apropia de ea, iar pe de alta, nu m-aş fi putut întoarce din drum nici dacă aş fi vrut.

M-am apropiat încet de lumină şi, când am dat ocol scaunului impunător, silueta se ridică lent şi se întoarse spre mine. Fiindcă şedea acum cu spatele spre foc şi în jurul nostru lumina era atât de slabă, nu i-am putut vedea faţa, deşi în prima secundă am crezut că am zărit un obraz alb ca osul gol şi doi ochi licăritori. Avea părul negru, lung şi buclat, care îi cădea pe umeri aidoma unei mantii scurte. Fusese ceva în mişcarea lui, ceva indescriptibil de diferit de mişcarea unui om viu, dar n-aş putea spune dacă fusese mai rapidă sau, dimpotrivă, mai lentă. Era doar cu puţin mai înalt decât mine, dar dădea impresia unui trup înalt şi masiv, umerii lui laţi conturându-se pe fondul flăcărilor din vatră. Apoi se întinse după ceva, aplecându-se spre foc. M-am întrebat dacă avea de gând să mă ucidă şi am rămas tăcut, nemişcat, sperând să mor cu oarecare demnitate, oricum ar fi să se întâmple. Dar insul n-a făcut decât să întindă o lumânare lungă în foc şi, când s-a aprins, a apropiat-o de celelalte lumânări ale unui sfeşnic de lângă scaun, pentru a le aprinde şi pe ele, după care s-a întors din nou spre mine.

Acum îl vedeam mai bine, deşi chipul îi era încă în umbră. Purta o cuşmă ascuţită verde cu auriu, pe care era prinsă deasupra frunţii o fibulă grea, cu o piatră preţioasă, şi o tunică din catifea aurie, cu umerii marcaţi şi cu un guler verde, înalt, sub bărbia masivă. Giuvaierul de pe frunte şi firele aurii din ţesătura gulerului străluceau în lumina focului. O mantie de blană albă îi învelea umerii, prinsă cu o broşă din argint de forma unui dragon. Veşmintele îi erau extraordinare; mă simţeam aproape la fel de speriat de ele pe cât mă îngrozea prezenţa acestui mort viu. Erau haine reale, vii, noi, nu piese decolorate din vitrinele unui muzeu. Iar el le purta cu o extraordinară opulenţă şi graţie, stând tăcut în faţa mea cu mantia aceea albă căzând în falduri în jurul lui asemenea unui vârtej de zăpadă. În lumina lumânărilor i-am văzut mâna cu degete boante şi răni cicatrizate, aşezată pe mânerul unui pumnal, iar dedesubt piciorul puternic într-un pantalon verde şi încălţat în gheată. Îşi schimbă uşor poziţia, întorcându-se în lumină, dar la fel de tăcut. Îi vedeam faţa mai bine acum, iar amestecul ei de forţă şi cruzime m-a determinat să mă trag înapoi – ochii aceia negri sub sprâncenele împreunate, nasul lung şi drept, pomeţii largi, de culoarea osului. Gura – am remarcat – era închisă într-un zâmbet dur, rubinie şi uşor curbată sub mustaţa sârmoasă, închisă la culoare. În

colţul buzelor am zărit o urmă de sânge închegat – oh, Doamne, ce senzaţie cumplită am avut! Imaginea în sine era oribilă, dar gândul că era, probabil, sângele meu m-a năucit complet.

Îşi îndreptă umerii, chiar mai orgolios, şi mă privi drept în faţă, în semiobscuritatea care ne despărţea.

— Eu sunt Dracula, spuse el.

Cuvintele răsunaseră limpezi şi reci. Am avut impresia că fuseseră rostite într-o limbă pe care n-o cunoşteam, cu toate că le înţelesesem perfect. Incapabil să vorbesc, am rămas locului holbându-mă la el, pradă unei paralizii oripilate. Corpul lui se afla la doar trei metri de al meu, incontestabil real şi puternic, indiferent dacă era mort sau viu.

— Vino, adăugă pe acelaşi ton rece şi pur. Eşti obosit şi flămând în urma călătoriei. Am pregătit o cină pentru tine.

Gesturile îi erau graţioase, chiar curtenitoare, însoţite de licărul pietrelor preţioase de pe degetele albe şi mari. Lângă foc am văzut o masă încărcată cu vase acoperite. Simţeam acum miros de mâncare – bună, reală, omenească –, iar aroma mi-a înmuiat picioarele. Dracula se apropie tăcut de masă şi turnă într-un pahar ceva roşu dintr-o carafă – ceva ce pentru o clipă am crezut că trebuie să fie sânge.

— Vino, mă îndemnă iar, mai blând de data aceasta.

Se îndepărtă şi se aşeză în scaunul său, ca şi cum şi-ar fi spus că voi avea mai mult curaj să mă apropii dacă el şedea ceva mai departe. Am păşit ezitant spre scaunul liber de lângă masă, tremurând deopotrivă de slăbiciune, dar şi de teamă. M-am aşezat între pernele închise la culoare – m-am prăbuşit mai degrabă – şi m-am uitat la vasele cu mâncare. De ce – m-am întrebat – voiam să mănânc când ştiam că pot muri în orice clipă? Era un mister pe care numai corpul meu îl înţelegea. Dracula privea spre foc acum; îi puteam vedea profilul feroce, nasul lung şi bărbia puternică, buclele negre ale părului căzut pe umăr. Şedea gânditor, cu mâinile strâns împreunate, astfel că mantia şi mânecile brodate i se trăseseră înapoi, dezvelind încheieturile înveşmântate în catifea verde şi o cicatrice mare pe dosul mâinii dinspre mine. Avea o atitudine liniştită, meditativă; am început să simt că visez, că nu sunt ameninţat, şi am îndrăznit să ridic capacul de pe unele vase.

Brusc m-a năpădit o foame atât de imperioasă, încât abia m-am stăpânit să nu înfulec sălbatic, cu ambele mâini, dar am izbutit să apuc furculiţa de metal şi cuţitul de os şi să-mi tai mai întâi un pui fript şi apoi o bucată de vânat cu carnea închisă la culoare. Erau pe masă boluri de ceramică pline cu cartofi şi terci de ovăz, nişte pâine tare şi o supă fierbinte, cu legume. Am mâncat cu poftă, încercând să nu înghit prea repede, pentru a nu căpăta dureri de stomac. Carafa de argint era plină cu vin roşu, tare, nu cu sânge, şi l-am băut pe tot. Tot timpul cât am mâncat, Dracula nu s-a clintit, deşi eu, unul, nu mă puteam împiedica să nu-i arunc priviri furişe la fiecare câteva secunde. Când am terminat, m-am simţit aproape gata să

mor, mulţumit timp de un lung minut. Iată deci de ce condamnatului la moarte i se oferea o ultimă masă – mi-am spus. Acesta a fost primul meu gând clar după ce m-am trezit în sarcofag. Am acoperit cu gesturi lente vasele goale, încercând să fac cât mai puţin zgomot, şi m-am rezemat de spătar, aşteptând.

După o vreme destul de îndelungată, Dracula se întoarse în scaunul său.

— Ţi-ai terminat cina, constată pe un ton potolit. Atunci, vom putea discuta puţin şi îţi voi spune de ce te-am adus aici.

Vocea îi era din nou limpede şi rece, dar de această dată am sesizat un slab huruit în profunzimile ei, ca şi cum mecanismul care o emisese ar fi fost extrem de vechi şi de şubrezit. Mă privi gânditor, şi am simţit cum mă chircesc sub uitătura lui.

— Ai idee unde te afli?

Sperasem să nu fiu nevoit să-i vorbesc, dar mi-am zis că n-are rost să rămân tăcut – fapt care l-ar putea înfuria, deşi pe moment părea destul de calm. De asemenea, mi-a trecut prin minte că răspunzându-i, antrenându-l oarecum în conversaţie, aş putea câştiga ceva timp pentru a testa împrejurimile în vederea unei posibile evadări sau pentru a găsi o modalitate de a-l distruge, dacă aş găsi curajul necesar, ori poate pentru amândouă. Probabil că era noapte, altfel nu ar fi treaz – dacă legenda nu greşea. În cele din urmă avea să vină şi dimineaţa, iar el va trebui să doarmă, în timp ce eu voi rămâne treaz – dacă aveam să mai trăiesc până atunci.

— Ai idee unde te afli? repetă pe un ton aproape răbdător.

— Da, am replicat, fără a mă putea hotărî să folosesc faţă de el o titulatură anume. Sau aşa cred, cel puţin. Suntem în mormântul tău.

Zâmbi.

— Unul dintre ele. Preferatul meu, în orice caz.

— Suntem în Valahia? nu m-am putut stăpâni să nu întreb.

Clătină din cap, astfel că lumina flăcărilor dansă în pletele lui negre şi în ochii strălucitori. Fusese ceva inuman în acel gest, ceva ce mi-a întors stomacul pe dos. Nu se mişca aşa cum se mişcă o persoană vie, şi totuşi n-aş fi putut spune exact care anume era deosebirea.

— Valahia a devenit prea periculoasă. Ar fi trebuit să fiu lăsat să odihnesc acolo pentru totdeauna, dar n-am avut această posibilitate, imaginează-ţi: după ce am luptat atât de greu pentru tronul meu, pentru libertatea noastră, nici măcar nu mi-am putut odihni oasele acolo.

— Şi atunci, unde suntem?

Am încercat din nou, în van, să mă conving că duceam o conversaţie obişnuită, dar imediat mi-am dat seama că nu voiam doar să fac astfel încât noaptea să treacă repede şi în siguranţă – dacă acest lucru ar fi fost posibil; voiam totodată să aflu câte ceva despre Dracula. Creatura aceasta – orice ar fi fost ea – trăise cinci sute de ani. Răspunsurile aflate aveau să moară odată cu mine, firește, dar acest lucru nu mă împiedica să resimt o

anume curiozitate.

— Ah, unde suntem! repetă Dracula. Cred că asta nu contează. Nu suntem în Valahia, care este condusă încă de netoţi.

M-am holbat la el.

— Ştii… Ştii ce se întâmplă în lumea de azi?

Mă privi cu un amuzament surprins, care îi încreţi trăsăturile teribile. Pentru prima dată i-am văzut atunci dinţii lungi şi gingiile retrase, care îi dădeau, atunci când zâmbea, aspectul unui câine bătrân. Imaginea dispăru la fel de rapid cum apăruse – nu, sub mustaţa întunecată, gura lui era normală, cu excepţia petei aceleia mici de sânge, sângele meu sau al altcuiva.

— Da, replică şi mi-a fost teamă pentru o clipă că voi fi nevoit să-l aud râzând. Cunosc lumea modernă; este pasiunea mea, activitatea mea preferată.

Mi-am spus că un atac frontal mi-ar putea fi de ajutor, dacă astfel i-aş capta atenţia.

— Şi atunci, ce vrei cu mine? Eu, unul, am evitat lumea modernă timp de mulţi ani; spre deosebire de tine, eu trăiesc în trecut.

— Oh, trecutul! În lumina flăcărilor, îşi apropie palmele, unindu-şi vârfurile degetelor. Trecutul e foarte util, dar numai prin ceea ce ne poate învăţa despre prezent. Prezentul este cel care contează. Dar eu ţin mult la trecut. Vino! De ce să nu-ţi arăt acum, dacă tot ai mâncat şi te-ai odihnit?

Se ridică, din nou cu acea mişcare ce părea declanşată de o altă forţă decât cea a membrelor sale, iar eu i-am urmat rapid exemplul, temându-mă să nu fie un truc, să nu se repeadă la mine pe loc. Dar se răsuci fără grabă şi luă o lumânare din suportul de lângă scaunul său, ridicând-o în aer.

— Ia o lumină cu tine, îmi recomandă pornind spre marginea întunecată a sălii.

Am luat şi eu o lumânare şi l-am urmat, fără a-i pierde din vedere veşmintele bizare şi mişcările înfiorătoare. Speram că nu mă duce înapoi, la sarcofagul meu.

În lumina slabă a lumânărilor am început să desluşesc lucruri pe care nu le putusem vedea înainte, lucruri minunate. Zăream în faţă mese lungi, mese de o soliditate străveche, pe care se aflau teancuri, teancuri de cărţi – volume legate în piele uzată şi coperte aurite, care luceau în lumina lumânării mele. Şi mai erau alte obiecte – niciodată nu mai văzusem o asemenea călimară şi nici pene şi tocuri de scris atât de ciudate. Alături se aflau un vraf de pergamente licărind în lumină şi o veche maşină de scris, cu o hârtie subţire în ea. Am văzut sclipirile casetelor şi ale legăturilor bătute în pietre preţioase, sulurile de manuscrise în tăviţe de alamă. Erau acolo volume vechi mari şi mici legate în piele moale şi şiruri de cărţi mai recente, pe rafturi lungi. De fapt, eram înconjuraţi: toţi pereţii păreau căptuşiţi cu cărţi. Ridicând lumânarea, am început să citesc titluri ici şi

colo, când o elegantă înfloritură arabă în centrul unei coperte din piele roşie, când ceva într-o limbă occidentală, pe care o puteam înţelege. Majoritatea volumelor erau însă prea vechi pentru a purta vreun titlu. Era un depozit colosal şi, fără să vreau, am început să mă simt zgândărit de dorinţa de a deschide câteva dintre aceste cărţi şi de a atinge manuscrisele în tăviţele lor de lemn.

Dracula se întoarse, ţinând lumânarea sus, iar lumina se reflectă în pietrele de pe cuşma lui: topaz, smarald şi perlă. Ochii îi străluceau puternic.

— Ce părere ai despre biblioteca mea?

— Pare o… o colecţie remarcabilă. O veritabilă comoară.

Un soi de plăcere îi cuprinse trăsăturile cumplite.

— Ai dreptate, spuse uşor. Această bibliotecă este cea mai strălucită din lume, între cele de acest gen. Este rezultatul unor secole de riguroasă selecţie. Dar vei avea suficient timp pentru a explora minunile pe care le-am adunat aici. Acum lasă-mă să-ţi arăt altceva.

Mă conduse spre un zid de care nu ne apropiaserăm încă şi am văzut acolo o tiparniţă foarte veche, aşa cum se văd în ilustraţiile din Evul Mediu târziu – o maşinărie masivă, din metal negru şi lemn închis la culoare, cu un spiral mare deasupra. Placa circulară era din obsidian lustruit cu cerneală. Pe masa presei se afla o foaie groasă de hârtie. Aplecându-mă mai aproape, am văzut că era parţial tipărită – o tentativă abandonată –, iar limba folosită era engleza. „Duhul din amforă", scria pe primul rând al titlului. „Vampirii, de la tragedia greacă la tragedia modernă". Iar dedesubt: „Bartholomew Rossi".

Dracula aşteptase probabil şuierul meu de surprindere, iar eu nu l-am dezamăgit.

— După cum vezi, sunt la curent cu cele mai de seamă cercetări moderne – de ultimă oră, cum se spune. Când nu pot obţine o lucrare publicată sau când o vreau fără întârziere, uneori o tipăresc eu însumi. Dar e aici ceva ce te va interesa la fel de mult.

Arătă spre o masă din spatele tiparniţei, pe care se afla un şir de xilogravuri. Cea mai mare dintre ele, expusă la loc vizibil, înfăţişa dragonul din cărţile noastre – a mea şi a lui Paul –, pe negativ însă, fireşte. Cu greu mi-am stăpânit o exclamaţie sonoră.

— Eşti surprins, constată Dracula, apropiindu-şi lumânarea de dragon. Contururile sale îmi erau atât de bine cunoscute, încât le-aş fi putut trasa eu însumi. Ştii foarte bine această imagine, cred.

— Da. Am strâns bine lumânarea în mână. Ai tipărit tu însuţi cărţile? Şi câte exemplare există?

— Călugării mei au tipărit câteva, iar eu le-am continuat munca, replică el pe un ton scăzut, privind în jos, spre gravură. Aproape că mi-am realizat ambiţia de a tipări o mie patru sute cincizeci şi trei de exemplare, dar am făcut-o treptat, ca să am timp să le distribui pe măsură ce le-am lucrat.

Numărul acesta are o semnificaţie pentru tine?

— Da, am răspuns după o clipă. Este anul în care a fost cucerit Constantinopolul.

— M-am gândit că îţi vei da seama, spuse cu acel surâs amar al lui. E cea mai cumplită dată din istorie.

— Se pare că există multe altele care îşi dispută această „onoare”.

— Nu, ripostă clătinând din cap.

Apoi ridică lumânarea mai sus şi în lumina ei am văzut că ochii îi luceau, roşii în adânc ca ai unui lup şi plini de ură. Era ca şi cum aş fi văzut o privire moartă revenind brusc la viaţă. Şi înainte ochii lui mi se păruseră strălucitori, dar în acest moment ardea în ei o lumină sălbatică. N-am mai putut vorbi; nu mi-am putut întoarce privirea. După o clipă, se întoarse şi contemplă din nou dragonul.

— A fost un mesager eficient, spuse gânditor.

— Pe al meu mi l-ai lăsat mie? Cartea mea, vreau să spun.

— Să zicem că aşa am aranjat, replică, atingând lemnul gravat cu degetele sale marcate de cicatricile bătăliilor. Sunt foarte atent la modul în care sunt distribuite. Cărţile ajung numai la cei mai promiţători specialişti, la cei suficient de insistenţi pentru a urma dragonul până în bârlogul său. Tu eşti primul care a reuşit, de fapt. Te felicit! Pe ceilalţi asistenţi ai mei i-am lăsat în lume, pentru a-mi continua cercetările.

— Nu eu te-am urmat, m-am aventurat să ripostez. Tu m-ai adus aici.

— Ah! exclamă, revelând din nou curba aceea a buzelor rubinii şi zvâcnetul mustăţii lungi. N-ai fi aici, dacă n-ai fi vrut să vii. Nimeni altcineva nu mi-a desconsiderat avertismentele de două ori în viaţă. Tu singur te-ai adus aici.

Am privit vechea tiparniţă şi dragonul xilogravat.

— De ce mă vrei aici?

Nu intenţionam deloc să-i stârnesc mânia cu întrebările mele; în noaptea următoare mă putea ucide dacă aşa dorea şi dacă în timpul zilei nu voi fi găsit o modalitate de evadare. Dar nu m-am putut stăpâni să nu-l întreb asta.

— Am aşteptat îndelung pe cineva care să-mi catalogheze cărţile din bibliotecă, îmi răspunse simplu. Mâine te vei uita la toate, pe îndelete. În seara asta trebuie să vorbim.

Mă conduse înapoi, la scaune, cu acelaşi mers puternic şi lent. Cuvintele lui mi-au dat speranţe nebănuite – aparent nu avea de gând să mă ucidă în seara aceea; în plus, curiozitatea mea devenea din ce în ce mai intensă. Se părea deci că nu visam; vorbeam cu cel care trăise istoria o perioadă mai îndelungată decât cea pe care ar putea-o studia, chiar şi rudimentar, orice istoric în cariera sa de-o viaţă. L-am urmat, de la o distanţă precaută, şi ne-am aşezat din nou în faţa focului aprins. Am remarcat în acel moment că masa şi vasele din care mâncasem dispăruseră, locul lor fiind luat de o otomană confortabilă, pe care mi-am sprijinit picioarele atent. Dracula

şedea drept, magnific, în scaunul său cu spătar înalt. Deşi al lui era din lemn, în stil medieval, scaunul meu avea o tapiţerie plăcută, ca şi cum gazda s-ar fi străduit să-i ofere oaspetelui său ceva mai potrivit slăbiciunii fiinţei umane moderne.

Am stat în linişte câteva minute lungi şi tocmai mă întrebam dacă avea de gând să rămânem astfel toată noaptea, când începu din nou să vorbească:

— În viaţă, mi-au plăcut cărţile. Se întoarse uşor spre mine, pentru a-i putea vedea strălucirea din ochi şi luciul pletelor aspre. Poate nu ştii că eram, în felul meu, un cărturar. Lucrul acesta nu pare a fi prea bine cunoscut, adăugă el pe un ton lipsit de inflexiuni. Ştii că, pe vremea mea, cărţile acopereau o gamă îngustă de domenii. În decursul vieţii mele de muritor am văzut în principal acele texte pe care Biserica le-a autorizat – Evangheliile şi comentariile ortodoxe pe marginea lor, de exemplu. Asemenea lucrări nu-mi erau de niciun folos şi, la data la care mi-am preluat eu pentru prima dată tronul care mi se cuvenea, marile biblioteci din Constantinopol fuseseră deja distruse. Ceea ce a mai rămas din ele, în mănăstiri, nu-mi era mie accesibil – nu puteam citi acele cărţi cu propriii ochi. Dar am avut şi alte resurse. Neguţătorii mi-au adus texte minunate, stranii, din nenumărate locuri – din Egipt şi din Ţara Sfântă sau de la marile mănăstiri din Occident. Din ele am aflat despre ocultismul antic. Şi, cum ştiam că nu voi putea ajunge în rai, adăugă pe acelaşi ton plat, am devenit istoric, astfel încât să-mi pot păstra propria istorie pentru totdeauna.

Rămase tăcut o vreme şi mi-a fost frică să-l întreb ceva. În cele din urmă păru să se însufleţească, bătând cu palma sa mare în braţul scaunului.

— Aşa s-a născut biblioteca mea.

Eram prea curios pentru a mai păstra tăcerea, deşi am reuşit cu mare dificultate să formulez întrebarea:

— Dar după… după ce ai murit, ai continuat să colecţionezi cărţi?

— Oh, da! Se întoarse pentru a se uita la mine, poate fiindcă îl întrebasem ceva din proprie iniţiativă, şi îmi zâmbi întunecat; privirea lui, umbrită, mi s-a părut foarte greu de susţinut. Ţi-am spus, în sufletul meu sunt un cărturar, aşa cum sunt şi războinic, iar aceste cărţi mi-au ţinut companie de-a lungul anilor. Poţi învăţa din ele şi o sumedenie de lucruri practice – arta politicii, de pildă, sau tacticile combative ale marilor generali. Dar am multe feluri de cărţi. Le vei vedea mâine.

— Şi ce anume vrei să fac eu pentru biblioteca ta?

— Aşa cum am spus, să cataloghezi cărţile din ea. N-am făcut niciodată un inventar complet al tuturor posesiunilor mele, al originilor şi al stării lor. Aceasta va fi prima ta misiune, şi o vei duce la îndeplinire mai repede şi mai eficient decât oricine altcineva, date fiind multele limbi pe care le vorbeşti şi amploarea cunoştinţelor tale. Pe parcursul acestei misiuni vei lucra cu unele dintre cele mai strălucite – şi mai profunde – cărţi scrise

vreodată. Multe dintre ele nu mai există nicăieri altundeva. Poate ştii, domnule profesor, că numai circa unu la mie din întreaga literatură produsă în decursul mileniilor a supravieţuit până azi. Eu mi-am asumat sarcina de a mări, odată cu trecerea secolelor, acest procent.

În vreme ce vorbea, am remarcat din nou acea stranie claritate şi răceală a vocii lui, ca şi bârâitul din profunzimile ei – precum zornăitul unui şarpe cu clopoţei sau clipocitul apei curgând peste stânci.

— Cea de-a doua misiune a ta va fi mult mai amplă. De fapt, va dura la nesfârşit. Când îmi vei cunoaşte biblioteca şi obiectivele ei atât de bine pe cât le ştiu eu, vei ieşi în lume, sub comanda mea, şi vei căuta noi achiziţii – dar şi vechi –, fiindcă nu voi înceta niciodată să colecţionez realizările trecutului. Îţi voi pune la dispoziţie numeroşi arhivişti, pe cei mai buni, iar tu îi vei aduce pe alţii sub puterea ta.

Dimensiunile acestei viziuni şi implicaţiile sale depline – dacă le înţelesesem corect – mă copleşiră aidoma unui val de transpiraţie îngheţată. Am reuşit să-mi regăsesc glasul, deşi îmi tremura.

— De ce nu continui să faci tu însuţi acest lucru?

Zâmbi cu privirea aţintită în foc, şi din nou am zărit pentru o fracţiune de secundă licărirea unui chip diferit – câinele, lupul.

— De acum înainte voi avea altele de care să mă ocup. Lumea se schimbă şi intenţionez să mă schimb şi eu odată cu ea. Poate că în curând, pentru a-mi împlini ambiţiile, nu voi mai avea nevoie de forma asta – şi arătă cu un gest moale al mâinii spre înfăţişarea sa medievală, spre forţa deosebită, însă moartă, a membrelor lui. Dar ţin mult la bibliotecă şi vreau s-o văd dezvoltându-se. În plus, simt de la o vreme că locul acesta e din ce în ce mai puţin sigur. Mai mulţi istorici au fost aproape de a-l descoperi, iar tu ai fi făcut-o singur, dacă te-aş fi lăsat în pace suficient de mult timp. Dar am nevoie de tine aici, imediat. Miros pericolul apropiindu-se, iar biblioteca trebuie catalogată înainte de a fi mutată.

Mi-a prins bine, timp de o clipă, să mă prefac din nou că visez.

— Unde ai de gând să o muţi?

„Şi pe mine odată cu ea?”aş fi putut să adaug.

— Într-un loc antic, mai vechi chiar decât cel de aici, care păstrează pentru mine multe amintiri. Un loc izolat, dar apropiat totodată de marile oraşe moderne, de unde să pot pleca şi unde să mă pot întoarce cu uşurinţă. Vom aranja biblioteca acolo, iar tu îi vei spori considerabil colecţia.

Mă privi cu un soi de încredere care, pe o figură omenească, ar fi putut aduce a afecţiune, apoi se ridică în picioare cu obişnuitele sale mişcări viguroase, dar stranii.

— Am discutat destul pentru o seară, îmi spuse. Văd că eşti obosit. Hai să folosim orele ce vin pentru a citi puţin, aşa cum obişnuiesc eu, iar apoi va trebui să ies. Dimineaţă, va trebui să iei creioanele şi hârtia pe care le vei găsi lângă tiparniţă şi să începi catalogarea. Cărţile mele sunt deja

sortate pe categorii, nu în funcţie de secol sau deceniu. O să vezi. Există şi o maşină de scris, pe care am adus-o pentru tine. Poate vei dori să alcătuieşti catalogul în latină, dar las acest amănunt la alegerea ta. Şi, desigur, eşti liber acum şi oricând să citeşti tot ce doreşti.

Cu aceste cuvinte, se ridică de pe scaun şi luă o carte de pe masă, apoi se aşeză din nou, cu ea în mână. Mi-a fost teamă să nu-i urmez exemplul şi am luat primul volum care mi-a venit la îndemână. Era una dintre primele ediţii ale Principelui *lui Machiavelli, însoţită de o serie de discursuri asupra moralităţii pe care nu le văzusem şi despre existenţa cărora nici nu auzisem vreodată. Nu puteam începe să citesc din ea în starea de spirit în care mă aflam, dar am rămas acolo, cu ochii la literele tipărite, întorcând câte o pagină din când în când. Dracula părea absorbit de lectura lui. Uitându-mă pe furiş la el, m-am întrebat cum se obişnuise oare cu existenţa aceasta nocturnă, subterană, de cărturar, după o viaţă întreagă de acţiune şi de lupte.*

În cele din urmă se ridică şi puse volumul deoparte. Fără un cuvânt, păşi în întunericul ce învăluia sala imensă, astfel că nu i-am mai putut zări silueta. Apoi am auzit un sunet sec, hârâit, ca al unui animal săpând în pământul moale sau ca al unui chibrit frecat pentru a-l aprinde, deşi n-am văzut nicio lumină, şi m-am simţit brusc teribil de singur. Oricât de atent am ascultat, nu mi-am putut da seama în ce direcţie dispăruse. M-am întrebat, înspăimântat, pentru ce anume mă păstra, când m-ar fi putut transforma mult mai rapid în marioneta lui, potolindu-şi în acelaşi timp şi setea. Am rămas în scaunul acela câteva ore, ridicându-mă din când în când pentru a-mi dezmorţi trupul îndurerat. N-am îndrăznit să dorm câtă vreme era încă noapte, dar trebuie să fi aţipit puţin fără voie, fiindcă m-am trezit la un moment dat brusc, simţind o schimbare în aer, deşi nu se zărea nicio altă lumină în sala aceea întunecată, şi am văzut silueta lui Dracula apropiindu-se de foc.

— Bună ziua, mi-a spus încet şi s-a întors spre zidul întunecat lângă care se afla sarcofagul meu.

Mă ridicasem deja în picioare, copleşit de prezenţa lui. Apoi a dispărut din nou din vedere şi o tăcere adâncă m-a învăluit.

După multă vreme mi-am luat lumânarea şi le-am reaprins pe cele din sfeşnic, plus unele pe care le-am găsit în suporturile de pe ziduri. Pe multe mese am descoperit lămpi de ceramică sau mici felinare din fier şi am aprins câteva dintre ele. Lumina sporită mi-a adus o anume uşurare, dar nu puteam să nu mă întreb dacă voi mai vedea vreodată soarele sau dacă începuse deja pentru mine o veşnicie de beznă şi pâlpâiri ale lumânărilor; această perspectivă se întindea în faţa mea aidoma unei viziuni a iadului. Cel puţin, acum puteam vedea ceva mai mult din încăperea în care mă aflam; se adâncea mult, în toate direcţiile, iar pereţii erau mărginiţi de dulapuri şi rafturi masive. Pretutindeni se vedeau cărţi, cutii, manuscrise – şiruri şi teancuri ale colecţiei lui DRACULA. De-a lungul unui zid se zăreau

trei forme neclare: trei sarcofage. M-am apropiat cu lumânarea. Cele două mai mici erau goale; într-unul dintre ele trebuie să mă fi trezit eu.

Apoi l-am văzut pe cel mai mare, un mormânt maiestuos, mai măreţ decât toate celelalte, uriaş în lumina lumânării, cu proporţii nobile. Pe o laterală se vedea un singur cuvânt, gravat cu litere latine: DRACULA. Am ridicat lumânarea şi am privit înăuntru, aproape împotriva propriei voinţe. Trupul lui zăcea acolo, inert. Pentru prima dată i-am putut vedea clar figura crudă şi, în ciuda repulsiei resimţite, am rămas locului holbându-mă la ea. Sprâncenele îi erau apropiate şi încruntate, ca într-un vis neplăcut, iar ochii îi erau deschişi şi ficşi, astfel că părea mai degrabă mort decât adormit, cu pielea de un galben ca de ceară, genele lungi şi negre nemişcate şi trăsăturile ferme, aproape frumoase, translucide. Un val de păr negru îi cădea în jurul umerilor, umplând părţile laterale ale sarcofagului. Cele mai teribile mi s-au părut a fi intensitatea culorii din obraji şi de pe buze şi aspectul sătul, pe care faţa şi silueta sa nu le avuseseră când le văzusem în lumina focului. Mă cruţase deocamdată, era adevărat, dar, cândva şi undeva în noapte, îşi făcuse plinul. Micul strop din sângele meu îi dispăruse de pe buze; acum gura îi mustea rubinie sub mustaţa neagră. Părea atât de plin de o viaţă şi o sănătate artificiale, încât mi-a îngheţat sângele în vene văzând că nu respiră – pieptul lui nu schiţa nici cea mai vagă mişcare. Şi mai era un lucru straniu: purta acum alte veşminte, la fel de bogate şi de elegante ca acelea pe care le văzusem înainte: o tunică şi cizme de un roşu-intens, o mantie şi o cuşmă de catifea purpurie. Mantia era puţin destrămată în dreptul umerilor, iar la cuşmă avea prinsă o pană maronie. Gulerul îi strălucea de pietre preţioase.

Am rămas acolo privindu-l până când bizareria imaginii m-a sleit de puteri şi m-am retras pentru a-mi aduna gândurile. Era încă devreme, mai aveam câteva ore până la asfinţit. Urma să caut mai întâi o modalitate de evadare şi apoi un mijloc de a-l distruge în timp ce dormea, astfel încât să pot fugi imediat, indiferent dacă aş fi reuşit sau nu să-l distrug. Am luat lumânarea cu o mână fermă. Este suficient să spun că am căutat în sala aceea imensă timp de aproape două ore, fără a găsi nicio posibilitate de ieşire. La un capăt, cel opus faţă de vatră, se afla o uşă masivă din lemn cu o încuietoare din fier; am împins şi am tras de ea până ce am simţit că pic din picioare. Nu s-a clintit; de fapt, cred că nu mai fusese deschisă de ani sau poate chiar de secole. Alte ieşiri nu existau – nicio altă uşă, niciun tunel, nicio piatră dislocată sau o deschidere de vreun fel. În mod cert nu erau ferestre şi nu mă îndoiam că sala se afla la mare adâncime sub pământ. Unica nişă în zid era cea în care se aflau sarcofagele; nici acolo nu se găsea vreo piatră care să se mişte cât de cât. Mi se părea cumplit să pipăi zidul acela văzând alături chipul imobil al lui Dracula cu ochii larg deschişi; cu toate că nu s-au clintit nicio clipă, aveam senzaţia că deţin o putere ascunsă de a vedea şi a otrăvi.

M-am aşezat din nou lângă foc, pentru a-mi recăpăta forţele. Focul nu

scăzuse în intensitate, am observat ţinându-mi mâinile deasupra lui, deşi consuma buşteni şi ramuri reale, emanând o căldură palpabilă, plăcută. Tot atunci mi-am dat seama, pentru prima dată, că nu scotea fum; oare arsese aşa toată noaptea? Mi-am trecut palma peste faţă, ca pentru a mă avertiza. Aveam nevoie de întreaga mea sănătate mentală. De fapt – şi în acea clipă am luat hotărârea –, aveam să-mi fac o misiune din a-mi păstra mintea şi fibra morală intacte până în ultima clipă. Asta îmi va fi susţinerea, ultima care îmi mai rămăsese.

Când mi-am revenit, mi-am reluat cercetările sistematic, căutând orice modalitate posibilă de a-mi distruge monstruoasa gazdă. Chiar dacă aş fi reuşit, fireşte, tot aveam să mor singur, fără nicio scăpare, dar cel puţin el nu va mai putea ieşi niciodată de aici, pentru a bântui în lumea de afară. Mi-a trecut prin minte, fugar şi nu pentru prima oară, gândul la comoditatea sinuciderii, dar nu-mi puteam permite aşa ceva. Riscam deja să devin ca el, iar legenda susţinea că orice sinucigaş se putea transforma într-un mort viu chiar şi fără contaminarea la care eu fusesem deja supus – o legendă crudă, de care însă trebuia să ţin seama. Această cale de scăpare nu-mi era accesibilă. Am cercetat fiecare colţ şi ungher al încăperii, am deschis sertare şi cutii, am căutat pe rafturi, ţinând lumânarea la înălţime. Era greu de crezut că precautul domnitor mi-ar fi lăsat la îndemână o armă pe care s-o pot folosi împotriva lui, dar trebuia să încerc. N-am găsit nimic, nici măcar vreo bucată de lemn din care să pot ciopli un par ascuţit. Când am încercat să scot un buştean din foc, flăcările s-au înfuriat brusc, arzându-mi mâna. Am încercat de mai multe ori, cu acelaşi diavolesc rezultat de fiecare dată.

În cele din urmă m-am întors la sarcofagul central, gândindu-mă cu groază la ultima şansă care mă aştepta acolo: pumnalul pe care Dracula însuşi îl purta la cingătoare. Era foarte posibil ca pumnalul să fie din argint, caz în care i l-aş putea înfige în inimă, dacă aş avea curajul să i-l smulg de la brâu. M-am aşezat puţin, pentru aprinde curaj şi a-mi depăşi repulsia. Apoi m-am ridicat şi mi-am apropiat degetele cu grijă de pumnal, ţinând lumânarea sus cu mâna cealaltă. Atingerea uşoară n-a stârnit nicio scânteiere de viaţă pe chipul acela rigid, deşi cruzimea expresiei sale şi ascuţimea nasului mi s-a părut că s-au accentuat. Dar, spre groaza mea, am constatat că palma lui lată era încleştată, dintr-un motiv oarecare, pe mânerul pumnalului; va trebui s-o desfac singur pentru a lua arma. Mi-am pus mâna pe mâna lui Dracula, iar senzaţia pe care am resimţit-o a fost una de o oroare pe care nu vreau s-o redau aici, pentru nimeni altcineva decât pentru mine. Degetele erau ca împietrite pe mâner. Nu le-am putut desprinde şi nici măcar clinti; la fel de bine aş fi putut încerca să iau pumnalul de marmură din mâna unei statui. Ochii morţi păreau să scânteieze de ură. Oare îşi va aminti de momentul acesta, când se va trezi? M-am tras înapoi, extenuat şi îngreţoşat, şi m-am aşezat din nou pe podea, fără a lăsa lumânarea din mână.

În cele din urmă, nevăzând vreo posibilitate de reuşită a planurilor mele, m-am hotărât asupra unui nou curs al acţiunii. În primul rând, voi încerca să dorm puţin, câtă vreme era încă amiază, astfel încât să mă pot trezi cu mult înaintea lui Dracula, ca să nu risc să mă găsească el adormit. Am reuşit să aţipesc timp de o oră sau două, cred – trebuie să găsesc o modalitate mai bună de a măsura sau de a evalua trecerea timpului în neantul acesta –, aşezându-mă în faţa vetrei, cu haina împăturită sub cap. Nimic nu m-ar fi putut convinge să urc din nou în sarcofag, dar căldura pietrei sub membrele mele îndurerate era oarecum confortabilă.

Când m-am trezit, am ascultat cu atenţie încercând să prind orice sunet, dar sala era cufundată în aceeaşi tăcere de moarte. Pe masa de lângă scaunul meu apăruseră din nou vase cu mâncare apetisantă, deşi Dracula zăcea în mormântul lui, în aceeaşi stare de paralizie. Am pornit apoi în căutarea maşinii de scris pe care o văzusem mai devreme. La ea scriu de atunci, cât de repede pot, pentru a consemna tot ce am observat. Astfel am regăsit o modalitate de măsurare a timpului, fiindcă îmi cunosc rapiditatea de dactilografiere şi ştiu câte pagini pot umple într-o oră. Scriu acum aceste ultime rânduri la lumina unei singure lumânări; le-am stins pe celelalte pentru a face economie. Sunt flămând şi mi-e cumplit de frig aici, departe de foc. Voi ascunde aceste pagini, voi mânca puţin şi apoi voi începe misiunea pe care mi-a atribuit-o Dracula, ca să mă găsească lucrând când se va trezi. Mâine voi încerca să scriu mai departe, dacă voi mai fi încă în viaţă şi încă eu însumi pentru a o putea face.

Ziua a doua

După ce am scris cele de mai sus, am împăturit paginile şi le-am strecurat în spatele unui dulap din apropiere, unde să le pot găsi din nou, dar să nu fie vizibile de nicăieri. Apoi am luat o lumânare nouă şi mi-am croit drum încet, printre mese. Am estimat că erau zeci de mii de cărţi în sala aceea imensă – poate sute de mii, dacă puneam la socoteală toate manuscrisele. Se aflau nu numai pe mese, ci şi teancuri-teancuri în dulapuri şi pe rafturile rudimentare aliniate de-a lungul pereţilor. Cărţi medievale păreau a se amesteca printre elegante volume renascentiste şi tipărituri moderne. Am găsit un in-cvarto timpuriu cu operele lui Shakespeare alături de un volum de Toma d'Aquino. Ample lucrări de alchimie din secolul al XVI-lea se învecinau cu o vitrină întreagă de rulouri arabe cu anluminuri – otomane, am presupus. Erau predici puritane împotriva vrăjitoriei, mici volume de poezie din secolul al XIX-lea şi tratate masive de filozofie şi criminologie din secolul XX. Nu, nu exista o ordine cronologică, dar am remarcat, destul de clar, un alt tip de structurare.

Aranjarea cărţilor aşa cum ar fi fost firesc într-o colecţie de istorie a unei biblioteci normale ar fi necesitat săptămâni sau luni de zile, dar, dat fiind că Dracula le considera deja sortate conform intereselor sale, trebuia să le las aşa cum erau şi să încerc doar să operez o distincţie între un tip de

colecţie şi altul. Mi-am spus că prima colecţie începea de la zidul din apropierea uşii imobile şi continua în trei dulapuri plus două mese mari: „Arta guvernării şi strategie militară", ar fi putut fi numele ei.

Acolo am găsit alte volume de Machiavelli, în desăvârşite formate infolio tipărite la Padova şi Florenţa. Am descoperit de asemenea o biografie a lui Hannibal scrisă de un englez din secolul al XVIII-lea şi un manuscris grecesc, datând poate de pe vremea Bibliotecii din Alexandria: Herodot despre războaiele ateniene. *Am început să resimt un nou fior scotocind printre cărţi şi manuscrise, fiecare volum mai uimitor decât cel dinainte. Se afla acolo o ediţie cu colţurile îndoite din* Mein Kampf *şi un jurnal în franceză – scris de mână, pătat ici şi colo de mucegai maroniu – ce părea, după data iniţială şi după relatări, să prezinte Regimul Terorii din punctul de vedere al unui oficial guvernamental. Va trebui să-l răsfoiesc pe îndelete mai târziu; autorul nu părea să-şi fi precizat nicăieri numele. Am găsit şi un volum gros despre tactica primelor campanii militare ale lui Napoleon, tipărit – după cum am calculat – pe vremea când el era în Elba. Într-o cutie pe una dintre mese am văzut un document îngălbenit, dactilografiat în alfabetul chirilic; rusa mea este rudimentară, dar din titluri mi-am dat seama că era o notiţă internă trimisă de Stalin cuiva din armata rusă. N-am putut citi prea mult din ea, dar conţinea o listă lungă de nume ruseşti şi poloneze.*

Astea sunt câteva dintre piesele pe care le-am putut identifica; mai erau multe alte cărţi şi manuscrise ai căror autori şi ale căror subiecte îmi erau complet necunoscute. Tocmai începusem o listă cu tot ce putusem identifica, împărţindu-le grosier în funcţie de secol, când am simţit un frig pătrunzător, ca o adiere acolo unde nu există pală de vânt, şi, când am ridicat privirea, am văzut silueta aceea stranie stând la trei metri de mine, de cealaltă parte a uneia dintre mese.

Era îmbrăcat în veşmintele elegante roşu cu violet pe care le văzusem în sarcofag şi părea mai mare şi mai solid decât mi-l aminteam de noaptea trecută. Am aşteptat tăcut, să văd dacă are de gând să mă atace pe loc; oare îşi aducea aminte de tentativa mea de a-i lua pumnalul? Dar îşi înclină capul uşor, ca pentru a mă saluta.

— Văd că ţi-ai început munca. Fără îndoială că ai să-mi pui unele întrebări. Mai întâi să luăm micul dejun şi apoi vom discuta despre colecţiile mele.

Am zărit o licărire pe figura lui în semiobscuritatea sălii, poate o străfulgerare a ochilor. Mă conduse cu acel mers al său inuman, dar imperios, spre vatră, şi acolo am găsit din nou mâncare caldă şi băutură, inclusiv un ceai aburind care mi-a dezmorţit mâinile şi picioarele îngheţate. Dracula şedea privind focul fără fum, ţinându-şi capul drept pe umerii laţi. Fără să vreau, m-am gândit la cadavrul său decapitat; asupra acestui punct concordau toate relatările privind moartea lui. Cum de mai avea cap acum – sau era doar o iluzie? Gulerul tunicii rafinate i se ridica până sub

bărbie, iar buclele negre se răsuceau în jurul lui şi-i cădeau pe umeri.

— Şi acum, spuse el, să facem un scurt tur. Aprinse din nou toate lumânările şi l-am urmat de la o masă la alta, în vreme ce aprindea felinarele de acolo. Vom avea ceva de citit, adăugă.

Nu-mi plăcea modul în care lumina se răsfrângea pe faţa lui când se apleca deasupra fiecărei flăcări noi, şi m-am străduit să privesc mai degrabă spre titlurile cărţilor. Veni lângă mine când m-am oprit în faţa şirurilor de volume şi manuscrise în arabă pe care le remarcasem mai devreme. Spre uşurarea mea, era totuşi la aproape doi metri distanţă, dar prezenţa lui emana un miros înţepător, şi am încercat să-mi alung senzaţia vagă de leşin. Trebuie să mă controlez, mi-am spus; nu aveam de unde să ştiu ce îmi va aduce noaptea asta.

— Văd că ai descoperit una dintre comorile mele, observă el cu o umbră de satisfacţie în vocea îngheţată. Acestea sunt posesiunile mele otomane. Unele dintre ele sunt foarte vechi, din primele zile ale diabolicului lor imperiu, iar pe raftul de aici sunt volume din ultimul lor deceniu. Nu-ţi poţi imagina, adăugă zâmbind în lumina pâlpâindă, ce satisfacţie a fost pentru mine să le văd civilizaţia stingându-se. Credinţa lor n-a murit încă, desigur, dar sultanii au dispărut pentru totdeauna, iar eu le-am supravieţuit.

M-am gândit pentru o clipă că va începe să râdă, dar următoarele lui cuvinte au avut un ton grav:

— Sunt aici cărţi de valoare, scrise pentru sultan, despre numeroasele teritorii stăpânite de el. Aceasta, preciză Dracula atingând marginea unui rulou, este istoria lui Mahomed – să-i putrezească sufletul în iad! – scrisă de un istoric creştin devenit lingăul lui. Şi el să putrezească în iad! Am încercat să-l găsesc eu însumi pe istoricul acela, dar a murit înainte de a putea ajunge la el. Aici sunt relatări despre campaniile lui Mahomed, scrise de linguşitorii lui, şi o cronică a cuceririi Marii Cetăţi. Nu citeşti în arabă?

— Foarte puţin, am mărturisit.

— Ah! exclamă oarecum amuzat. Eu am avut ocazia să le învăţ limba şi scrierea când am fost prizonierul lor. Ştiai că am fost zălog la ei?

Am încuviinţat, încercând să nu-l privesc.

— Da, tatăl meu m-a predat tatălui lui Mahomed, ca un gaj că nu va porni război împotriva imperiului. Imaginează-ţi, Dracula un pion în mâinile necredincioşilor! Dar n-am irosit deloc timpul acolo; am învăţat despre ei tot ce-am putut, pentru a-i întrece pe toţi. Atunci mi-am jurat că voi face istorie, nu voi fi o victimă a ei.

Vocea îi era atât de pătimaşă, încât am ridicat privirea spre el în ciuda reţinerilor anterioare şi am văzut ferocitatea oglindită în trăsături, ura, colţurile răsucite în sus ale gurii sub mustaţa lungă. Apoi izbucni în râs, şi sunetul nu era cu nimic mai puţin cutremurător.

— Eu am triumfat, iar ei au dispărut. Apoi, atingând o copertă de piele elegant lucrată, adăugă: Sultanului îi era atât de frică de mine, încât a fondat un ordin cavaleresc ca să mă vâneze. Mai există câţiva dintre ei,

undeva în Ţarigrad – o pacoste. Dar sunt tot mai puţini, rândurile lor se subţiază, în vreme ce robii mei sunt mereu mai mulţi, în toată lumea. Vino, spuse apoi către mine, îndreptându-şi spatele. Îţi voi arăta şi alte comori ale mele, iar tu va trebui să-mi spui cum propui să le cataloghezi pe toate.

Mă conduse de la o secţiune la alta, arătându-mi câte o raritate, şi am constatat că presupunerile mele cu privire la structurarea colecţiilor erau corecte. Am văzut o vitrină întreagă plină cu manuale de tortură, unele datând din Antichitate, trecând prin închisorile Angliei medievale şi camerele de tortură ale Inchiziţiei până la experimentele din vremea celui de-al Treilea Reich. Unele volume din perioada Renaşterii conţineau gravuri reprezentând instrumente de tortură sau scheme ale corpului uman. Într-o altă parte a încăperii se aflau volume despre ereziile religioase pentru care fuseseră utilizate multe dintre manualele acelea de tortură. Un colţ era dedicat alchimiei, altul vrăjitoriei şi al treilea filozofiilor celor mai ciudate.

Dracula se opri în faţa unui raft masiv, pe care îl atinse cu o mişcare afectuoasă.

— Acesta prezintă un interes special pentru mine – şi pentru tine deopotrivă, cred. Lucrările de aici sunt biografii ale mele.

Fiecare volum de acolo avea o anume legătură cu viaţa lui. Erau cărţi scrise de istorici bizantini şi otomani, unele dintre ele originale extrem de rare, plus numeroase reeditări în decursul anilor. Erau de asemenea broşuri medievale din Germania, Rusia, Ungaria, Constantinopol, toate referitoare la crimele sale. Despre multe dintre ele nici nu auzisem în cadrul cercetărilor mele, şi am simţit un fior de anormală curiozitate, până ce mi-am amintit că nu mai aveam acum niciun motiv pentru a finaliza acele cercetări. Am văzut şi numeroase volume de folclor, începând cu secolul al XVII-lea, axate pe legendele despre vampiri; mi s-a părut deopotrivă straniu şi cumplit faptul că le indusese atât de făţiş printre biografiile lui. Îşi sprijini mâna lată de una dintre primele ediţii ale romanului lui Bram Stoker şi zâmbi, dar nu spuse nimic. Apoi se îndreptă spre o altă secţiune.

— Cele de aici te vor interesa de asemenea în mod special. Sunt lucrări de istorie a secolului tău, XX. Un secol interesant – aştept cu nerăbdare anii ce vor urma. Pe vremea mea, un domnitor putea elimina elementele turbulente, doar câte unul o dată. Voi faceţi azi acest lucru cu o eficienţă infinit mai mare. Ţine seama, de exemplu, de progresele realizate de la blestematul tun care a doborât zidurile Constantinopolului la focul divin pe care ţara ta adoptivă l-a aruncat asupra oraşelor japoneze cu câţiva ani în urmă. Schiţă către mine o vagă plecăciune curtenitoare, de admiraţie şi felicitare, după care continuă: Probabil că ai citit deja multe dintre aceste lucrări, domnule profesor, dar poate că acum le vei răsfoi privindu-le dintr-o nouă perspectivă.

În cele din urmă îmi permise să mă aşez din nou lângă foc, unde am găsit altă porţie de ceai fierbinte aşteptându-mă. Când ne aşezarăm

amândoi pe scaune, se întoarse spre mine.

— Curând, va trebui să iau şi eu o gustare, spuse încet. Dar mai întâi am să-ţi pun o întrebare.

Mâinile începură să-mi tremure, în ciuda intenţiei mele de a mă stăpâni. Încercasem până în acel moment să-i vorbesc cât mai puţin posibil, fără a-i stârni furia.

— Te-ai bucurat de ospitalitatea mea, aşa cum o pot oferi eu aici, şi de încrederea mea nemărginită în talentele tale. Vei avea parte de o viaţă eternă, la care puţine fiinţe pot spera. Eşti liber să dispui cum vrei de cea mai strălucită arhivă de felul ei, din câte există pe faţa pământului. Opere rare îţi stau la dispoziţie, opere care acum nu mai există nicăieri altundeva. Toate acestea sunt ale tale. Se fâţâi în scaun, ca şi cum îi era greu să stea complet nemişcat mai mult timp, apoi continuă: În plus, eşti un om cu o raţiune şi o imaginaţie deosebite, de o acurateţe extremă şi cu o judecată profundă. Am multe de învăţat de la metodele tale de cercetare, de la modul în care îţi sintetizezi sursele şi de la imaginaţia de care dispui. Pentru toate aceste calităţi, ca şi pentru marea cunoaştere pe care ele o alimentează, te-am adus aici, în mijlocul comorilor mele.

Făcu din nou o pauză. Îi urmăream trăsăturile, incapabil să-mi întorc privirea în altă parte. El se uita în foc.

— Cu onestitatea ta fermă, poţi desluşi lecţiile istoriei, continuă Dracula. Istoria ne-a învăţat că omul e rău din fire, de o răutate sublimă. Binele nu e perfectibil; maleficul e. De ce să nu-ţi foloseşti atunci calităţile în slujba a ceea ce este perfectibil? Îţi cer, prietene, să mi te alături de bunăvoie în cercetările mele. Dacă vei accepta, te vei scuti pe tine de o mare suferinţă, iar pe mine de multe necazuri. Împreună vom duce munca de istoric dincolo de orice limite cunoscute azi. Nu există puritate mai mare decât cea a chinurilor istoriei. Tu vei avea ceea ce-şi doreşte orice istoric: pentru tine, istoria va fi realitate. Ne vom spăla pe mâini în sânge.

Îşi întoarse întreaga forţă a privirii spre mine, cu ochii ce îi scânteiau, cunoscători, şi cu buzele rubinii întredeschise. Ar fi fost un chip de o inteligenţă desăvârşită, dacă nu l-ar fi animat o ură atât de feroce. M-am străduit să nu mă prăbuşesc, să nu mă reped la el în secunda aceea, să nu mă arunc în genunchi în faţa lui, să nu-i cedez controlul asupra mea. Era un conducător, un suveran; nu tolera niciun refuz. Am invocat dragostea pentru tot ce avusesem în viaţa mea şi am rostit cuvântul cât de ferm am izbutit:

— Niciodată.

Faţa îi tresări, palidă, iar nările şi buzele îi zvâcniră.

— În mod cert ai să mori aici, domnule profesor, spuse încercând parcă să-şi controleze glasul. Nu vei părăsi niciodată încăperile acestea viu, deşi vei ieşi de aici într-o nouă viaţă. De ce să nu-ţi oferi o posibilitate de alegere în privinţa asta?

— Nu, am replicat cât de blând am putut.

Se ridică, amenințător, și zâmbi.

— Atunci vei lucra pentru mine împotriva voinței tale.

O întunecime începu să se închege în fața ochilor mei și mi-am adunat toate rezervele interne de… de ce oare? Pielea a început să mă furnice și stele mi-au apărut în jur, pe fondul semiobscurității din sală. Când s-a apropiat, i-am văzut fața nedisimulată – o imagine atât de cumplită încât acum nu mi-o mai pot aminti, deși am încercat. Apoi n-am mai știut nimic un timp îndelungat.

M-am trezit în sarcofagul meu, în beznă, și am crezut că e din nou prima zi, prima mea trezire aici, până când mi-am dat seama că știu bine unde mă aflu. Eram slăbit, mult mai slăbit de data aceasta, iar rana de la gât supura și zvâcnea. Pierdusem sânge, dar nu atât de mult încât să mă răpună complet. După o vreme am reușit să mă mișc, să ies tremurând din închisoarea mea. Mi-a revenit în minte clipa în care îmi pierdusem cunoștința. La lumina lumânărilor care mai ardeau încă, l-am văzut pe Dracula dormind din nou în mormântul lui. Avea ochii deschiși, sticloși, buzele roșii, iar mâna încleștată pe pumnal. M-am întors cu spatele, cu trupul și sufletul covârșite de oroare și m-am ghemuit lângă foc, încercând să mănânc ce am găsit acolo. Aparent avea de gând să mă distrugă treptat, poate să-mi lase deschisă până în ultimul moment posibilitatea de alegere oferită cu o noapte în urmă, astfel încât să-i pot pune la dispoziție întreaga forță a unei minți dornice și binevoitoare. Eu am însă acum un singur țel – ba nu, două: să mor cu personalitatea mea cât mai intactă posibil, în speranța diminuării relelor cumplite pe care le voi face odată ce voi deveni un mort viu, și să rămân în viață suficient timp pentru a scrie cât mai mult, deși probabil că aceste file vor putrezi aici, necitite vreodată. Aceste ambiții sunt singurele lucruri care mă mai susțin. E o soartă mai rea decât orice m-ar fi putut cutremura vreodată.

Ziua a treia

Nu mai sunt foarte sigur ce zi e; încep să cred că au mai trecut și alte zile sau că am visat timp de câteva săptămâni, ori că răpirea mea s-a produs acum o lună. În orice caz, e a treia oară când scriu. Mi-am petrecut ziua examinând biblioteca, nu pentru a împlini dorința lui Dracula de a o cataloga, ci pentru a afla din ea ceva ce ar putea fi de folos cuiva – dar în van. Voi scrie doar că am descoperit azi că Napoleon și-a asasinat doi generali în primul său an ca împărat – decese despre care n-am văzut pomenindu-se nicăieri până acum. Am examinat de asemenea o scurtă lucrare a Anei Comnena, istoricul bizantin, intitulată Tortura autorizată de împărat pentru binele poporului *– dacă greaca mea e corectă. În secția destinată alchimiei am găsit un volum extraordinar ilustrat al Cabalei, provenind poate din Persia. Pe rafturile cu lucrări despre erezii am dat peste o evanghelie bizantină a Sfântului Ioan, dar e ceva în neregulă cu*

începutul textului: se referă la întuneric, nu la lumină. Va trebui s-o răsfoiesc cu atenţie. Am descoperit şi un volum englez din 1521 – este datat – intitulat Filosofia grozăveniei *–, o lucrare despre Carpaţi despre care am auzit, dar nu credeam că mai există.*

Sunt prea obosit şi prea slăbit pentru a studia aceste texte aşa cum aş putea în alte condiţii – şi cum ar trebui – dar, îndată ce văd o lucrare nouă şi ciudată, o iau cu o pasiune disproporţionată faţă de teribila mea neputinţă. Acum trebuie să dorm puţin, cât doarme şi Dracula, ca să pot face faţă următoarelor încercări oarecum odihnit, orice ar fi să se mai întâmple.

Ziua a patra?

Simt că mintea începe să mi se destrame; oricât aş încerca, nu pot aprecia corect trecerea timpului şi nici eforturile mele de a cerceta biblioteca. Nu mă simt pur şi simplu slăbit, ci bolnav, iar azi am avut o senzaţie care mi-a trimis o durere nouă în ceea ce mi-a mai rămas din inimă. Mă uitam la o lucrare din arhiva nepereche despre tortură a lui Dracula, când am văzut într-un elegant volum francez proiectul unei noi maşinării menite să smulgă capul instantaneu de pe trup. Exista şi o gravură ilustrativă – segmentele maşinăriei şi omul elegant îmbrăcat al cărui cap teoretic fusese separat de corpul lui la fel de teoretic. Uitându-mă la această schiţă, n-am resimţit doar dezgust faţă de menirea maşinăriei, doar surprindere văzând starea excelentă a cărţii, ci şi o bruscă dorinţă de a vedea scena respectivă pe viu, de a auzi strigătele mulţimii şi de a privi revărsarea sângelui peste jaboul de dantelă şi jacheta din catifea. Fiecare istoric cunoaşte setea de a trăi realitatea trecutului, dar sentimentul meu a fost ceva nou, un soi de foame diferită. Am azvârlit cartea deoparte, mi-am lăsat capul pe masă şi am plâns pentru prima dată de la începutul prizonieratului meu. Nu mai plânsesem de ani întregi – de fapt de la înmormântarea mamei mele. Gustul sărat al propriilor lacrimi m-a alinat puţin: era atât de obişnuit!

Ziua

Monstrul doarme, dar toată ziua de ieri nu mi-a vorbit deloc, decât pentru a mă întreba cum decurge catalogarea şi a-mi examina eforturile timp de câteva minute. Sunt prea obosit pentru a mai continua acum şi chiar pentru a mai scrie mult. Mă voi aşeza în faţa focului şi voi încerca acolo să-mi revin puţin în fire.

Ziua

Noaptea trecută m-a aşezat din nou în faţa focului, de parcă am fi întreţinut încă o conversaţie civilizată, şi mi-a spus că va muta biblioteca în curând, mai curând decât intenţionase iniţial, din cauza unei ameninţări care se apropia.

— Aceasta va fi ultima ta noapte, după care te voi părăsi aici pentru scurt timp, îmi spuse, dar vei veni la mine când te voi chema. Apoi îţi vei putea relua activitatea într-un loc nou, mai sigur. Mai târziu vom vedea dacă te pot trimite afară, în lume. Gândeşte-te cât de bine poţi la cei pe care mi-i vei aduce, pentru a ne ajuta în misiunea noastră. Deocamdată, te voi lăsa unde nu vei putea fi găsit, în niciun caz.

Zâmbi, drept care privirea mi se înceţoşă, şi am încercat să-mi îndrept atenţia mai degrabă spre foc.

— Ai fost foarte încăpăţânat. Te vom ascunde, poate, în chip de relicvă sfântă.

N-am avut nicio dorinţă de a-l întreba ce voise să spună prin asta.

Prin urmare, e doar o chestiune de timp foarte scurt până ce-mi voi încheia viaţa de muritor. Acum îmi folosesc întreaga energie pentru a mă întări în vederea ultimelor momente. Am grijă să nu mă gândesc la cei pe care i-am iubit, în speranţa că aşa voi fi mai puţin înclinat să mă gândesc la ei în starea blestemată în care voi intra. Voi ascunde aceste pagini în cea mai frumoasă carte pe care am găsit-o aici – una dintre puţinele de aici care nu-mi stârneşte o plăcere oripilată –, iar apoi voi ascunde şi cartea, astfel încât să nu mai aparţină acestei arhive. Ah, dacă m-aş putea încredinţa şi eu neantului odată cu ea! Simt asfinţitul apropiindu-se, undeva în lume, acolo unde mai există încă lumină şi întuneric, şi îmi voi folosi puţina energie de care mai dispun pentru a rămâne eu însumi până în ultima clipă. Dacă există ceva bun în istorie, în propriul trecut, în viaţa mea, îl invoc acum. Îl invoc cu întreaga pasiune cu care am trăit.

Capitolul 74

„Helen atinse fruntea tatălui ei cu două degete, dându-i parcă o binecuvântare şi încercând să-şi reţină lacrimile.

— Cum îl putem scoate de aici? Vreau să-l înmormântez.

— Nu avem timp, am replicat amar. Ar fi vrut să scăpăm de aici vii, sunt sigur.

Mi-am scos haina şi am întins-o uşor deasupra lui, acoperindu-i faţa. Capacul din piatră era prea greu pentru a-l pune la loc. Helen luă de jos micul pistol, verificându-l atentă, în ciuda emoţiei care o stăpânea.

— Biblioteca, şopti ea. Trebuie s-o găsim imediat. Şi, cu o clipă în urmă, ai auzit ceva?

Am încuviinţat.

— Cred că da, dar n-aş putea spune de unde venea.

Am ascultat amândoi cu atenţie. Liniştea ne învăluia neîntreruptă. Helen începu să verifice zidurile, pipăindu-le fără a lăsa pistolul din mână. Lumina lumânării era frustrant de slabă. Am căutat de colo-colo, peste tot, pipăind şi apăsând în pereţi. N-am găsit nicio nişă, nicio piatră ieşită în afară, nicio posibilă deschidere, nimic suspect.

— Trebuie să fie aproape întuneric afară, murmură Helen.

— Ştiu. Probabil că mai avem vreo zece minute, după care ar trebui să ieşim de aici, sunt sigur.

Am parcurs din nou mica încăpere, verificând fiecare centimetru pătrat. Aerul era rece, mai ales acum, că nu mai aveam haina pe mine, dar sudoarea începuse să-mi curgă pe spate.

— Poate că biblioteca e în altă parte a bisericii sau în fundaţie.

— Trebuie să fie complet ascunsă, probabil sub pământ, răspunse Helen în şoaptă. Altfel ar fi aflat cineva despre ea, cu mult timp în urmă. Şi, dacă tata e în mormântul acesta…

Nu-şi sfârşi fraza, dar ştiam că era vorba despre întrebarea care nu-mi dăduse pace încă din prima clipă de şoc, când îl văzusem pe Rossi acolo: unde era Dracula?

— Aici nu e nimic neobişnuit?

Helen privea acum spre plafonul boltit şi jos, încercând să-l atingă cu vârful degetelor.

— Eu nu văd nimic.

Apoi un gând neaşteptat mă îndemnă să smulg o lumânare de pe suport şi să mă ghemuiesc la podea. Helen îmi urmă rapid exemplul.

— Da, murmură.

Am atins cu mâna dragonul sculptat în partea verticală a primei trepte de jos. Îl atinsesem cu degetele prima dată când coborâsem în criptă, dar acum l-am împins cu putere, lăsându-mă pe el cu toată greutatea. Era nemişcat. Dar mâinile sensibile ale lui Helen pipăiau

deja pietrele din jur şi imediat găsi una mobilă: se desprinse şi rămase pur şi simplu în mâna ei ca un dinte scos, din locul în care fusese zidită, chiar lângă dragon. O gaură mică, neagră se căsca în urma ei; mi-am trecut braţul prin ea, bâjbâind, dar n-am găsit nimic. Helen îşi strecură şi ea mâna în deschizătură, pipăind spre dragon, în spatele acestuia.

— Paul! strigă înăbuşit.

I-am urmat mâna în întuneric. Era un mâner acolo, un mâner mare, din fier rece, şi, când l-am împins, dragonul s-a ridicat cu uşurinţă din locul lui, fără a deranja nicio piatră în jur şi nici treapta următoare. Era o lucrătură frumos dăltuită, cu un mâner metalic de forma unui animal cu coarne – probabil pentru a-l trage şi a-l închide în urma ta când coborai treptele înguste ce se vedeau acum în faţa noastră. Helen luă o a doua lumânare, iar eu am înhăţat chibriturile. Am intrat mergând în mâini şi genunchi – mi-am amintit brusc de juliturile şi zgârieturile lui Rossi, de hainele lui rupte, şi m-am întrebat dacă fusese târât oare de mai multe ori prin această deschidere; curând însă, ne-am putut ridica în picioare pe trepte.

Aerul care ne-a întâmpinat era extrem de umed şi de rece şi m-am forţat să-mi controlez tremurul interior şi să-i ţin ferm braţul lui Helen, care tremura şi ea. La capătul celor cincisprezece trepte începea un pasaj cufundat într-o beznă infernală, deşi lumina lumânărilor revela suporturi de fier prinse sus în ziduri, ca şi cum trecerea ar fi fost odinioară iluminată. La capătul pasajului – mi s-a părut că sunt circa cincisprezece paşi, fiindcă am avut grijă să-i număr – se afla o uşă dintr-un lemn greu şi vizibil foarte vechi, ruptă în partea de jos, cu acelaşi mâner ciudat de mai înainte – un animal cu coarne lungi, din fier turnat. Mai mult am simţit decât am văzut cum Helen ridică pistolul. Uşa era ferm înţepenită, dar, examinând-o îndeaproape, am constatat că era zăvorâtă pe partea noastră. Am împins ivărul cu toată greutatea mea, şi apoi am deschis uşa cu o groază lentă, care aproape că mi-a îngheţat sufletul.

Înăuntru, aşa slabă cum era, lumina lumânărilor dezvălui o încăpere vastă. Lângă uşă erau mese, mese lungi de o soliditate străveche, şi rafturi goale. Aerul din sală era surprinzător de uscat după umiditatea îngheţată a celui din pasaj, de parcă ar fi avut un sistem secret de ventilaţie sau ar fi fost săpată în adâncurile protectoare ale pământului. Am rămas locului, agăţaţi unul de altul, şi am ascultat intens, dar niciun sunet nu se auzea în încăpere. Îmi doream din tot sufletul să putem vedea dincolo de beznă. Următorul lucru intrat în raza noastră de lumină a fost un sfeşnic cu braţe, plin de lumânări pe jumătate arse; le-am aprins imediat pe toate şi am văzut în jur dulapuri înalte. Am privit cu precauţie într-unul din ele. Era gol.

— Asta e biblioteca? am întrebat. Nu-i nimic aici!

Am rămas iar nemişcaţi, ascultând, iar pistolul lui Helen lucea în lumina vie. Mi-am spus că ar fi trebuit să mă ofer să-l ţin eu, să-l folosesc la nevoie, dar nu pusesem niciodată mâna pe o armă, iar ea – ştiam bine – ţintea perfect.

— Paul, uite!

Arătă cu mâna liberă, şi am văzut lucrul care-i atrăsese privirea.

— Helen, am început, dar ea pornise deja.

După o secundă lumina lumânării mele învălui o masă aflată până atunci în întuneric, o masă mare, din piatră. O fracţiune de secundă mai târziu mi-am dat seama că nu e de fapt o masă, ci un altar… ba nu, niciun altar… un sarcofag. Şi mai era unul în apropiere; să fi fost aceasta un fel de continuare a criptei, un loc în care stareţii săi puteau odihni în pace, departe de torţele bizantinilor şi de catapultele otomane? Apoi am văzut, dincolo de ele, un alt sarcofag, cel mai mare. Pe o latură a sa, săpat în piatră, se afla un singur cuvânt: DRACULA. Helen ridică pistolul, iar eu mi-am încleştat mâna pe par. Făcu un pas înainte, şi am urmat-o imediat.

În acea clipă am auzit zgomote în spatele nostru, la distanţă, tropăit de paşi şi foşnet de trupuri grăbite, care aproape că au acoperit sunetul uşor ce a răsunat în întunecimea de dincolo de mormânt, ca de pământ uscat răscolit. Am ţâşnit amândoi înainte, ca un singur om, şi am privit înăuntru: sarcofagul cel mare nu avea lespede deasupra şi era gol, ca şi celelalte două, de fapt. Iar sunetul acela… undeva în întuneric, o creatură mică îşi croia drum printre rădăcinile copacilor.

Helen ţinti şi trase în întuneric, stârnind un trosnet de pământ şi pietriş; m-am repezit înainte, cu lumânarea. Capătul bibliotecii se înfunda, cu câteva rădăcini de copaci atârnând din plafonul boltit. În nişa din peretele din spate, unde se aflase poate odată o icoană, am văzut o dâră neagră pe pietrele goale. Sânge? Umezeală infiltrată din pământ?

Uşa din spatele nostru se deschise brusc şi ne-am răsucit amândoi în loc, fără ca eu să dau drumul braţului liber al lui Helen. În faţa noastră au apărut un felinar mare, lanterne, siluete alergând şi strigând. Era Ranov şi, alături de el, un ins înalt, a cărui umbră s-a repezit parcă gata să ne înghită: Géza József, urmat îndeaproape de fratele Ivan, îngrozit. În spatele lui venea un funcţionar mărunţel şi vânjos, în costum, cu pălărie şi cu o mustaţă neagră, groasă. Şi mai era o siluetă, una care se deplasa şontâc şi al cărei mers încet – mi-am dat seama – trebuie să-i fi stânjenit la fiecare pas: Stoicev. Pe chipul lui se citea un straniu amestec de teamă, regret şi curiozitate, iar pe obraz avea o vânătaie. Ochii lui se încrucişară cu ai noştri pentru un lung şi dureros moment, iar apoi l-am văzut mişcându-şi buzele, parcă mulţumindu-i lui Dumnezeu că ne-a găsit în viaţă.

Într-o fracţiune de secundă, Géza şi Ranov s-au repezit asupra

noastră. Ranov aţintea un pistol asupra mea, iar Géza altul asupra lui Helen, în vreme ce călugărul încremenise cu gura căscată, iar Stoicev aştepta, tăcut şi prudent, în spatele lor. Funcţionarul şedea în afara razei de lumină.

— Lasă arma jos, strigă Ranov către Helen, iar ea dădu drumul pistolului pe podea. Cu o mişcare lentă, am cuprins-o cu braţul. În lumina palidă a lumânărilor, feţele lor păreau mai mult decât sinistre – cu excepţia figurii lui Stoicev. Mi-am dat seama că, dacă n-ar fi fost atât de speriat, ar fi îndrăznit chiar să ne surâdă.

— Ce mama dracului faceţi voi aici? se răsti Helen la Géza înainte ca eu s-o pot opri.

— Dar voi ce mama dracului faceţi aici, draga mea? ripostă el.

Părea mai înalt ca oricând, îmbrăcat în pantaloni şi cămaşă de culoare deschisă, cu bocanci grei în picioare. La conferinţă nu-mi dădusem seama cât de mult îl urăsc.

— Unde e? mârâi Ranov, privind când la mine, când la Helen.

— E mort, am replicat eu. Aţi venit prin criptă, trebuie să-l fi văzut!

Ranov se încruntă.

— Despre ce vorbeşti?

Ceva, poate un instinct deprins de la Helen, m-a împiedicat să spun mai multe.

— La cine te referi? întrebă ea rece.

Géza îşi aţinti pistolul mai bine asupra ei.

— Ştii la cine mă refer, Elena Rossi. Unde e Dracula?

Era uşor de răspuns la întrebarea asta, şi am lăsat-o pe Helen să înceapă.

— Nu-i aici, evident, replică ea pe cel mai obraznic ton al ei. Poţi examina mormântul.

La aceste cuvinte, micul funcţionar făcu un pas în faţă şi păru că vrea să spună ceva.

— Stai cu ei, îi ceru Ranov lui Géza.

Bulgarul înaintă precaut printre mese, privind mereu în jur; era clar că nu mai fusese aici niciodată. Funcţionarul îl urmă fără un cuvânt. Când ajunseră la sarcofag, Ranov ridică lanterna şi pistolul, privind cu prudenţă înăuntru.

— E gol, îi spuse lui Géza, apoi se întoarse către celelalte două sarcofage, mai mici. Ce-i asta? Veniţi încoace şi ajutaţi-mă!

Supuşi, călugărul şi funcţionarul se apropiară. Stoicev îi urmă încet, şi mi s-a părut că zăresc o lumină pe figura lui când privi în jur, la mesele şi la dulapurile goale; nu puteam decât bănui ce crede el despre acest loc. Ranov privea deja în sarcofag.

— Gol, spuse cu obidă. Nu-i aici. Căutaţi prin încăpere.

Géza porni printre mese, iluminând cu lanterna fiecare perete, deschizând dulapuri.

— L-aţi văzut sau l-aţi auzit?

— Nu, am răspuns, mai mult sau mai puţin adevărat.

Mi-am zis că voi considera expediţia aceasta un succes numai dacă n-o vor răni pe Helen, dacă o vor lăsa să plece; n-aş mai cere de la viaţă nimic altceva, niciodată. Şi mi-a trecut prin minte, cu o recunoştinţă fugară, că Rossi scăpase de toată această situaţie.

Géza bombăni ceva ce trebuie să fi fost o înjurătură în maghiară, fiindcă Helen dădu să surâdă, în ciuda armei aţintite asupra ei.

— N-are niciun rost, spuse el după o clipă. Mormântul din criptă e gol, la fel ca şi cel de aici. Iar el nu se va întoarce niciodată în acest loc, din moment ce noi l-am găsit.

Am avut nevoie de câteva secunde pentru a asimila înţelesul cuvintelor lui. Mormântul din criptă era gol? Şi atunci, unde dispăruse trupul lui Rossi, când noi îl lăsasem acolo?

Ranov se întoarse spre Stoicev.

— Spune-ne ce e aici.

În sfârşit coborâseră amândoi armele, şi am tras-o pe Helen spre mine – gest la care Géza mi-a aruncat o privire urâtă, deşi a rămas tăcut.

Stoicev îşi ridică lanterna, ca şi cum ar fi aşteptat acest moment, apoi se îndreptă spre cea mai apropiată masă şi bătu cu palma în tăblia ei.

— Cred că sunt din stejar, spuse rar, iar după model ar putea fi medievale. Se uită sub masă, la încheietura unui picior, bătu cu degetul într-un dulap şi continuă: Dar nu ştiu prea multe despre mobilier.

Noi aşteptam, în tăcere. Géza trase un şut uneia dintre mese.

— Ce-o să-i spun ministrului culturii? Valahul acela ne aparţinea nouă! A fost prizonierul ungurilor, iar ţara lui era teritoriu maghiar!

— De ce să nu ne certăm pe tema asta după ce-l găsim? mârâi Ranov.

Am realizat într-o fracţiune de secundă că singura limbă în care se puteau înţelege era engleza şi că se dispreţuiau reciproc. În momentul acela mi-am dat seama de cine-mi amintea Ranov. Cu faţa lui lată şi mustaţa groasă, neagră, semăna cu fotografiile lui Stalin în tinereţe, pe care le văzusem odată. Oamenii ca Ranov şi Géza provoacă daune minime doar fiindcă puterea lor e minimă.

— Spune-i mătuşii tale să aibă mai multă grijă cu convorbirile telefonice, o sfătui Géza, aruncându-i o privire otrăvită, şi Helen se strânse lângă mine. Acum, lasă-l pe afurisitul ăsta de călugăr să păzească locul, adăugă ungurul privind spre Ranov, iar acesta spuse ceva ce-l făcu pe bietul frate Ivan să se înfioare.

În acea clipă, fasciculul lanternei lui Ranov se îndreptă brusc într-o nouă direcţie, în vreme ce îl agita de colo-colo, examinând mesele.

Lumina căzu pe figura funcţionarului în costum negru, cu pălărie pe cap, care şedea mut lângă sarcofagul gol al lui Dracula. Poate că nu i-aş fi remarcat câtuşi de puţin figura, dacă n-ar fi avut expresia aceea bizară – o expresie de mâhnire personală, brusc iluminată de lanternă. I-am văzut atunci bine chipul, numai piele şi os sub mustaţa ciudată şi licărul familiar al ochilor.

— Helen! am strigat. Uite!

Ea îl privi fix, iar Géza se întoarse imediat.

— Ce e?

— Omul acela… Helen era siderată. Omul de acolo… este…

— Este un vampir, am strigat. Ne-a urmărit de la universitate, din America.

Abia începusem să vorbesc, când creatura se şi repezi. Trebuia să vină drept spre noi pentru a scăpa, izbindu-se de Géza, care încercă să-l prindă, şi trecând pe lângă Ranov. Acesta se dovedi mai rapid: îl înhăţă, se ciocniră dur, apoi Ranov se trase înapoi cu un salt, ţipând, iar bibliotecarul o luă din nou la fugă. Ranov se întoarse şi trase în silueta alergândă, care nu apucase să se depărteze decât câţiva metri. În prima secundă nu se clătină, de parcă bulgarul trăsese în aer. Apoi bibliotecarul dispăru atât de brusc, încât n-am fost sigur dacă a ajuns la pasaj sau s-a evaporat pur şi simplu în faţa ochilor noştri. Ranov alergă după el, trecu de uşă, dar se întoarse aproape imediat. Avea faţa albă, iar acolo unde îşi încleştase mâna pe ţesătura ruptă a hainei începuse să i se prelingă un fir de sânge. După un lung moment, întrebă cu vocea tremurândă:

— Ce mama naibii mai e şi asta?

Géza clătină din cap.

— Dumnezeule, te-a muşcat! exclamă el, retrăgându-se cu un pas. Iar eu am fost de atâtea ori singur cu individul acela! Mi-a zis că-mi poate spune unde îi găsim pe americani, dar niciodată n-a mărturisit că e…

— Fireşte că nu ţi-a spus, ricană Helen, deşi mă străduiam s-o liniştesc. Voia să-şi găsească stăpânul, să ne urmeze pe noi până la el, nu să te ucidă pe tine. I-ai fost mai util aşa. El ţi-a dat notiţele noastre?

— Taci!

Géza părea pe punctul de a o lovi, dar am sesizat teama şi uluiala din glasul lui şi am tras-o încet deoparte.

— Haideţi!

Ranov ne mâna iar cu arma, ţinându-şi o mână la umărul rănit.

— Ne-aţi fost de foarte puţin ajutor. Vreau să vă văd în Sofia şi la bordul unui avion cât mai repede cu putinţă. Sunteţi norocoşi că nu avem permisiunea de a vă face dispăruţi; ar fi prea complicat.

Am crezut că ne va lovi cu piciorul, aşa cum făcuse Géza cu masa,

dar el se întoarse şi ne împinse cu bruscheţe afară din bibliotecă. Îi ceruse lui Stoicev să meargă în frunte şi, cu o strângere de inimă, m-am gândit prin ce trecuse bătrânul în cursul acestei vânători grăbite. În mod cert, Stoicev nu dorise să fim urmăriţi; fusesem sigur de acest lucru văzându-i în primul moment expresia îndurerată. Ajunsese oare înapoi la Sofia înainte să-l oblige ei să se întoarcă şi să ne urmărească? Speram ca reputaţia lui internaţională să-l protejeze de alte abuzuri, aşa cum se întâmplase şi în trecut. Dar Ranov… Asta era cea mai rea parte. Ranov avea să se întoarcă, infectat, la îndatoririle sale din poliţia secretă. M-am întrebat dacă Géza va încerca să facă ceva în privinţa asta, dar expresia de pe figura lui era atât de ameninţătoare, încât n-am îndrăznit să scot un cuvânt.

Am privit o dată înapoi, din prag, la sarcofagul princiar aflat acolo de aproape cinci sute de ani. Ocupantul său putea să fie oriunde acum sau în drum spre nicăieri. La capătul scărilor ne-am târât unul câte unul prin deschiderea îngustă – m-am rugat să nu se descarce vreuna dintre arme – şi acolo am văzut ceva foarte straniu. Relicvariul Sfântului Petko era deschis, pe piedestalul său. Probabil că avuseseră nişte unelte cu care îl deschiseseră, din moment ce noi nu reuşisem. Lespedea de marmură de dedesubt era din nou la locul ei, acoperită cu ţesătura brodată, nederanjată. Helen îmi aruncă o privire goală. Privind spre relicvariu când am trecut pe lângă el, am văzut câteva fragmente de os, un craniu – tot ce mai rămăsese din martirul respectiv.

Afară din biserică, în noapte, erau o mulţime de oameni şi de maşini; Géza venise, se pare, cu însoţitori, dintre care doi păzeau acum uşile bisericii. Dracula n-a fugit în niciun caz pe aici – mi-am spus. Munţii se înălţau deasupra noastră, mai negri decât cerul întunecat. Câţiva săteni aflaseră despre sosirea străinilor şi se apropiaseră cu torţe aprinse; se traseră înapoi, tensionaţi, când apăru Ranov, zgâindu-se la haina lui ruptă şi însângerată. Stoicev mă prinse de braţ şi se apropie de urechea mea.

— Noi l-am închis, şopti.

— Poftim?

— Eu şi călugărul am coborât primii în criptă, în timp ce… în timp ce brutele acelea vă căutau prin pădure şi prin biserică. L-am văzut pe bărbatul din mormânt – nu era Dracula – şi mi-am dat seama că aţi fost acolo. Am închis sarcofagul, iar când au coborât şi ei, au deschis numai relicvariul. Erau atât de furioşi, încât am crezut că vor azvârli pe jos osemintele bietului sfânt.

Mi-a trecut prin minte că fratele Ivan era destul de vânjos, dar fragilitatea profesorului Stoicev ascundea probabil o forţă rar întâlnită. Bătrânul mă privi cu intensitate.

— Dar cine era în mormântul acela, dacă nu…

— Era profesorul Rossi, am şoptit.

Ranov deschise portierele maşinii, cerându-ne să urcăm. Stoicev îmi aruncă o privire rapidă, însă elocventă.

— Îmi pare rău.

Aşa l-am lăsat pe dragul meu prieten să odihnească în Bulgaria, fie-i somnul liniştit până la sfârşitul lumii.”

Capitolul 75

„După aventura din criptă, salonul familiei Bora îmi părea a fi raiul pe pământ. Era o extremă uşurare să ne aflăm din nou acolo, cu câte o ceaşcă de ceai fierbinte în mâini – vremea se răcorise simţitor în săptămâna aceea, deşi era deja iunie – şi să-l vedem pe Turgut surâzându-ne de pe pernele divanului. Helen îşi scosese pantofii la uşă şi încălţase nişte papuci roşii cu ciucuri, oferiţi de doamna Bora. Selim Aksoy era şi el acolo, şezând tăcut într-un colţ, iar Turgut avea grijă să traducă, pentru el şi pentru stăpâna casei, toate cuvintele noastre.

— Sunteţi siguri că mormântul era gol?

Era pentru a doua oară că Turgut ne punea această întrebare, părând că nu-i vine să creadă. Am privit spre Helen.

— Foarte siguri. Ceea ce nu ştim este dacă zgomotul pe care l-am auzit a fost făcut de Dracula fugind pe undeva, la sosirea noastră. Probabil că se întunecase deja afară şi i-a fost deci uşor să se deplaseze de colo-colo.

— Şi, desigur, dacă legenda e corectă, şi-a putut schimba şi înfăţişarea, oftă Turgut. Blestemaţi să-i fie ochii! Aţi fost foarte aproape să-l prindeţi, prieteni, mai aproape decât a ajuns Garda Semilunii în cinci sute de ani. Mă bucur că n-aţi fost ucişi, dar îmi pare teribil de rău că nu l-aţi putut distruge.

— Unde credeţi că s-a dus? întrebă Helen aplecându-se în faţă, cu ochii sclipindu-i întunecaţi.

Turgut îşi mângâie bărbia.

— Păi, draga mea, nu pot să fac presupuneri. Poate călători rapid şi departe, dar n-am idee cât de departe s-ar duce. Într-un alt loc străvechi, sunt sigur, în vreo ascunzătoare neatinsă de secole. Trebuie să fi fost o lovitură pentru el necesitatea de a părăsi Sveti Gheorghi, dar înţelege probabil că locul acela va fi păzit pentru mult timp de acum înainte. Mi-aş da şi braţul drept pentru a şti dacă a rămas undeva în Bulgaria sau a părăsit ţara. Graniţele şi politica nu înseamnă mare lucru pentru el, sunt sigur.

— Nu credeţi că ne va urmări? întrebă Helen simplu, dar ceva în înclinarea umerilor ei îmi sugeră că însăşi această simplitate presupusese un efort din partea ei.

Turgut clătină din cap.

— Sper că nu, doamnă profesor. Aş crede mai degrabă că deja îi e cam frică de voi doi, din moment ce l-aţi găsit, în vreme ce nimeni altcineva n-a reuşit până acum s-o facă.

Helen nu răspunse, şi îndoiala care se citea pe figura ei nu mi-a plăcut. Mi s-a părut că Selim Aksoy şi doamna Bora o priveau şi ei cu afecţiune; poate se întrebau cum de îi permisesem să se implice într-o

situaţie atât de periculoasă, cu toate că izbutiserăm să ne întoarcem teferi. Turgut se întoarse spre mine.

— Îmi pare foarte rău pentru prietenul tău, Rossi. Mi-ar fi plăcut să-l întâlnesc.

— Iar eu ştiu că aţi fi savurat reciproc compania celuilalt, am răspuns sincer, luând mâna lui Helen.

Ochii ei se umpleau de lacrimi ori de câte ori era pomenit numele lui Rossi, iar acum şi-i feri, parcă în căutarea discreţiei.

— Mi-ar fi făcut plăcere să-l întâlnesc şi pe profesorul Stoicev, oftă Turgut din nou, aşezându-şi ceaşca pe măsuţa din faţa noastră.

— Ar fi fost extraordinar, am replicat, zâmbind la imaginea celor doi cărturari făcând schimb de idei. V-aţi fi putut explica unul altuia situaţia Imperiului Otoman şi a Balcanilor medievali. Poate că vă veţi întâlni într-o zi.

— Nu cred. Barierele dintre noi sunt înalte şi… spinoase… aşa cum erau între ţar şi paşă. Dar, dacă veţi mai vorbi cu el sau dacă-i veţi scrie, transmiteţi-i neapărat salutările mele.

Nu mi-a fost deloc greu să-i promit aşa ceva.

Selim Aksoy voia să ne adreseze o întrebare, şi Turgut îl ascultă cu o privire gravă.

— Ne întrebam, spuse el apoi, dacă – în mijlocul pericolelor care vă înconjurau şi al acelui întreg haos – aţi văzut cumva cartea despre care amintea profesorul Rossi… despre viaţa Sfântului Gheorghe, nu-i aşa?

Râsul lui Helen putea fi surprinzător de copilăresc când era cu adevărat încântată şi mi-am stăpânit pornirea de a o săruta acolo, în faţa tuturor; abia dacă mai zâmbise de când plecasem de la mormântul lui Rossi.

— E în servieta mea, am spus. Deocamdată.

Turgut ne privi uimit şi a avut nevoie de cam mult timp pentru a-şi aminti de îndatoririle sale de traducător.

— Şi cum a ajuns acolo? întrebă în cele din urmă.

Helen tăcea, încă surâzând, aşa că am început eu explicaţiile.

— Nu m-am mai gândit la ea decât când am ajuns înapoi în Sofia, la hotel.

Nu, nu le puteam povesti întregul adevăr, aşa că le-am oferit o versiune cuviincioasă. Întregul adevăr era că, atunci când rămăsesem în sfârşit singuri, pentru zece minute, în camera de hotel a lui Helen, o luasem în braţe şi îi sărutasem părul negru, strângând-o lângă mine prin hainele murdare de pe drum, ca pe o altă parte a propriei fiinţe – jumătatea lipsă de care amintea Platon –, simţind nu numai uşurarea de a fi supravieţuit amândoi şi a ne putea îmbrăţişa, nu numai frumuseţea osaturii lungi şi răsuflarea ei pe gâtul meu, ci şi ceva inexplicabil de anormal în privinţa trupului ei, ceva dur şi inegal. M-

am tras înapoi şi am privit-o, temător, văzându-i zâmbetul crispat şi degetul dus la buze. Era doar un avertisment, o reamintire: amândoi ştiam că în cameră fuseseră montate, probabil, microfoane.

După o secundă mi-a luat mâinile şi mi le-a pus pe nasturii bluzei ei, mototolite şi murdare în urma aventurilor prin care trecusem. Am descheiat-o fără a îndrăzni să gândesc mai departe şi i-am scos-o.

Am mai spus că, în acea vreme, lenjeria feminină era mult mai complicată, cu şnururi secrete, copci şi compartimente ciudate – ca o armură. Înfăşurată într-o batistă şi caldă de la contactul cu pielea ei am găsit o carte – nu volumul de mari dimensiuni pe care mi-l imaginasem când ne spusese Rossi despre el, ci unul suficient de mic ca să-mi încapă în palmă. Cartea era legată în piele şi lemn, cu un model complex în aur bătut cu smaralde, rubine, safire, lapislazuli şi perle – un mic firmament de giuvaiere menite să preacinstească figura sfântului din centru. Trăsăturile lui bizantine, delicate arătau ca şi cum ar fi fost pictate cu numai câteva zile în urmă, iar ochii mari, trişti, atoateiertători păreau să-i urmărească pe ai mei.

Sprâncenele se ridicau ca două arce fine, nasul era lung şi drept, iar gura, de o severitate tristă. Portretul avea o rotunjime, o deplinătate şi un realism pe care nu le mai văzusem înainte în arta bizantină – o aură de descendenţă romană. Dacă n-aş fi fost deja îndrăgostit, aş fi putut spune că era cea mai frumoasă faţă pe care o văzusem vreodată, umană, dar şi celestă totodată, sau celestă, dar şi umană. La gât, pe robă, erau scrise câteva cuvinte.

— În greacă, spuse Helen cu vocea mai slabă decât o şoaptă, ca o adiere în urechea mea. Sfântul Gheorghe.

Pe partea din interior erau mici file de pergament în stare extraordinar de bună, fiecare acoperită cu un scris elegant, medieval, de asemenea în greacă. Ici şi colo apărea câte o pagină splendid ilustrată: Sfântul Gheorghe înfigându-şi suliţa în botul unui balaur, sub privirile unei mulţimi de nobili; Sfântul Gheorghe primind o coroană mică şi aurită din mâinile lui Iisus, care cobora cu ea de pe tronul său ceresc; Sfântul Gheorghe pe patul de moarte, plâns de îngeri cu aripi roşii. Fiecare ilustraţie era redată cu uimitoare detalii miniaturale. Helen înclină din cap şi îmi trase din nou urechea mai aproape de gura ei, abia răsuflând.

— Nu sunt specialistă în domeniu, dar cred că a fost lucrată pentru împăratul Constantinopolului – rămâne de văzut care anume. Aceasta e pecetea împăraţilor din ultima perioadă.

Pe partea din interior a copertei era desenat vulturul bicefal, care privea cu un cap în trecut, spre trecutul august al Bizanţului, şi cu celălalt înainte, spre viitorul său etern; totuşi, pasărea nu fusese suficient de ageră pentru a prevedea că Imperiul avea să fie distrus de un necredincios arogant.

— Asta înseamnă că datează cel puţin din prima jumătate a secolului al XV-lea, am şoptit eu. Dinaintea cuceririi.

— Oh, cred că are o vechime mult mai mare. Tata… tata spunea că e foarte veche. Şi vezi, însemnul de aici îl indică pe Constantin Porfirogenetul, care a domnit în… în prima jumătate a secolului al X-lea. A fost la putere înainte de fondarea mănăstirii de la Bacikovo. Vulturul trebuie să fi fost adăugat mai târziu.

Abia am avut puterea de a mai rosti următoarele cuvinte:

— Vrei să spui că volumul acesta are mai mult de o mie de ani?

Ţinând cartea cu grijă în ambele mâini, m-am aşezat pe marginea patului, alături de Helen. Niciunul din noi n-a scos un cuvânt; vorbeam mai mult sau mai puţin din priviri.

— Este într-o condiţie aproape perfectă. Şi ai de gând să scoţi pe furiş o asemenea comoară din Bulgaria? Helen, am adăugat aruncându-i o privire, ţi-ai ieşit din minţi! Ce să mai zicem de faptul că aparţine poporului bulgar?

Mă sărută, îmi luă cartea din mâini şi o deschise la prima pagină.

— E un dar de la tatăl meu.

Pe partea din interior, coperta era acoperită cu un pliu adânc de piele, în care îşi strecură degetele.

— Am aşteptat s-o putem deschide împreună, îmi spuse scoţând un teanc de foi subţiri, acoperite cu un scris des, dactilografiat.

Am citit împreună, în tăcere, jurnalul chinuit al lui Rossi. Când am terminat, niciunul din noi n-a rostit un cuvânt, deşi amândoi plângeam. Într-un târziu, Helen înfăşură din nou cartea în batistă şi o puse înapoi, în ascunzătoarea ei secretă, lipită de trup.

Turgut zâmbi când am încheiat versiunea diluată a acestei relatări.

— Dar mai am ceva să vă spun, ceva foarte important, am adăugat şi le-am descris cumplitul prizonierat al lui Rossi în bibliotecă.

M-au ascultat privindu-mă gravi, neclintiţi, iar când le-am povestit că Dracula ştia despre existenţa Gărzii fondate de sultan pentru vânarea lui, Turgut oftă adânc.

— Îmi pare rău, am spus.

Traduse rapid pentru Selim, care îşi plecă fruntea şi murmură ceva. Turgut încuviinţă.

— Sunt de aceeaşi părere cu el. După această veste cumplită înseamnă că trebuie să fim mult mai atenţi în urmărirea lui Ţepeş şi să ne ferim pe cât posibil oraşul de influenţa lui. Luminăţia Sa Ocrotitorul Lumii exact asta ne-ar cere dacă ar mai fi în viaţă. Adevărat. Şi ce veţi face cu cartea când veţi ajunge acasă?

— Ştiu pe cineva care are unele relaţii la o casă de licitaţii. Vom fi foarte precauţi, fireşte, şi vom aştepta o vreme înainte de a întreprinde ceva. Cred că o va achiziţiona un muzeu, mai devreme sau mai târziu.

— Iar banii? Ce veţi face cu atât de mulţi bani?

— Încă ne mai gândim, am replicat. Ceva în slujba binelui. Deocamdată nu ştim ce.

Avionul spre New York decola la ora cinci, iar Turgut începu să se uite la ceas îndată ce am terminat ultimul prânz copios pe divanele din salonul lui. El avea un curs de susţinut, din păcate, dar domnul Aksoy ne va conduce la aeroport cu un taxi. Când ne-am ridicat pentru a pleca, doamna Bora aduse o eşarfă din mătase fină, de culoare crem, brodată cu fir de argint, şi o înnodă la gâtul lui Helen. Ţesătura ascundea astfel uzura jachetei negre şi gulerul murdar şi toţi am suspinat la unison – sau cel puţin eu, deşi nu cred că am fost singurul. Chipul ei, deasupra eşarfei, avea un aer regal.

— Pentru ziua căsătoriei voastre, spuse doamna Bora şi se ridică pe vârfuri, sărutând-o.

Turgut îi sărută la rândul lui mâna.

— I-a aparţinut mamei mele, spuse el simplu.

Fiindcă Helen nu mai avea glas, am vorbit eu în numele amândurora, strângându-le tuturor mâinile: le vom scrie, ne vom gândi la ei. Iar viaţa fiind lungă, ne vom revedea la un moment dat.”

Capitolul 76

„Această ultimă parte a istoriei mele mi se pare cel mai dificil de redat, fiindcă începe cu atât de multă fericire, în ciuda tuturor celor întâmplate. Ne-am întors discret la universitate şi ne-am reluat activitatea. Eu am fost încă o dată interogat de poliţie, oficialităţile fiind satisfăcute, se pare, de faptul că deplasarea mea în străinătate avusese legătură cu temele de cercetare, nu cu dispariţia lui Rossi. Ziarele aflaseră deja vestea dispariţiei lui şi o transformaseră într-un mister local, pe care universitatea se străduia din răsputeri să-l ignore. Şeful de catedră m-a luat la întrebări, desigur, şi evident că nu i-am spus nimic, cu excepţia faptului că eram mâhnit, la fel ca toată lumea, din cauza lui Rossi. M-am căsătorit cu Helen în biserica parohială a părinţilor mei din Boston, în toamna aceea; nici chiar în mijlocul ceremoniei nu m-am putut stăpâni să nu remarc cât de goală şi de banală era, cât de lipsită de orice fast.

Părinţii mei au fost oarecum luaţi prin surprindere, fireşte, dar în cele din urmă n-au putut să n-o îndrăgească pe Helen. Nimic din duritatea ei nativă nu ieşea la iveală în preajma lor şi, când îi vizitam în Boston, adesea o găseam râzând împreună cu mama la bucătărie, învăţând-o să gătească specialităţi ungureşti sau discutând antropologie cu tata, în biroul său înghesuit. În ceea ce mă priveşte, deşi resimţeam durerea morţii lui Rossi şi frecventa melancolie pe care părea s-o stârnească în sufletul lui Helen, în acel prim an mi s-a părut că radiază de bucurie. Mi-am încheiat disertaţia sub îndrumarea unui alt profesor, al cărui chip a rămas pentru mine, pe parcursul întregului proces, învăluit în ceaţă. Nu-mi mai păsa de negustorii olandezi; voiam doar să-mi închei studiile şi să ne putem stabili undeva în mod confortabil. Helen a publicat un voluminos articol despre superstiţiile rurale din Valahia, bine primit, şi a început o disertaţie despre vestigiile tradiţiilor transilvănene în Ungaria.

Şi am mai scris împreună ceva, îndată ce ne-am întors în Statele Unite: un bilet către mama lui Helen, care avea să-i parvină prin grija mătuşii Éva. Helen n-a îndrăznit să dea prea multe informaţii în el, dar i-a spus mamei, în câteva cuvinte, că Rossi murise amintindu-şi de ea cu dragoste. Apoi a sigilat plicul cu o expresie disperată.

— Îi voi povesti totul într-o zi, mi-a spus, atunci când îi voi putea şopti la ureche.

N-am ştiut niciodată dacă scrisoarea a ajuns la destinaţie, fiindcă nici mama şi nici mătuşa Éva n-au răspuns, iar în mai puţin de un an trupele sovietice au invadat Ungaria.

Intenţionam ferm să trăim fericiţi până la adânci bătrâneţi şi i-am spus soţiei mele, la scurt timp după ce ne-am căsătorit, că speram să

avem copii. La început a clătinat din cap, atingând cu o mişcare uşoară cicatricea de pe gât; ştiam ce vrea să spună. Dar expunerea fusese minimă, am subliniat, iar ea era o femeie puternică şi sănătoasă. Odată cu trecerea vremii, însănătoşirea ei completă a părut să-i amorţească orice reticenţă şi o vedeam privind cu jind spre cărucioarele de copii pe lângă care treceam pe stradă.

Helen şi-a luat doctoratul în antropologie în primăvara de după căsătoria noastră. Viteza cu care şi-a scris disertaţia m-a făcut să mă ruşinez; adesea mă trezeam în cursul acelui an la ora cinci dimineaţa, iar ea stătea deja la birou. Părea palidă şi obosită, iar în ziua de după susţinerea disertaţiei, am găsit sânge pe aşternut; Helen şedea alături, slăbită şi distrusă: pierduse o sarcină. Aşteptase să-mi facă o surpriză, dându-mi vestea cea bună. Câteva luni după aceea a fost bolnavă şi foarte tăcută. Disertaţia ei primise cele mai înalte onoruri, dar nu vorbea niciodată despre acest lucru.

Când mi s-a oferit prima slujbă de profesor în New York City, m-a îndemnat s-o accept şi ne-am mutat. Am ales o casă din piatră, veche, dar plăcută, în Brooklyn Heights. Făceam plimbări lungi pe faleză, pentru a vedea remorcherele intrând în port şi marile transatlantice – ultimele din familia lor – plecând spre Europa. Helen preda la o universitate la fel de prestigioasă ca a mea, iar studenţii o îndrăgeau; era un echilibru perfect în vieţile noastre şi ne câştigam existenţa făcând ceea ce ne plăcea cel mai mult.

Când şi când mai luam *Viaţa Sfântului Gheorghe* şi o răsfoiam pe îndelete; într-o zi, am dus-o la o casă de licitaţii discretă, iar englezul care a deschis-o a fost cât pe-aci să leşine. Cartea a fost vândută unei persoane particulare şi, în cele din urmă, a ajuns la Muzeul de Artă Medievală Cloisters, în Manhattan, iar o mare sumă de bani a intrat într-un cont bancar pe care l-am deschis cu acest scop. Helen agrea traiul simplu, la fel ca mine, şi, cu excepţia unor sume mici pe care a încercat să le trimită rudelor din Ungaria, nu ne-am atins de banii aceia.

Cel de-al doilea avort spontan a fost mult mai dramatic decât primul, şi mai periculos; am venit acasă într-o zi şi am văzut un şir de urme însângerate pe parchetul din hol. Reuşise să cheme ambulanţa şi, când am ajuns eu la spital, era aproape în afară de orice pericol. Mult timp după aceea, mă trezeam în toiul nopţii amintindu-mi paşii ei însângeraţi. Am început să mă tem că nu vom putea avea niciodată un copil sănătos şi să mă întreb cum va afecta acest lucru viaţa soţiei mele. Apoi a rămas din nou însărcinată, şi a trecut o lună după alta, cu precauţii şi fără niciun incident. Ochii ei deveniseră blânzi ca ai unei madone, silueta i se rotunjise sub rochia de lână albastră, iar mersul îi era puţintel nesigur. Avea un surâs permanent; copilul acesta – obişnuia să spună – era cel pe care-l va păstra.

Te-ai născut într-un spital de pe malul râului Hudson. Când am văzut că aveai tenul oacheş şi fruntea delicată, ca a mamei tale, şi că erai perfectă ca un ban nou de argint, că ochii lui Helen revărsau lacrimi de durere şi fericire, te-am ridicat, înfăşată, pentru a-ţi arăta vasele de pe oglinda apei. Am făcut-o în parte pentru a-mi ascunde eu lacrimile. Te-am botezat după mama lui Helen.

Helen era vrăjită, cucerită de tine; aş vrea să ştii acest lucru mai mult decât orice altceva despre viaţa noastră. A renunţat la profesie în timpul sarcinii şi părea mulţumită să petreacă ore întregi acasă, jucându-se cu degeţelele şi cu picioruşele tale, despre care spunea cu un zâmbet şiret că erau în întregime transilvănene, sau legănându-te în balansoarul mare pe care i-l cumpărasem. Ai zâmbit de la o vârstă foarte mică, iar ochii tăi ne urmăreau pretutindeni. Uneori plecam de la birou în urma unui simplu impuls şi veneam acasă pentru a mă asigura că voi două – fetele mele brunete – dormeaţi pe sofa împreună.

Într-o zi am ajuns acasă devreme, la patru, aducând câteva cutii cu mâncare chinezească şi nişte flori pe care să le priveşti. În salon nu era nimeni, iar pe Helen am găsit-o aplecată asupra leagănului tău, în timp ce dormeai. Feţişoara ta era delicios de liniştită în somn, dar chipul lui Helen şiroia de lacrimi şi, pentru o secundă, mi s-a părut că nu mi-a conştientizat prezenţa. Am luat-o în braţe şi am simţit, cu un fior, că o parte din ea a răspuns foarte lent la îmbrăţişarea mea. N-a vrut să-mi spună ce o tulbura şi, după câteva încercări, n-am îndrăznit să mai insist. În seara aceea a reacţionat jucăuşă la garoafe şi la mâncarea adusă în pachet, dar o săptămână mai târziu am găsit-o iar înlăcrimată, din nou tăcută, răsfoind una dintre cărţile lui Rossi, pe care îmi dăduse el un autograf când începusem colaborarea. Era volumul acela uriaş despre civilizaţia minoică; zăcea în poala ei, deschis la una dintre fotografiile făcute de Rossi însuşi: un altar de sacrificiu din Creta.

— Unde e copilul? am întrebat.

A ridicat capul încet şi s-a uitat la mine, parcă abia amintindu-şi în ce an eram.

— Doarme.

M-am pomenit, straniu, rezistând tentaţiei de a intra în dormitor, să verific că totul e în regulă.

— Draga mea, ce s-a întâmplat?

Am pus cartea deoparte şi am luat-o în braţe, dar a clătinat din cap, refuzând să vorbească. Când, în final, am intrat în cameră să te văd, tocmai te treziseşi în pătuţ, te întorseseşi pe burtică şi încercai să te ridici, zâmbind, ca să te uiţi la mine.

În curând, Helen a devenit tăcută aproape în fiecare dimineaţă şi plângea, fără un motiv aparent, în fiece seară. Din moment ce cu mine

nu voia să vorbească, am insistat să consulte un medic şi, mai apoi, un psihanalist. Medicul a declarat că n-a găsit nimic anormal la ea, că femeile aveau uneori perioade de depresie în primele luni de maternitate şi că, odată ce se va obişnui cu situaţia, îşi va reveni. Am descoperit prea târziu, când un prieten comun a întâlnit-o întâmplător la Biblioteca Publică din New York, că nu se dusese deloc la psihanalist. Când i-am spus ce-am aflat, a răspuns că s-a gândit că puţin studiu ar înveseli-o mai mult şi că şi-a folosit în acest fel timpul cât tu stăteai cu bona. Dar în unele seri era atât de deprimată, încât am decis că avea nevoie disperată de o schimbare de peisaj. În consecinţă, am retras ceva bani din contul nostru şi am cumpărat bilete de avion spre Franţa, pentru începutul primăverii.

Helen nu fusese niciodată în Franţa, deşi citise toată viaţa despre ea şi vorbea o excelentă franceză şcolărească. În Montmartre părea veselă, comentând cu ceva ce amintea de vechile ei grimase că Sacré Coeur este chiar mai urâtă decât şi-ar fi închipuit vreodată. Îi plăcea să-ţi împingă căruciorul prin piaţa de flori şi de-a lungul Senei, unde zăboveam printre tarabele buchiniştilor, în vreme ce tu, cu căciuliţa roşie pe cap, priveai apa. Erai un excelent tovarăş de călătorie la vârsta de nouă luni, iar Helen îţi spunea că acela era doar începutul.

Portăreasa de la pensiunea la care stăteam s-a dovedit a avea o sumedenie de nepoţei, şi te lăsam să dormi în grija ei când ieşeam la vreun bar sau beam câte o cafea la o masă pe trotuar, fără a ne scoate mănuşile din mâini. Mai presus de toate, Helen – şi tu de altfel, cu ochii tăi strălucitori – îndrăgea interiorul răsunător de la Notre Dame şi, în cele din urmă, am început să rătăcim mai departe spre sud, pentru a vedea şi alte splendori cavernoase – Chartres cu vitraliile sale luminoase, Albi cu ciudata sa biserică-fortăreaţă roşie, cămin al ereziilor, sau sălile de la Carcassone.

Helen voia să vizităm şi vechea Mănăstire Saint-Matthieu-des-Pyrénées-Orientales, aşa că am hotărât să mergem acolo pentru o zi sau două înainte de a ne întoarce la Paris şi a lua avionul spre casă. Mi s-a părut că faţa i s-a luminat considerabil în timpul călătoriei şi îmi plăcea cum se întindea de-a latul patului nostru din camera de hotel din Perpignan, răsfoind un volum de istorie a arhitecturii franceze pe care îl cumpărasem din Paris. Mănăstirea fusese construită în anul 1000, mi-a spus, deşi ştia că deja citisem şi eu secţiunea respectivă. Era cel mai vechi exemplu de arhitectură romanescă încă existent în Europa.

— Aproape la fel de veche ca *Viaţa Sfântului Gheorghe,* am murmurat.

La cuvintele mele, a închis cartea, figura i s-a înnegurat şi a rămas locului privindu-te cu ochi flămânzi în vreme ce te jucai pe pat, alături de ea.

Helen a insistat să mergem la mănăstire pe jos, ca pelerinii. Am urcat pe drumul din Les Bains într-o dimineaţă rece de primăvară, cu puloverele înnodate în jurul taliei pe măsură ce a început să se încălzească. Helen te ducea într-un portbebe la piept, iar când a obosit, te-am luat eu în braţe. Drumul era pustiu în acea perioadă a anului, cu excepţia unui ţăran tăcut, cu părul negru, care ne-a depăşit urcând călare. I-am spus lui Helen că trebuia să-l fi rugat să ne ia şi pe noi, dar nu mi-a răspuns. Deprimarea îi revenise în acea dimineaţă, şi am remarcat cu anxietate şi frustrare că, din când în când, ochii i se umpleau de lacrimi. Ştiam deja că, dacă aş întreba-o ce o supără, ar clătina din cap, cerându-mi astfel s-o las în pace, aşa că am încercat să mă mulţumesc ţinându-te cu drag în braţe în vreme ce urcam, arătându-ţi priveliştile când ajungeam la vreun cot al drumului – sate şi câmpuri prăfuite. Sus, pe culme, drumul lăsa loc unei întinderi largi de pământ, cu una sau două maşini vechi parcate şi calul ţăranului legat de un copac, deşi omul însuşi nu se vedea nicăieri. Mănăstirea se înălţa deasupra, ziduri groase de piatră urcând până pe creastă, şi am pătruns împreună pe poartă, lăsându-ne în grija călugărilor.

Pe atunci, Saint-Matthieu se întreţinea din munca monahilor într-o măsură mai mare decât acum şi probabil că avea o comunitate formată din doisprezece sau treisprezece călugări care trăiau aşa cum trăiseră predecesorii lor timp de o mie de ani, cu excepţia faptului că organizau tururi ocazionale pentru turişti şi aveau la poartă un automobil pentru uzul lor. Doi monahi ne-au condus în jurul peristilului; îmi amintesc cât de surprins am fost când am ajuns la capătul deschis al curţii şi am văzut hăul care se căsca sub colţii de piatră, stânca aproape verticală şi câmpia de jos. Munţii din jurul mănăstirii sunt mai înalţi decât cel pe care se află lăcaşul şi, pe pantele lor îndepărtate, se distingeau văluri diafane de alb; o clipă mai târziu mi-am dat seama că erau cascade.

Am stat o vreme pe o bancă aproape de hău, cu tine între noi doi, privind cerul adânc de amiază şi ascultând clipocitul apei în bazinul din centrul curţii, săpat în marmură roşie; numai Dumnezeu ştie cum l-au urcat acolo sus, cu atâtea secole în urmă. Helen părea din nou mai binedispusă, şi am observat cu plăcere liniştea ce i se oglindea pe faţă. Chiar dacă mai era tristă uneori, călătoria se dovedise utilă.

În cele din urmă, mi-a spus că vrea să vadă mai mult din mănăstire. Te-am pus din nou în portbebe şi ne-am plimbat pe la bucătărie şi pe la refectoriul în care călugării mâncau încă, pe la casa de oaspeţi unde pelerinii puteau dormi pe paturi de campanie şi pe la scriptoriu – una dintre cele mai vechi părţi ale complexului, unde o sumedenie de manuscrise fuseseră copiate şi decorate cu anluminuri. Am găsit şi un exemplar expus într-o vitrină, o Evanghelie după Matei deschisă la o pagină având pe margini demoni mărunţei fugărindu-se unul pe altul.

La vederea ei, Helen chiar a surâs. A urmat capela – mică, la fel ca totul în această mănăstire, dar armonioasă asemenea unei melodii în piatră; nu văzusem niciodată stilul romanesc atât de intim şi de splendid. Ghidul susţinea că rotunjirea în exterior a absidei a fost prima mişcare a stilului romanesc, un gest brusc care a permis pătrunderea luminii spre altar. Ferestrele înguste erau acoperite cu sticlă din secolul al XIV-lea, iar altarul în sine era pregătit pentru slujbă, acoperit în roşu şi alb, cu sfeşnice aurii. Am ieşit în tăcere.

În cele din urmă, ghidul nostru, un călugăr tânăr, spuse că am văzut totul cu excepţia criptei, şi l-am urmat pe scări în jos. Era o cavernă mică şi jilavă, în afara peristilului, interesantă din punct de vedere arhitectural graţie unei bolţi în stil romanesc timpuriu, susţinute de câteva coloane scunde şi groase, şi unui sarcofag din piatră, cu ornamentaţii severe, datând din primul secol de existenţă a mănăstirii – locul de odihnă veşnică a celui dintâi stareţ, după spusele ghidului. Alături de sarcofag se afla un călugăr bătrân, pierdut în meditaţie; când am intrat, a ridicat ochii blând şi confuz, plecându-se în faţa noastră fără a se ridica de pe scaun.

— Tradiţia noastră, veche de secole, cere ca unul dintre noi să stea mereu cu stareţul, ne-a explicat ghidul. De obicei este un călugăr vârstnic, care a deţinut această onoare toată viaţa.

— Ce neobişnuit, am exclamat, dar ceva, poate frigul din subteran, te-a făcut să scânceşti şi să te agiţi la pieptul lui Helen.

Văzând că e obosită, m-am oferit să te duc sus, la aer. Am ieşit din caverna aceea igrasioasă cu un sentiment de uşurare şi am mers să-ţi arăt fântâna din curte. Sperasem ca Helen să mă urmeze imediat, dar ea a mai rămas jos, iar când a ieşit, figura îi era atât de schimbată, încât m-am alarmat. Părea animată – da, mai energică decât o văzusem timp de luni întregi –, dar totodată palidă, cu ochii mari, concentrată asupra ceva ce eu nu puteam vedea. M-am apropiat de ea cât mai firesc cu putinţă şi am întrebat-o dacă mai era ceva interesant acolo, jos.

— Poate, mi-a răspuns, ca şi cum nu m-ar fi auzit bine din cauza tumultului stârnit de propriile gânduri.

Apoi s-a întors spre tine şi mi te-a luat din braţe, strângându-te la piept şi sărutându-te pe cap şi pe obraji.

— Fetiţa e bine? I-a fost frică?

— E bine, am spus. Cred că-i e puţin foame.

Helen s-a aşezat apoi pe o bancă, a scos un borcănel cu mâncare pentru copii şi a început să-ţi dea să mănânci, cântându-ţi unul dintre acele cântecele pe care eu nu le înţelegeam, maghiar sau românesc.

— E un loc minunat aici, spuse după câteva clipe. Hai să mai rămânem vreo două zile.

— Trebuie să ne întoarcem la Paris până joi seara, am obiectat.

— Păi, nu-i nicio diferenţă între a rămâne aici peste noapte şi a sta în Les Bains, a replicat ea calm. Putem coborî mâine să luăm autobuzul, dacă eşti de părere că trebuie să plecăm atât de repede.

Am acceptat, fiindcă părea atât de bizară, dar am resimţit o oarecare strângere de inimă chiar şi atunci când m-am dus să vorbesc cu ghidul nostru. El a discutat cu superiorul lui, care a spus că eram bine-veniţi să rămânem, casa de oaspeţi fiind goală. Între prânzul simplu şi cina la fel de simplă pe care monahii ni le-au oferit într-o încăpere de lângă bucătărie, am rătăcit prin grădina de trandafiri, ne-am plimbat prin livada de dincolo de zidurile mănăstirii şi am stat în partea din spate a mănăstirii pentru a asculta mesa, în vreme ce tu dormeai în poala lui Helen. Un călugăr ne-a aşternut paturile cu cearceafuri aspre şi curate. După ce ai adormit pe unul dintre ele şi le-am lipit pe ale noastre de al tău în stânga şi-n dreapta, ca să nu cazi, eu am început să citesc, prefăcându-mă că nu mă uit la Helen. Ea şedea pe marginea patului ei în rochia neagră de bumbac, privind în noapte. Mă bucuram că perdelele erau trase, dar în cele din urmă s-a ridicat, le-a dat într-o parte şi a rămas acolo, cu ochii pierduţi afară.

— Trebuie să fie întuneric, am spus, nefiind niciun oraş în apropiere.

— E foarte întuneric, dar aşa a fost totdeauna aici, nu crezi?

— De ce nu vii în pat?

M-am aplecat peste tine şi am bătut cu palma aşternutul, ca pentru a o invita.

— Bine, a replicat ea, fără a protesta câtuşi de puţin.

De fapt, mi-a zâmbit şi s-a aplecat pentru a mă săruta înainte de a se culca. Am luat-o în braţe pentru o clipă, simţindu-i forţa din umeri şi pielea netedă a gâtului. Apoi s-a întins şi s-a învelit, părând că a adormit mult înainte ca eu să-mi termin capitolul şi să sting felinarul.

M-am trezit în zori, simţind o adiere în cameră. Era foarte linişte; tu răsuflai uşor lângă mine, sub păturica ta de copil, dar patul lui Helen era gol. M-am ridicat fără zgomot şi mi-am pus pantofii şi haina. Chiliile abia se desluşeau, curtea era învăluită într-o lumină palidă, cenuşie, iar din fântână nu se zărea decât o formă întunecată. Mi-a trecut prin minte că soarele avea nevoie de ceva timp să ajungă aici, dat fiind că trebuia să treacă mai întâi de piscurile acelea înalte dinspre est. Am privit în jur, căutând-o pe Helen fără s-o strig, fiindcă ştiam că îi place să se trezească devreme şi poate că şedea pierdută în gânduri undeva, pe vreo bancă, aşteptând răsăritul. Dar n-am zărit-o nicăieri şi, când cerul s-a mai luminat puţin, am început s-o caut mai rapid, ducându-mă la banca pe care stătusem cu o zi înainte şi apoi în capelă, cu mirosul său fantomatic de fum.

În cele din urmă am început s-o strig, mai întâi încet, apoi mai tare şi în final alarmat. După câteva minute, un călugăr a ieşit din

refectoriu, unde probabil îşi lua prima masă a zilei, tăcut, şi m-a întrebat dacă mă poate ajuta, dacă aveam nevoie de ceva. I-am explicat că soţia mea dispăruse, iar el m-a însoţit în căutări.

— Poate că doamna s-a dus să se plimbe?

Dar nu era nici urmă de ea în livadă, în parcare sau în cripta întunecată. Am căutat pretutindeni în vreme ce soarele urca dincolo de piscuri, apoi călugărul a chemat şi alţi monahi, iar unul dintre ei a spus că ia maşina şi coboară spre Les Bains, pentru a întreba şi acolo. Într-o pornire de moment, l-am rugat să aducă şi poliţia la întoarcere. Apoi te-am auzit plângând în casa de oaspeţi; am alergat spre tine, speriat că ai căzut poate din pat, dar tocmai te treziseşi. Ţi-am dat repede să mănânci şi apoi te-am luat în braţe, şi am căutat din nou în locurile deja ştiute.

În cele din urmă am cerut să fie adunaţi toţi călugării şi chestionaţi. Abatele a acceptat imediat şi i-a chemat în peristil. Nimeni n-o văzuse pe soţia mea după ce ieşisem de la bucătărie cu o seară în urmă, ducându-ne spre casa de oaspeţi. Toată lumea era îngrijorată – *la pauvre,* a spus un călugăr, iar remarca lui mi-a stârnit un val de iritare. Am întrebat dacă vorbise cineva cu ea ieri sau dacă observase ceva neobişnuit.

— Noi nu vorbim cu femeile, ca regulă generală, mi-a răspuns abatele politicos.

Dar un călugăr a făcut un pas înainte şi l-am recunoscut imediat pe bătrânul care avea datoria de a sta mereu în criptă. Trăsăturile lui erau calme şi blânde, aşa cum le văzusem cu o zi înainte în lumina lanternei, cu acea uşoară confuzie pe care o remarcasem deja.

— Doamna s-a oprit pentru a vorbi cu mine, a spus el. Nu mi-a plăcut să încalc regulile mănăstireşti, dar era o doamnă atât de liniştită şi de politicoasă, încât i-am răspuns la întrebări.

— Ce v-a întrebat?

Inima îmi bătea deja repede, dar la cuvintele lui a început să-mi bubuie frenetic.

— A vrut să ştie cine e îngropat acolo şi i-am explicat că este vorba despre un abate de la începuturile mănăstirii noastre şi că îi venerăm amintirea. Apoi m-a întrebat ce fapte măreţe făcuse, iar eu i-am povestit că avem aici o legendă – monahul a privit întrebător spre abate, care i-a făcut semn să continue – o legendă care spune că abatele a dus o viaţă de sfânt, dar din nefericire a fost lovit de un blestem în moarte, drept care s-a ridicat din mormânt pentru a le face rău călugărilor, iar trupul lui a trebuit purificat. Iar când a fost purificat, un trandafir alb a crescut din inima lui, simbolizând iertarea pe care i-a acordat-o Maica Domnului.

— Şi de aceea stă cineva de veghe la căpătâiul lui? am întrebat cu răsuflarea tăiată.

Abatele ridică din umeri.

— Aşa ne cere nouă tradiţia, să-i cinstim amintirea.

M-am întors spre călugărul cel bătrân, înăbuşindu-mi pornirea de a-l strânge de gât şi de a-i vedea faţa blândă învineţindu-se.

— Asta-i povestea pe care i-ai spus-o soţiei mele?

— M-a întrebat despre istoria noastră, *monsieur*. N-am văzut de ce să nu-i răspund la întrebări.

— Şi ce ţi-a răspuns?

Bătrânul surâse.

— Mi-a mulţumit cu glasul ei blând, m-a întrebat care e numele meu, iar eu i-am spus: *frère* Kiril.

Cu aceasta, îşi încrucişă mâinile deasupra abdomenului. Am avut nevoie de câteva secunde pentru a înţelege vorbele lui şi numele mai greu de recunoscut din cauza accentului francez şi a inocentului *frère*. Apoi te-am strâns tare în braţe, să nu te scap.

— Ai spus că te numeşti Kiril? Aşa ai spus? Cum se scrie numele acesta?

Uluit, călugărul mi-a răspuns.

— Şi de unde vine numele ăsta? am întrebat, fără a-mi putea stăpâni tremurul din voce. E numele tău real? Cine eşti tu?

Abatele interveni, poate fiindcă bătrânul monah părea de-a dreptul stupefiat.

— Nu e numele lui de botez. Toţi călugării îşi iau alt nume atunci când depun legământul. Totdeauna a existat un Kiril – cineva a purtat mereu numele acesta –, un *frère* Michel… cel de aici…

— Vrei să-mi spui, am replicat ţinându-te strâns, că a mai fost un frate Kiril înaintea acestuia, şi altul înaintea lui?

— Oh, da, mi-a răspuns abatele, nedumerit şi el de interogatoriul meu. În întreaga noastră istorie, atât cât ne amintim din ea. Suntem mândri de tradiţiile noastre şi nu ne plac lucrurile moderne.

— De unde vine tradiţia asta?

Aproape că ţipasem.

— Nu ştim, *monsieur*. Aşa a fost întotdeauna la noi.

Am făcut un pas spre el şi aproape că mi-am lipit nasul de al lui.

— Vreau să deschizi sarcofagul din criptă, i-am cerut.

Abatele se trase înapoi, consternat.

— Ce tot spuneţi? Nu putem face aşa ceva!

— Vino cu mine. Ţine! Te-am împins în braţele călugărului care ne fusese ghid cu o zi în urmă şi am adăugat: Te rog să ai grijă de fiica mea.

Te-a luat, nu chiar atât de stângaci cum ar fi fost de aşteptat, iar tu ai început să plângi.

— Haide! i-am spus abatelui.

L-am tras spre criptă şi le-am făcut semn celorlalţi călugări să

rămână pe loc. Am coborât treptele în fugă. În caverna îngheţată, în care fratele Kiril lăsase două lumânări aprinse, m-am întors către abate.

— Nu e nevoie să spui nimănui nimic despre asta, dar eu trebuie să văd ce e în sarcofagul ăsta. Am făcut o pauză, pentru efect, şi am continuat: Dacă nu mă ajuţi, am să abat asupra mănăstirii întreaga forţă a legii.

Mi-a aruncat o privire – teamă? Resentiment? Milă? – şi s-a apropiat fără o vorbă de unul dintre capetele sarcofagului. Împreună am tras la o parte capacul masiv, suficient cât să putem privi în interior. Am ţinut lumânarea sus. Sarcofagul era gol. Cu ochii măriţi peste măsură, abatele a tras înapoi capacul, dintr-o mişcare. Am rămas privind unul la altul. Avea trăsături fine, perspicace, de tip galic, care, în alte circumstanţe, probabil că mi-ar fi plăcut enorm.

— Te rog să nu le spui fraţilor despre acest lucru, mi-a cerut pe un ton jos, după care se întoarse şi urcă treptele afară din criptă.

L-am urmat, încercând să mă gândesc la ce trebuia să fac în continuare. Am hotărât să te iau şi să ne întoarcem imediat la Les Bains, asigurându-mă între timp că poliţia fusese alertată. Poate că Helen decisese să se întoarcă la Paris înaintea noastră – de ce, nu-mi puteam imagina – sau chiar să ia avionul spre casă. Simţeam un bubuit cumplit în urechi, în inimă şi în gât, de parcă sângele îmi urca în gură.

Când am ieşit din nou în curte, unde soarele inunda deja fântâna şi pavajul străvechi, iar păsările cântau, am ştiu ce se întâmplase. Timp de o oră mă străduisem să nu mă gândesc la asta, dar acum aproape că n-am mai avut nevoie să aud vestea, să-i văd pe cei doi călugări alergând spre abate şi strigându-l. Mi-am amintit că fuseseră trimişi să caute în afara mănăstirii, în livadă, în grădina de legume, printre pâlcurile de copaci şi pe colţii de stâncă. Tocmai se întorseseră de pe partea abruptă a muntelui şi unul dintre ei arăta spre capătul peristilului, unde cu o zi în urmă stătusem pe bancă împreună cu Helen, cu tine între noi, privind spre hăul de dedesubt.

— Sfinte părinte! a strigat unul dintre călugări, ca şi cum n-ar fi îndrăznit să mi se adreseze mie direct. Sfinte părinte, e sânge pe stânci! Acolo jos!

Nu există cuvinte care să descrie asemenea momente. Am alergat către capătul peristilului, strângându-te lângă mine, simţindu-ţi obrazul catifelat pe gâtul meu. Lacrimile îmi urcau deja în ochi, mai fierbinţi şi mai amare decât tot ce cunoscusem până atunci. Am privit peste zidul scund. Pe un colţ de piatră la cinci metri mai jos am văzut o pată rubinie – nu mare, dar clară în soarele dimineţii. Dincolo de ea se căsca hăul, se ridicau ceţuri, zburau vulturi, iar munţii coborau până la rădăcinile lor de piatră. Am alergat spre poarta principală, m-

am împleticit de-a lungul zidurilor exterioare. Prăpastia era atât de abruptă, încât, chiar dacă nu te-aş fi ţinut pe tine în braţe, tot n-aş fi putut coborî în siguranţă până la primul stei. Am rămas acolo, simţind cum un val de deznădejde se abate asupra mea prin aerul pur al acelei dimineţi minunate. Apoi durerea m-a cuprins, ca un foc inexprimabil."

Capitolul 77

„Am rămas acolo trei săptămâni, la mănăstire şi în Les Bains, căutând printre stânci şi prin păduri împreună cu poliţia locală şi cu o echipă chemată de la Paris. Părinţii mei au venit în Franţa şi au petrecut ore întregi jucându-se cu tine, hrănindu-te, plimbându-te cu căruciorul prin oraş – sau cel puţin cred că asta făceau. Eu completam formulare în birouri mici, în care lucrurile se mişcau lent, şi dădeam telefoane inutile, căutându-mi cuvintele în franceză pentru a-mi exprima durerea. Zi după zi am răscolit pădurea de la poalele muntelui, uneori însoţit de un detectiv cu figura detaşată şi de echipa lui, alteori singur cu lacrimile mele.

La început voiam doar s-o găsesc pe Helen în viaţă, venind spre mine cu zâmbetul ei sec, obişnuit, dar în cele din urmă m-am resemnat la dorinţa amară de a-i găsi trupul, sperând să dau peste el undeva printre stânci sau în pădure. Dacă i-aş fi putut duce corpul acasă – ori în Ungaria, îmi spuneam uneori, deşi cum aveam să intru în Ungaria controlată de sovietici era o enigmă –, aş fi avut ce să cinstesc în urma ei, ce să îngrop, aş fi avut o modalitate de a pune capăt acestei situaţii şi a rămâne singur cu durerea mea. Aproape că nu puteam recunoaşte nici faţă de mine însumi că-i voiam trupul şi dintr-un alt motiv – să văd dacă moartea ei avusese în întregime cauze naturale sau dacă îi fusesem necesar pentru a împlini crunta îndatorire de care mă achitasem şi faţă de Rossi. De ce nu-i puteam găsi corpul? Uneori, mai cu seamă dimineaţa, aveam senzaţia că pur şi simplu căzuse, că nu ne-ar fi părăsit în mod intenţionat; în acele momente puteam crede că are un mormânt nevinovat undeva printre trunchiurile copacilor, chiar dacă eu nu aveam să-l găsesc niciodată. Dar după-amiaza îmi aminteam numai depresiile, numai bizarele ei stări sufleteşti.

Ştiam că o voi plânge toată viaţa, dar faptul că nu-i puteam găsi nici măcar trupul mă chinuia cumplit. Medicul din localitate mi-a dat un sedativ, pe care-l luam noaptea ca să pot dormi şi să-mi recapăt puterile, astfel încât a doua zi să-mi reiau căutările. Când poliţia a avut de răspuns altor solicitări, am continuat s-o caut singur. Uneori găseam alte relicve în desişuri: pietre, ziduri sfărâmate şi o dată un fragment dintr-un gargui spart; căzuse oare la fel de departe ca Helen? Pe zidurile mănăstirii mai rămăseseră puţine garguie.

Într-un târziu, părinţii m-au convins că nu pot continua aşa la nesfârşit, că ar trebui să mă întorc cu tine la New York pentru o vreme şi că apoi voi putea oricând să revin şi să mai caut. Poliţia de pe întregul continent fusese alertată, prin intermediul reţelei franceze; dacă Helen era în viaţă – spuneau ei mângâietor –, cineva o va găsi. În

final, am renunţat nu datorită acestor asigurări ale lor, ci din cauza pădurii în sine, a verticalităţii pantelor, a desişului adânc care-mi sfâşia haina şi pantalonii când încercam să trec, din cauza înălţimii teribile a copacilor şi a liniştii care mă învăluia ori de câte ori mă opream şi rămâneam nemişcat timp de câteva minute.

Înainte de a pleca, l-am rugat pe abate să rostească o binecuvântare pentru Helen la capătul îndepărtat al peristilului, locul de unde se prăbuşise. Preotul a transformat-o într-o slujbă, strângându-i pe ceilalţi călugări în jurul lui, ridicând în aer un odor bisericesc după altul – nu mă interesa ce anume erau de fapt – şi intonându-şi rugăciunile în faţa unui hău care-i înghiţea vocea pe dată. Părinţii mei mi-au stat alături, mama ştergându-şi ochii pe furiş, iar tu te-ai agitat mereu în braţele mele. Te ţineam strâns, fiindcă aproape că uitasem în acele zile cât de moale îţi era părul negru şi cât de puternice picioruşele atunci când protestai. Mai presus de orice, tu erai vie; respirai în bărbia mea, iar braţul tău micuţ îmi înconjura gâtul, reconfortant. Când trupul mi s-a cutremurat de un hohot de plâns, m-ai luat de păr şi m-ai tras de ureche. Strângându-te la piept, mi-am făgăduit că voi încerca să revin la viaţă, la un oarecare fel de viaţă.”

Capitolul 78

Eu şi Barley şedeam uitându-ne unul la altul, pe deasupra cărţilor poştale de la mama. La fel ca scrisorile tatălui meu, şi ele se încheiau fără a-mi oferi prea multe detalii despre prezent. Principalul amănunt însă, cel care mi se întipărise în minte, era datarea lor. Mama le scrisese după moartea ei.

— Tata a plecat la mănăstire.

— Da.

Am adunat vederile şi le-am pus pe tăblia din marmură a măsuţei de toaletă.

— Să mergem, l-am îndemnat.

Am căutat în poşetă, am luat micul pumnal din argint în teaca sa şi l-am pus cu grijă în buzunar. Barley se aplecă şi mă sărută pe obraz. Gestul m-a surprins.

— Să mergem, spuse şi el.

Drumul spre Saint-Matthieu era mai lung decât îmi aminteam, prăfuit şi fierbinte chiar pe înserat. Nu existau taxiuri în Les Bains – sau cel puţin eu n-am văzut niciunul –, şi am pornit pe jos, mergând repede de-a lungul câmpurilor cultivate, până când am ajuns la marginea pădurii. Când am intrat printre copaci, printre măslini, pini şi stejari înalţi, mi s-a părut că pătrund într-o catedrală; era răcoare şi penumbră, şi am coborât amândoi vocile, cu toate că nu vorbeam prea mult. Îmi era foame, pe fondul anxietăţii pe care o resimţeam; nici măcar nu mai aşteptasem cafeaua promisă de şeful de sală. Barley îşi scoase şapca de bumbac pe care o purta şi îşi şterse fruntea.

— N-ar fi supravieţuit unei asemenea căderi, am spus la un moment dat, cu glasul sugrumat.

— Nu.

— Tata nu s-a întrebat niciodată – în scrisori, cel puţin – dacă a fost cumva împinsă de cineva.

— Într-adevăr, replică Barley, punându-şi şapca înapoi pe cap.

Am rămas tăcută o vreme. Tălpile noastre pe asfalt – drumul era încă pavat – scoteau unicul zgomot care se auzea. Nu voiesem să spun toate lucrurile acelea, dar izbucniseră din mine fără voia mea.

— Profesorul Rossi a scris că sinuciderea implică riscul ca persoana respectivă să devină un… să devină…

— Îmi amintesc, spuse Barley simplu.

Aş fi vrut să nu fi deschis discuţia. Drumul urca acum şerpuit.

— Poate că va trece o maşină, adăugă Barley.

Dar nu apăru nicio maşină, iar noi mergeam din ce în ce mai repede, astfel că, după o vreme, în loc să vorbim, gâfâiam. Zidurile

mănăstirii m-au luat prin surprindere când am ieşit din pădure, după ultimul cot al drumului; nu-mi aminteam de acea curbă şi nici de neaşteptatul luminiş din vârful muntelui, unde ne-am pomenit înconjuraţi de înserare. Abia dacă îmi aminteam de peticul de pământ gol din faţa porţii principale, unde nu se afla azi nicio maşină parcată. Oare unde erau turiştii? m-am întrebat. O clipă mai târziu ne-am apropiat suficient de mult pentru a citi inscripţia de pe panou: se făceau reparaţii, accesul vizitatorilor nefiind permis timp de o lună.

— Vino, spuse Barley.

M-a luat de mână şi i-am fost profund recunoscătoare; degetele mele începuseră să tremure.

Pe zidurile de lângă poartă se vedeau schele. Un malaxor de ciment – ciment aici? – era aşezat în calea noastră. Uşile de lemn erau închise, dar nu încuiate, aşa cum am descoperit trăgând cu precauţie de inelul din fier. Nu-mi plăcea să intru astfel, prin efracţie; nu-mi plăcea nici că tata nu era de zărit nicăieri. Poate că rămăsese încă în Les Bains sau poate că era în altă parte. Să caute oare la poalele stâncilor, aşa cum făcuse cu ani în urmă, la zeci de metri dedesubt, undeva unde nu-l puteam vedea? Începusem să-mi regret impulsul de a veni direct la mănăstire. În plus, cu toate că avea să apună abia peste o oră, soarele cobora deja rapid dincolo de Pirinei, spre vest, lunecând vizibil în spatele celor mai înalte piscuri. Pădurea prin care venisem era cufundată în întuneric şi în curând ultima rază de lumină a zilei avea să se prelingă pe zidurile mănăstirii.

Am păşit înăuntru, precauţi, străbătând curtea şi peristilul. Fântâna de marmură roşie clipocea în mijloc. Iată coloanele cu delicate torsade de care-mi aminteam, peristilul prelung şi grădina de trandafiri de la capăt. Lumina aurie dispăruse deja, lăsând în loc umbrele crepusculului. Nu se vedea nimeni.

— Crezi că ar trebui să ne întoarcem în Les Bains? am întrebat.

Barley se pregătea să-mi răspundă, când am auzit un zgomot – o litanie din biserica de pe cealaltă latură a peristilului. Uşile erau închise, dar se auzea clar slujba dinăuntru, corul şi perioadele de linişte.

— Sunt toţi acolo, spuse Barley. Poate că e şi tatăl tău.

Eu însă mă îndoiam.

— Dacă e aici, probabil că a coborât…

M-am oprit şi am privit în jur, în curte. Trecuseră aproape doi ani de când fusesem aici cu tata – în cea de-a doua mea vizită – şi pentru o clipă nu mi-am putut aminti unde era intrarea în criptă. Brusc, am văzut uşa, ca şi cum s-ar fi deschis în zidul apropiat al peristilului, fără ca eu s-o observ. Mi-au revenit în minte creaturile stranii sculptate în piatră în jurul ei: grifoni şi lei, dragoni şi păsări, animale bizare pe care nu le puteam identifica, hibrizi ai binelui şi răului.

Priveam amândoi spre biserică, dar uşile au rămas ferm închise, şi ne-am furişat prin curte spre intrarea în criptă. Stând acolo pentru un moment, sub privirea creaturilor încremenite în piatră, n-am văzut decât bezna în care trebuia să coborâm, şi inima mi s-a strâns în piept. Apoi mi-am amintit că tata ar putea fi acolo jos, poate chiar în cine ştie ce pericol cumplit. Iar Barley, lângă mine, mă ţinea de mână calm, înalt şi sfidător. Aproape că mă aşteptam să-l aud bombănind ceva despre situaţiile ciudate în care obişnuia familia mea să intre, însă era încordat alături de mine, atent la orice, aşa cum eram şi eu, de altfel.

— N-avem nicio lumină, îmi şopti.

— Păi, nu putem intra în biserică să luăm una, am subliniat în mod inutil.

— Am eu o brichetă.

Nu ştiusem că fumează. Scoase bricheta din buzunar şi o aprinse pentru scurt timp, ţinând-o deasupra scărilor, astfel încât să putem coborî amândoi în întuneric.

La început era beznă, într-adevăr, şi ne-am găsit calea pe bâjbâite de-a lungul treptelor străvechi, dar apoi am zărit o lumină licărind în profunzimile cavernei – nu bricheta lui Barley, pe care o reaprindea la fiecare câteva secunde –, ca urmare mi s-a făcut o frică teribilă. Lumina aceea spectrală era într-un fel mai rea chiar decât întunericul. Barley mi-a strâns mâna până când am simţit că nu-mi mai circulă sângele prin vene. În partea de jos scara se curba şi, când am ajuns la ultimul cot, mi-am amintit ce-mi spusese tata, că aici fusese nava primei biserici construite pe acest loc. Iată sarcofagul din piatră al abatelui. Iată crucea săpată în antica absidă, bolta joasă de deasupra noastră – una dintre primele trăsături ale stilului romanesc care au supravieţuit în Europa.

Am sesizat toate acestea superficial însă, fiindcă exact în acea clipă o umbră de cealaltă parte a sarcofagului se desprinse din umbrele mai întunecate care o înconjurau şi se ridică: un bărbat cu o lanternă în mână. Era tata. În lumina tremurătoare, chipul lui părea răvăşit. Ne-a văzut, cred, în fracţiunea de secundă în care l-am zărit şi noi şi a exclamat:

— Isuse Hristoase!

Am rămas cu ochii pironiţi unii la alţii.

— Ce căutaţi aici? întrebă pe un ton jos, privind când la mine, când la Barley, cu lanterna îndreptată spre feţele noastre.

Vocea îi era feroce, plină de furie, spaimă şi dragoste. Am lăsat mâna lui Barley şi am alergat spre tata, ocolind sarcofagul, iar el m-a prins în braţe.

— Isuse! şopti, mângâindu-mi părul timp de câteva secunde. Ăsta e ultimul loc în care ar trebui să te afli tu!

— Am citit capitolul acela din arhiva de la Oxford, am şoptit la

rândul meu. Mi-a fost teamă că eşti…

N-am putut sfârşi fraza. Acum, că îl găsisem şi era în viaţă şi arăta normal, ca el însuşi, tremuram din tot corpul.

— Ieşiţi de aici, spuse şi apoi mă strânse mai tare lângă el. Nu! E prea târziu acum, nu vreau să vă ştiu acolo singuri. Mai avem câteva minute până ce apune soarele. Uite – îmi întinse lanterna –, ţine asta, iar tu – adăugă întorcându-se spre Barley – ajută-mă cu capacul.

Barley se apropie imediat, deşi mi s-a părut că şi lui îi tremurau genunchii, şi amândoi împinseră încet capacul de pe sarcofag. Am văzut atunci că tata proptise de zidul apropiat un par lung. Probabil că se pregătise pentru a găsi în sicriul acela din piatră cine ştie ce oroare îndelung căutată, dar nu şi pentru ce a văzut de fapt. Am ridicat lanterna pentru a lumina locul, jinduind să mă uit, dar temându-mă s-o fac, şi am privit cu toţii în gaura aceea goală.

— Oh, Dumnezeule! exclamă tata.

Răsunase în glasul lui o notă pe care n-o mai auzisem niciodată la el, un ton de disperare absolută, şi mi-am amintit că el mai privise o dată, în trecut, în acel vid. Se împletici înainte şi am auzit parul căzând pe pardoseala de piatră. Am crezut că va începe să plângă, să-şi smulgă părul din cap, aplecat deasupra mormântului gol, dar a rămas nemişcat în durerea lui.

— Dumnezeule, repetă, aproape în şoaptă. Am crezut că am identificat corect locul şi data, în sfârşit… am crezut…

Nu apucă să-şi termine gândul, fiindcă în acel moment, din umbra vechiului transept, unde nu pătrundea nicio rază de lumină, se ivi o siluetă ce nu semăna cu nimic din ceea ce văzuse vreunul dintre noi în viaţa lui. Era o prezenţă atât de stranie, încât n-aş fi putut ţipa nici dacă glasul nu mi-ar fi amuţit. Lanterna din mâna mea îi lumina picioarele, un braţ şi un umăr, dar nu şi chipul învăluit încă în întuneric, iar mie-mi era prea frică pentru a ridica lanterna mai sus. M-am strâns lângă tata, la fel ca Barley, astfel că eram cu toţii oarecum adăpostiţi în spatele sarcofagului gol.

Silueta se mai apropie puţin şi se opri, cu faţa încă invizibilă. Deja îi puteam distinge forma omenească, dar vedeam că nu se mişcă aşa cum ar fi făcut-o un om. Picioarele îi erau încălţate în cizme negre, înguste, incredibil de diferite de orice încălţări pe care le văzusem eu vreodată – nişte cizme care scoteau un zgomot înăbuşit când păşeau pe piatră. În jurul lor cădea o mantie, sau poate doar o umbră mai amplă, iar gambele puternice îi erau înveşmântate în catifea închisă la culoare. Nu era la fel de înalt ca tata, dar umerii sub mantia grea erau laţi, iar ceva în alura lui întunecată lăsa impresia unei înălţimi copleşitoare. Probabil că mantia avea o glugă, fiindcă faţa îi era încă umbrită. După primele secunde cutremurătoare i-am putut vedea mâinile, albe ca osul pe fondul veşmintelor închise la culoare, cu un

inel cu piatră preţioasă pe un deget.

Era atât de real, atât de aproape de noi, încât nici nu mai puteam respira; de fapt, începusem să cred că, dacă m-aş forţa să mă apropii de el, aş putea respira din nou; apoi am început să-mi doresc să mă apropii încă puţin. Ştiam că am pumnalul de argint în buzunar, dar nimic în lume nu m-ar fi putut convinge să întind mâna după el. Ceva licări acolo unde trebuie să fi fost figura lui – ochi roşietici oare? Dinţi? Un zâmbet? – şi în clipa următoare, cu o revărsare de silabe, l-am auzit vorbind. Spun „revărsare" fiindcă niciodată în viaţa mea n-am auzit un asemenea sunet, un şuvoi gutural de vorbe care ar fi putut fi un amestec de mai multe limbi sau una ciudată, pe care n-o mai întâlnisem vreodată. După o clipă, sunetul se transformă în cuvinte pe care le puteam înţelege şi am avut senzaţia că recunosc acele cuvinte cu însuşi sângele meu, nu cu urechile.

Bună seara. Vă felicit.

În acea clipă, tata păru să revină la viaţă; nu ştiu de unde a găsit forţa de a vorbi.

— Unde e ea? întrebă, cu glasul tremurându-i de spaimă şi de furie.

Eşti un cărturar remarcabil.

Nu ştiu de ce, dar în acel moment corpul meu păru să se îndrepte spre el, parcă din propria voinţă. Tata ridică mâna aproape în aceeaşi fracţiune de secundă şi mă prinse strâns de braţ, astfel că lanterna se clătină, iar în jurul nostru începură să danseze petice înfiorătoare de umbre şi lumini. În acea clipă am zărit ceva din faţa lui Dracula, doar curbura unei mustăţi negre şi un obraz care ar fi putut fi la fel de bine os gol.

Tu ai fost cel mai hotărât dintre toţi. Vino cu mine şi-ţi voi oferi cunoaştere cât pentru zece mii de vieţi.

Încă nu-mi dădeam seama cum de-l pot înţelege, dar credeam că lui tata i se adresează.

— Nu! am strigat.

Atât de tare m-a îngrozit faptul că-i vorbisem, încât pentru un moment am simţit că-mi pierd cunoştinţa. Am avut senzaţia că prezenţa aceea din faţa noastră surâde, cu toate că faţa îi era din nou învăluită în întuneric.

Vino cu mine sau las-o pe fiica ta să vină.

— Ce e? mă întrebă tata, aproape inaudibil.

În acea clipă mi-am dat seama că el nu înţelegea cuvintele lui Dracula şi poate că nici nu le auzea; reacţionase doar la strigătul meu.

Silueta păru că se gândeşte o vreme, în tăcere, apoi îşi mişcă picioarele în cizmele ciudate. Era ceva în alura lui, sub veşmintele străvechi, ceva ce era nu doar înfiorător, ci şi graţios, ca o demult însuşită conştiinţă a forţei.

Am aşteptat multă vreme un cărturar cu un talent ca al tău.

Vocea îi era blândă acum şi infinit mai periculoasă. Eram învăluiţi într-o întunecime ce părea să izvorască din însăşi silueta aceea obscură.

Vino cu mine de bunăvoie.

Acum tata părea să se încline spre el, cu mâna încă încleştată pe braţul meu. Probabil că simţea ceea ce nu putea înţelege. Umerii lui Dracula zvâcniră; îşi trecuse teribila greutate de pe un picior pe altul. Prezenţa trupului său era parcă una cu prezenţa morţii, şi totuşi el era viu, se mişca.

Nu mă face să aştept. Dacă nu vii tu, voi veni eu după tine.

Silueta se ridică şi am văzut o strălucire turbată de ochi, os şi dinţi, am văzut gluga căzându-i din nou pe faţă şi mâna încleştându-se la marginea cercului de lumină. Am avut senzaţia cumplită a unui animal ghemuit pentru a sări, impresia unui salt asupra noastră înainte chiar ca el să se mişte, şi în acea clipă a răsunat un zgomot de paşi pe scara din spatele lui, iar în aer am simţit vibraţia unei mişcări pe care n-am putut-o vedea. Am ridicat lanterna cu un ţipăt care mi s-a părut că vine din afara mea şi i-am văzut faţa lui Dracula – o faţă pe care n-am s-o pot uita vreodată –, iar în acea secundă, spre uluirea mea, am zărit o altă siluetă chiar în spatele lui. Această a doua persoană probabil tocmai coborâse scările – o siluetă întunecată şi vag conturată ca a lui, dar mai masivă: silueta unui om viu. Nou-venitul se mişca rapid şi avea ceva strălucitor în mâna ridicată. Dar Dracula îi simţise deja prezenţa şi se întoarse cu braţul întins, împingându-l. Forţa lui trebuie să fi fost teribilă, fiindcă, brusc, silueta aceea umană, masivă, se izbi de zidul criptei. Am auzit un bufnet sec şi apoi un geamăt. Dracula se răsucea de colo-colo, într-un fel de oribilă indecizie, când spre noi, când spre omul care gemuse.

Deodată au răsunat iar paşi pe trepte – paşi uşori de această dată, însoţiţi de fasciculul luminos al unei lanterne puternice. Dracula se pomeni luat prin surprindere; se întoarse prea târziu, ca un vârtej întunecat. Cineva mătură întreaga scenă cu raza de lumină, ridică braţul şi trase o dată.

Dracula nu se mişcă aşa cum mă aşteptasem, năpustindu-se peste sarcofag, spre noi; începu să cadă, mai întâi în spate, astfel că figura lui colţuroasă şi palidă ieşi la iveală din nou pentru o clipă, şi apoi în faţă, tot mai în faţă, până ce am auzit un trosnet pe piatră, un zgomot sec ca pârâitul de oase. Zvâcni în convulsii timp de o secundă şi în fine rămase nemişcat. Apoi trupul lui păru să se preschimbe în praf, în nimic, chiar şi veşmintele putrezindu-i în jur, ofilindu-se în lumina derutantă.

Tata îmi dădu drumul la braţ şi se repezi spre fasciculul de lumină, sărind peste grămada de pe podea.

— Helen! strigă, sau poate îi plânse numele, ori i-l şopti.

Dar şi Barley ţâşni înainte, înhăţând lanterna din mâna lui. Un bărbat masiv zăcea pe podea, cu pumnalul lângă el.

— Oh, Elsie, murmură o voce tremurândă, cu accent englez.

Din cap i se scurgea un fir de sânge şi, sub privirile noastre paralizate de groază, ochii i se stinseră. Barley se aruncă în praful de lângă silueta prăbuşită, sufocat de surprindere şi de durere.

— Master James?!

Capitolul 79

„Hotelul din Les Bains avea un salon cu plafonul înalt, cu un şemineu în care directorul aprinsese focul, închizând apoi ferm uşile în faţa celorlalţi oaspeţi.

— Călătoria până la mănăstire v-a obosit, spusese el scurt, aşezând în faţa tatălui meu o sticlă de coniac şi pahare – cinci pahare, am remarcat, ca şi cum tovarăşul nostru ar fi fost încă lângă noi, pentru a bea împreună.

Din privirile pe care tata le-a schimbat cu el, mi-am dat seama însă că între ei destăinuirile fuseseră mult mai ample.

Directorul hotelului vorbise la telefon toată seara şi clarificase situaţia cu poliţia, care ne chestionase doar la hotel, lăsându-ne apoi sub supravegherea lui binevoitoare. Cred că sunase de asemenea la o morgă sau la o firmă de servicii funerare – cum obişnuiau francezii de la ţară în astfel de situaţii.

Acum, că toţi reprezentanţii autorităţilor plecaseră, mă aşezasem pe canapeaua incomodă alături de Helen, care întindea mâna şi-mi mângâia părul la fiecare câteva minute, şi încercam să nu mă gândesc la chipul bonom şi la trupul lui master James, inert sub un cearceaf alb. Tata stătea pe un scaun lângă şemineu, privind spre ea, spre noi două. Barley îşi sprijinise picioarele lungi pe o sofa şi încerca – cred – să nu se zgâiască la coniacul din sticlă, până când tata şi-a venit în fire şi a turnat fiecăruia în pahar. Ochii lui Barley erau roşii de plâns, însă părea că vrea să fie lăsat în apele lui; privind spre el, pentru o clipă lacrimile m-au podidit şi pe mine, devenind de nestăpânit. Tata şi-a îndreptat privirile spre Barley şi pentru un moment am crezut că va începe şi el să plângă.

— A fost foarte curajos, îi spuse el cu o voce scăzută. Ştii, nu-i aşa, că atacul său i-a dat lui Helen posibilitatea să tragă atât de bine. N-ar fi putut ţinti drept în inimă dacă el nu i-ar fi distras atenţia acelui monstru. Cred că, în ultimele sale clipe, James a ştiut cât îi datorăm. Şi a răzbunat astfel persoana pe care a iubit-o mai presus de orice, şi pe multe altele totodată.

Barley înclină capul, încă neputând să vorbească, iar între noi se lăsă un moment de linişte.

— Am promis că vă voi povesti totul atunci când vom avea răgazul, spuse Helen în cele din urmă, lăsându-şi paharul pe masă.

— Sunteţi siguri că nu vreţi să mă retrag? întrebă Barley fără entuziasm.

Helen râse, iar melodia din glasul ei, atât de diferită de tonul cu care vorbea în mod obişnuit, m-a luat prin surprindere. Nici chiar în încăperea aceea marcată de tristeţe, râsul ei nu părea nelalocul lui.

— Nu, nu, dragul meu! N-am putea vorbi în lipsa ta.

Îmi plăcea accentul ei, engleza aceea aspră şi totuşi dulce pe care aveam impresia că o cunosc deja de atât de mult timp, încât nici nu-mi mai aminteam de când. Era o femeie înaltă, uscăţivă, într-o rochie neagră cam demodată, cu părul cărunt răsucit în jurul capului. Avea o figură frapantă – ridată, trecută, cu ochii însă tineri. Imaginea ei mi se părea şocantă ori de câte ori întorceam capul – nu doar fiindcă era acolo, reală, ci şi pentru că totdeauna mi-o imaginasem pe Helen tânără; în închipuirea mea nu indusesem niciodată şi anii pe care-i petrecuse departe de noi.

— Îmi va lua mult, foarte mult timp ca să vă povestesc totul, începu ea, dar vă pot spune acum câteva lucruri, cel puţin. În primul rând, că-mi pare rău. Ţi-am provocat atâta durere, Paul, ştiu.

Şi privi spre tata, dincolo de lumina flăcărilor. Barley schiţă o mişcare, stânjenit, dar ea îl opri cu un gest ferm.

— Mie mi-am provocat însă o durere şi mai mare. În al doilea rând, deja ar fi trebuit să-ţi spun asta, dar acum fiica noastră – mă privi cu un zâmbet dulce, iar în ochi îi luciră lacrimi –, fiica noastră şi prietenul nostru îmi pot fi martori. Trăiesc, nu sunt un mort viu. N-a reuşit să ajungă la mine şi a treia oară.

Voiam să mă uit la tata, dar n-am putut nici măcar să întorc capul; era clipa lui, intimă. Am remarcat totuşi că plânsul i-a fost mut. Helen se întrerupse, trăgându-şi parcă răsuflarea.

— Paul, atunci când am vizitat împreună Saint-Matthieu şi am aflat despre tradiţiile celor de acolo – despre abatele care s-a ridicat din morţi şi despre fratele Kiril, care îl veghea –, m-a copleşit disperarea, dar şi o curiozitate nestăpânită. Nu poate fi o coincidenţă – mi-am spus – că voisem atât de mult să văd mănăstirea aceea. Înainte de a pleca spre Franţa, începusem alte cercetări în New York, fără a-ţi spune ţie, Paul, în speranţa că voi găsi cea de-a doua ascunzătoare a lui Dracula şi voi răzbuna moartea tatălui meu. Dar n-am găsit nimic despre Saint-Matthieu. Dorinţa de a merge acolo a început să se manifeste abia când am citit articolul din ghidul de călătorie. Şi a fost doar o dorinţă arzătoare, fără nicio bază ştiinţifică. Îmi reluasem cercetările în New York fiindcă simţeam că din cauza mea murise tata – din cauza ambiţiei mele de a-l depăşi, de a-i dezvălui trădarea faţă de mama – şi nu puteam suporta acest gând. Apoi am început să cred că sângele meu malefic – sângele lui Dracula – m-a împins să fac aşa ceva şi mi-am dat seama că-i transmisesem şi copilaşului meu acelaşi sânge, chiar dacă eu însămi păream vindecată după atingerea răului.

Se opri pentru a mă mângâia pe obraz şi a-mi lua mâna în palmele ei. M-am înfiorat la această atingere, la senzaţia apropierii de această femeie neştiută şi totuşi familiară, rezemată de umărul meu, pe canapea.

— Mă simţeam tot mai nedemnă şi, când fratele Kiril mi-a explicat legenda de la Saint-Matthieu, mi-am spus că nu-mi voi putea găsi niciodată odihna dacă nu voi afla mai multe. Credeam că, dacă-l pot găsi şi distruge pe Dracula, îmi voi reveni pe deplin, voi fi o mamă bună, voi avea o viaţă nouă. După ce tu ai adormit, Paul, am ieşit în peristil; voiam să cobor în criptă din nou, cu pistolul, şi să deschid sarcofagul, dar mi-am spus că n-o voi putea face singură. Încercând să mă hotărăsc dacă să te trezesc şi să te implor să mergi cu mine, m-am aşezat pe o bancă, privind dincolo de buza stâncii. Ştiam că n-ar trebui să stau acolo singură, dar locul mă atrăgea. Era o noapte splendidă, cu lună, iar fuioare de ceaţă coborau pe versanţii munţilor. Şezând acolo, am simţit cum mă furnică pielea de pe spate, ca şi cum ceva se afla chiar lângă mine. M-am întors repede şi, de cealaltă parte a peristilului, acolo unde lumina lunii nu ajungea, mi s-a părut că zăresc o siluetă întunecată. Figura îi era în umbră, dar îi simţeam ochii arzători aţintiţi asupra mea. Era doar o chestiune de secunde până ce avea să-şi întindă aripile şi să se repeadă spre mine, iar eu eram singură pe buza hăului. Dintr-odată mi s-a părut că aud voci, voci chinuitoare în mintea mea, care-mi spuneau că niciodată nu-l voi putea înfrânge pe Dracula, că asta era lumea lui, nu a mea. Şi-mi spuneau să mă arunc cât timp mai eram încă eu însămi, şi m-am ridicat, ca în transă, şi am sărit.

Stătea foarte dreaptă acum, privind în foc, iar tata şi-a trecut palma peste faţă.

— Voiam să cad liber, ca Lucifer, ca un înger, dar nu văzusem stâncile. Am căzut pe ele şi m-am lovit la braţe şi la cap, dar era un petic mare de iarbă acolo, aşa că n-am murit şi nu mi-am rupt niciun os. După câteva ore, cred, răcoarea nopţii m-a trezit, am simţit sângele scurgându-mi-se pe faţă şi pe gât, am văzut luna apunând şi hăul de dedesubt. Dumnezeule, dacă în loc să leşin m-aş fi rostogolit… Ştiam că n-aş putea să-ţi explic ce încercasem să fac, şi ruşinea m-a copleşit ca un fel de nebunie. Simţeam că, după toate astea, n-aş mai putea fi demnă niciodată de tine sau de fiica noastră. Când m-am putut ridica, am constatat că nu sângerasem foarte mult. Deşi mă durea peste tot, nu-mi rupsesem nimic şi simţeam că el nu mă atacase; probabil că mă crezuse moartă deja. Eram teribil de slăbită şi mergeam cu greu, dar am ocolit zidurile mănăstirii şi am ieşit în drum, pe întuneric.

Am crezut că tata va plânge iar, dar era liniştit, fără a-şi lua o clipă ochii de la ea.

— Am plecat în lume. Nu mi-a fost foarte greu. Aveam poşeta cu mine – din obişnuinţă, cred, şi fiindcă în ea ţineam pistolul şi gloanţele de argint. Îmi amintesc că aproape am izbucnit în râs când mi-am găsit geanta încă agăţată de braţ, pe colţul acela de stâncă. Şi mama obişnuia să poarte mereu toţi banii la ea; cred că aşa procedau

ţăranii din satul ei. Niciodată n-a avut încredere în bănci. Mult mai târziu, când am avut nevoie de mai mulţi bani, am retras o sumă din contul nostru din New York şi am depus-o într-o bancă elveţiană. Apoi am părăsit Elveţia cât de repede am putut – pentru eventualitatea că ai fi încercat să-mi dai de urmă, Paul. Oh, iartă-mă! strigă Helen brusc, strângându-mi şi mai tare degetele în mâna ei, şi mi-am dat seama că se referise la absenţa ei, nu la bani.

Tata îşi încleştă mâinile una pe alta.

— Retragerea aceea mi-a dat speranţe timp de câteva luni, sau cel puţin m-a pus pe gânduri, dar banca mea n-a putut da de urma banilor. Iar suma am primit-o înapoi.

«Dar nu şi pe tine», ar fi putut adăuga, însă n-a făcut-o. Faţa îi strălucea, obosită şi fericită. Helen plecă ochii.

— În orice caz, am găsit un loc în care să stau timp de câteva zile, departe de Les Bains, până ce mi s-au vindecat rănile. M-am ascuns până când am putut ieşi din nou în lume.

Îşi duse mâna la gât şi am văzut cicatricea aceea mică şi albă, pe care o mai observasem deja de multe ori.

— Ştiam în sufletul meu că Dracula nu uitase de mine şi că m-ar putea căuta din nou. Mi-am umplut buzunarele cu usturoi şi mi-am întărit sufletul. Păstram mereu la mine pistolul, pumnalul şi crucifixul. Oriunde mergeam, mă opream la bisericile din sat şi ceream binecuvântarea preoţilor, deşi uneori vechea rană îmi zvâcnea chiar şi când încercam să intru în biserică. Aveam mereu grijă să-mi ţin gâtul acoperit. În cele din urmă m-am tuns şi mi-am vopsit părul, mi-am schimbat hainele şi mi-am pus ochelari cu lentile întunecate. Mult timp am rămas departe de orice oraş, dar apoi, treptat, am început să colind arhivele în care voisem dintotdeauna să-mi urmez cercetările. Şi am fost meticuloasă. L-am găsit pretutindeni pe unde am căutat – la Roma în anii 1620, la Florenţa în timpul familiei Medici, la Madrid, la Paris în vremea Revoluţiei. Uneori era amintită o molimă ciudată, alteori un acces de vampirism într-un mare cimitir – Père Lachaise, spre exemplu. Totdeauna păreau să-i fi plăcut cărturarii, arhiviştii, bibliotecarii, istoricii… toţi cei care, prin intermediul cărţilor, se afundau în trecut. Am încercat să deduc, din mişcările lui, unde anume se afla noul său mormânt, unde se ascunsese după ce-i deschisesem sarcofagul de la Sveti Gheorghi, dar n-am reuşit să descopăr niciun tipar. Îmi spuneam că, odată ce-l voi găsi, odată ce-l voi ucide, mă voi putea întoarce pentru a vă spune cât de sigură a devenit lumea. V-aş fi meritat din nou. Trăiam mereu cu spaima că mă va găsi el înainte de a da eu de urma lui. Şi oriunde mă duceam, îmi era atât de dor de voi… eram atât de singură!

Îmi luă iar mâna, începând s-o mângâie ca o ghicitoare în palmă, şi am simţit un neaşteptat val de mânie: toţi anii aceia petrecuţi fără

ea…

— În cele din urmă mi-am spus că, deşi nu meritam, tot voiam să vă zăresc măcar. Pe amândoi. Am citit în ziare despre fundaţia ta, Paul, şi ştiam că sunteţi în Amsterdam. Nu mi-a fost greu să vă găsesc, să stau într-o cafenea lângă biroul tău sau să vă urmăresc în vreo călătorie – cu mare grijă, cu mare, foarte mare grijă. Nu mi-am permis niciodată să vă întâlnesc, pe oricare din voi, faţă-n faţă, de teamă că m-aţi putea vedea; veneam şi plecam. Dacă aveam rezultate bune în urma cercetării, îmi ofeream o călătorie la Amsterdam şi vă urmăream de acolo. Apoi, într-o zi – în Italia, la Monteperduto – l-am văzut în piaţa centrală. Şi el vă urmărea, vă supraveghea. Atunci mi-am dat seama că devenise suficient de puternic pentru a ieşi din când în când la lumina zilei. Ştiam că sunteţi în pericol, dar mi-am spus că, dacă aş veni la voi pentru a vă avertiza, aş risca să aduc pericolul şi mai aproape de voi. La urma urmei, poate că pe mine mă căuta, nu pe voi, sau poate că voia doar să-l conduc către voi. A fost cumplit. Ştiam că începuseşi să faci din nou cercetări, Paul, că te interesai din nou de el; altfel nu i-ai fi atras atenţia. Şi nu mă puteam hotărî ce să fac.

— Eu am fost de vină, am murmurat, strângându-i mâna ridată. Eu am găsit cartea.

Mă privi pentru o clipă, cu capul înclinat într-o parte.

— Tu eşti un istoric, spuse apoi. Nu fusese o întrebare. Un moment mai târziu oftă şi continuă: Timp de mai mulţi ani ţi-am scris cărţi poştale, fetiţa mea, fără a ţi le trimite, desigur. Într-o zi am crezut că aş putea comunica de la distanţă cu voi amândoi, să vă spun că sunt în viaţă fără ca nimeni altcineva să mă vadă. Şi am trimis cărţile poştale la voi acasă, la Amsterdam, într-un pachet adresat lui Paul.

De data aceasta m-am întors spre tata, uluită şi furioasă.

— Da, a replicat el cu tristeţe. Am crezut că nu ţi le pot arăta, că nu te pot tulbura fără să fiu în stare să-ţi găsesc mama. Cred că-ţi imaginezi ce a însemnat perioada aceea pentru mine.

Îmi imaginam. Mi-am amintit brusc teribila sa oboseală din Atena, seara în care-l văzusem arătând de parcă era pe jumătate mort, la biroul din camera sa. Dar acum ne zâmbi, şi mi-am dat seama că de azi înainte ar putea surâde în fiecare zi. Helen surâse şi ea; în jurul gurii avea riduri adânci, iar în colţul ochilor se vedeau cute fine.

— Şi am început să te caut – şi pe tine, şi pe el.

Zâmbetul lui deveni grav. Ea îl privea.

— Mi-am dat seama că trebuia să renunţ la cercetările mele şi să mă mulţumesc să-l urmăresc pe el, pornit în urmărirea voastră. Te vedeam uneori; te-am văzut reluându-ţi cercetările, te-am văzut ducându-te iar la biblioteci, Paul, sau ieşind din ele, şi cât aş fi vrut să-ţi spun tot ce aflasem eu! Apoi ai plecat la Oxford. Eu nu fusesem niciodată acolo în cursul cercetărilor mele, deşi auzisem că se

înregistrase în zonă mai multe acte de vampirism, la sfârşitul Evului Mediu. Iar la Oxford ai lăsat o carte deschisă…

— A închis-o când m-a văzut pe mine, am intervenit eu.

— Şi pe mine, adăugă Barley cu un zâmbet strălucitor.

Era pentru prima dată când vorbea şi mă simţeam uşurată văzând că încă mai putea fi binedispus.

— Ei bine, prima dată când a citit-o, a uitat s-o închidă, preciză Helen, aproape făcându-ne cu ochiul.

— Ai dreptate. Dacă stau să mă gândesc, aşa e, am uitat.

Helen se întoarse spre el, cu un surâs delicat.

— Ştii că eu nu văzusem niciodată cartea aceea înainte? *Vampires du Moyen Âge.*

— *O* lucrare clasică, dar foarte rară.

— Cred că master James trebuie s-o fi văzut şi el, interveni Barley. Ştiţi, l-am zărit acolo chiar după ce v-am surprins în bibliotecă, domnule.

Tata îl privi perplex.

— Da, întări Barley. Mi-am uitat pardesiul la parterul bibliotecii şi m-am întors după el o oră mai târziu. L-am văzut atunci pe master James ieşind din nişa aceea, dar el nu m-a observat. Mi-am zis că pare teribil de îngrijorat, parcă supărat şi distras. M-am gândit la asta şi când am hotărât să-i telefonez.

— I-ai telefonat tu lui master James? am întrebat surprinsă, deşi indignare nu mai puteam simţi. Când? Când i-ai telefonat?

— L-am sunat de la Paris, fiindcă mi-am amintit ceva, replică el simplu, întinzându-şi picioarele.

Aş fi vrut să mă duc la el şi să-i cuprind gâtul cu braţele, dar n-o puteam face în faţa părinţilor mei. El mă privi.

— Ţi-am spus că încercam să-mi amintesc ceva în tren, ceva despre master James, şi, când am ajuns la Paris, mi-am amintit. Văzusem o scrisoare pe biroul lui odată, când îşi strângea nişte hârtii – un plic de fapt, şi mi-a plăcut timbrul de pe el, aşa că m-am uitat mai bine. Era din Turcia şi părea vechi – de aceea m-am uitat la timbru; fusese expediat cu douăzeci de ani în urmă de un oarecare profesor Bora şi mi-am zis în sinea mea că-mi doresc să am şi eu un birou mare la un moment dat şi să primesc scrisori din toată lumea. Numele «Bora» mi-a rămas în minte… avea o sonoritate exotică. N-am deschis şi n-am citit scrisoarea, fireşte, adăugă Barley repede; n-aş fi făcut aşa ceva.

— Desigur că nu, pufni tata uşor, dar mi s-a părut că ochii îi strălucesc, afectuoşi.

— Ei bine, când am coborât din tren, în Paris, am văzut un bătrân pe peron, un musulman, cred, cu un fes roşu-închis cu ciucure şi cu o robă lungă, de parcă era un paşă otoman. În clipa aceea mi-am amintit brusc de scrisoare. Apoi povestea tatălui tău m-a frapat iar – ştii tu,

numele profesorului aceluia turc –, aşa că m-am dus la telefon, fiindcă mi-am dat seama că, într-un fel sau altul, şi master James se afla încă pe aceleaşi urme.

— Eu unde eram? am întrebat, geloasă.

— În baie, cred. Fetele sunt mereu în baie.

Ar fi putut la fel de bine să-mi trimită o bezea, dar nu în faţa celorlalţi.

— Master James a fost furios la telefon, dar, când i-am spus ce se întâmplă, mi-a replicat că îmi rămâne pe veci recunoscător. Buzele lui Barley tremurară pentru o clipă, dar continuă: N-am îndrăznit să-l întreb ce vrea să spună, dar acum ştim cu toţii.

— Da, ştim, interveni tata, trist. Probabil că şi-a făcut şi el calculele după cartea aceea veche şi şi-a dat seama că se împlineau exact şaisprezece ani de când Dracula trecuse ultima dată pe la Saint-Matthieu. Apoi şi-a închipuit încotro m-am dus. De fapt, cred că mă controla când a intrat în nişa cu cărţi rare; de câteva ori la Oxford mi-a cerut să-i spun ce se petrece, îngrijorat pentru sănătatea şi pentru starea mea de spirit. N-am vrut să-l implic însă şi pe el, ştiind ce riscuri existau.

Helen încuviinţă.

— Da. Cred că eu am fost acolo chiar înaintea lui. Am găsit cartea deschisă şi am făcut calculele singură, dar apoi am auzit pe cineva urcând scările şi m-am furişat în direcţie opusă. Ca şi prietenul nostru, mi-am dat seama că te vei duce la Saint-Matthieu, Paul, pentru a încerca să mă găseşti pe mine şi pe creatura aceea deopotrivă, şi am pornit la drum cât de repede am putut. Dar nu ştiam ce tren vei lua şi în niciun caz nu bănuiam că fiica noastră va încerca să vină după tine.

— Te-am văzut! am exclamat uluită.

Ea se întoarse spre mine, dar pentru moment am abandonat subiectul; vom avea mult timp pentru a vorbi. Se vedea că era obosită, că toţi eram frânţi şi că nu aveam cuvinte pentru a ne spune unul altuia ce triumf înregistrasem. Devenise oare lumea mai sigură fiindcă eram toţi împreună sau pentru că el dispăruse din ea în cele din urmă? Priveam într-un viitor despre care nu avusesem habar înainte. Helen avea să locuiască împreună cu noi. Avea să vină cu mine în ultima zi de liceu şi în prima mea zi de universitate. Avea să mă ajute să îmbrac rochia de mireasă – dacă urma să mă căsătoresc vreodată. Ne va citi cu glas tare în salon, după masa de seară, va reveni în lume şi la catedră, va merge cu mine să-mi cumpere bluze şi pantofi, va merge alături de mine, cu braţul în jurul taliei mele.

Nu aveam de unde să ştiu că se va mai depărta de noi din când în când, fără a vorbi cu orele, pipăindu-şi gâtul, şi nici că o boală cumplită ne-o va răpi definitiv nouă ani mai târziu – cu mult înainte de a ne fi obişnuit din nou cu prezenţa ei, deşi probabil că nu ne-am fi

obişnuit niciodată, probabil că niciodată nu ne-am fi plictisit de fericirea pe care ne-o oferea prezenţa ei. Nu puteam prevedea că ultimul nostru dar va fi uşurarea de a şti că odihneşte în pace, când ar fi putut fi altfel, şi că această certitudine va fi atât chinuitoare, cât şi tămăduitoare pentru noi. Dacă aş fi putut prevedea toate astea, aş fi ştiut probabil că tata avea să dispară pentru o zi, după înmormântarea ei, şi că micul pumnal din salonul nostru avea să dispară odată cu el, şi că eu nu-l voi întreba niciodată, niciodată, nimic despre acest lucru.

Dar acolo, în salonul hotelului din Les Bains, anii pe care aveam să-i trăim împreună cu ea se întindeau în faţa noastră, ca o nesfârşită binecuvântare. Şi au început câteva minute mai târziu, când tata s-a ridicat şi m-a sărutat, i-a strâns mâna lui Barley cu o fervoare spontană şi a ridicat-o pe Helen de pe canapea.

— Vino, i-a spus, iar ea s-a rezemat de el, odată povestea sfârşită, cu faţa obosită şi bucuroasă.

El i-a luat mâinile într-ale lui.

— Vino la culcare!

Epilog

Cu doi ani în urmă, pe când eram în Philadelphia, la o conferinţă internaţională a istoricilor specialişti în medievalistică, mi s-a oferit o ocazie ciudată. Nu mai fusesem niciodată în Philadelphia şi am fost uimită de contrastul dintre întrunirile noastre, ce explorau trecutul feudal monastic, şi metropola agitată din jur, cu istoria sa ceva mai recentă, de republicanism iluminist şi revoluţie. De la fereastra camerei mele de hotel, situate la etajul paisprezece, se vedea un bizar amestec de zgârie-nori şi cartiere de case din secolul al XVII-lea sau al XVIII-lea, miniaturale pe lângă ei.

În primele momente de timp liber, am renunţat la nesfârşita vorbărie despre artefacte bizantine pentru a vedea unele reale în excelentul muzeu de artă al oraşului. De acolo am luat o broşură despre un mic muzeu literar şi totodată bibliotecă, aflat în centru, despre al cărui nume auzisem cu ani în urmă de la tata şi a cărui colecţie îmi era cunoscută dintr-un motiv aparte: era un centru important pentru cei care îl studiau pe Dracula – al căror număr crescuse, fireşte, considerabil de la primele investigaţii ale tatălui meu –, la fel de important cum erau multe arhive din Europa. Acolo, mi-am amintit, un cercetător putea vedea notiţele lui Bram Stoker pentru viitorul său roman *Dracula,* provenite din sursele existente la British Museum, şi un important pamflet medieval. Oportunitatea mi s-a părut irezistibilă. Tata dorise întotdeauna să viziteze această colecţie; aveam să petrec o oră acolo, în amintirea lui. Fusese ucis de o mină de teren în Sarajevo, cu mai mult de zece ani înainte, pe când încerca să medieze cea mai dură conflagraţie a ultimului deceniu din Europa. Eu n-am ştiut nimic timp de aproape o săptămână; vestea, atunci când mi-a parvenit, m-a lăsat cufundată în tăcere timp de un an. Încă îi simţeam lipsa în fiecare zi, uneori în fiecare oră.

Aşa s-a întâmplat să ajung într-o cămăruţă climatizată, într-o casă de piatră din secolul al XIX-lea, răsfoind documente ce aminteau nu doar de un trecut îndepărtat, ci şi de intensitatea cercetărilor întreprinse de tata. Ferestrele încăperii dădeau spre doi copaci înfrunziţi şi, dincolo de ei, spre alte case din piatră cu faţade elegante, neurâţite de adăugiri moderne. În biblioteca mică se mai afla în ziua aceea o singură persoană, o femeie din Italia care a vorbit câteva minute la telefonul mobil înainte de a deschide nişte jurnale scrise de mână – am încercat să nu privesc insistent spre ele – şi apoi a început să citească. Când m-am aşezat la o masă, cu notesul în faţă şi un pulover pe umeri, ca pavăză împotriva aerului condiţionat, bibliotecara mi-a adus mai întâi notiţele lui Stoker şi apoi o cutie mică

de carton legată cu o panglică.

Notiţele s-au dovedit a fi un plăcut intermezzo, un studiu consemnat într-un stil haotic, unele cu un scris de mână înghesuit, altele dactilografiate pe hârtie subţire. Printre ele se aflau articole decupate din ziare, despre întâmplări misterioase, şi file din agenda scriitorului. M-am gândit cât de mult i-ar fi plăcut tatei să le vadă, cum ar fi zâmbit în faţa inocentelor tatonări ale lui Stoker în domeniul ocultului. Dar după o jumătate de oră le-am lăsat deoparte şi m-am întors spre cutia de carton. În ea se afla un singur volum subţire, cu o copertă simplă, probabil din secolul al XIX-lea: patruzeci de pagini tipărite pe un pergament aproape intact din secolul al XV-lea – o comoară medievală, realizată cu ajutorul tiparului mobil. Pe prima pagină se afla o gravură, o figură pe care o cunoşteam din îndelungata mea activitate: ochi mari, larg deschişi şi totuşi oarecum piezişi, privindu-mă pătrunzător, mustaţa groasă căzută pe maxilarul pătrat, nasul lung şi subţire, ameninţător, şi buzele senzuale, abia vizibile.

Era o broşură din Nürnberg, tipărită în 1491, şi descria crimele înfăptuite de Dracole Vaida, cruzimea şi festinurile lui însângerate. Am desluşit, graţie familiarităţii lor, primele rânduri scrise în germana medievală: „În anul Domnului 1456, Drakula a înfăptuit nenumărate lucruri teribile şi ciudate”. Biblioteca oferea şi o traducere a lucrării, în care am recitit, cu un fior, despre unele dintre crimele lui Dracula împotriva omenirii. Fripsese oameni de vii, îi jupuise, îi îngropase până la gât, trăsese în ţeapă sugari la pieptul mamelor. Tata studiase alte asemenea scrieri, desigur, dar ar fi preţuit-o pe cea de aici datorită uimitoarei sale prospeţimi, aspectului neîntinat al pergamentului, aproape neatins de vreme. Deşi avea cinci sute de ani, părea tipărit de curtând. Puritatea sa m-a descumpănit şi, după o vreme, am legat panglica în jurul cutiei cu un sentiment de uşurare, întrebându-mă de ce voisem oare să văd broşura. Privirea aceea arogantă m-a urmărit până când am închis cartea în cutia ei.

Mi-am strâns lucrurile, cu sentimentul unui pelerinaj dus până la capăt, şi i-am mulţumit amabilei bibliotecare. Femeia părea bucuroasă de vizita mea; broşura era una dintre lucrările ei preferate din colecţia arhivei şi scrisese chiar un articol pe marginea ei. Ne-am despărţit cordial, cu o strângere de mână, şi am coborât la magazinul de suvenire, iar de acolo am ieşit în stradă, printre mirosurile de gaze de eşapament şi mâncare servită undeva în apropiere. Contrastul dintre aerul purificat din interiorul muzeului şi agitaţia oraşului mi-a dat senzaţia că uşa de stejar din spatele meu s-a închis pentru a nu se mai deschide vreodată şi, de aceea, m-a surprins cu atât mai mult s-o văd pe bibliotecară ieşind în grabă şi venind spre mine.

— Cred că aţi uitat astea, îmi spuse. Îmi pare bine că v-am mai prins.

Şi mi-a oferit zâmbetul plin de sine al cuiva care îţi înapoiază o comoară: portmoneul, cheile şi o brăţară elegantă.

I-am mulţumit şi am luat notesul şi cartea pe care mi le-a întins, surprinsă din nou, moţăind în semn de mulţumire, iar ea a dispărut în vechea clădire la fel de rapid precum ieşise. Notesul era al meu, în mod cert, deşi crezusem că-l pusesem bine în servietă înainte de a pleca. Iar cartea era… nu, nu pot spune aici ce-am crezut în acel prim moment că era; pot spune doar că avea coperta din catifea roasă, veche, foarte, foarte veche, şi că mi-era deopotrivă familiară şi nefamiliară la atingere. Hârtia nu aveau câtuşi de puţin aceeaşi prospeţime ca broşura pe care tocmai o citisem înăuntru; în ciuda filelor complet goale, purta amprenta unor secole întregi de mânuire. Mâinile mele au deschis-o la unica imagine, cruntă, din centru, înainte de a le putea opri, şi au închis-o apoi înainte de a o privi îndelung.

Am rămas nemişcată în stradă şi o senzaţie de ireal m-a cuprins; maşinile, trecând pe lângă mine, erau la fel de concrete ca înainte, un claxon răsună undeva, un bărbat cu un câine în lesă încercă să mă ocolească, să treacă printre mine şi copacul de pe marginea străzii. Mi-am ridicat rapid privirea spre ferestrele muzeului, gândindu-mă la bibliotecară, dar în ele n-am văzut decât oglindirea caselor de vizavi. Nicio perdea n-a fluturat şi nicio uşă nu s-a închis neauzită. Totul era cum trebuia pe stradă.

În camera de hotel, am aşezat cartea pe măsuţa din sticlă şi mi-am dat cu apă pe mâini şi pe faţă. Apoi m-am dus la fereastră şi am privit îndelung panorama oraşului. Ceva mai în faţă se zărea diformitatea patriciană a clădirii primăriei, cu statuia iubitorului de pace William Penn în echilibru pe acoperiş. Dincolo de ea, parcurile şi grădinile erau doar nişte petice verzi de frunziş. Lumini se reflectau în zgârie-norii băncilor. Departe, în stânga, se vedeau clădirea federală care fusese ţinta unui atentat cu bombă cu o lună înainte şi macaralele galben cu roşu ce curăţau molozul din centru; zgomotul reconstrucţiei ajungea până la mine.

Dar nu aceasta era scena care mi s-a înfăţişat înaintea ochilor. Deşi nu voiam, gândurile mi-au zburat la o alta, pe care parcă o mai privisem înainte. M-am rezemat de fereastră, învăluită în căldura soarelui de vară şi simţindu-mă, în ciuda înălţimii la care mă aflam, în siguranţă – ca şi cum nesiguranţa, pentru mine, pândea de pe un tărâm cu totul diferit.

Mi-am imaginat o dimineaţă senină de toamnă a anului 1476, o dimineaţă răcoroasă doar atât încât să ridice fuioare de ceaţă de pe oglinda lacului. O barcă pluteşte în apropiere de malul insulei, pe sub zidurile şi cupolele încununate cu cruci mari de fier. Fundul de lemn al bărcii hârşâie uşor pe pietrele de la ţărm şi, dintre copaci, doi

călugări se reped s-o tragă la mal. Bărbatul care coboară din barcă e singur, iar picioarele cu care păşeşte pe digul de piatră îi sunt încălţate în cizme elegante din piele roşie, fiecare cu câte un pinten ascuţit la călcâi. E mai scund decât cei doi călugări, dar pare că se înalţă deasupra lor. E înveşmântat în purpuriu şi roşu, cu o mantie lungă din catifea neagră, prinsă cu o fibulă sofisticată pe pieptul său lat. Pe cap poartă o cuşmă ascuţită, neagră, cu pene roşii în partea din faţă. Mâna lui, cu cicatrici adânci pe dosul palmei, se joacă uşor cu sabia scurtă de la cingătoare. Are ochii verzi, extraordinar de mari şi depărtaţi, gura şi nasul crude, iar în părul şi mustaţa negre se iţesc fire aspre, argintii.

Stareţul a fost deja anunţat şi vine în grabă pentru a-l întâmpina sub coroanele copacilor.

— Suntem onoraţi, mărite doamne, spune întinzând mâna.

Dracula îi sărută inelul, iar stareţul face semnul crucii deasupra lui.

— Binecuvântat să fii, fiule, adaugă, parcă într-un spontan acces de recunoştinţă.

Ştie că apariţia voievodului se datorează unei adevărate minuni: pentru a ajunge aici, Dracula a fost probabil nevoit să străbată ţinuturile aflate în stăpânirea turcilor. Şi nu e prima dată când ocrotitorul mănăstirii vine ca adus de un miracol divin. Stareţul a auzit că mitropolia de la Curtea de Argeş îl va repune în scurt timp pe Dracula pe tronul Valahiei şi atunci fără îndoială că Dragonul va elibera întreaga ţară de turci. Mâna părintelui îi atinge fruntea într-un gest de binecuvântare.

— Am crezut ce-i mai rău când nu ai venit în primăvară. Lăudat fie Domnul!

Dracula surâde, însă nu spune nimic, aruncându-i stareţului o privire lungă. Au mai discutat ei despre moarte şi înainte, monahul îşi aminteşte bine; în timpul spovedaniei, Dracula îl întrebase de mai multe ori dacă el, un om sfânt, crede că orice păcătos poate ajunge în rai cu condiţia să se căiască profund. Stareţul se teme mai cu seamă că ocrotitorului său îi va fi refuzată ultima împărtăşanie, atunci când va veni clipa, deşi îi e frică să-i spună aşa ceva. La blândele insistenţe ale monahului însă, Dracula s-a lăsat rebotezat întru adevărata credinţă, pentru a-şi arăta căinţa faţă de temporara convertire la credinţele eretice ale Bisericii din Apus. Stareţul l-a iertat, în particular, pentru toate – pentru absolut toate. Oare nu şi-a dedicat el viaţa alungării necredincioşilor şi înfrângerii monstruosului sultan care distruge toate zidurile de apărare ale creştinătăţii? Dar, de asemenea în particular, stareţul nu poate să nu se întrebe ce-i rezervă Atotputernicul acestui bărbat ciudat. Speră că Dracula nu va readuce în discuţie subiectul raiului şi se simte uşurat când voievodul vrea să vadă ce progrese s-au mai înregistrat în lipsa lui. Împreună dau ocol curţii, cu găinile

alergându-le printre picioare. Dracula priveşte cu mulţumire clădirile recent construite şi grădina de legume înverzită, iar stareţul se grăbeşte să-i arate şi aleile trasate de la ultima lui vizită aici.

În chilia monahului, beau amândoi ceai. Apoi Dracula aşază o pungă de catifea în faţa stareţului.

— Deschide-o, îi cere, netezindu-şi mustaţa.

Stă în scaun, cu picioarele musculoase larg depărtate; la brâu îi atârnă nelipsita sabie. Stareţul şi-ar dori ca oaspetele să-şi ofere darurile cu ceva mai mulă umilinţă, dar deschide punga.

— Comori turceşti, spune Dracula, cu un zâmbet mai larg.

Unul dintre dinţii de jos i-a căzut, dar ceilalţi sunt albi şi puternici. În pungă, stareţul găseşte giuvaiere de o frumuseţe nespusă, ciorchini mari de smaralde şi rubine, inele groase de aur şi broşe cu lucrătură otomană, iar alături de ele alte odoare, printre care o cruce din aur bătut cu safire întunecate. Stareţul nu vrea să ştie de unde provin darurile acestea.

— Vom împodobi sacristia şi vom aduce o nouă cristelniţă, îl înştiinţează Dracula. Vreau să chemi meşteşugari de oriunde crezi de cuviinţă. Obiectele de aici ajung cu prisosinţă pentru plata lor şi va mai rămâne destul pentru mormântul meu.

— Mormântul tău, mărite?

Stareţul îşi aţinteşte, respectuos, privirea în podea.

— Da, părinte. Mâna lui atinge din nou mânerul spadei. M-am gândit la asta şi aş vrea să fie aşezat în faţa altarului, cu o placă de marmură deasupra. Îmi vei ţine cea mai frumoasă slujbă, fireşte. Să mai aduci încă un cor pentru asta.

Stareţul schiţează o plecăciune, însă e tulburat de expresia oaspetelui, de privirea calculată din ochii lui verzi.

— Şi mai am nişte cerinţe, pe care ai să le reţii fără greş. Vreau ca portretul meu să fie pictat pe lespedea mormântului, dar să nu-mi puneţi cruce.

Stareţul ridică ochii, siderat.

— Fără cruce, mărite?

— Fără cruce, replică Dracula ferm.

Şi îl priveşte pe monah drept în faţă, iar pentru o clipă acesta nu îndrăzneşte să mai spună ceva. Dar e îndrumătorul spiritual al domnitorului şi, după câteva secunde, îi vorbeşte iar:

— Fiece mormânt poartă însemnul suferinţei Mântuitorului nostru, iar al tău trebuie să aibă aceeaşi cinste.

Chipul lui Dracula se întunecă.

— N-am de gând să mă supun morţii mult timp, spune pe un ton scăzut.

— O singură cale avem de a scăpa de moarte, intervine stareţul cu bravură, iar această cale e Mântuitorul, dacă El ne dăruieşte îndurarea

Sa.

Dracula îl fixează câteva minute, iar monahul se străduieşte să nu-şi ferească privirea.

— Poate, spune el în cele din urmă. Dar nu de mult am întâlnit un om, un negustor care a călătorit la o mănăstire din Apus. Şi mi-a zis că se află un loc acolo, în Galia, cea mai veche biserică din partea aceea de lume, unde câţiva călugări catolici au înfrânt moartea prin mijloace tainice. S-a oferit să-mi vândă mie acele taine, pe care le-a înscris într-o carte.

Stareţul se cutremură.

— Dumnezeu să ne apere de asemenea erezii, spune el repede. Sunt sigur, fiule, că n-ai cedat ispitei.

Dracula surâde.

— Ştii cât îmi plac mie cărţile.

— Nu există decât o singură Carte adevărată, şi pe aceasta trebuie s-o iubim cu tot sufletul şi cu toată inima noastră, ripostează stareţul, incapabil să-şi ia ochii de la mâna mutilată a domnitorului şi de la mânerul sabiei cu care se joacă.

Dracula poartă un inel pe degetul mic; monahul ştie bine, fără a-l privi de aproape, ce simbol încovrigat poartă în lucrătură. Spre uşurarea lui însă, oaspetele pare că s-a săturat de vorbe şi se ridică brusc în picioare.

— Vino! Vreau să-ţi văd copiştii. Voi avea pentru ei o însărcinare aparte, în curând.

Şi se îndreaptă amândoi spre micul scriptoriu, unde trei călugări copiază manuscrise conform vechii tradiţii, iar un altul ciopleşte literele pentru a tipări o pagină din *Viaţa Sfântului Anton.* Tiparniţa se află într-un colţ al încăperii. Este prima presă de tipărit din Valahia, şi Dracula îşi trece cu mândrie mâna peste ea, o mână grea şi lată. Cel mai bătrân dintre călugării din încăpere stă la o masă în apropierea tiparniţei, sculptând un bloc de lemn. Dracula se apleacă asupra lui.

— Şi ce va fi asta, părinte?

— Sfântul Mihail răpunând balaurul, Maria Ta, murmură bătrânul.

Ochii pe care îi ridică spre el sunt înceţoşaţi şi umbriţi de sprâncene groase, cărunte.

— Mai bine arată-l pe dragon răpunându-i pe necredincioşi, spune Dracula, râzând uşor.

Călugărul încuviinţează din cap, dar stareţul se cutremură din nou.

— Am o lucrare aparte pentru tine, îi mai spune domnitorul. Îi voi lăsa cuviosului stareţ izvodul pentru ea.

În curte, în lumina asfinţitului, se opreşte o clipă.

— Rămân la slujbă şi voi lua împărtăşania cu tine. Apoi priveşte spre stareţ zâmbind. Ai un pat şi pentru mine într-una dintre chilii, în noaptea asta?

— Ca întotdeauna, mărite. Casa Domnului e casa ta.

— Atunci, să urcăm în turnul meu!

Stareţul cunoaşte bine acest obicei al ocrotitorului său; întotdeauna îi place să privească lacul şi ţărmurile din depărtare din cel mai înalt punct al bisericii, parcă mereu la pândă în căutarea duşmanului. Şi are motive întemeiate, îşi spune monahul. Otomanii caută an de an să-i ia capul, regele ungur îi poartă sâmbetele, iar propriii boieri se tem de el şi-l urăsc. Oare există cineva care să nu-l duşmănească, în afara celor de pe această insulă? Stareţul îl urmează încet pe scara în spirală, pregătindu-se pentru bătaia clopotelor, care va începe curând şi răsună foarte tare aici, în turn.

Sus de tot, turnul are deschideri înguste de fiecare parte. Când stareţul păşeşte pe ultima treaptă, Dracula s-a postat deja în locul său favorit, privind dincolo de apă, cu mâinile împreunate la spate, aşa cum îi stă în obicei când se gândeşte, când pune la cale noi planuri. Monahul l-a mai văzut stând astfel în faţa oştenilor, imaginând strategia pentru raidul de a doua zi. Nu pare câtuşi de puţin a fi într-un neîncetat pericol – un domnitor pe care moartea îl poate surprinde în orice clipă şi al cărui gând ar trebui să se îndrepte necontenit spre mântuirea sufletului. Dimpotrivă, îşi spune stareţul, arată de parcă toată lumea se întinde la picioarele lui.

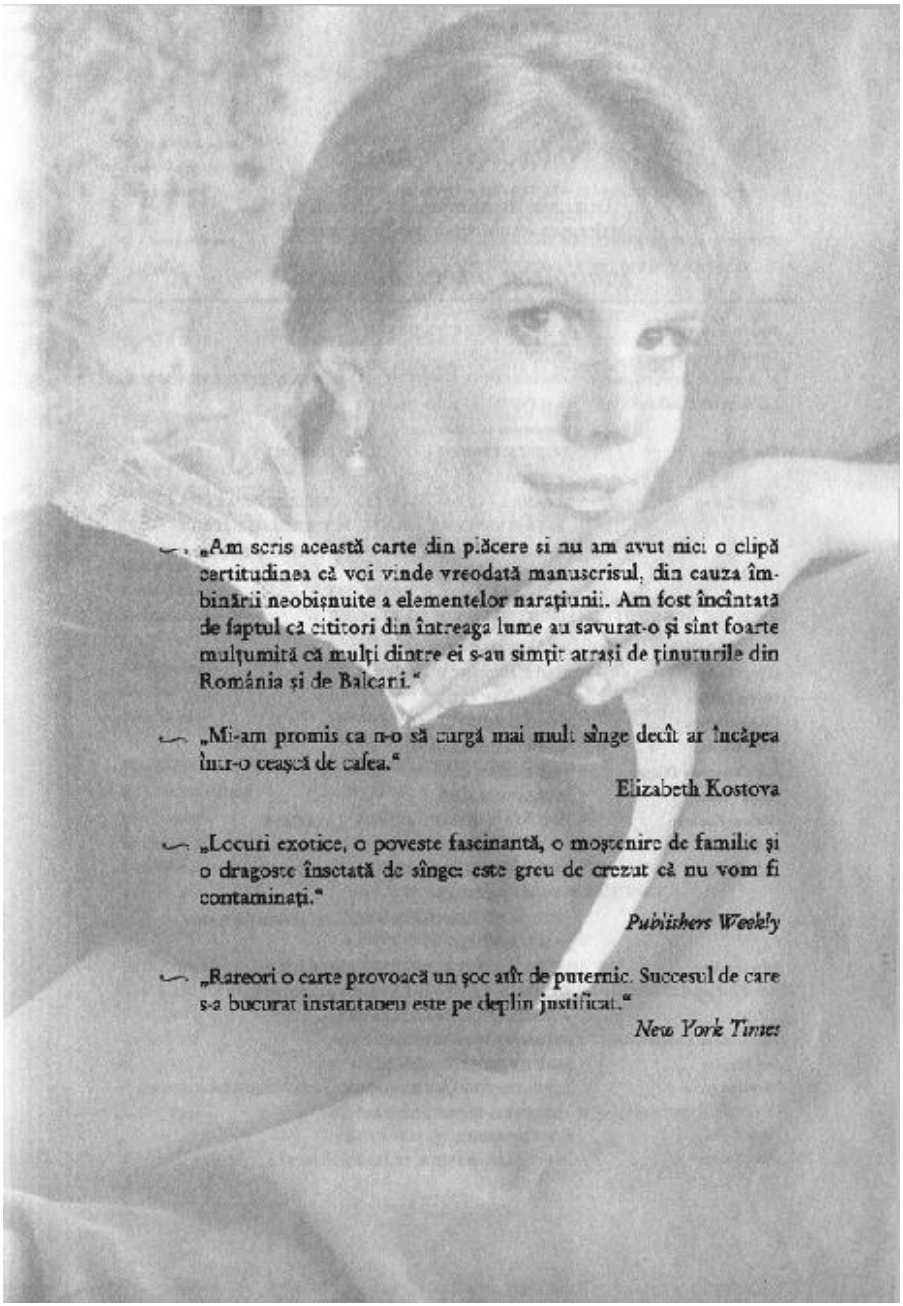

„Am scris această carte din plăcere și nu am avut nici o clipă certitudinea că voi vinde vreodată manuscrisul, din cauza îmbinării neobișnuite a elementelor narațiunii. Am fost încîntată de faptul că cititori din întreaga lume au savurat-o și sînt foarte mulțumită că mulți dintre ei s-au simțit atrași de ținuturile din România și de Balcani."

„Mi-am promis ca n-o să curgă mai mult sînge decît ar încăpea într-o ceașcă de cafea."

Elizabeth Kostova

„Locuri exotice, o poveste fascinantă, o moștenire de familie și o dragoste însetată de sînge: este greu de crezut că nu vom fi contaminați."

Publishers Weekly

„Rareori o carte provoacă un șoc atît de puternic. Succesul de care s-a bucurat instantaneu este pe deplin justificat."

New York Times

{1} Actor american de origine maghiară, faimos pentru rolul lui Dracula din filmul omonim (1931) (n.tr.)
{2} Cafenea celebră în Piaţa San Marco (n.red.)
{3} *The Rape of the Lock,* celebru poem de Alexander Pope (n.red.)
{4} Scriitor englez al secolului al XVIII-lea, cunoscut mai ales ca biograf al lui Samuel Johnson; simbol al companionului intelectual (n.red.)
{5} Citat din Alexander Pope (n.red.)
{6} Canapea în stil oriental (n.tr.)
{7} John Watson, prieten al celebrului Sherlock Holmes, prototip al tovarăşului de nădejde, chiar dacă mai puţin înzestrat cu talente detectivistice (n.red.)
{8} Cuceritor (tc.)(n.red.)

Table of Contents

Partea întâi
- Capitolul 1
- Capitolul 2
- Capitolul 3
- Capitolul 4
- Capitolul 5
- Capitolul 6
- Capitolul 7
- Capitolul 8
- Capitolul 9
- Capitolul 10
- Capitolul 11
- Capitolul 12
- Capitolul 13
- Capitolul 14
- Capitolul 15
- Capitolul 16
- Capitolul 17
- Capitolul 18
- Capitolul 19
- Capitolul 20
- Capitolul 21
- Capitolul 22
- Capitolul 23
- Capitolul 24

Partea a doua
- Capitolul 25
- Capitolul 26
- Capitolul 27
- Capitolul 28
- Capitolul 29
- Capitolul 30
- Capitolul 31
- Capitolul 32
- Capitolul 33
- Capitolul 34
- Capitolul 35
- Capitolul 36
- Capitolul 37
- Capitolul 38
- Capitolul 39

Capitolul 40
Capitolul 41
Capitolul 42
Capitolul 43
Capitolul 44
Capitolul 45
Capitolul 46
Capitolul 47
Capitolul 48
Partea a treia
Capitolul 49
Capitolul 50
Capitolul 51
Capitolul 52
Capitolul 53
Capitolul 54
Capitolul 55
Capitolul 56
Capitolul 57
Capitolul 58
Capitolul 59
Capitolul 60
Capitolul 61
Capitolul 62
Capitolul 63
Capitolul 64
Capitolul 65
Capitolul 66
Capitolul 67
Capitolul 68
Capitolul 69
Captitolul 70
Capitolul 71
Capitolul 72
Capitolul 73
Capitolul 74
Capitolul 75
Capitolul 76
Capitolul 77
Capitolul 78
Capitolul 79
Epilog